

نِسْرَه

نسخه‌های خطّی

دفتر سیزدهم

به کوشش
سید محمّد طباطبایی بهبهانی منصور

دانشگاه تهران
کتابخانه مرکزی
و مرکز اسناد

فهرست مطالب

- فهرست کتابهای خطی کتابخانه خانقاه نوریخس (نعمه اللهی) ۹
عبدالحسین حائری
- نفائس المخطوطات العربية فی ایران ۲۷۳
حسین علی محفوظ
- فهرست اجمالی چهارصد و نود نسخه خطی در کتابخانه وزیری یزد ۳۴۷
فرید قاسملو
- نسخه‌های خطی مجموعه اهدایی غلامحسین سرود به کتابخانه مجلس شورای اسلامی ۴۰۳
سیمین صیدیه
- معرفی نسخه خطی تذکرة العارفين ۴۴۷
دکتر علی افخمی
- فهرست کتابهای چاپ سنگی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۴۵۳
علیرضا قبادی و محمد رضاتقی‌زاده
- فهرست اسناد جمالزاده (موجود در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران) ۴۹۵
سوسن اصیلی
- فهرست مشترک نشریه نسخه‌های خطی جلد ۱ تا ۱۲ ..... ۵۲۷
فریبا حرّی

۱۱۳۱۹۲

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۱۰۳۹/۱۳

شماره مسلسل ۵۸۱۸

RM

Z6621

T4C45

V.13

C.1

دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، نسخه‌های خطی: دفتر سیزدهم / به کوشش
محمد طباطبایی بهبهانی منصور، تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۸۷.
۵۶۸ ص. (انتشارات دانشگاه تهران: شماره ۵۸۱۸)

ISBN 978-964-03-5789-7

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

دفتر سیزدهم نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران است. نسخه‌های
خطی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی و مرکز
اسناد - - فهرست‌ها، نسخه‌های خطی - - ایران - - تهران - - فهرست‌ها.
طباطبایی بهبهانی منصور، محمد، ۱۳۵۲ - گردآورنده.
دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ.

۱۳۸۷

۰۱۵/۵۵۰۳۱

Z ۶۶۲۱ / ۹ ن ۵

۱۲۷۴۰۳۸

شماره کتابشناسی ملی

عنوان: نسخه‌های خطی - دفتر سیزدهم
به کوشش: سید محمد طباطبایی بهبهانی منصور
نوبت چاپ: اول
تاریخ انتشار: ۱۳۸۷
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
ناشر: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
شابک: ۷ - ۵۷۸۹ - ۰۳ - ۹۷۸-۹۶۴-۰۳

ISBN 978-964-03-5789-7

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»
«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۷۷۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدم - مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - سایت: www.press.ut.ac.ir
بخش و فروش: تلفکس ۸۸۰۱۲۰۷۸

حمد و سپاس خداوندگار آفرینش را که موفق شدیم بعد از وقفه طولانی بیست و دو سال نشریه نسخه‌های خطی را مجدداً چاپ نماییم.

دوازده شماره از این نشریه ارزشمند که مشتمل بر معرفی نسخه‌های خطی پراکنده در داخل و خارج از کشور بوده است به اهتمام آقای دکتر ایرج افشار و مرحوم محمد تقی دانش پژوه به چاپ رسیده که تاریخ چاپ آخرین مجلد سال ۱۳۶۴ می‌باشد و از آن تاریخ تاکنون این مجموعه متوقف بوده است؛ ولی مصمم هستیم به یاری خداوند متعال این تلاش علمی و مبارک را از سر بگیریم و آن چه پیش رو دارید مجلد سیزدهم از نشریه نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران است که به ارباب فضل و دانش نیاز می‌گردد. امید که مقبول افتد. و نظر به این که دوازده مجلد پیشین این نشریه فاقد فهرستواره و ایندکس فنی می‌باشد و مراجعه محققین بدان فوق العاده دشوار است، کتابخانه بر آن است که برای شماره‌های مذکور فهرستواذهای فنی مشتمل بر عنوان کتاب و مؤلفین تهیه نماید و به ارباب دانش اهدا نماید، امید که مفید فایده افتد. در این جا لازم می‌دانم از مساعی و زحمات همکاران ارجمند آقای دکتر سید محمد طباطبایی بهبهانی معاونت محترم پژوهشی کتابخانه برای چاپ و نشر این اثر قدردانی نمایم.

علی افخمی

رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

عبدالحسین حائری

درآمد

در سالهای ۱۳۵۰ - ۱۳۵۲ ش دو جلد از فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه خانقاه نوربخش (نعمه اللهی) به کوشش آقای سید ابراهیم دیباجی به چاپ رسید. پس از آن استاد عبدالحسین حائری به فهرست کردن مابقی دستنویسها (از شماره ۶۱۱ تا ۸۷۴) پرداختند. اما با وقوع انقلاب اسلامی وقفه‌ای در امر چاپ و انتشار فهرست روی داد. آن چه در این صفحات به طبع می‌رسد در واقع همان جلد سوم فهرست آن کتابخانه است که انتشارش تا به امروز به تعویق افتاده بود. با این توضیح که در حال حاضر دسترسی به نسخه‌های مجموعه و بازنگری در فهرست ممکن نبود. بنا بر این تنها نسخه باقیمانده از فهرست، که اندکی از پایان افتادگی هم داشت، مبنای نشر حاضر قرار گرفت.

(۶۱۱)

جام جم

از: اوحیدی مراغه‌ای (۷۳۸ ق)

این مثنوی در ۱۳۰۷ ش به کوشش وحید دستگردی چاپ شد.

فهرست منزوی، ج ۴، ص ۲۷۳۵.

(فارسی)

باسمه تعالی

مجموعه‌ای که پیش رو دارید دنباله نشریه نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران است که پیش از این به همت استاد دانش پژوه - رحمه الله - و استاد ایرج افشار - که دیر زیاد - تألیف و منتشر می‌شد و تا شماره ۱۲ آن ادامه یافت. از چاپ آخرین شماره این نشریه (۱۲ - ۱۱) به سال ۱۳۶۴ تاکنون ۲۲ سال می‌گذرد و پس از گذشت این همه سال کسی را انتظار ادامه نبود. ولی فیض روح القدس از نو مدد فرمود و آب رفته به جوی باز آمد و حضرت کریمش را سپاس می‌گزارم. امید که اهل نظر را مقبول افتد.

در این جا بر خود بایسته می‌دانم مراتب سپاس خود را از ریاست محترم کتابخانه مرکزی جناب استاد دکتر افخمی، جناب آقای دکتر سیف، معاونت محترم اجرایی آقای نورزاد که بستر کار را فراهم کردند، و نیز از دوست عزیز و محقق جوان آقای سید محمد حسین حکیم - که امیدها به او داریم و خدایش پیر کناد - ابراز دارم که اگر همتش نبود هرگز این کار به سامان نمی‌گشت. والحمد لله اولاً و آخراً.

محمد طباطبایی بهبهانی

آغاز:

قل هو الله لامره قد قال

من له الحمد دائما متوال

انجام:

دل او را به ذکر عادت کن

کار او ختم بر سعادت کن

نسخه‌ای است به خط نستعلیق هدایت‌الله کرمانی مورخ ۱۰۲۶ ق. در کنار صفحه آخر یادداشتی است از حسین علی کلهر متخلص به سلطانی مورخ ۱۲۷۸ ق، کنار برگ‌ها آثار موریانه خوردگی و در حاشیه بسیاری از برگ‌ها آثار رطوبتی اندک دارد. عناوین شنگرف

قطع: رقعی باریک ۱۶×۱۰، جلد: تیماجی قرمز با ترنج و نیم ترنج که در وسط آن نقش برجسته آهو هست. کاغذ: اصفهانی آهار مهره، تعداد برگ‌ها: ۱۳۸. سطور هر صفحه: ۱۷.

(۶۱۲)

مفاتیح الاعجاز

از محمد بن یحیی لاهیجی نوربخشی (۹۱۲ ق)

شرح برگلشن راز شیخ محمود شبستری (در حدود ۷۲۰ ق).

این کتاب در ۱۳۳۷ ش به کوشش غلامرضا کیوان سمیعی چاپ شده است.

رجوع شود به فهرست این کتابخانه، ج ۱، صص ۳۶ و ۱۲۸ و ج ۲، صص ۶۷ و ۱۲۳.

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۳ هـ. چند برگ از اوائل آن ننویس تراست. برگ اول و سه برگ آخر وصالی شده و پارگی دارد و قسمت‌هایی از سطور آنها خوانده نمی‌شود در حاشیه صفحه دو مهر و یادداشت کتابخانه بهاءالدوله مورخ ۱۲۷۱ ق دیده می‌شود. عناوین شنگرف

قطع: رقعی باریک ۲۰×۱۱، جلد: مقوایی با روکش کاغذ موجی عطف و گوشه میسن مشکی کاغذ: فرنگی، برگ: ۲۵۳ سطور هر صفحه ۲۴

(۶۱۳)

مثنوی معنوی

(فارسی)

از: جلال‌الدین محمد بلخی (۶۷۲ ق)

دیده شود شماره‌های ۱۸۱، ۱۷۲ و ۴۴۲.

نسخه‌ای است به خط نسخ خوب مورخ ۱۲۵۹ ق. دارای شش دفتر در کنار برگ‌ها آثار موریانه خوردگی به چشم می‌خورد اما به متن آسیب نرسیده. عناوین شنگرف در اول و آخر چند برگ سفید زائد است و بر یک برگ اضافی اول چند بیت عربی یادداشت شده.

قطع: وزیری ۱۴/۵×۲۳/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج لچکی. کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری برگ: ۲۶۹ سطور هر صفحه: ۲۷

(۶۱۴)

مفاتیح الاعجاز

(فارسی)

اسیری لاهیجی (۹۱۲ ق)

شرح برگلشن راز محمود شبستری.

رک: ش ۶۱۲ فهرست حاضر.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن دوازده، در آخر نسخه چندین برگ اضافی است و بر یک برگ آن (دو صفحه) گفتاری است با عنوان قاعده در اسرار حروف مقطع قرآنی.

آغاز: قاعده فی سر الحروف المقطعه القرآنیة اعلم ان الانبیاء وضعوا بامر الله حروف التهجی ... بازاء مراتب الموجودات.

پایان: و هذه جملة ما ذكره بعض حکماء الاسلام فی سر هذه الحروف المجمله و هی اجود ما قیل فی هذا الباب واحکم والله الهادی.

عناوین شنگرف. کنار برگ‌های نیمه اول نسخه وصالی دارد اما به متن آسیبی نرسیده.

قطع: وزیری ۱۸×۲۲/۵، جلد: تیماجی مشکی ساده اندرون تیماجی قرمز
کاغذ: فرنکی برگ: ۱۷۱ (بدون برگ‌های سفید آخر) سطور هر صفحه: ۲۶

(۶۱۵)

مجموعه شامل:

(فاسی)

۱. نرگسدان (گ ۱-۳۴ الف)

مثنوی از: آخوند ملا اسماعیل ذبیحی یزدی (۱۱۵۰ ق)

در سرگذشت نرگس خاتون.

این مثنوی در ۱۳۱۵ ق چاپ سنگی شده.

در پایان منظومه یک رباعی است متضمن ماده تاریخ نظم مثنوی (نرگسدان ذبیحی = ۱۱۱۵ ق).

منزوی، ج ۴، ص ۳۲۷۰.

آغاز:

به نام آنکه فرمود از بدایت

به وحدانیت ذاتش کما هی

پایان:

تاریخ طلب چون ناظمش از من کرد

۲. ذرة المرائی (مختصر المرائی) (گ ۳۷-۸۰)

از: پرویز خان سلماسی

نسخه‌ای از این کتاب در کتابخانه آستان قدس به شماره ۹۷۲ ادبیات موجود است که آغاز

آن با نسخه ما تفاوتی دارد.

فهرست رضوی، ج ۷، ص ۸۲۵

آغاز: هذا کتاب ذرة المرائی ... بسمله.

گفت بر من یومی از ایام‌ها

یک رفیق با صرافت از وفا

پایان:

ذرة المرائی نام تو چون شد تمام شد جلال‌الدین محمد والسلام

پس از این مثنوی مسمطی است از وفائی در ۸ صفحه (برگ ۸۴-۸۰) با این مطلع:

ز ماه چهره ساقیا برافکن این نقاب را به ماهتاب برده‌ای هماره آفتاب را

۳. دیوان اعجوبه (گ ۸۶-۱۳۹)

از: راضی‌الدین عبدالکریم شیرازی (۱۲۹۹ ق)

دارای مثنوی، قصاید و غزلیات و رباعیات (به ترتیب یاد شده).

از دیوان او یک نسخه در کتابخانه ملک به شماره ۵۶۲۷/۶ می‌شناسیم.

فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۲۲۹.

رباعیات او ترجمه‌مانندی است (چنانکه در عنوان آنها آمده است) از اشعار منسوب به

حضرت علی (ع).

آغاز دیوان (مثنوی):

ای گرامی گوهر بحر وجود

رهنمایی کن طلب اندر طریق

۴. شرح قصیده در مدح امیرالمؤمنین علی (گ ۱۳۴ ب-۱۵۲ الف)

از: راضی‌الدین عبدالکریم شیرازی اعجوبه

شرح است بر قصیده (غدیریه) عربی در مدح حضرت علی (ع)، مطلع قصیده این است:

عبدالوصی علی الذی بزغت

اخو الرسول امیرالمؤمنین و من

آغاز شرح: بسمله. بدان که خداوند را دو ظهور است یکی ظهور نفس مشیت که ظهور

ذات ... دوم ظهور این ظهور که ذوات ماکان و مایکون است ... و وقت آن ظهور اول را عید

غدیر می‌گویند و یوم السبت و یوم اطلاع ذوات از اصل خود و یوم قیامت کبری.

پایان: فطوبی لمن ادرك هذا الفیض ... که به فوز و فلاح رسیده است.

۵. رساله غیبیه (شرح اصطلاحات عرفاء) (گ ۱۵۳ الف - ۱۵۶)

از: رانض الدین عبدالکریم شیرازی

بخشی است از رساله غیبیه او و پاسخ است به سؤالی درباره اصطلاحات عرفانی. کلمه اول تصوف و کلمه آخر پاکبازی است.

رساله غیبیه به ضمیمه رساله سیر و سلوک و کرائم الکریمه او سال ۱۳۳۴ ش به چاپ رسیده و از نسخه خطی این رساله نشانی نیافتم.

آغاز نسخه حاضر: چون داب و دستور شیعیان خالص الولاء... نظماً و نثراً... چنان جاری شده است که به رمز و لغز... تصنیف می‌فرمایند و چون کلمات خود آن بزرگواران مفتاح مشکلات ایشان است... چند ورقی از رساله مبارکه مسمی به غیبیه...

۶. کوثر نامه (شرح حدیث بساط) (گ ۱۵۷ ب - ۱۸۵ ب)

از: آقا محمد هاشم شیرازی ذهبی (۱۱۹۹ ق)

از این مثنوی دو نسخه در مجلس به شماره‌های ۵۱۵۵/۴ و ۴۰۷۹/۵ موجود است.

رجوع شود به مزوی، ج ۲، ص ۱۲۲۶ و ج ۴، ص ۳۰۶۴.

آغاز:

بیا شیمه بشنو صفای علی

صفا ده دلت از ولای علی

۷. جنگ اشعار (گ ۱۸۶ - ۲۱۸)

در این بخش از مجموعه اشعاری است از: کربلائی یوسف (یوسف علی)، ثابت، آقا محمد هاشم شیرازی، راز، محمد علی خان، کربلائی حسن، آقا زمان، سید آقا افشار (متخلص به عاصی)!

دفتری است به خط نستعلیق ناخوانای کربلایی علی مورخ ۱۳۰۵ ق دارای

اغلاط بسیار است. فهرست مندرجات مجموعه در برگ ۳۵ آمده است.

قطع: رقعی بزرگ ۱۲×۲۰/۵ جلد: تیماجی قرمز روشن. کاغذ: فرنگی چند

رنگ. برگها: ۲۱۸. سطور هر صفحه: ۱۲.

(۶۱۶)

مجموعه شامل:

۱. کنز الرموز (گ ۱-۳۵)

(فارسی)

از میر حسینی هروی (۷۱۸ ق)

مثنوی است در حقائق عرفان و سلوک.

ذریعه، ج ۱۸، ص ۱۵۶ و ج ۱۹، ص ۲۶۹؛ مزوی، ج ۴، ص ۳۰۶۰.

آغاز موجود:

هم سر نامه به نام پادشاه

او کریم و او رحیم و او اله

۲. اشعار ستار (گ ۳۶-۶۱)

از سید ستار میلانی

این اشعار چند بخش است و هر بخش با عنوانی خاص به این ترتیب:

نخست. مثنوی درباره مهدویت و باب با عنوان شرقیه ستاریه و چنین آغاز میشود:

ببایب دل را می‌زدم وقت سحر یک جواب آمد چه می‌گویی به در...

گفتمش از ببایب یک فصلی بگو ببایب چبود که همی گویند از او

گفت خاموش و ولی دادم جواب ببایب را بر شهر ما آی و ببایب

دوم. مثنوی تبدلیه با این مطلع:

عشق تو کرده است سرگردان مرا تاکنند بر دور تو گردان مرا

سوم. شهادت نامه در اسرار واقعه کربلا. از ابیات آغاز آن:

ای شه جود و در احسان حسین مصدر عشق و ره عرفان حسین

من کجا ذکر مصیبت‌های تو شرح احوال قیامت‌های تو

پایان:

من کجا و شرح عشق ذوالمنن عشق خود باشد یکی ستار من

خود بگوید رازهای عشق خود بشنود آوازه‌های عشق خود

چهارم. مثنوی رزق‌نامه که در عنوان آن آمده: «رزق‌نامه قطب العارفین آقای آقا سید ستار میلانی رحمه الله علیه».

آغاز:

ای وجودت کرده هر لاشیء شیء   کل شیء از مءاء ایجاد تو حی
پنجم. ساقی‌نامه با این مطلع:
بده ساقی آن می که مستم کند   ز خود نیست با دوست هستم کند
ششم. غزلیات. چند غزل بلند است با تخلص ستار.

۳. تحفة العشاق (گ ۶۲-۹۳)

از درویش خلیل.

مثنوی است در سیر و سلوک و بیان هفت سیر و هفت ذکر و هفت وادی و هفت طور و پنج قیامت و بسیاری دیگر از مسائل عرفان.

رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۱، ص ۲۴۱؛ فهرست منزوی، ج ۴، ص ۲۷۱۹.

آغاز:

بشنو ای جوینده راه خدا   گر تو جویای خدایی با خود آ
پس از پایان تحفة العشاق، کاتب یک غزل از خلیلی با عنوان «و منه» آورده و پس از رقم، کاتب اشعار دیگر و نیز غزلیاتی است از میرزا محمود نشاط که در آغاز آن نوشته «از کلام جناب آقا میرزا محمود اخوی است ملقب به نشاط».

۴. صحت و مرض (گ ۹۹-۱۰۹)

از فضولی بغدادی (۹۷۰ ق)

آغاز: حمد بی حد احدی را سزااست.

پایان عاشقی و معشوقی از آن صورت وحدت بیرون آمد.

۵. رند و زاهد (گ ۱۰۹-۱۳۸)

از فضولی بغدادی (۹۷۰ ق)

منزوی، ج ۴، ص ۳۷۲۸.

آغاز:

ای بر تو سجود زاهدان وقت نماز   ای رغبت رندان به تو هنگام نیاز

پایان:

هر گاه که اعتبار نیکی و بدی   خیزد زمین مسجد و میخانه یکی است

به خط شکسته نستعلیق عبدالحمید فانی مورخ ۱۳۰۱ ق.

قطع رقعی ۱۳×۲۰ جلد تیماجی قرمز کاغذ فرنگی شماره برگ ۱۳۸
سطر ۱۴.

(۶۱۷)

دیوان جبلی

(فارسی)

از عبدالواسع جبلی (قرن ۶ هـ)

این دیوان در تهران با تحقیق دکتر ذبیح الله صفا به چاپ رسیده است. این نسخه شامل قصائد و قطعات است به ترتیب الفبایی و یک مسمط در آخر.

ذریعه، ج ۹، ص ۷۰۲؛ منزوی، ج ۳، ص ۲۴۳۱ و مقدمه دکتر صفا بر چاپ کتاب.

آغاز نسخه: ای قلم در دست تو چون در کف موسی عصا.

پایان: هر کجا باشد دعای نوح باشد رهبرش.

این نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۸۳ ق در برخی از حواشی تفسیر لغات آمده.

قطع: خشتی ۱۴×۱۹/۵، جلد: مقوایی با عطف شله قرمز، کاغذ: فرنگی
سفید، برگها: ۱۲۶ (۲۵۱ صفحه) سطور سر صفحه: ۱۴.

(۶۱۸)

جام جم

(فارسی)

از اوحدی مراغی (۷۳۸ ق)

رجوع شود به ذیل شماره ۶۱۱.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمود بن علاءالملک مورخ ۹۱۲ ق، متن و حواشی را فرا گرفته. حاشیه برگ اول و صالی شده در برگهای اول و آخر لکه‌های مختلف دیده می‌شود پشت برگ آخر ابیات مختلف آمده است عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۷×۱۱، جلد: تیماجی سبز، کاغذ: اصفهانی، برگ: ۹۴، سطور هر صفحه: ۱۷.

(۶۱۹)

دیوان شفائی

(فارسی)

از شرف‌الدین حسن شفائی

شامل قصائد، رباعیات (در توحید)، ترکیبات و ترجیعات، غزلیات (از آخر ترجیعات و اول غزلیات اوراقی افتاده) نمکدان حقیقت (گ ۱۴۴-۲۴۸) و مثنوی مجمع البحرين (از پایان نمکدان و آغاز مثنوی دیگر اوراقی افتاده).

آغاز (قصائد):

یا جاعل المبادی یا علة الملل

ای خانه زاد کوی قدم سازیت ازل

آغاز نمکدان حقیقت:

ای به شهد سخن ملاحیت سای

به نمکدان حرز راهنمای

آغاز موجود از مجمع البحرين:

چون معرکه‌اش گرفت ماره

در کیسه بریست در کناره...

ای ورد تو تحفة العراقین

وی زهر تو شکر مذاقین

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ. بر پشت برگ نخست چند یادداشت است از آن جمله تملک علاءالحکما مورخ ۱۳۴۰ ق. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۲×۱۲/۵، جلد: تیماجی سبز با ترنج و نیم ترنج و لچکی. کاغذ: اصفهانی شکری، برگ: ۲۷۹، سطور هر صفحه: ۱۵.

(۶۲۰)

ریاض العشاق

(فارسی)

تألیف محمد صادق پسر شمس‌الدین علی کوه‌کیلویی

در اشعاری که در نامه‌ها با مناسبت‌های مختلف آورده می‌شود دارای چهار روضه: روضه اول در آنها که به پادشاهان و شاهزادگان و امراء توان نوشت دارای هشت بهشت و هر بهشت دارای عنوان‌های باغچه، گلدسته و گلبرگ. روضه دوم در آنها که به وزرا و بزرگان عالی مقام توان نوشت. دارای هفت منظر (منظر هفتم دارای دو غمکده).

روضه سوم در اشعاری است که به معشوقان نویسنده دارای ۱۵ چمن با عنوان‌های: گلشن، سه برگه، شمامه، گلبن، اصله و شکوفه. روضه چهارم به دوستان و آشنایان دارای شش حدیقه با عنوان‌های: زعفران زار، سنبلستان، فصل، باب و خارستان. مؤلف در این کتاب از این شاعران یاد می‌کند:

وحشی، ابوتراب بیک کاشی، ابوطالب کلیم، ملا عرفی، ملا نظیری، خواجه سلمان ساوجی، میرزا قاسم گنابادی، سید مبارک خان مشعشی، شاه طاهر قمی، خواند میر، انوری، شیخ ابوالخیر، خواجه حسین ثنائی، قاسم بیک، حالتی قزوینی، میر والهی قمی، سید مبارک خان، عبدالواسع جبلی، کمال اسمعیل، میرزا صاحب مرحوم، سالک یزدی، میرزا شرف جهان قزوینی، میر رضی، عامل ماوراءالنهری، شهیدا، عبداللطیف خان شهرستانی، نظیری مرمرم، حاج محمد جان، قدسی مشهدی، سنجر کاشی، تقیای کاشی، باقر خرده‌ای کاشی، میرزا نظام دست‌غیب، شریفای خیال شیرازی، حیدر کلوج شیرازی، موسوی خان مشهدی، میر غیاث‌الدین منصور مشهدی، محمد قاسم مشهدی، سعیدای قلندر، شریف تبریزی، ابوطالب، تبریزی، میرزا رفیع واعظ قزوینی، سالک قزوینی، میرزا قلی میلی استرآبادی، تجلی اردکانی، ملک قمی، درکی قمی، ضمیری اصفهانی، صامت، آقا شاپور تهرانی، محتشم،

غنی کشمیری، شیدای هندی، ناصر علی سرهندی، شوکتی، محمد صادق کوه‌کیلویی، (مؤلف کتاب)، جلال اسیر، زمانای زرکش اصفهانی، محمد شریف منشور اصفهانی، میر عبد ناف اصفهانی، حزنی اصفهانی، حاشای زرگر اصفهانی، شیخ علی نقی کمره‌ای، محمد جان مشهدی، فصیحی هروی، میرزا کاظم خوشنویس مشهدی، طغرای مشهدی، میرزا سعید اعجاز، عمادی شهریار خراسانی، سیفی خراسانی، ریاضی خراسانی، آصفی خراسانی، عبدالعزیز خان پادشاه بخارا، داعی استرآبادی، بوالهادی تبریزی، حسن بیک عجزی، محمد حسین بیک معلوم تبریزی، نصاری تبریزی، میر ابوالحسن فراهانی، میر تشبیهی کاشی، رضائی کاشی، عبدالرزاق کاشی، حسن واهب کاشی، عرشی یزدی، تعظیم قمی، علی بیک فروغ قمی، میرکاظم کریم تفرشی، عزت فیروزآبادی، رضائی شوشتری، فرج‌الله شوشتری، احمد فاخر بهبهانی، سید مبارک خان والی زاده عربستان، مخلص خان نواده میرزا کوچک، صفی قلی بیک، لطفعلی بیک سامی، نجف‌قلی بیک بینش، صادقی بیک افشار، حیدر کلوج هراتی، نامرادی مقبول، گلخنی حیرتی، مانی امینی، خواجه عبادالله سامی، میرزا هاشم بهجت تبریزی، میرزا مرادخان مسگر تبریزی، معجزی اردبیلی، نورس دماوندی، حسن بیک رفیع تبریزی، میرزا معصوم برادر سنجر کاشی، شهرت قمی، رافع گیلانی، رشیدی کاظمی، غیاث حلوانی شیرازی، میرزا کاظم علاقه‌بند مشهدی، محمد باقر بیک منوچهرخانی مشهدی، خاشع زرگر، صفی قلی بیک دیوانه پسر قزاق خان، محمد زمان واضح هندی، بیخود هندی، حکیم عبدالله وحدت، شرمی قزوینی، میرزا عرب تبریزی، مانی طایف گلپایگانی، میرزا داود الفت، میرزا صالح شیخ‌الاسلام تبریزی کریمی، عبداللطیف خان شهرستانی، زایر همدانی، ابراهیم ادهم، محمد طالب گلپایگانی، سایر مشهدی، میرزا ابراهیم مهابت خان تبریزی، میرزا زین‌العابدین منشی، محمد زمان خان ملادهکی، میرزا خصمی، مجیدا، منصف، محمد امین خازن، ذوقی، تونی، حجاب، میرزا هدایت‌الله اصفهانی، شرر شیرازی، محمد صوفی مازندرانی، شفیعی اثر قمی، حاج محمد اعرج گیلانی، فدائی، شوکت بخاری، صایب، مرحوم، میر رضی

آرتیمانی، ملا حاجی، محمد موسوی، خان سنجر، فرزانه، دیوانه، نما، صفی قلی بیک، طالب آملی، ملا محمد قاسم، حاجی محمد، ملا محمد قاسم، شیخ روزبهان، ملا فرج‌الله شوشتری، میرزا طاهر نصرآبادی، رحمت خان.

آغاز: بسمله. ای سرو سرافراز ریاض نعیم. ای رقعہ از مرقعات تو سپهر. دو نقطه ز مکتوب تواند این مه و مهر... در این عنوان مکاتبات حجت.

پایان: به فاتحه‌ای یاد نمایند... نمقه محمد صادق بن شمس‌الدین دهدشتی کوه‌کیلویی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق جلال‌الدین (از روی نسخه اصل) مورخ ۱۱۲۶ ق. عناوین شنگرف کنار چند برگ آخر علائم رطوبت است.

قطع: رقمی ۱۲×۲۲/۵، جلد: مقوای عطف و گوشه میشن قرمز، کاغذ: فرنگی، برگ: ۱۹۸، سطور هر صفحه: ۱۷.

(۶۲۱)

دیوان حافظ

(فارسی)

از: شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی (۷۹۲ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، شامل قصاید، غزل، مثنویات، رباعیات و قطعات. از اول و آخر نسخه اندکی افتاده. برگ‌های اول و آخر دارای لکه‌های زرد و سیاه است.

قطع: وزیری کوچک ۱۵×۲۱، جلد: مشمع سبز، کاغذ: فرنگی، برگ: ۱۸۵، سطور هر صفحه: ۱۴.

(۶۲۲)

خمسه دهلوی

(فارسی)

از: امیر خسرو دهلوی (۷۲۵ ق)

دارای مثنوی خسرو و شیرین، اسکندر نامه، لیلی و مجنون، مطلع الانوار، یوسف و زلیخا.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمدعلی قرن ۱۱ هـ، دارای ۴ سرلوح. از اول مثنوی مطلع الانوار چند برگ افتاده و برگ یک و حاشیه ۶ برگ اول موجود آن وصال شده و هم‌چنین حاشیه برگ اول لیلی و مجنون و چند برگ آخر مجموعه و در برگ آخر قسمتی از سطور و قسمتی از رقم کاتب خوانده نمی‌شود. در بسیاری از برگ‌ها لکه‌های زرد و چرکین دیده می‌شود پشت برگ اول چند تملک و یادداشتی به تاریخ ۱۰۷۶ ق و شعری به عربی به نقل از محمد بن صالح حسنی (که در حبس سروده بوده) به خط محمد حسین با تاریخ ۱۳۰۲ ق دیده می‌شود. پشت برگ آخر مطلع الانوار یادداشتی است از محمد حسین منشی پسر علی آبادی مازندرانی.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۶، جلد: مشمع سرمه‌ای، کاغذ: سمرقندی شکری رنگ آهار مهره گ: ۲۳۸، سطور هر صفحه: ۱۹.

(۶۲۳)

گوهر مراد

(کلام - فارسی)

از: عبدالرزاق لاهیجی (۱۰۷۲ ق)

در کلام دارای یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه.

ذریعه، ج ۱۸، ص ۲۵۰؛ فهرست منزوی، ج ۲، ص ۸۳۶-۸۳۴

نسخه‌ای است به خط نستعلیق خوب قرن ۱۲-۱۳ هـ، صفحات دارای جلد اول یک قلمی به سنگرف. حاشیه برخی از برگ‌ها وصال و در برگ آخر لکه‌های زرد و چرکین دارد. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۳×۱۶، جلد: تیماجی مشکی عطف مندرس، برگ‌ها: ۲۸۶، سطر هر صفحه: ۱۶، کاغذ: فرنکی.

(۶۲۴)

مظهر العجایب

(فارسی)

مثنوی از: شیخ عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

منزوی، ج ۴، ص ۳۲۱۷؛ عطارنامه از سعید نفیسی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن دهم، از اول نسخه افتاده و کاتب در پایان نسخه چنین رقم دارد: تمام شد کتاب مظهر العجایب سلطان المحققین... شیخ فریدالدین محمد عطار نیشابوری. در ذیل صفحه آخر یادداشتی است از قاسم بن علی بن محمود حسینی و چند بیت عربی. حاشیه چند برگ آخر اندکی وصال دارد. عناوین سنگرف.

قطع: رقعی ۱۸/۵×۳۱، جلد: مقوائی با عطف تیماج مشکی گ: ۱۸۱، سطر هر صفحه: ۱۵، کاغذ: سمرقندی شکری.

(۶۲۵)

اخلاق ناصری

(فارسی)

از خواجه نصیرالدین محمد طوسی (۶۷۲ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۰۵۰ ق. از دیباچه نسخه اندکی افتاده کنار برخی از صفحات علائم رطوبت دیده می‌شود. عناوین سنگرف. دارای جداول به قلم سنگرف و لاجورد.

قطع: وزیری ۲۴/۵×۱۴/۵ تعداد برگ‌ها: ۳۴۰ سطور هر صفحه: ۱۵ کاغذ: دولت آبادی آهار مهره شکری.

(۶۲۶)

دیوان نورعلی شاه

(فارسی)

از: محمد علی طبسی اصفهانی معروف به نورعلی شاه (۱۲۱۲ ق)

شامل غزلیات با تخلص نورعلی و به ترتیب الفبا در قافیه، رباعیات، مثنویات و قصاید.

فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۵۸۷.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۸۴ ق، پاره‌ای از کلمات را در رقم کاتب سیاه کرده‌اند و پیداست که نسخه را برای کسی نوشته‌اند. برگ اول پاره

شده و از بین رفته در برگ اول موجود لکه‌های چرکین دیده می‌شود. بر یک برگ اضافی آخر نسخه یک صفحه از مثنوی با خط دیگر نوشته شده.
 قطع: وزیری کوچک ۲۲×۱۵/۵، جلد: تیماجی مشکی، صفحات: ۱۶۴،
 سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنگی.

(۶۲۷)

دیوان برقی

(فارسی)

از: برقی؟

شامل غزلیات با ترتیب الفبائی در قافیه با تخلص برقی، یک مثنوی چند رباعی و چند غزل ترکی. عناوین برخی از غزل‌های ترکی چنین است: در مدح جعفر قلی خان، در مدح حاجی بیک، در مدح آقا بهرام و نیز چند بند در مرثیه به شیوه محتشم.

در فرهنگ سخنوران یک شاعر متخلص به برقی با نام عبدالله خویی یاد شده که در ۱۲۴۱ ق زنده بوده است و نسخه‌ای از دیوان او در کتابخانه مرحوم قریب وجود دارد.

فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۲۴۹؛ فرهنگ سخنوران، ص ۸۳

آغاز:

قد تو سرو چمن عارض تو یاسمن است عارضت یاسمن و قد تو سرو چمن است

نه عیان قاتل و نه تغ هویدا هر کجا مینگری کشته خونین کفن است

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد تقی بن شیخ محمد بحرینی ساکن زنجان مورخ ۱۲۵۷ ق، کاتب در پایان نسخه چنین رقم می‌کند: حسب الفرموده عالی جاه... نصرالله خان نصرالله الملک المنان... کتاب میرزا برقی تبریزی رحمه الله بقلم... محمد تقی بن مرحوم شیخ محمد بحرینی... انجام پذیرفت و چون نسخه غلط بسیار داشت و حقیر را بدان پایه فهم نبود که درست شود لهذا هرچه در نسخه بود نوشته شده عناوین شنگرف.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱×۱۳، جلد: تیماجی قرمز یک لا.گ: ۱۹۳، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۶۲۸)

اسکندرنامه

(فارسی)

مثنوی از: نظامی گنجوی (۶۰۷ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد شرف‌الدین پسر محمد حسین ساکن قصبه کوهیر مورخ ۱۲۴۷ ق، برگها دارای اثر کرم خوردگی، در پاره‌ای از حواشی تفسیر اشعار و لغات آمده. بر پشت برگ آخر این یادداشت دیده می‌شود: «چندی زاهد علی انعام دارکوهیر جنت نظیر در این کتاب خوانده به ره یاب شد ۲۱ جمادی ۱۲۶۱». کنار برگ یک تا چهار وصال دارد.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱×۱۳، گ: ۴۹۸، سطور: ۱۴، کاغذ: فرنگی.

(۶۲۹)

خمسه دهلوی

(فارسی)

از: امیر خسرو دهلوی (۷۲۵ ق)

شامل مثنوی‌های مطلع الانوار، شیرین و خسرو، معجون و لیلی، اسکندر نامه.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۹۸۸-۹۸۹ ق، پشت برگ اول چند یادداشت و تملک است از جمله یکی با تاریخ ۱۰۸۳ ق در پایان مطلع الانوار. بر پشت برگ اول اسکندر نامه اشعار مختلف با قلم شکسته نستعلیق نوشته شده از آخر نسخه (مثنوی اسکندر نامه) اندکی افتاده و عناوین در متن و حواشی شنگرف. چند برگ اول دارای لکه‌های سیاه و چرکین حاشیه برخی از برگها اندکی وصال دارد.

قطع: وزیری ۲۳/۵×۱۷/۵، جلد: تیماجی سیاه مندرس (سوخت) عطف تیماج قرمز با ترنج، گ: ۲۰۷، سطور: ۱۷ (۴ ستونی)، کاغذ: اصفهانی آهار مهره شکری.

(۶۳۰)

گلستان

(فارسی)

از: مصلح‌الدین بن مشرف سعدی شیرازی (۶۹۱ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق از قرن ۱۲ هـ، دارای یک سرلوح. همه صفحات مجدول به چند قلم آب‌طلا و لاجورد و سنگرف و سفیداب. سطور نیز دارای جداول است. بین برگ‌ها برگ زرورق گذارده شده.

قطع: وزیری کوچک ۲۳×۱۴، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۷۸، سطور: ۹، کاغذ: فرنکی متن و حاشیه دو رنگ.

(۶۳۱)

مجموعه شعر

(فارسی)

۱. رباعیات خیام (گ ۱-۵۹ الف)

در آغاز (گ ۱-۴) شرح حال عمر خیام است، ترجمه شده از زبان فرانسه (چنانکه در پایان این بخش آمده).

در برگ ۴۴ و ۴۵ قسمتی از رباعیات در حواشی نوشته شده.

۲. رباعیات باباطاهر (گ ۵۹ ب-۶۳)

ترانه‌های بابا طاهر عریان همدانی.

۳. رباعیات ابوسعید (گ ۶۴-۶۶)

رباعیات منسوب به ابوسعید ابوالخیر میهنی (۴۴۰ق) با ذکر خواصی برای هریک از رباعیات در بالای آن.

۴. رباعیات خواجه انصاری (گ ۶۷-۶۸)

از: خواجه عبدالله انصاری هروی (۴۸۱ق)

آغاز:

با رب ز شراب عشق سرمستم کن در عشق خودت نیست کن و هستم کن

پایان:

تاسمی ماند ز عمر یارب نفسی دریاب که جز تو نیست فریاد رسی

۵. قصیده مصنوعه (گ ۶۹ الف-۷۷)

قصیده‌ای است مصنوع و موشح از سلمان ساوجی (۷۸۰ق).

در این باره رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲، ص ۴۱۰ و ج ۳ (چاپ دوم)، ص ۳۸۳ و ج ۸، ص ۳۱۷، ۳۱۹.

از پایان نسخه اندکی افتاده.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق آمیخته به شکسته. از نوشته بر پشت برگ اول نسخه و نیز پایان بخش‌های آن بر می‌آید که این نسخه برای چاپ به سعی و اهتمام میرزا محمد شیرازی تاجر کتاب در چاپخانه محمدی بمبئی آماده شده بوده است.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۴، جلد: مقوائی عطف و گوشه تیماج قرمز، گ: ۷۷، سطور: ۱۴، کاغذ: فرنکی آهارمهره.

(۶۳۲)

دیوان عنصری

(فارسی)

از حکیم ابوالقاسم حسن عنصری بلخی (۴۳۱ق)

شامل قصائد و تعدادی قطعه و رباعی.

فرهنگ سخنوران، ص ۴۰۹، منزوی، ج ۳، ص ۲۴۵۱ و ۲۴۵۳.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق آمیخته به شکسته میرزا باقر پسر میرزا رضی مورخ ۱۳۸۴ق (در تفرش به خواش میرزا احمد) از روی دو نسخه رونویس شده.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱×۱۴، جلد: تیماجی سبز رنگ، برگ: ۱۱۰، سطور: ۱۰، کاغذ: فرنکی.

۶۳۳

بوستان (سعدی‌نامه)

(فارسی)

مثنوی از سعدی شیرازی (۶۹۱ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق به شیوه هندی مورخ ۱۲۳۷ ق، از آغاز اندکی افتاده، برگها دارای آثار کرم خوردگی و لکه‌های مختلف است. عناوین شگرف.

قطع: رقعی بزرگ ۱۵×۲۰/۵ گ: ۱۴۱ سطور: ۱۵ کاغذ: فرنکی.

(۶۳۴)

دیوان صادق

(فارسی)

از: صادق شیرازی

از شاعر شیرازی، متخلص به صادق که در قرن ۱۳ هـ می‌زیسته و اشعاری در مدح ناصرالدین شاه، مؤیدالدوله طهماسب میرزا، نادر میرزا، امام قلی میرزا، محمد قلی خان ایلخانی، مرثیه و ماده تاریخ مرگ حاج قوام‌الملک و آقا بزرگ شیرازی دارد. شعری نیز از زبان فرزندش نصیر خطاب به مادر خود دارد و از رفتن او گله می‌کند:

مادر تو چرا خطا نمودی   با اهل و فسا جفا نمودی
ما را ز چه رو فکندی از چشم   رخ در رخ هر دغسا نمودی
در قطعه‌ای دیگر با عنوان «فی تحقیق حاله» چنین می‌گوید:

همسایه مشیر چهل سال بوده‌ای   وز بوستان او گل فیضی نچیده‌ای
معمار دهر معتمد شهر مشیر ملک   محمود خوی نیک خصالی حمیده‌ای

در کتابخانه مجلس نسخه‌ای از دیوان صادق است (ش ۲۴۵۲) که ظاهراً از شاعری دیگر است (و دیده شود: ذریعه، ج ۹، ص ۵۷۹).
این دیوان شامل قصائد و قطعات است.

آغاز:

با رب مگیرم ار چه فزون میکنم خطا   ای پیادشاه و خالق و بخشایش و عطا
پایان:

آمرزش صد چو من ببرت آسان است   اما چه کنم عدل خدایی داری
تمت الكتاب... علی ید قائله صادق شیرازی فی دوازدهم شهر شعبان ۱۲۸۵ ق.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق شاعر عناوین شگرف. در کنار پاره‌ای از صفحات نسخه بدل ضبط شده.

قطع: رقعی بزرگ ۱۴/۵×۲۱/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۷۹، سطور: ۸
کاغذ: فرنکی آهار مهره زرافشان.

(۶۳۵)

شطرنجیه

(فارسی)

تألیف: میرزا فرصت شیرازی (قرن ۱۳ هـ)

دارای یک مقدمه و دو باب و خاتمه:

مقدمه دارای ۵ فصل (۱. بیان حرمت قمار ۲. بعضی از فواید شطرنج ۳. واژه شطرنج و نام‌های دیگر آن به تازی و فارسی ۴. وجه تسمیه شطرنج ۵. نام مخترع شطرنج و تاریخچه اختراع آن).

باب اول در بیان صفحه شطرنج و دستور رسم خانه‌های آن.

باب دوم در چهار فصل (۱. عدد مهره‌ها و نام‌های هریک. ۲. جای هریک از مهره‌ها در آغاز بازی. ۳. حرکت مهره‌ها ۴. فایده شطرنج در علم اعداد و پاره‌ای از اصطلاحات علم عدد).

خاتمه دارای ۳ فصل (۱. آغاز و انجام بازی شطرنج ۲. شرایط بازی. ۳. تنبیه در مسائل متفرقه بازی شطرنج).

مؤلف در دیباجه و مقدمه از ناصرالدین شاه نام می‌برد و این قطعه را در ماده تاریخ تألیف می‌آورد:

دوشم نهاده عرصه شطرنج بر به پیش
ناگاه بیدقیم سر آورد و باز گفت
بنا بر این ماده تاریخ، تاریخ تألیف کتاب ۱۲۹۱ ق است.

در باب دوم (در فصل اول) اشعاری از امرء القیس، منوچهری و دیگران به عربی و فارسی در باب اسب آورده و در فصل ۲ قصیده‌ای بلند در شطرنج دارد که به نام شاهزاده حسام السلطنه حکمران فارس سروده. مؤلف (فرصت الدوله) در مقدمه به استناد پاره‌ای از اخبار و سخن عده‌ای از فقهاء بازی شطرنج را بدون برد و باخت جایز می‌شمارد. ذریعه، ج ۱۴، ص ۱۹۰.

آغاز: بسمله. حمد نامحدود و سپاس نامعدود حکیمی را سزااست که شاهان روزگار از روی عجز و انکسار رخ به درگاهش نهاده‌اند... اما بعد گوید فارس میدان سخن‌سازی به بهجت ابن بهجت فرصت شیرازی که روزی در محفل یکی از ارباب دانش ... جمعی از اهل حال ... شطرنج می‌باختند...

پایان: هنگام استکتاب از این رساله قطع صفحه را بزرگ‌تر و کوچک‌تر نمایند تا خللی در نقشه‌های آن پیدا نگردد... که هرگاه جزئی تغییری یابد باعث اغتشاش کلی است... قد فرغت من تصنیفه فی اليوم الثالث من العشر الثالث من الشهر الثالث... احد و تسعون و مائین بعد الالف.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق میرزا محمد بن میرزا کوچک مورخ ۱۲۹۴ ق در شیراز، دارای ۲۱ صفحه شطرنج و ۴ تصویر حیوان. در حواشی شرح اصطلاحات و پاره‌ای تصحیحات دیده می‌شود. پشت برگ اول یادداشتی است به خط مؤلف که این نسخه را ملاحظه و تصحیح کرده و برای غلام رضاییک فرستاده. عناوین شنکرف.

قطع: وزیری کوچک (خشتی) ۲۲×۱۷، جلد: تیماجی قرمز یک‌لا، برگ: ۱۳۶، سطور: ۱۱، کاغذ: فرنگی.

(۶۲۶)

دیوان عاشق
(فارسی)
از: محمد خان خیاط اصفهانی (۱۱۸۱ ق)
شامل غزلیات و قطعات و رباعیات.
منزوی، ج ۳، ص ۲۴۲۷.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۳۴ ق. از آغاز اندکی افتاده. برگ اول وصالی دارد و پاره‌ای از سطور آسیب دیده، چند برگ اول دارای لکه‌های سیاه و زرد است. حاشیه برگ آخر وصالی دارد.

قطع: رقعی ۱۹/۵×۱۳/۵، جلد: مشمع سیاه، برگ: ۱۵۶، سطور: ۱۳، کاغذ: فرنگی.

(۶۲۷)

جوک بشست
(فارسی)
ترجمه نظام پانی‌پتی از اصل سنسکریت تألیف گودا اینندا کشمیری.
شرح منتخب مباحثات فلسفی بشست است با رامچند در شش باب. این کتاب با ضمیمه فرهنگ لغات فلسفی از میر فندرسکی و مقدمه دکتر تاراچند و دکتر سید امیرحسین عابدی به سال ۱۹۶۸ در هند چاپ شد.

فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۱، ص ۶۱

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد کریم مورخ ۱۲۳۹ ق در مدرسه منصوریه. نسخه متن و حواشی را فرا گرفته.

قطع وزیری کوچک (خشتی) ۲۱/۵×۱۴/۵، جلد تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج، برگ: ۲۷۴، سطور هر صفحه: متن ۱۲ و حاشیه ۲۴ (چلیپا)، کاغذ: فرنگی سفید.

(۶۳۸)

دیوان نورعلی شاه

(فارسی)

با ترتیب الفبائی. شامل غزلیات (با تخلص نورعلی)، رباعیات و ترجیع‌بندها.

آغاز:

ای نام خوست جوهر شمشیر زبانها

پایان:

در کعبه و سومات مائیم

عالم صفت است و ذات مائیم

نسخه‌ای است به خط نستعلیق حدود قرن ۱۴ هـ در پایان نسخه، مثنوی
سلسله الذهب مظفرعلی شاه کرمانی، منظومه در اسرار بسمله و یک قصیده از
شاه نعمه‌الله و در پایان، خطبه همام با ترجمه آن (با قلم دیگر) افزوده شده. پشت
برگ اول غزلی است از حاج میرزا هادی سبزواری متخلص به اسرار. عناوین و
پاره‌ای از ابیات به سنگرف.

قطع: خشتی ۲۲×۱۷/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۱۰۳، سطور: ۱۷، کاغذ:
فرنگی سفید.

(۶۳۹)

لمعات

(فارسی)

از: فخرالدین ابراهیم بن شهریار عراقی (۶۸۸ق)

نسخه‌ای است به خط نسخ. لمعه ۲۲ تا آخر در نسخه نوشته نشده عناوین و
عبارات عربی سنگرف.

قطع: رقعی کوچک ۱۵×۹/۵، جلد: گالینگور عطف پارچه سبز، کاغذ:
فرنگی سفید، برگ: ۲۶، سطور هر صفحه: ۱۲.

(۶۴۰)

منطق الطیر

(فارسی)

مثنوی از: شیخ فریدالدین عطار نیشابوری (۶۲۷ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق زیبای ملا علی شیدا مورخ ۱۲۳۵ ق. پشت برگ
اول، یادداشتی از محمد باقر اصفهانی گیلانی است که این نسخه را (در سال
۱۳۲۶ ق) به مستر حیکاک صاحب بخشیده و تملک محمد هاشم مورخ ۱۳۱۲
ق دیده می‌شود. حاشیه برگ اول اندکی وصالی دارد، اما به متن آسیب نرسانده.
عناوین سنگرف. در کنار صفحات ۲۰۵ تا ۲۰۹ چند غزل و یک قصیده با قلم
دیگر نوشته‌اند.

قطع: رقعی کوچک ۱۴×۸/۵، جلد: تیماجی قرمز، کاغذ: فرنگی آهار مهره،
برگ: ۲۱۴، سطور: ۱۱.

(۶۴۱)

دیوان اسرار

(فارسی)

از: حاج ملا هادی سبزواری (۱۲۹۸ق)

شامل غزلیات به ترتیب الفبا. این دیوان چند بار به چاپ رسیده است.
منزوی، ج ۳، ص ۲۲۲۴.

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۴ یا ۱۳ هـ از اول و آخر آن افتاده در تمام
برگ‌ها لکه‌های زرد و چرکین دیده می‌شود. در حاشیه صفحه اول و سوم شرح
حال اسرار با قلم دیگر آورده شده.

قطع: وزیری کوچک ۲۲×۱۴/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۵۱ سطور هر
صفحه: ۱۵ کاغذ: فرنگی.

(۶۴۲)

اخلاق ناصری

(فارسی)

از: خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ق)

رجوع شود به ذیل شماره ۲۴۰، ۴۹۵ و ۵۴۱ فهرست حاضر، ج ۱ و ۲.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق (به چند قلم) از قرن ۱۳ هـ در چند برگ اول و

آخر نسخه لکه‌های زرد و حاشیه برگ آخر وصال وجود دارد. در کنار برگ ۱۵۸ ب و ۱۵۹ الف چند تاریخ تولد دیده می‌شود. از آغاز و انجام نسخه اوراقی افتاده.

قطع: رقعی ۱۸×۱۱، جلد: مشمع زرد با عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، برگ: ۲۰۱، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: فرنگی.

(۶۴۳)

حديقة الحقيقة

(فارسی)

از: سنائی غزنوی (۵۴۵ق)

با دیباجه نثر شامل فهرست ابواب.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق علم‌الدین پسر مبارک قنوجی مورخ ۱۰۳۴ق، حاشیه چند برگ اول و ۳ برگ آخر وصال دارد اما به متن آسیبی نرسیده. بر پشت برگ اول و دو برگ اضافی پیش از آن یادداشت‌های مختلف از جمله تملکی است از محمد ابراهیم رضوی و نیز تملکی مورخ ۱۰۷۱ق و اشعاری است با قلم آبی به خط ملک‌الشعراء بهار صفحات دارای جداول با چند قلم آب طلا و شنکرف و زنگار. عناوین شنکرف.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱/۵×۱۲، جلد: تیماجی قهوه‌ای مندرس، برگ: ۳۵۲، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: الوان.

(۶۴۴)

دیوان صائب

(فارسی)

از: محمد علی صائب تبریزی (۱۰۸۱ق)

شامل غزلیات به ترتیب حروف الفبا.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ دارای حاشیه‌هایی به قلم آبی که پاره‌ای از آنها ظاهراً از مرحوم ملک‌الشعراء بهار است. چند برگ اول و آخر

وصالی و اکثر برگ‌ها آثار رطوبت دارد. در برگ آخر قسمتی از سطور در اثر وصال از بین رفته.

قطع: رقعی بزرگ ۲۲×۱۳×۴/۵، جلد: مقوائی عطف میشن سیاه، برگ: ۳۲۴، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی آهارمهره.

(۶۴۵)

جنات الوصال

(فارسی)

مثنوی از: نور علی شاه (۱۲۱۲ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۶۲ق در ذیل نسخه یادداشتی بوده که سیاه شده.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۶، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۱۸، تعداد سطور: ۱۹ (۴ سطونی)، کاغذ: فرنگی سفید.

(۶۴۶)

دیوان کلیم

(فارسی)

از: ابوطالب کلیم کاشی (۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ق)

شامل غزلیات به ترتیب الفبا، مثنویات و رباعیات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۲ یا ۱۳ هـ، از اول آخر افتاده، چند برگ اول و آخر وصال دارد و قسمتی از سطور برگ‌های اول خوانده نمی‌شود. نسخه تمام متن و حاشیه را فرا گرفته. دارای جداول به قلم شنکرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۲/۵×۱۴/۵، جلد: گالینگور سبز با عطف و گوشه تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۸۴، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: کاهی.

(۶۴۷)

کلیات عرفی

(فارسی)

از: جمال‌الدین محمد عرفی شیرازی (۹۹۹ق)

شامل:

۱. دیوان (گ ۱-۲۲۵)

دارای: مثنوی شیرین و فرهاد (از آخر افتاده دارد، گ ۱-۶).

آغاز مثنوی:

خداوندا دلم بی نور تنگ است   دل من تنگ و کوه طور سنگ است
دلم را غوطه ده در چشمه نور   تجلی کن که موسی هست در طور
و گر زین ناسزا دل عار داری   کرم بسیار و دل بسیار داری

- مثنوی مجمع الابدکار (از اول آن افتاده، گ ۷-۳۶) عرفی این مثنوی را در برابر مخزن الاسرار نظامی سروده و بابخشی از دیوان او در بمبئی به چاپ رسیده. پس از این دو مثنوی در این دیوان:

قصائد، غزلیات (به ترتیب الفبا)، ترجیع بند و رباعیات است.

۲. رساله در عرفان (گ ۲۲۵ ب- ۲۳۳ الف)

از: عرفی شیرازی (۹۹۹ ق)

آغاز: بسمله. حمدی منزّه از شائبه علت و سپاسی مقدس از رابطه نعمت.

پایان: مانند ایتار جواهر دعای مشتاق از ننگ منزّه.

۳. رساله نفسیه (گ ۲۳۳ ب- ۲۴۱)

از: عرفی شیرازی (۹۹۹ ق)

با عنوان‌های ای نفس.

نسخه‌هایی از این کتاب در مجلس و دانشگاه هست. رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۲،

ص ۱۴۶۴.

آغاز: حمدی که از نهایت شایستگی منزّه از شائبه تعین و تخصص آمده... ای نفس خودی که با خود در سخنی یکی گوش دار و بشنو که چه می‌گویی.

پایان: هر نفسی که به ناشایستگی از عمر طی شود در شمار مدت نبود.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد صادق بن ادریس مورخ ۱۰۴۰ ق در

قسطنطنیه. دارای جداول به قلم شنکرف.

سه برگ اول وصالی دارد. در دو برگ آخر لکه‌هایی دیده می‌شود. رقم کاتب در ذیل مثنویات است. عناوین شنکرف. پشت برگ آخر قصاید اشعاری از خواجه حسین ثنائی دیده می‌شود. از آغاز غزلیات افتاده.

قطع: رقعی ۱۷/۵x۱۱/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۲۴۱، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۶۴۸)

دیوان اسرار

(فارسی)

از: حاج ملا هادی سبزواری (۱۲۶۸ ق)

متخلص به اسرار شامل غزلیات (به ترتیب حروف الفبا) ترجیع بند، رباعیات و مثنویات. رجوع شود به ذیل نسخه ۶۴۱ در این فهرست.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد حسن شیرازی مورخ ۱۳۰۲ ق. در دو صفحه پیش از آغاز نسخه اشعاری است از نجف درباره این نسخه متضمن ماده تاریخ طبع کتاب. در کنار یکی از غزلیات توضیحاتی درباره آن غزل نوشته شده (ص ۱۰۳).

قطع: رقعی ۱۷/۵x۱۱، جلد: مقوایی با روکش پارچه ابریشمی زرد با گل قرمز، برگ: ۸۱، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: فرنگی زرد.

(۶۴۹)

نزّه الارواح

(فارسی)

از: میر حسین هروی (بین ۷۱۸-۷۲۳ ق)

در ۲۸ فصل. رجوع شود به ج ۱ این فهرست، ص ۱۲۳ و ج ۲، ص ۱۱ و ۳۳.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق سلطان قلندر مورخ ۹۷۷ ق در مشهد رضوی. کاتب در کنار تاریخ کتابت این بیت را آورده:

از روز ازل دوستی حیدر صفدر شد نقش نگین دل سلطان قلندر
از آغاز نسخه صفحاتی افتاده و از فصل هشتم شروع می‌شود. عناوین
شنگرف.

قطع: رقعی ۱۷×۱۰، جلد: تیماج قهوه‌ای، برگ: ۳۱، سطور هر صفحه، ۲۰،
کاغذ: اصفهانی.

(۶۵۰)

مجموعه شعر

(فارسی)

۱. نان و حلوا (گ ۱-۱۶)

از شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ ق)

رجوع شود به ج ۲ این فهرست، ش ۲۸۵/۱ و ۳۲۵/۸.
آغاز:

ایها اللامی عن المهد القديم

ایها السامی عن النهج القويم

۲. شیرو شکر (گ ۱۶ ب-۲۳ الف)

مثنوی از: شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ ق).

رجوع شود به منزوی، ص ۲۹۷۸.

آغاز: ای مرکز دائرة امکان و ای زبده عالم کون و مکان.

۳. رباعیات (گ ۲۳ ب-۲۵ ب)

از: شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ ق)

آغاز:

آهنگ حجاز می نمودم من زار

کآمد سحری به گوش دل این گفتار

۴. رباعیات باباطاهر (گ ۲۵ ب-۲۹)

پاره‌ای از رباعیات منسوب به باباطاهر عریان است.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۸۶ ق. عناوین شنگرف.
قطع: رقعی ۱۷×۱۰/۵، جلد: تیماج سبز یک لا، برگ: ۲۹، سطر هر صفحه،
۱۲، کاغذ: فرنگی.

(۶۵۱)

مجموعه شامل:

(فارسی)

۱. نان و حلوا (گ ۱-۱۴ ب)

مثنوی: از شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ ق)

دارای دیباجه‌ای است از بهائی که در آن می‌گوید این منظومه را در راه زیارت حج سروده
است. رجوع به ذیل شماره ۶۵۰/۱ شود.

آغاز دیباجه: بسمله. الحمد لله علی افضاله.

در حواشی برخی از صفحات ابیاتی با قلم دیگر نوشته شده و از پایان نسخه افتاده است.

۲. شیرو شکر (گ ۱۵ الف-۲۲ الف)

مثنوی از: شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ ق) دارای دیباجه.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی جزیل آلائه... این شکسته بسته‌ای چند است در بحر خبب که

در میان عرب مشهور است و معروف و در میان شعرای عجم غیر مألوف.

در پایان این منظومه قطعه‌ای است نیز از شیخ بهائی با همین خط با این مطلع:

بگذر ز علم رسمی که نزاع و قیل و قال است

تو و درس عشق ای دل که تمام ذوق و حال است

۳. آب زلال (گ ۲۳-۳۳)

مثنوی از: فیض کاشی (۱۰۹۱ ق)

دارای یک دیباجه و دو جرعه، جرعه اول خطاب با حق تعالی، جرعه دوم عتاب با نفس. و

هر «جرعه» ۳ «نفس» است.

رجوع شود به منزوی، ص ۲۶۱۷.

آغاز دیباجه: بسمله. فیاض علی الاطلاق را حمد و سپاس بی منتهی... و بعد این شرری است چند از آتش دل خسته چون قطرات باران بر زمین دل هر که بیارد...

آغاز مثنوی (جرعه اول نفس اول):

یا محیی قلب کل عارف   فیاض ذوارف العوارف

پایان:

از سر تا پای گوش بادت   وین آب زلال نوش بادت

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق مورخ ۱۲۴۹ ق، پشت برگ اول و در حاشیه پاره‌ای از صفحات اشعار مختلف نوشته شده عناوین شنگرف. قطع: رقعی کوچک ۱۲/۵x۸، جلد: تیماجی سبز، برگ: ۳۳، مسطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: فرنگی.

(۶۵۲)

دیوان نورعلی شاه

(فارسی)

از: نورعلی شاه قطب سلسله نعمت‌اللهی (۱۲۱۲ ق)

دارای غزلیات با تخلص نورعلی، ترجیع بندها و مثنوی‌ها (از جمله مثنوی در ترجمه خطبه البیان).

رجوع شود به شماره‌های: ۶۳۸ و ۶۶۲/۲ در فهرست حاضر.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق تحریری از قرن ۱۳-۱۴ ه، بیشتر اوراق دارای لکه‌های رطوبت است. در پایان نسخه غزلی است به قلم کاتب از شمس تبریزی و قصیده‌ای است از ناصر خسرو با این مطلع:

خدایا عرض و طول عالمی را   توانی در دل مور آفریدن

قطع: رقعی ۱۸x۱۱/۵، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، برگ: ۱۱۹، تعداد مسطور: ۱۳، کاغذ: فرنگی سفید.

(۶۵۳)

مجموعه:

(فارسی)

۱. ترجیعات (گ ۱-۴۲ الف)

ترجیع بندهایی است از: ناصر خسرو با تکرار این بیت:

که جهان پرتوی است از رخ دوست   جمله کائنات سایه اوست
از فخرالدین عراقی با تکرار این بیت:

که همه اوست هر چه هست یقین   جان و جانان و دلبر و دین
از شاه نعمت‌الله ولی با تکرار این بیت:

که سراسر جهان و هر چه در اوست   عکس یک پرتو است از رخ دوست
از خواجوی کرمانی با ترجیع این بیت:

که جهان صورت است و معنی دوست   و بر بـمعنی نظر کنی همه اوست
از هاتف اصفهانی (ترجیعات معروف او)، از شمس‌الدین مغربی با تکرار این بیت:

که جز او نیست در سرای وجود   به حقیقت کسی دگر موجود
۲. جنگ شعر (گ ۴۲ الف-۵۳ ب)

غزلیات و مثنویاتی است از عبدالوهاب نشاط، میرزا پرتو، اسرار، آقا محمد عاشق، میرزا فتح علی خان صبا. این بخش ناقص است و اوراقی از آن افتاده.

۳. انوار الحکمة (گ ۵۵ ب-۸۰ الف)

رساله‌ای است در اخلاق و سلوک با عنوان «کلمه». نسخ این رساله مختلف است و به چند تن از علماء نسبت داده شده مانند: غزالی، نجم‌الدین کبری و یوسف بن محمد هروی صاحب بحر الجواهر و نورعلی شاه (مانند نسخه دیگر این کتاب خانه با شماره: ۲۲/۴)، و در برخی از نسخه به سید معصوم علی شاه دکنی منسوب گشته.

در عنوان رساله حاضر چنین آمده: «رساله‌ای است مشهور به یکصد و ده کلمه من کلام... جناب سید معصوم علی شاه دکنی».

درباره این رساله رجوع شود به فهرست مجلس شورای ج ۹، صص ۲۹۵ و ۹۴۲ و درباره

نسخ آن رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۲، ص ۱۵۴۵ و نیز این فهرست، ج ۱، ص ۳۰.
نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ با دو قلم، شماره ۳ به خط حسین بن ابوالقاسم موسوی مورخ ۱۲۹۸ ق. بر پشت برگ اول تملک علاءالحکماء دیده می‌شود. عناوین شنگرف.
قطع: رقعی ۱۷×۱۱، جلد: تیماج مشکی، برگ: ۸۰، سطور هر صفحه: ۱۰، کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۶۵۴)

خمسه امیر خسرو

(فارسی)

شامل: مطلع الانوار، شیرین و خسرو، مجنون و لیلی، آئینه اسکندری و هشت بهشت.
رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۴، ص ۲۶۷۹.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمود بن فقیه احمد بن محمد کاتب افزری مورخ ۹۶۷ ق، متن و حاشیه را فرا گرفته دارای ۵ سرلوح و جداول آب طلا و شنگرف و زنگار در تمام صفحات. سرلوح صفحه اول مندرس است و بسیاری از برگ‌ها آثار رطوبت اندک دیده می‌شود. پشت برگ اول چند تملک و پشت برگ آخر اشعاری از خطائی و نیز مهری به سجع (پیر بوداق غلام شاه عباس) هست.

قطع: رقعی ۱۵×۱۰×۳/۵، جلد: تیماجی سیاه، برگ: ۲۵۰، تعداد سطور متن: ۹، کاغذ: سمرقندی شکری.

(۶۵۵)

منطق الطیر

(فارسی)

از: عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

فهرست، ج ۲، ص ۶۸، ش ۳۲۹.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۰ هـ دارای جداول آب طلائی در همه صفحات و آثار رطوبت در تمام برگها در دو برگ آخر پاره‌ای از سطور از رطوبت آسیب دیده. عناوین با آب طلا از اول و آخر نسخه افتاده دارد.
قطع: رقعی ۱۴/۵×۱۰، جلد: مقوائی با عطف پارچه سرمه‌ای، برگ: ۱۵۰، سطور هر صفحه: ۱۳، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۶۵۶)

سبحة الابرار

(فارسی)

از مثنویات عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

فهرست، ج ۱، ص ۵۱ و ج ۲، ص ۱۰۰، ۱۰۲ و ۱۱۴.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۱۳ ق. دارای یک سرلوح در صفحه اول و جداول آب طلائی و قرمز در همه صفحات. چند برگ از اول و آخر وصالی دارد. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۵×۱۰، جلد: روغنی متوسط اندرون تیماج قهوه‌ای با حاشیه آب طلائی، برگ: ۱۳۶، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۶۵۷)

مجموعه:

(فارسی)

۱. دیوان نورعلی شاه (گ ۱-۱۵۶)

از: نورعلی شاه اصفهانی (۱۲۱۲ ق)

شامل غزلیات، ترجیع‌بندها، رباعیات، مثنویات و قصاید. در پایان این دیوان قصیده‌ای است با این عنوان «قصیده میرزا محمد رضا» در صدر دیوان با قلم قرمز نوشته شده: «من مقالات فرزندی نورعلی شاه».

۲. کنز الاسرار النورية (گ ۱۵۷-۱۷۲)

از: نورعلی شاه (۱۲۱۲ ق)

منسوب به اوست در آداب ذکر و سلوک.

آغاز: بسمله. الحمد لله حلیم کریم... چون مقتضای عبودیت حقیقی اشتغال قلب و قالب عباد است به عبادت... چنانکه گوش ظاهر و باطن او جز کلام حق نشنود و دیده سر و سر او جز کتاب حق نبیند.

پایان: فقطع دابر القوم الذین ظلموا و الحمد لله رب العالمین تمت الرسالة المسمی بکنز الاسرار النورية دام ظله ليلة اثنين ۲۵ شهر ذیحجه الحرام سنه غ ورد.

در ذیل رساله گفتاری است در اسرار پاره‌ای از ذکرها.
آغاز: خاتمه در ذکر اذکاری که در هنگام وقوع... شاهد بیان رالیغ مواظبت آن تردماغ باید نمود.

این خاتمه از برگ ۱۷۲ ب تا ۱۷۴ ب است.

۳. جامع الاسرار (گ ۱۷۴ ب - ۲۱۳)

از: نور علی شاه اصفهانی طبسی (۱۲۱۲ ق)

کتابی است به نظم و نثر شیوه گلستان در معارف. نسخه از پایان ناقص است.

رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۲، ص ۱۱۰۹.

آغاز:

سپاس بی قیاس و حمد بی حد   مر آن کسز خفا را باد سرمد

... اهل معرفت گویند که حسن علت غائی ایجاد است و عشق اساس حسن را بنیاد و ظاهر

است که حسن غیر عشق نیست اگر چه در عبارت دو است به معنی یکی است.

۴. آیه النور (اصول و فروع) (گ ۲۱۴ ب - ۲۳۰ الف)

از: نور علی شاه (۱۲۱۲ ق)

در اسرار اصول و فروع دین براساس تصوف شیعی.

رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۲، ص ۱۰۱۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین... اما بعد بدان که بر هر مکلفی واجب است که سیاح

نظر را در دریای بیکران فطرت غوطه‌ور سازد.

پایان:

زیمن مقدم آن شاه عادل   جدا گردد زهم تا حق و باطل

۵. نظم کبری (گ ۲۳۰ - ۲۴۶)

از: نور علی شاه (۱۲۱۲ ق)

نظم رساله کبری است در منطق از میر سید شریف گرگانی.

رجوع شود به منزوی، ج ۲، ص ۱۵۰۷.

آغاز:

حمد بی حد مرخدایی را نخست   که به نامش نامه‌ها گردد درست

پایان:

در دلت نور علی را یاد کن   به دعائی روح او را شاد کن

نسخه‌ای است به خط نستعلیق خوب قرن ۱۳ هـ. پشت برگ اول ابیاتی از مثنوی

مولوی نقل شده: کنار چند برگ اول و برگ آخر وصالی دارد. عناوین شنکرف.

قطع: رقعی ۱۵x۱۰، جلد: تیماج دولا بیرون قرمز و اندرون مشکی، برگ:

۲۴۶، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنگی نازک آهار مهره.

(۶۵۸)

مجموعه:

(فارسی)

۱. لمعات (گ ۱ - ۵۷)

از: فخرالدین عراقی (۶۸۸ ق)

فهرست، ج ۲، ص ۳۰.

۲. گنج اسرار (گ ۶۰ ب - ۷۷)

از: فرید مسعود ابوبکر عمر صلاح بخاری (چنین است در نسخه)

شرح اطوار دل است و اسرار انواع ذکر با بیان و زبانی خاص.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین... درویش فرید مسعود ابوبکر عمر صلاح بخاری...

این رساله پارسی در بیان شرح معرفت دل و ماهیت آن در قلم آورده حکایت قال الله تعالی لایسعنی ارضی و لاسمائی.

پایان: اکنون عزیز من مقصود از آفرینش آدم اظهار وحدانیت حق بود که بنشته این رساله گنج اسراربعون پروردگار... فرید مسعود ابوبکر عمر صلاح بخاری من ارادت الهی چنان که در خبر آمده... اساس الکفر مراد نفسه... بیت.

برزخ و ذات و صفات شدید تحت فوق می‌نماید چهر طالبی و کل نفس ذوق و شوق
نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۰۰۰ ق، در کنار پاره‌ای از صفحات و نیز
در ۵ صفحه فاصله بین دو رساله یادداشت‌هایی است به خط دیگر، برگ اول
مجموعه ننویس است.

قطع: رقعی کوچک ۱۲/۵x۹، جلد: بیرون مقوائی با عطف می‌شن مشکی
درون تیماج قرمز با نقش گل، برگ: ۷۷، سطور: ۹، کاغذ: آهار مهره شکری
ضخیم.

(۶۵۹)

دیوان شاهی

(فارسی)

از: شاهی سبزواری آق ملک فرزند جمال‌الدین فیروزکوهی (۸۵۷ یا ۸۵۹ ق)
شامل غزلیات و قطعات و رباعیات.

رجوع شود به منزوی، ج ۳، ص ۲۳۷۲-۲۳۷۶.
آغاز:

ای نقش بسته نام خطت با سرشت ما این حرف شد ز روز ازل سرنوشت ما
پایان:

سخن تا چند گویم در هیچ ترا من دوست میدارم دگر هیچ

نسخه‌ای است به خط نستعلیق آمیخته به شکسته عبدالخالق قزوینی مورخ
۱۲۳۳ ق، دارای جداول آب طلا و شنکرف و زنگار در تمام صفحات، برگ اول

و آخر وصالی دارد.

قطع: رقعی ۱۴/۵x۱۰/۵، جلد: تیماج قرمز، برگ: ۴۳، سطور هر صفحه: ۹،
کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۶۶۰)

مجموعه

(فارسی)

۱. رساله در شرح بی‌تی از دهلوی (گ ۱-۴)

از: شمس‌الدین محمد نوریخس لاهیجی متخلص به اسیری (۹۱۲ ق)
در شرح این بیت امیرخسرو دهلوی:

ز دریای شهادت چون نهنگ لا برآرد سر تیمم فرض گردد نوح را در وقت طوفانش
با توضیح و شرح پاره‌ای از مصطلحات صوفیه.

رجوع شود به منزوی، ج ۲، ص ۱۲۱۹.

آغاز: حمد و سپاس بی حد مر حضرت احد صمد

پایان: از این جهت بر همین اختصار رفت.

۲. شرح دو بیت مولوی (گ ۵ الف-۷ الف)

از: همان اسیری لاهیجی

در شرح دو بیت مولوی: چون که بی رنگی اسیر رنگ شد...

رجوع شود به منزوی، ج ۲، ص ۱۲۱۵.

آغاز: الحمد لله الذی کانت احدیته الذاتیة منقطعة الاشارات.

پایان: و اولی می‌نماید کما لایخفی عن السائل.

۳. رساله در شرح دو بیت (گ ۷ الف-۱۰ الف)

از: اسیری لاهیجی

شرح است بر این دو بیت که از او سؤال شده بوده است:

از پنجه و پنج و ششدر و شش بدر آن وز کشمکش سپهر سرکش بدر آی
خواهی که چش ذوق خوشی‌های عدم از ناخوشی وجود خش خش بدر آی

رجوع شود به منزوی، ج ۲، ص ۱۲۳۵.

آغاز: حمد سپاس و ثنای بی قیاس... سائل صاحب بصیرت مسعود سیرت از معنی این رباعی سؤال فرمود... بدان ای عزیز... که تعلق روح انسانی به این بدن خاکی به جهت کسب معرفت حقیقی است.

پایان: التوحید اسقاط الاضافات بیت:

جهان را نیست هستی جز مجازی سراسر کار او لهو است و بازی

۴. شرح رباعی (گ ۱۰ الف - ۱۱ الف)

از: اسیری لاهیجی در شرح بر این رباعی

دی بر سرگور زله غارت کردم مر پاکان را جنب زیارت کردم

کفاره آنکه روزه خوردم رمضان در عید نماز بی طهارت کردم

رجوع شود به منزوی، ج ۲، ص ۱۲۳۵.

آذری نیز در جواهر الاسرار این رباعی را شرح کرده است.

آغاز: (پس از رباعی): گور عبارت از بدن انسانی است که روح در او مستور و پنهان است و

زله عبارت از قوای نفسانی است

پایان: و اگر بسط این معانی خواهند رساله‌ای مطول می‌توان نوشت فاما علم را از کتاب

جستن دأب اهل الله نیست. خذ العلم من افواه الرجال و ابواب الروحانية.

۵. خرقه‌نامه نوربخش (گ ۱۱ الف - ۱۳ ب) (عربی)

سلسله مشایخ نوربخش است از خود او.

آغاز: الحمد لله الذی البس عراة ظلمات الاعیان لباس النور و استتر بملايس تعینات

المظاهر فی مراتب الظهور... فقد ساقنی سائق المشیة الازلیة... وقت مراجعتنا من زیارة

المكة... الى بلدة زید من بلاد الیمن...

پایان: من لم یهذب علمه اخلاقه لم یتفع بعلمه فی الاخرة.

۶. اسرار الشهود (گ ۱۲ ب - ۹۸ ب)

مثنوی از: اسیری لاهیجی

در وزن و شیوه مثنوی مولوی. چند نسخه از این مثنوی در دست است.

رجوع شود به ذریعه، ج ۱۹، ص ۱۱۴؛ منزوی، ج ۴، ص ۲۶۲۸.

نسخه حاضر ابیات نخستین را ندارد.

آغاز موجود:

چیب دنیا آتشی افروخته هر دو روزی خلق دیگر سوخته

همچو شیران چشم از این آتش بدوز ورنه چون پروانه در آتش سوز

پایان:

چون به بزم وصل او کردم مقام واگذارم گفتگو را والسلام

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد علی پسر محمد صادق رازی مورخ

۱۲۶۲ ق. صفحات دارای جدول با یک قلم قرمز عناوین قرمز.

قطع: رقعی ۱۶×۱۰/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۹۸، سطور: ۱۵، کاغذ:

فرنگی.

(۶۶۱)

کلیات سعدی

(فارسی)

شامل:

۱. دیباجه بیستون (گ ۱ - ۴ الف)

۲. مجالس پنج‌گانه (پایان برگ ۴ - ۱۲ ب)

۳. سؤال و جواب با صاحب دیوان؛ صاحبیه (گ ۱۲ ب - ۱۳ ب)

۴. رساله عقل و عشق (برگ ۱۳ ب - پایان ۱۴ الف)

۵. نصیحت ملوک (پایان ۱۴ الف - ۱۸ الف)

۶. سه رساله (۱۸ الف - ۲۰ الف)

۷. گلستان (در عنوان نسخه به غلط بوستان یاد شده) (گ ۲۱ ب - ۵۷ الف)

۸. بوستان (گ ۵۷ ب - ۱۰۹ الف)

۹. قصائد و ملمعات و مقطعات و ترجیعات (گ ۱۰۹ ب- ۱۴۳ ب)
۱۰. غزلیات (طبیات) به ترتیب حروف الفبا (گ ۱۴۴ ب- ۱۹۵ ب)
۱۱. غزلیات (بدایع) به ترتیب حروف الفبا (گ ۱۹۶ ب- ۲۱۸ الف)
۱۲. غزلیات (خواتیم) به ترتیب حروف الفبا (گ ۲۱۸ ب- ۲۲۶ ب)
۱۳. غزلیات قدیم، به ترتیب حروف الفبا (گ ۲۲۷ الف- ۲۳۰ ب)
۱۴. کتاب المطایبات و الهزلیات (گ ۲۳۰ ب- ۲۳۵ الف)
۱۵. کتاب المضحکات و الخبیثات (گ ۲۳۵ ب- ۲۳۹ الف)
۱۶. رباعیات (۲۳۹ الف- ۲۴۴ ب)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق زیبای عباد بن مولانا محمد عبدالغفار شیرازی مورخ ۱۲۴۶ ق، در پایان نسخه تملک حاج میرزا احمد شیرازی با تاریخ ۱۲۶۹ ق و مهری به سجع «حسبی الله و کفانی احمد» و نیز مهر شعاع دیده می‌شود، عناوین شنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۵/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۲۴۴، سطور هر صفحه: ۲۱ (۲ ستونی)، کاغذ: فرنگی.

(۶۶۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. دیوان نورعلی شاه (گ ۱- ۷۵) غزلیات و ترجیع بند و رباعیات نورعلی شاه اصفهانی (۱۲۱۲ ق) است با تخلص نورعلی.

رجوع شود به ذیل شماره ۶۳۸ در فهرست حاضر.

۲. دیوان نورعلی شاه (گ ۷۶ ب- ۱۱۱ الف)

غزلیات اوست با تخلص نور و دارای یک ترجیع بند که بیت تکرار مکرر آن این است:

بنشینم و بسی تو زار گیرم   برخیزم و زانتظار گیرم

آغاز:

زهی نام تو سر دفتر کتاب نکته دانی را   بلند از نام تو افسر به سر کترمعانی را

پایان:

با سوز درون / چو نور خواهم بیرون ز جهان آفرینش

بنشینم و بسی تو زار گیرم برخیزم و زانتظار گیرم

۳. دیوان مشتاق علی (گ ۱۱۲ الف- ۱۳۷ الف)

تألیف: شاه میرزا محمد

کشته شده در کرمان به سال ۱۲۰۶ ق متخلص به مشتاق. غزلیات (به ترتیب الفبا) که در پاره‌ای از آنها نام نورعلی شاه و شاه رضا آمده و از جمله:

مشتاق شد به فیض علی جان پاک من   تا چشم دل ز نور علی گشت روشنم
و نیز گوید:

شاه رضای ذوالعلا   معصوم فرخنده لقا

مشتاق عین و لام و یاء   صدق علی را میر

آغاز:

ساقی بده آن جام ازلی را   تا فاش کنم سر ولی را و نبی را

پایان:

هم چون مشتاق علی بر سروران   سرفرازی میکنم آری ولی

۴. ترجیع بند هاتف (گ ۱۳۷ الف- ۱۴۰)

ترجیع بند معروف هاتف اصفهانی است.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق عبدالحمید فالی که در ۱۳۰۴ ق از نسخه

کریلاتی محمد صادق رونویس شده.

قطع: رقعی بزرگ ۲۰/۵×۱۲/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۴۰، سطور:

۱۴، کاغذ: فرنگی.

(۶۶۳)

مجموعه

(فارسی)

۱. مثنوی خسرو و شیرین (گ ۱-۹۷ الف)

از: میرزا محمد صادق موسوی نامی اصفهانی (۱۲۰۴ ق) مؤلف تاریخ گیتی گشا.

آغاز:

به نام آنکه در عنوان نامه

بود نامش نخستین نقش خامه

پایان:

زبان یاوه‌گویان زان بکن دور

ز چشم عیب جویش دار مستور

۲. مثنوی وامق و عذرا (گ ۹۸-۱۶۰ الف)

از: نامی سراینده خسرو و شیرین.

آغاز:

ای ز نامت نامه نامی تمام

وی به نامت افتاح هر کلام

پایان:

نوگل او تا قیامت تازه باد

نامش از نامی بلند آوازه باد

۳. صبا نامه (گ ۱۶۰ الف-۱۶۲ الف)

از: میرزا ابوالقاسم هجری

آغاز:

یا نسیم الصبح یا خیرالبرید

یا غراب الایک یا نعم الولید...

ای صبا ای پیک ارباب فراق

ای تسلی بخش اهل اشتیاق

پایان:

لب ببند از این حکایت لب ببند

گوش کن قول حکیم هوشمند

شرح این هجران و این خون جگر

این زمان بگذار تا وقت دگر

۴. لیلی و مجنون (گ ۱۶۳-۲۰۷)

از: همان نامی اصفهانی (سراینده خسرو و شیرین)

آغاز:

این نامه بنام آن جهان‌دار

کز عشق نهد بنای هر کار

پایان:

از چشم حسود باد مستور

زان باد زبان یاوه‌گو دور

نسخه‌ای است به خط نستعلیق عبدالله پسر رئیس جعفر نویندگانی مورخ

۱۲۴۰ ق، دو برگ اول تازه‌تر است. کنار چند برگ از اول و وسط و آخر وصالی

و بیشتر برگ‌ها آثار رطوبت دارد. نسخه متن و حواشی را فرا گرفته. پشت برگ

اول یادداشتی است درباره فهرست مندرجات مجموعه به خط مرحوم محمد

حسین شعاع با تاریخ ۱۳۲۹ ق. عناوین شگرف.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۴/۵، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۲۰۷، سطور: (متن)

۱۲ (حاشیه) ۲۲، کاغذ: فرنگی.

(۶۶۴)

جنگ شعر

(فارسی)

شامل مثنویاتی (با وزن‌های مختلف) از: دهقان، الفت، ملاحسن حافی و یکی از مثنویات

او بدون نقطه است.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق حسین موسوی مورخ ۱۳۲۳ ق، کاتب در پایان

جنگ رقم می‌کند: به جهت سلامتی وجود مبارک عارف ربانی... آقای حاج

میرزا نصیر تحریر گردید.

قطع: رقعی ۱۷×۱۱، جلد: مخمل بنفش اول و آخر برگ‌ها (بدون چند برگ

سفید اول و آخر) سطور: ۱۰، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره.

(۶۶۵)

وصلت نامه

(فارسی)

از: عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

آغاز:

ابتدا کردم بنام کردگار خالق هفت و شش و پنج و چهار

پایان:

رحمة للعالمین بر همه ختم گردان راه دین را بر همه

نسخه‌ای است به خط نستعلیق خوب حسین موسوی مورخ ۱۳۱۱ ق، در پایان نسخه (ص ۱۶۳ ب- ۱۷۳) تعدادی از رباعیات عطار به خط همان کاتب است. و در پایان کاتب چنین رقم کرده که «به سعی و اهتمام اخوی میر معصوم علی شاه ید حقیر... حسین موسوی نوشته شده. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۷×۱۰/۵، جلد: تیماج قرمز آستر تیماج سبز، برگ: ۸۷، سطور: ۱۰، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره.

(۶۶۶)

نگارستان

: (فارسی)

از: قاضی احمد بن محمد غفاری (۹۷۵ ق)

این کتاب به وسیله مرتضی مدرسی گیلانی به چاپ رسیده.

رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۶ ص ۴۲۰۸.

آغاز: ای طرازنده بهارستان.

پایان: از آن آمد نگارستان واقع (= ماده تاریخ تألیف).

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ ه، چند برگ اول و آخر وصالی شده و پاره‌ای از سطور آن‌ها خوانده نمی‌شود. در بسیاری از برگ‌ها لکه‌های زرد دیده می‌شود. صفحات دارای جداول به چند قلم آب طلا لاجورد و شنگرف. برگ اول و برگ آخر تازه‌تر است. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری ۲۴×۱۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای سجاف عطف و حاشیه تیماج مشکی، برگ: ۱۹۴، سطور: ۱۹، کاغذ: سمرقندی شکری.

(۶۶۷)

خسرو و شیرین

(فارسی)

مثنوی از: میرزا محمد صادق نامی اصفهانی (۱۲۰۴ ق)

این نسخه چند شعر در پایان بیش از نسخه ۶۶۱/۱ دارد.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد مراد پسر خدا مرادخان مورخ ۱۲۴۶ ق.

پایان نسخه حاضر (پس از چند صفحه از آخرین شعر موجود در نسخه پیش):

از این بی به ره از لذات عالم بیاد آرید و خوش باشید با هم
برگ اول تازه است. چند برگ اول و آخر وصالی دارد. و دارای لکه‌های سیاه است. عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۲۰×۱۴/۵، جلد: تیماجی سیاه با ترنج و نیم ترنج مندرس، برگها: ۱۷۲، سطور هر صفحه: ۱۳، کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۶۶۸)

دیوان باباکوهی

(فارسی)

منسوب به ابو عبدالله محمد بن عبدالله باکویه معروف به باباکوهی (۴۴۲ ق)

شامل غزلیات (به ترتیب حروف الفبا)، ترجیع بند و رباعیات.

انتساب دیوان موجود - که به سال ۱۳۴۷ ش در شیراز به چاپ سنگی رسیده است - به باکویه جای بسی تردید است.

و رجوع شود به ذریعه، ج ۹، ص ۱۱۷-۱۱۸.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق میرزا حسن خان دبیر پسر حاجی ابوالحسن شیرازی مورخ ۱۳۲۶ ق. پشت برگ اول یادداشتی است درباره کتاب از تقی دانش ضیاء لشکر و نیز یادداشتی به خط دیگر درباره معرفی کاتب. و رقم کاتب در آخر نسخه به درستی خوانده نمی‌شود.

شرح حال باباکوهی در ۱۰ صفحه آغاز (پیش از دیوان) و بر ۴ صفحه پایان به وسیله مرحوم محمد حسین شعاع به نقل از ریاض العارفین و شیرازنامه آمده.

و نیز در آغاز (پیش از شرح حال) دیباجه‌ای است به قلم شعاع. و نیز شعری از او در شرح رؤیایی در این باب. در حواشی اصلاحات و استدراک سقطات قید شده است.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۳/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۸۵، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنگی آهار مهره آبی رنگ.

(۶۶۹)

دیوان منوچهری

(فارسی)

از: احمد منوچهری دامغانی (قرن ۵ هـ)

شامل قصاید، مسمطات و رباعیات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق گویا مستشار اعظم دانش مورخ ۱۲۸۲ ق، دارای دیباجه‌ای به نثر در ۶ صفحه از کاتب در شرح حال منوچهری و شیوه کتابت و تصحیح نسخه. شرح پاره‌ای از لغات در حواشی به قرمز (به خط کاتب) یاد شده.

آغاز دیباجه دارای یک سرلوح و تمام صفحات دیباجه دارای جدول و منطقه است.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۵، جلد: گالینگور مشکی، برگها: ۱۴۴، سطور: ۱۱، کاغذ: فرنگی شکری ضخیم آهار مهره.

(۶۷۰)

کفر و ایمان

(فارسی)

مثنوی از وحدت در داستان شیخ صنعان. در مناجات اوائل مثنوی آمده:

لقب چون وحدتم کردی در آغاز	در توحید کن بر روی من باز
کلام را که هست آیات توحید	زال چشمه سار کوی تجرید
به طبع اهل معنی کن گوارا	صفا بخش آن چنان ز آلودگی‌ها

که از دلها غبار شرک شوید   ره انکار وحدت کس نپوید
آغاز:

خداوندا به قلم شوری افکن   از آن شور آتشی در دل بر افکن
پایان:

بیدین جا میکنم ختم حکایت   که وسعت نیست افزون از عبارت
فزون نتوان از اسرار نهانم   سخن کوتاه شد والله اعلم

نسخه‌ای است به خط نستعلیق ابوالفتح به رام قراجه‌لو. او در پایان نسخه چنین رقم می‌کند: «تمام شد کتاب کفر و ایمان به خواهش آقا میرزا رفیعا افتخار العلماء، برگ اول تازه و با قلم دیگر است عناوین با قلم جوهر آبی و قرمز. قطع: رقعی ۲۰×۱۴، جلد: مقوایی با روکش پارچه اطلس ابریشمی قرمز وصالی شده برگ: ۷۸، سطور: ۱۷، کاغذ: فرنگی شکری رنگ

(۶۷۱)

دیوان منوچهری

(فارسی)

دارای مقدمه‌ای به نثر که در ۱۲۶۰ ق نوشته شده.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مرحوم رضاقلی خان هدایت (به گواهی محمد حسین شعاع شیرازی در پشت برگ اول نسخه) توضیح لغات در حاشیه به قلم قرمز یاد شده. عناوین به قلم قرمز، تمام صفحات دارای جداول به چند قلم طلائی و آبی و قرمز.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۶/۵، جلد: مقوای سبز برگ: ۷۲، سطور: ۱۷، کاغذ: فرنگی شکری رنگ.

(۶۷۲)

کفر و ایمان

(فارسی)

مثنوی در داستان شیخ صنعان از وحدت قمی.

رجوع شود به ذیل ش ۶۶۹ همین فهرست.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۳۹ ق از اول نسخه اندکی افتاده، از پایان آن نیز ده شعر را کاتب ننوشته است.

پایان موجود:

به چندین رنگ هر دم جامه پوشید

به خوبان حسن و در ما عشق گردید

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۵، جلد: تیماجی خرمائی، برگ: ۱۲۱، سطور:

۱۲، کاغذ: فرنکی سفید

(۶۷۳)

دیوان سائل

(فارسی)

از: محمد سعید آغاچانی قیری شیرازی متخلص به سائل (۱۲۲۵ ق)

شامل غزلیات (به ترتیب الفبا) و رباعیات. نسخه‌ای دیگر از این دیوان در مجلس با شماره ۹۸۹ موجود است و مرحوم شعاع در حاشیه صفحه ۱۶۸ از دو نسخه دیگر که دارد یاد میکند. رجوع شود به ذریعه، ج ۹، ص ۴۲۶؛ شکرستان پارس از شعاع (نسخه خطی کتابخانه مجلس)، ش ۹۱۵۵، برگ ۹۵.

آغاز:

ای عاجز از ادای ثنایت زبان ما
انجام (رباعیات):

بنگر [تو] در آشنائی و یاریها
تو دیده بجای کین محبت از من

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ. پشت برگ اول نوشته: «غزلیات سائل قیری». در صفحه ۱۶۸ غزلی است که مطلع آن نوشته نشده.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۶، جلد: تیماجی سیاه، برگ: ۱۱۲، سطور: ۱۶
کاغذ: فرنکی آهار مهره.

(۶۷۴)

مرآت الحق

(فارسی)

از: محمد جعفر همدانی قراگزلو کبوترآهنگی (۱۲۳۹ ق)

در ۱۵ فصل. این کتاب به همت و با مقدمه مرحوم ذوالریاستین به چاپ رسیده.

نسخه‌ای است به خط نسخ مورخ ۱۲۶۲ ق. در دو برگ اضافی آغاز، فهرست مندرجات به قلم دیگر یادداشت شده. در صفحه اول نسخه نام محمد امین طاهری قراگزلو دیده می‌شود.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۴، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج و لچکی، برگ: ۲۳۷، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنکی سفید.

(۶۷۵)

دیوان حافظ

(فارسی)

از: شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی (۷۹۱ ق)

دارای: غزلیات، مثنویات، ترجیع بند، مسططات، قصاید و رباعیات.

نسخه است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ، دارای یک سرلوح و دو سر سوره و تذهیب بین سطور و نقاشی گل و بوته در حواشی صفحه یک و دو، جداول به چند قلم آب طلا و سیاه و در تمام صفحات.

قطع: رقعی ۱۸×۱۱، جلد: تیماجی قرمز، برگ‌ها: ۱۷۹، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۶۷۶)

اخلاق ناصری

(فارسی)

از: خواجه نصیرالدین محمد طوسی (۶۷۲ ق)

تغییراتی که مؤلف پس از ۳۰ سال در کتاب داده در این نسخه دیده می‌شود.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ، از اول نسخه اوراقی افتاده. حاشیه

چند برگ اول و برگ ۷۵ وصال دارد. تمام صفحات دارای جداول به قلم آب طلائی و شنکرف و زنگار است. عناوین شنکرف.
 قطع: رقعی ۱۸/۵×۱۰، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ: ۱۳۷، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: دولت آبادی آهار مهره شکری

(۶۷۷)

منتخب حدیقه

(فارسی)

برگزیده حدیقه سنائی غزنوی (۵۴۵ق) است از خود او.
 از حدیقه سنائی سه منتخب تاکنون می‌شناسیم که یکی از آنها مشهور است و به چاپ رسیده و نسخه حاضر همان است.
 رجوع شود به فهرست مجلس شورای ملی، ج ۲۱، ص ۱۸۲ و ۲۸۷.
 آغاز:

حمد بی حد صفات یزدان را   مدح بی قبح ذات یزدان را

پایان:

باد بر مصطفی درود و سلام   ابد الدهر صد هزاران عام

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۰۳۵ق. عناوین شنکرف
 قطع: رقعی ۱۷×۱۰/۵، جلد: تیماج قرمز با آستر و حاشیه و عطف تیماج سبز، برگ: ۵۲ (علاوه بر ۵ برگ اضافی اول و آخر)، سطور هر صفحه: ۱۰، کاغذ: آهار مهره ضخیم شکری رنگ.

(۶۷۸)

دیوان سائل

(فارسی)

از: میرزا آقا محمد جان قیری متخلص به سائل (۱۲۲۵ق).
 رجوع شود به ذیل شماره ۶۷۳

در اول نسخه حاضر قصاید به ترتیب حروف الفبا نیز هست که در نسخه سابق نبود. و غزلی با قافیه زاء که در نسخه شماره ۶۷۳ تنها چهار بیت آخر آن بود در این نسخه اصلاً وجود ندارد.
 آغاز (قصاید):

آمد بهار و وقت آن شد باز کز فیض هوا   هم چون دم عیسی شود باد بهاری جان فزا
 که روی گل زیبا کند که جمع سنبل وا کند   که سرو را رعنا کند مشاطه باد صبا
 پایان (قصاید):

در بر طپد ز واهمه آن پور زال را   آن لحظه از تو بیند اگر این دلاوری
 نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۴۹ق، پشت برگ اول خط مرحوم شعاع دیده می‌شود. بر یک برگ اضافی آخر نسخه اسامی چند کتاب یادداشت شده.

قطع: وزیری ۲۰×۱۴، جلد: تیماجی خرمائی با ترنج و نیم ترنج، برگ: ۱۳۵، سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره

(۶۷۹)

دیوان حافظ

(فارسی)

از: شمس‌الدین محمد حافظ (۷۹۱ق)

بخش غزلیات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱هـ از اول و آخر افتاده دارد. دارای ۱۰ مجلس نقاشی مینیاتور و جداول به قلم آب طلا و لاجورد در همه صفحات.
 قطع: رقعی ۱۵×۱۰، جلد: تیماجی قرمز با ترنج و نیم ترنج طلائی، برگ: ۲۵۳، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: دولت‌آبادی آهار مهره شکری رنگ

(۶۸۰)

روضه الشهداء

(فارسی)

از: ملا حسین کاشفی واعظ سبزواری (۹۱۰ق)

ذریعه، ج ۱۱، ص ۲۹۴؛ منزوی، ج ۶، ص ۴۴۷۳.

نسخه‌ای است به خط نسخ و نستعلیق قرن ۱۱-۱۲هـ، برگهای آخر که نستعلیق است تازه‌تر می‌نماید. اوراق آثار کرم خوردگی و نیز لکه‌های رطوبت فراوان دارد. اول و آخر افتاده است همه صفحات مجدول. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری ۲۴×۱۵، جلد: مشمع سیاه عطف و گوشه میشن قرمز، برگ: ۳۷۷، سطور: ۱۵، کاغذ: هندی

(۶۸۱)

تکمیل الایمان

(فارسی)

از: عبدالحق بن سیف‌الدین ترک دهلوی بخاری (۱۰۵۲ق)

در اصول عقاید.

نسخه‌ای از این رساله در دانشگاه با شماره ۱۲۹۹ موجود است. رک: منزوی، ج ۲، ص ۹۲۵.

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین... اما بعد میگوید فقیر... عبدالحق بن سیف‌الدین ترک دهلوی بخاری که این رساله‌ای است مسمی به تکمیل الایمان و تقویة الایقان در بیان عقاید اسلام و قواعد ملت به طریق سنیه اهل سنت و جماعت.

انجام: ختم رساله بر رجاء و مغفرت و رحمت آمد... در این رساله در نوشتن لفظ عربی از عقاید دو غرض بود یکی تبرک و تیمن لفظ مشایخ... دیگر ضبط و اختصار... تا آن لفظ را به جنس یاد گیرند و ورد سازند... و چون در امتزاج و اختلاط آن به بعضی عبارات عربی کتاب احتمال ابهام و امکان اشتباه داشت آن را در آخر رساله جدا نوشتم.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۲هـ، تمام صفحات دارای جداول با چند قلم آب طلا و لاجورد ترجمه بعضی عبارات عربی در حاشیه بعضی صفحات. حاشیه چند برگ اول و صالی دارد. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۵/۵، جلد: عطف و گوشه پارچه سبز، برگ: ۱۰۳، سطور: ۱۱، کاغذ: فرنگی.

(۶۸۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. جنات الوصال (ک ۱ ص ۱-۳۴۰)

تا جنت پنجم. رجوع شود به ذیل شماره: ۶۴۵.

پس از این مثنوی (پیش از جامع الاسرار) بر دو صفحه اشعاری نوشته است.

۲. جامعه الاسرار (ص ۳۴۳-۴۰۸)

از: نورعلی شاه اصفهانی (۱۲۱۲ق)

از انتشارات خانقاه نعمه اللهی تهران سال ۱۳۵۰ ش.

رجوع شود به ذیل شماره ۶۵۷/۳ در فهرست حاضر.

چند صفحه آخر این رساله با قلم دیگر است.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳هـ، شماره یک (جنات الوصال) متن و حواشی را فراگرفته.

قطع: رفعی ۱۵×۱۰، جلد: تیماجی سیاه، برگ: ۲۰۴، سطور: ۱۵، متن کاغذ: فرنگی سفید.

(۶۸۳)

دیوان اثر

(فارسی)

از: شفیعی لاری شیرازی متخلص به اثر (۱۱۱۳ یا ۱۱۲۰ق)

نخست قصائد است به ترتیب: در مدح پیغمبر دوازده امام (جدا جدا در مدح هر یک قصیده‌ای)، در شکستن پای شاعر، مدح میر سید احمد (شاه چراغ)، وحید، محمد باقر مجلسی، تهنیت به مرتضی قلی خان، فتح‌نامه عباس قلی خان در جنگ سلیمان کرد، مدح شاه سلطان حسین، مذمت حمام ده، در هجو، تاریخ جلوس شاه سلطان حسین، تولد فرزند نواب اشرف، تاریخ بنای تالار شاه سلطان حسین، تاریخ ایالت نجف قلی خان و کلبعلی خان، تاریخ شبستان مسجد جامع شیراز، تاریخ فوت آخوند مسیح‌آ، در تعریف محمد رفیع نجاریاشی، تاریخ وفات میرزا صادق، آقا ابراهیم خوش‌نویس، سراجای کفاش، میرزا عبدالحسن طینت، لامع و تاریخ منصب گرفتن مستوفی رشت و مذمت اسب بد. سپس غزلیات به ترتیب حروف الفبا و رباعیات و قطعه و فرد.

رجوع شود به شکرستان پارس، نسخه خطی کتابخانه مجلس، برگ ۷ الف و منزوی، ج ۳، ص ۲۲۱۷.

آغاز (قصاید):

شرح مجموعه صنع تو ندارد پایان یک رباعی است و ترکیب عناصر انسان

آغاز (غزلیات):

به کشف وادی افتادگی تن خود را چو زر به خاک نهان ساز دشمن خود را

پایان:

مکن ذخیره به خاطر حدیث هر دهنی کتاب خانه دل نیست جای هر سخنی

هست در مذهب ما بار دغل کاشتی نیست مانند زر چرخ نگاهداشتی

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ. پشت برگ اول یادداشتی از محمد

حسین شعاع دیده می‌شود. عناوین شگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۰×۱۵، جلد: تیماج سیاه یک‌لا، برگ: ۱۴۲، سطور

هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره.

(۶۸۴)

اوصاف الاشراف

(فارسی)

از: خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ. بر کنار چند برگ اول پارگی و

لکه‌های رطوبت دارد، اما به نوشته‌ها آسیب نرسیده پشت برگ اول نوشته‌هایی

است. بعضی از صفحات به چلیپا نوشته است.

قطع: رقعی ۱۷/۵×۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا با عطف پارچه مندرس،

برگ: ۳۰، سطور: ۱۳، کاغذ: فرنگی.

(۶۸۵)

مجموعه

(فارسی)

۱. گلشن راز (گ ۱-۳۰ ب)

مثنوی از شیخ محمود شبستری (ح ۷۲۰ ق)

فهرست، ج ۱، ص ۱۵۷ و ج ۲، ص ۲۴۳۳.

۲. پندنامه (گ ۳۱ ب-۶۶ ب)

مثنوی از فریدالدین عطار (۶۲۷ ق)

آغاز:

حمد بی حد سرخدای پاک را آنکه ایمان داد مژگ خاک را

در پشت برگ اول این مثنوی نوشته و مهری است از مرحوم ذوالریاستین مورخ ۱۳۵۵ ق.

۳. دو ترجیع بند (گ ۶۹ الف-۷۴ الف)

از: مظفر علی شاه (۱۲۱۵ ق)

از دیوان مشتاقیه او که ترجیع آن‌ها به ترتیب در یکی این بیت است:

مِن آینه جمال ذاتم مَرآت تجلی صفاتم

و در دیگری این بیت:

جمله عالم فانی و باقی است او کل شیء هالک الا وجهه

دنباله ترجیع‌بندها قصیده‌ای است از مظفرعلی شاه که ناقص است و دنباله آن افتاده.

۴. دیوان مغربی (گ ۷۵ الف - ۱۶۹)

غزلیات است و ۳ ترجیع‌بند و رباعیات. ابیات ترجیعات به ترتیب:

که جز او نیست در سرای وجود	به حقیقت کسی دگر موجود
گنجی که طلسم اوست عالم	ذاتی که صفات اوست آدم
روح القدسیم و اسم اعظم	روحی که دمیده شد در آدم

از آغاز غزلیات افتاده است.

۵. انوار حکمت (ب ۱۷۰ ب - ۱۷۸ ب)

این رساله در بعضی نسخ به نام نصایح یوسفی و تألیف حکیم محمد یوسف هروی دانسته شده. در بعضی نسخ از امام محمد غزالی و در پاره‌ای دیگر از نجم‌الدین کبری.

رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی، ج ۹ (تعلیقات)، ص ۹۴۲ و فهرست حاضر ذیل شماره ۶۵۳/۳.

نسخه‌های این رساله پس از دیباچه اختلاف آشکار دارد. در پاره‌ای از نسخ پس از دیباچه تعدادی عنوان «کلمه» هست و نسخه حاضر از آن قبیل است.

آغاز: الحمد لله الذی نور مصابیح القلوب بانوار الحکمة.

انجام: کلمه خواص خوردن را از به رحیات خواهند و عوام حیات را از بهر خوردن تمام شد این رساله که موسوم است به انوار حکمت متضمن کلام حکما و فقراء و از عیب تکلف مبرا و معرا.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، پشت برگ اول فهرست مندرجات مجموعه نوشته شده در حاشیه بعضی از برگ‌های نخست آثار اندک رطوبت هست.

قطع: رقعی ۱۸x۱۱، جلد: تیماج قرمز، برگ: ۲۷۸، سطور: ۱۳ تا ۲۴، کاغذ: فرنگی.

(۶۸۶)

مجموعه

(فارسی)

۱. حق‌الیقین (گ ۱ - ۲۹ الف)

منسوب به شیخ محمود شبستری (۷۲۰ ق)

ج دوم این فهرست، ص ۱۸۴.

آغاز: ای پیداتر از هر پیدایی.

۲. مرآت المحققین (گ ۲۹ ب - ۵۲ ب)

منسوب به شبستری (۷۲۰ ق)

فهرست، ج ۱، ص ۱۵۶ و ج ۲، ص ۲۲.

آغاز: بدان اعزک الله فی الدارین که این مختصر رساله‌ای است در بیان نفس و علم خداشناسی.

۳. دیوان شاه نعمت‌الله (گ ۵۳ ب - ۱۲۰ ب)

غزلیات و قطعات و قصائد و مثنوی و رباعیاتی است آمیخته و بدون ترتیب، از شاه نعمت‌الله با خطبه‌ای کوتاه به نثر (گویا از گرد آورنده).

آغاز: الحمد لله الذی غیب غیب الایمان بفیضه الاقدس...

خوش بگو ای یار بسم‌الله بگو هر چه میجویی ز بسم‌الله بجوی

۴. جواهر مولوی و لالی مثنوی (گ ۱۲۱ ب - ۲۳۰ الف)

منتخبی از مثنوی از ابوبکر چایی

دارای ۶۳ باب (در ۶۳ موضوع) باب اول در بیان نی و سماع و باب ۶۳ در نصایح مشایخ. آغاز:

بشنو از نی چون حکایت میکند از جدائی‌ها شکایت میکند

انجام:

قصه کوتاه کن که رفتم در حجاب همین خمش والله اعلم بالصواب

رک: منزوی، ص ۲۷۴۹.

۵. ترجیع‌بند فغانی (گ ۲۳۱-۲۳۵)

از: بابافغانی (۹۲۵ق)

ترجیع‌بندی است دارای ۱۰ بند با ترجیع این بیت:

هرچه در کارگاه امکان است   پرده دار جمال جانان است

این ترجیع‌بند به خط دیگر در ۱۳۲۵ق بر مجموعه الحاق شده و کاتب آن محمد قاسم بن

حسین نعمت‌اللهی نام دارد.

آغاز:

ای ز اوج کمال کسره نزول   به سراپرده نفوس و عقول

مجموعه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۲۵ق جز شماره آخر که مورخ

۱۳۲۵ق است. بر چند برگ اضافی اول نسخه اشعار و یادداشت‌های متفرق

دیده می‌شود و هم چنین ذیل صفحه آخر. در کنار ترجیع‌بند فغانی دو دوبیتی

است از محمد قاسم نعمت‌اللهی کاتب ترجیع‌بند، کنار برگ اول و آخر وصالی

دارد. در برخی از برگها آثار رطوبت هست. عناوین قرمز.

قطع: رقعی ۱۵/۵x۱۰/۵، جلد: تیماجی قرمز منگنه شده، برگ: ۳۳۵،

سطور: ۱۰ تا ۱۳، کاغذ: فرنگی.

(۶۸۷)

حاشیه تهذیب

(عربی)

نجم‌الدین عبدالله بن شهاب‌الدین حسین یزدی شاه‌آبادی (۹۸۱ق)

حاشیه بر بخش منطق کتاب تهذیب المنطق و الکلام سعدالدین تفتازانی (۷۹۲ق). این

کتاب بارها در ایران به چاپ رسیده.

رک: ذریعه، ج ۶، ص ۵۳

آغاز: قوله الحمد لله افتتح بحمد الله بعد البسملة.

نسخه‌ای است به خط نسخ محمد مؤمن حسین حسینی از قرن ۱۳هـ. صفحات

نخست محشی است. فقرات متن بالای صفحات نوشته شده. بر پشت برگ اول

صد تملک است.

قطع: ۱۷x۱۱ تیماج مشکی. برگ ۹ سطور هر صفحه: ۹، کاغذ: فرنگی آبی

ضخیم و زرد.

(۶۸۸)

ترجمه قطب شاهی

(فارسی)

محمد بن علی عاملی، ابن خاتون (سده ۱۱هـ)

ترجمه و شرح بر اربعین حدیث شیخ بهاء‌الدین محمد عاملی.

رجوع کنید به فهرست این کتابخانه، ج ۱، ص ۱۸۸-۱۸۹.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱هـ. برگ نخست و سه برگ آخر تازه

است و حاشیه دو برگ از اول وصالی دارد بر پشت برگ نخست توضیحی است

درباره کتاب. ۱۴ برگ اول فهرست تفصیلی کتاب است و سواد اجازه شیخ

بهائی به مؤلف.

قطع: رقعی ۱۹x۱۱x۴، جلد: تیماجی مشکی با ترنج و نیم ترنج روغنی،

برگ: ۱۹، کاغذ: اصفهانی.

(۶۸۹)

یوسف و زلیخا

(فارسی)

از مولانا عبدالرحمن جامی (۸۹۸ق)

رجوع کنید به: فهرست منزوی، ج ۴، ص ۳۳۱.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۲-۱۳هـ. از اول و آخر نسخه اوراقی افتاده

جای عنوان‌ها سفیداب دو برگ آخر آثار رطوبت و حاشیه برگ آخر و برگهایی

از اوائل و وسط نسخه وصالی دارد.

قطع: رقعی ۱۵×۱۰، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ...، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۶۹۰)

غرر الحکم و درر الکلم

(فارسی)

از عبدالواحد آمدی (۵۱۰ق)

رجوع شود به شماره ۱۷ و ۵۳۲ در همین فهرست، ج ۱، ص ۲۰ و ج ۲، ص ۱۸۹. نسخه‌ای است به قلم نسخ محمد حسین مورخ ۱۰۷۵ ق، دارای یک سرلوح و جداول آب طلا و قرمز در تمام صفحات. عناوین شنکرف. قطع: رقعی بزرگ ۲۰/۵×۱۳، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج، برگ: ...، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: خان بالغ آهار مهره شکری رنگ.

(۶۹۱)

رسالة القدس لاهل الانس

(فارسی)

از ابو محمد روزبهان بن ابی نصر بن روزبهان بقلی شیرازی

در ۱۲ فصل و اینک فهرست فصل‌های آن هم چنان که در دیباجه مؤلف یاد شده است:
۱. علم توحید؛ ۲. علم معرفت؛ ۳. علم حالت؛ ۴. علم معاملت؛ ۵. علم مکاشفت؛ ۶. علم خطاب؛ ۷. علم سماع؛ ۸. علم وجد؛ ۹. علم معرفت روح؛ ۱۰. علم معرفت عقل؛ ۱۱. علم معرفت قلب؛ ۱۲. علم معرفت نفس.

روزبهان در اواخر دیباجه در سبب تألیف رساله گوید:

«اخی ابوالفرج ... اقتراح چنین کرد ... که نوشته‌ای از نزد این درویش به ولایت شاهان خراسان و ترکستان برم تا فائده سفر و سکینه حضر باشد خواستم که از مقام مشایخ عشق فصلی دو سه بنویسم تا مریدان را موعظتی باشد و پیران را تذکرتی. تأمل کردم در اصول قوم که قانون آن به چند علم است ... و این علوم را ... هریکی اصلی است و فرعی که از معرفت آن

ناگزیر است و خلاصه این علمها معرفت است بر مهلکات و منجیات ...».

از آغاز نسخه اندکی افتاده.

آغاز موجود: افتادی شاهان عرب و سروران عجم و اولیاء شام و رفتگان عراق و رفتگان روم و تندائم زنگبار و امیران خراسان.

پایان: بلغنی الله و ایاکم مقام العلماء الربانین و السادة العارفين. تمت هذا الكتاب المسمى برسالة القدس لاهل الانس صفة الامام ... شطاح فارسی ... حجة الله ابو محمد روزبهان بن ابی نصر بن روزبهان البقلی شیرازی رحمة الله و رضی عنه.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۰-۱۱ ه. اوراقی از اول افتاده و تمام صفحات دارای جداول آب طلا و شنکرف است. عناوین شنکرف.

قطع: رقعی ۱۶×۹، برگ: ۶۸، سطور هر صفحه: ۱۳، کاغذ: دولت‌آبادی شکری رنگ.

(۶۹۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. تشویق السالکین (۱-۱۵)

از: محمد تقی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

آغاز: الحمد لله الذي فضل انبيائه و اوليائه.

انجام: دیگران از دولت او می‌زیند.

۲. پاسخ مجلسی به مولی خلیل قزوینی (۱۶-۲۱)

پاسخ‌های محمد باقر مجلسی است به سه پرسش مولی خلیل قزوینی درباره حکما و مجتهدان و صوفیان.

ذریعه، ج ۵ ص ۱۸۷؛ مجلس، ج ۹، ص ۵۸۶.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد حق تعالی آن برادر ایمانی و خلیل روحانی.

انجام: در آن چه گفتم تفکر نمایند از هر جهت حق به شما ظاهر خواهد شد.

رقم کاتب «نسخه رساله شریفه را از روی چند نسخه دیگر با کمال دقت مقابله و تصحیح کرده به جهت تبصره اخوان دین مبین به طبع رسانید ... ۱۳۱۱ کتبه العبد ... ابوالحسن بن حاج حسین قلی خان زنگنه ۱۳۱۶».

نسخه‌ای است به خط شکسته ابوالحسن بن حاج حسین قلی خان زنگنه مورخ ۱۳۱۱ ق.

قطع: رقعی ۷/۵×۱۱، جلد: تیماجی زرد، برگ‌ها: ۲۱، سطور: ۱۴، کاغذ: فرنکی

(۶۹۳)

یوسف و زلیخا

(فارسی)

مثنوی از عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

رجوع شود به ذیل شماره ۶۸۹ فهرست حاضر.

آغاز موجود:

گلی کان پای من گیرد به کویت از آن گل به که ندهد رنگ و بویت
انجام:

زبان را گوشمال خامشی ده که هست از هر چه گویم خامشی به

نسخه‌ای است به خط نستعلیق حاج حمزه مورخ ۱۲۴۰ ق مطابق ۱۸۲۹ م، این نسخه‌ای است که آن را برای طبع در بمبئی نوشته‌اند و در پایان آن از سرجان ملکم بهادر که در آن وقت حاکم بندر بمبئی بوده و نیز از کاپیتن جرج جرویس انگلیسی یاد شده. از اول افتاده دارد.

قطع: وزیری ۲۵×۱۶/۵، جلد: روغنی با ترنج و نیم ترنج گل و بوته اندرون نقش گل ترگس دارد. برگ‌ها: ۲۸۰، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنکی شکری رنگ.

(۶۹۴)

مثنوی معنوی

(فارسی)

از: جلال‌الدین محمد مولوی (۶۷۲ ق)

نسخه‌ای است به خط نسخ مورخ ۸۷۱ ق، دارای ۶ سرلوح تمام صفحات دارای جداول آب طلا، شنگرف و زنگار. این نسخه را کاتب (که نام خود را نمی‌آورد) با یک واسطه از خط نورالدین محمد بخاری که به تصحیح سلطان ولد رسیده بوده است رونویس کرده. در آغاز نخست ترجمه حال مولوی از زین‌العابدین شیروانی مست‌علی شاه بر ۱۲ صفحه و سپس فهرست مطالب ۶ دفتر است بر ۲۲ صفحه در جداول و خانه‌های آب طلائی. خط زین‌العابدین شیروانی که این نسخه را به دخترش نورجهان خانم بخشیده در ذیل دفتر چهارم دیده می‌شود. تاریخ این یادداشت ۱۲۴۵ ق است. در حواشی نسخه توضیح پاره‌ای از کلمات و جمله‌ها با قلم قرمز و سیاه و نیز نسخه بدل‌ها دیده می‌شود. عناوین شنگرف. قطع: وزیری ۲۴/۵×۱۵/۵، جلد: تیماجی سبز، برگ: ۶۷۵، سطور: ۲۵، کاغذ: خان‌بالغ آهار مهره.

(۶۹۵)

مخزن العارفین

(فارسی)

از: عارف‌علی نعمت‌اللهی تفرشی ترخورانی

مؤلف به نوشته دیباچه، این کتاب را پس از مقصود العارفین و دیوان اشعار و در ۱۳۳۸ ق تألیف کرده دارای یک مقدمه در اصول و فروع. با عناوین «ای درویش».

آغاز: الحمد لله العليم الحكيم العلي العظيم و الصلوة على النبي المصطفى و الولي المرتضى ... اما بعد چنین گوید ... عارف‌علی نعمت‌اللهی ... که چون این فقیر ... کتابی به نظم در قصاید و غزلیات و نیز کتابی موسوم به مقصود العارفین به بحر مثنوی و قطعات و رباعیات و هجویات.

پایان: حمد می‌کنم خدا را که نمردم و کتاب را تمام کردم ... الحمد لله در سنه ۱۳۲۹ کتاب موسوم به مخزن العارفین را که از تصنیفات خود حقیر است تمام نمودم حرره آقا محمد بن حاجی اکبر تفرشی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق آقا محمد بن حاجی اکبر تفرشی (ظاهراً مؤلف کتاب) مورخ ۱۳۲۹ ق. عناوین قرمز. قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۷، جلد: تیماجی، برگ‌ها: ۳۳۳، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنگی.

(۶۹۶)

دیوان اسرار

(فارسی)

از: حاج ملا هادی سبزواری متخلص به اسرار (۱۲۸۹ ق). رجوع شود به شماره ۶۴۱ و ۶۴۸ در فهرست حاضر.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق نصرالله بن حاجی حسن مورخ ۱۳۱۲ ق، برگ اول از وسط پارگی دارد. صفحات دارای جدول با یک قلم، سنگرف. قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۳، جلد: تیماجی قرمز، برگ‌ها: ۸۵، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنگی آبی.

(۶۹۷)

دیوان انوری

(فارسی)

شامل: قصاید و مقطعات و رباعیات و غزلیات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق که متن و حاشیه را فراگرفته متن به خط ملاحسین کاشانی مورخ ۱۲۵۴ ق حاشیه به خط محمد یوسف بن ابراهیم مورخ ۱۲۴۷ ق برگ اول و دوم وصالی دارد و در برگ اول قسمتی از سطور خوانده نمی‌شود. در چند برگ اول و آخر لکه‌های زرد و سیاه وجود دارد. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۰×۱۴/۵، جلد: گالینگور زرشکی با عطف گالینگور قرمز، برگ‌ها: ۲۴۹، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنگی.

(۶۹۸)

دیوان حافظ

(فارسی)

شامل مقدمه، قصاید، غزلیات و مثنویات و قطعات و رباعیات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق (شیوه ترکی) محمد محسن بن ابوالمعصوم بلخی مورخ ۱۰۶۷ ق، صفحات دارای جداول به قلم قرمز. در بعضی برگ‌ها لکه‌های زرد و سیاه و پاره‌ای از صفحات دارای ترجمه ترکی بین سطور است. عناوین سنگرف.

قطع: رقعی ۱۹/۵×۱۴/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج دامن دار، برگ‌ها: ۱۹۰، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنگی.

(۶۹۹)

مقامات حمیدی

(فارسی)

از قاضی حمیدالدین عمر بن محمود بلخی (۵۵۹ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۰۹۹ ق، حاشیه تمام برگ‌ها وصالی و پاره‌ای از برگ‌ها لکه‌های سیاه و زرد دارد. در کنار برگ اول ۲ یادداشت درباره مقامات و بریک برگ اضافی پایان و حاشیه صفحه آخر یادداشتی است با جوهر آبی از سید شکرالله قریشی درباره مقامات به تاریخ ۱۳۴۷. پشت برگ اول چند تملک است از آن جمله از صدرالدین بن احمد نظام‌الدین حسنی حسینی و نیز چند بیت فارسی. در حاشیه صفحات ترجمه پاره‌ای از لغات باقلم دیگر دیده می‌شود. صفحات مجدول با قلم سنگرف و زنگار. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۰/۵×۱۲، جلد: مقوایی با عطف تیماج سبز، برگ: ۱۵۲، سطور: ۱۵، کاغذ اصفهانی.

(۷۰۰)

فروغستان

(فارسی)

از: فروغ‌الدین اصفهانی آقا محمد مهدی بن محمد باقر (۱۲۹۳ ق)

در حسابداری این نسخه مجلد اول است از دفتر اول (کتاب در چهار دفتر است). رجوع شود به فهرست مجلس شورای ملی، ج ۱۹، ص ۱۶۹؛ سپهسالار، ج ۵ ص ۳۶۳-۳۶۸؛ فهرست منزوی، ج ۱، ص ۱۸۵.

آغاز: الحمد علی حاکم دیوان القدر و القضاء و مختار دفاتر الارزاق و الآجال.

انجام: و در مقادیر زمانیه با ساعت فرنگی و امثال آن مشخص نماید.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ. بر یک صفحه اضافی اول نسخه یادداشتی است از شعاع دریاره فروغ‌الدین مؤلف این کتاب که پدر میرزا محمد حسین ذکاءالملک است (شعاع در پایان یادداشت خود می‌نویسد در حینی که این شرح مختصر نگارش یافت خبر عزل فروغی از رئیس الوزرائی از تهران به شیراز رسید ۱۳۵۴). پشت برگ اول فهرست مندرجات کتاب. صفحات دارای جدول با یک قلم شنگرف پس از پایان نسخه یادداشتی است دریاره زیان فارسی در یک برگ و پس از ۶ صفحه سفید دستور زیان انگلیسی بر ۴ صفحه به خط شکسته نستعلیق نوشته شده. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری ۲۲×۱۴/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۷۵، سطور: ۱۳، کاغذ: فرنگی ضخیم شکری رنگ آهار مهره.

(۷۰۱)

(عربی)

مجموعه

۱. محاکمات (ک ۱-۷۵)

از قطب‌الدین رازی (۷۷۶ق)

بین شرح خواجه نصیر طوسی و امام فخر رازی بر اشارات ابن سینا. نسخه حاضر از آغاز منطق است تا پایان مبحث قیاس.

آغاز: توجهنا الی جناب قدسک.

پایان نسخه: لانها مع الکبری لیست علی التألیف المتج.

در آخر نسخه حاضر کاتب احمد بن محمد حسین پزشک تنکابنی رقم و یادداشت مبسوطی دارد.

۲. حل مشکلات الاشارات (ک ۷۷-۲۰۶)

شرح خواجه نصیر طوسی بر اشارات ابن سینا.

نسخه حاضر بخش منطق است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتحמידه و هدانا الی تصدیر الکلام بتمجیده.

انجام: الی تفقد کل واحد منها فهو لیس بمستعد لادراک العلوم النظریه و لتعلمها... تم الکتاب المنطق من شرح الاشارات... علی ید... احمد بن محمد حسین بن احمد الشریف الحکیم الطیب التنکابنی الاصل و الطهرانی المسکن فی دارالخلافة طهران... سنه ۱۲۹۷.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق احمد بن محمد حسین بن احمد شریف حکیم طیب تنکابنی مورخ ۱۲۹۷ق. در پایان مجموعه یادداشتی است بر دو برگ آبی کوچکتر از قطع کتاب دریاره کلیات خمس به خط کاتب نسخه به نقل از (سید استاد میرزا ابوالحسن جلوه دام ظلّه) و در صفحه ۲۹ نیز حاشیه‌ای به نقل از جلوه آمده است، عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۱۷×۲۱/۵، جلد: تیماج سبز، برگ: ۲۰۶، سطور: ۲۲، کاغذ: فرنگی.

(۷۰۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. دیوان هاتف (ک ۱-۶۲)

هاتف اصفهانی (۱۱۹۸ق)

شامل بخشی از قصاید، ترجیع‌بند و غزلیات. از اول و آخر نسخه اوراق بسیار افتاده.

۲. دیوان سحابی (ص ۶۴-۲۳۰)

سحابی استرآبادی (۱۰۱۶ یا ۱۰۱۰ق)

شامل قصاید، قطعات، رباعیات، غزلیات (غزلیات به ترتیب حروف الفبا است) و مسمّطات.

آغاز:

چه شد که چرخ جفا پیشه کرد میل وفا هزار گونه اساس نشاط کرد به پا
پایان (مسمط):

ذاتش ز حوادث ابدالدهر مصون باد از معدلتش دهر مصون از همه آفات
نسخه‌ای است به خط نستعلیق ابوالقاسم بن محمد مؤمن طیب کاشانی مورخ
۱۲۳۶ ق (رقم کاتب در پایان رباعیات)، حاشیه چند برگ اول و صالی دارد و در
بسیاری از برگها لکه‌های مختلف است.

قطع: رقعی بزرگ ۱۴×۲۱/۵، برگ: ۲۳۰، سطور: ۱۶، کاغذ: فرنگی.

(۷۰۳)

دیوان انصاری

(فارسی)

از میرزا موسی انصاری گویا همان انصاری اصفهانی (۱۳۶۰ ق) است.

(فرهنگ سخنوران، ص ۶۶). در نسخه: همدانی.

شامل غزلیات، مثنویات، قطعات و رباعیات از جمله مثنویات یکی مناظره با قمر است
دیگر مناظره درخت و ازّه و دیگر (که در آخر دیوان به خط شاعر افزوده شده) مناظره سنگ با
شیشه است. از جمله ابیات مثنوی درخت و ازّه این است:

بود اندر حوالی چمنی	شجری سالخورده و کهنی
چه شجر چون درخت وادی طور	بود ظاهر از او تجلی نور
شاخه او کشیده سر به فلک	ریشه او رسیده پشت سمک
خرم و تازه روی و سبز ورق	بررتش پیرهن ز استبرق

در پایان دیوان پس از مثنوی سنگ و شیشه قصیده‌ای است «در مدح شاه اولیا» و پس از آن
دو قطعه که گویا ماده تاریخ کتاب است. قطعه‌ها از این قرار است:

دنيا که به ما نقش دو رنگی بنمود	تیر مستمش به دل خدنگی بنمود
این سینه که وسعت دو عالم را داشت	وسعت بگرفت از او و تنگی بنمود

قطعه دوم:

چیزی نیافتد ز عزم رمیم من غیر از لسان صادق و قلب سلیم من
گر شافعم به حشر امام زمان بود بخشد مرا به فضل خدای کریم من
آغاز غزلیات جناب آقای میرزا موسی انصاری سنبله.

بیرون ز حد کون و مکان است دل ما فسارغ ز غم هر دو جهان است دل ما
بسر روی نکویت نگران است دل ما دنبال تو هر سوی روان است دل ما
نسخه‌ای است ظاهراً به خط نستعلیق آمیخته به شکسته شاعر مورخ ۱۳۶۰ ق.
قطع: وزیری ۲۰×۱۵/۵، جلد: مشمع قهوه‌ای عطف و گوشه میشن قهوه‌ای
روشن، برگ: ۲۱۹، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنگی.

(۷۰۴)

دیوان وطواط

(فارسی)

از رشیدالدین محمد پسر عبدالجلیل بلخی معروف به رشید وطواط (۵۷۳ ق).

دیوان وطواط به کوشش سعید نفیسی به چاپ رسید.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، دارای قصائد و قطعات و رباعیات
بدون ترتیب الفبائی در میان نسخه هشت برگ سفید و پیش و پس این هشت
برگ دو قصیده ناقص است.

قطع: وزیری ۲۲×۱۵/۵، جلد: تیماج مشکی یک لا، برگ: ۱۲۶، سطور هر
صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری.

(۷۰۵)

جلوات ناصری (تجلیات سلطانیه)

(فارسی)

از: محمد اسماعیل بن محمد جعفر اصفهانی

مؤلف این کتاب را به نام ناصرالدین شاه نگاشته، شامل نه «جلوه» در توحید
و وحدت وجود.

ذریعه، ج ۵، ص ۱۲۷؛ منزوی، ج ۲، ص ۷۷۷.

آغاز: بسمله. سبحانک اللهم یا من تحیرت العقول فی کنه ذاته ... چون مسأله توحید از اشرف مسائل الهیه و اهم مقاصد ایمانیه بود ... وارد گردید از سر غیبی اشاره به اظهار برخی اسرار.

انجام: در میان قوس نزول و صعود اینست معنی آخرت و ان الدار الاخرة لاهی الحیوان. نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۹۶ ق.

قطع: رقعی، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۶۷، سطور: ۹، کاغذ: فرنگی.

(۷۰۶)

(فارسی)

وامق و عذرا

مثنوی از ظهیر.

این تخلص به تکرار در ابیات کتاب دیده می‌شود و ظاهراً همان ابراهیم کرمانی است که قصه وامق را نخست در جوانی به شعر و بعدها به نثر نوشته. از قصه مشهور او چند نسخه در دست است اما از مثنوی وامق و عذرای او جز این نسخه‌ای دیگر نمی‌شناسیم.

رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۱۷، ص ۱۴۳-۱۴۵؛ ذریعه، ج ۲۵، ص ۲۳-۲۴؛ منزوی،

ج ۴، ص ۳۲۹۳.

آغاز موجود:

عنایت همزه و مقصود حاصل   بصد اغزاز باز آمد به منزل

پایان موجود:

تو گر خواهی کنی او را نکوهش   بسطالاب باید او را داد مالش

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۷ هـ، برگ اول و آخر وصالی دارد. پشت

برگ اول خط و مهر شعاع دیده می‌شود. عناوین شنکرف.

قطع: وزیری ۲۱×۱۳، جلد: مقوا با روکش پارچه عطف تیماج قرمز، برگ:

۲۲۳، سطور: ۱۵، کاغذ: فرنگی آبی رنگ.

(۷۰۷)

(فارسی)

مجموعه

۱. ظفرنامه انوشیروان (گ ۱-۷)

منسوب به ابن سینا (۴۲۷ ق).

رجوع شود به: فهرست نسخ مصنفات ابن سینا، ص ۲۸۱؛ منزوی، ص ۱۶۴۵.

آغاز: بسمله. ستایش و سپاس خداوندی را که آفریننده آدمیان و پدیدآورنده زمین و آسمان است ... اما بعد چنین گویند روزی انوشیروان.

انجام: به تنعم و معیشت بودن و دل شاد و خواطر بی دغدغه تمت ... حره العاصی رضاقلی

ادیب ... ۱۳۹۶.

۲. اندرزنامه لقمان (گ ۷-۱۴)

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این است صد پند دلبد سودمند که حضرت

لقمان حکیم فرزند خود را وصیت.

انجام: طعام بسیار مخور که دل سیاه کند و از عبادت باز دارد تمت ... حره ... رضاقلی

ادیب شیرازی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق رضاقلی ادیب شیرازی مورخ ۱۲۹۶ ق. تمام

برگها مجدول به چند قلم زر و لاجورد و شنکرف. عناوین شنکرف.

قطع: رقعی ۱۰×۱۶/۵، جلد: مقوا با روکش کاغذ قرمز مجدول با کاغذ

طلاتی عطف پارچه سبز، برگ: ۱۴، سطور: ۶، کاغذ: فرنگی.

(۷۰۸)

(فارسی)

مجمع البحار

تفسیر سوره فاتحه از مظفرعلی شاه (۱۲۱۵ ق).

رجوع شود به مقدمه چاپ کتاب به همت دکتر جواد نوریخس و فهرست این کتابخانه ج

۲، ص ۲۵ و ۱۷۸.

آغاز:

باز اعیان ظل اسماء حقند باز اسماء ظل ذات مطلقند

ذات او در اسم پیدا آمده اسم در اعیان هویدا آمده

انجام: از تألیف کتاب مسمی به مجمع البحار منثور منظوم مسمی بحر الاسرار... والحمد لله رب العالمین قد فرغ من تسویده و تحریره و تألیفه و تسطیره محمد تقی بن محمد کاظم طبیب ملقب به مظفر علی نعمت‌اللهی. در کنار صفحه آمده: «فی لیلة خامس عشر من شهر رجب من شهر سنه ثمان و مائین بعد الالف».

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد تقی بن محمد کاظم طبیب (مظفر علی نعمت‌اللهی) مورخ ۱۲۰۸ ق.

قطع: رقعی ۱۷×۱۱، جلد: تیماجی زرد، برگ: ۱۳۸، سطور: ۱۳، کاغذ: فرنکی.

(۷۰۹)

شرح سی فصل

(فارسی)

شرح عباس قلی خاکسار بر سی فصل خواجه نصیر در تقویم.

این شرح در ۱۰۷۵ ق (به گفته مؤلف: ۴۱۷ سال پس از تألیف متن) نوشته شده.

(رجوع شود به شرح فصل ۲۲ برگ ۱۳۰ نسخه جای سخن).

آغاز: بسمله. لک الحمد یا ذالاجود... اما بعد این کلمه چند است در شرح تحریر رساله عذیم النظیر... معروف به سی فصل امید که پسندیده خاطر مخادیم... به موجب یادآوری... علی قلی خاکسار که شارح است گردد.

پایان: و اگر کسی زیاده بر این خواهد با کتب این عالم رجوع نماید.

نسخه‌ای است به خط نسخ عبدالله از قرن ۱۳ هـ. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۷×۱۳، جلد: تیماج سیاه، برگ: ۷۸، سطور: ۱۲، کاغذ: فرنکی.

(۷۱۰)

مجموعه

(فارسی)

۱. دیوان نوعی (گ ۱-۷۳)

از: محمدرضا نوعی خوشانی (۱۰۱۹ ق)

شامل: قصائد، ترکیب بند، ترجیع بند با تکرار این بیت:

بنشینم و درکشم نفس را بی نغمه گذارم این قفس را

غزلیات (به ترتیب الفبا) و رباعیات.

از وسط غزلیات و رباعیات افتاده و به جای آن برگ سفید گذارده‌اند. برگ اول تازه است.

آغاز (قصاید در مدح پادشاه عهد اکبر شاه و شاهزاده دانیال):

سحر ز ناله گری ناله داشت بلبل زار سپند آبله برمیدمیش از منقار

۲. سوز و گداز (گ ۷۳-۸۸)

مثنوی از: ملا نوعی خوشانی

آغاز:

الهی خنده‌ام را نالکی ده سرشکم را جگر پر کالکی ده

گلی بخش از گلستان خلیلم چشان آبی ز حوض سلسیلم

۳. ساقی‌نامه (گ ۸۸-۹۶)

از: نوعی

آغاز:

تونی اولین پیر میخانه‌ها بیاد تو شبگیر پیمانه‌ها

پایان:

لبم را به یک قطره شرمنده کن به یک جرعه خمیازه‌ام خنده کن

۴. فرهاد و شیرین (گ ۹۶-۱۰۹)

مثنوی: از وحشی بافقی (۹۹۱ ق)

آغاز:

الهی سینه‌ای ده آتش افروز در آن سینه دلی وان دل همه سوز

نسخه‌ای است به خط نستعلیق عبدالکریم مورخ ۱۱۹۳ ق (رقم کاتب در برگ ۹۶ در ذیل ساقی نامه هست)، شرح حال نوعی بریک برگ اضافی اول مجموعه به خط شعاع که مالک نسخه بوده است نوشته شده. برخی برگها لکه زرد و سیاه دارد. شماره آخر سطور به چلیپا نوشته شده حاشیه برگ اول وصال دارد. قطع: وزیری ۲۱×۱۱، جلد: تیماجی سیاه، برگ: ۱۰۹، سطور: ۱۹، کاغذ: شکری رنگ آهار مهره.

(۷۱۱)

مجالس و عطف

(فارسی)

۳۰ مجلس و عطف است که در ماه رمضان ۱۲۹۷ ق برگزار شده و ظاهراً از حاج محمد خان کرمانی است. آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین ... از باب مقدمه بایست فی الجملة قدری از بیانی که متعلق است بنوع عمل کردن خلق و اجتماع و افتراق ایشان سیما در این ماه مبارک رمضان عرض کنم.

انجام: تو در این تفکر بکن تا آن که عاقبت من و تو بخیر بشود ... یک موعظه دیگر فرمودند و لکن درست ضبط نشد از این جهة بهمین جا ختم شد تحت ... علی ید ... ابن محمد ابراهیم محمد اسماعیل اصفهانی ... سنه ۱۲۹۸.

نسخه‌ای است به خط نسخ محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم اصفهانی مورخ ۱۲۹۸ ق. ذیل برگ آخر یادداشتی است و نیز بر برگ اضافی آخر این یادداشت دیده می‌شود: «این کتاب موعظه مرحوم آقا از حضرت مستطاب شریعتمدار ... آقا میرزا سید محمد نزد این اقل العباد سید محمد عاریت است». عناوین قرمز. قطع: وزیری ۲۱×۱۶، جلد: تیماجی زرد یک‌لا، برگ: ۲۵۰، سطور: ۲۰، کاغذ: فرنکی.

(۷۱۲)

شرح معنیات میر حسینی

(فارسی)

از: محمد علی نونداکی
برای عبدالعزیز بهادرخان (پادشاه اوزبک) نوشته و در دیباجه از او یاد می‌کند. شارح از حلل مطرز شرف‌الدین علی یزدی و منتخب آن و حلیه الحلل جامی و همینطور از شریف صاحب معما و مولانا منیر مرغینانی نام می‌برد.
آغاز موجود: بدید بود که جمعی از اخوان صفا و خلان وفا که مطالعه این رساله مشعوف بودند مره بعد اخیری مبالغه و الحاح می‌نمودند.

انجام: که متضمن دو حرف آخر اسم است و استخراج حرف اول از مصراع اخیر ظاهر است ... تمت ... علی ید ... محمود شاه بن المرحوم .. سیف‌الدین البخاری.
نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد شاه بن سیف‌الدین بخاری از قرن ۱۱-۱۰ هـ، از اول افتاده دارد. عناوین شنگرف.
قطع: رقعی ۱۸×۱۲/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۱۵۷، سطور: ۱۹، کاغذ: سمرقندی.

(۷۱۳)

دستور نامه نگاری (ترسل)

(فارسی)

نامه‌هایی است (نمونه) به علما و پادشاهان و دوستان در بیشتر نامه‌ها ابیاتی به فارسی درج شده و از آن جمله در اواخر نسخه این چند قطعه دو بیت دیده می‌شود با تکرار یک بیت از جمله این قطعات:

گرم بگذاری اندر بوته غم	گرم افسانه گردانی به عالم
که هرگز از تو من دل برنگیرم	به جز تو در جهان دلبر نگیرم
گرم دامن کنی از غصه پر خون	ورم دیده کنی از گریه جیحون
که هرگز از تو من دل برنگیرم	به جز تو در جهان دلبر نگیرم

نسخه‌ای است به نستعلیق و تعلیق قرن ۹ هـ و اشعار فارسی نستعلیق ساده است. از آغاز و پایان نسخه افتاده است. چند برگ نخست پارگی و تمام اوراق آثار رطوبت دارد. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی بزرگ ۲۰×۱۳/۵، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۷۱، سطور هر صفحه: ۷، کاغذ: سمرقندی ضخیم آهار مهره شکری.

(۷۱۴)

مجموعه

۱. بلبل‌نامه (ص ۲-۴۱)

مثنوی از فریدالدین عطار نیشابوری (۶۲۷ق)

آغاز:

قلم بردار و راز دل عیان کن

سرآغازش بنام غیب‌دان کن

پایان:

ز بند دست عقلش پای بگشای
قد وقع الفراغ... بدارالدوله القسطنطنیه سنه ۱۲۷۹ بید اقل الانام عبدالقادر کرکوکى.

۲. رساله آفاق و انفس (ص ۴۴-۴۷)

(فارسی)

قصیده‌ای است سروده جلال‌الدین مولوی از دیوان شمس با عنوان بالا.

آغاز:

مغربم شد گوش و شرق شد دهان

پایها باشد زمین سر آسمان

انجام:

اسم ما عین مسما شد یقین

نیست ما را حاجتی با دیگران

(فارسی)

۳. تراش‌نامه (ص ۴۸-۵۲)

از: جلال‌الدین محمد مولوی (۶۷۲ق).

در عنوان نسخه چنین است و در زیر این عنوان ابیاتی است از مثنوی مولوی با اضافاتی

بر آن

آغاز:

مان و مان ای طالب فقر و ادب

گر طلب کاری بیا از خود طلب

انجام:

وصله‌ای کاندر بدن پوشیده‌ای

در ره فقر و فنا پوشیده‌ای

گفته موزون مولانا جلال

از برای این بود ای اهل حال

تمام شد تراش‌نامه مولوی.

۴. رساله لاله‌الاله (ص ۵۳-۵۵)

(فارسی)

از عبدالرحمن جامی (۸۹۸ق).

عنوان نسخه چنین است که یاد شد.

آغاز: من طلب البر من الباری فهو مشرک بالباری عاشق روی برنتابد قبله‌گاه وی ذات معشوقست و بس صفات و افعال و آثار را اینجا گنجایی نیست.

انجام: و شبهت چهارم عمل خالص از ریا و سمعت

تا خاطر خود ز غیر خالی نکنی

شایسته انوار الهی نشوی

۵. سلسله مولانا در طریقت (۵۶-۵۸)

(فارسی)

آغاز: برهان‌الدین محقق سیدی است حسینی از ترمذ بوده است و از مریدان و تربیت یافتگان مولانا بهاء‌الدین ولد بوده.

انجام: مولانا بهاء‌الدین محمد را و بهاء‌الدین محمد تلقین کرد برهان‌الدین محقق را و برهان‌الدین محقق تلقین کرد مولانا را.

۶. کنوز الاسرار (ص ۶۰-۹۷)

(فارسی)

مثنویست منسوب به سنائی غزنوی (۵۴۵ق).

آغاز:

ای خداوند آشکار و نهان

پروراننده مکین و مکان

انجام:

منشی نظم را علی‌التعین

با همین جمع حشرکن آمین

تمام شد رساله كنوز الامرار.

۷. مرثیه (ص ۱۰۰-۱۰۵)

از بندهای مرثیه معروف محتشم کاشی (۹۹۶ق).

آغاز:

باز این چه شورش است که در خلق عالمست

باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتمست

انجام:

تا چرخ سفله بود خطای چنین نکرد
با هیچ آفریده جفای چنین نکرد
تم. کس نداند چه خون دل خوردم تا همین نسخه حسن خاتمه یافت ... چراغ ذکایت چو برق لامع.

۸. شرح رساله برکویه (۱۱۶-۱۲۰)

(عربی)

شرح حسین حسینی داغستانی است بر رساله محمد برکوی در کلمه توحید.

آغاز: بسمله. قال مبارک یجری علی اجر جزیل لاله الا الله حمد و دعا و یهدی من یشاء الی سواء السبیل محمد رسول الله ... اما بعد فلما اشتهر بین الناس ان کلمة لا اله الا الله نفی و اثبات توهم الوهم ... فشرع ... الحسین الحسینی المشتهر بالداغستانی بعد ما جرى بینة و بین العالم محمد ظریف البخاری ... الکلمات اللطیفه اللغزیه المنسوبة الی البرکوی ان هذا الحکم محمول علی الحقیقه و فی هذا المقام نفی و نافی و منفی و اثبات و مثبت و مثبت ... وقع کلمات لطیفه لغزیه من قلم افضل العلماء ... محمد البرکوی ... فشرع فی حلها محتاج المهاجرین ... الحسین الحسینی المشتهر بالداغستانی بعد ما جرى بینة و بین العالم محمد ظریف البخاری مباحثه طویله خارجه عن التحرير.

عنوان نسخه چنین است که در بالا یاد شد بدون ذکر نام مؤلف متن و شرح.

انجام: عن وجوه الامرار لتصلح ان تكون عرشاً لتجلی الله علیها و محلاً لتنظر الحق الیها هذا ما تیسر لی من الختام ... مؤلفه المذنب الحسین الحسینی تألیفه ... فی دار السلطنه القسطنطنیه ... ۱۲۵۶.

۹. لغز (ص ۱۲۱)

(عربی)

آغاز: یا نقاب معاشر الفحول و نقاد مدارس اسلامبول حلت لکم برکات الله و شفاعة الرسول.

انجام: ذی الولادین فی الظلمات هذا والصلوة علی سیدنا مفخر الموجودات وزیده الکائنات و شفیع المؤمنات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق عبدالقادر کرکوی مورخ ۱۲۷۹ق در

قسطنطنیه، تمام برگ‌ها مجدول بیک قلم زر عناوین شنگرف. در برگ اول

نقاشی گل و بلبل هست. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۸x۱۱، جلد: تیماجی قرمز، صفحات: ۱۲۰، سطور: ۲۳، کاغذ:

فرنکی.

(۷۱۵)

شرح مصباح

(عربی)

شرح مزجی مصباح ناصر بن عبدالسید مطرزی (۶۱۰ق) است در نحو. به جز شرح حاج بابا پسر حاج ابراهیم طرسوسی است (که نسخه‌ای از آن در مجلس است) و به جز شرح تاج الدین اسفرائینی و احمد بن محمود جندی خجندی است؛ زیرا نویسنده این شرح خود از صاحب ضوء (اسفرائینی) و صاحب المقالید (خجندی) یاد می‌کند. و هم چنین یاد می‌کند از شهاب الدین شارح رساله زینیه (رجوع کنید به کشف الظنون ذیل عنوان الرساله الزینیه) و مولانا شمس الدین نکیساری شارح لب الالباب.

آغاز موجود نسخه: نحو جائنی الرجلان اما زید فاکرمته و اما بشر فقد اعرضت عنه ... و علی النافی قوله اما بعد حمد الله.

پایان: لعدم الحاجة مع الرفع الی الاضمار الذي يحتاج الی التفسیر.

نسخه‌ای است به خط نسخ علی بن خیجه در بلده دیورکی. حاشیه برخی از

برگها وصالی دارد.

قطع: رقعی ۱۳/۵×۱۹/۸، جلد: مقوای آبی عطف تیماج قرمز، برگ: ۱۴۹،
سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: فرنگی آهار مهره شده.

(۷۱۶)

(فارسی)

جنگ

مشمول بر قصائد در مدح ۱۴ معصوم به ترتیب در معصومین علیهم‌السلام.
اینک اسامی سرایندگان:

سید میر حاج (قصیده)، سعدی، شیخ آذری، حسن کاشی، افجنکی، یوسف، حمزه
کوچک، ناصر خسرو، لطف الله نیشابوری، ابن حسام (چند قصیده و مسمط)، حیدر باری،
درویش، حسامی، ابن واله، ساغر (مسمط بهاریه در مدح شاه ولایت)، نظام استرآبادی،
حسن سلیمی، شوریده مداح، فطره (چندین قصیده از او)، حیرتی، ابن حیدر، صافی، بهائی
کاشی، عینی (قصیده بی نقطه)، کاتبی، فخر رازی (چنین است در عنوان و قصیده ظاهراً در
مدح امام رضا علیه‌السلام است)، کمال غیاث، موالی، عبدالعلی، شمسک مسکین، صدقی، صافی
اصفهانی، زاری، اسیری، میرزا شهاب، مشتاق علی شاه، میرزا محمد جعفر آصفی، میرزا
حبیب الله دستان چارمحالی، شاهین، عابد (قصیده حیدریه)، میرزا سعید اردستانی، روشن،
حیاتی، وحشی، طوفان، بابا شجاع الدین، فتح علی خان صبا، محزون، میرزا سرور، تأثیر،
میرزا عبدالرحیم مسکین افسر تخلص، ملا صادق روشن نقاش، اوحدی، حاج سلیمان
صباحی، سپهر.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق تحریری از قرن ۱۳ هـ. بر یک برگ الحاقی اول
نسخه فهرست نام شاعران درج شده است.

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۷، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، برگ: ۳۷۷، سطور هر
صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی.

(۷۱۷)

(فارسی)

بحر الانساب

در فهرست منزوی و در ذریعه معرفی نشده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد روزی اشرف مخلوقات و خلاصه موجودات...
مولای متقیان... را فرمودند که بر سر اولاد تو چه خواهد آمد.

پایان: اما قاسم را در شهر قزوین شهید کردند.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق (بر غلط) مورخ ۱۲۹۱ ق. کاتب می‌نویسد «از
جهت ملا میرزا محمد زنگانی الاصل» (در نسخه: اصل).

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۷/۳، جلد: مقوای آن کم رنگ عطف پارچه سیاه. برگ:
۹۲، سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۱۸)

(فارسی)

مجموعه

۱. دیوان مشتاقیه (گ ۱-۱۲۸ الف)

از مظفر علی شاه، محمد تقی طریقتی کرمانی (۱۲۱۵ ق)

شامل: قصائد، ترکیب‌بندها (از جمله منظومه‌ای دارای ۱۷ بند = عقد، فصل)، ترجیعات.

یکی از ترجیع‌بندها با ترجیع این بیت است:

بلغ العلی بکماله کشف الدجی بجماله...

دیگری با ترجیع این بیت:

که جهان سر به سر چه مغز و چه پوست   هست عکس جمال طلعت دوست

سومین با تکرار این بیت:

من آینه جمال ذاتم   مرآت تجلی صفاتم

چهارمین با تکرار این بیت:

جمله عالم فانی و باقی است او   کل شیء هالک الا وجهه

قطعات، غزلیات (به ترتیب الفبا و با تخلص مشتاق)، رباعیات (به ترتیب الفبا) کاتب در پایان دیوان مظفرعلی شاه را درباره تاریخچه دیوان مشتاقیه و پاک نویسی آن به دست میرزا عبدالرحیم حسینی ملقب به درویش نعمت علی آورده است. رجوع شود به مقدمه دیوان مشتاقیه به قلم آقای دکتر جواد نوربخش و نیز به فهرست این کتابخانه ج ۱، ص ۹۴، ۹۵، ۹۹، ۱۶۲ و ۱۶۳.

کاتب نسخه حاضر چند بیت از آغاز قصیده نخست را ننوشته است. آغاز موجود:

ارض الله و سبیه که حق در کتاب گفت شرحی بود ز عرصه واسع مجال تو

۲. نامه از معصوم علی شاه (گ ۱۲۸ ب - ۱۳۰ الف)

نامه (تعلیق) ای است که معصوم علی شاه از زندان کرمانشاهان به جناب نورعلی شاه در موصل نوشته است. نسخه‌ای دیگر از این نامه در نسخه شماره ۲۳ این کتابخانه موجود است (فهرست، ج ۱، ص ۳۲).

آغاز: تعلیق‌ای است که جناب میر معصوم علی شاه اوقاتی که در کرمانشاهان محبوس بودند در موصل به جناب نورعلی شاه نوشتند اکثری از آن بل همگی اسرار و رموز است که از احوالات بعد از خود و در دجله انداختن منکرین او را... مکتوب این است: نور چشم راحت جان بل که از جان خوشتر...

۳. مثنویات (گ ۱۳۴ ب - ۱۵۲ الف)

از مظفرعلی شاه (۱۲۱۵ ق)

برخی از این مثنویات جواب مراسله‌ای است به نظم. تعدادی از مثنویات مظفرعلی شاه در مجموعه شماره ۲۳ دیده می‌شود.

رجوع کنید به فهرست، ج ۱، ص ۳۲.

عناوین مثنویات در نسخه حاضر:

۱. مثنوی در جواب مراسله حضرت شاهی (نورعلی شاه) با این مطلع:

مرحبا زان نفحه باغ وفا / کامده از گلشن صدق و صفا

۲. مثنوی «مراسله منظومه لایحوان الصدق»

با مطلع:

مرحبا ای عاشقان با وفا / / مرحبا ای صوفیان با جفا

۳. مثنوی «نقش بندیه ناجیه»

با مطلع:

مرحبا ای خواجگان با وفا / بر سر دین از شما تاج بها

۴. مثنوی در جواب رقعہ سابق

با آغاز:

مرحبا ای پیک با مهر و وفا / کامدی از جانب دارالشفای

۵. رقعہ من الادیب الطیب

با مطلع:

بلغنا عنی خلیلی السلام / من فوادی من هواه مستهام

۶. مثنوی در تحقیق منازل تسعه.

آغاز:

اول نسامه به نام حی پاک / زندگی بخش همه اجزای خاک

۷. مثنوی در شرح بسمله (بخش آغاز بحر الاسرار مظفرعلی شاه است که در این مجموعه جداگانه آورده شده).

۸. مثنوی در شرح آیه «و اتقوا فتنة الذين ظلموا منكم خاصة...»

آغاز:

ذوالفطن شخصی بزرگی عادل / کرد روزی یک سؤال مشکلی

۹. مثنوی در شرح «کل ما قرع سمعک من الغرائب...»

آغاز:

ای که هستی طالب راه خدا / نکته‌ای گویم به من ده گوش را

۱۰. مثنوی «در شرح حدیث مستخرجه من حدالتعطیل...»

آغاز:

عارفی از جمع ارباب عقول   مؤمنی از شیعۀ آل رسول
۱۱. مثنوی در ترغیب به خدمت استاد

آغاز:

ای سالک راه حق تعالی   رفعت طلب مقام اعلی
۱۲. مثنوی لوامع الجمال که به یکی از اعظم برادران طریقت نوشته شده.

با مطلع:

خدمت اثر صفای جان است   طاعت خبر لقای جان است
۱۳. مثنوی معارج الاعتدال (یکصد و ده بیت)

آغاز:

عاشقان هنگام آن شد کز قلم   ریزدم بس رسمه‌های مشکدم
۱۴. مثنوی سلسلۀ الذهب. شجره نسب خرقة از خود سراینده (مظفرعلی شاه) تا امام رضا علیه السلام.

آغاز:

آغاز بعد حمد حضرت فرد صمد   الذی لیس له کشفوا احد...
بر نویسم شرح حال سلسله   افکنم در صف شیران زلزله
چون که بگذشتم ز هر نام و نسب   زان مظفر از علی دیدم لقب
۱۵. مراسله به وجدی:

هست بسم الله الرحمن الرحیم   اول دیوان خلاق قدیم
۱۶. مثنوی دیگر (بدون عنوان)

آغاز:

مرحبا ای نفمة باد صبا   کز گلستان آمدی خوش مرچبا
۱۷. مثنوی دیگری (بدون عنوان) در داستان (هادی لر)

آغاز:

شخصی از کرمان روان شد سوی طوس   زائراً قبر الرضا شمس الشموس
در طریق مشهد آن شاه حیر   ره نهمایش بسود آن هادی لر
۴. دیوان مظفرعلی شاه (گ ۱۵۲ الف - ۱۶۷ الف)

قصائد ترکیب بند و ترجیع بند و غزلیات است بدون ترتیب الفبا و با تخلص مظفرعلی.
این بخش در نسخه حاضر به عنوان دیوان نیست.

بیت مکرر ترجیع بند این است:

عشق است به حق علی مطلق   هستی همه باطل است و او حق
از جمله قصائد یکی قصیده‌ای است با نام شکوی النفس و دیگر دو قصیده است که هر
یک را در تفسیر آیه نور سروده و نخستین آن را مصباح الروح می‌خواند.

مطلع قصیده مصباح الروح:

مصباح جان ما تویی ای جای ما قندیل تو   مشکوة این قندیل جان دل مهبط تنزیل تو
در برگ ۱۶۵ ب (بخش غزلیات) غزلی است با این مطلع:

زاهد سرو درد دن مزین   پیش عارفان بر سخن مزین

و مظفرعلی شاه در پایان غزل گوید:

«مطلع این غزل نیز از امانت علی عدیم السواد. این در حالت جذبه ظهور کرد... خصوص
لفظ «هر سخن مزین» چرا که با کمال اختصار افاده معنی عجب می‌کند... این نوع سخن از
مقوله افاضه است هر چند از شخص صاحب سواد ظهور کند فکیف از عامی... و تتمه غزل را
فقیر مظفرعلی نعمه الله... عرض کرده...».

بیت آخر غزل مزبور چنین است:

تن امانت است جان مظفر است   وصف جان بگو حرف تن مزین

آغاز دیوان (قصائد ترکیب بند):

من و آئینه شاهی و تمثال جمال او   گهی ذکر حضور او گهی فکر وصال او

۵. منشآت (گ ۱۶۷ الف - ۱۷۵ ب)

از مظفرعلی شاه کرمانی (۱۲۱۵ ق).

شش نامه است و یکی از آنها - که مفصل است - تذکرات و اشاراتی است عتاب‌آمیز به یکی از درویشان و مظفرعلی شاه به تکرار خطاب به او می‌گوید «جائتم قربان» و در یکجا سه سطر پی در پی این کلمه را به کار می‌برد (گ ۱۷۲ ب) و در یکجا می‌گوید «این نشأت که در باطن شما جلوه میکند ذره‌ای از ذرات... این حقیر نمی‌شود که محمد تقی بقائی است و از لطف مولا مظفرعلی به نام است که خود را ذره‌ای از ذرات نور او میدانند. نامه نسخت را کاتب از نیمه آورده است.

آغاز موجود: در ثانی عرض می‌شود که اگرچه در ملاطفه گرامی بخصوص ناخوشی بدنی اشعاری فرمودند.

پایان: که سر حقیقت را مجازی نگیریم و دم شیر به بازی نشماریم باقی بقاء رفقا یا علی والسلام علیکم.

۶. دیوان صدقی (گ ۱۷۵ ب - ۱۷۷)

از صدق علی شاه متخلص به صدقی.

نام وی ظاهراً محمد صادق است و در پایان مجموعه شماره ۱۴۲ بخشی از غزلیات او دیده می‌شود.

آغاز: آغاز غزلیات صدقی

شو مروج در طریق نعمة الله ولی از مظفر ناصر حق شاه دین صدق علی
این فرد را در روز عید اضحی بعد از نماز صبح یکی از اهل طریق را حالی و یا مراقبه‌ای روی داده بود و در آن عالم مولی الموالی علی علیه السلام این فرد را فرموده بود:
تا به راه عشق حق ما بی سرو بی پا شدیم لا شدیم از هستی خود لاجرم الا شدیم
پایان:

در رخ نور علی منظور دل عین لام و یا بود هر روز و شب

دفتری است به خط نستعلیق (با چند قلم) از قرن ۱۳ هـ، نام کاتب و تاریخ کتابت را در چند جای دفتر سیاه کرده‌اند و گویا به خط محمد علی بن محمد صادق

است و در ۱۲۳۴ ق به پایان رسیده (رک: برگ ۱۲۸ ب) عناوین شنگرف. در پایان مجموعه کاتب - که نام او را سیاه کرده‌اند - به غلطی فاحش دچار شده و چنین آورده است «تمت دیوان مظفرعلی شاه منسوب به دیوان مشتاقیه». قطع: رقی ۱۲×۲۰، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگها: ۱۷۷، سطور هر صفحه: ۲۱، کاغذ: فرنگی زرد و آبی.

(۷۱۹)

مجموعه

(فارسی)

۱. انوارالتحقیق (گ ۱-۱۱۴)

از علی بن طیفور بسطامی (سده ۱۱ هـ).

انتخابی است از سخنان خواجه عبدالله انصاری.

آغاز:

ای نام تو آرایش عنوان کلام و ای یاد تو آرامش هر بی‌آرام

... افتتاح کلام به نام آن خدای... این مقاله‌ای چند ارجمند منتخب است از مقالات دل‌بند

عارف... مرتب بر سه مقاله

پایان:

در راه خود اول زخودم بی خود کن آن گه بی خود ز خود نه خود راهم ده

۲. ترجمه الصلوة (ص ۱۱۵-۱۴۸)

از فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق).

این کتاب به چاپ رسیده است.

دفتری است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، بادو قلم.

قطع: خشتی ۲۱×۱۴/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۱۴۸، سطور: ۱۲ و ۱۴،

کاغذ: فرنگی (قسمت اول ضخیم و قسمت دوم نازک)

(۷۲۰)

جنگ شعر

(فارسی)

برگزیده‌هایی است از اشعار:

عنصری، عسجدی، عبدالواسع، فرخی، حکیم بخاری، مسعود سعد سلمان، فصیحی
 گرگانی، ابوالفرج رونی، عمادی غزنوی، عمادی شهریاری، ادیب صابر، سنائی غزنوی،
 مولانا جمال‌الدین عبدالرزاق، خاقانی، مجیر بیلقانی، افضل‌الدین کرمانی، سیف اسفرنکی،
 اثیرالدین اخسیکتی، اثیر اومانی، سیفی نیشابوری، بدیع سیفی، جوهری زرگر، نظامی،
 قوامی مطرزی (در عنوان: برادر نظامی)، بدرالدین چایی (شاشی)، رشید وطواط، ناصر
 بخارائی، رفیع ابهری، فرخاری (یک مسمط از او)، شمس طبس، سعید هروی (منتخب دیوان
 اوست)، لامعی گرگانی، سوزنی، مجد همگر، اتابک و امامی هروی و سعدی (اشعار این هر
 سه در ضمن اشعار مجد آمده است)، شمس جاسبی، قطران، فریداحول، تاج‌الدین بخاری،
 سراج‌الدین بلخی، بدر جاجرمی، جمال‌الدین اشهری (شاپور از اولاد خیام، مفتی و ساکن
 تبریز)، ابوالمعالی رازی، مولانا علی فتحی، مولانا مغیث هانوی، مولانا شمس جندی،
 ابوالمعالی نحاس، عبدالقادر نایینی، تاج‌الدین پوربها جامی، کلامی، مولانا حسن علی متکلم،
 حسن علی جلایر، عبدالرافع،^۱ مولانا مظفر خوافی، صائِن‌الدین شیرازی، مولانا ضیاء
 نخشبی، خواجه عمیدالدین لویکی،^۲ خواجه عبید کرمانی،^۳ حکیم طرطری،^۴ ادیب نظیری،

۱. از او ترجیع‌بندی است که بیت مکرر آن این است:

سبحان من تسبحه الشمس والقمر

۲. از اشعار او قصیده‌ای است با این مطلع:

گفتم به گاه صبح یکی جام می بیار

۳. از او سه بیت است و بیت نخست این است:

عمری به راه بادیه باید قدم زدن

۴. از طرطری سه قطعه است و مطلع یکی از آنها:

اگر نه مست شد بلبل فغان چندین چرا دارد

سبحان من تقدمه النجم و الشجر

گفتا که بی دلان را با جام می چکار

تا تکیه مراد توان در حرم زدن

وگر با او نه گل می خورد، رخ رنگین چرا دارد

ابونصر رافعی،^۱ شمالی دهستانی،^۲ ادیب ششدری.^۳

در حواشی جنگ نیز اشعاری است از این شاعران:

عنصری، قطره، فرخار، نوار، مهدی بیک، شقاقی، نشاط، اثیری، صبا، هاتف، بساطی،
 کمره‌ای، مولوی، نیری، باعث، نثاری، میرزا فتح‌الله عرب متخلص، ذوقی، رابعة بنت کعب
 (قزدار)، آزاد خراسانی (برگ ۸۸ ب - ۹۰ الف)، قطران (انتخابی است از بهترین اشعار

۱. از قصیده‌ای است در مدح ابو عبدالله ناصر (گویا خلیفه):

چه رویست آن که در حشش همی بیدل شود ناظر

چه رویست آن که در وضعش همی گمره شود خاطر

به موی او گذارم روز، روزی کو بود غایب

به رنگ او فروزم وقت وقتی کو بود حاضر

... سزای امر و نهی زان کجا بودت پدر آن کس

که گیتی را چو او هرگز نه‌ناهی بود و نه آمر...

گذشت او و به تو بگذاشت آن کس را که در گیتی

امیرالمؤمنین را هست رایش کوکب باهر

۲. از شمالی دهستانی در این جنگ دو قصیده بلند است یکی در مدح ابوالقاسم محمود و دیگری در مدح ابوسعید

محمد، مطلع قصیده دوم:

آن مرغ کش خرام کدامست در چمن کز مشک تاج دارد و از حله بیرهن

در اواخر قصیده این بیت دیده می‌شود:

آمد به خدمت تو شمالی ز راه دور کرده روان به مدح و ثنای تو مرتهن

۳. از ادیب ششدری دو قصیده است در مدح پادشاه مازندران که شاعر از او با عنوان «اصفهد کبیر» یاد می‌کند. مطلع

قصیده نخست.

لشکر کشید باد صبا سوی بومستان شد باغ و بوستان همه چون روی دوستان

و پس از ابیاتی می‌آید:

تاج الملوک نصرت دین خسروی که هست بر نام او طبری همه ملک طبرستان

اصفهد کبیر مؤید که پس‌اس او بردین حق و ملک امین است و پاسبان

شاه بزرگوار که ترکیب کرده‌اند در تیغ او ذخیره ملک خدایگان

از قصیده دیگر:

بستی دارم که یک ساعت برون نایم ز فرمانش

چو ایمان دارم اندر دل به خوبی عهده و پیمانش

قطران بدون عنوان در حاشیه (گ ۱۱۰ ب ۱۱۵ ب)، نوید^۱ (گ ۱۵۱ ب ۱۵۲ الف)، قضائی یزدی، معتمد، سحاب، حریف، طوفان، خاوری، عالی، خرم شیرازی (رباعیات)، مخلص، خادم قیری، منعم، طرب، طبیب، کوکب، محروم، طایر، حاجب شیرازی، (گردآورنده از شاعران اخیر بیشتر رباعی و یک بیتی می‌آورد).

بر پشت برگ آخر نیز اشعاری است (به خط نزدیک به زمان نسخه) از: عثمان مختاری، عبدالسلام پیامی (مشهور به پیامی جبل عاملی یا پیامی لاری)، بقائی، مغیث، مولوی، آصف خان، عرفی، خواجه نصیر و امامی هروی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ. برگ اول نونویس است. حاشیه برگ ۲-۳ و ۱۳۹ و دو برگ آخر وصالی و تمام برگها اثر رطوبت دارد. برگ ۱۵۶ تا ۱۶۰ از نسخه ساقط شده.

در داخل جلد (راست) فهرست مندرجات نسخه به قلم حاج میرزا احمد نوشته پشت برگ اول و آخر یادداشت‌های مختلف دیده می‌شود. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۱۳×۲۱، جلد: تیماجی مشکی برگها (به استثنای ۵ برگ افتاده از وسط): ۱۹، سطور هر صفحه: ۲۱، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۷۲۱)

مجموعه رسائل

(عربی)

۱. المسائل الموصليات الثالثة^۲ (گ ۱-۱۸ الف)

از علی بن الحسین موسوی معروف به سید مرتضی و علم الهدی (۴۳۶ ق)

۱. از او مثنوی خسرو و شیرین یاد شده و از جمله ابیاتی که از آن مثنوی در نسخه حاضر آمده:

چون شیرین شهره شد در دل ربایی   غرورش کرد دعوی خدایی
بلی خوابان خدای عاشقانند   ولی رسمم خسدايي ندانند

۲. در نسخه جای سخن در عنوان این رساله المسائل الموصلية الثانية و در عنوان رساله بعد المسائل الموصلية الثالثة قید شده و درست همانست که ما آوردیم.

در جواب یکصد و نه مسئله از مسائل فقه.

درباره این رساله و رساله بعد رجوع شود به توضیح این نگارنده در فهرست مجلس شورا ملی.

ذریعه، ج ۵، ص ۲۳۵؛ مجلس، ج ۱۰، ص ۱۲۶-۱۳۰.

آغاز: الحمد لله على فضاله... قد اجبت عن المسائل الواردة في... سنة عشرين و اربعمائه. پایان: و سنبسطة في مسائل الخلاف.

۲. المسائل الموصليات الثانية (گ ۱۸ ب ۲۶ ب)

از همان مؤلف در پاسخ نه مسئله فقهی.

فهرست کتابخانه مجلس شورا، ج ۱۰، ص ۱۲۶-۱۳۰.

آغاز: قد اجبت ادام الله لكم السلامه... عن المسائل التي وصلت الى جوابا اختصرت.

پایان: انه مكاتب و هذا بين لمن تامله.

۳. المسائل الطرابلسيات الثانية (گ ۲۷-۴۶)

از همان سید مرتضی است در پاسخ ۱۲ مسئله عقلی و کلامی

ذریعه، ج ۵، ص ۲۲۶.

آغاز: الحمد لله والصلوة على محمد وآله هذه اجوبة ما سئل عنه الشيخ ابو الفضل ابراهيم بن الحسن الاباني الواردة عن طرابلس ثانياً.

پایان: و مذاهبه و هذا نهاية الكلام.

۴. مسائل الطرابلسيات الثالثة (۴۷-۷۶)

از سید مرتضی علم الهدی در پاسخ ۲۳ مسئله فقهی و کلامی.

آغاز: الحمد لله رب العالمين... هذه اجوبة المسائل الطرابلسيات الثالثة الواردة من ابي الفضل في شعبان سنة سبع و عشرين.

پایان: و نهاية الاحتياط للدين. نجزت الطرابلسيات الثالثة.

دفتری است به قلم نسخ محمد حسن بن محمد علی مشهدی غروی مورخ

۱۲۳۹ ق. کاتب این دفتر را برای شیخ الاسلام زنجانی نوشته و خط او بر پشت

نخستین برگ دیده می‌شود: عناوین قرمز.

قطع: خشتی ۲/۱۶×۳/۲۱، جلد: تیماجی لیمویی رنگ، برگ: ۷۶، سطور هر صفحه: ۲۰، کاغذ: فرنگی.

(۷۲۲)

مجموعه دیوانها

(عربی)

۱. دیوان الاخطل (گ ۱-۱۱۹)

از غیاث بن غوث تغلبی نصرانی ملقب به اخطل (۹۲ق) در بیروت به چاپ رسیده است.

بروکلمان (ترجمه عربی)، ج ۱، ص ۲۰۴-۲۰۸.

آغاز: بسمله. قال الاخطل و اسمه غياث... و الاخطل لقب و سئل جرير عن نفسه و عن الاخطل و الفرزدق.

۲. دیوان زهیر بن ابی سلمی (۱۲۰-۱۴۷)

اشعار ربیعة بن رباح المزنی زهیر بن ابی سلمی. (۱۳ قبل از هجرت)

بروکلمان (ترجمه عربی)، ج ۱، ص ۹۵-۹۶؛ اعلام، زرکلی، ج ۳، ص ۸۷.

آغاز: قال زهیر بن ابی سلمی و اسمه ربیعة ابن رباح یهرج الحرث بن عوف.

۳. دیوان اعشی (گ ۱۴۸-۱۶۴)

میمون بن قیس معروف به اعشی بکر بن وائل و اعشی الکبیر از شاعران طبقه اول جاهلی و صاحب معلقه که با ایرانیان مخالطت داشت و الفاظ فارسی در شعر خویش بسیار می‌آورد (۷ق).

رجوع شود به بروکلمان (ترجمه عربی)، ج ۱، ص ۱۴۷؛ اعلام، زرکلی، ج ۸، ص ۷۰۰.

آغاز: بسمله. قال الاعشی اعشی بکر بن وائل و اسمه میمون بن قیس.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق میرزا علی انصاری مورخ ۱۲۹۱ق در شیراز.

(رقم کاتب در ذیل دیوان اخطل بدون نام او و در ذیل دیوان اعشی با ذکر نام او)

دیده می‌شود.) در اول و آخر دفتر و در فاصله دیوان‌ها اوراق سفید وجود دارد و بر پشت برگ اول دیوان اخطل یادداشتی است از میرزا حسن انصاری (پسر کاتب نسخه) مورخ ۱۳۲۵ق.

قطع: خشتی ۵/۱۶×۵/۲۱، جلد: تیماجی مشکی، برگها: ۱۶۴ (به استثناء ۲۳ برگ سفید اول و وسط و آخر دفتر) سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۲۳)

جرائقال

(فارسی)

از کتابهایی است که برای تدریس در دارالفنون از فرانسه به فارسی برگردانیده‌اند و گویا مسیو کرشیش آن را تدریس می‌کرده است. دارای چهار باب و هر باب چند فصل:

باب اول در علمی که از حرکت اجسام گفتگو می‌کند

باب دوم در جرائقال با قضیه حرکت طبیعی مطلقه

باب سوم در معادله اجسام صلبه

باب چهارم در حرکت اجسام صلبه و ثقیله که به زبان فرانسه دینامیک گفته می‌شود.

نسخه شماره ۷۱۳ سپهسالار و شماره ۳۳۵۸ کتابخانه ملک همین کتاب حاضر است.^۱

اشکال فنی را که برای تفهیم مطالب کتاب لازم است و در اثناء کتاب به آنها باقید شماره

اشارت رفته در ده برگ بزرگ جداگانه رسم و در پایان نسخه یکجا الحاق کرده‌اند.

آغاز: بسمله. باب اول در علمی که از حرکت اجسام گفتگو می‌نماید.

پایان: و بلافاصله از سوراخ تا به آتش می‌رسد.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق خوب مورخ ۱۳۵۳ق. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۴×۲۰، جلد: تیماجی قرمز با ترنج آب طلای، برگ: ۱۹۵+ ده

برگ بزرگ. سطور هر صفحه: ۹، کاغذ: فرنگی نازک آبی رنگ

۱. در پایان نسخه ملک آمده «تعلیم گرفته شد از مسیو کرشیش».

(۷۲۴)

مجموعه فرهنگ

(لغت عربی به فارسی)

۱. فرهنگ عربی به فارسی (گ ۱-۷)

تفسیر واژه‌هایی که غالباً از نظر لفظ و یا معنی نزدیک و شبیه یکدیگر و یا متضادند. دارای سه فصل است در فصل نخست مفردات و در دو فصل دیگر کلمات مرکب (تام یا ناقص) یاد شده مانند «حیص بیص تنگی و فراخی هیات و میاط آمدن و شدن، حسن العقیده نیکو اعتقادی...».

و در ص ۹ (فصل اول نسخه حاضر) چنین آمده: «معافات و مقاسات و مکابده رنج چیزی بکشیدن... محاکمت به حاکم شدن. حکومت دادرسی... حسن نیکوی. قبح زشتی...».

نسخه شماره ۱۳۳/۳ - ج دانشکده ادبیات تهران ادبیات ظاهراً همین فرهنگ است که دیباچه نسخه حاضر را ندارد و پایان آن نیز متفاوت است.

فهرست ادبیات، ج ۱، ص ۳۷۰؛ ذریعه، ج ۱۶، ص ۲۰۸.

آغاز موجود: بسمله. مبتدی چون این قدر بخواند و یاد گیرد و در استعمال آورد... خواندن نامها و کتابها بر وی آسان گردد. فصل ابتدا و افتتاح و مفاتحت آغاز کردن کار ختم و اختتام به پایان بردن کار... کنه و قصاری و قصوری و نهایت و غایت پایان کار.

پایان موجود: ابتداء اول و آخر.

پس از پایان این فرهنگ در ص ۱۵-۱۶ چند واژه عربی است با ترجمه فارسی آنها با قلم دیگر.

۲. فرهنگ عربی به فارسی (بحر الالفاظ) (گ ۹-۴۵)

(لغت - عربی به فارسی)

واژه‌ها به ترتیب حروف الفبا در حرف اول و هر حرف در سه باب است: (۱. اول مفتوح ۲. اول مکسور ۳. اول مضموم). نسخه‌ای از این فرهنگ در دانشکده ادبیات تهران است با شماره ۲۲۴/۲ ج که نام آن در عنوان صفحه نخست «بحر الالفاظ» یاد شد.

رجوع شود به فهرست ادبیات، ج ۱، ص ۳۷۱.

آغاز: بسمله. باب الالف المفتوحه الله خدای سزای پرستش احد یکی آحاد جمع اول

نخستین اوائل جمع.

پایان: المضمومه: یبوست خشکی یسر آسانی. یمن خجستگی یوسف حسرت زده (؟)...
یموم دریاها.

در ذیل این فرهنگ (در ص ۹۱-۹۲) نمونه‌هایی از جناس لفظی عربی با ترجمه فارسی، لغات و در آخر نسخه برخی از اوزان (مقادیر) با ترجمه ترکی یاد شده است.

۳. اشعار (ص ۴۷ الف - ۴۸ ب)

سه قصیده است در مناجات از واعظ قزوینی و جامی و دو غزل است از غیاث در ستایش حضرت رسول ﷺ و خداوند. از غزل او است:

محنت خافقین عشرت اوست	هر که در سایه محبت اوست
میکنم شکر قادری که دو کون	نمی‌از یک حباب قدرت اوست...
به خدایش حواله کرد غیاث	هر که اندر مقام ذلت اوست

۴. فرهنگ عربی به فارسی (گ ۴۹-۱۶۱)

واژه‌های عربی با ترتیب الفبایی در حرف اول و دوم و مرادف فارسی آنها در زیر هر یک آورده شده و مؤلف در پایان هر باب چند واژه فارسی را با ترتیب الفبایی در حرف اول و با ذکر مرادف هر یک در زیر آن با عنوان «لغت الفرس» می‌افزاید.

اینک نمونه‌ای از واژه‌های فارسی که در پایان حرف الف یاد شده است با مرادفات فارسی که در زیر آنهاست:

اونگ: آویخته. اندر: آنجا. آهیخته: کشیده. اوخ: اوه گفتن. ایرسان: پشیمان. ایرو: خدا. ازید: دراز کرده (؟...)

نسخه‌ای از این کتاب در دانشکده ادبیات تهران با شماره ۲۲۴/۳ وجود دارد.

فهرست ادبیات، ج ۱، ص ۳۷۱.

آغاز: بسمله. الف مع الباء ابد همیشه آباد جمع ابواب درها ابریق کوزه اباریق جمع ابنیه بناها اب پدر اباء جمع... ابیت نخواستیم، اینا^۱ نخواستیم، اینن نخواستند.

پایان: یم دریا، یمین سوگند، درست راست، ممحض موقوف، ابجد آغاز کرد... ضطغ تمام شد.

نسخه‌ای است به قلم نسخ و نستعلیق خدای ویردی مورخ ۱۰۰۲ ق در ذیل رقم کاتب ۷ بیت است به ترکی از کاتب نسخه در وصف کتاب. حاشیه ۶ برگ اول و دو برگ آخر وصالی شده. در حاشیه برخی از برگها آثار رطوبت دیده می‌شود. قطع: خشتی ۱۹/۵×۱۴/۵، جلد: مقوا با روکش پارچه سبز و عطف تیماج قرمز، برگ: ۱۶۱، سطور هر صفحه: ۲۲ و ۱۴، کاغذ: فرنگی.

(۷۲۵)

دیوان رضا

(فارسی)

از شاعری باتخلص رضا (با فتح (را) و تشدید (ض) بر وزن سقا).
نسخه حاضر همه دیوان رضا نیست؛ غزلیات او است (به ترتیب الفبا) با چند مسمط، مثنوی، ساقی‌نامه یک ترجیع بند و رباعیات. پیش از شروع غزلیات دو بیت آخر قصیده و یا قطعه‌ای است که اول آن از نسخه افتاده و بیت دوم آن ماده تاریخی است مطابق با ۱۲۱۴. آن بیت این است:

به تاریخ او کلک رضا نوشت بود جای مریم به خلد برین

یکی از مسمطات تضمین این غزل حافظ است:

«بوی خوش تو هر که ز باد صبا شنید...»

در پایان نسخه قسمتی است از قصیده‌ای که تشبیب آن (و یا خود همه آن) درباره جوانی است استرچی به نام علی اکبر (که ظاهراً فرخ نیز نام داشته است) از جمله رباعیات، دو رباعی درباره تبریز و (بی‌نمکی) خوبرویان آنجاست. تنها ترجیع بند این دیوان دارای ۱۲ بند است با تکرار این بیت:

در هجر تو صبر پیش گیرم تا از تو مراد خویش گیرم

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ برگ اول وصالی دارد. از اول و آخر و

پس از ص ۱۲ اوراقی از نسخه افتاده است.

حاشیه برگ نخست وصالی و برخی از برگها لکه‌های سیاه و یا چرکین دارد.

آغاز غزلیات (در ص ۱):

ندیده است مگر آن غزال رعنا را

کسی که وصف کند طلعت زلیخا را

مرا که دست به دامان دیدنت نرسد

چگونه بوسه توانم زد آن کف پا را

پایان موجود:

چون تو به بزم و به رزم کس نبود در جهان

عزم تو کشور گشود رزم و لشکر شکست

قطع: وزیری ۲۱×۱۵/۵، جلد: گالینگور قهوه‌ای، برگ: ۱۴۱، سطور هر

صفحه: ۱۳، کاغذ: فرنگی.

(۷۲۶)

دیوان جامی

(فارسی)

از نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

دارای قصائد و غزلیات و مقطعات.

فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۲۶۴.

آغاز غزلیات (ص ۷۶):

اعظم اسمای علیم و حکیم

بسم الله الرحمن الرحیم

تازه حدیثی است ز عهد قدیم

محترمان حرم انس را

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۹ هـ، دارای یک سرلوح کهنه. صفحات

دارای جداول آب طلا و سنگرف و زرنکار. از اول و آخر افتاده دارد کنار برخی

از برگ‌های وسط و آخر نسخه وصالی و در بیشتر برگ‌های آخر لکه‌های زرد و

چرکین است. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۱/۳×۱۴/۵، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ: ۱۲۶، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: سمرقندی شکری.

(۷۲۷)

مجموعه

(فارسی)

۱. بحر الاسرار (گ ۱-۴۴ دفتر)

از مظفرعلی شاه محمد تقی طریقی کرمانی (۱۲۱۵ ق)

مثنوی بحر الاسرار ظاهراً دو گونه فراهم آمده و این دو گونه از نظر نظم و ترتیب اشعار جدایی‌هایی دارد. از آن جمله این که اشعاری را که مظفرعلی شاه در اقسام هدایت و چند گونه منصب پیغمبر صلی الله علیه و آله سروده در یک دسته از نسخ (از جمله نسخه چاپ شده به همت آقای دکتر نوربخش) پس از تفسیر سورة فلق و پیش از شرح حدیث کمیل است (ص ۱۷۳-۱۸۱ چاپی) و در گونه دیگر از نسخ در پایان کتاب است مانند نسخه جای سخن. چند اختلاف دیگر نیز از این قبیل میان این دو نوع وجود دارد. در نسخه حاضر اشعار یاد شده (در باره منصبهای پیامبر صلی الله علیه و آله و اقسام هدایت) از برگ ۶۳ ب و با این بیت آغاز می‌شود:

احمد مرسل شه صاحب کمال   پس مناصب دارد از خالق تعال

شرح مثنوی که مظفرعلی شاه در مقدمه این اشعار می‌آورد (ص ۱۷۳ چاپی) در نسخه حاضر حذف شده است.

نسخه حاضر ناتمام است.

پایان نسخه:

مجمل این قصه را تو گوش دار   تا مفصل بر تو سازم آشکار
۲. جنات الوصال (برگ ۶۶ ب-۷۲ الف)

از: نورعلی شاه اصفهانی (۱۲۱۲ ق)

نسخه حاضر تنها «جنت سوم» است از آغاز تا این بیت:

گفت ای یاران مرا یاری کنید   روی جانم جانب یاری کنید^۱

۱. نسخه چاپی صفحه ۲۵۸، سطر اول.

آقای دکتر نوربخش در مقدمه ممتع خود بر چاپ جنات الوصال (از انتشارات خانقاه نعمه‌اللهی تهران) این نظر را که جنات الوصال تا همین بیت از منشآت نورعلی شاه است (و بقیه به ترتیب از رونق‌علی شاه و نظام‌علی شاه است) ترجیح می‌نهند.

رجوع شود به مقدمه آن کتاب به قلم دکتر نوربخش صفحه ص-ض.

آغاز:

این سپهر عشق را انجم بود   جلد ثالث جنت سوم بود

۳. دیوان مشتاقیه (برگ ۷۶ ب-۱۶۳)

از: مظفرعلی شاه محمد تقی طریقی کرمانی با تخلص مشتاق علی شاه (۱۲۱۵ ق)

شامل قصاید، ترجیع‌بند، غزلیات و رباعیات (غزلیات و رباعیات با ترتیب الفبایی).

رجوع شود به ذیل نسخه‌های شماره ۷۱۸/۱ و ۷۱۸/۴ در این فهرست.

آغاز: ای آن که پرسی از من دلداده حال دل.

در پایان سخن مظفرعلی شاه است درباره این که نسخه به وسیله درویش نعمت‌علی در همان سال نظم (۱۲۰۶ ق) کتابت شده. پس از پایان سخن مظفرعلی شاه کاتب نسخه چنین می‌آورد:

«نقل من صورة خط درویش نعمه‌علی المنقولة من صورة خط فرزندى مظفرعلی شاه وفقه‌الله تعالی...» و در زیر نوشته بالا یادداشت زیر از مونس السلطان دیده می‌شود:

«حضرت عون‌علی از مشایخ حضرت سید معصوم علی شاهند که در سفر کربلا در خدمت آن حضرت بوده‌اند و این کتاب به خط حضرت سید نعمت‌علی از روی خط مرحوم مظفرعلی شاه نوشته‌اند و حضرت عون‌علی تصدیق فرموده‌اند که از روی صورت خط فرزندى مظفرعلی شاه است.»

دفتری است به خط نستعلیق قرن ۱۳ ه. نوشته‌ها متن و حواشی را فرا گرفته (هر

یک از سه کتاب در متن و حاشیه نوشته است). عناوین شنگرف. در پایان

جنات الوصال ۸ صفحه سفید است.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۵/۵، جلد: گالینگور سرمه‌ای عطف تیماج قرمز،

10007500406117
کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

دانشگاه تهران

کتابخانه مرکزی

و مرکز اسناد

برگ: ۱۶۳، سطور هر صفحه (متن ۱۴ و حاشیه ۳۵)، کاغذ: فرنکی سفید آهار مهره.

(۷۲۸)

(فارسی)

بحر الاسرار

از مظفرعلی شاه کرمانی (۱۲۱۵ ق).

این نسخه از گونه دوم نسخ این کتاب است و با نسخه چاپی (از انتشارات خانقاه نعمة‌اللهی) بسیار متفاوت است.

رجوع شود به توضیحات ذیل نسخه شماره ۷۲۶/۱ فهرست حاضر.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق هدایت‌علی الحسینی مورخ ۱۳۰۵ ق، برخی از برگ‌ها اثر رطوبت دیده می‌شود. عناوین شنگرف. و برگ اضافی اول مثنوی سلسله‌الذهب مظفرعلی شاه است (رک به ص ۱۰۰ فهرست حاضر) که دنباله آن را کاتب در کنار ص ۱ و ۲ بحر الاسرار نوشته. بر پشت این برگ اضافی یادداشتی است مغلوپ از کسی که گویا میرزا اسدالله نام داشته و پسر کاتب نسخه بوده و نیز یادداشتی از محمد حسن شهریاربکی درباره غلط آن.

قطع: وزیری ۲۱×۱۷، جلد: تیماجی سبز رنگ، برگ: ۸۶، سطور: ۱۴، کاغذ: فرنکی.

(۷۲۹)

(فارسی)

بحر الاسرار

از مظفرعلی شاه کرمانی (۱۲۱۵ ق)

این نسخه از گونه اول و مطابق است با نسخه چاپی از انتشارات نعمة‌اللهی تهران. نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد بن آقا جمال مراغه مورخ ۱۲۱۷ ق، بر حاشیه برگ اول یادداشت‌هایی است از جمله شعری از باباعلی قراکزلو حاشیه برگ اول و دو برگ آخر و برگ ۶۲ و صالی و بسیاری از برگ‌ها لکه‌های سیاه و

چرکین دارد.

قطع: وزیری ۲۲×۱۴/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۶۴، سطور: ۱۷، کاغذ: فرنکی.

۷۳۰

مجموعه

۱. الکلمات المکنونة (گ ۱-۸۴) (عربی و فارسی)

از مولی محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

این کتاب به چاپ رسیده است.

آغاز: الحمد لله الأول في آخريته...

۲. الزبدة (گ ۸۵ ب-۱۳۳) (اصول فقه - عربی)

از شیخ بهاء‌الدین عاملی (۱۰۳۰ ق)

در اصول فقه. در نسخه حاشیه‌هایی است از مؤلف و جزا و در هامش و میان سطور.

آغاز: أبهى أصل يُبتنى عليه الخطاب...

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۲ هـ، با دو قلم. رساله دوم نسخ (درشت‌تر)

محمد یوسف بن محمد قاسم نایینی محمدیه مورخ ۱۱۸۹ ق.

قطع: خشتی ۲۰×۱۷/۵، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، عطف پارچه مشکی.

برگ: ۱۳۳، سطور: ۲۰+۸، کاغذ: فرنکی آهار مهره سفید.

(۷۳۱)

مجموعه

(فارسی)

(عرفان - فارسی)

۱. أنیس الطالبین و عدة السالکین (۱-۹۰)

از صلاح بن مبارک بخاری (قرن ۸ هـ).

در مقامات خواجه بهاء‌الدین نقشبند در چهار قسم اول در ولایت و ولی دوم ابتداء احوال

خواجه و سلسله خواجگان سوم در بیان صفت و احوال و اقوال و اخلاق حضرت خواجه و شرح طریق ... و حقایق و لطائف که ... بر لفظ مبارک ایشان گذشته است. چهارم (گ ۵۸) در سایر کرامات و ظهورات و احوال که از حضرت خواجه ... به ظهور آمده است. مؤلف این کتاب را در ۷۹۱ ق پس از درگذشت خواجه بهاءالدین و با اجازت خواجه علاءالدین عطار خلیفه خواجه بهاءالدین فراهم آورده است. او در دیباجه، تاریخچه تألیف این کتاب را چنین می‌آورد «در سنه خمس و ثمانین و سبعمائه به خدمت ... خواجه علاءالدین ... رسیده به واسطه ایشان به نظر قبول ... حضرت سید بهاءالحق و الدین المشهور به نقشبند ... مشرف گشتم و چون طریقه ایشان صحبت بود به درویشان مصاحب شدم به واسطه آن که هریکی از ایشان ... انوار ولایت و آثار کرامت ... بسیار ذکر می‌کردند ... این ضعیف را داعیه قوی و رغبت عظیم پیدا شد به جمع آن آیات بینات ... اما صدیقی اشارت فرمود که خدمت مولانا حسام‌الدین خواجه یوسف که از فرزندان مولانا حافظ‌الدین کبیر بخاری بودند رحمه‌الله و استاد علماء بخارا و شرف مجالس و صحبت خواجه را بسیار دریافته بودند و می‌خواستند به جمع مقامات مشغول گردند، حضرت خواجه ایشان را فرمودند این زمان اجازت نیست بعد از این اختیار شما راست. بنابراین فقیر متوقف شد و چون در شب شنبه سوم ربیع‌الاول سنه احد و تسعین و سبعمائه حضرت خواجه داعیه یا ایتها النفس ... ارجعی ... را اجابت فرمودند ... از خدمت ارشاد پناهی خواجه علاءالدین که خلیفه حضرت خواجه بودند ... استجازه کرده آمد ...».

بلوше این کتاب را تألیف حسام‌الدین خواجه یوسف یاد می‌کند (شماره ۹۶۸/۱۱ S. P.) و در بایگانی ملی هند دهلی نو (به نقل فهرست فیلمهای دانشگاه) از خواجه محمد پارسا. مؤلف در آخر قسم دوم سلسله فقر خواجه بهاءالدین را چنین می‌آورد: خواجه محمد بابای سماسی، محمود انجیر فغنوی، عارف ریوه‌گری، غجدوانی، سید کللال (سماسی، عبدالخالق) شیخ یوسف بن ایوب همدانی، ابوعلی فارمدی، ابوالقاسم گرگانی طوسی که به سه واسطه به

جنید می‌رسد و نیز به ابوالحسن خرقانی، از روحانیت بایزید بسطامی^۱ از امام جعفر صادق از امام زین‌العابدین و از قاسم بن محمد بن ابی‌بکر از سلمان که با دریافت شرف صحبت رسول ﷺ و شریف سلمان ... انتساب در علم باطن به ابوبکر صدیق دارد.

در سراسر کتاب نام عده‌ای از عارفان و کتابها و نیز اسامی جغرافیائی بسیار یاد شده است که جای تحقیق دارد از آن جمله: شمس‌الدین اسکویی، اصول الطریقه و وصول الحقیقه تألیف سید ابوالقاسم گرگانی، درویش خلوتی (از کبار دراویش بخارا با نسبت خلوتی)، امیر محمود قصرمعانی سمنانی، مولانا نجم‌الدین وادریک کفنی، مولانا محمد هروی، باغ زاغان هرات، شیخ شادی غدیوتی، پل علی سلیمان، قصر عارفان، مولانا حمیدالدین چاچی، خواجه داود نبیره سیف‌الدین باخرزی، درویشی از متابعان پهلوان محمود بکیار. درویش تات کنی باغ سفیدمون (مال خواجه یوسف بخاری)، مولانا عارف (از اولاد امیر سید کللال)، عبدالله قزغن حاکم ماوراءالنهر، شیخ خسرو کریمینی، درویش نیکشاه باغ‌ارسلانی، لالای ترک، اعوانه بخارا، سوخاری، مولانا حسام‌الدین اصیلی (از علماء بخارا)، شرع‌آباد، مولانا ابوبکر افشنجی، مولانا جلال‌الدین خالدی، عبدالقدوس قرشی.^۲

آغاز: بسم‌الله. حمد بی‌متنا حضرت خدای را جل سلطانیه ... اما بعد بر ارباب بصائر پوشیده نیست که بعد از مقام نبوت مرتبه‌ای شریف‌تر از ولایت خاصه نیست.

پایان: حضرت خواجه فرمودند که ما را به حضرت حق سبحانه و تعالی عهد است که تا به دیدار بی‌چون ... مشرف نگردم و جمع کسانی را که به من پیوسته ... شفاعت نکنم به هیچ چیزی و هیچ کس اصلاً مشغول نگردم.

(عرفان - فارسی)

۲. هدایة الطالبین (گ ۹۴-۹۹ الف)

از: سراج‌الدین عثمان.

۱. حضرت خواجه ... گفتند از توجه به روحانیت اویس قرنی انقطاع تمام و تجرد کل ... در تاریخ ۷۸۹ ... می‌فرمودند دو سال است متابعت امام محمد علی ترمذی می‌نمایم و ایشان بی‌صفت بوده‌اند و اگر کسی شناسد ما نیز این زمان بی‌صفتیم ... اتفاقاً فصل زمستان بود ... حضرت خواجه به کلبه این فقیر رسیدند و اثر ریاضت در ایشان ظاهر بود ... فرمودند شصت و هشت سال بود توجه به روحانیت اویس قرنی داشتم و در صفت او سیر میکردم (از سخنان خواجه بهاءالدین نقشبند).

۲. در این کتاب از قرش به تکرار یاد شده و نسبت به آنجا را گاه قرشوی می‌آورد.

در آداب و اسرار طریقه نقشبندیه رائج در هند (پیروان شیخ احمد فاروقی سرهندی).
 آغاز: الحمد لله الذی هدانا... اما بعد درین روزها از طرف بعضی اعزه درخصوص این که
 در بین مشایخ و بزرگانی... در حضرت دارالسلطنه... نقشبندیه مجددیه... مخالفت واقع شده
 بود اشارت رفته بود که این مسکین بی بضاعت چند ورقی را در آن باب بنویسد که موجب
 قطع نزاع متنازعین گردد... اگر چه رسائل در حل مسائل این طریقه علیه... بسیارند و طریق
 حصول... به قراری که دست به دست از بزرگان این خاندان به این مسکین رسیده است اول
 ذکر است دوم مراقبه و سوم طریقه رابطه.

پایان: و عالم به نور هدایت و ارشاد وی بواسطه او بلا واسطه منور گردید کما لایخفی... و
 صلی الله علی مصدرالرساله و خاتم کل مقاله محمد وآله.

۳. هدایة الطالبین (۹۹ ب- ۱۲۹ ب) (عرفان- فارسی)

از ابوسعید محمد صوفی نقشبندی (از سلسله فاروقی هند) (قرن ۱۳ هـ)

در اسرار و آداب طریقه فاروقیه و شرح و ارادات و احوال و تاریخچه سلوک. مؤلف در
 دیباجه می‌آرد که این کتاب را در ۱۲۳۰ ق که وارد لکنه‌و شد فراهم آورد «از ارادات و
 کشف خود که از فضل الهی و توجه پیر دستگیر... عنایت گردید مگر در بعضی جاها که
 تفصیلی از معلومات و مسموعات نیز تحریر یافته...».

مؤلف در محرم ۱۲۲۵ ق در دهلی به خدمت حضرت شاه غلام علی عبدالله احمدی
 تشرف یافته و در جمادی الثانی همان سال اجازت نامه تلقین ذکر از شاه غلام علی عبدالله
 دریافت داشت (مؤلف متن دو اجازت نامه‌ای را که از قطب خویش دریافت کرده عیناً نقل
 می‌کند) در این رساله، پس از شرح لطائف عشر و مشاغل سه گانه قلب این فصلها دیده
 می‌شود:

فصل در بیان سیرو سلوک ارباب قلوب

فصل در بیان ولایت کبری و فنای نفس

فصل در بیان ولایت علیا و سیر عناصر ثلاثه بجز عنصر خاک و فناء و بقاء آنها

فصل در بیان کمالات ثلاثه (فتوت، رسالت، اولوالعزم)

فصل در بیان حقایق الهیه

فصل در بیان حقایق انبیاء (ع)

فصل در بیان بعضی از مقامات که از راه سلوک علی حده افتاده‌اند

در این کتاب از عده‌ای از متصوفه آن عصر یاد شده مانند محمد معصوم فرزند احمد
 فاروق هندی، میرزا صاحب قبله و مولانا خالدرومی و بشارت الله به راغی و نیز از پاره‌ای از
 مشایخ قادری و چشتی.

آغاز: بسمله. بعد از حمد و صلوة کمینه درویشان بلک ننگ و عار ایشان فقیرابی سعید
 مجددی نسباً و طریقه... می‌نماید که بعضی از یاران طریقت... متصدع گردیدند آن چه در راه
 سلوک از اسرار و ارادت کشفاً و وجداناً دریافته‌ای...

مؤلف در پایان رساله، اجازت نامه دوم را که از شاه غلام علی دریافت داشته و پس از آن
 تقریظ او را بر این رساله می‌آورد. در پایان رساله چنین آمده:

«راقم گوید که بعد از ترقیم، این رساله را در حضور پیر دستگیر بمردم بعد از مطالعه این
 عبارات ترقیم فرمودند... بسمله. الحمد لله... فقیر عبدالله المعروف به غلام علی عفی عنه این
 رساله را مطالعه نموده... الله تعالی به واسطه پیران کبار ایشان را وسیله شیوع طریقه
 احمدیه... نماید... چنان که آبای کرام ایشان... مرشد و مروج این طریقه... فرموده است...
 ذکر واسطه آن منعم است الحمد لله... تمت الرساله المسماة به هدایة الطالبین تصنیف شیخنا...
 محمد ابی سعید النقشبندی واحدی النسب رضی عنه... سنه ۱۲۸۵».

۴. هدایة الطالبین (ایضاح الطریقه) (۱۳۰- ۱۵۰ ب) (عرفان- فارسی)

از: شاه عبدالله غلام علی دهلوی نقشبندی (از مشایخ بزرگ طریقه احمدی فاروقی هند)
 در حقائق و آداب طریقه نقشبندی فاروقی.

مؤلف در آغاز رساله گزارش پاره‌ای از حالات و سلوک خویش را می‌آورد و می‌گوید:
 «این فقیر به ذکر و شغل باطنی از حضرت ایشان تلقین یافته... و تا پانزده سال اقتباس
 انوار صحبت حلقه ذکر... ایشان داشتم... و در این ایام که سنه هزار و دوصد و دوازده است به
 تکلیف بعضی عزیزان این چند فوائد از کلام مبارک خواجگان نقشبندیه و اکابر مجددیه...

التقاط نموده...».

نسخه شماره ۴۲۶۳/۲ دانشگاه با نام رساله آداب و اذکار از غلامعلی باطنی در آداب نقشبندیان... باید همین رساله باشد و هم چنین رساله سلوک و مراقبه نقشبندیه تألیف عبدالله دهلی در کتابخانه عارف حکمت (منزوی، ج ۲، ص ۱۲۰۰). در صدر نسخه حاضر نام رساله با قلم قرمز «هدایة الطالبین» و در رقم کاتب «ایضاح الطريقة» یاد شده است.

مؤلف در این کتاب از این نام‌ها یاد می‌کند:

سید نور محمد بداونی از خلفای شیخ سیف‌الدین خلیفه و فرزند محمد معصوم، شیخ محمد عابد خلیفه شیخ عبدالاحد، شیخ شاه کمال قادری و شیخ اوشاه سکندر و مولانا یعقوب کشمیری، ملا بدرالدین (مؤلف کتاب حضرات القدس)، محمد هاشم کشمیر (مؤلف کتاب برکات احمدیه)، محمد احسان (مؤلف روضة القیوم)^۱ خواجه باقی‌الله، شیخ عبدالحق، میرزا احسام‌الدین احمد (از خلفاء خواجه باقی‌الله)، مولانا محمد شاه بیگ احزانی (که گویا رساله‌ای در شرح حال فاروقی دارد).

در اواخر رساله وصایای خواجه عبدالخالق غجدوانی را می‌آورد.

آغاز: بسمله. بعد حمد و صلوة فقیر عبدالله المدعو بغلامعلی گزارش می‌نماید که بیست و دو ساله بودم که هدایت و عنایت الهی سبحانه شامل حال این فقیر گردید عنایت فیض مآب... قیم طریقه احمد شمس‌الدین حبیب‌الله مظهر حضرت جان جانان رسانید و مستفید شرف بیعت... در خاندان علیه قادریه گردانید. آن حضرت اگرچه افاده... نسبت شریف نقشبندیه می‌فرمودند... لیکن اجازت طریقه علیه قادریه از روح... حضرت غوث‌الثقلین... نیز دارند. پایان: اصلها ثابت و فرعها فی السماء تمت الرسالة الشریفه المسماة بإيضاح الطريقة تصنیف حضرت قطب السالکین... عبدالله شاه غلام علی... دلدار قوی از آن باش و مترس.

۵. شجره‌نامه شاه نقشبند (گ ۱۵۰ ب ۱۵۲ الف) (عرفان - فارسی)

در آغاز این بخش سخنانی است کوتاه از شاه نقشبند (خواجه بهاء‌الدین) و در عنوان آن با

۱. مؤلف می‌گوید: در این کتابها و نیز در نوشته‌های حضرت شاه ولی‌الله گزارش حال سید احمد دهلوی فاروقی یاد شده است و خود قسمت‌هایی از سخنان آنان را در اینجا می‌آورد.

قلم قرمز چنین نوشته است:

«از کلمات قدسیه شاه نقشبند قدس سره است»

۶. شرح گلشن راز (گ ۱۵۲ الف - ۱۵۳ ب) (عرفان - فارسی)

شرح چند بیت است از گلشن راز محمود شبستری با نشانی «م» و «ش» (نشانه متن و شرح) و در عنوان این بخش با قلم قرمز آمده است:

«قاعدة فی الفکر فی الآفاق» و نیز بیتی از گلشن راز. (گویا بخشی از مفاتیح الاعجاز است) آغاز: مشو محبوس ارکان طبائع اش یعنی مقید مشو کشاکش میلان نفس و هوا به مشتهیات فانیه طبیعیه.

۷. سراج الطریق (گ ۱۵۳ - ۲۶۱)

از: ابویوسف حسن بن هدایة‌الله پیر خضرائی (قرن ۱۰ هـ)

در سلوک و اخلاق دارای ۵۰ باب. (مؤلف در دیباجه فهرست ابواب را یاد می‌کند). تألیف آن در ۹۸۴ ق آغاز شده. عناوین پاره‌ای از باب‌های کتاب - چنان‌که در دیباجه است - از این قرار است:

باب اول در بیان طریق، دوم اشارات و اصطلاحات این طایفه، سوم در توبه، ۲۶ در آزادی، ۲۷ ذکر و آداب آن، ۲۸ فتوت و جوانمردی، ۳۵ در فقر، ۳۶ در تصوف، ۳۷ در آداب آن، ۴۴ نگاه داشتن دل مشایخ، ۴۵ سماع، ۴۸ لباس این طائفه، ۴۹ بعضی کلمات مفید که از این طائفه منقولست، ۵۰ در تفسیر بعضی آیات و احادیث بر وفق اشارات این طائفه. مؤلف در اثناء سخن شعر بسیار می‌آورد که غالباً از خود اوست^۱ و در پاره‌ای از اشعار او تخلص «ابن هدایت» دیده می‌شود.

در باب ۴۶ شرحی درباره سید محمد نبیره علی بن موسی الرضا معروف به پیر خضر

۱. از جمله اشعار او ترجیع‌بندیست در توحید که بیت مکرر آن این است:

شهد الله جل ذکراه   انه لا اله الا هو

و بند اول آن چنین آغاز می‌گردد:

ای خداوند خالق اشیاء   احد و فرد و ترو بی‌همتا
باتو بود است و ز تو موجود است   راز اسرار سر کرمتا

شاهو و درباره این که «شاهو» نخست «گنجویه» نام داشت و به مناسبتی به شاهو شهرت یافت و حدود اربعه آنرا به نقل از کتاب جامع الکرامات می‌آورد.

همچنین مؤلف از کتاب ارشاد محمد غزالی، از فتح موصلی، ابوالمکارم نیشابوری، کتاب حذیقه الافراح، شیخ ابوالمکارم محمد روزبهانی یاد می‌کند.

آغاز: سپاسی بی قیاس غیر متناهی ... مبدعی را ... اما بعد چنین گوید بنده حقیر ... ابویوسف حسن بن هدایه الله پیر خضرائی چون در سنه اربع و ثمانین و تسعمایه ارباب زمان ... را دیدم که از احوال قلوب غافل ... خواستم که چند اوراق از اشارات و اصطلاحات این طائفه ... موشح گردانم.

پایان:

مگر از مقدم ایشان شود شاد ز آشوب حوادث گردد آزاد

تمت الرسالة ... سراج الطريق من ... مصنفات ... مولانا ابوبکر المصنف.

۸. نامه به شیخ شکرالله (ک ۲۶۲ ب ۲۶۳ الف)

نامه‌ای است به «قائدالمشائخ جناب شیخ شکرالله» که باید از مشایخ نقشبندی کردستان باشد. این نامه به قلم شکسته نستعلیق زیباست و نخست با چند بیت آغاز می‌گردد.

آغاز: سلامی چو اعجاز سلطان مشهد.

۹. قصیده در مدح (۲۶۴-۲۶۷ الف)

قصیده‌ای است از میرزا صبوری زرین قلم.

دارای ۶۰ بیت در مدح شیخ سراج‌الدین عثمان نقشبندی و شیخ شکرالله (که پس از سراج‌الدین عثمان رهبر نقشبندیه شد).

آغاز:

بسمحمدالله والممنه ز توفیقات ربانی

گرفت آئین و زیب و زمین و فر دین مسلمانی

وجود خاکیان افلاکیان را بالاد و نازد

به نوعی کز شرف شاید زمین را آسمان خوانی

بنازد روح بسویکر و ببالد حال فیروقی

که حق ملک خلافت را به عثمان داشت ارزانی

پس از پایان قصیده در ک ۲۶۷ نسخه‌ای دیگر است از نامه به شیخ شکرالله که ظاهراً نویسنده از روی خط استاد (نسخه اول) مشق کرده است.

۱۰. دو نامه از شیخ سراج‌الدین (۲۶۸-۲۶۹)

دو نامه است از شیخ سراج‌الدین عثمان نقشبندی.

درباره مقام شیخ شکرالله خطاب به مردم سنندج. این نامه‌ها به خط خود سراج‌الدین است و زیر هر یک امضاء مخصوص و مهر او با نقش «ابن محمد النقشبندی عثمان» دیده می‌شود.

دفتری است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۶۰-۱۲۸۵ ق (از برگ ۲۶۲ تا آخر به

قلم‌های دیگر است)، کاتب در نسخه‌ها نام خود را می‌آورد اما در ذیل برگ ۲۶۲

(کتاب سراج‌الطریق) نوشته «به محمد شکرالله قلمی شد» و زیر این نوشته

مهری با نقش «شکرالله عثمانی» دیده می‌شود. در آغاز دفتر دو برگ سفید است

و بر یکی از آن دو یادداشتی است زیر عنوان «آداب ختم حضرت سراج‌الدین».

عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۱/۵x۱۴، جلد: تیماجی سبز، برگ: ۲۶۹، سطور صفحه (جز

چند برگ آخر که مختلف است): ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۲۲)

دیوان انوری

(شعر - فارسی)

از: حکیم انوری (۵۸۳ق)

شامل قصائد غزلیات و رباعیات همه با ترتیب الفبائی.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۱ ه (یا اواخر ۱۰ ه). تمام صفحات در متن

و حاشیه نوشته شده و مجدول با قلم آب طلا و سنگرف و زرنگار است از

قصائد چند برگ (از اواخر حرف یاء) افتاده و غزلیات از ص ۲۲۹ آغاز شده

است.

حاشیه برگ اول و دو برگ آخر وصالی شده اما به نوشته‌ها آسیبی نرسیده.
 قطع: رقعی ۱۸/۵×۱۱، جلد: تیماجی قرمز با ترنج و نیم ترنج با نقش
 برجسته و آب طلائی گل و بوته. برگ: ۲۳۵، سطور متن: ۱۷ و حاشیه: ۳۰، کاغذ:
 خان بالغ نازک آهار مهره و شکری رنگ.

(۷۳۳)

اربعین حدیث

(حدیث - عربی)

از شیخ بهاءالدین محمد عاملی (۱۰۳۰ ق)

نسخه‌ای است به خط نسخ خوب و خوانای محسن بن محمد حسین مورخ
 ۱۰۶۹ ق، دیباجه کتاب از آغاز نسخه افتاده و تنها دو سطر از دیباجه مانده است.
 در حواشی منقولاتی است (به قلم نستعلیق کاتب نسخه و جز او) از سلطان
 العلماء، شرح سید محمد براربعین، تفسیر غریب القرآن، کتاب الاخبار راوندی و
 غیره و نیز حواشی مؤلف با نشان «منه». حاشیه برگ نخست اندکی وصالی دارد
 و حواشی برگ‌های آخر لکه‌های رطوبت کهن. در حاشیه برخی از برگ‌ها
 مهریست بزرگ و مدور که در آن نام میرزا ابوالقاسم مجتهد ثراقی نقش شده در
 ذیل صفحه آخر دو بیت در ماده تاریخ درگذشت شیخ بهائی به قلم کهن ثبت
 شده و مصراع چهارم چنین است «تاریخ وفات لاجرم تلخ افتاده». (تلخ = ۱۰۳۰
 ق). عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۹×۱۱/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۸۴، سطور: ۱۶، کاغذ:
 اصفهانی

(۷۳۴)

جام جم

(فارسی)

از اوحدی کرمانی (۷۳۸ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۰ هـ از اول و آخر افتاده. تمام صفحات

دارای جداول به چند قلم آب طلا و شنگرف و زرنکار. حاشیه چند برگ اول و
 برگ آخر وصالی دارد. چند برگ اول لکه‌های چرکین دارد. عناوین شنگرف.
 قطع: رقعی ۹/۵×۱۷/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۲۲، سطور: ۱۵،
 کاغذ: سمرقندی شکری

(۷۳۵)

فرهنگ عربی به فارسی

(فارسی)

نخست واژه‌ها درسی مطلب به ترتیب الفبایی (تنها در حرف اول کلمات) و پس از آن سه
 بخش دیگر است (که عنوان ندارد): یکی در مفردات متفرقه دیگری در جمله‌های پراکنده
 عربی (مانند: اطال الله بقائک واعظم الله اجرک و...) و سدیگر در تحقیق در ریشه معانی برخی
 از واژه‌ها و تناسب بین آنها (فقه اللغة) اینک نمونه‌ای از بخش ۳:

«و اصل مشاورت از شورت الدایه اشورها شوراً یعنی وقتی که او را آزموده باشی و فاعل
 آن مشور بود. نکاح لازم شدن است و تزویج رانکاح برای آن میگویند که دو شخص با
 همدگر لازمست و گویند نکاح ملاقات دو شخص است برای...».

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق طالب پسر شروان مورخ ۱۱۰۱ ق، از اول نسخه
 تا بخشی از مطلب ۱۲ (حرف ر) افتاده است.

آغاز موجود (سطر اول برگ ۲): ربانیون گروه هزار هزار ربی واحد. رفرفه
 شادروان. مروق صاف و نازک. راحیه استخوان بند انگشت. روح القدس
 جبرئیل... رفل خرامیدن. رکع پشت خم کردن... مطلب سیزدهم زجر مکافات
 کردن و فال زدن زواجرج.

پایان: و سکون تمکن به چیزی کردن است و قس علی هذا بماتدرک و
 تفهم. تمت به تاریخ ۱۷ شهر ربیع الثانی سنه ۱۱۰۱ سمت تحریر یافت حسب
 الفرموده رفعت و معالی پناه خواجه محمد بقاء ابن... حامی - نظام الدین علی...
 کاتب العبد... ابن شروان طالب... (سپس یک کلمه است که خوانده نمیشود).
 پس از پایان این فرهنگ، فرهنگ لغات عربی به فارسی دیگری است که بر

سه صفحه با همین خط نوشته و ظاهراً بخشی است از کتابی دیگر در لغت بدون رعایت هیچ‌گونه ترتیب موضوعی و یا الفبائی، با آوردن مرادف فارسی در زیر واژه عربی.

آغاز (ص ۱۰۰): کتاب لغت. بسمله. بسم: به نام. الله: خدا... فلک: آسمان... شمس: آفتاب. هلال: ماه‌نو. قمر و بدر: ماه چهارده. حاشیه چند برگ از اول و وسط و آخر و صالی و بخشی از نوشته‌ها در برگ اول پس از وصال خوانده نمی‌شود.

قطع: رقعی ۱۱×۱۸/۵، جلد: تیماجی مشکى عطف وصالى با پارچه مشکى، برگ: ۵۱ سطور هر صفحه: ۱۶، کاغذ: فرنگی آهار مهره ضخیم.

(۷۲۶)

دیوان نثار

(شعر - فارسی)

از شاهرخ میرزا پسر رضاقلی میرزا قاجار

شامل بخش‌های زیر:

۱. مثنوی وقایع کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام که در عنوان آن نوشته: «در بیان شهادت حضرت ابی عبدالله... و وقایع عاشورا از افکار بنده عاصی فقیر و سیاه شاهرخ ابن رضا قلی قاجار».

آغاز:

بشنو از من این حکایت برملا
چون طلوع صبح عاشورا دمید
شرح جان‌بازان دشت کربلا
جبرئیل از جانب حق در رسید
پایان:

ای نثار بی نوای پر محن

تا شفیع تو شود روز جزا

۲. غزلیات به ترتیب الفبا در عنوان این بخش آمده: در اشعار غزلیات از افکار نواب والا

شاهرخ میرزا بن مرحوم رضاقلی میرزا.

آغاز:

اگر ز روی مهت پرده افکنی یارا

چو موی خویش پریشان کنی دل مارا

هزار همجو من خسته در کمند آری

به دوش چون فکنی زلف هنرآسا را

۳. مثنوی با این عنوان: «این تغزل و شرح حال مسافرت حرکت از طهران تا کرمانشاهان و پشتکوهست» و در پایان آن یک غزل است در مدح حشمت‌الدوله امیرجنگ.

۴. رباعیات. نخستین رباعی.

ای دوست مرا به نامه‌ای شاد نما

وز بسند بلای دهر آزاد نما

این دل که ز دوری تو گردیده خراب

از دولت وصل خویش آباد نما

۵. مثنوی دیگر (گویا ناتمام) با این عنوان: «بر سبیل حکایت یا حقیقت در شرح حال حکمران بروجرد و لرستان و اهل آن سامان»

آغاز:

نگار سروقد ای جان شیرین

بیا ده بساده در جسام بلورین

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق که گویا قسمتی از آن از خود شاعر است. در فاصله بخش‌ها و در آخر دفتر اوراق سفید بسیار است.

بریک برگ اضافی اول نسخه قطعه نثری است فکاهی که ناتمام رها شده و نزدیک به یک صفحه است. قطعه چنین آغاز می‌گردد: «الحمد علی پروردگار آسمانه دوار اخترانه بعضی ثابت و بعضی سیار. شکر و سپاس مخصوص خداوندی جل و علاست که مسمار زردک را بی‌چکش و تخماق بردل زمین فرو کوفته و منار چنار را بی‌دلو و ریسمان از چاه زمین بیرون کشید... تعالی نیاموخته کازری نرفته به دکان آهنگری حباب برف را بنماید سفید به هر کار بسته سازد کلید.

قطع: رقعی بزرگ ۱۳×۲۰، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ (با رنگهای سفید و آخر): ۷۷. سطور هر صفحه ۹-۱۰، کاغذ: فرنگی آبی رنگ و ضخیم.

(۷۳۷)

دیوان امیرالمؤمنین

(عربی)

همان نسخه مشهور است که بارها به چاپ رسیده (مطابق نسخه ۶۸ این کتابخانه) با ترجمه زیرنویس به نثر در چند برگ نخست (ص ۱-۳). ترجمه منظوم اشعار (هر شعر با یک رباعی) در زیر و یا کنار سطور آورده شده و ترجمه منظوم بیت نخستین این رباعی است: انسان که به صورت همه چون یک دگرند

باید که به عین لطف درهم نگرند

نام پدر و مادر صورت نبرند

کین قوم ز یک صادر و از یک پدرند

نسخه‌ای است به خط نسخ اسماعیل بن محمد بروجردی مورخ ۱۲۴۱ ق. ترجمه نثر زیر سطور و عنوان‌ها به شنکرف بالای صفحه نخست چند سطر از شرح میدی نقل شده.

قطع: وزیری ۱۵×۲۴، جلد: تیماجی مشکى. برگها: ۲۱۲، سطور هر صفحه (متن اشعار): ۵ کاغذ: فرنگی کاهی آهار مهره زرد رنگ و نازک.

(۷۳۸)

مجموعه

(فارسی)

۱. نان و حلوا (برگ ۱-۱۰ الف)

از شیخ بهائی (مثنوی) از اول این نسخه افتاده و در حواشی آن اشعار مثنوی مولوی با قلم دیگر نوشته است.

۲. مثنوی معنوی (گ ۱۰ ب-۹۳ ب)

در اخلاق و عرفان از عزلتی که ظاهراً همان زین العابدین عزلتی یزدی ست صاحب مثنویهای شیر و شکر در مجموعه حاضر و در موزه لندن شماره ۵۰۱۱/۲ (کتب شرقی) و منبع الانهار (شماره ۱۱۲۲/۱۰ کتابخانه مجلس).

تخلص شاعر به تکرار در سراسر مثنوی دیده می‌شود. در چند جا و از جمله در آخر مثنوی غزلی آورده و در آخر مثنوی (پیش از غزل) درباره نوشتن این مثنوی و نام آن چنین

گوید:

ای که این نسخه همی گیری به دست	مطلع گردی در آن بر هر چه هست
یک سخن گر زین همه خوش آیدت	مابقی را عفو کردن بسایدت...
چشم دارم گویی از روی و داد	عزلتی روح و روانت شاد بساد
چون که بود این نسخه بحر مثنوی	از حکیم معنوی مولوی
مثنوی معنوی شد نام آن	آن چنان سازش خدایا آن چنان
باشد از تألیف من این مثنوی	نسخه بیست و ششم در رهروی
مختصر کردم که تا بر کامتان	نقل آن بسیار ننماید گران
یک غزل هم باز گویم بعد از آن	از بیان یکباره بریندم زیان

عزلتی در این مثنوی حکایات بسیار درج کرده و از آن جمله است داستان به خواب دیدن شهاب‌الدین سهروردی ارسطو را که او خود در کتاب تلویحات می‌آورد و نیز حکایت «پسر ملا سعدالدین تفتازانی و تیمورخان گورکانی»

رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۳، چاپ ۲، بخش دوم، ص ۵۶۸.

آغاز:

آفرین بر صانع ارض و سما	مبداء اشیا نمود و بود ما
قادر مطلق تعالی شانه	اختلافات الصور بسرمانه
آن که عالم مطلع انوار اوست	آن که آدم مجمع اسرار اوست

پایان:

جسمه ما را خدایا از کرم	عاقبت محمود گردان با کمال
-------------------------	---------------------------

۳. شیر و شکر (برگ ۹۴ ب-۹۵ ب)

بخشی از مثنوی شیر و شکر عزلتی یزدی است.

رجوع شود به فهرست موزه لندن از اونس شماره ۵۰۱۱/۲ (کتابهای شرقی).

آغاز:

روزی از روزهای فصل شتا طفلی آمد درون خانه ما
دست و پایش به لرزه از سرما کرد پس عرض رخت خود بر ما
می نمودی لباس خود یک یک بود پیشش کثیر آن اندک...
باز گفتی کلاه من تی است هیچ کس را چنین کلاهی نیست
تی تی دیگرم قبا باشد کفش تی تیم با صفا باشد

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق محمد شفیع از قرن ۱۱ هـ. (رقم بدون تاریخ کاتب در ذیل مثنوی معنوی دیده می‌شود).

حاشیه برخی از برگها با کاغذ آبی و یا زرد رنگ و صالی و برخی از برگها پارگی دارد. برخی از صفحات به چلیپا نوشته. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۳، جلد: مقوا با روکش پارچه چهارخانه و عطف تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۹۵، سطور: ۱۶، کاغذ: زرد و آبی آهار مهره.

(۷۳۹)

مجموعه

(فارسی)

۱. جنات الوصال (برگ ۱-۲۱۳ الف)

جنت پنجم است از آن مثنوی و متن و حواشی را فرا گرفته است. رجوع شود به این فهرست، ش ۶۴۵ و ۶۸۲ و ۷۲۷.

۲. کبریت احمر (گ ۲۱۳ ب-۲۲۲ الف)

از مظفر علی شاه کرمانی (۱۲۱۵ ق)

این رساله با مقدمه و تحقیق دکتر جواد نوربخش در سلسله انتشارات خانقاه نعمت‌اللهی تهران به سال ۱۳۵۰ به چاپ رسیده است و رجوع به شماره ۶۷/۲ و ۲۵۴/۲ شود (فهرست ج

۱. تی تی در تداول عامه ظاهراً لباس است که کودکان را خوش آید هم چون «قاق» در خوردنی‌ها و گویا از همین باب است واژه عامیانه «تی تیش» که در تهران و شاید پاره‌ای دیگر از بلاد ایران - در مورد کودکان متداول است.

۱، ص ۹۹ و ۲، ص ۵).

۳. افبوتیه (گ ۲۲۲ در متن و حاشیه) (عربی)

اکرم مظفر علی شاه کرمانی طریقی (۱۲۱۵ ق)

با اشارات طنز و فکاهت آمیز. رجوع شود به مقدمه کبریت احمر از دکتر جواد نوربخش و فهرست ج ۱، ص ۹۹.

آغاز: بسمله. الا فیون و ما ادراک ما الا فیون دولة للجنون افلا تعقلون و ضیاء للعیون افلا تبصرون.

پایان: و الشاریون له هم خیرة البرره و التارکون له هم الکفرة الفجرة.

۴. جنگ نظم و نثر (گ ۲۲۳-۲۳۲)

نخست رباعیاتی است مشهور در مناجات منسوب به ابوسعید ابوالخیر.

آغاز: برخیز که عاشقان به شب راز کنند.

دیگر صلوات دوازده امام (چهارده معصوم) است به عربی که چنین آغاز می‌گردد: «اللهم صل و سلم علی سید الوری و فخر اهل الدنیا و الاخری الذی تاج رسالته سبحان الذی اسرا». و پس از دو صفحه سفید چند قصیده از محتشم است.

دفتری است به قلم نستعلیق هدایت علی حسینی مورخ ۱۳۱۰ ق. همه بخش‌های دفتر در متن و حاشیه نوشته شده عناوین قرمز.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۳، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ: ۲۳۲، سطور هر صفحه (متن): ۱۲ (حاشیه): ۲۶، کاغذ: فرنگی نخودی رنگ.

(۷۴۰)

دیوان حافظ

(فارسی)

گزیده‌ای است شامل: مثنویات چند غزل و رباعیات.

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق استادانه و زیبا مورخ ۱۲۴۱ ق. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی بزرگ ۱۲/۵×۱۹/۵، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم ترنج، برگ: ۳۳، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری

(۷۴۱)

منشآت

(فارسی)

انشائیهایی است از ظهیرا تفرشی و جز او از زمان صفویه. نام شاه عباس دوم و شاه سلیمان در برخی از آنها دیده می‌شود. اینک پاره‌ای از عناوین منشآت این دفتر: در تعریف و توصیف همایون نوشته شده (این انشاء در وصف شاه عباس ثانی است) و نام او را پس از القاب بسیار این‌گونه می‌آورد:

سریر افروز اورنگ کیانی   شه صاحب قران عباس ثانی
دیباچه مرقع سلیمان قلی بیک که ظهیرای تفرشی نوشته. شخصی از ارباب کمال. به یکی از صاحبان شجاعت. به قوشچی‌باشی. در باب سوم ماه مبارک رمضان و قورق از ماکولات و مشروبات.
در بیشتر این منشآت اشعاری مندرج است و در یکی از آنها که «در توصیف برف و باران بی‌وقت در نراق است»، منظومه‌ای است که چند صفحه از نسخه را فراگرفته و شاعر در آن به مدح ظهیر تفرشی نیز می‌پردازد.^۱

۱. از جمله ابیات این منظومه است:

در این بزم هستند ارباب دل	کزیشان گشاید سرا باب دل...
خصوصاً سخن سنج عالی مقام	جهان معانی ظهیرالانام
به دل حق شناس و به لب حق طلب	ز حق گشته حرف حقش نقش لب...
ز نطق ملایم به درس علوم	کند نرم اهل دلان را چو موم
چو از غنچه‌اش وصف گل گل کند	هوا در دم ایجاد بلبل کند
دگر مطلع دفتر انتخاب	که شمس الانامی ظهیرش خطاب
ز فواره ملک گوهر فشان	که هر قطره داد از عطارد نشان
به گاه رقم داده از آب و تاب	به ریحان ارقام یاقوت آب
به وصف خطش دارد از اختتام	کلام ظهیری ظهوری تمام

دفتری است به خط شکسته قرن ۱۳ ه. از اول افتاده دارد و آخر آن ناتمام مانده. در آخر نسخه پس از دو صفحه سفید انشاء دیگری است قلم شکسته و مورخ ۱۲۴۹ ق که بعداً الحاق شده و به جای نامها «فلان» می‌آورد. بر پنج برگ اضافی پس از آن نیز نوشته‌های مختلف است. عناوین شنگرف.
قطع: خشتی ۱۴×۱۹، جلد: تیماجی قرمز روشن، برگ (با برگهای اضافی آخر): ۷۸، سطور هر صفحه: ۹، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره شده.

(۷۴۲)

کتابچه

(فارسی)

از: محمد ساوهای.

شامل:

۱. قصیده‌ای در مدح نصیرالدوله ۲. نوشته‌ای درباره قصیده^۱ و^۲ ممدوح شاعر ۳. انشایی است به نظم و نثر بی‌نقطه در وصف الحال خود و مدح همان ممدوح.^۲
آغاز قصیده:

سحرگهان که غراب شب شب پیکر   ز روی بیضه بیضا به باختر زد پر
ز در درآمد آن مه به جلوه طاووس   به خنده مهر فزا و به غمزه جان پرور
آغاز انشاء بی‌نقطه: سر سلسله امرا و سرآمد حکما را کردگار احد طول عمر دهد مهر
عالم آرا در آرامگاه حمل در آمده دلها همه سرور طالح و صالح در سرورکوه و صحرا
مالامال...

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق خوب محمد ساوهای (مؤلف) از قرن ۱۳ ه. رقم نویسنده بدون تاریخ در پایان کتابچه دیده می‌شود.

۱. شاعر در قصیده از اقامت خود در ری و از این‌که لقب حکیم داشته سخن می‌گوید و هم در قصیده و قطعه نثر به شکایت از ری و اوضاع آن شهر می‌پردازد و می‌گوید:
«امروز کار تهران یا به رشوه است یا به رشوه. رشوه را مال نداشتیم عشو را جمال. خداوند به عمر و عزت نصیرالدین نامی بیفزاید که در این مدت متحمل زحمات و مخارج عید خود شد...»
۲. و درباره قصیده گوید: «این قصیده که بزرگان سخن بحر الحقائق خوانند منظوم و در این کتابچه مرقوم افتاد.

قطع: وزیری کوچک ۲۰×۱۵، جلد تیماج قرمز یک لا، برگ (با چند برگ سفید وسط و آخر نسخه): ۱۵، سطور ۱۴ و ۷، کاغذ: فرنگی آبی رنگ.

(۷۴۳)

مجموعه

(فارسی)

۱. شیرو شکر (گ ۵-۱ الف)

مثنوی از شیخ بهاء‌الدین عاملی (۱۰۳۰ ق). از اول افتاده دارد:
آغاز:

یارب یارب که بهایی را

این بی هده گرد هوائی را

۲. نان و حلوا (گ ۵ الف-۱۴ الف)

از شیخ بهائی عاملی (۱۰۳۰ ق)

آغاز:

أیها اللامی عن المهد القديم

ایها السامی عن النهج القویم

۳. هفت‌بند کاشی (گ ۱۴ الف-۱۶)

از ملا حسن کاشی.

قصائد در مدح حضرت علی (ع).

ذریعه، ج ۲۵، ص ۲۳۱.

آغاز:

السلام ای سایهات خورشید رب العالمین

آسمان عز و تمکین آفتاب داد و دین

۴. خزان و بهار (گ ۱۷-۱۹۹ ب)

از قاضی محمد شریف کاشف بن شمس‌الدین محمد شیرازی (۱۰۰۱ ق)

فهرست، ج ۱، ص ۷۶، ج ۲، ص ۲۳۵.

آغاز: چمن آرای فرج بعد از شدت در خزان و بهار.

پایان: که باید خزان و بهار این چنین.

دفتری است به خط نستعلیق مورخ ۱۲۶۰ ق، حاشیه چند برگ اول و برگ آخر وصالی و چند برگ از اول و آخر لکه‌های چرکین و زرد دارد. عناوین سنگرف بخش اشعار چلیپاست.

قطع: رقعی ۲/۵×۱۷/۵×۱۰، ج کالینگور لیمویی با عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای. برگ: ۱۹۹، سطر هر صفحه (جز صفحات چلیپا): ۱۴.

(۷۴۴)

نسخه معما

(فارسی)

از سیفی بخارایی «مرتب بر یک مقدمه و چهل قاعده و تنبیهی چند و خاتمه». در پایان نسخه دو بیت است ظاهراً از مؤلف که نشان می‌دهد نام رساله «نسخه معمی» است مطابق ۸۷۵ ق (سال تألیف آن) دو بیت این است:

اسمش همگی عین مسمی آمد

این نسخه که در علم معمی آمد

می جستم و «نسخه معمی» آمد

زیرا که پی سواد او تاریخی

آغاز:

که اسم او است حل هر معمی

به نام ایزد دانای بی‌نا

که باشد دوستان را یادگاری

نوشت این نسخه سیفی بخاری

مقصود از نوشتن این نسخه آنست که هر که را به فن معمی میل افتد بعضی از قاعده‌های این فن را به آسانی تواند دانستن... و رقم معمای مقنن این فن دقیق مولانا شرف‌الدین علی یزدی درین رساله ف خواهد بود و رقم معمای... جامی مدظله ع و رقم معمای... ابوالحسن اندجانی ل... مقدمه در بیان معنی. معمی معمی نظمی است که دلالت کند پیرنامی.

پایان: و انعکاس بعضی تعریفات ضمنی اعمال... تسهیل‌الفهم المبتدی مرعی داشته نشد

والله علیم بما تعملون.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مورخ ۸۸۴ ق، بر پشت برگ اول و آخر و یک برگ اضافی آخر و حواشی صفحات معماهای مختلف نقل شده. حاشیه‌هایی نیز از مؤلف با نشان «منه» در کنار صفحات است عناوین شنگرف، کنار چند برگ اول و آخر مندرس است.

قطع: وزیری کوچک ۲۰/۵×۱۲، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، کاغذ: سمرقندی شکری، برگ (با برگ اضافی آخر): ۳۲ سطور هر صفحه: ۲۰.

(۷۴۵)

مجموعه

۱. النافع لیوم الحشر (گ ۳-۴۳ الف) (عربی)

از فاضل مقداد (۸۲۶ ق)

در شرح باب حادی عشر علامه حلی در عقاید.

رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۵ ص ۳۱ ذریعه، ج ۲۴، ص ۱۸.

۲. قرۃ العیون (گ ۳۴ ب-۶۳ الف) (عربی و فارسی)

از مولا محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

دارای ۶۰ «کلمه» در ۱۲ مقاله در اصول معارف به شعر و نثر. نام دیگرش مکنونۃ الکلمات تاریخ تألیف آنست.

آغاز: بسمله. یا مبدع الارکان و الاصول و واهب النفوس و العقول... ناسب ان یلقب المقالات بمکنونۃ الکلمات الذی هو تاریخ تألیفها و الحمد لله.

۳. رساله در سلوک و عرفان (گ ۶۴ ب-۹۲) (فارسی)

بیاناتی عرفانی است با اشاره به آیات قرآنی و احادیث و درج اشعار فارسی. در پشت نسخه و نیز در حاشیه ص اول (با خط دیگر) از ملا محمد جعفر کبودر آهنگی با عنوان مؤلف رساله یاد شده. در کتابخانه مجلس چند نسخه از این رساله هست که نام و نام مؤلف ندارد و در عنوان یک نسخه آمده «رساله عشق و عرفان از نوربخش». جمله‌های: «ای جان من» و

«هیئات هیئات» در آن به تکرار دیده می‌شود.

آغاز: بسمله. لا اله الا هو درود بی حد بر آن ظهور که شهود ذاتش مقصود از صفات است بیت:

نیدارم روا بسا تو از خویشتن / که گویم تویی در جهان یا که من

چون آن گل نازک دو گلشن نشان بر بستر ناز در خواب مستی چنان بی خود بود که از هستی خود خبر نداشت ناگاه مشاطه فضا را از خلوت خانه کنت کنزاً مخفیا سر بر زد و زمزمه فاحبیت به گوشش فروخواند و باسماع آن در جوشش آورد و به کشش «ان اعرف» بیدارش کرد.

پایان: بهشت و دوزخ را در دائرة محبت جمع کن و در آسیای معرفت بسای و به دست توکل غلوله بند و در دریای معرفت پرتاب کن و لایشرک بعبادة ربه احدا.

نسخه‌ای است به خط نسخ و نستعلیق محمد شفیع حسینی طالقانی اورازانی مورخ ۱۲۵۳ ق. بر پنج صفحه اول دفتر اشعاری است از مولوی (ظاهراً به قلم همین کاتب) و هم‌چنین بر دو برگ آخر حدیث قدسی و چند حدیث از حضرت علی علیه السلام نقل شده است.

بر پشت برگ اول دفتر یادداشتی است از سلطان علی طالقانی با تاریخ ۱۲۹۹ ق که این کتاب را در بهای پنج هزار دینار به آقامیرزا عباس فرزند منشی‌الممالک فروخته و نیز تملکی است مورخ ۱۲۹۹ ق. عناوین قرمز.

قطع: وزیری ۲۱×۱۵/۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا. برگ (با دو برگ نوشته اضافی آخر): ۹۲، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی شکری.

(۷۴۶)

فتح‌نامه قلعه تبر، مثنوی (فارسی)

از میرزا عبدالله گرجی شیرازی متخلص به طالب

داستان یاغی شدن دلاوری به نام فضلعلی است که برکوه تبر در شیراز پناه بسته و

شکایت مردم از دست او و مأمور شدن معتمدالدوله فرهاد به میرزا فتح‌قلعه و کوتاه کردن دست آن دلاور. شاعر در مقدمه داستان گوید:

یکی داستان گویم ای دوستان	که بشنیدم از گفته راستان
به شیراز باشد یکی مرغزار	که گلزار باشد برش خار زار...
یکی کوه باشد در آن مرغزار	که با چرخ گردون کند کارزار...
چنین سخت کوهی به دوران ندید	نه ارژنگ و اکوان نه دیو سفید...
بود نامش از قاف مشهورتر	مر این کوه را نام باشد تبر...
شنیدم یکی مرد جنگ آزمای	به بالای آن قلعه شد چون همای...
ندانم چسان آن بل نیک بخت	به بالای آن قلعه بنهاد تخت
گمانم که بال و پری داشته	که بیدق بر آن کوه افراشته

آغاز:

سپاس از جهان‌دار یزدان پاک	که ایجاد بنمود بازار خاک
ز قدرت زمین و زمان آفرید	مه و مهر و نه آسمان آفرید

پایان:

ایا طالباً روح تو شاد باد	هوادار تو شاه فرهاد باد
مخور غم که زان سرشوی سرفراز	نگردی ز اسکان وی بی‌نیاز

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق شاعر مورخ ۱۲۹۴ ق. در بالای صفحه عنوان آمده: «هذا فتح نامه قلعه تبر من کلام بنده درگاه عبدالله گرجی متخلص به طالب و در ذیل نسخه چنین نوشته «امیدوارم به نظر مرحمت... قبول افتد و به مرحمت این بنده را افتخاری دهند فی شهر جمادی‌الاولی ۱۳۹۴». در چند برگ اول و آخر لکه‌های زرد دیده می‌شود بر پشت برگ نخست یادداشت مرحوم شعاع درباره نسخه و سراینده مثنوی دیده می‌شود. عنوانها با قلم قرمز.

قطع: وزیری کوچک ۱۴×۲۲، جلد: پارچه‌ای سبز بر مقوا کشیده، برگ: ۳۰، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۴۷)

شیمی

(فارسی)

ظاهراً از ترجمه‌ها یا تألیفات زمان قاجار است دارای چندین فصل. آغاز: بسمله. در شیمی گفته می‌شود بدان که طبیعت بما می‌نمایاند مقداری از اشیاء مختلف که به جهت ملزومات ما به کار می‌خورند.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۴ هـ، از پایان افتاده دارد، عناوین قرمز در برگهای آخر جای عناوین سفید گذارده شده.

قطع: خشتی ۱۴/۵×۲۰، جلد: مقوای صورتی عطف تیماج مشکی و گوشه پارچه مشکی، برگ: ۷۸، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۴۸)

حديقة المتقين

(فارسی)

از مولی محمد تقی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

در فقه عبادات (بدون استدلال) و آن را در ۱۰۴۱ ق به انجام رسانده است. این کتاب به چاپ رسیده است.

ذریعه، ج ۶، ص ۳۸۹؛ فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲، ص ۹.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید اضعف عباد... محمد تقی ابن مجلسی الاصفهانی که این رساله‌ای است در بیان عبادات.

نسخه‌ای است به خط نسخ روشن از قرن ۱۳ هـ، عناوین شنکرف.

قطع: وزیری ۱۳/۵×۲۱، جلد: بیرون تیماجی زرشکی درون قهوه‌ای، برگ: ۲۰۳، سطور هر صفحه: ۲۳، کاغذ: فرنگی.

(۷۴۹)

حاشیه شرح تجرید

(عربی)

بخشی از حاشیه‌ای است بر شرح تجرید خواجه نصیر طوسی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ، از اول و وسط و آخر نسخه اوراق بسیار افتاده. و به جای آن برگهای سفید تازه گذارده‌اند.
 قطع: رقعی باریک ۲۰×۱۰، جلد: مقوای صورتی با عطف پارچه‌ای مشکی، برگ (بادو برگ سفید وسط): ۳۹، سطور: ۱۷ کاغذ فرنگی

(۷۵۰)

سراج السالکین

(فارسی)

از شاگرد محمد باقر مجلسی

شاید شیخ علی بن حسین کربلائی، مؤلف کتاب کشف‌الاباطیل فی رد سائر الفرق^۱ و کتاب جامع البراهین.

مؤلف کتاب حاضر را برای مریم بیگم که در القاب او می‌آورد: «غرة باصرة سلطنت، ثمره شجرة سيادت» در اصول عقاید شیعه (به گفته مؤلف بدون استدلال) و با شیوه‌ای خاص نوشته و مذاهب مختلف اشعری و معتزلی را نیز نقل می‌کند و مشترکات و مفترقات آنان را با امامیه بیان می‌دارد. این رساله مرتب است بر یک مقدمه و فصل چند و خاتمه.

مقدمه باید دانست که در انسان دو قوه است علمی و عملی.

فصل قوه علمی مستقل نیست در معرفت اکثر چیزها.

فصل تقسیم مردم به اهل ملت و اهل نحلّت (در این فصل از فرق و مکاتب فلسفی و فکری یاد می‌کند و نیز از پاره‌ای از مبادی فلسفی مانند جوهر و عرض و عقول و صدور واحد از واحد، هیولی و صورت).

فصل در تقسیم مدعیان اسلام به اهل شرع و حکمت و تصوف (با متصوفه و نیز فلاسفه به مخالفت برخاسته و تفصیل سخن را در رد آنان به کتاب کشف‌الاباطیل خود که به زبان

۱. به گفته صاحب ذریعه، شیخ حسن کهلمی در ارشاد المتعلمین از کتاب کشف‌الاباطیل شیخ علی یاد می‌کند (ذریعه، ج ۱۸، ص ۶).

عربی نوشته است احوالت می‌کند و در این رساله به تفصیل بر عقیده وحدت وجود می‌تازد.

فصل در تقسیم اهل شرع به محدثان و متکلمان.

فصل در تقسیم محدثان به شیعیان و سنیان.

فصل در اعتقادات امامیه.

فصل در اعتقادات اشاعره، که با امامیه مخالفت دارد.

فصل در اعتقادات معتزله. در این فصل تاریخچه اعتزال و فرق معتزله را می‌آورد و در باب افعال عباد (مسئله خلق افعال) تفصیل می‌پردازد و از مولی خلیل قزوینی (بعض فضلاء عصر) نظراتی در این باب نقل و رد می‌کند (ص ۹۲-۱۲۵).

خاتمه در بیان جبر و تفویض و امر بین امرین. (در خاتمه نیز موضوع بحث تفصیلی فصل آخر را دنبال می‌کند) مؤلف در خاتمه از استاد خود محمد باقر مجلسی یاد می‌کند و در یکی از فصول، از کتاب کنزالایمان سید حسن صوفی نام می‌برد. صاحب ذریعه از کتاب سراج السالکین در اصول عقاید تألیف علی بن حسین کربلائی - که ترجمه معراج السالکین مؤلف است و به قلم خود او - یاد می‌کند و نیز از کتاب انوارالهدایه او که در ۱۱۰۷ تألیف شده است.

آغاز (موجود که خوانده می‌شود): ... مریمی آداب غرة ناصیه سلطنت و شهریاری ... ثمره شجرة سيادت نوبارة حذیقه نجابت ... شاهزاده عالم و عالمیان مریم بیگم خلدالله ملکها ... اصدار یافت که اعتقادات فرق ناجیه امامیه ... را با اعتقادات مشهور (در اینجا در اثر آسیب موریانه دو سطر خوانده نمی‌شود) و اشاعره از یکدیگر جدا ساخته هر یکی را بر وجه کافی ... بیان کند و فی هذا الامر المطاع ... اطاعت بر میان امثال بسته و همین رساله بر سبیل استعجال بی‌ادله تألیف نمود به سراج السالکین موسوم ساخت و در آینه خاطر شاهد همین قصد نفس‌یست که ... بعد از اینها رساله دیگر در علم کلام مشتمل بر براهین ... نگارش داده مسمی به جامع البراهین.

پایان: ختم لمن کان السبب فی تألیف هذه الرسالة بالحسن ولنا ... قد وقع الفراغ من تألیفها فی سابع شهر جمادی الثانیة سنة سبع و تسعين و الف من (از این جا دنباله نسخه افتاده است).

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۲ هـ از اول و آخر اندکی افتاده دو برگ اول اندکی پارگی دارد و برخی از کلمات خوانده نمی‌شود. حاشیه دو برگ از وسط نیز اندکی وصالی دارد اما به متن آسیب نرسیده... عناوین شنگرف
قطع: رقعی ۱۲×۱۸، جلد: تیماجی قهوه‌ای مندرس، برگ: ۶۸، سطور: ۱۳، کاغذ: اصفهانی

(۷۵۱)

مجموعه

(عربی)

۱. حرز الامانی و وجه التهنانی (قصیده شاطیبه لامیه) (گ ۱-۶۸)
از قاسم بن فیره شاطبی (۵۰۹ق) در قرآت سبع.
رجوع شود به کشف الظنون زیر همین عنوان.
در صفحات نخست نسخه حاضر توضیحاتی بین سطور و در حواشی دارد.
آغاز:

بدأت ببسم الله فی النظم اولاً
تبارک رحمانا رحیما و موئلاً
پایان:

و تبدی علی اصحابه نفعاتها
بسفیر تناهی زرنبا و قرنفلاً
رقم کاتب نسخه چنین است:

ختم الله بالخیر و الظفر به تاریخ یازدهم ماه رمضان المبارک سنه ۴۲ جلوس و الاقلمی شد
مطابق سنه ۱۰۱۹ هجری راقمه حافظ سید امان الله ولد سید فتح الدی خادم درگاه حضرت
خواجه معین الدین.

پس از رقم کاتب ۱۵ بیت دیگر است در همین وزن و قافیه شاطیبه با بسمله. جداگانه و در
بیان فهرست اوصاف حروف.

آغاز: بسمله

سا شرع فی نظم الحروف مینا
لاوصافها فرداً فرداً علی الولا

پس از پایان دو بیت فارسی است در بیان اسامی قراء سبع و پس از آن در صفحه
مقابل (ص ۱۳۶) دایره‌ای است بزرگ در صفات حروف (= مصطلحات تجوید) به خط
همین کاتب.

۴. عقيلة اتراب القصائد فی اسنی المقاصد (گ ۶۹-۸۸)

قصیده راثیه از شاطبی در رسم خط مصحف. این قصیده (که شاطیبه راثیه نیز خوانده
می‌شود) شروح بسیار دارد و از آن جمله یکی شرح حسین بن عثمان است به فارسی. رجوع
شود به کشف الظنون (عنوان عقيلة...) و فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی، ج ۳، چاپ ۲،
بخش آخر.

نام این قصیده در یادداشتی بر پشت برگ اول (از کاتب دیگر) چنین است «رساله در
رسم الخط از نسائی» پس از پایان قصیده (راثیه) فهرست قراء و راویان و نیز منظومه‌ای است
از یعقوب بن برزان بن منصور در ۹ بیت در فهرست رموز شاطیبه (لامیه) این اضافات به خط
کاتب دیگری است به نام عمر بن عیسی الحسینی.

آغاز عقيله:

الحمد لله موصولاً کما امرنا
مبارکاً طیباً يستنزل الدورا

پایان:

نضاحک الزهر مسرورا اسرتها
مصرفا عرفها الاصال و البکرا

آغاز منظومه (یعقوب بن برزان در فهرست رموز شاطیبه راثیه):

و هاک بیان الرمرفی سبعة ات
علی الوزن و هو الفرد احفظ لیسهلاً

دفتری است به قلم نسخ حافظ سید امان الله پسر سید فتح الدین مورخ ۱۰۱۹ق،
حاشیه دو برگ اول وصالی و تمام برگها آثار رطوبتی کهنه دارد و پشت برگ
نخست چند یادداشت و تملک و مهر است.

قطع خشتی ۲۱×۱۶، جلد: تیماج قهوه‌ای مندرس، برگ: ۸۸، سطور هر
صفحه: ۹، کاغذ: فرنگی شکری رنگ.

(۷۵۲)

فرحة الغری

(عربی)

از غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد علوی، ابن طاووس (۶۹۳ق)
در اثبات و تعیین مدفن امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) بر اساس موازین تاریخی و تصریحات
اثمه و بزرگان. دارای دو مقدمه و ۱۵ باب.
آغاز: الحمد لله مظهرالحق و مبده.

نسخه‌ای است به قلم شیخ احمد بن اسماعیل حسینی مورخ ۱۲۸۸ق. کاتب از
اغلاط فراوان نسخه پوزش می‌خواهد و آرزو می‌کند نسخه‌ای صحیح برای
مقابله و تصحیح آن به دست آورد. این نسخه در دست حاج شیخ فضل‌الله نوری
بوده (دو مهر بزرگ کتابخانه او دیده می‌شود) و ظاهراً به دست او مقابله و
تصحیح شده. در آغاز یک برگ الصاق شده و بر آن شرح حال مؤلف به نقل از
منتهی المقال ابوعلی رازی (شاید به دست حاج شیخ فضل‌الله نوری) نوشته
شده. در آخر نسخه نیز یک برگ الصاقی است که بر آن یادداشتی است به خط
کاتب نسخه به نقل از «خاتم الفقهاء و المجتهدین میرزا محمد تقی پسر آیه‌الله
فی‌العالمین» درباره کرامتی که نویسنده از ضریح حضرت مولی علی (علیه السلام) دیده
است عناوین شگرف.

قطع: خشتی ۲۱×۱۶/۵، جلد: مقوای چیتی با نقش طوفانی آبی و قرمز عطف
و گوشه تیماج مشکی. برگ: ۳۲، سطور هر صفحه: ۲۰، کاغذ: فرنگی آهار مهره
شده.

(۷۵۳)

دیوان صائب (منتخب)

(فارسی)

پاره‌ای از غزلیات و قطعات و فردها و دوبیتی‌های صائب است.
در آغاز و پایان نسخه، چند برگ تازه‌تر و با خط دیگر است و اشعاری است از چند شاعر
به نام: ملا حاج محمد گیلانی (برگ ۱ الف) چند فرد و دوبیتی است و از آن جمله است این

دوبیت:

از گداز شمع باشد شعله را پایندگی   میکند از پهلوی مظلوم ظالم زندگی
نی به کار خویش آید نی به کار دیگران   چون چراغ روز می‌سوزد مرا این زندگی
و نیز:

نیاز ما به تو حکم نماز ما دارد   چو کعبه دوری و نزدیکیت بمانست یکی
و آقا محمد رضا کاشانی متخلص به ضیاء (گ ۱ ب ۳) که این نیز چند فرد و دوبیتی است
و میر نورالدین محمد اکبر قمی (در آخرین برگ نسخه)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ و ۱۲ هـ (برگهای اضافی تازه‌تر دارای
تاریخ ۱۱۲۳ق) برگ اول و آخر پارگی دارد.
قطع: رقعی ۱۷/۵×۱۱، جلد: برگ (با ۵ برگ اضافی اول و آخر): ۴۶، سطور
صفحات اصلی: ۱۵، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۷۵۴)

حاشیه تحریر القواعد المنطقية

(عربی)

حاشیه از میرسید شریف گرگانی بر شرح قطب‌الدین رازی بر شمسیه کاتبی قزوینی.
آغاز: قوله و رتبه علی مقدمه و ثلاث مقالات و خاتمه هکذا وجد عبارة المتن فی کثیر من
النسخ.

نسخه‌ای است به خط نسخ مورخ ۱۲۵۲ق و در قزوین کتابت شده
قطع: وزیری باریک ۲۳×۱۱، جلد: تیماجی مشکی با ترنج و نیم ترنج،
کاغذ: فرنگی ضخیم نخودی رنگ، برگ: ۹۹، سطور هر صفحه: ۱۹.

(۷۵۵)

سفرنامه بمبئی

(فارسی)

سید محمود حسینی (ق ۱۴ هـ) شاید میرزا محمود فسانی متخلص نعمت.

یادداشت‌های سفری است از شیراز به هند و بازگشت از هند شیراز که در ۱۳۰۹ ق شروع شد. در آن از میرزا علی نقی خان جنرال کنسول که مدتی در پترزبورگ و تفلیس و استامبول مأموریت داشته و حاج میرزا علی خان قونسول جده و میرزا عبدالحسین خان کونسول اسکندریه و نیز از حاج محمد صادق تاجر کازرونی که ۲۷ سال در هندوستان مقیم بوده یاد شده (مؤلف در کشتی بازگشت با آنان ملاقات کرده است) در پایان نسخه نام محمود الحسینی دیده می‌شود.

آغاز: روز سه‌شنبه چهارم جمادی‌الثانی ۱۳۰۹ به عزم بمبئی از شیراز حرکت شد.

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۳/۵، جلد کالینگور قهوه‌ای عطف و گوشه تیماج مشکی، برگ: ۲۸، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: فرنگی آبی رنگ.

(۷۵۶)

دیوان عاشق اصفهانی

(فارسی)

حاج محمد خیاط اصفهانی (۱۱۸۱ ق)

شامل غزلیات به ترتیب الفبا و یک مسمط، ۱۲ بند در مرثیه، مقطعات (در این بخش چند ماده تاریخ تولد و وفات است با تاریخهای ۱۱۵۴ ق، تا ۱۱۷۹ ق^۱ و نیز قطعه‌ای است (در تعریف آقا محمد کاظم واله) و رباعیات.

این دیوان با مقدمه حسین مکی به چاپ رسیده است.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق متوسط قرن ۱۲-۱۳ ه، از اول و آخر نسخه افتاده حاشیه چند برگ اول و آخر و وسط وصالی دارد و پاره‌ای از سطور صفحه نخست کاملاً خوانا نیست در غالب برگ‌ها لکه‌های چرکین دیده می‌شود. نسخه سراسر متن و حاشیه را فرا گرفته.

۱. در فهرست آصفیه ج ۳، ص ۲۸۸ بنا بر نقل متزوی، ج ۳، ص ۲۴۴۸ نسخه‌ای از این دیوان مورخ ۱۱۶۹ ق شناسانده شده و این با وجود تاریخهای یاد شده نادرست می‌نماید.

قطع: وزیری کوچک ۲۲/۵×۱۴/۵، جلد مقوا با عطف و گوشه تیماج قرمز، برگ (به جز ۴ برگ سفید اول و آخر): ۱۲۷، سطور هر صفحه (متن): ۱۷ (حاشیه): ۳۴، کاغذ: فرنگی

(۷۵۷)

ضوء المصباح

(عربی)

شرح بر مصباح مطرزی از تاج‌الدین محمد اسفرائنی (۶۸۶ ق) در نحو.

کشف الظنون، ص مصباح فی النحو؛ معجم المطبوعات، ص ۴۳۶.

آغاز (بدون خطبه است): قال الامام برهان‌الدین ابوالمکارم المطرزی اما بعد حمد الله ذی الانعام اما کلمة فیها معنی الشرط.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق (شیوه ترکی) از قرن ۱۱ ه، بر پشت برگ اول و آخر و ۴ برگ اضافی اول و آخر نسخه نوشته‌هایی است به عربی و ترکی (استامبولی). تمام صفحات محشی است.

قطع: خشتی ۲۰×۱۵/۵، جلد: مقوای زرد مندرس عطف تیماجی مشکی، برگ: ۱۱۶، سطور هر صفحه ۱۳، کاغذ: ترکی ضخیم.

(۷۵۸)

مجموعه

(عربی و فارسی)

۱. صیغ العقود (گ ۱-۴۴)

(عربی)

از شیخ علی کرکی عاملی (۹۴۰ ق)

آغاز: بسملة. الحمد لله حمدا کما هو اهله... و بعد فهذا جملة کافلة ببیان صیغ العقود والایقاعات اذ لابد من معرفتهم.

پایان: ولم یشرطوا غیر التراضی.

۲. دستور نامه‌نگاری (گ ۴۶-۸۹)

(فارسی)

بخشی از کتابی است در دستور نامه‌نگاری با نمونه نامه‌هایی که به هر یک از طبقات و یا

دوستان می‌توان نوشت و نیز نامه‌هایی به احمد پاشای والی بغداد، از عبدالباقی خان، از میرزا محمد شفیع واقعه‌نویس (در باب سفارت عبدالباقی خان)، علی مردان خان، ملا علی اکبر ملاباشی، ابوالمعصوم خان، حاج سیف‌الدین خان، حاتم بیک حاکم اصفهان، مهدی قلی خان، لطف‌علی خان سردار ایران، میرزا محمد صندوق‌دار، نواب نصرالله میرزا، حاجی خان ایلچی، ابوالحسن خان حاکم اصفهان و نامه‌هایی از احمد پاشا به نصرالله میرزا ولد نادرشاه و به رضاقلی میرزا وکیل السلطنه ایران و نیز نامه‌ای با این عنوان «در جواب مکتوب عالیشان حاجی خان که در شاهنشاهی نادرشاه به استامبول رفته» و چند عنوان دیگر. از آغاز نسخه اوراقی افتاده و در حاشیه صفحه ۱ و ۲ منظومه‌ای است از شاه نعمه‌الله ولی.

پایان نسخه: در این وقت که عالی قدر... میرزا محمد روانه آن دولت پایدار بود لازم دانست بی‌ادبی نماید باقی ایام عصمت مستدام باد نمقه احمد ولد قاضی یوسف الدربونی العثماني تاریخ بیستم شهر ذی‌الحجه هزار و صد و هشتاد و چهار بعد از هجرت نبوی تمام شد.

نسخه‌ای است به دو قلم نسخ قرن ۱۱ هـ بدون رقم و تاریخ و نستعلیق خوب با تاریخ ۱۱۸۴ ق. بر پشت برگ نخست یادداشتی است از محمد نصیر بن محمد هادی یزدی درباره خریداری شدن این نسخه به وسیله برادرش مولانا فضل‌الله در ۱۱۳۵ ق و دو تملک و مهر که هر دو را با دقت سیاه کرده‌اند. بر یک برگ اضافی آخر دفتر اشعاری است به ترکی از محمد واثق حاشیه سه برگ آخر وصالی دارد و به متن آسیب نرسیده عناوین شگرف.

قطع: رقعی ۱۹/۵×۱۲/۵، جلد: تیماجی مشکى با ترنج و نیم ترنج درون تیماج قرمز، برگ: ۸۹، سطور شماره ۱: ۱۲ و شماره ۲: ۱۵، کاغذ: اصفهانی شکری ضخیم و نازک.

(۷۵۹)

الجمال و العقود

(عربی)

از شیخ ابوجعفر محمد بن محمد بن حسن طوسی شیخ الطائفه (۴۶۰ ق)

متن فقه عبادات است از طهارت تا جهاد با عنوان فصل.

ذریعه، ج ۵ ص ۱۴۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله حق حمده... اما بعد انی مجیب.

پایان: و یجازینا عنه باحسن جزاء انه ولی ذلک و القادر علیه.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق احمد بن محمد حسین زنجانى مورخ ۱۳۳۹ ق. رقم کاتب نسخه‌ای که این نسخه از آن رونویس گردیده چنین است «وافق الفراغ... سنة السابعة و الستين والـف و قد کتب من اوله الی قبل «فصل فی ذکر اقسام الصوم» بـسـطـرین قبل التاریخ المذکور بسنه و ثلث سنه من نسخه و الباقی من نسختین غیر الاولى بقلم الفقیر محمد علی بن محمد یوسف...».

قطع: رقعی ۱۹/۵×۱۳/۵، جلد: مقوای با نقش چیتی طوفانی زمینه سرمه‌ای رنگ عطف تیماج مشکى، برگ: ۲۶، سطور هر صفحه: ۲۱، کاغذ: فرنگی نخودی رنگ.

(۷۶۰)

دساتیر

(فارسی)

کتابی مجعولست دارای پانزده صحیفه که آن را آسمانی پنداشته‌اند و ترجمه شده به وسیله ساسان پنجم (که صحیفه پانزدهم به نام اوست و در زمان خسرو پرویز میزیسته؟). درباره این کتاب رجوع شود به فرهنگ ایران باستان، ابراهیم پور داود، ج ۱، ص ۱۷-۵۱ و ۳۲۹-۳۳۵؛ مقدمه برهان، با تصحیح و تعلیقات دکتر محمد معین، ج ۱، ص پنجاه و دو تا پنجاه و نه.

در آغاز کتاب ص ۱-۲۱ فرهنگ لغات دساتیر است که به دست ملا فیروز پسر ملا کاووس تهیه شده و در پایان پس از نامه ساسان پنجم مقدمه ملا فیروز است بر کتاب دساتیر که به احترام کتاب آسمانی! در پایان گذارده.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق احمد بن ابی‌الحسن مورخ ۱۲۷۵ ق (در شیراز) در پایان دساتیر جداول رقومی شناخت اوقات در چهار صفحه، و نیز نوشته‌ای

است به سیاق نامه‌های دساتیری و دارای پاره‌ای از آن واژه‌ها در دو صفحه با قلم دیگر افزوده شد. در آغاز این نامه نوشته که مأخوذ از دساتیر است و نویسنده آن را در جایی دیده است. پس از این نامه ۹ برگ سفید است و بر برگ ۹ (آخرین برگ نسخه) ۸ بیت در اصطلاحات رمل است. بر برگ اضافی اول نسخه، فهرست مندرجات آن با ذکر شماره صفحات با قلم قرمز ثبت گردیده و بر پشت برگ اول فرهنگ دساتیر ثبت احمد بن ابی‌الحسن بن آقا غلام‌حسین... بن حاج مؤمن شیرازی (شاید همان کاتب نسخه) با مهر چهار گوش به نقش «احمد بن ابی‌الحسن الشریف» دیده می‌شود. عناوین قرمز. قطع: خشتی ۱۴/۵×۲۰/۵، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، برگ: (با اضافات آخر نسخه): ۶۹ سطور هر صفحه: ۲۲، کاغذ: فرنگی آهار زده.

(۷۶۱)

مجموعه

(فارسی)

۱. مناجات (گ ۱۶ ب ۳۷ الف)

از خواجه عبدالله انصاری (۴۸۱ ق)

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین... اما بعد قال الشيخ الامام... ندیم حضرت باری خواجه عبدالله انصاری.

آغاز: ای ز دردت خستگان را بوی درمان آمده.

پایان: فرقه‌ای بی کرو و فرو زمره‌ای ساده دلند.

۲. رباعیات (گ ۳۷ الف ۴۲ ب)

منسوب به ابوسعید ابوالخیر

با شرح خواص و کیفیت و آداب خواندن آنها.

آغاز: بسملة. بدان ایدک الله تعالی که این رباعیات سلطان السالکین... گوگرد احمر است و

بسیار عزیز در وصول سعادات و حصول مدعیات.

۳. رباعیات (گ ۴۲ ب ۴۷ ب)

از باباطاهر عریان

۴. قصیده در مدح مولی علی (گ ۴۹-۵۴)

از آقا محمد هاشم شیرازی ذهبی دارای ۱۵۱ بیت
آغاز:

ای شاه جسم و جان علی مستان سلامت میکنند

۵. نان و حلوا (گ ۵۷-۷۸)

از شیخ بهایی عاملی (۱۰۳۰ ق).

کاتب در پایان منظومه، چند رباعی و قطعه نیز از او افزوده است.

۶. اشعار پراکنده (گ ۷۸ ب ۸۰ الف)

اشعاری است از دیوان شمس تبریزی و غزلهایی از صائب و حریف و کلیم. در آغاز این بخش قطعه‌ای است فکاهی.

۷. انوارالتحقیق (گ ۸۱ الف ۱۱۱) (فارسی)

از علی بن طیفور بسطامی (قرن ۱۱ هـ)

برگزیده از مجموع سخنان خواجه عبدالله انصاری در یک مقدمه و سه مقاله (در مقاله ۱ دو مکالمه در مقاله ۲ دوازده مخاطبه و در مقاله ۳ دوازده موعظه است).

این کتاب به وسیله میرزا احمد ذهبی تبریزی به چاپ سنگی رسیده است.

ذریعه، ج ۲، ص ۴۲۱؛ منزوی، ج ۲، ص ۱۵۲۹؛ مجلس، ج ۲۱، صص ۳۰۵ و ۳۲۴.

آغاز:

ای نام تو آرایش عنوان کلام وی یسار تو آرامش هر بی آرام

از وسط این رساله برگهای افتاده که به جای آن چهار برگ سفید گذاشته‌اند (ص ۱۷۸-۱۸۵).

۸. الهی‌نامه (گ ۱۱۳-۱۱۷)

از خواجه عبدالله انصاری (۴۸۱ ق)

آغاز: بسمله. الهی این چه فضل است که با دوستان خود کرده‌ای.

پایان: رحمت کن مر آن را که چون حجت نیست.

۹. اشعار پراکنده (گ ۱۱۸-۱۱۹)

فردها و قطعه‌هایی است از خواجه عبدالله انصاری، میرداماد، آقا جمال، و دیگران (بدون نام).

۱۰. گلشن‌راز (گ ۱۲۱-۱۵۸)

مثنوی از شیخ محمود شبستری (۷۲۰ ق)

دفتری است به خط نستعلیق قرن ۱۳-۱۴ هـ، بادو قلم. نیمه نخست نوشته غلامعلی پسر ملا جعفر بن محمد حاجی افشار مورخ ۱۳۰۳ ق و نیمه دوم دفتر (از برگ ۸۱-آخر) به خط دیگری است مورخ ۱۳۰۶ ق (گویا از نسخه‌ای مورخ ۱۲۳۶ ق). در آغاز دفتر (برگ ۱-۱۰) نسخه چاپی صد کلمه کوتاه امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) (گردآوری جاحظ) با ترجمه به شعر (هر یک کلمه با یک بیت) بین سطور و پس از آن ۵ برگ سفید است.

قطع: رقعی ۲۰×۲۲، جلد: تیماجی قرمز. برگ (با برگهای اضافی): ۱۵۸، سطور هر صفحه: ۱۴-۱۵، کاغذ: فرنگی آبی و سفید آهار مهره.

(۷۶۲)

مجموعه

۱. گلشن‌راز (گ ۱-۴۶) (عرفان - فارسی)

مثنوی از شیخ محمود شبستری (۷۲۰ ق)

۲. الخلافة الکبری (گ ۴۷ ب-۸۹) (عرفان - عربی)

حاشیه برفص شیشی از فصوص ابن العربی از آقا محمد رضا قمشه‌ای.^۱

در آغاز نسخه حاضر مقدمه‌ای است از یدالله کجوری مازندرانی (کاتب نسخه) از شاگردان قمشه‌ای.

۱. این رساله به وسیله آقای منوچهر صدوقی به چاپ رسیده است.

آغاز مقدمه: بسمله. بیان فی امر خلافة النبی ﷺ قال الامام الرازی فی بعضی مصنفاته معترضا علی قول الشیعة بوجوب النص.

مقدمه چنین پایان می‌یابد:

وافاد الحکیم المرزا محمد رضا القومشهی الاصفهانی رساله فی المقام و هی هذه...

نسخه‌ای است به خط نستعلیق استادانه یدالله کجوری مازندرانی مورخ

۱۳۲۱ ق. کاتب در پایان رساله خلافت از استاد خود قمشه‌ای و نیز از استاد

دیگرش آقا میرزا محمد که نسخه را برای او نوشته - یاد میکند.

قطع: رقعی بزرگ ۲۰×۱۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۸۹، سطور هر صفحه: ۱۲ و ۱۱، کاغذ: فرنگی سفید خوب.

(۷۶۳)

شرح بیست باب در اسطرلاب

(هیئت - فارسی)

از عبدالعلی بیرجندی (۹۴۴ ق)

بر رساله بیست باب خواجه نصیر طوسی در اسطرلاب. دیباجه این شرح انشائی است از عبدالواسع نظامی و به نام وزیر ناصرالدوله موشح است (فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۹، ص ۱۸۴).

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۱۹۸ ق (در ارومیه نوشته شده) در پایان

نسخه اشعاری از سبحة الابرار جامی بر دو صفحه نقل شده و بر پشت نخستین

برگ نیز چند بیت از جامی و چند یادداشت دیگر است. عناوین سنگرف.

قطع: خشتی ۲۰/۸×۱۷، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ (با برگی اضافی

آخر): ۱۱۸، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید متوسط.

(۷۶۴)

حاشیه شرح هدایه

(فلسفه - عربی)

از فخرالدین محمد سماکی (۹۸۴ ق)

بر شرح میبیدی بر هدایه اثیرالدین ابهری. مؤلف از رساله شوارق استادش یاد می‌کند. درباره فخرالدین سماکی و این حاشیه رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۵ ص ۱۶۲-۱۶۴؛ ذریعه، ج ۶ ص ۱۲۲.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق و نسخ قرن ۱۲ هـ. از اول و آخر نسخه افتاده. قطع: خشتی ۱۹/۸×۱۴/۵، جلد: مقوای پاره، عطف تیماج قرمز روشن، برگ: ۷۶، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: اصفهانی آهار مهره شده.

(۷۶۵)

دیوان منوچهری

(فارسی)

دیوان منوچهری دامغانی است بدون ترتیب الفبائی (به شماره‌های ۶۶۹ و ۶۷۱ نگاه کنید). نسخه‌ای است به خط نسخ و ثلث زیبای محمود پسر حاج درویش محمد حسن نقیب‌الاشراف فارس مورخ ۱۲۶۱ ق. کاتب در پایان رقم خویش می‌آورد «حسب الفرمایش سرکار عالی جناب... اخوی ام میرزا احمد شهیر به سهراب...» در حواشی توضیح و تفسیر پاره‌ای از لغات به خط کاتب دیده می‌شود. دارای یک سرلوح نیمه از صفحات مجدول با آب طلا و شنکرف و زنگار. عناوین شنکرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۳/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگها: ۵۹ سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی نازک آهار مهره شده.

(۷۶۶)

منیة اللیب

(عربی)

شرح تهذیب الوصول علامه حلی در اصول فقه از سید عمیدالدین عبدالمطلب و یا سید ضیاءالدین عبدالله اعرجی.

رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۷ ص ۱۵۱ و ۳۸۸، ج ۹ ص ۱۳ و ۸۸، ذریعه، ج ۱۳، ص ۶۸ و ج ۲۳، ص ۲۰۷-۲۰۸.

آغاز: اللهم انی احمدک حمدا لا یقدر حصره.

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۱ هـ. حاشیه دو برگ اول و سه برگ آخر وصالی شده و تاریخ کتابت بر اثر وصالی از بین رفته. پشت برگ اول گویا صفحه آخر مجموعه مکاتیبی است شامل یک نامه و بقیه نامه‌ای دیگر. بقیه نامه با نام «خدام محسن الممالک خواجه نظام‌الدین احمد» خاتمه یافته و نامه دیگر چنین آغاز می‌گردد: «شیخ ضیاءالله نوشته شیخ زبان دان ضیاءاللهان دوستدارنده خردمندان و ستاینده دانشوران و گماشته ایزد منان و برداشته حضرت سبحان در حرکات و سکنات جسمانی و روحانی رضای پروردگار خود منظور داشته...» و در پایان نامه آمده «در غره ربیع سنه ۹۹۶ از لاهور» در پاره‌ای از صفحات حاشیه‌هایی بدون نشان است. عناوین در متن و حواشی شنکرف.

قطع: وزیری ۲۳/۵×۱۴/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای بیرون و اندرون با برگردان سجاف عطف و حواشی تیماج قرمز. برگ: ۲۴۸، سطور هر صفحه: ۲۷، کاغذ: اصفهانی.

(۷۶۷)

مجموعه

(فارسی)

۱. دستور نامه‌نگاری (برگ ۲-۶۱)

صورت مراسلاتی است به دوستان، به پادشاه، به فرزندان بدون عنوان و یا تبویب (عنوان بیشتر مراسلات: «مراسله دیگر» است و گویا بخشی است از کتابی و یا خطبه و دیباجه کتاب در نسخه نیست). در اواخر نسخه زیر یکی از نامه‌ها تاریخ ۱۲۴۸ ق دارد. در پاره‌ای از نامه‌ها نام شیراز یاد شده. آخرین نامه نثری است بی نقطه که در پایان ۶ بیت شعر بی نقطه دارد و رقم کاتب را که در ذیل آن بوده سیاه کرده‌اند. در نامه‌ها به جای نامها غالباً «فلان» بکار رفته و در بالای بیشتر صفحات مهر عباس، نورمحمد، و محمد حسین دیده می‌شود که در کنار آنها به ترتیب نوشته صاحب اول است صاحب دوم و صاحب سوم مهر «عبد عباس» (صاحب اول) در چند صفحه نخست و دو مهر دیگر در بیشتر صفحات وجود دارد.

آغاز: بسمله. در بهترین ساعتی از ساعات که خواطر قدسی مآثر از انوار عواطف و الطاف جناب سبحانی منور... شاهنشاه جم‌جاه سلیمان بارگاه... بنده پرور... مرفوع ضمیر خلت اعتلا می‌دارد.

۲. دستور انشاء (گ ۶۲-۸۲)

نمونه‌های قبالة نویسی برای معاملات و مناکحات و نیز چند گونه نامه دوستانه است، با تاریخ‌های ۱۲۱۶ ق تا ۱۲۴۸ ق این بخش نیز دیباجه و خطبه و تبویب و عنوان ندارد و با قلم دیگر است و چلیپا نوشته شده.

آغاز: بسمله. بعد الحمد و الصلوة غرض از تحریر این کلام شریعت فرجام... آنست که به تاریخ تحریر حاضر گردید جناب عالی جناب... سید محمد تقی ابن مرحمت پناه... سید رضی شیرازی.

پایان: که دعای عاری از شوائب ریب و ریا به اجابت مقرون گردد.

نسخه‌ای است به قلم شکسته نستعلیق و رقاع قرن ۱۳ هـ، در بالای غالب صفحات مهرهایی با نقش «عبد عباس»، «عبدالراجی نور محمد و محمد حسین دیده می‌شود که گویا به ترتیب صاحبان نسخه بوده‌اند پشت برگ نخست تملکی بوده که نام نویسنده آن را سیاه کرده‌اند. عناوین شنگرف. قطع: خشتی، جلد: تیماج قرمز (بدون مقوا) برگ: ۸۲، سطور هر صفحه: ۱۱-۱۲، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره.

(۷۶۸)

(فارسی)

دیوان مراشی

از غافل (گویا) مازندرانی.

مراشی شهداء کربلاست.

آغاز: بسمله

آه از دمی که خسرو دین با دل فکار

گردد در زمین بلا بی معین و یار

پایان:

غافلاً بر بند لب زین پس خموش

رفتم از سر زین مصیبت عقل و هوش

نسخه‌ای است به خط نستعلیق متوسط (شاید از خود شاعر) پیش از برگ آخر دو برگ سفید است و بخشی از اشعار از نسخه افتاده.

قطع: خشتی ۱۷/۵×۲۲، جلد: مقوای زرد رنگ عطف پارچه سیاه، برگ: ۲۶، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی نخودی رنگ.

(۷۶۹)

دیوان نیاز

(فارسی)

از حبیب همدانی متخلص به «نیاز» و «حبیب»

غزلیات اوست به ترتیب الفبا و در پایان سه رباعی مجموعاً ۷۳۴ بیت.

آغاز:

تا نگوید به تو احوال پریشانی ما را

سر زلف تو به زنجیر کشد باد صبا را

پایان: (رباعیات)

گویند مرا خلق که تاج الدوله

از به رچه یک باره فراموش شد

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق (شاید شاعر). شماره ابیات و غزلهای در صفحات قید شده.

قطع: رقی بزرگ ۱۳×۲۰، جلد: مقوا با روکش کاغذ با خالهای سفید و قرمز عطف و گوشه تیماج قرمز روشن، برگ: ۲۶، سطور هر صفحه: ۲۳، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۷۰)

دیوان مذهب

(فارسی)

از احمد بن شیرعلی عطری متخلص به مذهب
با مقدمه‌ای به نشر اشعار در مدح و مرثیه ائمه و پند و اندرز و غالباً سست و عامیانه است.
آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین... و بعد اگرچه این بنده احمد بن شیرعلی الشهیر به
عطری... را لیاقت این منصب نبود که در میان شعرا عرض اندام نمایم.

آغاز اشعار:

شد نیمه شعبان و شدم خرم و خندان
بلبل به نوا آمده در طرف گلستان

پایان:

مذهب محزون به گوشه‌ای شده قانع
احمد عطری مقیم مسجد جامع.
سنه ۱۳۶۵.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق عامیانه (گویا از شاعر)، در پایان دو برگ سفید دارد.
قطع: خشتی ۲۱×۱۳/۵، جلد: مقوا با نقش طوفانی سفید و قرمز عطف و
گوشه تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۵۷ سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۷۱)

مجموعه

(فارسی)

۱. اصول الملاحم (اصول) (گ ۱-۳۴)

ترجمه ملحمه دانیال از حبیش تفلیسی در دوازده باب و در هر باب ۲۵ فصل. نسخه‌های
این رساله حبیش تفلیسی مختلف است و نسخه حاضر چنین است دوازده باب براساس
حلول آفتاب در دوازده برج است با ذکر مقارنت و انطباق هر برج با ماههای پارسی و مسیحی
و آغاز آن از تشرین اول مسیحی است مطابق با آبان ماه پارسی که آفتاب در برج عقرب است

(ماه دوم پاییز). باب ۱۲ ماه ایلول مسیحی مطابق مهرما پارسی است که آفتاب در برج میزان
(ماه اول پاییز) است. و در هر باب ۲۵ فصل است در ۲۵ حادثه طبیعی جوی مانند کسوف و
خسوف و برق و رعد و هاله (این حوادث در کتابهای آثار علوی و کائنات جو از نظر علمی و
علل و اسباب مورد بررسی قرار می‌گیرد و در اینجا به عنوان نشانه و دلائل حوادث آینده)
نکته‌ای که در نسخه حاضر به چشم می‌خورد آنست که از باب ۶ به بعد نام ماههای رومی
نیز بر سه ماه دیگر (برج، ماه مسیحی و ماه پارسی) (غالباً به صورت غلط) اضافه شده چنان‌که
در آغاز باب ۶ آمده «آفتاب در حمل. ماه رومیان مارس ماه فارسیان فروردین ماه نصاری
ازار» و در باب ۷ چنین آمده آفتاب در ثورماه رومیان ابرعیس (= ابریل) ماه فارسیان
اردی بهشت ماه نصاری نیشان».

در باب دوازدهم چنین آمده است «آفتاب بر میزان. ماه رومیان استقروس (= سپتامبر) ماه
فارسیان مهرماه ماه نصاری ایلول»
نکته ارزنده دیگر نیز در این نسخه ذکر پاره‌ای از نکات گاه‌شماریست در آغاز هر باب.
(فهرست ابواب کتاب در دیباچه یاد شده است)

رجوع شود به: ذریعه، ج ۲، ص ۲۱۲؛ مزوی، ج ۱، ص ۳۵۵.

آغاز: بدان که این کتاب را حضرت دانیال پیغمبر ملحمه نام کردست و بعد از او امام
جعفر صادق علیه السلام مختصری از کتاب دانیال انتخاب کردست و استخراج این کتاب بر حسب
ماههای رومیان است و معنی ملحمه رزمگاه.

پایان: و در ولایت هند و زنگبار و کوهستان بیماری مرگ بود.

۲. ملحمه (گ ۳۴ ب ۵۸)

رساله‌ای است در ۲۵ فصل و در هر فصل رخ دادن یکی از حوادث و کائنات جوی در هر
یک از ۱۲ برج (از حمل تا حوت) دلیل و نشانی برای پیشگویی حوادث آینده یاد شده است.
در برخی از نسخه‌های ملاحم حبیش، این مقالت دوم آن کتاب است نه رساله‌ای مستقل.
آغاز: بدان که این رساله‌ای است در استخراج از بیست و پنج (در نسخه حاضر به غلط:
۲۸) علامت که اندر فهرست یاد کرده‌اند در بیست و پنج فصل بر حسب بودن ماه اندر بروج

از گفتار حکیمانه.

پایان: و چیزهای اراجیف خاصه در آخر سال.

۳. ملحمه (محرم‌نامه)^۱ (گ ۵۹ ب-۶۶ ب)

ترجمه ملحمه مروی از امام صادق علیه السلام پیشگویی‌های حوادث است براساس مطابقت آغاز ماه محرم با هر یک از ایام هفته.

آغاز: بسمله. گلبن گلدسته آراستگی و زینت محفل پیراستگی حمد صانعی... اما بعد چون رساله ملحمه مرویه از امام همام جعفر بن محمد صادق علیه السلام به زبان عربی روایت شده بود... این ذره بی مقدار و بها آن را به زبان فارسی نقل نمود... و چون مشتق از لحم است به معنی لب لهذا این رساله را که لب احکام... است ملحمه نام نهاده‌اند.

پایان: پیش از اول سال باشد والله اعلم بالصواب.

۴. نوروزنامه (گ ۶۶ ب-۶۸ الف)

بخشی از نوروزنامه منقول از امام صادق علیه السلام براساس افتادن نوروز در یکی از ایام هفته. دفتری است به خط نستعلیق محمد ابراهیم پسر آقا محمد مورخ ۱۲۲۰ ق، حاشیه برگ اول و دو برگ آخر وصالی شده عناوین قرمز و گاه جای عنوان سفید گذارده شده است.

قطع: وزیری کوچک ۲۱×۱۵، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، برگ: ۶۸، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنکی آبی ضخیم.

(۷۷۲)

مجموعه

۱. لطائف الطوائف (گ ۱ ب-۱۹ ب)

از صفی‌الدین علی بن حسین کاشفی بیهقی (۹۱۰ ق).

این نسخه تنها تا بخشی از فصل سوم از باب دوم است.

۱. در عنوان نسخه به غلط نوشته: هذا کتاب نوروزنامه.

آغاز: بعد از ادای لطائف تحمیدات.

۲. جغرافیای ثرونی (گ ۲۰ الف-۲۲ الف)

گفتاری است با این عنوان و درباره زراعت، صناعت و تجارت و اهمیت این حرف در زندگی مردم.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق خوب از اوائل قرن ۱۴ ه.

قطع: خشتی ۲۰×۱۵، جلد: گالینگور آبی عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، برگ: ۲۲، سطور هر صفحه: ۱۳، کاغذ: فرنکی آبی.

(۷۷۳)

یوسفیه

(فارسی)

از محمد هادی پسر ابوالحسن شریف نائینی (۱۲۴۳ ق)

در شرح داستان یوسف با گریزهایی به کربلا. مؤلف در فصل ماقبل آخر از لسان‌الذاکرین خویش یاد می‌کند (ص ۱۸۷).

این کتاب به چاپ رسیده است (منزوی، ص ۶۷).

آغاز موجود: حسن عشق آفرین محبوبی در نظر صاحب‌نظران جلوه‌گر است.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۲۵۲ ق. حاشیه برگ اول وصالی و بسیاری از برگها لکه‌های چرکین دارد.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۵/۵، جلد: گالینگور بنفش عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، برگ: ۱۰۵، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: فرنکی سفید.

(۷۷۴)

مجموعه

(فارسی)

۱. دستورالشعرا (گ ۱-۷۲)

از محمد مازندرانی متخلص به امانی (قرن ۱۱ ه)

برای شمس‌الدوله میرزا محمد تقی وزیر

نسخ این کتاب در کتابخانه ملک، ج ۱، ص ۵۱۴؛ مجلس، ج ۳، ص ۱۲۶؛ رضوی، ج ۳، ص ۱۷۲؛ ذریعه، ج ۸، ص ۱۶۰.

این کتاب دارای یک مقدمه است (در تعریف شعر و بیان شاعر) و سه مقاله (عروض، قافیه، بدیع و سرقات شعری)^۱. مؤلف گاه از اشعار خود نیز درج می‌کند^۲. هریک از مقالات دارای چند فصل است و خاتمه بسیار کوتاه (کمتر از یک صفحه در نسخه ما).

آغاز: ستایش و آخر کاملی را... اما بعد چنین گوید فقیرجانی... در زمانی که این کمینه به تحصیل علوم اشتغال داشت... عزیزی... التماس نمود که بنده رساله‌ای در این فن ترتیب دهد... قبول التماس نموده به دستیاری فروغ التفاوت محمد ذره پروری... بانی مبانی دولت سلطانی... دستور اعظم وزراء العالم... شمس‌المله و الدوله و الدین میرزا محمد تقی... ترتیب داد.

پایان: وصل و ملمع از صنایع شعرند و از جمله سرقات نیستند.

۲. تاریخ چهارده معصوم (جدول... X گ ۷۳ ب - ۸۰)

جدول «معرفت احوال» چهارده معصوم علیه السلام است با تشجیر.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۳ هـ (دستور الشعراء تاریخ ۱۲۵۱ ق دارد)

در ص ۸۳ جای ترسیم شجره آخر سفید گذارده شده. عناوین شنکرف.

قطع: خشتی ۲۰×۱۵/۵، جلد: تیماج مشکی یک لا، برگ: ۸۰، سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنکی سفید.

۱. مؤلف در باب سرقات شعری چند تن از دانشمندان را نام می‌برد (مانند ابراهیم بن عبدالرحمن از مشاهیر اهل فن).

۲. از جمله این دو بیت (در ص ۱۰):

ای شیخ جوانی رقم پیری خواند

عشرت ز میان رفته و اندوه بماند و نیز:

دل و جان هر دو تویی از بر من دور مشو

که جهان را نتوان بی دل و بی جان دیدن

(۲۷۵)

حاشیه اصول کافی

(عربی)

از میرزا رفیعاً نایینی طباطبائی (۱۰۸۰ ق)

بر اصول کافی (از آغاز کتاب العقل تا کتاب الحجّه).

این کتاب در فهرست کتابخانه مجلس، ج ۹، ص ۵۶۲ دقیقاً وصف شده و نیز رک: ذریعه، ج ۸، ص ۱۸۴.

آغاز: بسمله. قوله المحمود لقد رته لما كان العامه باعثا.

نسخه‌ای است نستعلیق آمیخته به شکسته از قرن ۱۱ هـ. این نسخه خطبه ندارد و

از آخر آن اوراقی افتاده. بر پشت نخستین برگ تملکی است که نام آن را سیاه

کرده‌اند در چند برگ نخست آثار رطوبت دیده می‌شود. عناوین شنکرف.

قطع: رقعی ۱۲×۱۸/۵، جلد: تیماج قرمزیک لا، برگ: ۶۴، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: اصفهانی شکری.

(۲۷۶)

رساله اثبات رجعت

(فارسی)

از مولی محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ ق)

ذریعه، ج ۱، ص ۹۰-۹۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و الصلوة.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق خوب قرن ۱۳ هـ. پایان نسخه ناتمام است (تا

پایان حدیث ۱۴ دارد) عناوین شنکرف.

قطع: رقعی ۱۲/۵×۱۹، جلد: گالینگور سرمه‌ای عطف تیماجی قهوه‌ای،

برگ: ۵۱، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنکی آهار مهره شکری.

(۷۷۷)

دیوان انوری

از اوحدالدین انوری ابیوردی (۵۸۳ق)

قصاید و غزلیات و قطعات و رباعیات اوست آمیخته و بدون رعایت ترتیب.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۱ هـ تا اوائل ۱۲ هـ در اول و وسط آخر
نسخه افتاده و به جای آن اوراق سفید (مجموعاً ۱۷ برگ) گذارده‌اند حاشیه
برگهایی از اول و وسط و آخر وصالی شده و قسمتی از سطور بازنویس شده.

قطع: وزیری باریک ۱۲/۵ × ۲۳ × ۴، جلد: تیماجی مشکی با ترنج و نیم ترنج
و سجاف عطف و حواشی. برگ (بدون ۱۵ برگ سفید اول و آخر): ۲۰۶، سطور
هر صفحه: ۱۸، کاغذ: کاهی.

(۷۷۸)

حاشیه شرح مختصر

از میرزا جان باغنوی شیرازی (۹۹۵ق)

بر شرح عضدالدین ایجی بر مختصر ابن حاجب در اصول فقه. میرزا جان - چنان که خود
در مقدمه کتاب نیز می‌گوید - در این تألیف به اشتباهات واقع در شرح الشرح، و حاشیه
سیف‌الدین ابهری و حاشیه استادش (غیاث‌الدین منصور باید باشد) بر شرح مختصر اشاره
می‌کند و به دفع و حل آنها می‌پردازد. همچنین در مقدمه می‌گوید از بحث و شرح مبادی
منطقیه (از بخش‌های مختصر) صرف نظر کرده (اما بحث‌های منطقی در کتاب دیده
می‌شود).

در کشف الظنون از این حاشیه یاد شده و چند نسخه از آن در مجلس وجود دارد.

آغاز: الحمد لله الذي جعل الاجتهاد في فروع الشرع المبين منوطاً باحكام الاصول... وبعد
فيقول الفقير حبيب الله...

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۲-۱۳ هـ. در پایان افتاده دارد در کنار صفحات

حاشیه‌هایی است به نقل از ملا محمد مدظله، ابراهیم سلطان و نیز حاشیه‌هایی
با نشانهای دیگر.

قطع: خشتی ۲۱ × ۱۵/۵، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۸۰، سطور هر صفحه:
۲۳، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۷۹)

مجموعه

(فارسی)

۱. شرح اشعار حافظ (گ ۱-۶)

گفتاری است که در عنوان آن آمده «شرح قواعد عرفا و شعرا» اما نویسنده توجه به اشعار
حافظ داشته و پس از تفسیر کلماتی مانند: میخانه و پیمانه و دیرمغان به شرح تعدادی از
اشعار حافظ می‌پردازد و گاه آیت یا روایتی در تأیید مضمون آن شعر می‌آورد. از جمله اشعار
دو بیت نخست از نخستین غزل دیوان و دو بیت از غزل دیگر است با این مطلع:

ساقی به نور باده برافروز جام ما...

و در شرح دو بیت غزل نخست چنین گوید «یعنی ای ساقی بدور انداز کاسه و برسان او
را، غرض از ساقی عقل است و غرض از کاسه موجودات و ممکنات است. یعنی ای عقل به
جلوه در آور در نظر من موجودات را...»

آغاز: شرح قواعد عرفا و شعرا بدان که مجملی از اصطلاحات عرفا که در قواعد شعر
استعاره مینمایند... غرض از میخانه عبارت از اصل ماهیت انسانی است که جامع کمالات
حق است و پیمانه عبارت از اصل حقیقت است...

پایان: وعود در گذشته آن نیست و به فکر موت بیفتی و ترک گناه کنی. بعد از آن تم الکلام

۱۲۲۰.

۲. شرح اشعار حافظ (گ ۱-۶ حاشیه)

گفتاری است (در حواشی گفتار نخست) در تطبیق مضامین پاره‌ای از ابیات حافظ با آیات
و روایات و گویا از نویسنده گفتار نخستین است. در آغاز آن آمده: «بدان که بعضی از نادانان و

جهال که خواجه مرحوم را قدس سره را صوفی و دهری مذهب دانسته‌اند از فرموده او غافلند که اکثر ابیات او بل که همه آنها مطابق با آیات قرآنی است مجملأً چند بیتی از آنها را با آیات مطابق می‌سازد که چون مثنی نمونه خروار است ... گفته خواجه:

به عزم مرحله قرب پیش نه قدمی

که سودها کنی از این سفر توانی کرد

قوله تعالی الذین جاهدوا فینا لنهدينهم سبلنا...

در حاشیه برگ ۱۲ ب دو بیت از «محرر اوراق» یاد شده و بیت نخست آن این است:

نسیم غنچه گل هست و فصل فصل بهار

بیا و یک قدمی مسافتی از شراب پیار

۳. انیس الموحیدین (گ ۱۴ ب ۶۶)

از مولی مهدی بن ابی ذر نراقی (۱۲۰۹ ق)

در اصول عقاید در پنج باب. این رساله چاپ شده است.

آغاز: بسمله. انیس الموحیدین و جلیس محرومین...

نسخه‌ای است با دو قلم نستعلیق و نسخ مورخ ۱۲۲۰ و ۱۲۲۲ ق در پشت برگ

نخست تملکی است که نام آن را سیاه کرده‌اند. بر برگ اضافی آخر نسخه نقلی

است از احسن الکبار و نیز تاریخ تولد شیخ عیسی (در ۱۲۲۲ ق).

قطع: رقعی ۱۵×۱۰/۵، جلد: تیماج مشکلی یک لای، برگ: ۶۶ سطور هر

صفحه: ۱۳ و ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۸۰)

(فارسی)

دیوان شکسته

از حسنعلی میرزا شعاع السلطنه قاجار

متخلص به شکسته شامل قصائد در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام و یک قصیده در مدح

فتحعلی شاه قاجار و غزلیات به ترتیب الفبا و رباعیات و چند فرد.

آغاز قصائد:

شود چه زلف تو آشفته ز اهتزاز نسیم جهان ز کام پذیرد ز انتشار شمیم

آغاز غزلیات:

همی آیت صنع تو آشکارا هم از سرو و سوری هم از خار خارا

پایان (فردیات):

مکن تغافل از این بیشتر که خلق برند گمان آن که به آزار دوست خرسندی

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق متوسط کربلایی گدا علی پسر کربلایی فضل

علی مورخ ۱۳۵۲ ق کاتب در برخی از صفحات جای اشعار را سفید گذارده.

تمام صفحات دارای جداول به قلم آب طلای (کم رنگ) و قرمز و آبی.

پشت برگ نخست چند یادداشت است.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱×۱۴، جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف مشمع آبی، برگ،

سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی آهار مهره.

(۷۸۱)

(فارسی)

اوصاف الاشراف

از خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ. از اول و آخر افتادگی دارد عناوین

شنگرف.

قطع: رقعی ۱۶×۱۰/۵، جلد: تیماج قهوه‌ای، برگ: ۲۴، سطور هر صفحه:

۱۳، کاغذ: فرنگی.

(۷۸۲)

(فارسی)

ترجمه کشکول

از احمد شهیدی عاملی.

وی کشکول شیخ بهائی را به خواست عبدالله قطب شاه به فارسی برگردانید. و نام او را در

دیباچه می‌آورد.

آغاز: بسمله. مجموعه حمد و سپاس واجب الوجود... از آن جامع‌تر است که به دستگیری ترجمه... راه توان یافت.

پایان: و این عین منافات است.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق آمیخته به شکسته از قرن ۱۳ هـ با تاریخ ۱۲۶۰ تا ۱۲۰۶ ق (در نسخه: ۱۲۶) جای عناوین و نیز بیشتر نامها سفید مانده (گویا کاتب میخواست با شنکرف بنویسد).

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۱۰۹، سطور هر صفحه: ۲۰، کاغذ: فرنگی سفید خوب

(۷۸۳)

لیلی و مجنون

از نظامی گنجوی (۶۰۷ ق)

(فارسی)

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ دارای پنج مجلس مینیاتور. از اول و آخر نسخه افتاده. در حاشیه پاره‌ای از برگها وصالی و یا نوشته‌های کودکانه و چرکین دیده می‌شود. تمام صفحات جداول یک قلمی قرمز دارد. قطع: رقعی ۱۶×۱۱، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا عطف وصالی با مخمل آبی، برگ: ۸۱، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: فرنگی زرد رنگ.

(۷۸۴)

دیوان مغربی

از شمس مغربی (۸۰۹ ق)

(فارسی)

دارای غزلیات به ترتیب الفباء، ترجیع بندها و رباعیات. آغاز:

خورشید رجب چو گشت پیداد
ذرات دو کسـون شد هویدا

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق خوب از قرن ۱۳ هـ از آخر نسخه و نیز از دنباله غزلیات (قافیه یاء تا اول ترجیع بندها) اوراقی افتاده است بر پشت برگ نخست یادداشتی است با تاریخ ۱۳۲۹ از فردوس که ظاهراً این نسخه را به خدمت مرحوم ذوالریاستین در کرمان تقدیم داشته بوده است.

قطع: جیبی ۱۳/۵×۹/۵، جلد: تیماجی قرمز رنگ، برگ: ۷۷، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی.

(۷۸۵)

مجموعه

(فارسی)

۱. گلشن راز (ک ۱-۴۷ الف)

مثنوی از شیخ محمود شبستری (۷۲۰ ق)

فهرست حاضر، ش ۶۸۵ و ۷۶۲.

۲. کنز الرموز (۴۷ ب-۷۵ الف)

مثنوی از میر حسین هروی حسینی (۷۱۸ ق)

فهرست حاضر، ش ۶۱۶

۳. زاد المسافرین (ک ۷۷-۱۴۱)

مثنوی از همان حسین هروی (۷۱۸ ق)

فهرست منزوی، ج ۴، ص ۳۰۶۰.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۳ هـ، بر پشت برگ اضافی اول دفتر یادداشتی درباره این نسخه اهدائی بابا رشاد (رئیس المتکلمین) است به خانقاه با تاریخ انتقال نسخه از کرمان به تهران.

قطع: جیبی ۱۳/۵×۹/۵، جلد: مشمع مشکی با عطف و گوشه از تیماج قرمز، برگ: ۱۴۱، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: فرنگی.

(۷۸۶)

الالفیه

(عربی)

از محمد بن مکی عاملی شهید اول (۷۸۶ق)

در واجبات نماز دارای یک مقدمه با سه فصل و یک خاتمه. با ترجمه برخی از شروح و حواشی رساله الفیه در حاشیه و بین سطور. از جمله شرح یا حاشیه سید علی، شرح زین الدین شرح یا حاشیه شیخ علی و نیز ترجمه حواشی مصنف.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد فهذه رساله و جیزه فی فرض الصلوة اجابة.

پایان: وكذا النذر المطلق.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق (متن) و شکسته نستعلیق (حواشی) از قرن

۱۳-۱۴ هـ، عناوین و ترجمه فارسی بین سطور یا قلم قرمز.

قطع: رقعی بزرگ ۲۱×۱۳/۵، جلد: تیماجی قرمز برگ (بدون ۹ برگ سفید

اول و آخر): ۴۷، سطور هر صفحه: ۶ کاغذ: فرنگی آهار مهره شده.

(۷۸۷)

منتخب تکمیل الصناعة (رساله قافیه)

(فارسی)

از عطاء الله بن محمود حسینی نیشابوری (سده ۹ هـ)

در نه حرف برای میر علی شیر نوایی (مؤلف فهرست عناوین را در دیباجه کتاب آورده

است).

رجوع به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۹، ص ۸۵ منزوی، ج ۳، ص ۲۱۶۸.

آغاز: بسمله. شکر و سپاس بی قیاس صانعی را.

پایان: آن را ردیف نام کردند.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق متوسط قرن ۱۳-۱۴ هـ، (چند برگ آخر به قلم

دیگر و درشت‌تر است). در کنار برخی از صفحات حاشیه‌هایی از مؤلف و گاه

تصحیحاتی دیده می‌شود. عناوین سنگرف.

قطع: رقعی ۱۶×۱۰، جلد: تیماجی مشکى یک‌لا، برگ: ۲۴، سطور هر

صفحه: ۱۳ و ۱۱، کاغذ: فرنگی آبی.

(۷۸۸)

جنگ اشعار

(فارسی)

از میرزا لطف‌الله شیرازی متخلص به دانش.

اشعار و یادداشتهایی بدون ترتیب و نظم است دارای غزل و تضمینات معنیات و ماده تاریخ و تخلص دانش در پایان پاره‌ای از غزلیات و قطعات دیده می‌شود. در پایان (ص ۷۹-۶۱) در اوزان شعر است با خطی متفاوت. برخی از اشعار تاریخ ۱۳۲۳-۱۳۳۱ ق دارد. از جمله عناوین اشعار مندرج در این جنگ ماده تاریخ حاج سلطان علی شوشتری، ماده تاریخ جنت آباد پونه، در ضمن سرمشق جهت میرزا ابوالقاسم کاشانی، حسب الخواش درة التاج شاهزاده قمر خانم صبیبة نواب والا سیاوش میرزا به جهت اطراف دستمال، تاریخ کتاب لیلی و مجنونه، جهت مؤتمن الوزاره، ماده تاریخ ملحد فال اسیری، تاریخ کتاب شجاعة الحسینی از تألیفات میرزا ابوالحسن صدرالشعراء شیرازی متخلص به خرم. بر برگ آخر ستونی است برای تعیین زمان دقیق نوروز در چند سال قمری و ترکی. در داخل جلد راست و چپ نیز یادداشتهای و اشعاری نوشته و از آن جمله است یک قطعه شعر بدون نقطه.

آغاز:

نا شد آن سرو روان از من بیگانه جدا

بی خود از خویش جدا گشتم و دیوانه جدا

گشته از هجر رخس با من بیدل توأم

غم جدا غصه جدا گوشه ویرانه جدا

نسخه‌ای است به خط نستعلیق دانش (سراینده و گردآورنده). بر پشت برگ

نخست یادداشتی است (گویا به خط شعاع) درباره این که نسخه به خط لطف‌الله

دانش شیرازی است و نیز چند یادداشت دیگر. در بسیاری از صفحات خط

خوردگی و اصلاحات دیده می‌شود.

قطع: خشتی ۱۹×۱۶/۵، جلد: مقوای قهوه‌ای با عطف پارچه‌ای سفید، برگ: ۴۲، سطور مختلف، کاغذ: فرنگی.

(۷۸۹)

جوک بشست

(فارسی)

شرح منتخب مباحثات بشست است یا رامچند. ترجمه نظام پانی پتی از اصل سانسکریت تألیف گودا اینندا پندیت کشمیری. رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۲۱، ص ۶۰ و مقدمه دکتر تاراچند و دکتر سید امیر حسین عابدی بر چاپ هند.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۲-۱۳ هـ، از اول نسخه برگه‌ایی افتاده. حاشیه سه برگ اول و چند برگ آخر وصال شده و در برگ ۱۴۳ قسمتی از سه سطر بالا از بین رفته. در پایان نسخه بخشی با عنوان «ما خرج من انتخاب جوک بشست» با همین خط افزوده شده.

قطع: رقعی ۱۶/۵×۱۱/۵، جلد: تیماجی سبز رنگ، برگ: ۱۵۸، سطور هر صفحه: ۱۶، کاغذ: فرنگی شکری رنگ.

(۷۹۰)

ایقان

(فارسی)

از میرزا حسین علی نوری ملقب به بهاء‌الله

نسخه‌ای است به خط نستعلیق ۱۳۰ ق (۲)، بر پشت آخرین برگ مناجاتی افزوده شده. عنوان شنگرف.

قطع: رقعی ۱۸×۱۱، جلد: مقوای عطف و گوشه تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۹۸، سطور هر صفحه: ۱۵ کاغذ فرنگی سفید.

(۷۹۱)

ایضاح مخالفة السنة

(عربی)

از علامه حسن بن یوسف حلی (۷۲۶ ق)

دربارۀ موارد مخالفت با تصریحات قرآن. علامه در این کتاب که مانند کتب تفسیر به ترتیب سور قرآنی است - آیاتی را بررسی می‌کند که به نوعی با مضمون صریح آنها عملاً (و با تأیید سنت) مخالفت شده است.

نسخه‌هایی که تا این زمان از این کتاب می‌شناسیم تنها جزو دوم آن است شامل سورۀ آل عمران (تا آیه ۱۹۴). نسخه‌ای از این کتاب به خط مصنف در کتابخانه مجلس (شماره ۵۰۷۰) موجود است با تاریخ کتابت ۷۲۳ ق. نسخه دیگری نیز در آن کتابخانه است که متعلق به مرحوم شیخ الاسلام زنجانی بوده است. در کتابخانه مجلس سنا نیز نسخه‌ای است با شماره ۲۹ و نسخه‌ای دیگر ظاهراً کهن^۱ در کتابخانه رضوی مشهد (شماره ۶۵۹۶).

رجوع شود به ذریعه، ج ۲، ص ۸۵؛ نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه، ج ۲، ص ۲۲۱؛ فهرست آستان قدس، ج ۱، فصل ۳، ص ۲؛ امل الأمل، تصحیح سید احمد حسینی، چاپ بغداد، ج ۱، ص ۸۵

آغاز: قال الله تعالى زين للذين كفرو.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق تحریری قرن ۱۴ هـ، آیات قرآن با قلم نسخ. قطع: رقعی ۱۸×۱۱، جلد: مقوای چیتی با ترنج و نیم ترنج، کاغذ: اکلیلی، برگ: ۷۳، سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنگی

(۷۹۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. انیس العشاق (گ ۱-۳۱)

از حسن بن محمد شرف رامی (۷۹۵ ق) در محاسن شعری.

۱. شیخ حرعاملی می‌گوید: چند نسخه از این کتاب دیده‌ام و از آن جمله نسخه‌ای کهن در مشهد رضوی. او درباره این کتاب می‌گوید: «سلک [العلامه] فیه مسلکاً عجیباً».

آغاز: حمد و ثنا خالق را عمت کلمته که در مبدأ خلقت.

۲. شرح حدیث من عرف نفسه (گ ۳۲ الف - ۳۵ الف)

دیباچه و خطبه ندارد. در اواخر رساله مطالب متفرقه است که ربطی به موضوع رساله ندارد.

آغاز: بسمله. اما بعد من قول (نسخه قوله) علی بن ابی طالب علیه السلام که فرمودند من عرف... که پروردگار جل شانہ از چهار عنصر وجود انسان را ترتیب داد.

۳. مثلثات منظوم (گ ۳۸-۴۲)

از بدیعی (که به تکرار چاپ شده است) در واژه‌هایی که حرف اول آنها بر سه وجه مفتوح و مکسور و مضموم و سه معنی خوانده می‌شود.

آغاز:

از پی حمد خداوند زمین و آسمان

در لغت نظمی کنم هم چون لالی عثمان

نسخه‌ای است به قلم شکسته نستعلیق و نستعلیق مورخ ۱۲۶۴ ق، بیشتر اوراق به قلم شکسته سید محمد حسینی است و چند برگ نستعلیق نیز گویا به خط اوست بر برگ ۳۶ الف نامه‌ای است با نشان سید محمد حسینی مورخ ۱۲۶۴ ق و در صدر نامه چنین نوشته: «نوشته‌ای است به استادی درویش مجید نوشته و خوب نوشته است»

قطع: ۱۹/۵×۱۲/۵، جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۴۲، سطور هر صفحه: ۱۱، کاغذ: فرنگی آهار مهره چند رنگ.

(۷۹۳)

(فارسی)

مجموعه

۱. دستور معما (گ ۱-۲۱)

از علی اکبر تفرشی (قرن ۱۱-۱۲ هـ)

او در این رساله اسامی معما را به ترتیب حروف الفبا یاد کرده.

نسخه حاضر تا باب حاء است که اوزاق آن جا به جا و به گونه‌ای نامنظم صحافی شده بخشی از دیباچه آن در برگ ۸ الف قرار دارد و آغاز کتاب در نسخه نیست.

در فهرست منزوی سه نسخه از این کتاب در رضوی و دانشگاه و خانقاه احمدی شیراز یاد شده (منزوی، ج ۳، ص ۲۲۰۰).

۲. دستور معما (گ ۲۲-۷۱)

از میر حسین معمایی. بخشی از آن کتاب است جا به جا و نادرست.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۲ هـ، با اوراق نامنظم.

قطع: وزیری باریک ۲۴×۱۳/۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ: ۷۱، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: آهار مهره شکری.

(۷۹۴)

دیوان ظهیر فاریابی

(فارسی)

بدون ترتیب الفبایی: قصاید، قطعات، رباعیات.

آغاز:

هو المید یسمی بکاس المدام هینا لمن کان کل الانام

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق میرزا جانی آشتیانی مورخ ۱۳۰۳ ق، که برای میرزا آقاخان نوشته است. تمام صفحات دارای جداول به قلم قرمز و آبی و اکلیل.

قطع: وزیری کوچک ۲۰/۵×۱۳/۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ: ۷۷، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی نخودی رنگ آهار مهره.

(۷۹۵)

تحفة الاثمة العلیة

(فارسی)

از فتح‌الله بن احمد بن محمود شهرستانی سبزواری

در اخلاق به طریق تقسیم و تشجیر دارای یک مقدمه (که ترجمه رساله اقسام حکمت ابن سیناست) و سه مقاله (۱. در فضائل و رذائل ۲. زندگی با اهل منزل و مردم ۳. سیاست شهرها و اقلیمها) و خاتمه (در نصائح سلاطین).

این رساله در فرهنگ ایران زمین، سال ۱۱ به چاپ رسیده است. رک: فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲، ص ۳۳۵، منزوی، ص ۱۵۵۸.

آغاز: سپاس و ستایش خدایی را که به قدرت کامله.

نسخه‌ای است به قلم نسخ زیبای سید ابوالقاسم تفرشی مورخ ۱۲۹۱ ق. کاتب در پایان نسخه می‌نویسد که این نسخه را برای میرزا احمد لشکر نویس رونویس و به رسم تحفه به او پیشکش کرده است. جداول با قلم قرمز و سیاه و آبی و آب طلایی نوشته‌ها با رنگهای مختلف است.

قطع وزیری ۲۴/۵×۱۷/۵، جلد: تیماجی مشکی سبز، برگ: ۳۲، سطور هر صفحه مختلف (و با شکلهای مختلف)، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره.

(۷۹۶)

(فارسی)

کتاب کاپیتان اسکات

خاتمه حدیقه الاقالیم در تاریخ و جغرافیای ربیع مسکون و اصناف مردم و عجائب موجودات جهان. اصل از کاپیتان جانانان انگلیسی و ترجمه به قلم شیخ الله یار بلگرامی. مجلس، ج ۱۰، ص ۳۶۹؛ منزوی، ج ۶، ص ۳۹۷۸؛ فهرست مشار، ص ۵۱۹ (چاپ اول).
آغاز: فصل کاپیتان جانانان اسکات گوید که به قول بطلمیوس.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۲۵۷ ق بر پشت برگ نخست یادداشتی است از محمد حسین شعاع الملک درباره کتاب و نیز تاریخ تولد محمد حسن فرزند جهانگیرخان سرتیپ در ۱۲۵۸ ق و تولد حیدرعلی فرزند لطف‌علی خان در ۱۳۵۴ ق. بر پشت برگ آخر تاریخ مرگ فتح‌علی شاه (در ۱۲۵۰ ق) و سلطنت محمد شاه با همان خط یادداشت‌های اول نسخه دیده می‌شود. عناوین سنگرف.

قطع: وزیری ۲۱/۵×۱۴، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۲۳۴، سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۹۷)

مجموعه

(فارسی)

۱. فرس نامه (گ ۱-۲ الف)

رساله در بیان رگهایی در اسب که فصد آنها در معالجت پاره‌ای از امراض اسبان مؤثر است. عنوان رساله چنین است: «فرس نامه در بیان عروق» است.
آغاز: بسمله. بدان ایدک‌الله... که عروقی که فصد آن در امراض حاجت افتد بیست و یک برگ است.

پایان: پس ادویه مخصوصه هر علتی را استعمال نمایند و بالله التوفیق.

۲. معالجه بیماریهای اسب (گ ۳-۴۳)

فرس نامه در بیان بیماریهای اسب و شیوه‌های علاج آنهاست در عنوان رساله آمده «کتاب در بیان امراض که در بدن و معده و غیره بهم رسد».
آغاز: بسمله. اول در امراض سرد چشمی یا ناخنه پرده سفیدیست (این نسخه ناقص است و از پایان افتاده دارد).

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری متوسط از قرن ۱۴ ه. عناوین در متن و حاشیه قرمز.

قطع: رقعی ۱۷/۵×۱۱، جلد: تیماج مشکی یک لا سجاف عطف تیماج قرمز، برگ: ۴۳، سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی سفید.

(۷۹۸)

مجموعه

(فارسی)

۱. نصایح نامه (پند نامه) (گ ۱-۴ الف)

از خواجه عبدالله انصاری (۴۸۱ق)

در آغاز نسخه (پس از بسمله) آمده: «حضرت خواجه عبدالله انصاری... در نصیحت فخرالوزرا خواجه نظام‌الملک طوسی در مشافهه فرموده‌اند که در رعایت دلها کوش و عیب مردم ببوش...».

در پاره‌ای از نسخ پس از ذکر نام خواجه عبدالله و نظام‌الملک نخستین نصیحت چنین است: در فهرست منزوی کهن‌ترین نسخه این رساله مورخ ۸۵۱ و متعلق به کتابخانه مراد ملاست. رک: منزوی، ج ۲، ص ۱۷۰۱.

پایان: گذشتن از خود رسیدن به حق دان.

(فارسی)

۲. دیوان فنا

از شاعری است از قرن ۱۳ ه که فنا تخلص می‌کند و از پیروان شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی است. بخشهایی از وسط دیوان از قصائد و غزلیات افتاده و آن چه موجود است در این نسخه از این قرار است:

- مثنوی در اصول عقاید با عناوین: در توحید، بیان عدل، اثبات نبوت، بیان امامت، بیان معاد، سخن در آجال و ارزاق و اسعار، در نصیح برادران دینی (که ستایش و وصف شیخ احمد احسائی است).

- قصیده در مدح شیخ احمد به مناسبت دیدن تصویر (عکس) شیخ.

- قصیده در اصول عقاید برای کودکان (دنبال این قصیده از نسخه افتاده است).

- غزلیات (از اول این بخش اوراقی افتاده و در برخی از آنها تخلص فنا دیده می‌شود).

- مستزاد در مرثیه و اشعاری در مدح.

- قطعاتی در مرثیه و تاریخ فوت از جمله تاریخ فوت سلیمان خان افشار (در ۱۳۰۳ ق)

(دنباله این بخش نیز افتاده).

- مسمط در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام و مسمطی دیگر در مدح سیدکاظم رشتی و

دیگری در مدح سلیمان خان و رضاقلی خان و در پایان مثنوی در مدح بیوک خان نواده

سلیمان خان.

آغاز: (مثنوی اصول عقائد)

از پی‌پی حمد و از پی‌پی تسلیم

که اصول عقائد اسلام

پایان:

بارالها به عزت قرآن بهره توفیق بر نظر علی خان

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ ه، بادو قلم از دو نویسنده (رساله اول با

قلم درشت‌تر است) بر پشت یک برگ اضافی نوشته: دیوان فنا کرمانی.

قطع: جیبی ۲۱/۵×۱۵، جلد: تیماجی سبز رنگ، برگ: ۲۳، سطور: ۶ و ۱۶،

کاغذ: فرنکی شکری رنگ آهار مهره.

(۷۹۹)

مجموعه

(فارسی)

۱. تنبیهات المنجمین (گ ۱-۶۱)

از مولی مظفر گنابادی (سده ۱۱ ه)

در احکام نجوم دارای یک مقدمه، ۶ باب و خاتمه.

فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۹، صص ۱۰۴ و ۴۰۶؛ منزوی، ج ۱، ص ۲۷۵.

آغاز: بسمله. چنین گوید احقر و بنده کمتر اعنی ابن محمد قاسم منجم مظفر.

پایان: احمد بن محمد الملقب باختیار.

۲. بیست باب در تقویم (گ ۶۳-۷۰)

از عبدالعلی بیرجندی (۹۴۳ق)

فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۹، صص ۱۹۲ و ۵۵۷؛ منزوی، ج ۱، ص ۲۴۷.

نسخه حاضر تنها باب دوم است مشتمل بر هفت فصل.

آغاز: باب دوم در احکام نظرات کواکب سبعة سیاره...

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری قرن ۱۴ ه. در پایان نسخه نوشته‌ای

است با قلم دیگر و تازه‌تر در دو صفحه دربارهٔ اقالیم سبعه و حساب بروج.
 عناوین شنگرف.
 قطع: خشتی ۲۲×۱۷، جلد: گالینگور قرمز، برگ: ۷۱، سطور هر صفحه: ۲۶،
 کاغذ: فرنکی نخودی رنگ.

(۸۰۰)

(فارسی)

دیوان فیضی

از ابوالفضل بن مبارک فیض دکنی (۱۰۰۴ ق)
 دارای مقدمه‌ای به نثر از خود او و سپس قصائد، غزلیات (به ترتیب الفبائی)، قطعات،
 رباعیات و فردها (منزوی، ج ۳، ص ۲۴۷۴).
 در نسخه حاضر برگها جا به جا شده، اندکی از آغاز و مقدمه و پایان فردها و اوزان بسیار از
 میان غزلیات افتاده.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۲ هـ، صفحه اول دارای جداول با قلم آب
 طلا و قرمز و آبی است و چند صفحه پس از آن دارای جدول با یک قلم آبی،
 دیگر صفحات بدون جدول است.
 قطع: نیم خشتی ۲۱/۵×۱۱/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۲۰۱، سطور هر
 صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنکی.

(۸۰۱)

(فارسی)

جنگ شعر

شامل اشعاری است از: هاتف، جامی، خیام (در نسخه خیوم) بابا طاهر، ابوسعید
 ابوالخیر، وحشی بافقی، مینا (در نسخه: خان مینا)، غرا، شهید نقاش^۱ هدایت، وصال، شهرت،
 ۱. از اشعار او چهارده بیت است، در مرثیه آقا محمد هاشم خان که هر مصراع آن ماده تاریخ در گذشت او است (=)
 (۱۲۷۶).

صائب، صابر، صباحی، مصاحب، هما، نقاش، خاقانی، سعدی، حافظ،^۱ صادق شیرازی،^۲
 خرم، قآنی، شاهین، بلند اقبال،^۳ یغما.
 در حاشیه نیز (از برگ ۲۵ الف) اشعاری است با قلم متن (غالباً بدون ذکر نام شاعر) از
 فروغی، هما، سائل، محرم، ناصر، مغربی، شوکت، عصمت، شمس، شیدا، رضائی، راغب،
 شاه نعمه‌الله، حافظ و سعدی و فروغی.

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق متوسط قرن ۱۳ هـ.

قطع: وزیری کوچک ۲۰×۱۴/۵، جلد: تیماجی قرمز رنگ. برگ: ۱۸۵،
 سطور هر صفحه: ۲۰، کاغذ: فرنکی آبی رنگ.

(۸۰۲)

(عربی)

الفوائد الصمدية

از بهاء‌الدین محمد بن حسین عاملی حارثی، شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق)
 در نحو.

نسخه‌ای است به قلم نسخ عبدالخالق پسر کربلایی درویش علی خلیف‌نالی
 ساکن زنجان مورخ ۱۲۳۲ ق و در مدرسه قدیم زنجان آن را کتابت کرده است.
 تمام صفحات محشی است. حاشیه چند برگ اول و برگ آخر وصال دارد.
 سطور کوتاه و با فواصل و حواشی وسیع است. عناوین شنگرف.
 قطع: خشتی ۱۹/۵×۱۵، جلد: تیماج مشکي یک‌لا، برگ: ۹۸، سطور هر
 صفحه: ۶، کاغذ: فرنکی آهار مهره.

۱. در دنبال اشعار حافظ تخمیس قطعه معروف ناصر خسرو (روزی ز سر سنگ...) را با تخلص سعدی در آخر
 می‌آورد.
۲. در دنبال اشعار صادق (ص ۱۶۱) تخمیس شعر خاقانی: «ابلیس گفت طاعت من بی‌کرانه بود» با این مطلع: «موسی
 شبی به وادی ایمن روانه بوده آمده و سپس چند قطعه دربارهٔ نور علی شاه.
۳. از اشعار بلند اقبال در حاشیه ترجیع‌بندی است که شعر مکررش این است:
 بسنده شاهزاده فرهادم سزد از غم کند گسر آزادم

(۸۰۳)

مجموعه

۱. سی فصل (ک ۱-۲۳)

از خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ق)

در تقویم.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان که این مختصری است که خواجه نصیر طوسی تصنیف کرده در معرفت تقویم... فصل اول در حساب جمل.

پایان: باید به مطولات رجوع نمود.

۲. کبری (ک ۲۵-۳۹)

از میر سید شریف گرگانی (۸۱۶ق)

در منطق.

کاتب در این نسخه جای بیشتر جداولی را که فرصت شیرازی بر کبری افزوده (و در ذیل شماره ۳ یاد خواهد شد) سفید گذارده است.

۳. شرح کبری (برگ ۲۵-۲۸ حاشیه)

از فرصت شیرازی

که به درخواست میرزا فضل الله (گویا کاتب نسخه) نگاشته و تا بحث دلالات است. فرصت جداولی نیز در متن کبری افزوده است.

آغاز: بسم الله. الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید اقل السادات فرصت شیرازی که بنابر خواهش دوست جلیل القدر... آقا میرزا فضل الله که گاه گاهی ایشان را با این شکسته خاطر مباحثه‌ای است شرح بعضی از مطالب... در حواشی آن از قول بعضی متأخرین و متقدمین... و نیز در ضمن متن از کتاب هر کجا ذکر انقسام شیء از مطالب منطقیه باشد صورت تقسیم آن را در جدولی مرسوم مرقوم دارد... قال المصنف بدان که آدمی را. بدان که آدمی منسوب به سوی حضرت آدم پس یاء آن یاء نسبت باشد و قلیلی گویند یاء آن جزء آنست.

پایان: لازم می‌آید دخول هر یک از این سه دلالت در بحث دیگری کما قیل.

۴. شرح کبری (۴۰-۶۳)

شرح است بر کبری در منطق. رساله کبری از گرگانی و شرح حاضر جز شرح عصام الدین اسفراینی است.

نسخه‌ای از این شرح در کتابخانه امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف و در مجموعه دکتر مفتاح موجود است (منزوی، ج ۲، ص ۱۵۰۲).

آغاز: الحمد لله الذی خلق السماوات و الارض... بدان که آدمی را... بدان که آدمی مرکب است از روح و بدن و حکما را خلاف کرده‌اند در معنی روح آدمی و اصح اقوال آنست که... جوهری است مجرد که تعلق دارد به بدن انسان از روی تصرف.

پایان: زیرا که مقدم و تالی با یکدیگر مجتمع می‌شوند در قضیه مانعة الخلو چنان که گویی این جسم لاشجر است... پس لاشجر است.

۵. کبری منظوم (۶۸-۷۹)

از نورعلی شاه اصفهانی (۱۲۱۲ق)

نظم رساله کبری در منطق است از میر سید شریف گرگانی.

فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۰، ص ۱۲۲۱ و ج ۱۹، ص ۳۸؛ منزوی، ج ۲، ص ۱۵۰۷.

آغاز:

حمد بی حد مر خدایی را نخست که به نامش نامها گردد درست

پایان:

در دلت نور علی را یاد کن وز دعائی روح او را شاد کن

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق فضل الله پسر میرزا ابوالقاسم حسینی مورخ

۱۲۹۱ق. بخش آخر مجموعه با قلم دیگر است از همین کاتب جداول و اشکال

ریاضی رساله یکم و نیز عناوین در تمام دفتر با قلم قرمز است.

قطع: خشتی ۲۱×۱۶، جلد: گالینگور نقش طوفانی و زمینه سفید عطف

تیماج مشکی، برگ: ۷۹، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۰۴)

مجموعه

۱. تاریخ پادشاهان عجم به سیاق

از کیومرث تا فتحعلی شاه قاجار. در آغاز، فهرست طبقات سلاطین ایران پیش از اسلام را آورده‌اند. در این نسخه آغاز سلسله قاجایه و سلطنت آقا محمد خان و فتحعلی شاه با تفصیل بیشتر یاد شده. در ذیل نام پادشاهان فهرستی از کارها و بناهای ایجاد شده به دست آنان ثبت است اما برخلاف برخی از نسخ، دانشمندان و فضلا و عصر آن پادشاه یاد نشده.

رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۷، ص ۱۵۳؛ فهرست منزوی، ج ۶، ص ۴۲۴۶.

۲. مثنوی در خداشناسی و عرفان (گ ۲ الف - ۲۷ ب حاشیه)

از حاج محمد کریم خان قاجار (۱۲۸۸ ق)

رجوع شود به فهرست کتب مشایخ، ج ۲، ص ۲۴۳؛ منزوی، ج ۴، ص ۳۱۳۱.

آغاز:

ای منززه پرده‌دار و پرده در وی برون از پرده و از پرده در

پایان:

مقصود از دیوار، آن نقش شقی است و ز فروغ شمس نور عاشقی است

نسخه‌ای است به قلم شکسته نستعلیق زیبای قرن ۱۳ ه، مثنوی در حاشیه باقلم

دیگر و تازه‌تر است. بر برگهای اضافی اول نسخه، یادداشتی است پزشکی باقلم

جوهر آبی. عناوین قرمز.

قطع: وزیری باریک ۲۲×۱۲، جلد: تیماجی قهوه‌ای رنگ یک‌لا. برگ: ۸۷

سطور هر صفحه مختلف. کاغذ فرنگی.

(۸۰۵)

ارشاد الازدهان

از علامه حلی، حسن بن یوسف بن المطهر (۷۲۶ ق)

(عربی)

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۱-۱۲ ه، تمام برگها آثار رطوبت کهنه و کنار برخی از برگها وصال دارد. نسخه از پایان افتاده دارد و بر پشت برگ نخست یادداشتی است درباره واقعه ویا در زنجان به تاریخ ۱۲۶۹ ق. عناوین شنگرف. قطع: خشتی ۱۵×۲۰×۳، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، برگ: ۲۲۴. سطور هر صفحه ۱۵ کاغذ: فرنگی.

(۸۰۶)

مجموعه

(فارسی)

۱. حل تقویم (گ ۱-۱۶ و ۴۰ ب - ۵۴ الف)

دستور نوشتن تقویم است با اشارت به پاره‌ای از احکام نجوم و اختیارات با عنوان حل تقویم.

آغاز: بسمله. بدان ایدک الله تعالی و اسعدک... که تقویم در لغت راست داشتن و قسمت کردن است و در اصطلاح اهل تنجیم و هیئت قوسی است که از منطقة البروج محصور میان اول حمل و موضع کواکب... و اطلاق تقویم بر صحیفه که تقاویم کواکب و انظار و حالات ایشان در یک سال در آن مسطور باشد ذایع و شایع است.

پایان: و ختم کلام بر این نظم بلاغت نظام که اشاره به وصف حال مؤلف این مقال تواند بود می‌نماید.

نجوم کلام بسی لامع اند ولیکن چه حاصل که بی طالعند

والحمد لواهب العقل و مفیض العلم و الصلوة علی محمد محیط دائرة العدالة و الحلم و آله الطیبین.

اوراق این رساله در صحافی جابه جاشده و قسمتی از آن پس از رساله سی فصل خواجه و ساعت قرار گرفته.

۲. سی فصل (گ ۱۷ ب - ۴۰ ب)

از خواجه نصیر (۶۷۲ ق) در تقویم.

نسخه‌ای از این رساله با شماره ۴۷۱ درج ۲ فهرست این کتابخانه با نام معرفت تقویم یاد شده است رک: ج ۲، ص ۱۵۱.

۳. ساعت (گ ۳۹ ب - ۴۰ الف)

گفتاری است از خواجه نصیر طوسی در بیان مقیاس تعیین ساعات روز.

آغاز: در تعیین ساعت از قول خواجه نصیرالدین طوسی آنکه محتاج به آلات و ادوات اسطرلاب باشد.

۴. احکام سالهای ترکان (گ ۵۴ الف - ۵۷ ب)

شرح است بر دوییتی از نصاب ابونصر فراهی در بیان اسامی سالهای ترکان «موش و بقر و پلنگ و خرگوش شمار...».

آغاز: احوال سال ترکان، موش و بقر... از قول حکما سال موش، گویند چون پیش آید سال ایمن بود و خوش گذرد.

۵. بروج (گ ۵۷ ب - ۶۰)

تقسیم بروج به بروج آفتابی و بروج ماهی.

آغاز: بدان که بروج فلک را به دو نیم کرده‌اند نیم اول از اسد تا آخر جدی آفتاب را دادند. پایان:

رمزکی گفتم از نجوم ترا تا بیاموزیش تمام تمام

نسخه‌ای است با دو قلم نسخ و نستعلیق خوب و روشن از قرن ۱۳ هـ دارای

جداول و اشکال نجومی در متن و در حاشیه. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۲۰/۵×۱۵، جلد: تیماج مندرس مشکی عطف پارچه‌ای

مندرس مشکی، برگ: ۶۰ سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره.

(۸۰۷)

مخزن النجوم

(فارسی)

زایجه طالع شاهزاده قاجار^۱ از محمد مهدی کرمانشاهی. نام «مخزن النجوم» در عنوان صفحه اول با قلم دیگر آمده و در متن کتاب این نام یاد نشده است.

مؤلف این زایجه را به امر پدر مولود که خود از فنون ریاضی و نجوم آگاه بوده در دو بخش تهیه کرده است بخش اول جداول زایجه است و پیش از آن کیفیت اعمال خود را شرح می‌دهد و بخش دوم در احکام و دلایل تا پایان عمر (۷۷ سال). مؤلف در دیباجه از میرزا محمد لواسانی یاد می‌کند.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد استخراج طالع میلاد... نواب مستطاب میرزا بن... در یکشنبه یازدهم هلالی و دوازدهم حسابی شهر ذی‌قعدة سال ۱۲۳۸... به افق کرمانشاه اتفاق افتاد... چون این ذره بی‌مقدار... محمد مهدی مانند خمسه متحیره... و از فهرست میرزا محمد لواسانی هم چون نیر اصغر در پرده خسوف... تا در این اوقات... نواب مستطاب والد بزرگوار مولود... استخراج طالع... فرزند دل‌بندش... فرمودند مأمور.

آغاز بخش دوم: بسمله. چون این قلیل البضاعة هیچ ندانی محمد مهدی کرمانشاهانی... اعمال زایجه... را به اتمام رسانید شروع به احکام آن نمود.

پایان: دلیل است بر قوت احوال خصما... امید که تا مهر انور راضیا... وجود یسر مورد بسر دید از آفتاب عنایت ازلی پرنور و از پرتو مهر و لطف لم‌یزلی غیرت طور باد.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق روشنی قرن ۱۳ هـ، جداول نجومی و عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۸×۱۲، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ: ۸۸ سطور هر صفحه:

۱۱، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۰۸)

مصباح الفقیه

(عربی)

شرح شرائع محقق حلی از حاج آقا رضا همدانی پسر محمد هادی (۱۳۲۲ ق)
رجوع شود به ذریعه، ج ۲۱، ص ۱۱۵.

مباحث طهارت و صلوٰه و زکوة و خمس از این کتاب به چاپ رسیده است.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریر قرن ۱۴ هـ (گویا از مؤلف). در برخی از صفحات بر بعضی از کلمات یا سطور خط زده شده در این نسخه بخشی از کتاب الخمس، کتاب الزکوة و کتاب الصلوٰه است نیمی از برگ نخست پاره شده برگ ۱-۲ و ۱۰ و ۱۱۰ و صالی دارد پایان کتاب الزکوة و آغاز کتاب الخمس در برگ ۶۹ ب و آغاز بخش موجود از کتاب الصلوٰه در برگ ۸۹ الف.
قطع: خشتی ۲۰×۱۴/۵، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه‌ای، برگ: ۱۱۴،
سطور هر صفحه: ۲۲، کاغذ: فرنکی سفید (چند برگ آخر زرد رنگ).

(۸۰۹)

دیوان ازرقی

(فارسی)

بخشی از قصائد ازرقی هروی است. بدون ترتیب الفبائی.
آغاز:

زنور قبه زرین آینه تسمثال   زمین تفته فرو پوشد آتشین سربال

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۴ هـ. نسخه ناتمام است و در پایان ۳۲ برگ سفید است (که کاتب ظاهراً میخواست دیوان را تمام کند) بر یک برگ سفید اضافی غزلی است از خرم. بر پشت برگ نخست تملک و مهر سید رضی الحسینی مورخ ۱۲۶۵ ق و مهر شعاع دیده می‌شود.

قطع وزیری کوچک ۲۱/۵×۹، جلد: تیماجی مشکی برگ (بجز ۳۲ برگ سفید آخر): ۵۴، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنکی آهار مهره سفید.

(۸۱۰)

حاشیه مختصر

(عربی)

حاشیه خطایی (یا خطایی یا ختایی) بر شرح مختصر تفتازانی بر تلخیص المفتاح سکاکی. / در کشف الظنون آغاز شرح گرگانی بر مفتاح العلوم سکاکی به جای آغاز این حاشیه نقل گردیده.

درباره این کتاب و مؤلف آن رک به فهرست سپهسالار، ج ۲، ص ۴۰۶.

آغاز: نحمدک اللهم علی ما اعطیتنا من سوائغ النعم ... قوله نحمدک أثر الحمد علی الشکر.
پایان: بترک المعین الی غیر المعین و الخطاب.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق محمد... پسر کریلایی رمضان مورخ ۱۲۳۱ ق. بر یک برگ اضافی اول و آخر و پشت برگ نخست نسخه نوشته‌هایی است و نیز مهر «محمد ربیع». در برخی از برگهای اول و آخر لکه‌های سیاه دیده می‌شود در صفحات نخست حاشیه‌هایی است از ملا عبدالله و دیگران. عناوین قرمز.

قطع: رقعی ۲۰×۱۱، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۷۵، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنکی آبی رنگ.

(۸۱۱)

مجموعه

(فارسی)

۱. رساله شک و سهو (عجالة؛ شکوک الصلوٰه) (گ ۱-۱۲۰)

از مولی محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ ق)

در یک مقدمه و پنج فصل و خاتمه در احکام شک و سهو در نماز.

ذریعه، ج ۱۴، ص ۲۱۶؛ فهرست مجلس، ج ۱۷، ص ۷۴.

آغاز: الحمد لله الذی ازاح ظلمات الشبهات ... اما بعد چنین گوید خاک راه سالکان...

پایان: به اینجا ختم شد این رساله عجالة در مشهد مطهر امام... علی بن موسی... هزار و

هشتاد و پنجم از هجرت و الحمد لله اولاً و آخراً.

۲. صیغ عقود (گ ۱۳-۱۵)

از محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ ق)

ذریعه، ج ۱۵، ص ۱۱۱. مؤلف نام خویش را در پایان رساله می‌آورد.

آغاز: الحمد لله الذی احل النکاح و نذب الیه ... غرض از تحریر این رساله وجیزه.

در ذیل رساله (در برگ ۱۵ ب) حدیثی است از امام صادق علیه السلام در تعبیر رؤیا با همین خط.

۳. اختیارات (گ ۱۶-۴۴)

از مولی محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ ق)

در سه فصل و یک خاتمه.

درباره رساله اختیارات مجلسی و نسخه‌های مختلف آن رجوع شود به فهرست مجلس، ج

۱۹، ص ۴۳۸-۴۴۲.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... چنین گوید احقر عباد محمد باقر.

پایان: و مردی فاجر دعوی پادشاهی کند الی هنا انتهی ما اورده.

پس از رساله اختیارات در برگ ۲۳ الف نسب پیامبر صلی الله علیه و آله با توضیحات به نقل از کتاب انوار

المضینه و کتاب نزاهة العقول و کتاب نخب المناقب ابن جبیر.

۴. ترجمه و شرح توحید مفضل (گ ۲۶ ب-۶۵)

از مولی محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ ق)

به نام شاه سلیمان صفوی در ۱۱۰۱ ق.

ذریعه، ج ۴، ص ۹۱؛ منزوی، ج ۲، ص ۹۱۷.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا الی توحیده ... اما بعد قاصر از نیل معانی.

نسخه‌ای است به خط نسخ خوب و روشن از محمد علی پسر محمد شفیع

مورخ ۱۰۱۹ ق، حاشیه برگ اول و صالی دارد و بعضی از سطور آن خوانده

نمی‌شود. برگ ۸ مندرس است و سطور از آن (در ص ۱۵) خوانده نمی‌شود و

هم‌چنین برگ ۲ و ۲۰ و صالی دارد. رقم کاتب در پایان همه رساله‌ها موجود

است در پایان دفتر دعای صباح بر دو برگ به قلم نسخ زیبا و درشت‌تر از قلم

نسخه نوشته که ناتمام است. عناوین در متن و حاشیه شنگرف.

قطع: رقعی ۱۲×۱۸/۵، جلد: تیماجی ساغری مشکی با جداول زرین و

مقوای بسیار ضخیم برگ (با دو برگ دعای صباح): ۶۸ سطور هر صفحه: ۲۳،

کاغذ: اصفهانی شکری.

(۸۱۲)

جنگ شعر

(فارسی)

اشعاری است از: سعدی، طیب، خسرو، سلمان ساوجی، صائب، سحاب، هاتف، عطار،

خسرو دهلوی، محمد قلی سلیم، حافظ، جامی، و صلی، عاشق، صبور، سائل، افضل،

شمس‌الدین، ابن یمین، بابا طاهر عریان، مشتاق، حریف، محتشم، حسن، فضولی، صباحی،

ضیاء کاشی، حاجی سلیمان، طوفان، بسحاق اطعمه.

فهرست اسامی شاعران بر پشت برگ نخست به قلم کاتب نسخه آورده شده است.

نسخه‌ای است به قلم شکسته نستعلیق قرن ۱۳ هـ. تمام برگها دارای جدول است

به قلم قرمز و آبی. در برخی از صفحات اشعاری به قلم تازه شیخ محمد حسن

در تاریخ ۱۳۰۴ ق اضافه شده. از برگ ۵۳ تا آخر اشعار حواشی را نیز فرا گرفته

و در برگ ۵۳ الف قسمتی از حاشیه سیاه شده. در حاشیه برگ اول نوشته‌ای

است به قلم نستعلیق از پایان دفتر اوراقی افتاده است.

قطع: خشتی ۵/۱۴×۲۰، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ: ۵۸ سطور: ۱۲ در

دوستون به چلیپا. کاغذ: فرنکی آهار مهره شکری.

(۸۱۳)

کتاب الزهد

(عربی)

از حسین بن سعید بن حماد اهوازی

صاحب ذریعه درج ۱۲، ص ۶۴ نسخه‌ای کهنه از این کتاب را در کتابخانه تهرانی در

سامراء دیده‌اند. در کتابخانه مرعشی قم و در مشهد رضوی (ش ۸۱۲۸) و در مدرسه فیضیه قم چند نسخه تازه است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... باب الصمت الا بخیر و ترک الرجل ما لا یغنیه و النمیمه حدثنا ابوالحسن علی بن حکیم قال اخبرنا حسین بن سعید بن حماد عن الحسین بن مختار قال حدثنی بعض اصحابنا عن ابی جعفر (ع).

پایان: وینهی عن المعروف.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری مورخ ۱۳۳۸ ق، عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۲۱×۱۳/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ ۲۶، سطور هر صفحه: ۲۲، کاغذ: فرنگی.

(۸۱۴)

مفاتیح الشرائع

از مولی محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

ذریعه، ج ۲۱، ص ۳۰۳؛ فهرست مجلس شورای ج ۱۰، ص ۳۸۲ و ۸۸۲

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لاین الاسلام.

نسخه‌ای است (بخش عبادات و سیاسات) به قلم نسخ ابن امیر محمد المعروف به خاتون آبادی مورخ ۱۲۰۶ ق. در کنار برخی از صفحات حواشی و تصحیحات به قلمهای مختلف دیده می‌شود. عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۲۱×۱۵/۵، جلد: تیماج زرد رنگ یک لا، برگ: ۱۶۹، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۱۵)

نفائس الفنون

از شمس الدین محمد بن محمود آملی (۷۵۲ ق)

(فارسی)

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۱ ه، و بخشی است کوتاه از مقاله دوم از نفائس الفنون. در حاشیه برخی از صفحات نوشته‌هایی است که قسمتی از آنها را در صحافی بریده‌اند. بر یک برگ اضافی آخر نیز نوشته‌های مختلف است. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری ۲۵×۱۵/۸، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۳۲، سطور هر صفحه: ۲۵، کاغذ اصفهانی.

(۸۱۶)

نهاية الاحكام

(عربی)

از علامه حلی حسن بن یوسف (۷۲۶ ق).

این کتاب را مؤلف به پایان نرسانیده و موجود از آغاز تا بخشی از بیع صرف است.

نسخه‌ای از این کتاب به خط محمد بن علی بن یوسف حلی (برادرزاده مؤلف) در کتابخانه فخرالدین نصیری است.

ذریعه، ج ۲۴، ص ۳۹۴.

آغاز: الحمد لله المتقدس عن مشاركة الممکنات... اما بعد فهذا کتاب نهاية الاحکام... لخصت فيه فتاوی الامامیه...

پایان: و تخیر المشتري لتبعض الصفقه. هذا آخر ما وجد من هذا الکتاب.

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۲ ه. برگهایی از آخر (قبل از برگ آخر) تازه‌تر است. در بسیاری از برگها آثار رطوبت دیده می‌شود بر پشت برگ اول چند تملک و مهر و از آن جمله تملک احمد بن حسن بن علی ابن حسن الخواجه دیده می‌شود. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری ۲۳×۱۸، جلد: تیماجی سبز، برگ: ۱۷۵، سطور هر صفحه: ۲۲، کاغذ: اصفهانی متوسط آهار مهره نازک.

(۸۱۷)

جواهر الکلام

(عربی)

از شیخ محمد حسن اصفهانی نجفی (۱۲۶۲ ق)

در شرح بر شرائع الاسلام محقق حلی.

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۳-۱۴ هـ و بخشی است از کتاب البیع.

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۵، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۲۱۰، سطور هر صفحه: ۲۱، کاغذ: فرنکی سفید آهار مهره.

(۸۱۸)

حاشیه تحریر القواعد المنطقية

(عربی)

از میر سید شریف گرگانی (۸۱۶ ق)

بر شرح قطب‌الدین رازی بر رساله شمسیه کاتبی قزوینی.

رجوع شود به شماره‌های ۳۳۱، ۵۰۴/۲، ۵۴۷ و ۷۵۴.

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۱ هـ. گوشه پایین برگهای نیمه نخستین نسخه آسیب موربانه دیده و در چند برگ نخست جای موربانه زدگی را وصالی کرده‌اند اما به نوشته‌ها آسیب نرسیده. در نسخه حاشیه‌هایی است از داود، غفور، رحیم، حیدر، رئیس، نجم‌الدین، طالشی، احمد، عماد. بر پشت برگ اول و آخر و یک برگ اضافی آخر نسخه یادداشت‌های منطقی دیده می‌شود. بر پشت برگ آخر یکی از دارندگان نسخه صورت کتابهای موجود در حجره خویش را یاد کرده و بر پشت برگ نخست تملک‌هایی است از تقی بن شاه ویردی و سید محمد بن ابراهیم حسینی مورخ ۱۱۳۳ ق و ابن میرزا فاضل ابوالقاسم جیلی (بر تملکهای نخست خط کشیده‌اند). در اول و آخر نسخه دو برگ سفید الحاق شده و بر آنها نیز یادداشت‌هایی است.

قطع: رقعی ۱۸×۱۲، جلد: مقوای چیتی وصالی شده با عطف تیماج قرمز. برگ: ۸۰، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: اصفهانی آهار مهره.

(۸۱۹)

تحفة الابرار

(فارسی)

از عمادالدین حسن بن علی طبری (سده ۷ هـ) مؤلف کامل بهائی

(شماره ۲۰۷۷ مجلس شورا). این کتاب در اثبات بر حق بودن شیعه است دارای یک مقدمه و ده باب که فهرست آنها همان‌گونه که مؤلف می‌آورد، به اختصار از این قرار است: مقدمه دارای ۶ فصل: ۱. غرض از ایجاد انسان و این که اختلاف در امت از کجا پیدا شد. ۲. معاویه چگونه وضع لعنت کرد. ۳. چون حق نخواست دین محمد برافتد زبان معاندان را گشود. ۴. سبب نگاشتن این کتاب. ۵. توحید بی عدل و عدل بی نبوت. ۶. رسول از ایشان خائف بود.

باب ۱. بیان رسول و نبی و محدث (سه فصل).

باب ۲. خلقان را لابد است از امامی (سه فصل).

باب ۳. اهل سنت سواد اعظم اهل قبله‌اند بطلان ایشان از کجا معلوم است و حقیقت شیعه از کجا (در این باب به ۶ دلیل بر حقیقت شیعه استناد می‌کند و ششمین، علم لدنی است و منظور او الهامات و استنباطات او است که به صورت صد مسئله عرضه می‌دارد و قسمت بیشتر کتاب را این صد مسئله فرا گرفته است^۱ و همان‌گونه است که خود او می‌گوید: «به ترتیب و ترکیب و ضبطی غریب که علماء ما بدین ترتیب به تحریر نرسانیده باشند و برین نوع وضعی ننهاده».

باب ۴. انساب بنی فاطمه (۱۳ فصل).

باب ۵. اثبات وجود صاحب الزمان (سه فصل).

۱. در بیان علم لدنی می‌گوید (ص ۲۹) که فیض فضل حق است به حکم اللهم اهدنی لما اختلف فیه ... و این اشیا که گفته شود ممزوج بعضی به بعضی به ترتیب و ترکیب و ضبطی غریب که علماء ما بدین ترتیب به تحریر نرسانیده باشند و بدین نوع وضعی ننهاده اگرچه طریق معروفست ... اما وجه استدلال و استخراج و استنباط غریب افتاد و خاص لدنی آمد مرا بی اقتدا به کلام کسی در مسئله ۲ گوید: «از ما تا زمان رسول ﷺ قرب هفتصد سال بود و هفتصد مذهب بدعت بنهادند ... رجوع به قرآن کردم چنان یافتم که حق با علی است و شیعه».

باب ۶. بیان بلاد اسلام و کفر و دار تقیه.

باب ۷. فی الاخبار الامویه (سه فصل).

باب ۸. سؤالی چند که بر شیعه ایراد می‌کنند.

باب ۹. در آن که علماء سلف و خلف در حق صحابه گفته‌اند (سه فصل).

باب ۱۰. مسائل متفرقه (۸ فصل).

عماد طبری در این کتاب از مآخذ بسیار از تألیفات اهل سنت یاد می‌کند از جمله: کتاب مناقب ابوبکر احمد بن موسی مردویه اصفهانی، حاویه مامون خوارزمی، مجتبی تألیف محمد بن حسن صالحانی اصفهانی، تفسیر از ابوبکر شیرازی محمد بن موسی، سوق العروس ابو عبدالله دامغانی، نکت الفصول فی معرفة الاصول منتخب الدین ابوالفتح عجلی اصفهانی، کشف بارع اصفهانی، مشاهیر الصحابه احمد بیهقی، کتاب بنی امیه از طاهر بن الحسین بن علی السمان الخفی، مسترشد محمد بن جریر طبری، منهاج ابوالفتوح محمد الهمدانی، منتهی الارب قطان اصفهانی.

آغاز: حمد بی عد و ثنای بی حد پادشاهی را که خالق کون و مکان است.

پایان: مشروط به صحت اجماع ایشان و این دور است.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق عبدالله بن هاشم بن کاظم حسینی مورخ ۱۲۴۸ ق. فهرست مندرجات کتاب در آغاز نسخه در سه صفحه به خط کاتب نوشته. حاشیه تمام برگها دارای لکه‌های زرد است. بر یک برگ اضافی آخر احکام رؤیا و جدولی برای تعیین خوابهای صحیح و ناصحیح است و بر پشت آن چند رباعی است از علی جان و غزلی از حافظ.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۵/۱. جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۷۶، سطور هر صفحه: ۲۰، کاغذ: فرنکی.

(۸۲۰)

(عربی)

حاشیه ارشاد الازدهان

از شیخ علی بن عبدالعالی (۹۴۰ ق)

ذریعه، ج ۶، ص ۱۵.

آغاز: الحمد لله و الصلوة علی رسوله ... قوله فان السهو كالطبيعة الثانية.

پایان: نعم لابد من التحرز عن الربا. خاتمه فیها حاتمة نقلت هذه الحاشیه الشریفه من کتاب الذي قراها عند الشيخ الفاضل ... علی العاملی المصنف ... و ختمت فی آخر عشر آخر صفر بالخیر و الظفر علی ید احقر عباد الله ابن شمس الدین عنایة الله رسته‌راری ... سنه تسعه و ثمانین و تسعمائه.

نسخه‌ای است به قلم نسخ ریز عنایة الله بن شمس الدین رسته‌مداری مورخ ۹۸۹ ق. بر پشت برگ نخست اشعاری از دیوان منسوب به امیرالمؤمنین علی علیه السلام است به محمد حسین طالقانی مورخ ۱۲۱۱ ق و بر پشت برگ آخر و داخل جلد بخشی است از سیرت پیغمبر صلی الله علیه و آله در حاشیه چند صفحه آخر اشعاری است از حمله حیدری و چند یادداشت دیگر و در حاشیه ص ۲۹-۳۱ نوشته‌هایی است در شرح اوزان شرعی به نقل از صافی خلیل قزوینی و کتاب الاموال و الاموان ابو عبیده و صحاح. در حاشیه پاره‌ای از صفحات علائم رطوبت کهن دیده می‌شود. عناوین در متن قرمز و در حاشیه سیاه.

قطع: رقعی ۱۸×۱۲، جلد: تیماج قرمز، برگ ۱۰۰، سطور هر صفحه ۱۹، کاغذ: اصفهانی شکری رنگ.

(۸۲۱)

طهارت و صلوات

(فارسی)

از سید کاظم بن قاسم رشتی (۱۲۵۹ ق)

در سه باب و فصل.

نسخه‌ای است به خط نسخ مورخ ۱۲۵۹ ق. از اول افتاده دارد.

قطع: رقعی ۱۵×۱۱، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، برگ: ۵۶، سطور هر صفحه: ۱۶، کاغذ: فرنکی سفید آهار مهره.

(۸۲۲)

دیوان فیاض همدانی

از فیاض همدانی، حاج آقا محمد.

(فارسی)

نسخه‌ای از دیوان او در کتابخانه رضوی مشهد موجود است (منزوی، ج ۳، ص ۲۴۷۳).
نسخه حاضر شامل بقیه قصائد، غزلیات (به ترتیب الفبا) و ترجیع‌بندی با ۲۱ بند^۱ و رباعیات.
آغاز غزلیات:

میکنم حمد و سپاس افزون ز حد باری خدا را

کو ز آب و خاک و باد و نار آدم ساخت ما را

نسخه‌ای است به خط نستعلیق تبریزی قرن ۱۴ هـ. از اول و آخر افتاده دارد. در برگهای اول و آخر لکه‌های سیاه دیده می‌شود در حاشیه یکی از صفحات شعری از نشاط نوشته.

قطع: رقعی ۱۷/۸×۱۱، جلد: گالینگور با خالهای سپید و سیاه عطف و گوشه تیماج مشکی، برگ: ۷۹، سطور هر صفح، ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۲۳)

معارج الاصول

(عربی)

از نجم‌الدین ابوالقاسم جعفر بن یحیی محقق حلی (۶۷۷ق)
در اصول فقه در ده باب.

ذریعه، ج ۲۱، ص ۱۸۰؛ فهرست مجلس، ج ۴، ص ۱۱۶.

آغاز: الحمد لله علی سابق نعمه... و بعد ذلك فانه تكرر من جماعة... التماس مختصر فی الاصول.

پایان: یردعلیک هذا الباب.

۱. بیت ترجیع این است:

تا چند زنی به تیغ و تیرم

بگذار به درد خود بسمیرم

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۳-۱۴ هـ.

قطع: وزیری ۲۲×۱۶، جلد: مقوای نازک با عطف پارچه‌ای سفید، برگ: ۶۴،
سطور هر صفحه: ۱۶، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۲۴)

منتخب تکمیل الصناعة

(فارسی)

از عطاءالله بن محمود حسینی (سده ۹ هـ) در قافیه

رک: فهرست حاضر، ش ۷۸۷.

آغاز: سپاس بی قیاس صانعی را که تأسیس بدایع مصنوعات.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، برخی از صفحات بخشی است.

قطع: رقعی ۱۹×۱۳/۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا سجاد عطف تیماج قرمز
روشن، برگ: ۱۸، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۲۵)

شرح دعاء صنمی قریش

(فارسی)

شرح جای سخن ترجمه و شرحی است که ظاهراً در حدود قرن ۱۲-۱۳ هـ فراهم آمده و به جز شرح یوسف بن حسین اندرودی و به جز ذخیرالعالمین شرح محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی معاصر شاه سلطان حسین و نیز جز از ضیاء الخافقین است که آن نیز در عصر سلطان حسین صفوی فراهم شده.

در ذریعه از چند شرح فارسی دیگر یاد شده بدون ذکر خصوصیات. در نسخه جای سخن نخست متن دعا با قلم نسخ خوب (ظاهراً از همین کاتب ترجمه و شرح) آمده است.

در باره دعاء مغروف به صنمی قریش و شروح آن: رجوع شود به ذریعه، ج ۸، ص ۱۹۲ و ج ۱۳، ص ۲۵۶.

آغاز شرح: حمد و افری که در احاطه بیان نیاید... باید دانست که به روایات صحیح به

نبوت پیوسته که امیرالمؤمنین علیه السلام دعایی را در وتر بعد از قنوت همیشه می‌خواندند و چون... بعضی اشارات که احتیاج به بیان دارد. بنابراین شرحی بر آن به عبارت عربی تحریر یافت و بیان اکثری از آن اشارات را از کتب حدیث استخراج نمود شد و بعد از آن به خاطر رسید که ترجمه آن به عبارات فارسی نوشته شود.

پایان: بی‌ثبات گردند و به فریاد آیند و فغان نمایند والله اعلم بالصواب.

نسخه‌ای است به قلم نسخ و نستعلیق قرن ۱۳ هـ. (متن عربی دعا نسخه مورخ ۱۲۲۲ ق و شرح آن نستعلیق گویا از همان کاتب)، پشت برگ اول نوشته‌ای است از زین‌العابدین محمد تقی خوانساری.

قطع: خشتی ۲۲/۵×۱۴، جلد: کاغذ آبی کم رنگ، برگ: ۳۶، سطور هر صفحه: ۹ و ۱۵، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره.

(۸۲۶)

دیوان مظهر همدانی

(فارسی)

مجموعه‌ای است از قصائد، غزلیات، مثنویات، مسمطات، ساقی‌نامه، ترجیعات، رباعیات و فردها در مضامین مختلف بدون ترتیب الفبایی و یا موضوعی. در پایان بیشتر اشعار تخلص «مظهر» دیده می‌شود و بر یک برگ اضافی اول نسخه نوشته «دیوان مظهر همدانی» شاعر قصیده‌ای درباره مشروطه، دارد که اول آن از نسخه افتاده و نیز قصیده‌ای درباره جنگ احتشام‌الدوله در نهاوند و لرستان. به گواهی قرائن نسخه حاضر پیش نویس است و شاعر، اشعار این جزء را در نسخه‌ای دیگر بازنویس می‌کرده است.

شاعر مردی اهل فضل بوده و اشعار استوار و سلیس بسیار دارد و بیشتر در اقتفای شاعران قدیم

اینک چند بیت از قصیده مشروطه او:

خدا ننماید آن روز سلامت سوز را هرگز

که گوی چرخ عاجز گردد از چوگان مشروطه

به صد نوشیروان و طاق و خرگاهش شرف دارد

جلوس عادل بر پله ایوان مشروطه

جهان آباد شد قل ای و بی بلکه عقبی هم

تعالی رینا از وسعت میدان مشروطه

امام عصر پنداری که در کار ظهور آمد

به پا کرده است از نو خویشتن بنیان مشروطه

مطاع انس و جان مالک رقاب بحر و بر گردد

مطیع شرع اقدس گر شود سلطان مشروطه...

من استبداد را پا لفرزای دانسته‌ام مظهر

وزین پس در جهان دست من و دامان مشروطه

رباعیات مظهر در وزن رباعیات باباطاهر است و قسمتی از آن در ستایش امامان

معصوم علیه السلام است تنها یک رباعی در حاشیه ص ۱۷۵ در وزن معروف (و به نوشته شاعر: در وزن معلق) دارد.

آخرین رباعی (در ص آخر نسخه):

اگر درد میم در جام ریزد و گر صافی که در انجام ریزد

کبوتر بچه‌های حضرتتیم که آب و دانه‌مان در کام ریزد

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری شاعر. در برخی از صفحات شاعر بر یک یا چند بیت خط بطلان کشیده و در بالای بیشتر اشعار چنین آمده: «نوشته شد». در صفحه ۲۰ در بالای یک مسمط می‌نویسد «این مسمط درین جزء کسر دارد. در جزء اول تمام و صحیح نوشته شد». از اول و آخر نسخه افتاده. برگ ۴۲ وصال شده و قسمتی از سطور آن از بین رفته.

قطع: جیبی ۲۱/۳×۹، جلد: تیماجی مشکی، برگ: ۸۸، سطور هر صفحه

(غالباً): ۲۴، کاغذ: فرنگی آبی و شکری.

(۸۲۷)

تنبيهات المنجمين (تنبيه المنجمين)

(فارسی)

از مولی مظفر منجم گنابادی (سده ۱۱ هـ)

در یک مقدمه و ۶ باب مقدمه در شرائط احکام نجوم باب اول در احکام قرانات کواکب ۶ فصل باب دوم در احکام نظرات سیارات و احتراقات و احتجابات و... در سه فصل باب سوم تحویلات بروج در نه فصل باب چهارم در رجعت و استقامت و ظهور و خفا و... در سه فصل باب پنجم در احکام شرف و هبوط و وبال و اوج و حضيض در سه فصل. باب ششم در احکام اشیاء متفرقه در ۵ فصل.

گنابادی در این کتاب از جمعی از منجمان مانند محمد بن نجیب‌الدین طوسی، محیی‌الدین اناری، تاج‌الدین اکرم و ابومعشر و جز اینان یاد می‌کند و در خاتمه فهرست اسامی آنان «که این کتاب از اقوال ایشان تألیف یافته» می‌آورد: و از آن جمله است: مؤلف کتاب ماراهی هندوان، عبدوسی، ابومسلم نقاش، ابراهیم حاسب مکی و بستانم هندی، تاج‌الدین اکرم نخجوانی صاحب کتاب ما لا بد منه، حکیم شهردان رازی صاحب روضة المنجمين و احمد بن محمد ملقب به اختیار.

فهرست مجلس، ج ۱۹، صص ۲۲۸ و ۴۰۶؛ مزوی، ج ۱، ص ۲۷۵.

آغاز: سپاس و ستایش مالک الملکی را...

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق محمد محسن بن محمد حسین مورخ ۱۲۲۰ ق. صفحه ۲۰۱ دارای جدول یک قلم قرمز است.

قطع: خشتی ۲۱/۳×۱۶، جلد: تیماج قرمز روشن یک‌لا، برگ: ۱۸۸، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۲۸)

مسالك الافهام

(عربی)

از زین‌الدین بن علی عاملی، شهید ثانی (۹۶۵ ق)

در شرح بر شرایع الاسلام محقق حلی.

ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۷۸.

نسخه‌ای است به خط نسخ حدود قرن ۱۱ هـ. این نسخه جلد دوم است که از اول افتاده دارد و کتابت آن ناتمام است. در کنار برخی از صفحات حاشیه‌هایی است به نقل از خط مؤلف و از آن جمله در صفحه ۱۱ که در متن از «بعض مشائخنا المعاصرین» یاد شده و در حاشیه چنین است: «بخطه: هو السید حسن بن السید جعفر قدس الله روحه»، عناوین شگرف.

قطع: وزیری بزرگ ۲۵/۵×۱۶/۵. جلد: تیماجی قرمز روشن که یک‌لت آن با ترنج و نیم‌ترنج مذهب و گل و بوته برجسته و اندرون تیماج قرمز و عطف مندرس وصالی شده است. برگ: ۲۲۴، سطور هر صفحه: ۲۷، کاغذ: اصفهانی آهار مهره شکری.

(۸۲۹)

حاشیه لوامع الاسرار

(عربی)

از میرسید شریف گرگانی (۸۱۶ ق)

بر شرح قطب‌الدین رازی بز مطالع الانوار سراج‌الدین محمود ارموی (۶۸۲ ق).

آغاز: قال وحید زمانه الحمد لله فیاض ذوارف العوارف الفیاض الوهاب من فاض ای جاد. پایان: فی الذاتی و العرضی اذا کان افراده محسوسه.

نسخه‌ای است به قلم نسخ تحریری صدرالدین مورخ ۱۲۵۳ ق در تمام صفحات حاشیه‌های بسیار از کاتب نسخه (به نقل از زبان استاد خویش) و نیز حاشیه‌هایی از: صلاح‌الدین، محیی‌الدین، نورالله، عمادالدین، میرصدرالدین، معین، احمد کیانی، خسرو و جز اینان است. در پشت برگ نخست نیز تعلیقاتی است به قلم کاتب.

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۵/۵، جلد: مقوائی عطف و حواشی تیماجی قرمز، برگ: ۸۰، سطور هر صفحه: ۲۳، کاغذ: فرنگی شکری.

(۸۳۰)

ترجمة اسرار التنزيل

(فارسی)

از احمد بن حاج حسن طبسی سکاکی (سده ۱۰ هـ)

منزوی، ج ۱، ص ۱۰۵.

آغاز: الحمد لله الذي انزل الفرقان على عبده.

پایان: مستجاب خواهد شد.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق محمد رضا پسر رضاقلی افشار مورخ ۱۲۷۷ ق.

حاشیه برگ اول و هفت برگ آخر وصالی شده و در دو برگ آخر قسمتی از

سطور بالای صفحات خوانده نمی‌شود. عناوین شنگرف.

قطع: وزیری کوچک ۲۲×۱۴/۵، جلد: گالینگور آبی عطف تیماجی قرمز،

برگ: ۱۵، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۳۱)

مجموعه

(فارسی)

۱. سبحة الابرار (گ ۱-۶۳)

مثنوی از عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق).

نسخه متن و حاشیه را فرا گرفته است.

۲. قلندرنامه (گ ۶۴ در متن و حواشی)

از امیر حسین حسینی هروی (۷۱۸ ق)

منزوی، ج ۴، ص ۳۰۴۹.

آغاز:

ماایم قسندران معنی

در لنگسر خوش هوای دنیی

تا دهر بود بقای او باد

اخلاص من و رضای او باد

۳. مقصد اقصی (۶۶-۹۶ در متن و حاشیه)

(فارسی)

از عزیز نسفی (سده ۷ هـ)

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید... که میباید در معرفت ذات و صفات و افعال...

پایان: وطن چو مردمک دیده در سیاهی کن.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۲۹۵ و ۱۲۹۷ ق در حواشی برگها اثر

رطوبت دیده می‌شود. کنار چند برگ اول و برگ آخر وصالی دارد. بر یک برگ

اضافی وسط دو رساله فهرست تألیفات او و نیز شرح حال او به نقل از مقالات

العرفا. با قلم دیگر دیده می‌شود. برگ اول دفتر تازه نویس است.

قطع: خشتی ۲۱×۱۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۹۶، سطور هر صفحه

(متن): ۱۲، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۳۲)

حاشیه حاشیه تهذیب

(فارسی)

از میرزا علی رضا تجلی اردکانی

حاشیه‌ای است بر حاشیه مولی عبدالله شاه آبادی یزدی بر منطق تهذیب تفتازانی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد این قیودی است سودمند ارباب تعلیم و تعلم را که

در حین مذاکره مخدوم... ابراهیم خان بر زبان خامه حقیر علی رضا اراده کانی (کذا...؟)

جاری گشت قوله امروی فی کل من التسمیه... روایت شده از پیغمبر ﷺ.

پایان: که حینیۀ مطلق است.

نسخه‌ای است به قلم نسخ (برگ‌های آخر به قلم نستعلیق) حسن بن

عبدالحسین بن قطیش جزائری مورخ ۱۱۱۱ ق بر پشت برگ نخست تملک

علی بن محمد موسوی مورخ ۱۲۷۰ ق دیده می‌شود.

قطع: رقعی ۱۹×۱۰، جلد: تیماج مشکي یک لا، برگ: ۹۲، سطور هر صفحه:

۱۷ و ۲۱، کاغذ: اصفهانی نباتی رنگ آهار مهره.

(۸۳۳)

جواهر الاسرار و زواهر الانوار

(فارسی)

از حسین خوارزمی در شرح بر مثنوی معنوی مولوی. در پایان دفتر اول (نسخه حاضر) قصیده‌ای در مدح حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آورد و پیش از آن گوید: چون حضرت مولوی خاتمه دفتر اول را... به ذکر فضائل اسدالله غالب... مزین ساخته برین ضعیف نیز واجب نمود که ختم شرح این دفتر به نظم مناقب آن حضرت مشوح سازد... بیت نخست قصیده:

ای دور مانده از حرم خاص کبریا   سوی وطن رجوع کن از خطه خطا

پایان:

کوه ارادتم منزلت نمی‌شود   لوبست الجبال و لودکت السماء

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۸۹۵ ق. در حاشیه ص آخر مهری است گرد که بر آن نوشته‌ای ترکی و نیز «من کت مولاه فعلی مولاه» نقش شده و نیز چند بیت عربی به خط نستعلیق خوب که زیر آن این یادداشت است: «شب چهارشنبه هفدهم محرم الحرام سنه یکهزار و دویست و هشتاد و یک در مدرسه باباقاسم حسب الفرموده قطب العارفین حضرت میرزا هما فرمود جناب ملا ابوالقاسم خراسانی مسوده نمود. غلامحسین قاجار. متن (اشعار مثنوی) با شنکرف.

قطع: وزیری ۲۵×۱۶/۵، جلد: گالینگور قرمز عطف پارچه مشکی، برگ: ۵۶، سطور ۲۱، کاغذ: سمرقندی شکری آهار مهره.

(۸۳۴)

جواهر الکلام

(عربی)

از شیخ محمد حسن نجفی (۱۲۶۲ ق)
شرح بر شرایع الاسلام (کتاب الحج).

نسخه‌ای است به خط نسخ مورخ ۱۲۵۵ ق. عناوین شنکرف.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۵، جلد: تیماجی قرمز با ترنج و نیم ترنج، برگ: ۳۲۶، سطور هر صفحه: ۲۳، کاغذ: فرنکی سفید آهار مهره.

(۸۳۵)

مفتاح الکرامه

(عربی)

از سید جواد عاملی (۱۲۲۶ ق)

در شرح بر شرایع الاسلام کتاب القصاص و کتاب الدیات.

آغاز نسخه: الحمد لله كما هو امله... و بعد فهذه تعليقات على باب القصاص من كشف اللثام... و قد جرينا على هذا في جملة من هذا الكتاب ثم عن لنا ان نكتب على متن الكتاب... قوله اما لو قتل العبد.

پایان قصاص: اذا الحد الجنس و الصفه و الحمد لله كما هو امله... و كان الفراغ... رمضان... الف و مائتين و تسع عشر من الهجرة... انه ارحم الراحمين.

آغاز دیات: الحمد لله كما هو امله... و بعد هذا ما برز من مفتاح الكرامه.

پایان: لانه يمنع وجود النقل الذي يعول عليه عنده.

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی ۲۱/۴×۱۵/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای، برگ: ۲۳۸، سطور هر صفحه: ۲۵، کاغذ: فرنکی سفید آهار مهره.

(۸۳۶)

مفتاح الخزان

(فارسی)

از حاج زین (زین الدین) علی عطار انصاری (۸۰۶ ق)

نسخه حاضر مقاله ۱ و ۲ از رساله سوم آن کتاب است و ظاهراً همان اختیارات بدیعی اوست (وی در ۷۶۸ ق کتاب مفتاح الخزان را پرداخته و شاید رساله سوم آن کتاب را در ۷۷۰

ق برای شاهزاده خانم بدیع الجمال به نام اختیارات بدیعی کرده است) مقاله نخست در مفردات و مقاله دوم مرکبات و در ۱۶ باب است.

آغاز مقاله اول از نسخه جای سخن افتاده و پایانش چنین است: نیمه نباتی است که به شیرازی مقل خوانند و در جراحاتها استعمال کنند.

آغاز مقاله دوم: الحمد لله رب العالمین... اما بعد بدان که این مقاله دوم است از رساله سوم مفتاح الخزائن که ذکر کرده در مرکبات مستعمل الباب الاول فی المفرحات. مفرح یاقوتی خفقان و وسواس را سودمند بود به مبالغه بساید و دیگر بار بشوید و استعمال کند مفید بود انشاء تعالی.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد علی طبیب رستم‌داری پسر حکیم غلامعلی ملقب به کالتیج مورخ ۱۰۳۵ ق. از آغاز (نزدیک به نیمی از مقاله اولی) افتاده و نسخه از واژه «ضریح» آغاز میشود در تمام برگها لکه‌های زرد و چرکین است در حواشی برخی از صفحات و در فاصله بین دو مقاله نسخه‌های پزشکی است به نقل کتابهای پزشکی مانند: قرابادین شفائی، شرح نفیسی طب، منصوری رازی، ذخیره نظام شاهی و از پزشکانی مانند: حکیم محمد باقر قمی، حکیم محمد سعید، عمادالدین محمود، مقرب الخاقان میرزا محمد حسینا. بر پشت برگ آخر یادداشت کاتب به خط نستعلیق و مهر او و یک یادداشت طبی به نقل از جام جهان‌نمای عباسی و نقش تصویر جهاز هاضمه انسان (با قلم سیاه) دیده میشود حاشیه سه برگ آخر وصالی شده. عناوین سنگرف.

قطع: رقعی ۱۹×۱۳، جلد: تیماجی مشکی رنگ، برگ: ۲۷۱، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: اصفهانی شکری.

(۸۳۷)

(فارسی)

دیوان مشتاق اصفهانی

از میر سیدعلی حسینی اصفهانی (۱۱۶۹-۱۱۷۱ ق)

دارای غزلیات، رباعیات (همه به ترتیب الفبائی)، قصائد، قطعات، ترجیع‌بند^۱ در قصائد و قطعات ماده تاریخهائی درباره شاه تهماسب سوم، نادرشاه و میر سید احمد (هاتف) دارد. این دیوان در تهران به سال ۱۳۲۰ ش به چاپ رسیده است. منزوی، ج ۳، صص ۲۵۲۸-۲۵۲۹؛ مجلس، ص ۱۰۶۶. آغاز:

مخوان ز دیرم به کعبه زاهد   که برده از کف دل من آنجا
به ناله مطرب به عشوه ساقی   به خنده ساقی به گریه مینا

نسخه‌ای است به خط نستعلیق تحریری آمیخته با شکسته محمد ابراهیم مورخ ۱۱۹۲ ق. حاشیه چند برگ اول و برگ آخر وصالی اشعار سراسر متن و حاشیه را فراگرفته است.

قطع: رقعی ۱۹/۸×۱۵، جلد: تیماج قرمز اندرون تیماج مشکی بدون مقوا، برگ (بدون چند برگ سفید اضافی اول و آخر): ۶۲، سطور هر صفحه (متن): ۱۶، کاغذ: فرنکی آهار مهره شکری.

(۸۳۸)

جنگ شعر

(فارسی)

مجموعه‌ای است از اشعار: عطار، سعدی، نعیم،^۲ وحشی، ملا محمد باقر فخار، هاتف، عاشق، طوفان، ضیاء، مولوی،^۳ ابن یمین، میرزا گلشن، فضولی،^۴ طیبی، شوکت، مخفی

۱. بیت مکرر یک ترجیع‌بند این است:

صبر است علاج هجر دانسم   اما چکنم نمی‌توانم
و در ترجیع بند دیگر:

بنشینم و خسوکنم به هجران   با آید یار و پا رود جان
۲. از نعیم ساقی‌نامه‌ای بلند، غزلیات و مثنویات است.

۳. پاره‌ای از اشعار مولوی را نویسنده جنگ از عطار پنداشته است.

۴. قصیده‌ای است بلند به فارسی در مدح امام علی‌الرضا علیه السلام با این مطلع:

زهی دمامم به بو زلفت مذاق من خوش روان من تر

مرا زمانی میاد بیرون خیالت از دل هوایت از سر

خانم، واقف (قصیده‌ای بلند در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام با التزام آفتاب)، عرفی، قصاب (مثنوی زن زشت صفاهانی او را آورده و نام شاعر را یاد نمی‌کند)، سلمان ساوجی، شیخ بهائی، انوری، ابن حسام، میرزا ذبیح، جامی، میر فندرسکی، محتشم، میرزا محمد تقی،^۱ حکیم صفا، خرد، نیازی، نظیری، فردوسی، میر حاج، نظام، ملا محمد مه‌رساز متخلص به مداح، خرم سحباتی و یغما جندقی.

در این جنگ اشعاری از محرر است که نام او را نمی‌دانیم و نیز شعرهایی بدون نام سراینده مانند مثنوی در قحط هندوستان.^۲

نسخه‌ای است به قلم شکسته نستعلیق قرن ۱۳ هـ. از اول و آخر افتاده اشعار متن و حواشی را فرا گرفته است جز در ص ۷۳ تا ۷۶ که در حواشی پاره‌ای از لطائف به نثر (به خط کاتب) نقل شده و مرتبط به متن نیست. در برخی از برگ‌ها لکه‌های زرد دیده می‌شود. حاشیه چند برگ آخر پارگی دارد اما نوشته‌ها خواننده می‌شود. عناوین شنکرف.

قطع: خشتی ۲۰×۱۵، جلد: مقوایی، برگ: ۷۴، سطور چلیپا. کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۳۹)

مجموعه

(عربی)

۱. دلائل الخیرات و شوارق الانوار (گ ۱-۱۱۹)

۱. تضمین رثایه معروف محتشم کاشی است در هجو میرزا نجف خان صدراعظم و شکایت از او. در آن از میر باقر صوفی و لطماتی که خاندان او خورده و از ملا مقیم یاد شده است.

آغاز: ای صدر بی‌مثال که در روزگار تو

کار جهان و خلق جهان جمله در هم است

تا پا به جای صدرنشینان گذاشتی

سرهای قدیمیان همه پر زانوی غم است

۲. با این مطلع:

نسیم خوش زمین و آسمان را به خیر آرد خدا کار جهان را

از محمد جزولی سملالی (۸۷۰ ق)

در درود بر پیامبر با عناوین فصل و حزب. صفحه ۲۹ تصویر کعبه و در ص ۳۱ تصویر مدینه است. هر دو با آب طلا و شنکرف و زنگار.

آغاز: و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم الحمد لله الذی هدانا.

۲. چهل کلمه در فضائل صحابه (گ ۱۲۰-۱۲۶) (فارسی)

ترجمه مثنوی و منظوم چهل گفتار کوتاه است منسوب به پیامبر صلی الله علیه و آله در فضائل خلفاء راشدین. پس از متن عربی نخست ترجمه آن به نثر و سپس دو بیت فارسی در بیان مضمون آن آورده شده.

آغاز: فاضل‌ترین حدیث که به تواتر اخبار راویان مجالس اسلام... اما بعد این چهل کلمه بیان فضائل اصحاب عظام و مناقب اولاد کرام... که از بعضی کتب صحیحیه صورت انتخاب گرفته... به نظم فارسی ترجمه کرده ترتیب داده می‌شود.

نسخه‌ای است به قلم نسخ و نستعلیق قرن ۱۳ هـ. کتاب اول (دلائل الخیرات) به قلم نسخ عبدالله بن عبدالوهاب بلغانی مورخ ۱۲۴۷ ق و رساله دوم نستعلیق است بدون رقم کاتب. کتاب اول دارای پنج سرلوح و چندین سر سوره با تذهیب و ترصیع و گلکاری است حاشیه ص ۱-۲ دارای نقاشی و تذهیبی است مانند سرلوح و نیز دارای طلاکاری بین سطور است تمام صفحات مجدول با قلم آب طلا و قرمز و آبی ترجمه بین سطور (که در برخی از صفحات است) و نیز عناوین شنکرف. برگ آخر کتاب اول و صالی و پایین تمام برگ‌های کتاب دوم پارگی دارد. با هر سرلوح و هر یک از دو تصویر (کعبه و مدینه) یک برگ سفید الحاق شده در اول و آخر دفتر ۱۱ برگ سفید و ضخیم است.

قطع: وزیری ۲۳×۱۵/۵، جلد: تیماجی قرمز روشن، برگ (بدون برگ‌های سفید اول و آخر) ۱۲۶، سطور هر صفحه: شماره ۱: ۹ و شماره ۲: ۱۴، کاغذ فرنگی ضخیم آهار مهره (کاغذ شماره ۲ ضخیم و از جنس برگ‌های سفید اضافی اول و آخر است)

(۸۴۰)

جواهر الحروف

(فارسی)

از نیک چند دهلوی متخلص به بهار (مؤلف فرهنگ بهار عجم) در تحقیق حالات و مشخصات دستوری حروف دارای یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه است از این قرار:

مقدمه در شماره حروف فارسی.

باب اول حروف مفردة از الف تا یا.

باب دوم در بررسی اقسام حروف (مانند حروف: ضله، استثناء، مکان و اسماء اشاره).

مؤلف در مقدمه از کتابهای دیگرش بهار عجم و رساله ابطال الضرورة در بیان تصرفات سخنوران یاد می‌کند و همچنین از کتاب الحادی للشادی میدانی و حدائق العجم فراهانی (شرح مشکلات دیوان انوری از سید ابوالحسن فراهانی) و نیز از گویندگان بسیار از آن جمله سید عمادالدین موسوی، جمال‌الدین شهریاری، مجدالدین علی قوسی، ابویوسف هروی، آذر یزدی، مغیث هانوی، رشید اعور، باقرکاشی، حکیم علی فرقدی، خواجه عمید لویکی و سید حسین خالص.

مؤلف پاره‌ای از مؤلفان را با لقبی خاص (بدون تصریح به نام) یاد می‌کند و توضیح آن را در پایان دیباجه بیان می‌دارد. این کتاب در هند به چاپ رسیده.

آغاز: بسمله. این رساله‌ای است در بیان حروف فارسی مسمی به جواهر الحروف که حقیر فقیر هیچ مدان کج مج زبان خاکسار بهار در اثنای تألیف کتاب بهار عجم از فرهنگ‌های متعارفه... و بعضی از شروح سکندرنامه و قصائد اوحدالدین انوری و قصائد سعدی و محمد عرفی و کتاب گلستان و حواشی قصائد حسین ثنائی... و به تقریب بعضی فوائد... از زبان... اساتذۀ بلغا... و از این جهت که پیش از این هیچ یک از علما متعهد این امر نگشته بود... این هیچ مدان... به قدر فهم قاصر... هر چه به قیاس و استدلال به قلت و کثرت استعمال اقوی و اقرب باقی است در این مختصر درج کرده.

پایان:

در دست بستی کشتن من گشته مقدر

خنجر به کف از خانه برآید که توباشی

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق حاج میرزا احمد پسر ابوالحسن شیرازی مورخ ۱۲۸۳ ق. کاتب نسخه که مردی صاحب فضل است و این نسخه را ظاهراً از نسخه چاپی رونویس کرده و خود تعلیقاتی بر آن دارد در ذیل نسخه می‌گوید: «این نسخه چاپ کانپور هند بود و از قراری که بانی طبع در آخر کتاب عذر خواسته نسخه اصل منحصر به فرد و مغلوط بوده است و به قدر مقدور خود اهتمام در تصحیح کرد ولی باز صحیح نشد چنانکه در بعضی از حواشی اشارت رفت. به علاوه مؤلف را اشتباهات بسیار دست داده... در وقت تحریر این کتاب... در قصبه به بهان متوقف بل که در معنی محبوس بودم... به جهت مشغولی خاطر بنای نوشتن این نسخه را کردم... حرره الاقل الحاج میرزا احمد سنه ۱۲۸۳». در ذیل این یادداشت مهری است چهارگوش با نقش «احمد الشریف» مورخ ۱۲۸۱ ق و در بالای صفحه نخست این یادداشت از کاتب دیده می‌شود:

«جامع این کلمات.. نیک چند هندی دهلوی است چون در اینجا تخلص خود را که بهار است آورده که در بعضی از تذکرها فقیر از نامش مطلع شده نگاشتم». نسخه حاشیه‌هایی از مؤلف دارد که کاتب بر بعضی از آنها تعلیقاتی نگاشته و پاره‌ای از توضیحات مؤلف را مردود میداند.

قطع: خشتی ۱۹/۵×۱۵/۵، جلد: تیماج قرمز یک لاء، برگ: ۵۵، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی نازک آبی رنگ.

(۸۴۱)

دیوان نسیمی

(فارسی)

نخست یک مثنوی و سپس قصائد و غزلیات است به ترتیب القاء

آغاز:

ای بار خدای پاک یکتا بی شبه و قرین و مثل و همتا

آغاز قصیده نخست:

به آدمی که معلم شد او ملانکرا به لام و بی که کلام خداست در همه جا

پایان:

روی زمین چو ابر بهاری زاشک چشم همچو نسیم در در گوهر گرفته‌ایم (کذا)

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۳ هـ. برخی از برگها لکه‌های سیاه و زرد دارد. دو برگ نخست تازه‌نویس است.

قطع: رقعی ۲۰×۱۳، جلد: تیماجی قهوه‌ای مندرس عطف وصالی شده با پارچه، برگ: ۸۸، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی زرد آبی.

(۸۴۲)

تحریر القواعد المنطقية

(عربی)

از قطب‌الدین محمد رازی (۷۷۶ق)

در شرح بر رساله شمسیه کاتبی قزوینی (۶۷۵ق).

آغاز: ان ابھی درر تنظم بنیان البیان... قال و رتبته علی مقدمه و ثلاث مقالات و خاتمه اقول الرساله.

نسخه‌ای است با قلم نستعلیق قرن ۱۱ هـ (یا اواخر قرن ۱۰ هـ)، برگ اول و آخر تازه است. کاتب متن رساله شمسیه را در حواشی نسخه نقل کرده. در چند برگ اول و آخر لکه‌های سیاه و رطوبت دیده می‌شود. کنار چند برگ اول و برگ آخر (بجز برگ‌های تازه) وصالی دارد بر پشت برگ نخست و بر یک برگ اضافی اول نسخه خط و تملکی است از یوسف بن ابی القاسم موسوی جرفادقانی با تاریخ ۱۲۸۵ ق پشت برگ آخر یادداشت‌های مختلف است. عناوین شنگرف. قطع: رقعی ۱۶×۸/۵، جلد: تیماج مشک، برگ: ۱۱۱، سطور هر صفحه، ۱۷، کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره.

(۸۴۳)

جواهر الکلام

(عربی)

از شیخ محمد حسن بن محمد اصفهانی (۱۲۶۲ق)

در شرح بر شرایع الاسلام محقق حلی.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری آمیخته با شکسته از قرن ۱۳ هـ. این نسخه برگهایی است پراکنده از کتاب الوکاله و کتاب الوصیه. برگهای اول و آخر از کتاب الوکاله است. حاشیه‌هایی از محمد حسین موسوی دارد و نیز تصحیحات و تکمیلاتی با خط او. در برخی از صفحات نیز بر پاره‌ای از سطور خط کشیده‌اند.

آغاز موجود (کتاب الوکاله): الفصل السادس فی اللواحق.

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۷، برگ: ۷۲، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری.

(۸۴۴)

وامق و عذرا

(فارسی)

مثنوی از قتیلی.

شاعر در چند جای این مثنوی تخلص خویش را می‌آورد و از آن جمله چند بار در دیباجه (منظوم). در آغاز مثنوی (پس از خطبه منظوم و پیش از شروع داستان) شرح معراج حضرت رسالت، مدح پادشاه عصر ابوالمظفر یعقوب، مدح ابراهیم خان پسر جهانگیر خان (که این مثنوی را ظاهرآ برای او و به خواست او سروده و به او ارادت می‌ورزیده) و نیز ساقی‌نامه‌ای است و داستان از برگ ۹ الف (در حاشیه) آغاز می‌گردد.

قتیلی چگونگی فراهم آوردن این داستان را (در ضمن مدح ابراهیم خان) این‌گونه بیان می‌دارد:

گفت ای سخت چو دُر دلاویز
 نظمی بسرا کز او چکد آب
 میدان سخن ز عشق میباز
 از زمره عاشقان صادق
 چون قرعه به نام وامق افتاد
 دیدم که کس این گهر نسفته است
 من نیز شدم به عزم این کار
 کین قصه چگونه شد هویدا
 هرجا که فسانه‌ای شنودم
 تا عاقبتم عیان شد این راز
 خاموش قتیلی این چه بازی است

گلگون سخن دری برانگیز
 و آتش فکند درون احباب
 جز با غم عاشقی مپرداز...
 درکش قدحی به یاد وامق...
 فالم به قضا موافق افتاد
 زین نکته حکایتی نگفته است
 تاریخ فسانه را طلبکار
 وامق چه کس و که بود عذرا...
 زین قصه تجسی نمودم...
 کردم سخن از فسانه آغاز
 آخر نه که این فسانه سازی است

نسخه‌ای دیگر از این مثنوی در موزه لندن می‌شناسیم که تاریخ آن ۹۳۷ ق است. فهرست
 اونس (موزه بریتانیا) ذریعه، ج ۱۹، ص ۳۳۱.

آغاز:

ای نام تو ورد هر زبانی   وی زنده به نام تو جهانی

پایان:

این غنچه گلبن خیالی   در باغ تو باد لایزالی

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۲۲۰ ق که در تبریز نوشته شده صفحات
 مجدول است در هر صفحه سه ستون یک مصراعی و نسخه سراسر متن و
 حاشیه را فرا گرفته است. عناوین شنگرف سه برگ اول و صالی و برگ ۱ پارگی
 دارد. در برخی از برگها نیز لکه‌های رطوبت دیده می‌شود.

قطع: رقعی ۱۸/۵×۱۲، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا عطف تیماج مشکی
 و آستر تیماج قرمز روشن. برگ: ۹۰، سطور هر صفحه (متن): ۱۲، کاغذ: فرنگی
 آهار مهره شکری.

(۸۴۵)

ریاض المسائل

(عربی)

از سید علی بن محمد طباطبائی (۱۲۳۱ ق)

شرح بر کتاب المختصر المنافع محقق حلی (۶۷۶ ق).

ذریعه، ج ۱۱، ص ۳۳۶؛ فهرست مجلس شورای ج ۱۰، ص ۷۷۴ و ج ۱۷، ص ۲۳۶.

نسخه‌ای است به قلم نسخ علی بن محمد طریحی نجفی (کاتب می‌گوید نسب
 او به حبیب بن مظاهر می‌رسد) مورخ ۱۲۶۰ ق. این نسخه از کتاب القضاء است
 تا پایان کتاب الدیات.

کاتب در ذیل کتاب قضاء در پایان نسخه رقم دارد و نیز در پایان، گفتار
 مؤلف در پایان کتاب را می‌آورد که آخر آن چنین است:

«فرغ من تسویده مؤلفه الفقیر... علی بن محمد... الطباطبائی... سنة الثنین و
 تسعین و مایة بعد الالف...».

در حواشی نسخه علائم تصحیح و اصلاح و نیز تعلیقاتی به نقل از مؤلف با
 قلمهای دیگر دیده می‌شود، در آغاز دو برگ اضافی سفید است.

قطع: خشتی ۲۱/۵×۱۵/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۲۰۸، سطور هر
 صفحه: ۲۵، کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید.

(۸۴۶)

تحریر اصول الهندسة و الحساب

(عربی)

از خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ ق)

فهرست مجلس شورای ج ۱۰، ص ۱۸۸۲.

آغاز: الحمد لله الذی منه الابتداء.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق و نسخ علی بن فتح علی زنجانی مورخ ۱۲۹۸ ق.
 بر پشت برگ نخست نقلی است (گویا به خط کاتب) از میرداماد درباره برهان
 فارابی بر اثبات مساوات زوایای یک مثلث با دو زاویه قائمه.

قطع: خشتی ۲۱/۸x۱۸، جلد تیماجی مشکی با عطف تیماج قرمز، برگ: ۱۰۶، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۴۷)

جنات الوصال

(فارسی)

از نورعلی شاه (۱۲۱۲ق)

رجوع شود به فهرست حاضر، ش ۶۴۵، ۷۲۷، ۷۳۹.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق آمیخته با شکسته خوب اسدالله مورخ عید غدیر ۱۲۹۶ق. کاتب در آغاز نسخه دیباجه‌ای در دو صفحه افزوده. صد صفحه نخست و نیز پاره‌ای از اشعار در دیگر صفحات با قلم آبی رنگ و پاره‌ای از اشعار با قلم قرمز است. برگ اول وصال شده و قسمتی از سطور صفحه نخست تجدید کتابت شده است.

پایان:

در دو عالم کور و نابینا شدند / نقش قلابی زده رسوا شدند
قطع: رقعی ۲۰/۶x۱۵، جلد: تیماجی قرمز روشن عطف و گوشه تیماج مشکی، برگ (بدون سه برگ اضافی آخر)، ۹۵، سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی ضخیم آبی و زرد.

(۸۴۸)

مجموعه

(فارسی)

۱. پریشان (گ ۱-۵۱)

از میرزا حبیب‌الله قآنی شیرازی (۱۲۷۰ق)

منزوی، ج ۵، ص ۳۵۴۰.

آغاز: توانا خدایی که بیخودان بزم محبت گاهی مست قدرت اویند

پایان:

یارب از این غم دل من شاد کن / وز غم دنیا دلم آزاد کن

۲. تاریخ انقراض زندیه (ذیل تاریخ زندیه) (گ ۶۰-۹۹)

از علی رضا پسر عبدالکریم شیرازی

در وقایع پس از درگذشت کریم خان تا آغاز پادشاهی آقا محمد خان قاجار.

در دیباجه از تاریخ زندیه تألیف محمد صادق نامی یاد کند و گوید «در ذکر وقایع انقراض دولت زندیه احدی متعرض نشده بود».

فهرست ربو، ج ۱، ص ۱۹۸.

آغاز: برارباب خرد و دانش و اصحاب ذکاء و بینش مخفی و مستور نخواهد بود.

پایان: سایر وقایع امور دولت... قاجاریه به نحوی است که مؤرخان... به ضبط آن متوجه شده به نظر طالبان و ناظران خواهد رسید.

نسخه‌ای است با دو قلم نستعلیق و نسخ پریشان نستعلیق تحریری حاج احمد شریف شیرازی (که به جای نام احمد رقم ۵۳ نهاده) مورخ ۱۲۸۳ق و تاریخ زندیه نسخ حاج میرزا احمد شیرازی با تاریخ ۱۲۶۹ق که در ذیل نسخه دیده می‌شود. برگ اول و آخر و یک برگ وسط وصال و بیشتر برگ‌ها لکه‌های زرد و سیاه و چرکین دارد. پریشان متن و حاشیه نسخه را فرا گرفته و بخشی از صفحات چلیپاست.

قطع: خشتی ۲۰x۱۴، جلد: تیماج قرمز روشن رویه و آستر (بدون مقوا)، برگ (با چهار برگ اضافی وسط): ۹۹، سطور هر صفحه مختلف، کاغذ فرنگی آبی و زرد و سفید.

(۸۴۹)

مجموعه

(عربی)

۱. الفوائد الاصولیه (برگ ۳-۵۱)

از سید مهدی بن مرتضی بروجردی نجفی معروف به سید بحر العلوم (۱۲۱۲ ق) شامل مجمع تحقیق در پاره‌ای از مسائل اصول با عنوان فائده (به نوشته ذریعه در ۴۵ فائده). آخرین فائده در تحقیق در کتاب فقه الرضا است و به نوشته ذریعه در برخی از نسخ پس از آن فایدتی است در مبحث صحیح و اعم. این کتاب به چاپ رسیده است.

ذریعه، ج ۱۶، ص ۳۲۴.

آغاز: فائده قد جرت عادة الاصولیین بتعریف اصول الفقه.

پایان موجود: هو عین کلام الحجة علیه السلام.

۲. نتایج الافکار (گ ۵۳ ب- ۱۷۵)

از سید ابراهیم موسوی قزوینی (۱۲۶۳ ق)

این کتاب انتخابی است از ضوابط الاصول مؤلف، در ۱۲۵۳ ق فراهم شده و چند شرح دارد که از آن جمله است شرح سید ابوالحسن تنکابنی^۱ شاگرد مؤلف با نام نسانج الابدکار و در حاشیه نسخه جای سخن منقولاتی است از شرح تنکابنی به خط شاگرد او محمد جعفر طارمی با تاریخ ۱۲۶۶ ق. حاشیه‌های دیگر نیز از همین طارمی در اغلب صفحات نسخه هست که برخی از آنها منقول است از ضوابط.

ذریعه، ج ۲۴، ص ۴۲-۴۳.

آغاز: اعلم ان اصول الفقه علم لهذا العلم و معرفته من جهة الاخبار.

پایان: فیرجع الاقوی فالاقوی رجح الله حسناتنا علی سیئاتنا و رفع فی الآخرة درجاتنا ... قد وقع الفراغ من تألیفه ... السنة الثالثة من العشر السادس من المائة الثالثة من الالف الثاني حامدا مصليا.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری روشن مورخ ۱۲۶۳ ق نام کاتب را پاک کرده‌اند و در جای آن نوشته‌اند «سید حبیب الله موسوی»: کاتب در رقم خویش (پس از نام خود) خویشتن را «سمی الامام الخامس» می‌خواند. بر سه برگ اول

۱. در ذریعه و در کتب ترجمه از شرح سید ابوالحسن تنکابنی بدون نامی برای آن یاد شده و نام نسانج الابدکار تنها در حاشیه نسخه حاضر و به تکرار دیده می‌شود.

نسخه (پیش از آغاز کتاب فوائد) یادداشت‌های پراکنده و نیز فهرست مندرجات فوائد و بر چهار برگ آخر بخشی از خطبه ششقیه و نقلی از کتاب الذخیره الابدیه فی اجوبة الاسئلة الاحمدیه سید عبدالله جزایری فرزند سید نعمه الله و نیز اشعاری به عربی نقل شده است. عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ (با هفت برگ اضافی اول و آخر): ۱۷۹، سطور هر صفحه: ۱۷ و ۱۱. کاغذ فرنگی سفید آهار مهره.

(۸۵۰)

تمرین الطلاب

(عربی)

از خالد بن عبدالله ازهری (۹۰۵ ق)

در بیان اعراب (ترکیب) اشعار الفیه ابن مالک.

معجم المطبوعات، ص ۸۱۲؛ کشف الظنون، ص ۱۵۴.

آغاز: استعین الله ... فی اتمام هذا الكتاب ... الحمد لله الذی رفع قدر من اعراب بالشهادتین. نسخه‌ای است به قلم نستعلیق تحریری متوسط مورخ ۱۲۵۵ ق.

قطع: خشتی ۲۲×۱۸، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۱۴۴، سطور هر صفحه: ۲۲، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۵۱)

دیوان مجمر

(فارسی)

از سید حسین طباطبائی اصفهانی متخلص به مجمر (۱۲۳۵ ق)

شامل قصائد و قطعات (بدون ترتیب الفبائی) و غزلیات (با ترتیب الفبائی) و رباعیات و

فردها. این دیوان با مقدمه میرزا ابوالحسن جلوه در ۱۳۱۲ به چاپ رسیده.

فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۵۱۱؛ مشار، ص ۷۵۴.

آغاز:

نو آن بی‌رحم دان بی‌باک دان بی‌مهر دان دلیر

که سازد جنگ و ریزد خون و خواهد شور و آرد شر

پایان:

نیکوست جور گرچه نکویان بما کنند لیک آن چنان که گاه وفا گاه جفا کنند

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق میرزا حسین مورخ ۱۲۲۵ ق، در چند برگ

نخست و پایان لکه‌های چرکین و زرد دیده می‌شود. عناوین قرمز.

قطع: ۲۰×۱۵، جلد: تیماج مشکى مندرس (یک‌لا)، برگ (با یک برگ

اضافی اول): ۱۰۳، سطور هر صفحه: ۱۴، کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید.

(۸۵۲)

مجموعه

(فارسی)

۱. مجمع البحار (گ ۱-۱۲۸)

از محمد تقی مظفر علی شاه کرمانی (۱۲۱۵ ق)

تفسیر سورة فاتحة الكتاب است به نشر.

رجوع شود به ذیل شماره ۷۰۸ این فهرست.

۲. انوار الحکمه (گ ۱۲۸ ب-۱۴۶)

منسوب به یوسفی هروی و در برخی از نسخه‌ها مؤلف آن رضا علی یوسفی یاد شده.

در باره این رساله رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۲۱، ص ۱۴-۱۳.

در دیباجه نسخه حاضر به نام رساله تصریح گردیده است «دلای ما را به آثار این کلمات

که به انوار حکمت موسوم است منور گردان».

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق روشن مورخ ۱۲۴۸ ق، رقم کاتب ناتمام است و

او نام خویش را که می‌خواست بنویسد ننوشته رها کرده است (رقم کاتب در

ذیل رساله اول موجود است). عناوین شنگرف

قطع: رقعی ۲۶/۹×۱۰/۵، جلد: مقوا آبی رنگ عطف پارچه گلی رنگ و

گوشه پارچه قرمز تند، برگ: ۱۴۱، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۵۳)

لیلی و مجنون

(ترکی)

از محمد بن سلیمان فضولی (۹۶۳ ق)

در وزن لیلی و مجنون نظامی. در اثناء خطبه منظوم مثنوی قصیده‌ای است در توحید با حرف نون. نسخه‌هایی از این مثنوی در استامبول (موزه توپ قاپوسرای) و کتابخانه ملی تهران و چند کتابخانه دیگر هست که با نسخه حاضر اختلافی دارد.

فهرست فہمی ادهم (ترکی)، ج ۲، ص ۱۱۹؛ ملی، ج ۳، ص ۳۶۳.

آغاز:

الحمد لو اهب المکارم والشکر لصاحب المراحم

پایان:

شاعر لیغہ افتخار ایدب سن کذبى اوزنکا شمار ایدب سن

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق عبدالرحیم پسر محمد رضی حسینی لاریجانی

نیاکی مورخ مین ویوز یدمش ایکی.

در کنار رقم کاتب تملک او دیده می‌شود. و در پشت برگ نخستین چند

تملک است که قسمتی از هریک سیاه گردیده و از آن جمله است تملک هادی

حسینی لاریجانی و محمد علی حسینی لاریجانی. بر چهار برگ اضافی اول

نسخه اشعار و یادداشتهای مختلف است و بر دو برگ اضافی آخر نسخه مثنوی

قضاء و قدر سلیم به خط شکسته نستعلیق خوش نوشته است که دنباله آن افتاده

است. عناوین شنگرف.

قطع: نیم خشتی ۲۱×۱۳/۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ (با ۶ برگ اضافی اول

و آخر نسخه): ۱۰۶. سطور هر صفحه: ۱۵. کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری

رنگ ضخیم.

(۸۵۴)

(فارسی)

مجموعه

۱. تحفه حانمی (گ ۱-۳۵)

از شیخ بهاء‌الدین محمد عاملی (۱۰۳۰ ق)

در اسطرلاب دارای هفتاد باب.

شماره ۵۶۹/۲ و ۵۸۶/۱ همین کتابخانه در فهرست، ج ۲، ص ۲۱۹ و ۲۳۳.

۲. قوت و ضعف کواکب (گ ۳۶-۴۹)

بحث از قوت و ضعف ستارگان از مسائل احکام نجوم و حکم بر طالع و سعد و نحس است قوتها را به سه نوع (ذاتی - عرضی - سعادت) و ضعفها را به (ذاتی - عرضی - و نحوستی) تقسیم می‌کنند و نیز قوتها را تود و سه صنف میدانند و ضعفها را ۸۴ مؤلف در رساله حاضر (که نام او در نسخه یاد نشده) از خواجه نصیر یاد می‌کند.

آغاز: بسمله. بر رای اولوالالباب مخفی نماید که همچنان که هیچ شخصی نیست در هیچ وقتی که قوت او ممزوج نیست به ضعفی ... همچنین هیچ کوکی نیست که قوت او ممزوج

نباشد به ضعفی

پایان: این است تمامی سخن در قوت و ضعف کواکب و مراتب آن

۳. شرح رساله هیئت (گ ۵۳-۲۰۴)

از مصلح‌الدین محمد لاری

در شرح بر رساله علی قوشچی در هیئت.

کشف الظنون، ص ۹۰۰؛ منزوی، ج ۱، ص ۳۲۲؛ فهرست مجلس شورای ملی، ج ۱۹، ص ۴۱.

نسخه حاضر از آغاز اندکی افتاده دارد.

آغاز موجود: قال المصنف این کتاب معین حاضر در ذهن و بعضی توهم کرده‌اند.

پایان: چه مکه شرقی است و جهت ظل غربی.

۴. ترجمه تقویم البلدان (گ ۲۰۵-۲۱۹)

ترجمه بخشی کوتاه از مقدمه و اوائل تقویم البلدان عمادالدین دمشقی است (بدون

عنوان). باید با ترجمه عبدالعلی بیرجندی و خلیفه سلطان مطابقت کرد که از یکی از آنهاست یا از ترجمه‌ای دیگر.

آغاز موجود: بسمله. بدان که فرسخ دو نوع است خطی و آن دوازده هزار ذراع است.

۵. اختیارات (گ ۲۲۱-۲۳۰)

فصلی است از کتابی یا رساله‌ای در موضوع اختیارات نجومی.

آغاز: بسمله. این فصلی است در اختیارات ایام بدر آمد ماه در بروج دوازده گانه و اتصال قمر به کواکب و اشکال قمر.

نسخه‌ای است به قلم نسخ و نستعلیق متوسط مورخ ۱۳۴۴ ق. کاتب در ذیل

برگ ۲۰۴ ب (پایان شرح هیئت قوشچی) می‌آرد: «چون قرائت شود کاتب را

اذیت نمایند که نسخه را به چهار روز بیشتر نمی‌دادند تعجیل نوشته شد».

قطع: رقعی ۱۵x۱۱، جلد: روغنی متوسط، برگ: ۲۳۰، سطور هر صفحه:

۱۳، کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید.

(۸۵۵)

مجموعه

(فارسی)

۱. تقویم المحسنین، ترجمه ... (گ ۱-۱۹ الف)

ترجمه تقویم المحسنین فیض کاشانی است.

در باره این کتاب رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۱۹، ص ۴۴۲.

آغاز: الحمد لله الذی خلقنا فی احسن تقویم ... اما بعد چون میدیدم جمع کثیر از خواص و

عوام در اکثر مطالب ... رجوع میکنند به تقویم منجمان.

پایان: و به سوی اوست در همه کاری مرجع و مآب.

۲. جدول سکزیلدوز (گ ۲۹ الف)

جدول سیر ستاره (موهوم) سکزیلدوز است با مقدمه‌ای در توضیح آن.

آغاز: اتفاق حکماء ترکستان بر آنست که سکزیلدوز ستاره‌ای است متوهم و نحس.

۳. رجال الغیب (گ ۲۹ ب - ۳۰ الف)

فصلی است (گویا از کتابی) درباره رجال الغیب با دائره‌ای در شناخت مسیر آن در جهات عالم.

آغاز: فصل در بیان رجال الغیب و کمیت ایشان.

۴. احکام خسوف و کسوف و حوادث سال (گ ۳۰ - ۳۷ الف)

چند فصل است به این ترتیب:

فصل ۱. محرم‌نامه و نقل از کتاب قصص الانبیاء قطب راوندی

فصل ۲. احکام کسوف در ماههای عربی

فصل ۳. احکام کسوف در آن ماهها و بابی در نوروزنامه و محرم‌نامه‌ای دیگر

۵. بحرطویل در مدح امیرالمؤمنین علی (گ ۳۸ - ۴۰ الف)

گویا از شاعری متخلص به کمال (شاید کمال قاجار). در آغاز بحرطویل توحید و سپس نعت پیامبر ﷺ و پس از آن مدح حضرت علی (ع) و داستان دیدن پیامبر ﷺ است او را در معراج. در ذیل بحرطویل غزلی است از کمال و ظاهراً بحرطویل نیز از اوست. آغاز بحرطویل: باز در جلوه درآ، نغمه‌سرا، روح‌فزا، عقل‌ریا، عقده‌گشای طوطی فکرت بنما. مطلع غزل:

وقت آنست کز این کهنه سرا درگذریم

کاروان رفته و ما در سر راه سفریم

۶. خاتمة روضة الصفا (گ ۴۱ - ۸۷)

جغرافیای اقلایم سبعة است از میرخواند.

درباره این کتاب رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۱۹، ص ۴۱۹ - ۴۲۰؛ منزوی،

ج ۶ ص ۳۹۶۴.

نسخه‌ای است با دو قلم نستعلیق قرن ۱۲ - ۱۳ هـ (نیمه اول نسخه با قلم

درشت‌تر است). برخی از صفحات مرحشی است. عناوین شنگرف. حاشیه

چند برگ اول و برگ آخر اندکی وصالی دارد. صفحات نیمه اول دارای جدول

قرمز.

قطع: خشتی ۲۱/۶x۱۵، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۸۷، سطور هر صفحه: ۱۷ و ۲۴، کاغذ: فرنگی (چند گونه) آهار مهره.

(۸۵۶)

شرح حدیث الغمامة

(عربی)

از قاضی محمد سعید قمی (۱۱۳۰ ق)

در شرح حدیث بساط (غمامه) با عنوان متن و شرح دارای مقدمه‌ای مبسوط (قبل از آغاز در شرح حدیث) در چند مطلب. وی از کتاب الاربعین و شرح کتاب التوحید خویش یاد میکند. مؤلف در مقدمه از حالات و مقامات سلمان فارسی سخن میگوید.

ذریعه، ج ۱۳، ص ۱۹۰؛ شماره ۸۶۸/۸ همین فهرست.

نسخه جای سخن آغاز کتاب را ندارد.

پایان: واتفقت عناية الله عز شانه لتمام هذه النعمة... لسنة مائة الا واحدة من الالف الثاني.

نسخه‌ای است به خط نسخ علی بن جعفر نجف‌آبادی مورخ ۱۲۶۲ ق. از آغاز

نسخه چند برگ افتاده و به جای آن هشت برگ سفید (از نوع کاغذ نسخه)

وجود دارد. حاشیه برگ آخر وصالی دارد. عناوین شنگرف.

قطع: خشتی ۲۱x۱۴/۹، جلد: تیماجی مشکی با عطف تیماج قرمز، برگ (با

هفت برگ سفید اول و ۴ برگ سفید آخر): ۱۲۱. سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ:

فرنگی نخودی رنگ آهار مهره.

(۸۵۷)

دیوان حیران همدانی

(فارسی)

از ملا محمد جعفر همدانی متخلص به حیران (نیمه اول قرن ۱۳ هـ)

شامل غزلیات (به ترتیب القباء) قصائد و مسمطات، ترجیع بند و ترکیب بند و قطعات.

و در پایان تضمین غزلی است از حافظ. در قصائد نام جمعی از رجال زمان قاجار (مانند عبدالحسین خان امیرتومان، میرزا همایون امام جمعه، عمادالسلطنه، حاج مصدق الممالک، زبدة الفقهاء حاج میرزا محمد)، با قرمز یاد شده و نیز ماده تاریخ آغاز سلطنت مظفرالدین قاجار و تیرخوردن شاه در فرنگ دارد. بیت مکرر ترجیع‌بندش این است:

زاین به نبود که تا توانم از عشق دگر سخن نرانم

از این دیوان تا این زمان نسخه‌ای دیگر نمی‌شناسم و در فهرست منزوی نیز تنها همین

نسخه معرفی شده است.

آغاز:

پرشکن گر کنی آن زلف عبیر افشان را

کافرم گر نهم بر سر او ایمان را

پایان:

شعر حافظ را کند حیران چو تضمین ضم کند

خاطر مجموع با زلف پریشان شما

نسخه‌ای است به خط نستعلیق محمد تقی متخلص به عاشق مورخ ۱۳۶۴ ق،

کاتب در عنوان صفحه نخست نام و تخلص شاعر را یاد می‌کند. صفحات دارای

یک جدول قرمز است.

قطع: خشتی ۲۰/۵×۱۳/۵، جلد: مقوا با روکش کاغذ چیتی با نقش شاخه

درخت عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، برگ: ۱۵۱، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ:

فرنگی سفید.

(۸۵۸)

(فارسی)

جنگ شعر

شامل اشعاری از:

شیبانی کاشانی، غازی مازندرانی،^۱ عندلیب کاشانی، قآنی شیرازی، وقار شیرازی، آرام یزدی،^۲ اقبال مازندرانی،^۳ امید کرمانشاهی،^۴ معدل کرمانشاهی، هدایت طبرستانی، ثنائی فراهانی، سامی هزار جریبی،^۵ سروش اصفهانی، سرور خوانساری،^۶ گلشن گلپایگانی، مظفر کرمانی، منظر اصفهانی، مهدی بیک شقاقی، منصف قاجار، نوائی نورانی، وصال شیرازی،^۷ وصال مازندرانی،^۸ وصال شیرازی، میرزا مهدی خوئی منشی، مجدالدین ساوجی (دنباله اشعار ساوجی از نسخه افتاده و در صفحه بعد بقیه اشعار هدایت است که اوائل آن ساقط

۱. چند قطعه از او نقل شده از جمله قطعه‌ای است با این مطلع:

ای زلف دلبر من پر ظلمت وفتی ظلمات آب‌حیات یا روزگار منی...

نام او محمد قاسم خان پسر خواهر شحنة مازندرانی است (ذریعه، ج ۹، ص ۷۸۲؛ مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۳۶۷).

۲. میرزا صادق یزدی معاصر هدایت (مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۶۲؛ ذریعه، ج ۹، ص ۴).

۳. در تذکرها چند بیت از تغزل و قصیده بهاریه اقبال نقل شده:

بیار دگر برستاد گلبن بی بر افسر زرین نهاد گوهر آذر (کذا)

۴. عباس ساکن تهران از مداحان منوچهرخان گرجی (مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۶۸؛ ذریعه، ج ۹، ص ۹۶).

در این جنگ قسمتی از قصیده او در مدح حاج میرزا آقاسی آورده شده

خسامه فکرت مرا باشد دوزسان همچو ذوالفقار دودم...

چون گرفتم به قصر نثر مقر چون گذارم به یزم نظم قدم

هست سحیان به نزد من الکن هست حسان به پیش من ابکم

۵. میرزا علی مردی دانشمند و از ملازمان حسین علی میرزا فرمان‌فرما بود و هدایت می‌گوید: «شنیدم هشیار تخلص

میکرد. در این جنگ چند بیت از قصیده‌ای از او آمده است:

سبهر دانست به رچه بر من سرگردان کردی

همانا بی سرو پای مرا چون خود گمان کردی...

الا ای یسار دیسریه که ایسن گردون پرکینه

هرآن‌چت گفت با من جور و کین کن بیش از آن کردی

۶. میرزا محمد حسین هدایت دیوانی از او یاد میکند (مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۱۱۱؛ ذریعه، ج ۹، ص ۴۴۲).

۷.

گردون برخ چو زلف چلیا برافکند

بر چهر خویش چادر ترسا برافکند

و نیز اشعاری دارد با عنوان: «در جواب قصیده خاقانی، در مدح مهاراج صاحب اختیار دکن».

۸. از او چند فقره اشعاری آورده که از جمله آنها تغزل قصاید است در مدح ناصرالدین شاه از آن جمله:

الا ای شکسته سر زلف دلبر که از لادن و نافه داری دوچنبر

شده)، همای مروزی، هاتف اصفهانی، نشاط اصفهانی، مجمر، کوکب خراسانی،^۱ فرهنگ شیرازی، شهیدی بختیاری،^۲ شهاب اصفهانی،^۳ شمس ادبا میرزا سید محمد^۴ صباحی کاشی، شباهنگ رازی،^۵ سالک اصفهانی، سامانی شیرازی،^۶ سائل فارسی،^۷ (زیر عنوان «قصائد سائل فارسی» تنها دو بیت آمده و آشکار است که دنباله آن از این مجموعه ساقط گردیده)، سید^۸ خموش طهرانی.^۹

نسخه‌ای است به خط شکسته نستعلیق خوش قرن ۱۲ هـ (گویا: ۱۳۰۸ ق). پایان نسخه و نیز چند برگ از میان نسخه افتاده و کنار برخی از برگها وصالی دارد در حاشیه برگ آخر دو فقره حاشیه است (که نویسنده آنها گویا از اهل سنت بوده) (در انتقاد از مضمون پاره‌ای از اشعار متن) عنوانها شنگرف.
قطع: رقعی ۲۱/۵×۱۲، جلد: تیماجی قرمز، برگ: ۷۵، سطور هر صفحه: ۲۳، کاغذ: فرنگی.

(۸۵۹)

ارشاد العوام

(فارسی)

از حاج محمد کریم خان کرمانی (۱۲۸۸ ق)
در چهار قسمت: شناختن خدا، پیغمبران، امامان، شناختن پیروان ایشان و نیکان و بزرگان.

فهرست کتب مشایخ، ج ۱، ص ۱۸۴؛ ذریعه، ج ۱، ص ۵۱۵۰.
آغاز: ستایش خدائی را سزا است که پرورنده جهانیان است.
نسخه‌ای است به قلم نسخ مورخ ۱۲۶۳ ق. بر پشت برگ آخر تاریخ تولد میرزا کوچک (در ۱۲۶۲ ق) ثبت است. عناوین شنگرف.
قطع: خشتی ۲۱×۱۵، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، برگ: ۱۵۳، سطور هر صفحه: ۱۹، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره شده.

(۸۶۰)

دیوان شکسته

(فارسی)

از حسین علی میرزا شجاع السلطنه قاجار
فرزند فتح‌علی شاه و در گذشته ۱۲۷۰ ق شامل قصائد و غزلیات (به ترتیب الفبائی) و رباعیات. شاعر در یکی از غزلیات (در بیت آخر غزلی با قافیه میم) از فتح‌علی شاه یاد میکند.
آغاز موجود: (بقیه قصائد افتاده)
چون بهار کامرانی بگذرد   از پی او لاجرم آید خزان
آغاز غزلیات:
زهی آیت صنع تو آشکارا   هم از سرو سوری هم از خار خارا
پایان موجود: (از رباعیات)
ماه رمضان به باده خواران مشگل   مشگل‌تر از آن‌که در بهاران مشگل

۱. میرزا محمد باقر خوبشانی (۱۲۷۲ ق) (مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۴۲۶؛ ذریعه، ج ۹، ص ۹۲۴).
۲. از قصیده او در مدح ناصرالدین شاه ابیاتی نقل شده (رک ذریعه، ج ۹، ص ۵۶۱).
۳. از قصیده‌ای است در مدح احتشام‌الدوله و گویا از میرزا نصرالله اصفهانی است.
۴. سید محمد پسر سید رضی لاهیجانی (ذریعه ۹: ۵۳۸) شعری که در این جنگ آمده قصیده‌ایست از او در مدح شاهزاده‌ای.
۵. میرزا سید علی از عرفا. قصیده اوست در مدح میرزا ابوالفضل ساوجی که هدایت نیز در مجمع الفصحاء آورده (ذریعه، ج ۹، ص ۵۰۶). از اوست:
کبک نکو خرام من آن سرو راستین   دارد نسفته آیت موسی در آستین
۶. میرزا محمد حسن پسر حکیم قآنی شیرازی. اشعاری از چند قصیده اوست در مدح (ذریعه، ج ۹، ص ۴۲۳؛ مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۲۰۳).
۷. محمد سعید آقاجانی. نسخه دیوان او در مجلس با شماره ۹۸۹ موجود است. رک: فهرست، ج ۳ (چاپ ۲)، ص ۲۳۶.
۸. از سید چند قصیده است (در متن و حواشی) در مدح پیامبر ﷺ و صلوات بر او.
۹. رجوع شود به ذریعه، ج ۹، ص ۳۰۴ و مجمع الفصحاء، ج ۲، ص ۱۵۰.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق قرن ۱۳ هـ. از اول و آخر نسخه اوراقی افتاده. چند برگ در اول و آخر نسخه پارگی و وصالی دارد. در برخی از برگها نوشته‌های کودکانه و گاه لکه‌های چرکین دیده می‌شود.
 قطع: رقعی ۱۹/۷×۱۴/۷، جلد: تیماج قرمز یک‌لا (کوچک‌تر از قطع کتاب) برگها: ۹۲، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی سفید آهار شده.

(۸۶۱)

البهجة المرضیة

(عربی)

از جلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی (۹۱۱ق)

نسخه‌ای است به قلم نسخ قرن ۱۲-۱۳ هـ. اکثر صفحات این نسخه حواشی فارسی و عربی دارد. در برخی از برگها لکه‌های رطوبت و چرکین دیده می‌شود.

قطع: خشتی ۲۱×۱۷، جلد: تیماجی مشکی مندرس و وصالی شده. برگ: ۸۲، سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنگی آبی رنگ ضخیم.

(۸۶۲)

مجموعه

(عربی)

۱. بدایة الهدایه (گ ۱-۳۹ب)

از شیخ محمد بن حسن حر عاملی (۱۱۲۴ق)

در فقه عملی (بدون استدلال).

ذریعه، ج ۳، ص ۵۹.

آغاز: الحمد لله رب العالمین - وبعد فبقول الفقیر... قد التمس منی.

پایان: یكون المجموع ثلثة آلاف الا سبعة عشر الا ان فی بعضها تداخلا وتكرارا یسیراً والحمد لله رب العالمین.

در ذیل نسخه صیغ طلاق و نکاح به خط کاتب یاد گردیده است.

۲. ترجمه و شرح باب حادی عشر (گ ۴۰-۵۹) (فارسی)

از نورالدین عبدالحسین کاشانی

شرح و ترجمه کتاب باب حادی عشر علامه حلی است و در مقدمه از ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان یاد می‌کند. مؤلف آن را ترجمه می‌خواند اما علاوه بر ترجمه شرح و تفصیل نیز دارد که پس از نقل یک یا چند سطر از متن می‌آورد.

آغاز: حمد و سپاس بی‌قیاس واجب الوجودی را رواست که در ذات عالی و صفات متعالی یکتاست... و بعد بر ذوی بصایر ثاقبه و خواطر باهره... مستور نیست که اصول خمس از ضروریات است بنابراین فقیر... نورالدین عبدالحسین الکاشانی مرتکب ترجمه باب حادی عشر شد.

پایان: این بود مسئله‌ای چند در اصول... امیدواری - که به نظر کیمیا اثر آن عقل حادی عشر - خلد... تعالی ظلال سلطته و روائع برکات قبول آن به مشام کافه اهل ایمان رسد بحق محمد و آله المعصومین

۳. صیغة النکاح (گ ۶۰الف) (عربی)

گفتاری است در تحقیق درباره صیغه عقد نکاح و این که جمله انشائی است نه خبریه و در آن از «فاضل مجلسی» و شیخ بهاء‌الدین یاد شده.

آغاز: هو الله تعالی شانه النکاح فی اللغة الوطی علی الاشهر وبعد ان فائده اجراء الصیغه فی النکاح دائماً و منقطعاً هو الحلیه.

این نسخه با قلم دیگر و در ۱۲۶۸ق کتابت شده.

۴. رساله فی عقد النکاح (گ ۶۰ب-۶۲الف) (عربی)

رساله‌ای تحقیقی است در عقد نکاح و از متأخران.

آغاز: الحمد لله الذی احل التمتع والنکاح و حرم الزنا والسفاح... وبعد فهذه کلمات وجیزه سودتها بالتماس بعض الاخوان... اوصیک اولا بتقوی الله... وایاک ان تفتحم بالفتاوی من غیر بصیره.

پایان: فان عثرت خلاؤ و اطلعت زللاً فاصلحه و احسن فان الله لا يضيع اجر المحسنين. پس از این رساله صورت عقدنامه‌ای است با انشایی زیبا به فارسی.

۵. حاشیه شرح ایساغوجی (گ ۶۳ ب ۱۰۹) (عربی)
حاشیه محیی‌الدین تالجبی بر شرح حسام‌الدین کاتی بر ایساغوجی اثیرالدین ابهری. مطابق شماره ۲۱ کتابخانه رضوی و ۳۲۱۴/۱ دانشگاه تهران.

نسخه‌ای است به قلم نستعلیق مورخ ۱۲۴۲ ق (به جز رساله شماره ۳ که تاریخ ۱۲۶۸ ق دارد). بر پشت برگ اول تاریخ درگذشت میرزا محمد یوسف مجتهد تبریزی (در ۱۸ شوال ۱۲۴۲ ق) و بر پشت برگ آخر و یک برگ اضافی پس از آن اشعاری است به عربی و فارسی و از آن جمله یک قصیده در شکایت از علی‌مردان خان سرهنگ^۱ و هجو او و نیز چند بیت از «دیوانی» که در ۱۲۳۸ ق از همان سرهنگ علی‌مردان خان رنجیده بوده است با یادداشتی در این باره.
قطع: خشتی ۲۰/۹×۱۵، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، برگ (با برگ اضافی آخر): ۱۱۰، سطور: ۱۵ و ۲۳، کاغذ: فرنگی آهار مهره شده نخودی رنگ.

(۸۶۳)

تحفة المنجمین

از جلال‌الدین محمد یزدی

(فارسی)

دارای سه وصیت و پنج مقاله در هر مقاله مقدمه و چند باب است و فهرست ابواب هر مقاله در آغاز آن مقاله می‌آید. مقاله اول (در احکام سال عالم) دارای یک مقدمه مبسوط در

۱. از جمله ابیات قصیده شکوائیه:

دلا تا کسی شکست از دست این پیمان‌شکن بینی

بمرا از سینه کساینها جمله را بیت الحزن بینی

برو بیرون از این خانه، ببر از خویش و بیگانه

کزین دیوان دیوانه، گزند جان و تن بینی

علی‌مردان مردود آن کهن نامرد ناموجود

که در اوصاف اوصاف داستان از باستان بینی

شرح بروج و بیوت و مزاج کواکب و حالات درج فلک و قوت و ضعف کواکب و اجتماعات و استقبالات و سهامات و این سه باب است (فهرست ابواب پس از پایان مقدمه مقاله یکم در ص ۵۴ نسخه). اینک فهرست بابها و فصلها.

باب اول دلائل کلیه در شش فصل.

باب دوم (ص ۲۰۵ نسخه) در دلائل جزئیة دارای سیزده فصل.

باب سوم (ص ۲۵۴ نسخه) در احکام خسوف و کسوف و ثوانی نجوم مشتمل بر هشت فصل در احکام شعری یمانی و خاتمه در احکام مختلف در ۶ فصل.

نسخه جای سخن و نسخه مجلس (شماره ۲۱۲۹) تنها مقاله نخستین را دارد. و کاتب پیش از آن نوشته است.

فهرست مجلس، ج ۶ ص ۱۰۷.

آغاز: الهی بحمدک ابتدائی و بشنایک انتهای.

پایان (مقاله اول): و بعضی در اواخر مقاله دوم و سوم و چهار و پنجم هریک مناسب محلش آورده میشود و چون جمع کنند زوائد تقویم باشد.

آغاز فصل ۵ و خاتمه (تواریخ و توقیعات فصل ۶ جداول ضروریه و نیز اختیارات علی رای اهل خطا): بسمله. احکام اجتماع و استقبال نخست بودن قمر در بروج... در حمل چون ماه از آفتاب بازگردد به وقت اجتماع با استقبال... باب اندردانستن احوال تسعیرها. باب در تسعیرات صاحب اجتماع.

پایان: زیادت و نه نقصان بر یک‌سان باشد. تمت کتاب تحفة المنجمین بعون الملک المعین فی یوم الاحد سنة ۱۲۲۴.

نسخه‌ای است به قلم نسخ مورخ ۱۲۲۳ ق. جداول نجومی در ص ۲۹-۳۳ و ص ۴۷-۴۹ با قلم قرمز و سیاه است عناوین قرمز. بر پشت برگ نخست تملک محمد اسماعیل حسینی انجو و مهر چهارگوش بزرگ او دیده می‌شود.

قطع: وزیری کوچک ۲۱/۵×۱۳/۵، جلد: تیماج مشکی. برگ: ۲۱۵، سطور هر صفحه: ۱۸، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۶۴)

دیوان واله

(فارسی)

از شاعر متخلص به واله (و بنا بر نوشته پشت جلد نسخه: واله قمی) که در قرن ۱۴ هـ زندگی می‌کرده و چنان که پیداست بیشتر اشعار دیوان قصائد است که تقریباً ترتیب الفبایی دارد سپس غزلیات با ترتیب الفبا و رباعیات. غالب قصائد در مدح سلطان محمد خان ایلخانی فارس است و در یکی از آنها از ایجاد او ملک محمدآباد و باغهای آن را در ۱۳۰۲ ق یاد میکند. چند قصیده نیز در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام و یک قصیده در مدح مرشد خویش علی آقا پسر حاج آقا محمد (پیشوای سلسله نعمه‌اللهی) دارد.

آغاز:

به نام خداوند دادار فرد   جهاندار بیدار بی خواب و خورد
طرازنده طارم ماه و مهر   نگارنده نقش هفتم سپهر

آغاز غزلیات:

چه سود از خرمن هستی که افروزد مشاعلها
در آن معرض که برق عشق سوزد نقد حاصلها

پایان:

ای واله اگر پاس دهن میکردی یا حرمت نفس خویشتن میکردی
از حـرف درشت و نـرم بـا دشمن و دوست

گشتی خمش و ترک سخن میکردی

نسخه‌ای است به خط نستعلیق. برگهای اول و آخر نسخه پارگی و وصال دارد و قسمتی از دو برگ نخست از بین رفته است.

قطع: خشتی ۲۱×۱۶/۸، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ: ۷۱، سطور هر صفحه: ۱۷، کاغذ: فرنگی سفید.

(۸۶۵)

شرح مختصر المنتهی

(عربی)

از سعدالدین مسعود تفتازانی (۷۹۳ق)

بر مختصر منتهی السؤل تألیف ابن حاجب در اصول فقه.

کشف الظنون، ص ۱۸۵۳ (منتهی السؤل والامل).

آغاز: الحمد لله الذي وفقنا للوصول الى منتهی...

پایان: وفيما ذكر ارشاد لذلك والله الهادي سبيل الرشاد والمسئول لنيل العصمة والسداد.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق مسعود بن محمود سلمانی قبادیانی مورخ ۸۵۲ ق. بر کنار صفحات حاشیه‌هایی است به خط کاتب از مؤلف و به نقل از تلویح و بدون نشان و حاشیه‌هایی به خط دیگر و از آن جمله در ص ۲۰۲ (که نویسنده از خلیفه سلطان یاد می‌کند) در ص ۲ حاشیه‌ای بوده که آن را محو کرده‌اند. بر پشت برگ نخست نسخه تملک میر محمد صالح حسینی پسر میر عبدالواسع مورخ ۱۰۷۵ ق و نیز گواهی از کسی بر آن که نسخه در تملک فرزندش محمد جعفر است و مهر تملکی از ابوالقاسم رضوی مورخ ۱۰۵۰ ق وجود دارد همچنین این یادداشت «حق ملک شاه محمود حکیم هروی بود در بلدة بخارا خریده شد سنه ۹۵۵ با شرح مواقف و شرح مقاصد از نتایج علامة العلما قاضی... شیروانی» بر یک برگ اضافی آخر نسخه غزلی است از محتشم با خط دیگر. تمام برگها لکه‌های رطوبت کهن و حاشیه برگ نخست وصالی باریکی دارد. عناوین شنکرف.

قطع: وزیری باریک ۲۲/۵×۱۴، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج و برگردان. عطف دامن وصالی شده با پارچه مشکی، برگ: ۲۴۵، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ آهار مهره شکری رنگ.

(۸۶۶)

سعادات ناصریه

از ملا آقا دریندی (۱۲۸۶ ق)

(فارسی)

ترجمه مانندی است از کتاب معروف او اکسیر السعادة و اسرار الشهادة در ۱۳ باب. این کتاب را به امر ناصرالدین شاه نوشته و در مقدمه داستان ملاقات شاه را با خود و نیز داستان توطئه قتل خود را از طرف «میرزا محیط کرمانی و پسران سید کاظم رشتی» می‌آورد.

این کتاب چند بار به چاپ رسیده است.

فهرست منزوی، ج ۶، ص ۴۴۸۷.

آغاز: الحمد لله الذی جعل معرفة اصحاب الکساء.

نسخه‌ای است به خط نسخ قرن ۱۳-۱۴ هـ. این نسخه تا قسمتی از مجلس اول

از باب نهم است و ناتمام مانده.

قطع: خشتی ۲۱/۵x۱۷، جلد: تیماجی مشکى، برگ: ۱۳۱، سطور هر

صفحه: ۲۰، کاغذ فرنگی سفید.

(۸۶۷)

مجموعه

۱. کشاورزی، رساله (گ ۱-۲۰)

رساله در علم «زراعت و حراثت و دهقنت» با نثری کهن در دوازده باب. مؤلف در دیباجة کتاب سخنانی دربارهٔ ارزشها و فوائد کشاورزی و دهقانی از احادیث و اقوال بزرگان و از آن جمله از «سید امام اسماعیل گرگانی» می‌آورد و در پایان دیباجة فصلی است به تازی در این باب و مؤلف پیش از شروع در آن گوید «فصلی به فصاحت حجازی درین معنی بنویسم تا اگر فاضلی هنرمندی را چشم بر این کتاب افتد بی نصیب نباشد و ملامت نفرماید «الفلاحة و الحراثة و الزراعة من قبیل واحد»^۱

۱. در فصل تازی امثال و کلمات قصار و احادیث در باب زراعت و دهقنت می‌آرد از آن جمله داستانی از دقیقه دختر ابوصفا و مادر عبدالمطلب دربارهٔ خشک سالی مکه.

پس از پایان فصل تازی فهرست ابواب کتاب را چنین می‌آرد:

باب اول: در بیان کردن اوقات کشتن غله و رزو درخت و حبوب.

باب دوم: در دانستن زمین نیک و بد و میانه.

باب سوم: در رسوم زراعت غله و تخم و حبوب و نگاه داشتن تخمها از آفت.

باب چهارم: در کشتن درختان و ترکیب کردن و آفتهای آن زائل کردن.

باب پنجم: در رسوم کشتن پالیزها و تره‌زارها.

باب ششم: در حیلهایی که ملخ و کرم را از کشت باز دارد و آفت برگ درختان و رزان را زائل کند.

باب هفتم: در علم رزیانی و باغبانی.

باب هشتم: در حیلها که متقدمان کرده‌اند در بازداشتن سرما و آفت یخچه از کشت و باغ و رز.

باب نهم: در دفع کردن پشه و مگس و زنبور و کیک و مور و موش.

باب دهم: در نگاه داشتن غله در انبار تادیوچه در آن نیفتد.

باب یازدهم: در مغرفت چهارپایان که دهقانان را از دانستن آن گریز نباشد.

باب دوازدهم: در تفاریقات و نوادر از هر جنسی و نوعی.

در باب ۱۱ مؤلف می‌گوید: «در تاریخ آل ناصر بوالفضل بیهقی آورده که در غزو سومنات من حاضر بودم که سلطان حصاری را در بندان کرده بود و به گرفتن نزدیک آورده بعد از چهل روز زنی برهنه و مویها باز کرده بر بالای حصار آمد به یک دست نقاره گرفته و به یک دست جاروب و جاروب را بر نقاره میزد و در روی سلطان می‌افشاند و سلطان در آن می‌نگریست و اثری و تکسری در او پدید می‌آمد تا تب گرفت بترسید و از آن جا برخاست».

در باب ۱۲ آرد «درازترین درختان به مدت عمر درخت زیتون است و سه هزار سال می‌بدارد و به فلسطین باشد دیگر دار پرریان خود می‌روید و او را تخم و نهال نباشد... اگر ادیش بجوشانی و به موضع (که) ایحاز (کذا) باشد بریزی ایحاز برنیاید و اگر ایحاز را بجوشی و آن آبرابر چوبی کنی که او پیش باشد و برو مالی...».

آغاز: و بعد این رساله‌ای است در علم زراعت و حراثت و احکام دهقنت و آنچه در این باب بود از خواص و نوادر اگر چه اطناب لایق این کتاب نیست ولیکن... بعض فضیلت این علم باز نموده شود تا دهقان را بدان فائده رسد و آن چه در این باب ناگزیر است به حسن اعتقاد سعی نمایند نقل است که حضرت رسول ﷺ فرمود... هیچ مردی از امت درختی ننشاند مگر آن که از میوه آن درخت فائده به آدمی یا مرغی یا جانوری رسد.

پایان: اگر خواهی که بر میوه‌ها نقش کنی یا نامی بنویسی بزنگار بنویس و چون خشک شود بدست فرو فشارد و بگذارد تا بزرگ شود و برسد آن نقش نیکو آید. اگر دنب اسب در زیر آستانه در نهی موشان از آن خانه بگریزند. تمت هذه الرسالة... فی سنة ۱۳۶ (۱۰۳۶ق) در مدرسه رفیعہ عالیہ شیراز. پس از رقم کاتب در حاشیه ذیل صفحه این یادداشت دیده میشود: «ورود اقل خلق... محمد رضا ابن مرحوم صاحبی ام خواجه محمد حسن در شیراز یکشنبه هشتم شهر ذیحجه... که عید غدیر باشد سنة ۱۲۵۵... ۱۲۵۷ در حضرت محمدیه قلمی شد».

۲. کشاورزی نامه (گ ۲۰ ب ۲۴ الف)

بخشی است از کتابی در پیوند کردن گله‌ها و درختان و اصلاحات و دفع آفات در چند فصل: (فصل در آنکه انگور را هم دانه نباشد... اگر دانه کدو در میان درخت رز نهند و آن را محکم کنند از آن موضع کدوی بزرگ بیرون آید... اگر خواهند سیب سفید سرخ شود... هر بامداد در زمستان آب گرم در بن درخت گل کنند ممکن بود که هر سال دوبار بشکفت... فائده چون قمر زائدالنور باشد هر درختی و چوبی و نباتی از غله... که برند و بدروند چون بنهند جانوران در آن پدید آیند... اصلاح و منفعت انجیر... دیگر دفع ملخ و کرم در کشت زارها... سروء گاو... بر آتش نهند و دود کنند ملخ و کرم آنجا فرود نیاید و آنچه باشند بمیرند فصل در وقت تخم پاشیدن... فصل گفته‌اند انداختن طیور با تخم آمیخته کنند سبب قوت و زیاده دخل شود... فصل اگر خواهند که علفهای تباه... چنان دور کنند که باز نروید... فصل اگر مقداری از برگ انار با صند مثل او گندم بپایزند آن گندم بسیار روزگار بماند... دیگر چهارپا فربه کردن... وصل. شفتالو در بید وصل کنند شفتالو آید... و اگر در رز وصل کنند سخت شیرین آید... دیگر سنجد که به تازی غبیرا خوانند درخت مبارکست اگر در میان

نبید غبیرا خورند مستی باز دارد... دفع ارضه... اگر خواهی که درختی کاری که چون برآمد برگ درخت نوشته باشد. بستان تخم آن درخت که خواهی... دفع مورچه زهره گاو به سوراخ مورچه فرو ریزند برنیایند.

آغاز: اگر خواهند که اناری باشد که در میان آن آب باشد بگیرند عدس انار و نیمه آنرا به دو نیم کنند.

پایان: دیگر گوسفند چون بیمار شود قبیل بخورد به تر شود.

۳. باب در علم قیافه (گ ۲۴ ب ۲۶ الف)

استدلال براخلاق باطنی انسان از روی شکل اعضاء ظاهر از سر تا قدم به ترتیب. این بخش ظاهراً رصدهم رساله شماره ۶ دفتر جای سخن است رجوع به آنجا شود.

آغاز: باب در علم قیافه باب در بیان حلیه صورت ظاهر انسان و شکل و شمایل و جوارح و اعضاء که هر عضوی دلیل چه صفت است بسر بزرگ دلیل همت عالی است.

پایان: و موجب رجحان طرف عقل میشود باقی... برین قیاس بود.

۴. رجال الغیب (گ ۲۶)

گفتاری است کوتاه در توضیح درباره رجال الغیب و قطب و قطب الاقطاب و ابدال و مسیر ایشان در این عالم. این گفتار دائره‌ای نیز دارد (برای تعیین زمان و مکان حضور رجال الغیب) که در نسخه حاضر نیست. در این گفتار آمده: «شیخ محیی الدین عربی در دو دفتر از فتوحات مکیه و در چند کتب دیگر از تصانیف خود... شرح احوال ایشان را مبسوط بیان فرموده».

مجلس شورای ملی، ج ۱۹، ص ۴۵۷ و ۵۱۹

۵. تعبیر نامه (گ ۲۷-۲۸)

آغاز: این مختصری است از تعبیر نامه حضرت یوسف ﷺ دیدن خشم خدای تعالی به توبه رجوع باید کردن دیدن باران.

پایان: دیدن سلطان خلل دین باشد... محمد ﷺ را به خواب دیدن علم دین باشد تمت التعبير من یوسف النبی ﷺ

۶. رساله در علم قیافه (گ ۲۹-۳۱ الف)

دارای ده مرصد و یک خاتمه از این قرار: ۱. در تعلیم علم فراست و سبب احتیاج انسان به آن. ۲. در استدلال از مساکن بلدان بر اخلاق هر شخصی ۳. در بیان آن که چون عضوی از اعضاء انسان مانند عضوی از حیوان باشد آن انسان را خلق و خاصیت آن حیوان باشد ۴. آن که انسان را در وقت فرح و غضب و خوف و رجاء هیأت مختلف شود ۵. آن که هر صنفی از صنفان مثل رومی و ترکی ... خلق و هیئت مخصوصی باشد ۶. در بیان آن که تر هر حیوانی قوی‌تر و کلان‌تر از ماده است ۷. در بیان آن که حکم نکند بر [یک] علامت یا دو علامت بر خلق نیک یابد که آن مفید یقین نباشد ۸. استدلال از طریق مزاج بر اخلاق باطن ۹. در بیان استدلال از لون اعضاء بر اخلاق باطن ۱۰. در بیان استدلال از اعضاء ظاهر بدن انسان بر اخلاق باطن از سر تا قدم خاتمه در تحقیق علم فراست.

کاتب از مرصد دهم تنها عنوان آن را می‌آورد و می‌گوید: «آن را ساقط کردیم به واسطه آن که همین مرصد را در چهار ورق قبل از این صفحه نوشته‌ایم» (رجوع شود به شماره ۳ دفتر جای سخن). مؤلف در خاتمه این رساله از ابن سماحه یاد می‌کند: نسخه‌ای از این رساله با عنوان «مختصر در علم قیافه در ده مرصد» در مجموعه ۹ در کتابخانه مرحوم استاد عبدالعظیم قریب است که اکنون در کتابخانه دانشگاه تربیت معلم تهران نگاهداری می‌شود رک: نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ج ۵ ص ۶۴۰.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این مختصری است در بیان علم قیافه مبنی بر دانستن خواص انسان از قیافه و هیئت بدان که علم بر سه قسم است.

پایان: خاتمه در تحقیق در علم فراست. ابن سماحه روایت می‌کند از استاد خود امام محمد سملی رحمه الله که گفت چون میل تعلم علم فراست نمودم و هر کتب که در باب فراست بود به دست آوردم و رنج بسیار بردم آخر روزی به موضعی رسیدم مردی بسیار سرخ چهره و به غایت کبود چشم بما رسید الحاح و تضرع بسیار نمود که امشب شما در خانه من مهمان باشید ... منزل آنجا ساختیم آن چه طریقه مروت بود به جای آورد ... این معنی به خلاف آن چه در این علم بود مشاهده رفت و بر فوت عمری که در این علم صرف کرده بودم

تأسف میخوردم ... عزم رفتن کردیم با خود گفتم من بعد ترک این علم گویم ... که صاحب‌خانه نسخه‌ای بیرون آورد اخراجاتی که کرده بود به اضعاف نوشته به خادم گفتم آن چه میگوید بده و ما را از صحبت او و ارهان ... این دو کلمه در قلم آمد تا خواننده این علم را تحقیق گردد که در علم قیافه هیچ شکی و شائبه‌ای نیست تا بر اهل فطن و ذكاء روشن باشد. در ذیل رساله قیافه یک باب «اندر آنچه با هم نشاید خوردن» با قلم همین کاتب از محمد بن زکریا رازی نقل شده است.

۷. حدیث ملاقات ابلیس با پیامبر ﷺ (گ ۳۱ ب-۳۴ ب)

آغاز: بسمله. روایت صحیح است که روزی حضرت رسول ﷺ با اصحاب خود در حجره عایشه نشسته بود ناگاه شخصی در خانه را بزد رسول ﷺ به اصحاب خود گفت این ابلیس است او را راه دهید.

۸. مثلثات (گ ۳۴-۳۵ الف)

واژه‌های عربی است که حرف اول آن با سه حرکت (فتحه و کسره و ضمه) خوانده میشود و با هر حرکت معنای خاص دارد کاتب سه معنای از فارسی هر واژه عربی را در اطراف آن نوشته است. از «غمر تا فرق».

آغاز: غمر (آب بسیار-آبگینه-احمق) الحجر (منع-بغل-نام مردم) جنه (بهشت-پری-سیر) حب (دانه-رحم-دوستی).

۹. مدخل منظوم در تقویم و نجوم (گ ۳۵ الف-۳۹ الف)

منسوب است به خواجه نصیر

(در غالب مدارک و نسخ) و در نسخه‌های بسیار نیز به عبدالجبار خجندی، فخرالدین مبارکشاه غوری در برخی از نسخه‌ها به سید اشرف و انوری نسبت داده شده است. از شرح حبیب الله طیب که در ۹۲۷ ق بر این منظومه نوشته استنباط میشود که وی آن را از خواجه نصیر نمیدانسته است. نسخه‌های این منظومه با یکدیگر اختلافات بسیار دارد. (رجوع شود به فهرست مجلس شورای ج ۱۹، ص ۴۵۴-۴۵۶). در ذیل منظومه در حاشیه صفحه تاریخ ۱۰۳۶ ق دیده میشود.

۱۰. مرزبان نامه (گ ۴۰-۴۷)

بخشی است از مرزبان نامه از «باب ۳ در ذملک اردشیر و دانای مهران به ۱۴ تا بخشی از «داستان سوار و پیاده».

۱۱. اسماء الله (گ ۴۸-۵۴ الف)

اسماء حسنی است با ذکر اعداد جفری و ترجمه فارسی. صفحه نخست اسامی بسیطه است که دنبال آن از دفتر افتاده است و پس از آن اسامی مرکب است. در دو صفحه آخر ترجمه فارسی و اعداد جفری نوشته نشده است.

۱۲. رساله والدیه (گ ۵۴ ب-۶۰ الف)

از خواجه ناصرالدین عبیدالله احرار (۸۹۵ق)

در معرفت و وصول این رساله با نام رساله تصوف و رساله در معرفت نیز یاد شده.

فهرست دارالکتب، طرازی، ج ۱، ص ۲۳۱؛ منزوی، ج ۲، ص ۱۳۹۷.

آغاز: بسملة الحمد لله الاحد بذاته و کبرياته الواحد بصفاته... سبب تألیف این مختصر آن بود که والد این فقیر... بنا بر حسن ظنی که ایشان را به این فقیر بود امر کردند به این فقیر که باید برای ما چیزی نویسی از سخنان اهل الذکر که عمل به آن سبب وصول به مقامات علیه است... و ملتمس از ناظران در این مختصر آن که مؤلف را در میان نبینند.

پایان: چون رابطه نماوند آن حال نماوند و سبب این بود که بسیاری از کسان که ایشان را ذوقی از صحبت این طایفه حاصل شده بود نماوند.

در پایان این نسخه تاریخ ۱۰۶۵ دیده می‌شود.

۱۳. رساله اختلاج اعضاء (گ ۶۴ ب-۶۶ الف)

آغاز: بسملة. در بیان احکام اختلاجات و آن عبارت است از جستن اعضاء به ناگهان. گویند هرگاه زیاده بر سه مرتبه جست علامت باد است و این علم متعلق به ذوالقرنین است هرگاه میان نیز بجهد.

پایان: اگر همه اعضاء مکرر بجهد مقدمه فالج و لقوه و سکت است مدارا نماید.

این نسخه و نیز بقیه مجموعه با قلم تازه‌تر و کاغذ فرنگی است.

۱۴. تحفة الملوک (تحفة الوزراء) (گ ۶۸ الف-۷۱)

چهل باب است. در دیباجة برخی از نسخ نام مؤلف جمال‌الدین اصفهانی یاد شده و اوراق این نسخه با چند برگ پس از آن واژگان صحافی شده و بر عکس دیگر صفحات قرار گرفته.

۱۵. وصایای لقمان (گ ۷۱ الف-۷۳ الف)

پندهای منسوب به لقمان حکیم است (فهرست مجلس شورا، ج ۲۱، ص...). این نسخه نیز مانند نسخه بالا (تحفة الملوک) و با همان خط و کاغذ است.

۱۶. مناجات موسی (گ ۷۳-۷۶)

آغاز: بسملة. در حکایت آمده است که حضرت موسی حکیم اندر طور سینا مناجات می‌نمود... از آن جمله حضرت نبوی... چند جمله می‌خواهم که بپرسم و از گستاخی آن می‌ترسم.

این بخش نیز مانند دو رساله پیش است با همان خط و کاغذ.

دفتری است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ (جز برگ ۶۴ تا آخر که از قرن ۱۳ هـ است) تاریخ ۱۰۳۸ ق و ۱۰۶۵ ق در دفتر دیده می‌شود. پس از رساله والدیه (شماره ۱۲) هشت صفحه نوشته‌های مختلف است.

قطع: جیبی ۱۹/۵×۹، جلد: مقوای کرم رنگ با نقش جیبی مندرس عطف تیماج قرمز مندرس، برگ: ۷۶، سطور هر صفحه: ۲۲-۲۶-۱۹، کاغذ: اصفهانی و برگهای آخر فرنگی.

(۸۶۸)

مجموعه

گردآوری سید حیدر بن علی بن اسماعیل کرکی و بخشی از میان و چند برگ اول و آخر به خط دیگر و با تاریخهای دیگر است.

۱. غزلیات فیض (گ ۱ الف)

(فارسی)

دو غزل است از فیض این غزلها به خط شکسته رضاقلی هدایت است.

آغاز:

یاد یاران که کنند از دل و جان یاری هم

بار سر کرده روند از پی غم خواری هم

۲. اربعین حدیث (گ ۱ ب ۲- الف)

(عربی)

از محمد بن مکی شهید اول (۷۸۶ق).

یک حدیث است با یک سند مشتمل بر چهل فقره از وصایای حضرت رسول ﷺ به

امیرالمؤمنین علی علیه السلام

ذریعه، ج ۱، ص ۴۲۷.

آغاز: فما نقله و رواه الشيخ الاعظم ... محمد بن مکی ... قال العبد الفقير ... محمد بن

مکی ... اخبرنا الامام عميد الدين عبدالمطلب الحسيني ...

پایان: و حسن اولانک رفيقا.

این بخش را به قلم نستعلیق قرن ۱۳ هـ افزوده‌اند.

۳. سورة الولاية (گ ۳ الف)

(عربی)

عباراتی است ساخته شده به عنوان سورة الولاية منسوب به نسخه ابن مسعود (این بخش

به خط نستعلیق است و از قرن ۱۱ می‌نماید).

۴. صیحه و صدا (گ ۳ ب ۵)

(فارسی)

از مولی جلال دوانی (۹۰۷ق)

در عرفان دارای یک مقدمه و یک «صیحه» و چند «صدا».

فهرست منزوی، ج ۲، ص ۱۲۷۲.

آغاز: سبحانک سبحانک تعالیت عن مدانة الاشياء و الامائل ... اما بعد برادر طریقی

التماس نمود تا تذکرة بعضی از سوانح وقت درین جزو ثبت رود.

۵. حدیث غمامه (حدیث بساط) (گ ۵-۶ ب)

(عربی)

متن یک حدیث است در مناقب علی علیه السلام به نقل از کتب عامه این حدیث بلند به نوشته

ذریعه در کتاب المختصر حسن بن سلیمان به نقل از منهج التحقيق روایت شده. قاضی سعید

قمی و فخرالدین ترکستانی ماوراء النهری و آقا جمال خوانساری و آقا محمود کرمانشاهی

(پسر آقا محمد علی) آن را شرح کرده‌اند.

ذریعه، ج ۱۳، ص ۱۹۰-۱۹۲؛ فهرست حاضر، ش ۸۵۶

آغاز: و من مناقب سيد الوصيين ... علی بن ابی طالب علیه السلام ... خبر العامة ما رواه ابو عبدالله ابن

زکریا بن دینار العلّامی عن ابی جبیر الاسود عن محمد بن عبدالله یرفعه الی سلمان الفارسی

(رض) قال کنا جلوساً عند مولانا و سيدنا امیر المؤمنین علیه السلام ... حين بویع عمر بن خطاب

بالخلافة انا و ولديہ ... فبینما نحن جلوس اذ التفت الیه الحسن علیه السلام و قال یا امیر المؤمنین ان

سلیمان بن داود نال ملکالم ینله.

پایان: قال سلمان الفارسی یا امیر المؤمنین ... لعن الله من غضبك حقک ... و ضاعف علیهم

العذاب. راقمه و جامع هذه السفینه اقل خلق الله حیدر بن علی ابن اسماعیل الهاشمی الکرکی

العاملی.

۶. شرح کلمات ابن هود (گ ۷)

(عربی)

شرح است بر سخنانی از ابن هود مغربی در تجلی ذاتی از صائن الدین علی ترکه اصفهانی

(۸۳۰ق).

آغاز کلمات ابن هود: بسمله. قال الشيخ الحكيم النحرير ابن هود المغربي ... لما تجلی الله

تعالی لذاته بذاته من ذاته فی ذاته عن ذاته علی ذاته الی ذاته فتجسد ما تجسد فكان الاول عرشا

و الثاني کرسیا ... و السابع سراقال الفقیر^۱ ... اعلم ان تحقیق هذا الکلام و تبیین مقاصده متوقف

علی تمهید مقدمات ... متوسلا فی ذلک الی من ختم باسمه کنوز ... من ذلک ما یستمد من

اصول العدد علی ما علیه رای القدماء من الانبياء و هو ان الاربعه لاحتوائها علی المرتبة

الکمالیه شملت جميع مراتب الوجود.

پایان: و اما المسمى آدمًا فمقيد بعقل و فكرة او قلادة ايمان هذا ما قال سهل و المحقق مثلنا

لانا و اياهم (کذا) بمیزان احسان.

۱. در نسخه (شماره ۱۰۳۳/۵) دانشگاه در اینجا نام شارح آمده است و تفاوت دیگر نیز دیده می‌شود بدین گونه

«و السابع ارضا ... شرحها المولى ... خواجه صائن الدین ترکه قدس سره قال الفقیر ... اعلم».

۷. قصیده در مدح امیرالمؤمنین علی (ک ۷-۸)

(فارسی)

از محتشم کاشی (۹۹۶ق)

در جواب شاه طاهر (در عنوان چنین آمده است). اینک بیتی چند از آغاز و انجام قصیده:

باز نوبت زن دی بر افق کاخ فلک   میزند نوبت من ادرکه البدر هلك
محتشم صبح ازل راه به مهرت چون برد   لقد استعصم والله به واستمك...
دست چوبک زن تقدیر به آهنگ رحیل   چون زند بر در دوازه عمرش چوبك
دستگیری كن ومگذار در آن مهلكه‌اش   آن قدر زار كه يكباره شود مستهلك...
آن فلک رتبه كه شد باعث این نظم بلند   برفلك باد صماری كش او دوش فلک

۸. قضاء و قدر، مثنوی (گ ۸)

(فارسی)

از محمد رضا بیک سفره‌چی

منزوی، ج ۴، ص ۳۰۴۳. نسخه شماره ۲۶۶۵/۸ مجلس شورا در بیت آغاز و انجام با نسخه حاضر متفاوت است و این بیت تاریخ دار در آن نسخه آخرین بیت این مثنوی است:

چو آمد شادی و غم شد ز دل حك   از آن شد سال تاریخ الف و چل يك
آغاز نسخه حاضر:

شنیدم روزی از روشن ضمیری   سپهر عقل را بدر منیری
پایان:

چنین سرمست و لایمقل چرایی   زخود چون سفره چی غافل چرایی
دلا گسر طالب راه خدائی   بزن بر هستی خود پشت پایی
دلا پیوسته تسلیم رضا باش   به هر حالی كه هستی با خدا باش

پس از مثنوی سفره‌چی در همین صفحه اشعاری است از شیخ علی نقی، محمد معصوم

کاشی، محمد بیک فرصت میر رضی، امیر خسرو دهلوی و ابوسعید ابوالخیر.

۹. رساله قضاء و قدر^۱ (المختصر فی القضاء و القدر) (گ ۹-۱۰)

(عربی)

۱. در فهرست مجلس شورا ج ۵، ص ۴۳۶ آمده که «مقایسه این رساله با رساله صدر المتألهین در قضاء و قدر نشان می‌دهد صدرا ازین رساله نامده بسیار برده و حتی عنوان بیشتر فصلها را از رساله کاشی گرفته».

از کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی (۷۳۰ق)

این رساله دارای ده فصل است (فهرست فصلها در فهرست مجلس شورا، ج ۵ یاد شد) این ده فصل در همه نسخه‌های این رساله نیامده و نسخه حاضر تا فصل ۵ است: (فی مسائل متناسبة لهذا المعنی) و بقیه آن در جای دیگر از نسخه است. به نوشته ذریعه این رساله به زبان فرانسوی ترجمه و با متن عربی یکجا در حدود ۱۸۷۵ م در فرانسه به چاپ رسیده است. ذریعه، ج ۱۷، ص ۱۴۸ و ج ۲۰، ص ۱۷۴؛ فهرست مجلس شورا، ج ۵، ص ۴۳۶؛ بروکلمان، ج ۲، ص ۲۸۱.

پایان: (اواخر فصل ۵) محرکة الاعضاء بمنزلة حركة السماء و ظهور الفعل هو القدر (از اینجا تا اواخر فصل ۱۰ دو برگ است که در صحافی جا به جا شده و اکنون برگ ۱۲-۱۳ مجموعه است).

پایان: و فیما ذکرناه کفایه لمن تیسرله و لا ینجع اکثر من ذلک لمن یعتبر علیه و بالله العیاذ من التقصیر فان بیده تیسیر کل عسیر.

۱۰. شرح حدیث حقیقت (گ ۱۰)

(عربی)

شرح عبدالرزاق کاشی (۷۳۰ق) بر حدیث سؤال کمیل بن زیاد از حضرت مولی علی (ع) درباره حقیقت و پاسخ آن حضرت.

ذریعه، ج ۱۴، ص ۱۹۶؛ فهرست مجلس، ج ۹، ص ۴۲۱-۴۲۲، ش ۱۵۰.

آغاز: بسملة. الحمد لله رب العالمین... و بعد فهذا مما املاه الشيخ... هادی ارباب الطریقه... عبدالرزاق الکاشی.

پایان: کنسبة نور الصبح الی نور الشمس وقت الاستواء و عند... اطفیء السراج والله اعلم بالصواب.

پس از پایان رساله در همین صفحه چند یادداشت کوتاه است به همین خط در دستور بستن خون بینی و بیرون آوردن زالو از گلو و طلسمی برای پیدا کردن گمشده و پس از آن در برگ ۱۱ چند ماده تاریخ است از محتشم کاشی به این شرح: تاریخ ارتحال... شیخ علی بن

عبدالعال (که قصیده‌ای است دارای ۱۶ بیت در مدح محقق کرکی)^۱ تاریخ فوت وحشی (یک رباعی طنزآمیز است) و شش رباعی از او در ماده تاریخ جلوس شاه اسماعیل بر تخت پادشاهی و پس از آن قطعه‌ای است دارای ۶ بیت از محتشم در شرح طریق استخراج تاریخ از رباعیات.

آغاز قطعه چنین است: شرح رباعیات مذکوره

از این شش رباعی که کلکم نگاشت   برای جلوس خدیو زمان
هزار و صد و بیست تاریخ از او   برون زد قدم هشت افزون بر او
و پس از آن حدیثی است از رسول ﷺ در صفت عرش و کوثر... به فارسی.

۱۱. بهجة الروح^۲ (گ ۱۱) (فارسی)

از مولانا روحی نیشابوری

فصلی (در اخلاق و آداب معاشرت) از آن کتاب.

آغاز: فصلی چند از کتاب بهجة الروح مولانا روحی نیشابوری مرقوم می‌شود. فصل اول در بیان سلوک بزرگی بی‌حسب و نسب و خودبینی و خودپسند و مقید به صدرنشینی. پایان: به غایة الغایة کریه و رکیک می‌باشد.

زنهار بدان سلوک اندر عالم   تا نشینی در پس زانوی ندم
زنهار سلوک آن چنان کن که به دهر   فارغ باشی زمخت و غصه و غم
پس از برگ ۱۳ برگ یا برگ‌هایی از دفتر افتاده در برگ ۱۴ چند حدیث و چند بیت از سید حمیری است که گردآورنده این جنگ میگوید از خط جد خویش شیخ علی نقل کرده،

۱. بیت آخر که ماده تاریخ درگذشت محقق است:

چون برفت از بهر تاریخ زمان رحلتش

نکته دانی گفت رفت آن نایب صاحب زمان

که جمله «رفت آن نایب صاحب زمان» مطابق ۹۹۳ ق است و بیت نخست قصیده این است:

ناگهان سوزنده برقی جست از صلب جهان

کز تفس آفتاد آتش در زمین و آسمان

۲. رجوع شود به تذکرة نصرآبادی.

قطعه‌ای از حکیم رکن و نیز یک صفحه از یکی از منشآت است با این آغاز: «بارقة توفیق ازلی و شعشعة هدایت لم یزلی که چراغ افروز خاطر قدسی مناظر است».

۱۲. دو مکتوب از کاشی و سمنانی (گ ۱۵-۱۷ متن) (فارسی)

نامه‌ای است از کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی به علاءالدوله سمنانی در دفاع از مسلک وحدت وجود و اعتراض به سمنانی که آن را رد می‌کند و نامه علاءالدوله در پاسخ کاشانی (که بر پشت نامه کاشانی نوشته بوده). اینک مقدمه تاریخی نامها که گردآورنده جنگ آورده - نقل می‌شود: «شیخ کمال‌الدین عبدالرزاق مرید نورالدین عبدالصمد نطنزی... با شیخ رکن‌الدین علاءالدوله معاصر بوده و در میان ایشان در قول به وحدت وجود مخالفت و مباحثات واقع است و در آن معنی به یکدیگر مکتوبات نوشته‌اند... از امیر اقبال سیستانی (که در راه سلطانیه با کمال‌الدین عبدالرزاق همراه بوده پرسید که شیخ تو در شأن محیی‌الدین اعرابی و سخن او چه اعتقاد دارد در جواب گفته است او را مردی عظیم‌الشان میداند و اما میفرماید که درین سخن که حق را وجود مطلق گفته غلط کرده... وی گفته است اصل همه معارف او خود این سخن است و از این بهتر سخنی نیست عجیب که شیخ تو این را انکار میکند و جمله انبیا و اولیاء بر این مذهب بوده‌اند. امیر اقبال این سخن را به شیخ خود عرضه داشت کرده بوده است شیخ در جواب نوشته است که در جمیع ملل بدین رسوائی سخن کس نگفته است و چون نیک باز شکافی مذهب طبعیه و دهریه بهتر بسیاری از این عقیده است... و چون این خبر به شیخ کمال‌الدین عبدالرزاق رسیده به شیخ رکن‌الدین علاءالدوله مکتوبی نوشت و شیخ آن را جواب نوشته».

از این دو نامه نسخه‌هایی در دست است و جامی در نفحات الاتس نیز نقل می‌کند.

منزوی، ج ۲، ص ۱۴۴۰-۱۴۴۱.

پس از پایان نامه علاءالدوله در برگ ۱۷ چند حدیث و نیز نقلی است از کتاب مه‌بهارات.

۱۳. مکاتیب بابا افضل (گ ۱۸- متن) (فارسی)

دو نامه است از بابا افضل مرقی کاشانی

نخست نامه در تعزیت تاج‌الدین محمد نوش‌ایادی و دیگری نامه به شمس‌الدین محمد

دزواگوش.

آغاز نامه نخست: مدد تأیید الهی از کار و اندیشه مخدومی متفصل و منقطع مباد.

آغاز نامه دیگر: رب العزه تعالى... آگاهست از مکتون دل و ضمیر و روان خادم که درباره احوال... مجلس اسموی شمس‌الدین ضیاءالاسلام بر چه صفت نیکخواه و فضیلت جوی باشد.

منزوی، ج ۲، صص ۱۶۹۹ و ۱۷۰۰؛ فهرست مجلس، ج ۱۰، ص ۱۳۹۲ و ج ۱۷، ص ۷۰.
پس از نامه‌ها منقولاتی است از کتاب تکلیفیه شهید و امالی صدوق (حدیثی مبسوط در مناقب امیرالمؤمنین علی علیه السلام)، نقلی از احمد برقی و چند نوشته پراکنده دیگر (گ ۱۹-۲۲ متن).

۱۴. اشعار مختلف (گ ۱۵-۲۲ حاشیه) (فارسی)

در دو طرف این صفحات حاشیه‌ای است که با جدول آب طلایی و قرمز از متن جدا می‌گردد و در این حواشی اشعاری است از: مولانا فتحی، وحشی، خواجه شاپور، فصیحی، سلیم تهرانی، میر والهی قمی، خواجه شعیب، شیخ علی نقی، میر سنجر، حکیم شفائی، غیاثا، طالب آملی، حاجی، بابا فغانی، همایون، صائب، سعدی، میرک معین، میر محمد مؤمن، مولانای روم، عارف دهلوی، نواب آصفخان، حسن، میر مغیث محوی، انیسی، عبدالواسع جبلی، قاسم بیک حالتی، عرشی، حالی، قلی میلی، حسابی، شکیبی، طبعی، صالح، نراقی، عرفی، شعری منقول از خط شیخ بهائی، حکیم رکن‌الدین مسعود، اهلی، خسرو، هجری، نظیری، خواجه نصیر طوسی، خاقانی، و محتشم.^۱ در برگ ۲۱ ب و ۲۲ الف اشعار در متن است نه در حاشیه.

۱۵. سوره‌های منتخب از تورات (گ ۲۲ ب-۲۵) (عربی)

۳۸ سوره برگزیده از تورات است.

۱. از محتشم قطعه‌ای است در تاریخ بنای «حوضخانه خلف المجتهدین شیخ اسماعیل بن حضرت نائب الامام مجتهد الزمان عبدالعال روح‌اله روحه» شعر ماده تاریخ در پایان قطعه این است:
بنا نمودن این حوض راست تاریخی که باو یست مطابق «بنای حوض جنان

آغاز: هذه فائدة جلیلة و موعظة بلیغة و هی الثمانیه و ثلثون سورة... من التورات.

۱۶. طریق کاغذ رنگ کردن (گ ۲۵ ب-۲۶ الف) (فارسی)

آغاز: بیارد گل خشک که به هندویی کسم گویند و به عربی معصفر خوانند چندان که خواهند.

پایان: پس کاغذ در او برکشد که چینی زنگاری شود انشاء الله تعالى.

سپس چند فقره منقولاتی است از محیی‌الدین ابن العربی و صدرالدین قونوی و شارح فصوص.

۱۷. سؤال و جواب فلسفی (گ ۲۶ ب-۲۷ الف) (عربی)

پنج سؤال و جواب است در پنج مشکل فلسفی. در عنوان نسخه چنین آمده است: «سؤالات از علاءالدین بخاری ساکن شیراز و پاسخ‌ها از کمال‌الدین عبدالرزاق کاشانی».
سؤال اول قال المحققون وجود الواجب عين ذاته فاذا قيل لهم وجوده معلوم و حقیقه غیر معلومه قالوا معلوم البشر وجوده المشترك.

السؤال الثاني صفات الله عين ذاته عند المحققين... قيل الصفات متعددة تكون عينها و الذات واحدة فكيف.

السؤال الثالث اول صادر من الواجب ليس الجوهر والا لتمييز عن سائر الجواهر بفصل فقد صدر عن البسيط الحقیقی فی المرتبة الاولى مركب.

السؤال الرابع الانسان ان كان عبارة عن النفس الناطقه وحدها لم يصح حده بانه حيوان ناطق.

السؤال الخامس المحققون على انه لا جبر ولا تفويض بل امر بين الامرین و هو غیر مفهوم.

پس از پایان جوابها در برگ ۲۷ منقولات پراکنده‌ای است از احادیث و از چند کتاب مانند

سرالعالمین غزالی و شرح عبدالرزاق بر کلمات ابن هود^۱.

۱۸. متفولات پراکنده به نظم و نثر (گ ۲۸-۵۶) (عربی-فارسی)

در این بخش نیز هر صفحه دارای متن است و دو حاشیه (در راست و چپ صفحه) بدون پیوستگی بین مندرجات متن و حاشیه. اینک نخست فهرست مندرجات متن:

۱. سخنی از یکی از اکابر صوفیه در توضیح حدیث مشهور «من اكل مع مغفور غفر له» (فارسی)، داستانی مبسوط منقول از سری سقطی «که شبی خوابم نیامد و قلعی... داشتم چنانکه از تهجد محروم ماندم» (فارسی-گ ۲۸)، ذکر ملک الفضلاء شمس‌الدین طبسی (شرح حال اوست به فارسی-گ ۲۸)، سخنی از شبلی در پاسخ این سؤال که اکرم الاکرمین که بود و داستانی از سیف‌الدین باخرزی (فارسی-گ ۲۹)، شرح حال عین‌الزمان گیلی و سنائی (فارسی-گ ۲۹)، شرح اربعین شیخ بهائی، حدیث ۲۲ (عربی-گ ۳۰-۳۳)، شرح حال بایزید بسطامی به نقل از تاریخ ابن زهره اندلسی و شیخ بهائی (عربی-گ ۳۳)، اودع تاجر من تجار نیشابور جاریه عند الشیخ ابو عثمان الحمیری... (گ ۳۳)، چند حدیث از پیامبر ﷺ و نقلی از عثمان که هدیه‌ای برای ابوذر فرستاد (عربی-گ ۳۳-۳۴)، کان تلامذة افلاطون ثلث فرق (عربی-گ ۳۴)، بعضی از عقائد امام فخر رازی در موافقت معتزله به نقل از کتاب معالم او (عربی و فارسی-گ ۳۴)، تعریف معتزله از شرح لامیه‌العجم (عربی-گ ۳۴)، طب‌الائمه و چند دستور پزشکی (عربی-گ ۳۵)، از کتاب اعتقادات صدوق (عربی-گ ۳۵-۳۶)، نقل از کتاب کمال‌الدین درباره خضر (عربی-گ ۳۶)، چند حدیث از کلینی در حاجات (عربی-گ ۳۷ الف).

الف تا یاء ظهوری (فارسی-ب ۳۷-۴۰ الف) نثری است مصنوع از ظهوری ترشیزی در موضوع قلم و کتابت و پس از مقدمه‌ای، حروف الفباء را (از الف تا یاء) می‌آورد و هر حرف را با توصیفی مصنوع.

۱. تاکنون سه شرح بر کلمات معماوار ابن هود می‌شناسیم الف. شرح عبدالکریم گیلی (نسخه شماره ۱۸۲۵/۹) بایزید که فیلم آن با شماره فیلم ۴۴۲ در دانشگاه تهران است. ب. شرح صائن‌الدین علی بن محمد ترکه (ش: ۶ همین مجموعه و ش: ۱۰۳۳/۵ دانشگاه). ج. شرح عبدالرزاق کاشی که چند سطر از آن در این برگ دیده می‌شود.

آغاز: الف تا یاء مولانا ظهوری که دلها را از او باشد سروری روزگاری است که کلک سخن معنی پرور در ماتم کریمان به خاکستر نشسته پلاس سوگواری به گردن و خراش ناخن بی‌قراری بر جان و تن... همدست نشستگی همدوش پریشانی نشسته شهر نظام نظم از نسق افتاده سلسله نثر را صرصر آشفته‌گی از هم‌گشاده... کلمات از لباس ترکیب عور و حروف از التیام هم نفور الف که در راستی انگشت‌نمای این قلمرو بود از بار غم مفلسی خمیده قامت است با که بانی بنای عزت بود سیلاب خواریش از سر گذشته.

پایان: یا به زبان حال و درای مقال به ندا در آمده که یا کریم ادرکنی ادرکنی.

سپس بار دیگر الف تا یاء را با تفصیل بیشتر آورده و ظاهراً این نیز از ظهوری است در تکمیل اول و خاتمه‌ای دارد از محمد رضا بن سلیمان حسینی (یا خود او به تبعیت از ظهوری «الف تا یاء» نوشته با دیباجه‌ای و خاتمه‌ای بدون این عنوانها و نیز بدون عنوانی در آغاز). در ذیل خاتمه نام محمد رضا حسینی آمده و نیز از ظهوری یاد شده است.

آغاز: هوالمثنی بلا مثال... روزگاری است که از فیض طراوت فصل بهار کلک در ربار خشک مغزی‌ها را به کنار گذاشته از سرچشمه عین‌الحیوه دوات گوهرهای شاهوار دامن دامن به کنار آورده بر رخ اهل روزگار کشد.

پایان: یاء یاری است که اگر پای دوستی از حاشیه بساط معنی کوتاه می‌نمود معنی را به هیچ صورت صورت معنی نمی‌بود... یا کریم ادرکنی که طرازنده بدائع این بهارستان... و نوازنده اختراع این داستان فارس مضمار فصاحت در کشور معانی و بیان که نام شریفش بر خاطر فیض مآثر ارباب عرفان ظهوری تمام دارد و به اختتام آن تبرک جسته... اما چون... از هیجی خوانان مکتب عرفان عارف ترشیزم... از مردمک دیده اعتبار اولی‌الابصار چشم آن دارم که خرده بر خردان، سیما... غریب دیار عرفان بل غریق لجة عیان محمد رضا الحسینی ابن سلیمان نگیرند و العذر عند کرام الناس مقبول.

دعاء حزب البحر (فارسی و عربی-گ ۴۰-۴۳) با ذکر اسناد خواص آن به فارسی، حدیث ذوالقرنین داستان اوست به نقل از کتاب کمال‌الدین صدوق (عربی-گ ۴۴-۴۷)، گفتاری از هشام بن الحکم در امامت (عربی-گ ۴۷-۴۹)، داستان دعبل خزاعی و انشاء قصیده تائیه در

حضرت امام رضا علیه السلام به نقل از دعبل (عربی - گ ۴۹ - ۵۰)، چند حدیث در منقبت امیرالمؤمنین علی علیه السلام (عربی - گ ۵۰)، تفسیر آیه نور و آیه «و ما کنت بجانب الطور اذ نادیناه...» و آیه نخست سوره روم از مجمع البیان (گ ۵۱ - ۵۲)، شمه‌ای از احوال خسرو پرویز (فارسی - گ ۵۱)، داستان الیاس از محمد بن اسحاق، داستان مبسوطی است و در آن از مردی پارسا به نام مزدکی یاد می‌شود (عربی، گ ۵۲ - ۵۵)، داستان از عمر (فارسی - گ ۵۵، دنبال آن از مجموعه افتاده و جای افتادها دو برگ سفید گذاشته‌اند).

فهرست مندرجات حواشی (برگ ۲۷ - ۵۵):

داستانی از هادی خلیفه عباسی و نقلی از اخلاق ناصری خواجه نصیر، کلیات عوالم، حدیثی از علی علیه السلام، سخنی از زنون و مطلبی فقهی عربی به نقل از کشکول بهائی (گ ۲۷)، چند فقره منقول از تذکرة الاولیاء عطار (گ ۲۸ - ۲۹)، سپس اشعاری است به فارسی از این شاعران: میرزا معصوم وزیر گنجه، حسن دهلوی، کمال اسماعیل، علی شهاب، امیر شاهی، شیخ ابوسعید ابوالخیر، شیخ سهیلی، صائب، اوجدی، میرزا جلال، ارشاد، خیام، طوفی، عتابی، اهلی خراسانی، نگاهی، مکتبی، عبدالرزاق گیلانی (قمی)، رودکی، سیف اسفرنک، شیخ ابوالقاسم، نظیری نیشابوری، حیدر کلیچه، نجمی، عثمان مختاری، الیاس قلندر، ابراهیم ادهم، میرزا طاهر واقعه‌نویس، شیخ علی تقی، حکیم ازرقی، اعجاز، نویدی، زلالی، پیرم خان، ابوالفرج، امیر معزی، ضیاء صوفی، محب علی سندی، اقدسی، کامی سبزواری، عجزی تبریزی، منوچهر شصت کله، میر ابوالحسن، غزنی، خیال، نثاری، ناطقی، اشرف، هادی، قراری گیلانی، غیرتی شیرازی، قیدی شیرازی، هاشم فقیه، ثنائی، میرزا شرف جهان، ملا مؤمن حسین، فوقی، صرفی ساوجی، ادیب صابر، ضمیری، شریف، شرف، میرزا قاسم گونابادی، عرفی، میر ابوالمعالی، یولقلی بیک، عماد فقیه، مولانا دوست (کذا)، زمانی بیک، میر مرتضی اریمانی، داوری آرانی، عنصری، شیخ عمادالدین فضل‌الله، ریاضی، حاتم، غضائری رازی، میرزا ابراهیم یزدی، نظیری، ابوتراب بیک، ملا حاجی بابا، شعوری کاشانی، (قصیده‌ای است از او که از هر مصرع آن تاریخ ۹۹۰ ق سال جلوس شاه عباس ثانی بر می‌آید)، محمود شبستری، رونقی، سید رازی، خواجه، نواب میر محمد باقر، بی‌بی مهری،

قاضی امین خوانساری، شاه مراد خوانساری، عصمت بخاری، شیخ محیی‌الدین اعرابی (کذا - یک رباعی فارسی)، رشید وطواط، عبدی گونابادی، قدسی مشهدی، فضولی، خان میرزا، گلخنی، صبری، شاهی، بافقی، مجیر بیلقانی، یحیی، فکاری، میرزا مخدوم شریفی، میر اشکی، ضیاءالدین علی ترکه، عبید زاکانی، قاسم انوار، کاکا قزوینی، پیامی، بابا طاهر، شوقی، شیخ روزبهان صوفی، هلالی، اسماعیل میرزا، خان احمد، محمد شیرین مغربی، ضیاء کاشی، سلطان حسین میرزا، والده سلطان حسین میرزا، فرد اردبیلی، حالتی، محمد صوفی، میرزا قاسم گنابادی، سلطان مصطفی میرزا، بهاءالدین، ابوعلی دقاق، شیخ شهاب‌الدین سهروردی، قاضی عیسی، سخی کرمانی، محمد مؤمن میرزا، ملک قمی، میرزا نظام شیرازی، ملهمی تبریزی، عزیز فیروزآبادی، شرمی، سحری، مرشد شیرازی، اختری یزدی، میر الهی همدانی، سید محمد نجفی، ضیاءالدین فارسی، فروغی قزوینی، جعفری، محمود بیک سالم، صبوخی، حسینا، تجلی، شهاب ساوجی، مسیحی، محمد شریف، شیخ آذری، اهلی شیرازی، امیدی، آصفی، میر اشکی قمی، انیسی شاملو، امتی تربتی، ابوتراب بیک، میر ابوالحسن فراهانی، میر الهی، امینا نجفی، اوجی نطنزی، میر اجری یزدی، میر علی شیر، آقا رضی اصفهانی، نثاری سبزواری، ذوقی استرآبادی، صالحی، اثیر، شانی، میر فزونی، شکوهی همدانی، زمانی یزدی، رضائی کاشانی، سارو خواجه، محمد علی سالک، فسونی، اسحاق خان، ملک طیفور، حسن، میر اصلانی، آتشی، ملا ملک سعید، ابن یمین، عبدالله مروارید، مولانا حسن علی، چلبی بیک، قاضی یحیی، میر فغفور لاهیجی، شاه داعی، زکی همدانی، مشرقی، آهی، قریبی، خان خانان، مونس، شیخ عبدالله، آقا عیسی، شهید لاهیجی، میر قانع کاشی، نافع قمی، مرتضی قلی خان شاملو، میر محمد معصوم کاشی، ملا داود، نادم گیلانی، عشرتی، شیخ بهاءالدین عاملی (قطعه‌ای است از او به عربی در پاسخ این شعریکی از اهل سنت:

اهوی علیا امیرالمؤمنین ولا ارضی بسب ابی‌بکر و لاعمر

شیخ جنید، شیخ معروف، شبلی، شیخ بهلول، شیخ منصور، ادهمی، میر شوقی، میرزا بدیع، واقف تبریزی، یوسف بیک شاملو، مولانا فصلی، شیخ ابوالقاسم کازرونی، میرزا

سنجر، فرصت، قیصر، نادم میرزا ابوالحسن نقیب، خواجه اسماعیل شوشتری، شیخ شاه نظر قمشه‌ای، خلیل بیک، میرزا محمد سعید حکیم، سراجا مشهدی، حسن بیک مشهور، لطفی نیشابور، نوعی خوبشانی، قلیچ خان بیک شاملو، میرزا نوری، حکیم محمد باقر، خاقانی، میر عین علی، عماد قزوینی، ورس و رامین، جلال عضد، شجاع کاشی، میلی، فهمی کاشی، مظهری، شیرازی، میر همایون، فلکی، میر عبدالغنی، مقیمی، سید حسن، نجم‌الدین کبری، نشاطی، اوجی شیرازی، شیخ جمال دهلوی، طاهری، شاه اسماعیل، هاتمی، بابا سودائی، فردوسی، امیر شاهی، مسعود ترک، شاه صفی نوریخس، مهدی، میر مشرب، آذری، طوسی، صیرفی، میرزا فصیحی، ملا تسلی فراقی، وحشی بافقی، لسانی، مظفر حسین کاشی، حکیم قطبا، فضل گلپایگانی، لطفا کمره‌ای، فارس، قاضی نوری، خواری، نشانی، مقصود کاشی، کمال خجند، نصیبی، شعوری مشهدی، نامی، نوعی خوبشانی، شهاب‌الدین مؤید، شاه صافی، محمد طاهر عطار، خضرخانی، مرشد بروجردی، مولانا زکی (چند بیت از ساقی‌نامه اوست)، سرایی، میرزا هاشم محترم، ظهیر فاریابی، وحشتی، بزمی، ساحری، سگ‌لوند، زهدی، معجری، کاتبی، کامی، قدری، محمد رضا فکری، حسن بیک انیسی، احسنی سمنانی، میرزا امان‌الله، میر محمد مؤمن‌آدابی، ایاغی کاشانی، امینی شیرازی، ابوطالب کاشی، میرزا ابوتراب، اسیری همدانی، آقا اسماعیل کاشی تراش اصفهانی، امینی یزدی، اوجی کشمیری، محمد امین کشمیری، احسنی لاهیجی، اختری گنابادی، ارشدی شیرازی، میر اکرم، الفتی مشهدی، کمال افصح، انسی قندهاری، آفتی تونی، شیخ امین‌الدین، ایزدی شیرازی، اسیری پسر صحیفی شیرازی، امین یزدی، بنائی، باقراخورده، باقی نهاوندی، بایندر خان، میر لقائی، باقر خان، میر برهان، قاضی نصیر، بیخودی، میر تشبیهی، ابراهیم تسلی، جمالا لاهوری، جامی، میر حیوانی قندهاری، خواجه حسین ثنائی، تجلی لاهیجی، جسمی همدانی، میرزا جعفر آصفخانه، میرزا جلال، ملک جمال‌الدین، میر جعفر مشهدی، جلالا کاشی، حیرتی تونی، حزنی اصفهانی، میر حضوری، قمی، حاتم کاشی، میرزا حسابی نطنزی، محمد حسین پسر حکم رکن، حرفی اصفهانی، حسابی طهرانی، محمد حسین چلبی تبریزی، حزنی تونی، حریفی، قاسم بیک حالتی، یادگار حالتی، حالتی گیلانی، حیاتی گیلانی، ملا حاجی طلبی،

حیدر همدانی، خضری قزوینی، داعی مشهدی، داعی اصفهانی، درویش دهکی، خاطری، خضری لاری، دیری ذوالقدر، درکی قمی، ذوقی اردستانی، ذهنی کاشانی، ذکری کرمانی، رای منوهر، محمد رضا مشهدی، رضی ارتیمانی، رضا اصفهانی، رشکی همدانی، رشیدا کاشی، شاهد، اخی، صفی قلی بیک ناظر، سروری، میر جمله، سلطان علی بیک، صادق خان، سالک، حکیم ابوالفتح دوانی، شاه رضی نوریخس، رفیقی آملی، رستم میرزا، میر رکن‌الدین، روغنی استرآبادی، محمد قاسم رازی، زمانی یزدی، زنگی شیرازی، زیتنی، سروری هندی، سلطان حسین تبریزی، سیری گلپایگانی، سبحانی، سپهری زواره‌ای، میرزا سنجر، میر سنجر کاشی، صالح هروی، صغیری، شهیدی قمی، شاه سلیم، رمضان علی نصرتی، الهامی، میرزا آقاسی، عبدالمؤمن خان اوزیک، حسن کاشی، نظام واعظ، عشقی کاشی، قاضی محمد باقر، شیخ‌زاده لاهیجی، میر والهی، عبدالوهاب، رمضان علی، باقرای خلیل، میر حیدر معما، شیخ الله‌قلی، ملا رجب، جامی طیب، سلطان علی بیک، نوید شیرازی، ملا علی رضا، قافی قلندر، کشفی، روزنی، طالب نصیب، میرزا محمد اکبر، بدرالدین جاجرمی (قطعه‌ای است از او بی‌نقطه در ۷ بیت)، عرفان، مکری، برادر اعرجی، ملا زمان ناطق، منشور، واقف، میرزا اشرف، ندیمی، نوعی، کاملی، صفائی، محمد صادق نصرآبادی، فغفور لاهیجی، ملا شعیب خوانساری، محمد معصوم صفاهانی، میرزا بدیع، تقی، انصاف، آتشی، محمد امین ناظر، مرشدی، میر معین‌الدین اشرف، نوایی، طبعی اصفهانی، ملک راضی، حکیم واصف نقشبند، قاضی کرای خان، قاسم‌بیک، سلطان مراد، یوسف بیک چاوشلو (بیت ترکی)، فصیحی، ملک مشرقی (از هر یک قصیده‌ای است در عذرخواهی و گله‌گذاری)، شیخ فیضی (قصیده‌ای است بلند در مرثیه شاه فتح‌الله شیرازی): نظام استرآبادی (چند قصیده بلند است از او)، ظهیرالدین فاریابی، واهب، سایر مشهدی، مرتضی قلی سلطان، صاحب، محسنا اعمی، صبوچی خوانساری، مجدا، ملا نافع، میر عطا، مشرب گلپایگانی.

۱۹. مثنوی معنوی (گ ۵۹-۶۰ الف)

(فارسی)

بخشی است از مثنوی جلال‌الدین مولوی (به خط نستعلیق آمیخته با شکسته استادانه ابوالحسن بن محمد جعفر دست‌غیب مورخ ۱۰۹۱ ق در بلدة کجور من اعمال رستم‌آباد) بر

روی دیگر برگ ۶۹ (ص ۱۲۰) ابیاتی است از حدیقه سنائی (بدون ذکر عنوان) با همین قلم است بقیه این مجموعه به قلم همان حیدر بن علی کرکی است. از برگ ۶۰-۹۵ (آخر مجموعه) منقولاتی است به نظم و نثر عربی و فارسی: - دعائی از امام سجاد، اشعاری از حافظ، نظامی (یک غزل)، میر والهی، کمال اسماعیل، میرزا نظام، سلیم، اهلی، حکیم رکن، شاپور شیدای هندی (حاشیه)، از مهابهارات، مثنوی قطره و دریا (شاید از میر سید احمد امامی)،^۱ حکیم رکن، احادیث نبوی، ابیاتی از بابا افضل (ص ۱۲۸) گفتاری به نثر فارسی و غزلی از جلال‌الدین رومی (ص ۱۲۹) انشاء (نامه‌ای) از حجة الاسلام محمد غزالی در مجلس سنجر (گ ۶۵ ب ۶۶ الف) (فضائل الانام، ص ۱۱)، منقولاتی از کتب عرفان و حدیث مانند کافی و عیون الاخبار، و کتب دعا و طلسمات، کتاب الدرة الباهرة من الاصداف الطاهرة من کلام النبی و الائمة الاثنا عشر (گ ۶۷-۶۸ - عربی) (رجوع شود به فهرست مجلس ۹، ص ۶۰۰ و ذریعه، ج ۸، ص ۹۰)، حکایات، صورة عقد متعه، عقد اخوة، یادداشتی که گردآورنده جنگ از خط قطب‌الدین شیرازی نقل می‌کند، اشعاری از محمد بیک، میر عین علی، ملهمی، نصیرا، همدانی، جمال‌الدین عبدالرزاق، نزاری قهستانی، بابا نصیبی، شهیدی قمی، عجزی تبریزی، وقوعی تبریزی، شانی، ملک قمی، وحشتی، قاضی نور اصفهانی، میر هاشمی، سید حسن غزنوی، عزتی، قاضی احمد فکاری، محمد صوفی، رضی‌الدین، طبعی، قراری، ولی.

- نامه شاه عباس به شریف حسن (شریف مکه) و پاسخ شریف (گ ۷۴-۷۵ - عربی). این نامه شاه عباس به انشاء میر محمد باقر داماد است و نام داماد در عنوان و پایان نامه دیده می‌شود. و تاریخ ندارد اما پاسخ شریف حسن دارای تاریخ ۱۰۷۰ ق است.

۱. گردآورنده جنگ پیش از مثنوی (در برگ پیش) دوبیتی از سید احمد امامی آورده و این مثنوی را بدون انتساب به شاعری نقل می‌کند. اینک چند بیت از آغاز مثنوی قطره و دریا:

قطره‌ای از تـموج دریا	در زمستان فـتاد بر صحرا
خویش را منجمد ز شدت برد	هستی مستقل تصور کرد
لیک از هرکسی و هرجایی	می‌شنید این که هست دریایی...
قطره چون آب شد به تابستان	گشت آن آب سـوی بحر روان
وز روانی خود به بحر رسید	خویشتن را و رای بسحر ندید

آغاز نامه میرداماد: ورد مکتوب من ... سلطان العجم شاه عباس الموسوی الی سیدنا و مولانا خادم الحرمين الشريفین ... مولانا الشریف حسن من انشاء امام المعقول و المنقول ... ثالث المعلمین زمانا و اعظمهم شاننا مولا السید محمد باقر المدعو بداماد الحسینی صورته بسم الله الرحمن الرحیم طلاع تهامة الحمد زواهر طول الله الذی جعل البيت مثابة للناس. پایان نامه داماد: والسلام علیکم ابدا و علی من یلوذ بحبکم سرمدا بقریحتہ الخامدة نظمه و نغفه بمینه الفانیه حرره و نمقه اصدق الداعین للدولة القاهرة ... الصفویة محمد بن محمد المدعو بیافر الداماد الحسینی ختم الله بالحسنی.

آغاز پاسخ شریف حسن: بسمله. الحمد لله الذی اشرق شمس عزته من مشارق السعادات الابدیه.

۲۰. نقل عشاق (گ ۷۵-۸۹)

(فارسی)

از محتشم کاشی (۹۹۶ ق).

این رساله - که محتشم آن را در ۳۱ سالگی پرداخته - شرح داستان دلدادگی او است در جوانی از نخستین دیدار تا مجلس وصال و مجموعه‌ای از غزلیات و اشعار لطیف خود را که در مضمون پیغامی است به محبوب و یا در وصف محبوب و یا صورت مجلس دیدار با او است در این رساله می‌آورد و «سبب نزول این رقعهای منظوم» را به نثر بیان می‌دارد. سه «صورت مجلس» به نظم دارد که نخست واقعه را به نثر و سپس با عنوان «صورت مجلس» همان مضمون را به شعر (مثنوی) گزارش می‌کند. در شرح نخستین دیدار (پیش از آن که شرح واقعه را به نظم پردازد) می‌گوید: «پس از لحظه‌ای که مجلس به شعله زبان آن شمع انجمن افروز گرم گشت و سخنی چند در معانی شعر و بیان و معما و لغز که فن آن بدیع زمان بود بر زبانها گذشت ... به بدیهه گفتن لغزی ... که دلالت بر حنا کند اشارت فرمود. اگرچه این بیدل حیران را زبان به افسون حیرت بسته بود ... این لغز را به دو سه بیتی ... ترتیب داد:

کیست آن بوالهوس که گر یک شب دهیش بیست بکر مه پیکر...

... پس از تحسین تمام نظمی چند در بعضی مواد فرمودند که اظهار آن از طریق متهمان ... دور است اما چون در آن شب بوالعجب مدار مجلس بر گفت و شنید این نوع اقوال بود اگر...

بنا بر بیان واقع نقل آن را نقل صحبت احباب سازد معذورست از جمله نظمی به جهت نقش بند چاقشور» در اینجا چهار مطلع هر یک شامل لطیفه‌ای درباره بند چاقشور می‌آورد و به اشارت می‌گوید: یکی از این ابیات اثر طبع محبوب است که اجازت اظهار آن ندارد. محتشم این رساله را در ۹۶۶ ق نگاشته و این تاریخ را در مصراع آخر دو بیت آخر تصریح می‌کند^۱ و در پایان می‌گوید تمام اشعار بدیهه است به جز دو بیت آخر رساله که به گفته او «جميع مصاريعش تاريخ سال تأليف... و مصراع آخر دو تاريخ است».

رجوع شود به ذریعه، ج ۹، ص ۹۷۲ و ج ۲۴، ص ۲۹۳.

آغاز: نیاز نامعدود نثار معشوقی که در هواداری خورشید جمالش کمند رؤیت ارنی گویان از نهیب حارس لن ترانی هیچ‌گاه به کنگره عرش شهود نرسید... و بعد محرر این شکسته رقم... محتشم اگر چه در صغر سن منشور موزونیت به نامش نوشته شد... و از آن تاریخ تا حال که شمار سته عمرش به سی و یک رسیده که استنباط لفظ لا از آن عدد، نفی غزل‌سرایی و شاهدستانی به خاطر می‌رسد جای آن داشت که از رشحات افلامش... دیوانها در غزل ترتیب یافته باشد... اما... اکثر اوقاتش به وسوسه... عشق مجازی گذشت... باری سست نظمی چند که در غزل... اکثر از آن قبیل است که چون در حالات مذکوره خواسته رقعهای به جانان نویسد... به نظم ارسال داشته و مسوده‌ای از آن پیش خود گذاشته... یکی از ایشان (از احباب)... از این بیدل مستهام درخواست که آن چه از مبدأ این عشق غریب نشان... بر تو وارد شده... و سبب ورود هر یک از آن غزلها به جهت... نقل مجلس عشاق به کلک بیان بنگار... سبب نزول آن رقعهای منظومه را به نقل عشاق موسوم ساخته برین اوراق نقش نمود.

پایان: در تسوید این مشوش اوراق چیزی که هیولای آن به فکر صورت یافته تاریخ انشای این محقر نسخه است که مرکب است از دو بیت که جميع مصاريعش تاريخ سال تأليف واقع شده و مصراع آخر دو تاريخ است و در سه بحر می‌توان خواند و به اسم دوست و

۱. و با این تصریح نمی‌دانم چگونه در ذریعه و... تاریخ تألیف آن ۹۴۴ ق قید شده و صاحب ذریعه بر این اساس و با توجه به تصریح مؤلف که این رساله را در ۳۱ سالگی نگاشته نتیجه گرفته‌اند که سال تولد محتشم ۹۱۳ ق بوده

گزل نیز معماست که نام خاص آن خفی الاسم حوری لقاست.

نقل عشاق که قنادی فهم پخته از چاشنی وی همه جای

سال وی را به دو شکل ارطلبند دو شش آور نهی از پی همه جای

در ذیل نسخه کاتب عروض سه بحری را که محتشم به آن اشارت کرده می‌آورد و پس از آن، دو بیت ماده تاریخ طنزآمیز اصلاح ریش است و نیز نسخه‌ای برای تقویت باه.

- قصیده از محتشم در مدح شیخ علی بن عبدالعال (گ ۹۰ الف)

- نایبه. شرح نخستین ابیات مثنوی معنوی مولوی (گ ۹۰ ب - ۹۱ ب - فارسی) از

عبدالرحمن جامی. این رساله در سال ۱۳۷۷ با تحقیق و مقدمه استاد خلیل به ضمیمه نامه یعقوب چرخ‌چی در کابل به چاپ رسیده است.

رک: ذریعه، ج ۲۴، ص ۴۳۹؛ فهرست مجلس، ج ۹، ص ۴۲۵.

پس از نایبه، چند حدیث پراکنده و چند مطلب فلسفی پراکنده است و چند داستان تاریخی و نیز اشعاری از آذری، کاتبی، بدری یزدی^۱ و کمال خجند.

دفتری است به خط نستعلیق حیدر بن علی بن اسماعیل کرکی^۲ از قرن ۱۱ ه (جز دو برگ وسط که به خط نستعلیق ابوالحسن بن محمد جعفر دست‌غیب و مورخ ۱۰۹۱ ق است). بر برگ اول و آخر نسخه چند غزل و در حاشیه صفحه ۱۸۴-۱۸۵ و تمام صفحه ۱۸۷ قصیده اثیرالدین اخسیکتی به خط رضاقلی خان هدایت است با تاریخ ۱۲۴۶ ق. در ص ۴ نیز یادداشتی است از محمد حسین شعاع‌الملک با تاریخ ۱۳۴۷ ق. در برخی از صفحات اندک وصالی و یا پارگی دارد. برگها تمام دارای جدول به چند قلم آب طلا و لاجورد و بیشتر برگها

چلیپ است

قطع: نیم خشتی ۱۴×۲۳/۵، جلد: تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج گل و بوته‌دار و آب طلائی. برگ: ۹۵، سطور هر صفحه: مختلف. کاغذ: اصفهانی آبی و زرد.

۱. گردآورنده جنگ می‌گوید میانه او و کاتبی مناظره شعری بوده است و پاره‌ای از این مناظره را می‌آورد.

۲. مجموعه شماره ۲۵۳ دانشگاه به خط همین سید حیدر کرکی است شامل ۲۲ رساله و مورخ ۱۰۷۵-۱۰۷۶ ق.

(۸۶۹)

جنگ نظم و نثر

(فارسی و عربی)

شامل مطالب مختلف غالباً بدون عنوان (و در آغاز مطالب شماره‌هائی دیده می‌شود) ظاهراً از آغاز افتاده دارد اینک فهرست مطالب:

- نخست دنباله مطلبی است درباره رؤیا و تعبیر خواب (گ ۱-۲ الف).

- ترجمه فارسی حدیث طرماع بن عدی (گ ۲ الف-۴ ب) در آغاز آن آمده: «طرماع بن عدی ارقم از مقبولانست و او مردی جسیم و طویل و فصیح بود و در تاریخ ابن هلال که به نام شاه شجاع نوشته مذکور است که چون حضرت امیرالمؤمنین از حرب جمل مراجعت نمود معاویه نامه‌ای برای حضرت نوشت به این مضمون...».

- اثبات حشر جسمانی؛ رساله معادیه (گ ۴-۵ ب) مستفاد از رساله ابوالحسن عامری. ظاهراً از صدر المتألهین.

در آغاز آن آرد: «حجة عقلیه استفدتها من کلام ابی الحسن العامری فی بعض رسائله المعادیه علی اثبات الحشر الجسمانی».

- معاد جسمانی به نقل از دوانی در شرح او بر عقائد عضدی (گ ۵ ب-۷ الف عربی).

- شرح حدیث نبوی «لأنکاح بین العیدین» (گ ۷ الف عربی).

- تحقیق قیامت انفسی و آفاتی (گ ۷ فارسی).

آغاز: بدان ایدک الله الی کمال الفرقان که قیامت انفسی است و آفاقی.

- فائده فی ان صدور العالم عن الواجب بالاخیار او بالایجاب. در پایان آن آمده «من

خواص الکشکول»، حدیثی از «شاه ولایت» (گ ۷ ب-۸ الف عربی).

- مقامه (گ ۸ الف-۹ ب فارسی).

دو گفتار مقامه مانند است یکی در سفر و دیگر در عشق و دوستی (بدون عنوان).

آغاز: حکایت کرد مرا دوستی که در دوستی ید بیضا داشت و در محبت رای بینا که وقتی از اوقات از که از اخوان حضر مشتکی و بر عصای سفر متکی خواستم که قدمی چند بسپرم و مرحله‌ای چند بشمرم تا ملامت اخوان به تعطف بدل شود و نفرت یاران به تألف بازگردد.

پایان مقامه دوم دو بیت شعر است و شعر دوم این است:

کردم ز سر آغاز چو پایانش نبود از درد گسریختم چو درمانش نبود

- گویند سبب اعتناق لقمان آن بود... (گ ۹ ب-۱۰ الف).

- حکایت در تواریک ملوک عجم مذکور است که خوان سالاری، مجنون را چون از حرارت عشق مزاج از طریق اعتدال انحراف یافت.

- حدیثی درباره قاطع رحم (گ ۱۰ الف) - توفیق ناحیه مقدسه (امام زمان علیه السلام) خطاب به علی ابن الحسین بن بابویه (گ ۱۰-۱۱ الف) احادیث مختلف (گ ۱۱-۱۲ ب عربی)، مساحات اقالیم جهان، رقعه از نصیرا (گ ۱۲-۱۳ فارسی)، لمعه‌ای در ذکر احوال ائمه هدی علیه السلام (گ ۱۳-۱۵ الف فارسی).

- دستور نامه‌نگاری به علماء اسلام (گ ۱۵ الف-۱۶ ب فارسی).

آغاز: مکتوب به اسم مشایخ اسلام کرم الله امثالهم اظهار اخلاص در حضرت قدسی منزلت و جناب شرع مرتبت سلطان مشایخ اسلام... مبین کلمه الحق المبین فلان الملة والدين ابقاه الله میامن ایامه بین الانام.

- نامه رستم‌داری به علماء اوزبک (گ ۱۷-۲۴ فارسی)، پاسخ مولی محمد مشکک رستم‌داری مدرس مشهد است به نامه اوزبکان. رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۱۰، ص ۲۷۳ و ۱۳۵۴ و فهرست منزوی، ج ۲، ص... ۱، یکی از قضاوت‌های امیرالمؤمنین علی علیه السلام (عربی)، داستانی از حسن صباح به نقل از دستور الوزراء (گ ۲۴ ب-۲۵).

- رساله در متعه (گ ۲۵ ب-۳۲ الف فارسی) رساله‌ای است دارای دو عقد و یک خاتمه:

عقد اول در بیان فضیلت و ثواب متعه.

عقد دوم در میان آداب و ارکان متعه (رکن اول: صیغه. دوم: متعاقدان و سوم: مهر چهارم مدت) خاتمه در احکام.

در رکن اول الفاظ صیغه عقد به فارسی ترجمه شده است. این نسخه به گونه‌ای نامرتب نوشته شده عقد دوم پیش از عقد اول است خاتمه نانوشته و به جای آن دو صفحه سفید است. و در آغاز خطبه و دیباجه ندارد.

آغاز: و قال رسول الله ﷺ كل مؤمن و مؤمنة ان لا يخرج من الدنيا حتى تمتع في عمره و لومرة واحدة... ترجمه این حدیث که نقل کرده شد آنست.
پایان موجود (که در حقیقت دنباله عقد اول است): و چون با یکدیگر سخن کنند چنان باشد که ذکر و تسبیح می‌گفته باشند و چون.

- حدیث معلى بن خنيس... فی يوم التیروز... به نقل از مصباح (گ ۳۳ عربی).
- جواب نامه جلال‌الدین عبدالمؤمن خان از جانب پادشاه ایران (گ ۳۴-۳۶ الف فارسی)
نامه‌ای است با عتاب و ملامت و تهدید آمیز در پاسخ نامه گستاخانه عبدالمؤمن خان (که گویا آن نامه نیز در این جنگ بوده و بریده‌اند و تنها چند کلمه آخر آن: «و امنیت عرفاء و فقراء و كافة عباد» دیده می‌شود) و نویسنده او را به مناسبت حمله به بارگاه رضوی مشهد سخت شماتت کرده است.

آغاز: جواب از جانب بندگان نواب کامیاب اشرف اقدس اعلی نامه نامی و... که از جانب نواب نامدار سلطنت شعار... الخان بن خان جلال‌الدین عبدالمؤمن خان که مصحوب امارت پناه کمال‌الدین اعتبار بیک ورود یافته در خوب‌ترین وقتی به مطالعه همایون رسید.

به شاهان نوشتن چنین نامه‌ها	سراسر بود عیب فرزانه‌ها...
اگر پادشاهی ادب پیشه کن	وگر از سپاهی خرد پیشه کن...
به مشهد دگر شاهرخ پادشاه	بنا کرد آن مسجد خانقاه
به تعظیم و تکریم هشتم امام	علی بن موسی علیه السلام...
تو کردی چنان خانه‌ای را خراب	رسول خدا را چه گویی جواب

پایان:

منت آن چه حق بود گفتم تمام   نودانی و تدبیر خود والسلام
- اشعاری از اوحدی و میر شرف سولقانی (گ ۳۶-۳۷)

- ترجمه دعاء سیفی (گ ۳۷-۴۲ فارسی) از سید محمد حسینی حسینی. درباره دعاء سیفی.
رجوع شود به ذریعه، ج ۶، ص ۳۹۴ و ج ۱۳، ص ۲۵۲.

آغاز: سپاس و ستایش خداوندی را سزااست که از غایت کرم بی منت بندگان را به طریق

دعا هدایت نمود... اما بعد مخفی نیست... که بنده محتاج در هجوم احتیاج به جذب منافع و دفع مضار به اسلحه دعا متوسل شد لشکر هموم را از خود دور گرداند و به ترین ادعیه حرزیمانی است که به سیفی مشهور است... و بعضی از دانستن معنی الفاظ عربیه و کلمات ادبیه عاجزند.

پایان نسخه در اثر بریدگی حاشیه برگ به درستی خوانده نمی‌شود.

- مثنوی (گ ۴۴-۴۵ فارسی) از آغاز و پایان این مثنوی ابیاتی افتاده و این چند بیت از نخستین ابیات موجود است:

چو صبح از روی دریا کرد قد راست	حباب از کوچهای موج برخاست
دل شد جمع از آن غنچه کردار	به صیادی نهادم رو دگر بسار
مبادا کشتیم گردد تباهی	مهم در دام و من مشغول ماهی
به سوی او دویدم باز بی تاب	که ناگه چشم بگشود از شکر خواب...
گل طبعم در آمد در شکفتن	بگفتم آنچه می‌بایست گفتن

غالب حواشی برگها پارگی دارد و قسمتی از آن را نیز بریده‌اند و نوشته‌ها بدرستی خوانده نمی‌شود.

- قصیده از میلی در مدح امام علی بن موسی (ع) (اول قصیده افتاده و تخلص میلی در آخر آن دیده می‌شود - قصیده از شیخ ابوالقاسم در مدح امام زمان (ع) - قصیده از زمانی یزدی و قصیده‌ای کوتاه از طالب.^۱

- قطعه‌ای از درویش مفرد و قطعه‌ای از صوفی، غزلی از نظیف اصفهانی و بیتی از غیاث حلوانی (گ ۴۹-۵۱ فارسی)

- مثنوی معراجنامه (گ ۵۲-۶۲ فارسی) از نظیری. (مانند نسخه شماره ۵۰/۲ - فهرست، ج ۱، ص ۶۲) نسخه حاضر از اول افتاده دارد و پایانش همانند نسخه دیگر است. و رجوع شود به فهرست منزوی، ج ۴، ص ۳۲۲۳.

۱. با این مطلع:

بسی بدان که مرا دلخراش انباشند   به لفظ ناس و به معنی تمام نشانند

نان و حلوا (گ ۶۳-۶۶-فارسی) از شیخ بهاءالدین محمد عاملی.

- قصیده بحر الاسرار (گ ۶۷-۶۸-فارسی) از نسیمی که در آن تمام امامان شیعه علیهم‌السلام را مدح می‌گوید.
آغاز:

مشمّل خورشید کز نورش جهان پر زیور است

چند باشی گرم در مهرش که طشت آذرت

داغ‌ها دارد فلک در سینه از مهر رخس

پس‌نهای داغ باشد آن‌که گویی اخترست

پایان:

در جواب بحر ابرار^۱ آمد این ابیات من

از نسیمی بشنوی ابیات در و گوهرست

همچو آب خضر جان می‌بخشد این ابیات من

مرده دل گر منکر آید زنده دل را باور است

دفتری است به خط نسخ حدود قرن ۱۱ هـ، صفحاتی نیز بر قسمت اصلی جنگ افزوده شده که با چند قلم نستعلیق است و از قرن ۱۳ هـ. برخی از برگهای دفتر دارای لکه‌های زرد است و حواشی برخی از برگهای نیمه آخر پارگی دارد. بیشتر صفحات چلیپاست.

قطع: نیم خشتی ۲۱/۵×۱۲، جلد: تیماج قرمز یک لا، برگ: ۶۵ سطور هر صفحه: مختلف، کاغذ: اصفهانی (برگهای اضافی فرنگی سفید)

(۸۷۰)

مجموعه

(فارسی)

۱. رساله در طالع (گ ۱-۱۱)

بخشی از رساله‌ای است در طالع مسئله. در این نسخه چند فصل است و خاتمه در مسائل.

۱. قصیده بحرالابرار (یا دریای ابرار) از عطار در همین وزن و قافیه است و نسیمی تنظیم کرده است. از قصیده عطار دو نسخه در فهرست منزوی، ج ۴، ص ۲۸۱۰ معرفی شده است.

متفرقه. در هر باب سؤالات با «اگر پرسند» آغاز می‌شود.

آغاز موجود: یا مایل و تدظفر یابد بر گریخته و اگر جز این باشد ظفر نیابد... در باب در دیده طالع و صاحب و کوکی که قمر از وی منصرف است دلیل صاحب کالاست... اگر پرسند که دزد آشناست یا بیگانه

پایان: اگر شمس بد حال بود زیان مرد را بیشتر بود و اگر زهره بد حال بود زیان به زن رسد.

۲. اسطرلاب مسطح (جام جهان نما) (گ ۱۲-۱۰۶)

از ابوالخیر محمد تقی بن محمد فارسی

بنا به گفته مؤلف در دیباچه این رساله «بر آغاز و چند سطر و انجام مرتب» است و نسخه‌هایی که تاکنون دیده‌ام آغاز و ۲۴ سطر دارد و «انجام» ندارد.^۱

رجوع شود به فهرست مجلس، ج ۱۹، صص ۳۳۷-۳۳۹؛ ذریعه، ج ۱، ص ۳۵ و ج ۲، ص ۳۵۸؛ استوری، ج ۲، ص ۷۷؛ منزوی، ج ۱، ص ۲۳۴؛ کورکس عواد، ص ۱۵۷.

آغاز: خوبترین صورتی که از حجره خیال به بارگاه متعال جلوه گر آید... و بعد فقیر غنی ابوالخیر محمد بن محمد الفارسی در این صحیفه، صحیفه اسطرلاب مسطح و سایر ادواتش بیانی لایق... می‌نماید و طالبان را از ابواب و اساطیر قدیم... مستغنی می‌سازد.

پایان موجود در نسخه‌ها: (اسامی کواکب بیست‌گانه است از عین‌الثور تا کف الخضیب و پس از آن می‌گوید): این کواکب را باید شناخت.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ (یا اواخر ۱۰ هـ). برگ ۱۴-۱۵ جزء رساله طالع مسئله است و جای آن پس از برگ ۷ است (گویا در صحافی جابجا شده است) اما رساله دوم نقیصتی ندارد. دارای یک سرلوح کوچک است با زمینه لاجوری و طلایی در اول رساله اسطرلاب مسطح. تمام صفحات دارای جدول است به چند قلم آب‌طلا و قرمز و آبی. عناوین: قرمز.

قطع: رقعی ۲۱×۱۳/۵، جلد: تیماجی مشکی مندرس با ترنج، برگ: ۱۰۶، سطور هر صفحه: ۱۲، کاغذ: سمرقندی شکری.

۱. دیباچه‌ای که صاحب ذریعه در معرفی این رساله از نسخه‌ای از آن نقل می‌کند با چند نسخه‌ای که تاکنون دیده‌ام متفاوت است.

(۸۷۱)

مجموعه

(فارسی و عربی)

۱. رساله در فضائل صلوات بر حضرت رسالت پناه (گ ۱-۲۴) (فارسی)

از محمود بن حاج محمد علی مازندرانی (قرن ۱۳ هـ)

در چهار «وظیفه»: وظیفه اول در ذکر چهل حدیث از طریق عامه و خاصه در فضل صلوات (مؤلف غالباً احادیث را نقل به معنی می‌کند و ترجمه آنها را می‌آورد).

وظیفه دوم در بیان لطائف آیه «ان الله و ملائکته یصلون علی النبی...» (مؤلف در این بخش ۱۷ لطیفه بیان می‌دارد - بدون ذکر شماره).

وظیفه سوم «در واقعات مناسبه در باب فضائل صلوات و در این وظیفه ده واقعه مبین می‌گردد» (وقایع همه منقول از دیگرانست).

وظیفه چهارم: بیان مواضعی که استحباب صلوات تأکید بیشتری یافته (این بخش آخر کتاب در نسخه حاضر ناقص است و دنباله آن از نسخه افتاده است).

مؤلف در این کتاب از مأخذهای بسیار مانند کتاب روضة العلماء ابوالحسن علی بن یحیی البخاری الزنده‌ویسی^۱ تاج‌المذکرین ابومالک قصران ابن النصر، ریاض‌المذکرین از زید ابن احمد بن زید. یاد می‌کند و اشعاری به فارسی در مدح رسول ﷺ می‌آورد که ظاهراً از خود اوست^۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد... سراسر تفصیر محمود بن محمد علی مازندرانی... شمه‌ای از فضائل صلوات بر حضرت رسالت پناه... به رشته تحریر درآورده... و در این وظیفه چهل حدیث از موافق و مخالف مرقوم رقم کلک بیان می‌گردد.

پایان موجود: شوری در عالم پدید آید که حام او مویذ است و نام او محمد ﷺ.

نسخه به خط نستعلیق مؤلف است و در حدود ۱۲۹۴ ق کتابت شده است و پس از یک

۱. این نسبت غالباً به صورت: «زندویسی» ضبط شده است.

۲. از جمله اشعار او:

المنة لله که محمد نور است در نور محمدی دلم مسرور است

صفحه سفید ترجمه حدیثی نبوی است به خط نستعلیق و نسخ در یک صفحه و نیم.

۲. مکتوب امام عسکری و امام زمان ﷺ (گ ۲۷-۳۸) (عربی)

نامه امام ابو محمد حسن العسکری ﷺ به شیخ صدوق علی بن بابویه و سپس نامه امام صاحب الامر ﷺ به شیخ مفید بغدادی. در فاصله میان دو نامه چند حدیث نبوی است و از آن جمله حدیث «من حفظ علی امتی اربعین حدیثاً...». نویسنده این بخش - که همان مؤلف رساله فضائل الصلوات است چنین رقم کرده است:

«کتابه العبد... محمود بن محمد علی المازندرانی... سنه ۱۲۹۴ در کمال استعجال قلمی گردید... امید از برادران کرام چنان دارم نظر به احادیث نموده حقیر را به فاتحه‌الکتاب یاد و شاد نماید».

۳. احوال و وصایای آدم (گ ۳۹-۴۳) (فارسی)

آغاز: در ذکر نزول وحی و ذکر نبوت حضرت آدم ﷺ و وصایای او مر حضرت شیث ﷺ را بیان و مدت عمر و وفات او.

در پایان همان کاتب چنین رقم دارد: «امیدوارم... به فضل و کرم خود ببخشاید حرره میرزا محمود ولد مرحوم حاج محمد علی».

۴. شرح دعای چهارده اسم مبارک (گ ۴۵-۴۷) (فارسی)

این رساله به خط همان محمود مازندرانی و ظاهراً تألیف اوست. پس از بیان خواص و فهرست اسماء دو فصل دارد.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین اما بعد این که شرح دعای چهارده اسم مبارک... و هر نامی خاصیتی دارد اسم اعظم باری تعالی است و شرح بسیار دارد نهایت مختصر نمودم.

پایان: سود بسیار حاصل شود و از نقصان و زیان ایمن و سالم ماند.

۵. در اعمال غریبه و امور عجیبه (گ ۴۷-۵۲) (فارسی)

ظاهراً بخشی است از کتابی و نویسنده دفتر (محمود مازندرانی) آن را در اینجا آورده است. این بخش شامل ۱۲ فصل است.

فصل اول در نیل مکاشفات به مدد ارواح. فصل دوم در تحصیل علوم غریبه. فصل سوم

در تحصیل علوم اکسیر و سایر علوم عجیبه چهارم در اطلاع بر کنوز... و دفائن. پنجم در اخراج سؤال از صید و آب بحر. ششم در اطلاع بر امور مخفی. هفتم در وقوف بر مخفیات. هشتم در احضار ارواح جن. نهم در تسخیر بعض جنیان. دهم در تسخیر و احضار اقرباء جن... یازدهم در تسخیر مرده جن. دوازدهم در احضار ملوک جن.

آغاز: در اعمال غریبه و امور عجیبه و اطلاع بر مخفیات و تسخیر مشتمل بر دوازده فصل. ۶. حرز الامان (گ ۵۲-۵۸) (فارسی)

از صفی‌الدین علی بن مولی حسین کاشفی سبزواری (۹۱۰ ق).

رجوع شود به فهرست مجلس شورای ملی، ج ۲۱، ص ۲۸۸؛ ذریعه، ج ۶، ص ۳۹۲. در این مجموعه بخشی کوتاه از مقاله اولی و بخش بیشتری از مقاله سوم آن کتاب آمده بدون ذکر عنوان کتاب. (این بخش نیز به خط مازندرانی است) از پایان این بخش اوراقی افتاده و پس از آن ۵ صفحه جداول تکسیر اسماء است به همین خط.

۷. سراج المنیر (۶۲-۱۱۶) (فارسی)

از شمس‌الدین محمد شریف شیرازی (قرن ۱۱ هـ)

دارای ۲۰ لمعه.

رک: شماره ۳۵ فهرست، ج ۱، ص ۴۵؛ فهرست منزوی، ج ۲، ص ۱۶۲۸.

دفتری است به خط نسخ و نستعلیق قرن ۱۳ هـ، بادو قلم. نیمه نخست مجموع به قلم محمود بن محمد علی مازندرانی و مورخ ۱۳۹۴ ق و نیمه دیگر (کتاب سراج المنیر) به قلم نستعلیق آمیخته به شکسته دیگری است مورخ ۱۲۷۳ ق و در حاجی ترخان کتابت شده. کاتب در ذیل نسخه در رقم خود می‌آورد: «با همه شغلی که در حاجی ترخان داشتم روزی یک جزء و نیم می‌نوشتم که زود تمام نمایم تا بعد به فرصت (در نسخه: فرست) یکی دیگر به تر بنویسیم انشاءالله تعالی». تمام صفحات دارای جدول است با یک قلم قرمز... بیشتر صفحات سراج المنیر چلیپاست برگ اول مجموعه وصال و چند برگ اول لکه‌های سیاه دارد.

قطع: رقعی ۲۱/۵×۱۳/۵، جلد: مقوای سفید با عطف تیماجی قرمز، برگ: ۱۱۶، سطور هر صفحه: ۱۸ و ۱۴. کاغذ: فرنگی.

(۸۷۲)

مقالات شیبانی (سرگذشت شیبانی)

(فارسی)

از ابونصر فتح‌الله شیبانی (۱۳۰۸ ق)

در این کتاب اشعاری از خویش (و گاه نیز از دیگران) می‌آورد. در ص ۱۳ نسخه آمده: «پس قرب شش سال است در تفرج بلدان عراق و فارس و کرمان روزگار به سر برده تا این زمان که آغاز سال اثنان و سبعین است و یک اربعین که من بنده را اتفاق سفر از ساحت عراق به ناحیت مشرق افتاده به طوس» برگزیده‌ای از مقالات شیبانی در ترکیه به چاپ رسیده است (فهرست منزوی، ج ۵، ص ۳۶۳۱). از آغاز نسخه حاضر افتاده و در پایان نسخه چنین آمده: تمت المقالة الثالثة فی شهر ذی حجة الحرام سنه ۱۲۷۳.

نسخه‌ای است به خط نستعلیق خوب آمیخته به شکسته که تاریخ ۱۲۷۲ ق در پایان آن دیده میشود از آغاز نسخه افتاده است. عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۲۰×۱۳/۵، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا با آستر چرمی. برگ: ۸۰، سطور هر صفحه: ۱۵، کاغذ: فرنگی خوب آبی و شکری رنگ.

(۸۷۳)

مجموعه ادعیه

۱. کتاب دعا (گ ۴۸-۱)

(عربی و فارسی)

دعاهایی است غالباً با ترجمه فارسی (بین سطور) و در برخی از صفحات متن و حاشیه را فرا گرفته. از جمله ادعیه دعاء مشلول است که با دو روایت نقل شده و متن کوتاه‌تر در حاشیه (۲۵-۲۶). در پایان دعاء مشلول (ص ۳۸) نوشته «از روی نسخه مرحوم مولانا محمد تقی مجلسی تصحیح نموده مقابله شد» در حاشیه دعاء مشلول (ص ۲۶-۳۳) دعاء صباح با ترجمه زیر سطور نقل شده و در ذیل دعاء با همان خط نسخ متن دعا چنین نوشته «کتابه علی بن ابی طالب فی آخر نهار الخمیس حادی عشر ذیحجه سنه خمس و عشرين من الهجرة». دعاء سیفی (حرز یمانی) با مقدمه‌ای به فارسی و ترجمه زیر سطور نیز در این بخش آورده

شده و پس از آن دعاء قاموس القدره و نیز دعائی است کوتاه به نقل از کتاب حدائق الاخبار و حقائق الابرار.

بیشتر صفحات این بخش به قلم نسخ و نستعلیق استادانه و عالی است.

۲. شرح دعاء ابو حمزه ثمالی (گ ۵۳-۶۲) (عربی و فارسی)

دعائی است که ابو حمزه به مناسبت شکسته شدن دست پسرش از امام زین العابدین علیه السلام تعلیم یافته است. نخست متن عربی حدیث و سپس اعتصام دعا و متن دعا (با ترجمه زیر سطور) و بعد از آن ترجمه حدیث و آنگاه شرح فارسی دعاء است.

آغاز متن حدیث: قال ابو حمزة الثمالی انکسرت ید ابنی مرة.

آغاز ترجمه و شرح فارسی: بسمله. و هو ثقتی سید جلیل... رضی الدین ابن طاوس... در کتاب مهج الدعوات از ابو حمزه ثمالی... روایت کرده که ابو حمزه گفت دست پسر من شکست، او را آوردم نزد یحیی بن عبدالله شکسته‌بند پس چون یحیی نگاه کرد سوی او گفت شکستگی بدی می‌بینم... مرا به خاطر رسید همان ساعت دعائی را از حضرت... یاد داشتم. پایان: و آن چه تو سزاوار آنی با من بکن ای رحم‌کننده‌ترین رحم‌کنندگان.

۳. صلوات دوازده امام (گ ۶۴-۸۲ حاشیه) (فارسی و عربی)

دوازده امام خواجه نصیر طوسی است با مقدمه‌ای مبسوط (ص ۱۲۷-۱۳۷) از مسیب بن حسن بن محمد بن عبدالمطلب اصفهانی که در آن سبب انشاء این صلوات را به چندگونه از خواجه نصیر نقل می‌کند و نیز درباره خواص طریقه ختم آن به سخن، علامه حلّی و کفعمی و میرداماد به اختصار می‌آورد. پس از مقدمه فارسی (پیش از شروع در متن صلوات) یک لوح اسماء الله است که در دائرة وسط آن «علی الله» و در اطراف اسماء الهی نقش شده. این لوح بر پارچه‌ای است که بر کاغذ الصاق کرده‌اند. در کنار دائرة بزرگ نیم دائره‌ای شبیه دسته اسطرلاب رسم شده که در وسط آن نوشته «مبدع الله بس» از آغاز مقدمه اندکی افتاده.

آغاز موجود: و ستارگان آسمان یقین‌اند... اما بعد قبله الحکما و قدوة العلماء... خواجه نصیرالدین محمد ابن محمد بن الحسن الطوسی... میفرماید که در روزگار مستعصم دوازده سال ریاضت کشیدم و نسخه‌ای از انواع علوم تصنیف کردم و به رسم تحفه نزد خلیفه بردم...

چون در آن ذکر ائمه علیهم السلام را به نظر درآورد همه را پراکنده ساخت در آب انداخت... سوگند یاد کردم که پهلوی بر زمین نهم و نان سیر نخورم تا دمار از روزگار بنی عباس بریارم... در پایان مقدمه چند جمله را سیاه کرده‌اند.

۴. رساله آداب و اسباب و اوقات استجابت دعا (گ ۹۱-۹۵)

از محمد باقر بن اسماعیل حسینی (ظاهراً همان سید محمد باقر مدرس خواتون آبادی) (۱۱۱۶ ق)

مؤلف نوروزنامه شماره ۶۸۹۰ مجلس شورا و آب نisan و نیز مجموعه رسائل شماره ۳۴۵۳ مجلس شورا.

رجوع شود فهرست کتابخانه مجلس شورا ج ۱۰، ص ۱۳۲۵ و صفحات پس از آن. آغاز: طوطی فصیح مقال دعا را در قفس افواه مؤمنان هنگامی پروبال صدق نیت برآید... و بعد چون امر اشرف مطاع... شاه سلطان حسین... عز صدور و شرف نفاذ یافت که حقیر خاسر محمد باقر بن اسماعیل حسینی مجملی از آداب طلب مسائل... و برخی از اموری که سبب استجابت دعا و باعث وصول مدعا باشد موافق آنچه از احادیث شریفه حضرات ائمه... بر سیل ایجاز و اختصار در سلک تحریر کشیده به تعجیل به نظر بار یافتگان... پادشاهی رساند.

پایان: لیکن حقیر در این مختصر به ذکر همین قدر که مطابق فرمان... بود اکتفا نمود والحمد لله رب العالمین... سنة ۱۱۴۰ (این رساله با قلم نستعلیق آمیخته با شکسته بسیار خوب است در متن صفحات این رساله و نیز چند صفحه پیش و پس از آن دعاها و ختمها و تعویذات مختلف با چند قلم نوشته‌اند. در دو صفحه پایان مجموعه طلسمی به نقل از در النظیم و نیز دعائی است به نقل از شیخ صفی الدین موسوی حسینی.

مجموعه‌ای است به چند قلم نسخ و نستعلیق قرن ۱۲ هـ، بخشهایی از دفتر از جمله شرح دعاء ابو حمزه و نیز رساله شماره ۴ (آداب دعا) با قلم نسخ و شکسته نستعلیق استادانه و زیباست و همچنین صفحات نخستین کتاب دعا. کنار چند برگ اول و آخر و نیز چند برگ وسط و صالی دارد. و در چند برگ اول

و آخر لکه‌های سیاه و زرد بزرگ دیده می‌شود. غالب ترجمه‌های بین سطور و عناوین شنگرف.

قطع: رقعی ۱۹/۵×۱۲/۵، جلد: تیماجی قرمز با ترنج و نیم ترنج دارای نقش گل و برگ برجسته، برگ: ۹۵، سطور هر صفحه: مختلف، کاغذ: اصفهانی.

(۸۷۴)

مجموعه

(عربی)

۱. شرح حکمة العین (ک ۱۶-۲)

از شمس محمد بن مبارکشاه بخاری منطقی معروف به میرک بخاری (قرن ۸ هـ)

شرح بر حکمة العین کاتبی قزوینی.

درباره این کتاب و مؤلف آن رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس شورای ج ۵، صص

۳۲۷-۳۲۸.

نفائس المخطوطات العربية فی ایران

حسین علی محفوظ

توضیح

۵۰ سال پیش از این دکتر حسین علی محفوظ در مجله‌ی معهد المخطوطات العربية (سال سوم، ۱۹۵۷، [۱۳۳۶ ش]، صص ۳-۷۸) گزارشی از نسخه‌های خطی عربی در کتابخانه‌های مختلف ایران ارائه کرد. از آنجا که این مقاله حاوی نکات ارزنده‌ای درباره‌ی چندین مجموعه‌ی خصوصی و عمومی ایران بود که هم اکنون کتاب‌های آنها پراکنده شده است و همچنین دستیابی به مقاله‌ی ایشان سهل‌الوصول نبود، به باز چاپ آن در این مجموعه اقدام شد.

لا تزال إيران عامرة بكثير من خزائن الكتب الحافلة بالمخطوطات النادرة و النفائس المذخورة، والأسفار القيمة، و لا تبرح فئة من الأفاضل يؤتون العناية بهذه الآثار الباقية التي تدل دلالة ساطعة على عظمة الأوائل، و تتم على تقدمهم الجليل، وسعة حضارتهم المجيدة، و ظلت بقية من الخلف تعتز بتلكم الأثارة من الذخائر سنة قدماء الآباء؛ فقد امتلأت القماطر بالكتب عدد الحصى، و هي عندهم - و إن كانت عربية اللسان - أبقى منفس مذخور.

و فی مشهد، و قم، و اصفهان، و شیراز، و طهران، و تبریز، و زنجان، و الأهواز خزائن لا یسعها الإحصاء هی قمن أن یؤلف فی وصف نوادرها و التعریف بها فهارس ضخمة مرتبة وفاقاً للأسلوب العلمی الحدیث.

أتیح لی أن أقیم بطهران خمس سنوات زرت فی أثنائها مشهد، و لمت بقم، و سافرت إلى

تبریز، و مررت بزنجان، و قصدت اصفهان، فزرت المدارس، و تقبت فی الخزائن، و اطلعت علی الكتب الخطیة، و صنعت لها فهارس مفصلة استودعتها ما كنت أظن كل الظن أنه يستوجب العناية و الحرص. و قد ألقانی أصحابها الأجواد من الحفاوة و الرعاية و العناية ما لا أحصى ثناء علیه.

هذا؛ و خزائن الكتب فی ایران ترجع إلى تاریخ بعيد البدء و لعل الموازنة بین الليلة و البارحة من الخطل و فیالة الرأي. و لكن لا تزال العناية بالكتب موصولة. فقد ظل هذا الميراث المعتر به محفوظاً فی المدارس و المساجد و البيوت، و أتاحت له عناية جماعة من أفاضل الباحثين؛ فقد صنف ابن يوسف الشيرازی فهرس خزانة مدرسة سبها سالار، و جمع اعتصام الملك فهرس خزانة مجلس الشوری الوطنی، و ألف حاج محمد نخبواني فهرس خزانة تربیت، و وضع محمد تقی دانش پژوه و علینقی منزوی فهرس خزانة السيد محمد مشکوة التي أهداها إلى جامعة طهران - وهو (والحق أقول) خير فهرس أخرج للناس - و عمل حسن ده آورد فهرس خزانة كلية الطب، و عنی خزنة دار الكتاب الرضویة - و رأسهم الأمير أوكتائی - بتأليف فهرس مطول جامع للدار المذكورة، و أسندت إلى الأستاذ صادق کیا فهرسة خزانة الحاج حسين ملك التجار، و للخزانة المملوكية و دار الكتب الوطنية فهارس خطية مفيدة قد تدل علی أسماء المخطوطات و ربما بینت تواریخ كتابتها.

و قد أنشأ العلامة المؤرخ الإيراني المشهور المرحوم محمد عبد الوهاب القزوينی مقالة قيمة فی نقد فهرس دار الكتب الرضویة، و نشر عباس زریاب خویی مقالات ممتعة فی بیان أسامی بعض نوادر خزانة مجلس الشوری الوطنی، و كتبت أنا لنفسی فهرس نفائس خزانة الكتبی المتأدب الجماعة فخر الدين نصیری، و التاجر الوجیه الباحث محمد أمين خنجی، و العارف الصوفي العلامة الشيخ محمد باقر الفت اصفهانی، و الخطیب حاج عباسقلی واعظ جرندي، و الباحث السيد محمد علی روضاتی، و العلامة المرحوم شيخ الإسلام ميرزا فضل الله الزنجانی. و كثير أمثالها و لا يجوز إغفال ذكر رسالة صغيرة فی خزائن ایران قديماً و حديثاً مع طرائف نوادرها؛ كتبها عبدالعزيز آل جواهر الكلام قبل ٢٥ سنة.

و ما هذه العجالة التي تأتيك إلا خلاصة ما اطلعت عليه من الكتب، و مختصر ما قرأته من المباحث و الفهارس و المقالات. فالقول فی الكتب الخطية ذو سعة، و لا بد أن تعلم أن نفائس الخزانة المملوكية، و خزانة مجلس الشوری الوطنی، و مدرسة السبها سالار، و دار الكتب الرضویة، و

دار الكتب الوطنية - مثلاً، مما لا يحيط به الوهم، عد عن الخزائن الخصوصية التي لم يتح لي الاطلاع عليها؛ و إنما يحتاج كل منها إلى فهرس مفرد ربما بلغت عدة أسامی نوادره فقط أضعاف أضعاف هذا المبحث بله الأوصاف و الشروح.

أما الخزائن التي اطلعت علی كتبها و فهارسها؛ فهي:

الف. فی طهران:

١. كتابخانه مجلس شورای ملی.
٢. كتابخانه ملی.
٣. كتابخانه ملی ملك.
٤. كتابخانه سلطنتی.
٥. كتابخانه دانشكده پزشکی.
٦. كتابخانه مدرسه عالی سبها سالار.
٧. كتابخانه اهدائی سيد محمد مشكوة.
٨. كتابخانه دانشكده ادبيات.
٩. كتابخانه علی أكبر دهخدا.
١٠. خزانة فخر الدين نصیری امینی.
١١. خزانة محمد أمين خنجی.
١٢. خزانة حكمت آل آقا.
١٣. خزانة مجید موقر.
١٤. خزانة سعيد نفیسی.
١٥. خزانة مجتبی مینوی.
١٦. خزانة عباس اقبال.
١٧. خزانة سيد محمد علی داعی اسلام.
١٨. خزانة شيخ ضياء الدين دري.
١٩. خزانة شيخ محمد وجدانی.

٢٠. خزانه شیخ جواد الواعظ العراقي .

٢١. خزانه سيد جلال الدين محدث ارموى.

٢٢. خزانه أحمد افشار شیرازی .

ب. فى تبريز:

١. كتابخانه دولتى تربيت.

٢. خزانه حاج حسين آقا نخجوانى .

٣. خزانه حاج عباسقلی واعظ جرندي فى محلة جرنداب.

٤. خزانه جعفر سلطان القرائى.

ج. فى اصفهان:

١. كتابخانه شهردارى .

٢. خزانه سيد محمد على روضاتى فى محلة چهار سو.

٣. خزانه شيخ محمد باقر الفت فى محلة امام زاده أحمد.

د. فى زنجان:

١. خزانه ميرزا فضل الله شيخ الإسلام زنجانى .

٢. خزانه ميرزا أبو عبدالله شيخ الإسلام زنجانى.

هـ. فى قم:

١. خزانه سيد شهاب الدين مرعشى المعروف بأقاى نجفى.

و. فى مشهد بخراسان:

١. كتابخانه آستان قدس رضوى.

فالخزانه الملوکيه (كتابخانه سلطنتى) تعتر بمجموعات لا تقوّم نفاستها من الكتب الخطية القديمة النادرة فى الوجود، و تحفل بطرائف مستجادة من الخطوط المنسوبة والآثار الفاخرة. و فى خزانه حاج حسين ملك التجار فى طهران طائفة قيمة من أصول التاريخ و نفائس النوادر و دواوين الأدب و كتب العلوم؛ فقد اشتملت على نسخة من ديوان الأدب فى اللغة للفارابى خال الجوهري صاحب الصحاح مكتوبة سنة ٤١٩ ق، و فيها نسخة من كتاب شرح الثمرة لبطلميوس

تأليف أحمد بن يوسف المصرى المهندس كاتب آل طولون بخط أبى على الحسين بن عبد الرحمن الصوفى الرازى سنة ٣٧١ ق، والوجيز للغزالي سنة ٥٨٤ ق، والشفاء لابن سينا سنة ٥٠٩ ق، والقانون فى الطب سنة ٥٩١ ق، والعين للخليل، و مختصر مخزون البلاغة للأمير أبى الفضل عبد الله بن أحمد الميكالى سنة ١٠٣١ ق.

و فى دار الكتب الرضوية من الذخائر ما يحرص على الرحلة و يحض على ركوب الأسفار. ففيها كتاب نثر الدرر للآبى مكتوب سنة ٥٦٥ ق، و ديوان المتنبى سنة ٥٩٧ ق، و كتاب فتيا فقيه العرب لابن فارس سنة ١٠٠٣ ق، والجواهر الفريد فى بيت القصيد (فى الشواهد الشعرية) تأليف فلك الدين أبى نصر محمد بن سيف الدين أيدمر بن عبد الله الكاتب المستعصى المتوفى سنة ٧١٠ ق الذى أهداه إلى سعد الدين محمد بن على الساوجى، و كتاب التذكرة لابن حمدون (ظ)، و معانى القرآن للأخفش الأوسط سنة ٥١١ ق، و حقائق التأويل للشريف الرضى سنة ٥٣٣ ق، و معالم التنزيل فى التفسير للبغوى ملكه بعضهم سنة ٦١٩ ق، و زاد المسير فى التفسير لابن الجوزى سنة ٦٣٤ ق، و شكل اعراب القرآن لأبى محمد القيروانى سنة ٦٧٠ ق، و تحقيق البيان فى الحكمة للراغب الاصفهانى سنة ٦٧٩ ق، و حكمة العين للكاتبى القزوينى سنة ٦٨٧ ق، و منطق العين له سنة ٦٨٨ ق، و نهج البلاغة بخط ياقوت المستعصى سنة ٧٠١ ق، و كنز الفوائد للكراچكى سنة ٩٧٧ ق، و فيها كتاب بخط أبى هلال العسكرى و مصاحف تنسب خطوطها إلى الأئمة من أهل البيت عليه السلام.

وما أنس لا أنس خزانه السيد محمد المشكوة التى أهداها إلى مكتبة جامعة طهران و هى كل ما جمع من نسب؛ وإنما تمثلت بالسيد المشكوة، و ضربت خزانه مثلاً لأنها بقية السيف و خلاصة خزائن إيران، ولأن صاحبها نموذج صالح لرجال الفضل و أهل الكمال الذين أفنوا تلادهم و أشابوا رؤوسهم و استفدوا وسعهم و جاهدوا فى سبيل التقاط الكتب ثم وقفوها للناس.

و هذه الخزانه لباب خزائن كثيرة مهمة؛ منها:

١. خزانه الحاج وكيل الدولة.

٢. خزانه السادات تقباء بيرجند.

٣. خزانه الحاج شيخ العراقين.

٤. خزانه المرحوم السيد هادي الافجهاي.

٥. خزانه السيد أحمد البهبهاني.

٦. خزانه محمد علي تربيت.

٧. خزانه السيد محمد حسين اللواساني.

٨. خزانه نظر باك.

٩. خزانه ضياء الدين كيا.

١٠. خزانه الخلخال.

١١. خزانه السيد محمد التقوي الكاشاني.

١٢. خزانه الشيخ حسين المشهدي.

١٣. خزانه تيمور تاش.

و فيها من كتب اللغة والأدب والتفسير والتاريخ والأحاديث والأخبار والشعر والفلسفة والحكمة والتصوف ما يستغوى العقل، ويستهوى القلب؛ كالأمالي للشریف المرتضى المخطوط سنة ٥٤٤ق، والتيسير في القراءات للداني سنة ٦٠٥ق، وديوان ابن الفارض رواية سبطه سنة ٧٧٥ق، وتوير الدياجي في تفسير الأحاجي للسخاوي سنة ٦٣٩ق، و تهذيب اللغة للأزهري في القرن الخامس الهجري، و تحفة الخل الودود في معرفة الضوابط والحدود في اصطلاحات النحو والصرف والمعاني والبيان والبدیع والحديث والمنطق وأصول الفقه وأصول الدين والجدل والخلاف والمناظرة سنة ٨٨٣ق، و ضياء العلوم المختصر من كتاب شمس العلوم لمحمد بن نشوان بن سعيد الحميري مكتوب في زمنه، وبشرى اللبيب بذكرى الحبيب لفتح الدين أبي الفتح ابن سيد الناس اليعمرى سنة ٧٣١ق، وكتاب مجمل اللغة لابن فارس سنة ٤٩٧ق، وكتاب العرائس والتيجان في قصص الأنبياء لروزيهان سنة ٥٥٣ق، و التلخيص في تفسير القرآن للكواشي سنة ٧١٣ق، و تلخيص البيان عن مجازات القرآن في أوائل القرن السادس، ولطائف الاشارات في حقائق العبارات للقسيري سنة ٥٥١ق، والوقوف للسجاوندي سنة ٨٧٧ق، والاشارات لابن سينا سنة ٦٩٣ق، وحل مشكلات الاشارات للخواجه نصير الدين الطوسي سنة ٦٧٢ق، والحلل في شرح أبيات الجمل للسيد البطلموسي عليه تاريخ سنة ٥٢٦هـ وغيرها.

و سوف أفرد كلا من خزانه المشكوة، و دار الكتب الرضوية، و خزانه ملك الوطنية، و الخزانه الملوكية؛ بفهرس - ان شاء الله. أما هذا الثبت القصير فهو نماذج ملتقطة من الفهرست الكبير الذي كنت عملته، و قد قصر الأصل المفصل عن الاحاطة، فما تقول في هذا المقتضب.

(١)

خزانة الواعظ الجرندي تبرز

١. اللوامع الإلهية في المباحث الكلامية، لشرف الدين أبي عبد الله المقداد، بخط أحمد بن حسين بن جمال الدين المعمرائي سنة ٨٥٢ ق.
٢. الدراية، للشيخ حسين بن عبد الصمد الحارثي العاملي والد البهائي، بخط البسطامي سنة ١٠١٠ ق عورضت بالنسخة الأصل، وعليها خط المصنف.
٣. سفينة النجاة، لمحمد بن عبد الفتاح التنكابني المعروف بسراب، فرغ منها سنة ١١٠٢ ق، بخط محمد مؤمن بن محمد طالب.
٤. خلاصة الأقوال، للعلامة الحلبي، في مجموع بخط محمد بن فتح الله البسطامي في قزوين سنة ١٠١٢ ق وقرأه الشيخ شمس الدين محمد بن خاتون العاملي سنة ١٠٢٧ ق.
٥. اللآلئ العبقريّة في شرح القصيدة الحميرية (لأم عمرو باللوى مربع)، للشيخ محمد بن الحسن بهاء الدين الاصفهاني المعروف بالفاضل الهندي، بخطه سنة ١١٠٥ ق.
٦. تحرير أقليدس، بخط عبد الغني الزدي في اصفهان سنة ١٠٤٣ ق.
٧. الفوائد الطوسية، لمحمد بن الحسن بن علي الحر العاملي.
٨. تنزيه الأنبياء، للسيد الشريف المرتضى، بخط عبد الوهاب بن علي الحسيني سنة ٩٧١ ق.
٩. تهذيب (الفصول في الأصول، للخواجه نصير الدين الطوسي) لابن نجدة؛ محمد بن عبد العالي بن نجدة بن عبد الله.
١٠. شرح كتاب التوحيد لابن بابويه، لمير محمد علي القمي تلميذ صدر الدين الشيرازي، بخط محمد حكيم بن محمد معصوم الرضوي سنة ١٠٨٣ ق.
١١. شرح الباب الحادي عشر في الكلام، لأبي الفتح بن مخدوم الحسيني العريشاهي، مخطوط سنة ١٢٧٩ ق.
١٢. نزّهة الأرواح و روضة الأفراح، لشمس الدين محمد بن محمود الشهرزوري، مكتوب بالبصرة سنة ١٠٥٦ ق.
١٣. منتخب بصائر الدرجات، لحسن بن سليمان بن خالد الحلبي، مكتوب سنة ١٣١١ ق.

١٤. شرعة الإسلام إلى دار السلام، لشمس الدين محمد بن أبي القاسم ابن عبد الكريم الشهرستاني، مكتوب سنة ٩٧٥ ق.
١٥. شرح الجفيني، نسخة نفيسة بخط هداية الله بن عناية الله الحسيني الاصفهاني ٢٤ شهر رمضان سنة ١٠٠٣ ق.
١٦. النجاة (مختصر الشفاء) لابن سينا، بخط محمد شاه بن أبي القاسم سنة ١٠٨٣ ق.
١٧. شرح أصول الكافي الكليني، لملاصدرا، بخط عبدالله بن سلطان محمد المراغي سنة ١٢٠٦ ق.
١٨. مشارق أنوار اليقين في حقائق أسرار أمير المؤمنين علي عليه السلام و معه:
١٩. لوامع أنوار التوحيد و جوامع أسرار التمجيد.
٢٠. نزّهة الخاطر و سرور الناظر و تحفة الحاضر و متاع المسافر أو ربيع الاحسان الموضح لكلمات القرآن، لمحمد بن علي الطريحي، مكتوب سنة ١٢٣٤ ق.
٢١. منهج اليقين شرح وصية مولانا الإمام الصادق عليه السلام، لعلاء الدين محمد بن أبو تراب كلستانه.
٢٢. مفاتيح الشرايع، لمحسن الفيض الكاشاني، مقابل بالنسخة الأصل.
٢٣. شرح (الزبدة في الأصول للبهائي)، لملا محمد صالح المازندراني.
٢٤. الاثنى عشريات، للبهاء العاملي، بخط علي بن مرشد الجربادقاني سنة ١٠٢٨ ق وفي آخرها قراءة محمد يوسف الطالقاني على المؤلف.

(٢)

خزانة مرزا محمد علي خان تربيت في تبريز

١. أنوار التنزيل، للبيضاوي (ج ٢)، بخط محمد بن محمد بن أحمد بن اسماعيل المشهور بابن داوود المقدس سنة ٩٧٩ ق و قبل و صحّح سنة ٩٨٠ ق.
٢. عالم الآثار و عيلم الأسرار: حاشية على أنوار التنزيل للبيضاوي، تأليف المولى محمد بن عبد الغني المعروف بغني زاده المتوفى سنة ١٠٣٦ ق للسلطان أحمد (١٠١٢ - ١٠٢٦) مبسوط مفصل (ج ١ / الى وسط سورة البقرة نحو من ألف صفحة) مكتوب في عصره.
٣. لباب التأويل في معاني التنزيل، لعلاء الدين علي بن محمد بن ابراهيم البغدادي المعروف

بالخازن، مكتوب في رجب سنة ١١٣٧ ق.

٤. كنز العرفان في فقه القرآن، للمقداد السيوري الحلبي، مكتوب سنة ٩٦٥ ق.

٥. شرح نهج البلاغة، لكمال الدين ميثم بن علي بن محمد البهراني، بخط حسين بن محمد بن حسن جوياني العاملي في ربيع الآخر سنة ٦٩١ ق.

٦. التلويع في كشف حقائق التنقيح (تنقيح الأصول لصدر الشريعة عبيدالله بن مسعود البخاري) للفتازاني، مكتوب في هراة سنة ٨٢٩ ق.

٧. جامع الفوائد في تكملة شرح القواعد للعلامة الحلبي لعلي بن عبدالحالي الكركي المتوفى سنة ٩٤٠ ق، لملا عبد الله التستري المتوفى سنة ١٠٢١ ق، ج ٥، مكتوب في عصره.

٨. شرح الشرح على (مختصر الأصول للصفدي)، للفتازاني، مكتوب سنة ٩٩١ ق.

٩. فصل الخطاب الابراهيمية في كشف عبارات (الروضة البهية) في شرح اللمعة الدمشقية للشهيد الأول (لشهادته الثاني)، لابراهيم بن محمد حسين ابن مجد الدين بن السيد عليخان.

١٠. مجمع البحرين و ملتقى النهرين، لمظفر الدين أحمد بن علي بن ثعلب المعروف بان الساعاتي البغدادي الحنفي، مكتوب سنة ٨٦٣ ق.

١١. من لا يحضره الفقيه، لابن بابويه، مكتوب سنة ٩٧٨ ق.

١٢. عشر رسائل، للفارابي، مكتوبة سنة ١٠٦٩ ق.

١٣. حاشية شرح الشمسية، لعماذ الدين محمد بن يحيى بن علي الفارسي، مكتوبة سنة ٨٩٩ ق.

١٤. شواكل الحوار في شرح (هياكل النور للشيخ شهاب الدين السهروردي المقتول سنة ٥٨٥)، لجلال الدين الدواني المتوفى سنة ٩٠٨ ق، مكتوب في عصره.

١٥. شواكل الحوار، أيضاً، مكتوب سنة ١٠٧٦ ق.

١٦. شرح (اشكال التأسيس لشمس الدين محمد بن أشرف السمرقندي)، لموسى بن محمد المعروف بقاضي زاده الرومي، مكتوب سنة ١٠٨٠ ق.

١٧. أنبوب البلاغة في ينبوع الفصاحة في المعاني والبيان، للشيخ خضر بن الحاج محمد المفتي الاماسي، فرغ منها سنة ١٠٧٢ ق.

١٨. الإفاضة لأنبوب البلاغة، شرح الكتاب السالف ايراد ذكره، للمؤلف نفسه، بخطه.

١٩. شرح ديباجة كتاب جواهر النحو، للشيخ أبي علي الفضل بن الحسن الطبرسي صاحب كتاب مجمع البيان في تفسير القرآن.

٢٠. الفوائد الضيائية (شرح الكافية لابن الحاجب)، للجامي، ألفه لابنه ضياء الدين يوسف، مكتوب سنة ٨٩٩ ق.

(٣)

خزانة مجيد موقر في طهران

١. ديوان منظومات السجاد، الإمام زين العابدين علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب، بترتيب الحروف بخط أبي سعد رافع بن نوح بن إدريس الغنوي سنة ٢٩٨ ق والجزء الثاني طائفة من مناجاته (٩ صفر سنة ٢٩٩ ق).

٢. كتاب الورقة، لأبي عبد الله محمد بن داود بن الجراح الكاتب المتوفى سنة ٢٩٦ ق، عليه خط أبي علي أحمد بن مسكويه المعاصر لابن سينا.

٣. رسالة في الهداية والضلالة، للصاحب بن عباد، بخط علي بن طاهر بن أبي سعيد في ٧ جمادى الآخرة سنة ٣٦٤ ق نقلاً من نسخة المؤلف، و عليها خطه سنة ٣٦٦ ق.

٤. كتاب المنصوري، لمحمد بن زكريا الرازي مكتوب سنة ٤٣١ ق و عليه في آخر المقالة الخامسة: «تم العرض مع الأصل إلى هاهنا وكتب محمد بن يعقوب المتطبب بخطه في السابع من شعبان سنة ثلاث و ثلاثين و أربعماية ٤٣٣ ق».

٥. تحرير المجسطي، لمحمد بن محمد بن الحسن الطوسي، منقول من خطه سنة ١٠١٥ ق.

٦. العشرات في اللغات التي لها عشر معان، لابن خالويه النحوي، بخط محمد بن أحمد بن علي القضائي يوم الخميس لثنتي عشرة ليلة خلت من ربيع الآخر سنة ٧٦٠ ق.

(٤)

خزانة الشيخ ضياء الدين الدري في طهران

١. الصحاح في اللغة، للجوهري، ج ٣، بخط سنجر بن عبد الله ٦ شهر رمضان سنة ٦٥٠ ق.

٢. تحرير المجسطي، بخط محمود بن محمد مسعود في كاشان ١٩ ربيع الأول سنة ٧١٣ ق.

(۵)

خزانة الأستاذ سعيد نفیسی فی طهران

۱. التبصرة، للشيخ الإمام أبي الفرج ابن الجوزی.
۲. منهاج الوصول، للبيضاوی، كتب له ۴ رجب سنة ۵۸۳.
۳. الدر السلوك فی أحوال الأتباء و الأوصياء والخلفاء والملوك، لأحمد ابن الحسن الحر العاملي.

(۶)

خزانة حکمت آل آقا فی طهران

۱. التعليق (على الكشاف للزمخشري)، للتفتازاني، مكتوب ۲۷ صفر سنة ۸۲۸ ق.
۲. تسهيل الفوائد و تكميل المقاصد، لابن مالك، مكتوب سنة ۷۳۱ ق.
۳. أنيس الطلاب، لمحمد جعفر بن محمد علي، بخط علي محمد البروجدی سنة ۱۲۳۳ ق.
۴. وفيات الأعيان، لابن خلكان، بخط درويش علي بن شمس الدين سنة ۱۰۸۴ ق.
۵. المحجة البيضاء فی احياء الأحياء، لكتاب الأول ربع العادات، للفيض الكاشاني، بخط محسن بن علي محمد سنة ۱۱۰۰ ق و قول بالاصل.
۶. خريدة العجائب و فريدة الغرائب، لابن الوردي.
۷. شرح اللمعة فی الفقه، للشهيد الثاني.
۸. كفاية الكافية فی الفقه، بخط محمد علي بن سلطان محمد سنة ۱۱۷۸ ق بالكاظمية.
۹. نزهة الخاطر و سرور الناظر و تحفة الخاطر و متاع المسافر أو ربيع الاخوان الموضح لكلمات القرآن، لفخر الدين محمد بن علي الطريحي.
۱۰. الصحائف الإلهية فی علم الكلام.
۱۱. الوافي بالوفيات، للصفدي، ج ۳ مكتوب سنة ۸۱۵ ق.

(۷)

خزانة السيد محمد علي الروضاتی فی اصفهان

۱. كتاب فی النحو و التصريف، بخط محمد بن أحمد بن أبي المعالي بن القاسم العلوي

الموسوی الحسينی سنة ۷۳۱ ق.

۲. نزهة الآمل فی معرفة العامل، تصنيف الشيخ العالم النحوی العلامة زين الدين علي بن قران الواسطي مكتوب سنة ۷۳۱ ق.
۳. كتاب عقود الاعراب، لكمال الدين أبي البركات عبدالرحمن بن محمد بن أبي سعيد الانباري، مكتوب سنة ۷۳۱ ق و قول بنسخة مكتوبة من نسخة عليها خط المصنف.
۴. عقود اللع فی النحو، تصنيف الشيخ الأديب الفاضل أبي محمد خزيمه بن محمد بن خزيمه النحوی الحلبي الأسدي، مكتوب سنة ۷۳۲ ق.
۵. مسائل فی النحو.
۶. جمل التصريف، مكتوب سنة ۷۳۳ ق.
۷. النحو النولي، مكتوب سنة ۷۳۳ ق.
۸. كتاب إيجاز التعريف فی علم التصريف، لجمال الدين أبي عبدالله محمد النحوی المغربي الطائي، مكتوب سنة ۷۳۳ ق.
۹. كتاب محصول الأصول و تلخيص الفصول، لبهاء الدين فخر الإسلام أبي محمد طاهر بن أحمد القزويني، مكتوب سنة ۷۳۳ ق.
۱۰. كتاب الملحة فی التصريف، لعثمان بن عبد الملك الكرجي، مكتوب سنة ۷۳۳ ق.
۱۱. كتاب الرجال، للحسن بن علي بن داود بخط محمد بن محمد بن زين الدين بن محمد المعروف بابن معتوق سنة ۹۷۷ ق و قولت بنسخة مقابلة علي الشهيد الثاني بواسطة علي بن حسين بن الصايغ سنة ۹۷۸ ق.
۱۲. اصطلاحات الصوفية، لعبد الرزاق الكاشي بخط ابنه محمد.
۱۳. عيون الحكم و المواعظ و ذخيرة المتعظ والواعظ، مجموع من حكم أمير المؤمنين علي عليه السلام، لعلي بن محمد الليثي الواسطي، بخط محمد هاشم الموسوي الخوانساري.
۱۴. تحصيل النافع من الكتاب النافع (مختصر الشرايع للمحقق الحلبي)، للحسن بن علي بن داود، بخط محمد صادق بن محمد الجزائري الأسدي سنة ۱۰۸۰ ق نقلا من نسخة منقولة من نسخة المصنف المقابلة عليه.

۱۵. المقصود من الجمل والعقود، للمحقق الحلبي منقول من نسخة مكتوب عليها: «قوبلت بما نقل منه و هو بخط ابن الرميلی الكاتب و كانت مقروءة علی المصنف قدس الله روحه مصححة فصحت إلا ما زاغ عنه البصر. والحمد لله. حرره العبد علی بن محمد بن أبو طالب».
۱۶. العباب فی شرح اللباب فی علم الاعراب، للسید عبدالله بن محمد الحسینی الایجی، بخط محمد بن أحمد بن حسن العسالی الاماطی الحنفی سنة ۸۵۹ ق.
۱۷. همع الهوامع شرح جمع الجوامع، لجلال الدین السیوطی المتوفی سنة ۹۱۱ ق، مكتوب فی عصره.
۱۸. كتاب منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة، املاء الشيخ الإمام السعيد قطب الدين أبي الحسين سعد بن هبة الله بن الحسن الراوندي، بخط داود بن محمد بن ابراهيم بن اللحام سنة ۶۵۲ ق.
۱۹. علم الهدی و أسرار الاهتداء فی فهم سلوك معنى أسماء الله الحسنی، لمحیی الدین أبی العباس أحمد بن أبی الحسن علی بن یوسف القشی ثم البونی.
۲۰. یتیمه الدهر، للثعالبی، بخط فلحة السیرافی الحموی برسم خزانة أحمد افندی بن عبد الغنی القاضی بحلب سنة ۱۰۳۲ ق.

(۸)

خزانة الشيخ محمد باقر الفت في اصفهان

۱. كتاب الارشاد، للعلامة الحلبي، بخط الحسن الشيعي السبزواري سنة ۹۱۸ ق.
۲. الاتقان فی علوم القرآن، للسيوطی، بخط الشريف أحمد بن الشريف أحمد بن الشريف حسن بن الشريف علی بن الشريف وهب سنة ۹۶۷ ق.
۳. فاتحة العلوم، للغزالي، بخط حاجي بن محمد بن الحاجي المامامادي سنة ۶۹۶ ق.
۴. شرح معاني أسماء الله الحسنی، بخط الكاتب السالف ايراد ذكره سنة ۶۹۶ ق.
۵. اشراق اللاهوت فی نقد شرح الياقوت، لضياء الدين أبي القاسم عبد الله بن محمد الأعرج العلوي، بخط عباس بن علی بن أحمد الحسینی العمیدی فی النجف سنة ۹۲۱ ق.
۶. رسائل يحيى بن عدي بن زكريا في الفلسفة.

۷. الفوائد، لأحمد بن يحيى بن محمد بن سعد التفتازاني، مكتوب في هراة سنة ۸۹۴ ق.
۸. الفرق بين أحكام الشريعة و مكارمها، للراغب الاصفهاني، مكتوب سنة ۱۰۹۶ ق.
۹. حاشية في الحكمة، مكتوب سنة ۸۰۸.
۱۰. الكشاف، نسخة عتيقة مذهبة.
۱۱. شرح المواقف، نسخة عتيقة.
۱۲. المبدأ و المعاد.
۱۳. شرح معاني أسماء الله الحسنی، للغزالي، مكتوب سنة ۹۹۳ ق.
۱۴. منتخب كتاب لوايع التبيان في معاني أسماء الله الحسنی و صفاته العلى، لفخر الدين الرازى، بخط حسن بن علاء الدين الاصفهاني سنة ۹۹۴ ق.
۱۵. نهج البيان عن كشف معاني القرآن، لمحمد بن الحسن الشيباني الامامی، نسخة مهداة إلى الخزانة المستنصرية.
۱۶. نهج البيان (الكتاب المذكور آنفاً)، بخط عبد الخضر بن زيادة النجفي الجزائري سنة ۱۱۰۸ ق.
۱۷. نهج الحق و كشف الصدق، للعلامة الحلبي، مكتوب سنة ۹۲۴ ق.
۱۸. أغلاط العامة و عجيب أمرهم، لعبد المحمود بن داود المصري.
۱۹. التحفة الشاهية، لمحمد بن مسعود الشيرازي، بخط حسين بن عبد الحق الالمعي الاردبيلي سنة ۹۲۵ ق نقلا من نسخة نقلت من نسخة نقلت من نسخة صححها المصنف و عليها خطه و في آخر الأصل: «بلغ العراض بنسخة السواد و زيف البصر و طغيان القلم موضوعان كتبه الشيرازي».
۲۰. منهاج الصلاح في اختصار المصباح، للعلامة الحلبي، مكتوب سنة ۱۰۵۸ ق.
۲۱. مفتاح الفلاح و مصباح النجاح في شرح دعاء الصباح، لمحمد بن الحسين محمد رضا المشهور بالخواجهوني الحكيم.
۲۲. أسئلة القرآن المجيد و أجوبتها، لمحمد بن أبي بكر بن عبد القادر الرازي، مكتوب سنة ۹۶۰ ق.

۲۳. نهج المسترشدين في أصول الدين، للعلامة الحلبي، مكتوب سنة ۱۰۱۷ ق.

۲۴. مفتاح الفرر لفتح الباب الحادي عشر، لحضر بن محمد الرازي الحبلرودي.

۲۵. شرح الطوالع، نسخة عتيقة.

۲۶. لسان الخواص، لرضي الدين محمد القزويني، مكتوب سنة ۱۰۹۲ ق.

۲۷. المجدي في الأنساب، للعمري.

۲۸. ربيع الأبرار، للزمخشري، بخط عبد الله بن الشيخ عبد علي بن حسين بن يحيى بن علي بن خلف كزور الجزائري سنة ۱۰۸۸ ق و عليه: «وكانت نسخة هذا الكتاب من كتب الشيخ فرج الله بن فياض وهي صحيحة وقابلت فيها بعون الله رب العالمين».

۲۹. كتاب في أصول الدين، لميثم بن علي بن ميثم البحراني، ألفه لفتيات الإسلام أبي المظفر عبد العزيز بن جعفر و فرغ منه بمدينة السلام ۲۰ ربيع الأول سنة ۶۷۶ ق واستنسخه ظهر ۲۰ رجب سنة ۷۱۷ ق بسلطانية صاحبه أبو الفتوح أحمد بن أبي عبد الله بلكو بن أبي طالب الآوي.

۳۰. مبادئ الوصول إلى علم الأصول، للعلامة الحلبي، بخط أحمد بن أبي عبد الله بلكو بن أبي طالب الآوي ۲۱ شهر رمضان سنة ۷۰۳ ق و عليه بخط العلامة المؤلف: «قرأ على هذا الكتاب الشيخ الأجل الأواحد الفقيه الكبير العالم المحقق المدقق ملك العلماء قدوة الفضلاء رئيس الأصحاب مفخر الأئمة جمال الملة والحق والدين يحيى الإسلام والمسلمين أبو الفتوح أحمد بن الشيخ الأجل المغفور السعيد المرحوم أبي عبد الله بلكو بن أبي طالب بن علي الآبي أدام الله أيامه و قد أجزت له رواية هذا الكتاب وغيره من مصنفاتي ورواياتي لمن شاء وأحب وكتب حسن بن يوسف بن المطهر مصنف الكتاب في شهر رجب من سنة خمس و سبعمائة حامداً مصلياً».

و عليه أيضاً بخط فخر المحققين ابن العلامة: «أنها أيده الله تعالى قراءة وبحثاً فهماً وضبطاً واستشراحاً وفقه الله لمراضيه، وذلك في مجالس آخرها الحادي والعشرون من رجب سنة خمس و سبعمائة. وكتب محمد بن المطهر حامداً لله تعالى مصلياً على نبيه صلى الله عليه وآله».

۳۱. نهج المسترشدين في أصول الدين، تلخيص مبادئ القواعد الكلامية ورؤوس المطالب الأصولية بخط الآوي المذكور. و عليه: «قرأ على مولانا الشيخ الإمام العلامة المعظم ملك الفضلاء جمال الملة والدين عماد الإسلام والمسلمين أبو الفتوح أحمد بن أبي عبد الله بلكو بن أبي طالب بن

على الآوي هذا الكتاب من أوله إلى آخره قراءة محققة تشهد بفضلته و تدل على معرفته و علمه، و أجزته روايته عنى عن والدى مصنف الكتاب أدام الله أيامه فليرو ذلك لمن شاء وأحب محتاطاً إلى و له و كتب محمد بن المطهر في رجب سنة خمس و سبعمائة و الحمد لله وحده و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطيبين».

۳۲. ديوان محمد النجار، نسخة نفيسة ملكها السيد مصطفى بن السيد أحمد خادم أبي الدرداء

سنة ۱۱۷۵ ق.

(۹)

دار الكتب الوطنية في طهران

۱. حسن التوسل في صناعة التوسل، لشهاب الدين محمود بن فهد الحلبي، مكتوب سنة ۸۴۰

ق.

۲. سر الاشتقاق، لهداية الله بن لسان الملك، سنة ۱۲۸۶ ق.

۳. روض المناظر في علم الأوائل و الأواخر، لأحمد بن محمد بن محمد لسان الدين أبي الوليد

بن الشحنة، سنة ۹۳۲ ق.

۴. عمدة الطالب في نسب آل أبي طالب، لابن عتبة الداودي، سنة ۹۶۹ ق.

۵. حاشية كتاب حكمة العين، للشريف الجرجاني، سنة ۹۶۴ ق.

۶. المختصر النافع، للمحقق الحلبي، سنة ۹۴۵ ق.

۷. حاشية شرح مطالع الآثار، سنة ۹۸۷ ق.

۸. حاشية شرح التجريد، للآقا حسين الخوانساري.

۹. الدروس الشرعية في فقه الإمامية، للشهيد الأول، سنة ۸۱۸ ق.

۱۰. شرح حكمة الاشراق، لقطب الدين الشيرازي، سنة ۷۵۴ ق.

۱۱. مفاتيح الغيب (من أواخر سورة هود إلى سورة الرعد)، للفخر الرازي، سنة ۶۳۰ ق.

۱۲. شرح الهداية، سنة ۸۷۲ ق.

۱۳. كنز العرفان في فقه القرآن، للمقداد السيوري، سنة ۹۷۸ ق.

۱۴. زبدة الأمثال، لمصطفى بن ابراهيم الكليبولي، سنة ۹۹۹ ق.

۱۵. السامی فی الأسماء، للمیدانی، سنة ۸۷۰ ق.
۱۶. حلبة الکیمیت، لشمس الدین محمد النواجی، سنة ۸۷۳ ق.
۱۷. سانحات دُمی القصر فی مطارحات بنی‌العصر.
۱۸. المثلثة المؤتلفة فی اللغات المختلفة.
۱۹. الوافیة فی شرح الکافیة، سنة ۹۲۶ ق.
۲۰. تفسیر أبی سعید الحنفی النیسابوری سنة ۹۸۱ ق.
۲۱. تمهید القواعد، للشهید الثانی سنة ۹۵۸ ق.
۲۲. الکامل الفرید فی التجوید والتغرید، لجعفر بن مکی بن جعفر الموصلی، سنة ۱۰۰۱ ق.
۲۳. شرح دیوان أبی نصر الحسن بن أسد بن الحسن الفارقی سنة ۸۴۷ ق.
۲۴. شرح القصيدة الدريدية، لأبى عبد الله الحسين بن أحمد بن خالويه النحوى، بخط أبى الیمن بن أبى غانم بن أبى الیمن العجلی، سنة ۶۵۴ ق.
۲۵. حاشیة الکشاف، للشریف الجاجی، سنة ۸۲۸ ق.
۲۶. شرح دیوان أبی فراس الحمدانی، لعبد اللطیف بن بهاء‌الدین الشامی، بخطه فی طرابلس سنة ۱۰۷۵ ق.
۲۷. حاشیة تفسیر البیضاوی، لأسد بن معین الدین، بخطه سنة ۹۹۳ ق.
۲۸. دیوان الأرجانی (بهجة المجالس و نزهة المجالس)، سنة ۶۳۷ ق.
۲۹. مدينة العلوم، لأحمد بن مصطفى بن خليل، سنة ۹۴۸ ق.
۳۰. شرح مفتاح العلوم، للشریف الجرجانی، سنة ۹۵۰ ق.
۳۱. شرح نهج البلاغة، لمیثم البحرانی، سنة ۹۸۸ ق.
۳۲. تهذیب اللغة، للأزهری، سنة ۱۱۰۸ ق.
۳۳. أساس البلاغة، للزمخشري سنة ۹۸۳ ق.
۳۴. فتوح الغیب فی الكشف عن قناع الريب، لشرف الدین حسن بن محمد الطیبی، ۴ أجزاء مکتوبة سنة ۷۸۲-۷۸۳ ق.
۳۵. حاشیة المفتاح، للسید الشریف الجرجانی، سنة ۸۲۷ ق.

۳۶. التكملة فی شرح التذکرة فی الهيئة، لشمس الدین محمد بن أحمد الخفري، سنة ۹۹۷ ق.
۳۷. کتاب الغریبین، لأبى عبيد، سنة ۱۲۷۱ ق.
۳۸. شرح ((الحکم العطائية لتاج الدین أبی الفضل أحمد بن محمد الاسکندرانی))، لمحمد بن ابراهيم بن عباد النقری الرندی، سنة ۷۰۵ ق (ظ؟).
۳۹. الارشاد، للعلامة الحلی، سنة ۹۲۳ ق.
۴۰. الحراقات، لأبى سعد العلاء بن سهل بخط علی بن یحیی بن محمد بن أبى الشکر المغربي، سنة ۶۹۰ ق.
۴۱. الحدود و الحقائق، للمرئضى جمع أبى الحسين البصری، منقول من نسخة ابن إدريس.
۴۲. تحریر اقلیدس، للطوسی سنة ۸۹۸ ق.
۴۳. المجید فی اعجاز القرآن المجید، لکمال الدین عبد الواحد بن عبد‌الکریم الأنصاری المعروف بابن الزملکانی استخرجه من کتابه التبیان فی علم البیان. بخط محمود بن اسماعیل بن علی بن حبیش الربعی سنة ۹۸۳ ق.
۴۴. الوشى المرقوم فی حل المنظوم، لضیاء الدین بن الأثیر، بخط الکاتب المذکور.
۴۵. المطول، للتفتازانی سنة ۸۷۳ ق.
۴۶. المغرب فی اللغة، للمطرزی، سنة ۶۴۶ ق.
۴۷. المختلف، للعلامة الحلی، سنة ۹۸۹ ق.
۴۸. الصحاح، للجوهري، بخط دولتشاه بن محمد بن علی النوشابادی سنة ۶۸۱ ق.
۴۹. تحریر الأحکام، للعلامة الحلی، سنة ۷۸۷ ق.
۵۰. الصحاح، للجوهري، بخط محمد بن عمر الخفاجی سنة ۹۵۱ ق.
۵۱. الاسعاف بشرح آیات القاضی و الکشاف، لخضر بن عطاء الله الموصلی، سنة ۱۲۷۴ ق.
۵۲. تحریر الفتاوى (من الجهاد إلى العتق)، للعراقی، سنة ۸۶۱ ق.
۵۳. المعارف فی شرح العوارف، لعبد القدوس بن اسماعیل بن صفی بن نصیر الحنفی الغزنوی، سنة ۹۸۱ ق.
۵۴. أسنى المطالب، لزين الدین أبی یحیی زکریا الشافعی الأنصاری، سنة ۹۹۱ ق:

۵۵. القاموس المحيط، للفيروز آبادي، سنة ۸۹۷ ق.

۵۶. القاموس المحيط، سنة ۹۹۸ ق.

۵۷. القاموس المحيط، سنة ۹۶۴ ق.

۵۸. القاموس المحيط، سنة ۹۴۸ ق.

۵۹. قواعد الأحكام، للعلامة الحلبي، سنة ۹۷۱ ق.

۶۰. ديوان عبد الصمد بن بابك.

۶۱. كشف الكشاف، لعمر بن عبد الرحمن الفارسي، سنة ۸۹۹ ق.

۶۲. شرح المعلقات، لابن النحاس، سنة ۷۶۴ ق.

۶۳. شرح حكمة الاشراق، للقطب الشيرازي، سنة ۷۳۲ ق.

۶۴. صحيح مسلم، جلد ۲، جلد ۳، سنة ۷۸۸ و ۷۸۹ ق.

۶۵. شرح أشعار زهير بن أبي سلمى، للقاضي أبي العباس أحمد بن عمر بن علي الفزاري.

۶۶. طراز اللغة (من الأول إلى منتصف باب السين)، للسيد علي خان الشيرازي.

۶۷. تفسير البيضاوي، سنة ۹۵۹ ق.

۶۸. شرح ديوان المتنبي، للواحدي.

۶۹. أصول الكافي، للكليني، سنة ۹۷۵ ق.

۷۰. قواعد الأحكام، للعلامة الحلبي، سنة ۹۷۴ ق.

۷۱. الجامع، لابن البيطار، سنة ۹۳۲ ق.

۷۲. زبدة الطب، للسيد اسماعيل الجرجاني، سنة ۷۵۶ ق.

۷۳. نفحة الريحانة و رشحة طلاء الحانة، للسيد الشريف محمد أمين المحبي الحموي

الدمشقي، سنة ۱۰۱۸ ق.

۷۴. منهاج البيان فيما يستعمله الإنسان في الطب، لابن جزلة أبي الحسن يحيى بن عيسى

البغدادي، سنة ۹۹۳ ق.

۷۵. ديوان الأبله البغدادي، بخط علي بن محمود بن أحمد المقرئ سنة ۵۹۹ ق.

۷۶. حاشية في علم الكلام، لحامد بن برهان الدين بن أبي ذر الغفاري الجيلاني ۹۵۴.

۷۷. ديوان منجك باشا بن محمد باشا المنجكي سنة ۱۰۷۸ ق.

۷۸. محاضرة الأبرار و مسامرة الأخيار، لابن العربي، سنة ۹۹۳ ق.

۸۰. الطبقات، لمحمد بن سعد الكاتب الواقدي، سنة ۶۷۹ ق.

۸۱. بدائع الدهور في وقائع الدهور (تاريخ جراكسة مصر) جلد ۱، لمحمد بن أحمد بن إياس

الحنفي بخطه سنة ۹۰۴ ق.

۸۲. رسالة في الألفاظ المثلثة المتفقة والمختلفة، للسيد البطليوسي، سنة ۷۲۵ ق.

۸۳. جوامع الجامع، للطبرسي سنة ۹۶۱ ق.

۸۴. إحياء علوم الدين، للغزالي، ربع المنجيات إلى آخر كتاب الخوف والرجاء، سنة ۵۹۷ ق.

۸۵. إحياء علوم الدين، ربع العبادات، سنة ۸۰۲ ق.

۸۶. إحياء علوم الدين، الربع الأول والثاني، سنة ۹۶۸ ق.

۸۷. حاشية الإشارات للشيخ الرئيس، لملامرزا جان سنة ۹۷۸ ق.

۸۸. الدروس الشرعية، للشهيد الأول، سنة ۹۶۷ ق.

۸۹. شرح لامية العجم، للصفدي، سنة ۸۶۸ ق.

۹۰. الوسيط، للغزالي، بخط عبد الملك بن محمد بن حسين بن ابراهيم بن محمد البرقوهي سنة

۶۵۳ ق.

۹۱. الإيضاح شرح مقامات الحويري، للمطرزي، سنة ۹۹۹ ق.

۹۲. المطول، للتفتازاني سنة ۷۹۹ ق.

۹۳. كنز المعاني في شرح حرز الأمان، لأبي عبد الله محمد بن أحمد الشعلة الموصلي، سنة

۸۲۲ ق.

۹۴. الوافية في نظم الكافية، لابن الحاجب لصدر الدين الكرمانلي، سنة ۷۵۱ ق.

۹۵. الارشاد، للعلامة الحلبي سنة ۹۸۱ ق.

۹۶. المفصل، للزمخشري، سنة ۷۲۷ ق.

۹۷. الصحيفة السجادية، سنة ۹۵۱ ق.

۹۸. شرح الملخص، للجغميني، سنة ۸۱۵ ق.

۹۹. الاشارات، لابن سینا، سنة ۶۹۸ ق.
۱۰۰. مناقب آل أبي طالب، لابن شهر آشوب، سنة ۹۶۷ ق.
۱۰۱. شرح منهاج الوصول للبيضاوي، لحسن بن محمد بن حسن الحسنی السمرقندی، بخطه سنة ۶۵۶ ق.
۱۰۲. مقامات الحریری، سنة ۸۳۲ ق.
۱۰۳. مجموع مكتوب سنة ۶۵۹-۶۶۳ ق، الدرر فی شرح الإيجاز والمختصر، لمحمود بن الحسين القاشی.
- شرح معلقة امریء القیس و غيرها كالقصيدة (البائية لذي الرمة)، لعلي بن الاسكاف.
۱۰۴. الصحيفة السجادية، سنة ۸۵۱.
۱۰۵. الصحيفة السجادية، سنة ۹۲۳.
۱۰۶. الزبدة فی الطب، للسید اسماعیل الجرجانی، سنة ۷۳۷ ق.
۱۰۷. التهافت، للخواجه زاده يوسف البرسوی، سنة ۹۰۶ ق.
۱۰۸. أربعون حديثاً، للبهاء العاملي، بخطه سنة ۹۹۵ ق.
۱۰۹. شرح حکمة العين، لشمس الدين محمد بن مبارکشاه الشهير بميرك البخاري، سنة ۸۲۳ ق.
۱۱۰. أوضح المسالك إلى ألفية ابن مالك، لابن هشام، سنة ۸۸۱ ق.
۱۱۱. مالا يسع الطبيب جهله، لابن الكبير، سنة ۹۶۴ ق.
۱۱۲. الأحكام، لأبي سعيد بن منصور بن علي بندار الدامغاني، بخط عبد الرزاق أحمد بن محمد البغدادي ابن القوطي سنة ۶۸۰ ق.
۱۱۳. المذيل: ذيل مرآة الزمان لسبط ابن الجوزي (جلد ۲، لأبي الفتح قطب الدين موسى بن محمد بن أبي الحسين اليونيني البعلبيكي) سنة ۷۳۷ ق.
۱۱۴. الكشف، للزمخشري، سنة ۹۰۸ ق.
۱۱۵. ضوء الصبح المسفر و جنى الدوح المثمر (مختصر صبح الاعشى)، للقلقشندي، بخطه سنة ۸۲۱ ق.

۱۱۶. الوسيط فی المذهب، للغزالي، سنة ۷۵۲ ق.
۱۱۷. الصحيفة السجادية، بخط النيسابوري سنة ۹۵۱ ق.
۱۱۸. الصحيفة السجادية، بخط علاء الدين بك التريزي سنة ۹۲۳ ق.
۱۱۹. شرح المفصل، سنة ۷۲۷ ق.
۱۲۰. دمية القطر و عصرة أهل العصر، للباخرزي، سنة ۱۲۳۵ ق.
۱۲۱. نزهة الأدباء فی تحفة الظرفاء.
۱۲۲. كتاب المفردة و كتاب القراءة، لأبي عمرو بن العلاء.
۱۲۳. الرسالة البديعة، للحلي.
۱۲۴. مجموع مكتوب سنة ۱۰۹۵ ق: ديوان ابن النحاس الشيخ فتح الله الحسيني.
- ديوان ابن الدار، الشيخ محمد بن نور.
۱۲۵. مستدرک مقامات الحریری، لابن الخشاب البغدادي.
۱۲۶. مجموع فيه:
- مکاتیب صاحب فخر الدين.
- ديوان جمال الدين ابراهيم المعمار.
۱۲۷. مجموع مكتوب سنة ۹۸۶ ق: معرفة القلوب. رسالة فی الحديث. شرح همزية ابن الفارض. مدح صفی الدين الحلبي. رسالة فی بيان مخارج الحروف.
۱۲۸. حاشية المطالع، سنة ۸۹۸ ق.
۱۲۹. حاشية (الكافية لابن الحاجب)، للسيد الشريف الجرجاني، سنة ۸۶۲ ق.
۱۳۰. فوائد من شرح الدهلوي على الكافية، سنة ۸۶۲ ق.
۱۳۱. رسائل فی الحكمة، للدواني و مرزا جان و غيرهما، سنة ۹۸۹ ق.
۱۳۲. الضوء على المصباح، للمطرزي.

١. رسائل، ابراهيم بن هلال بن زهرون الصايي الحراني، مكتوبة في القرن الخامس.
٢. أحاديث وأخبار سنة ٥٨٠ ق.
٣. مقالات أبي زكريا يحيى بن عدى بن حميد بن زكريا المنطقي التكريتي.
٤. كشف الأسرار الايمانية و هتك الأسرار الحطامية، لضياء الدين الشيرازي و هو شرح وشف النصايح و أدلة العيان للسهروردي، مكتوب في شيراز سنة ٦٤٧ ق.
٥. ديوان أسامة بن مرشد بن علي بن مقلد بن نصر بن منقذ الكنتاني أمير شيزر و مكتوب في عصره.
٦. تهذيب إصلاح المنطق، لأبي زكريا يحيى بن علي الخطيب التبريزي، مكتوب في بغداد سنة ٤٩٧ ق.
٧. مجموع: تلخيص المقولات. تلخيص كتاب باراميناس. تلخيص كتاب أنالوطيقا لابن رشد.
٨. خلاصة الأشعار و زبدة الأفكار، لتقى الدين محمد بن شرف الدين علي الحسيني القاساني و هو منتخب أشعار أهل القرن العاشر، بخطه ١٤ جمادى الآخر سنة ١٠٠١ ق في كاشان.
٩. شرح مقامات الحريري، لأحمد بن زكريا الملتاني، مكتوب في القرن الثامن.
١٠. الاسعاف بشرح آيات القاضي والكشاف، للشيخ خضر بن عطاء الله الموصلي المتوفى سنة ١٠٠٧ ق. و هو كتاب كبير قوامه ١١٩٢ صفحة فرغ من تأليفه سنة ١٠٠٣ ق.
١١. بحار الأنوار، للمجلسي، جلد ٥ المتوفى سنة ١١١٠ ق، مكتوب في عصر المؤلف و عليه خطه.
١٢. إيضاح المقاصد لفرائد الفوائد في الحساب (شرح الفوائد البهائية لعلماد الدين عبدالله بن محمد الخوام البغدادي)، ليحيى بن أحمد الكاشي.
١٣. البارع في أحكام النجوم، لعلي بن أبي الرجال الشيباني الكاتب.
١٤. الفصول المهمة في معرفة الأئمة، لنور الدين علي بن محمد بن الصباغ المكي المالكي، مكتوب سنة ٩٨٨ ق.
١٥. مجموع: العقد النفيس و نزهة الجليس.
- المقامات الذهبية، لأمر المؤمنين الإمام علي بن أبي طالب عليه السلام سنة ١٠٦٩ ق.

١٦. مجموع: رسالة في التعليقات، لسعد بن منصور بن هبة الله بن كمونة.
- تنقيح الأبحاث للملل الثلاث، له أيضاً.
- رسالة إفحام اليهود، من أمالي السموّل بن يحيى بن عباس المغربي ٩ ذي الحجة سنة ٥٨٨ ق مكتوب سنة ١٠٦٠ ق نقلاً من نسخة محمود بن مسعود الشيرازي التي كتبها من نسخة المصنف.
١٧. مجموع:
- مواقع النجوم و مطالعه أهلة الأسرار و العلوم في الحكمة و العرفان، لابن عربي، مكتوب سنة ٦٥٣ ق.
- القرية، له.
- اللوامع الغيبية في معنى الروح، للسهروردي.
١٨. مجموع: فوائح الجمال و فوائح الجلال في التصرف و العرفان، لأحمد بن عمر الخيوقى نجم الدين كبرى، مكتوب سنة ٧٠٩ ق.
- رسالة الهانم، له.
- رسالة ماهية الصلوة، لابن سينا، مكتوب سنة ٧٦٩ ق.
١٩. مجموع:
- رسالة في المنطق، بخط نوح بن يوسف بن علي السيرافي في المحرم سنة ٥٧٠ ق.
- أجوبة، لابن سينا، سنة ٥٧٠ ق.
- رسالة مخارج الحروف، له، سنة ٥٦٩ ق.
٢٠. مجموع:
- آداب البحث، للسمرقندي.
- مراسلات عز الدولة سعد بن كمونة مع نجم الدين دبيران.
- تجريد الاعتقاد، للخواجه نصير الدين الطوسي و عليه خطه سنة ٦٦٩ ق.
- كشف المراد في شرح تجريد الاعتقاد، للعلامة الحلي و عليه خطه و خط ابنه فخر المحققين.
٢١. سلوان المطاع في عدوان الاتباع، لأبي عبدالله محمد بن محمد بن ظفر المكي الصقلي الأندلسي، بخط عبدالرحمن بن أحمد بن علي بن أحمد أبي حيان الحضرمي الكندي سنة ٩١٨ ق.

٢٢. شرح (الحماسة لأبي تمام) للمرزوقي.

٢٣. شرح لامية العجم (تهذيب الغيب المسجّم للصفدي)، لكمال الدين أبي البقاء محمد الدميري، سنة ١٢٤٥ ق.

٢٤. العقد النضيد المستخرج من شرح ابن أبي الحديد، لفخر الدين عبد الله بن الهادي بن أمير المؤمنين المؤيد بالله يحيى بن حمزة المتوفى ببناء، بخط محمد بن صلاح بن منصور العدني سنة ١٠٨٠ ق.

٢٥. التكملة في شرح (التذكرة للخواجه نصير الدين الطوسي) في الهية، لشمس الدين محمد بن أحمد الخفري سنة ٩٧٥ ق.

٢٦. شرح الملخص (في الهيئة البسيط لمحمود بن محمد بن عمر الجفميني الخوارزمي)، لمحمد بن محمد الشهير بهمام الطبيب، بخطه سنة ٨٢٤ ق.

٢٧. ألحان السواجع بين البادي والمراجع، للصفدي.

٢٨. الأمالي، للسيد الشريف المرتضى، بخط حيدر بن بختيار بن الحسين الشنبتلي سنة ٥٧٤ ق.

٢٩. التمثيل والمحاضرة، للثعالبي سنة ١٠٢٠ ق.

٣٠. ديوان الأبيوردي، مكتوب سنة ٦٦٠ ق و عليه سماع أبي سعد أحمد بن مسعود بن مفتي بخاري سنة ٦٦٣ ق الذي أجاز لأبي حامد محمود بن محمد مكي الخجندی.

٣١. ديوان المتنبّي، بخط صفى الدين أبي الفضل اسماعيل بن عبد الله بن هبة الله بن قارون الكاتب السعدي الشافعي سنة ٥٩٦ ق، و عليه سماعه على أبي سعد سعد الله بن غنائم بن علي بن قانت المقرئ النحوي الحموي، بقراءة أبي طالب بن يحيى بن أبي طالب الرحبي سنة نيف و ستمائة.

٣٢. مجموع مكتوب سنة ١٢٧٠ ق:

ديوان سليمان بن علي التلمساني الكوفي، على حروف المعجم.

ديوان حسام الدين أبي يحيى عيسى بن سنجر بن بهرام الإريلى الحاجري، صاحب مسارح الغزلان.

منتخب ديوان ابن تباة المصري.

منتخب ديوان التلعفري.

٣٣. مجموع أشعار أبي النصر قانصوه الغوري.

٣٤. راموز اللغة في غرائب ألفاظ الصحاح والمغرب والفاقي، للسيد محمد بن السيد حسين، سنة ١٢٨٥ ق.

٣٥. مقدمة الأدب، للزمخشري، جلد ١، سنة ٨٧٢ ق. جلد ٢، سنة ٧٩٠ ق.

٣٦. التحفة السعدية (شرح القانون لابن سينا)، لقطب الدين الشيرازي. جلد ١، سنة ٩٩٤. جلد ٢، سنة ٩٩٧.

٣٧. شرح القانون، لابن نفيس القرشي، جلد ٣، سنة ٧٣٧ ق.

٣٨. شرح الموجز، لنفيس بن عوض بن حكم الكرمانى، سنة ٩١١ ق.

٣٩. غرر الغرر و درر الدرر (مختصر الأمالي للمرتضى)، لعبد الرحمن بن محمد بن ابراهيم العتاتقي.

٤٠. الصيد والقصص، مكتوب سنة ٦١٧ ق.

٤١. مجمع البلاغة، مكتوب سنة ٥٧٣ ق.

٤٢. المستقصى في الأمثال، للزمخشري سنة ١٣٤٦ ق.

٤٣. مغاني المقامات في معاني المقامات، بخط عبد الرحمن بن محمد المعروف بابن شمس البصري الشافعي سنة ٩٠١ ق.

٤٤. الرشاد (في شرح الارشاد الهادي نحو الرشاد للتفتازاني)، لمحمد بن شريف الحسيني سنة ٩٠٠ ق (?).

٤٥. الشافية، لابن الحاجب، سنة ٧٣٢.

٤٦. الكافية، لابن الحاجب، بخط ياقوت المستعصمي سنة ٦٩٠ ق.

٤٧. المصباح (شرح المفتاح للسكاكي)، للشريف الجرجاني، بخط علي بن مسافر سنة ٨٢٧ ق.

٤٨. مجموع:

دمية القصر و عصرة أهل العصر، للباخرزي.

- العقد النفيس في مفاكهة الجليس، للملك المظفر يوسف بن عمر بن علي الرسولي.
٤٩. ديوان ابن حيوس المقيم بكرمان المعاصر لصاحب كتاب عقد العلي، وهو غير أبي الفتيان محمد بن سلطان بن محمد بن حيوس الغنوي.
٥٠. شرح طوالع الأتوار، مكتوب سنة ٨٤٤ ق.
٥١. مفاتيح الأسرار و مصابيح الأبرار، تفسير للشهرستاني صاحب كتاب الملل و النحل، بخط محمد بن محمد الزانجي، كتبه لبراهيم بن محمد بن المؤيد أبي الجامع الحموي الجويني سنة ٦٦٧ ق.
٥٢. الغرائب والعجائب، تفسير لأبي القاسم محمود بن حمزة بن نصر، مكتوب سنة ٩٢٨ ق من نسخة تاريخها ٦٧٥ ق.
٥٣. الكشف، للزمخشري، بخط عبد المؤمن بن محمد بن السباك الحنفي سنة ٧٤٤ ق.
٥٤. الكشف، ج ٤، بخط الحسين بن محمد العجمي الحلبي سنة ٦٦٦ ق.
٥٥. الكشف، ج ١، بخط الحسن بن محمد بن علي بن اسفنديار الطبري سنة ٧٢٠ ق.
٥٦. شرح مقاصد الطالبين في علم أصول الدين، للتفتازاني، بخط أحمد بن محمود بن شكران سنة ٨٦٧ ق.
٥٧. مطالع الأنظار في الكلام (شرح طوالع الأنظار للبيضاوي)، لأبي التشاء شمس الدين محمود بن عبد الرحمن بن أحمد الاصفهاني سنة ٨٣٥ ق.
٥٨. الشفاء، لابن سينا، بخط علي بن فتح الله المعداني الاصفهاني سنة ٨٧١ ق.
٥٩. استيعاب الوجوه الممكنة في صنعة الاسطرلاب، للبيريوني، سنة ٨٨٨ ق.
٦٠. منهج الطلاب في عمل الاسطرلاب، للملك الأشرف عمر بن يوسف بن عمر بن علي بن رسول، سنة ٨٨٨ ق.
٦١. شفاء الأسقام و دواء الآلام، لخضر بن علي بن الخطاب المعروف بالحاج باشا سنة ٩٥٧ ق.
٦٢. القانون في الطب، سنة ٧١٦ ق نسخة معارضة بنسخة الأصل التي كتبها ابن سينا، وقرئت عند نصير الدين.
٦٣. القانون في الطب. نسخة عتيقة ملكها محمد بن علي بن الموفق المتطبب سنة ٧٢١ ق و

- عليها خط عبد الحميد بن عثمان الطبيب النيسابوري.
٦٤. مجموع كتب جالينوس الحكيم:
- كتاب فرق الطب.
- الصناعة الصغيرة، نقلها حنين بن اسحق.
- النض للمتعلمين، نقل حنين، قرأه جمال الدين ابراهيم بن شرف الدين محمود بن علي بن عمران الحنفي المتطبب في ربيع الأول سنة ٧٠٦ ق.
- المقالة الأولى من كتاب جالينوس إلى اغلوقن (٩) في الثأني لشفاء الأمراض.
- المقالة الثانية من كتابه إليه في شفاء الأمراض.
- كتاب جالينوس في الاسطقسا على رأي بقراط.
- المقالة الأولى من كتاب جالينوس في المزاج، نقل حنين.
- المقالة الثانية.
- المقالة الثالثة، عورضت سنة ٦٩٢ ق و صححها محمد بن عبد السلام.
٦٥. المختصر في الطب، لعلي بن محمد بن عبد الله المتطبب الابرزي، بخطه سنة ٧٩٦ ق.
٦٦. المعالجات البقرائية، لأبي الحسن أحمد بن محمد الطبرسي، المقالة ٤، ٦، ٥، ٨ في سنة ٩٨٢ ق.
٦٧. المغني في شرح الموجز، لسديد الدين الكازروني سنة ٩٩١ ق.
٦٨. المنهج من الأدوية المفردة و خواصها و علاج الأمراض، كتب آخرها بخط أبي طاهر المتطبب سنة ٧١٥ ق.
٦٩. منهاج البيان فيما يستعمله الإنسان في الطب، لابن جزلة سنة ٩٨٧ ق.
٧٠. الدر السلوك في أخبار الأنبياء والأوصياء والخلفاء والملوك، لأحمد بن الحسن الحر العاملي سنة ١٠٩١ ق.
٧١. شرح (الثانية في السير والسلوك و العرفان للسيد عبد القادر بن عمر بن حبيب الصفدي الشامي)، للشيخ علوان الحموي سنة ١٠٠٠ ق.
٧٢. عظة الأبواب و ذخيرة الاكتساب (مختصر التيممة الذي هو خلاصة الدرة اليتيمة)، لمحبي

الدين الفرناطى سنة ۹۷۷ ق.

۷۳. تهاقت التفافت، لایق رشد، سنة ۹۴۵ ق.

۷۴. اختراع الخراع، للصفدى، سنة ۱۱۹۰ ق.

۷۵. تنزيه الأنبياء، بخط علاء الدين أحمد الخفري سنة ۹۶۴ ق.

۷۶. شرح الأسماء الحسنی، لعبد العزيز بن نصير بخطه سنة ۸۷۵ ق.

۷۷. فوائح الجمال و فوائح الجلال، سنة ۷۰۹ ق.

۷۸. كشف الغين عن شرح حكمة العين في الإلهيات و الطبيعيات، لدييران الكاتب القزوينی.

۷۹. تنقيح المناظر، لابن الهيثم سنة ۱۱۰۹ ق.

۸۰. تلخيص المجسطی، لعبد الملك بن محمد الشيرازي.

۸۱. مصقل الصفا في حالات الخلفاء، للسيد أحمد بن زين العابدين الأنصاري سنة ۱۰۳۲ ق.

۸۲. أنوار الملكوت، للحلي سنة ۷۹۳ ق.

(۱۱)

خزانة شيخ الإسلام مرزا فضل الله الزنجاني في زنجان

۱. لسان الخواص، لرضي الدين محمد القزوينی.

۲. جمل العلم و العمل، للسيد الشريف المرتضى.

۳. النفعة الغنبرية في أنساب خير البرية، لمحمد الكاظم الزيدي اليمنى.

۴. كتاب في القضاء والقدر، لعبد الجبار قاضي القضاة.

۵. توضيح الاشتباه، تمة إيضاح الاشتباه.

۶. الغنية، لابن زهرة، سنة ۶۱۴ ق و عليه خط الخواجة الطوسي.

۷. الفوائد المدنية، لأبي الفضل بهاء الدين الاصفهاني الفاضل الهندي، عورض بالأصل،

مكتوب سنة ۱۰۸۲ ق.

۸. غريب القرآن، للسجستاني، ملكه على بن عطا ملك بن خلف بن خليل بن أحمد بن محمد

بن موسى بن ميكائيل سنة ۵۳۶ ق.

۹. تدارك المدارك، للشيخ يوسف البحراني.

۱۰. شرح الكافي، لملا خليل بن الغازي القزوينی، بخط محمد بن حاجي بن حمزة الحسيني سنة ۱۰۹۳ ق.

۱۱. تبديد العقائد في شرح تجريد القواعد، للطوسي، بخط أحمد بن سليمان في مدينة خريم سنة ۷۴۸ ق.

۱۲. أہکار الأفكار، للآمدی، سنة ۷۷۹ ق.

۱۳. التذكرة، لأبي على الفارسي، مخطوط في القرن الخامس.

۱۴. المصائد والمطاردة، لكشاجم.

۱۵. خمره الفؤاد، لقطب الدين محمد بن الشيخ على الشريف اللاهجي الاشكوري بخطه.

۱۶. مجيب نداء التوالي إلى منتخبات الفوائى، لمحمد بن السيد ابراهيم بن السيد عبد النبي الاحساني بخطه سنة ۱۲۵۷ ق.

۱۷. الكامل البهائي، لحسن بن محمد الديلمي المعروف بعماد الدين الطبري.

۱۸. هداية الأفكار إلى معاني الأزهار في فقه العشرة الأطهار، لأبي محمد صابر بن ابراهيم بن

محمد بن عبد الله بن الهادي، بخط محمد بن عبد الله الغرمي المعروف بالسناداد سنة ۱۰۹۷ ق.

۱۹. الشامل بحقائق الأدلة العقلية و أصول المسائل، لأبي الحسين يحيى بن حمزة صاحب

كتاب الطراز. ج ۱ سنة ۷۱۱ ق؛ ج ۲ سنة ۱۰۲۱ ق؛ ج ۳ سنة ۱۰۲۶ ق؛ ج ۴ سنة ۱۰۲۰ ق.

۲۰. كشف الالتباس (عن الموجز الحاوي لتحرير الفتاوى لابن فهد الحلبي)، لمفلح بن حسين الصميري.

۲۱. انعكاس الشعاعات، للطوسي، بخط الشيخ محمد السماوي سنة ۱۳۳۹ ق نقلاً من خط عبيد الله الملنجي.

۲۲. كتاب في الأشكال الكرية لمانالاوس. ۳ مقالات، اصلاح يحيى بن محمد بن أبي الشكر المغربي الأندلسي مع مقالة ألحقها الأخير: ما يتفرع عن الشكل القطاع في النسب المؤلفة.

۲۳. اختصار عمل الضرب، لكمال الدين حسن الفارسي.

۲۴. كيفية الاظلال، للحسن بن الحسين بن الميثم.

۲۵. الضوء، له.

٢٦. فی أضواء الكواكب، له.

٢٧. فی المكان، له.

٢٨. فض الختام، للصفدي، بخط نجم بن اسحق الاسرائيلي سنة ٧٥٣ نقلاً من نسخة الأصل الذي بخط المصنف. و عليه قراءة سنة ٧٩٩ ق.

٢٩. مجمع الزوائد، للحافظ نور الدين علي بن أبي بكر بن سليمان الهيتمي القاهري الشافعي صهر الحافظ العراقي سنة ٧٩٩ ق.

٣٠. تفريد الاعتماد في شرح تجريد الاعتقاد، لحسام الدين محمد البهشتي التبيكجي الاسفرايني فرغ من تصنيفه سنة ٧٤١ ق باسفراین.

٣١. المفصل، للزمخشري، مكتوب بمدينة حلب سنة ٦٠٣ ق.

٣٢. شرح الشهاب (للقاضي أبي عبد الله محمد بن سلامة بن جعفر بن علي القضاء)، لأبي الفتوح الرازي.

٣٣. زينة السالك في شرح خلاصة محمد بن عبد الله بن مالك الربع الأول، لمحسن بن محمد طاهر بخطه و عليه حواش منه.

٣٤. المكرر فيما تواتر في القراءات السبع و تحرر، لسراج الدين أبي حفص عمر بن زين الدين قاسم بن شمس الدين محمد بن علي الأنصاري المصري المقرئ الإمام بجامع المرحوم قاسم الاتابكي، بخط محمد بن خليل ابن ابراهيم ١٠ ذى العقدة سنة ١٠٠٧ ق من نسخة مكتوبة من أصل المصنف الذي كتبه بيده وأكملاه أخوه الشيخ أحمد في ربيع الآخر سنة ٩٠٠ ق.

٣٥. معالم الدين في فقه آل يس، للشيخ محمد بن شجاع القطان الأنصاري الحلبي، عليه خط السيد بحر العلوم.

٣٦. روض الناظرين في علم الأولين و الآخرين، للشيخ أحمد بن الحسن الحر، بخطه آخر شعبان سنة ١٠٨٠ ق.

٣٧. معتصم الشيعة في أحكام الشريعة، لملا محسن الكاشاني.

٣٨. لوامع الآثار في شرح عيون الأخبار، للسيد نعمة الله الجزائري سنة ١١٠٤ ق من نسخة الأصل و قبل سنة ١١٠٩ ق.

(١٢)

خزانة فخر الدين النصيري في طهران

١. المصباح الوهاج في شرح (منهاج الوصول إلى علم الأصول للبيضاوي)، لمحمد بن المجتبى بن عز الشرف بن حمزة الغياثي مكتوب سنة ٧٣٩ ق.

٢. نهج البلاغة، بخط فضل الله بن طاهر بن المطهر الحسيني ٤ رجب سنة ٤٩٤ ق.

٣. نهج البلاغة، بخط محمد هادي بن محمد تقى بن حيدر بن حسن بن ابراهيم بن فياض السهروردي المشهور بالشولستاني سنة ١٠٧٩ ق و عليه اجازة له من الشيخ صالح بن عبد الكريم البهراني سنة ١٠٨٠ ق.

٤. نهج البلاغة، بخط علي بن طاهر بن أبي سعد ٧ صفر سنة ٦٠٨ ق و عليه حواش من منهاج البراعة للقطب الراوندي.

٥. منهاج الولاية من كتاب نهج البلاغة، سنة ١٠٩٦ ق.

٦. أسئلة و أجوبتها لمحمد بن المطهر الحلبي بخطه.

٧. مصابيح القدس و قناديل الأئمة، لأحمد بن زين الدين العلوي من أفاضل عصر الشاه عباس الصفوي بخطه سنة ١٠٢٢ ق.

٨. الدروس الشرعية في فقه الإمامية، للشهيد، بخط ابراهيم بن علي بن حسن بن محمد بن صالح بن اسماعيل المعروف بالكفعمي سنة ٨٥٦ ق.

٩. الأمثال السائرة من شعر أبي الطيب أحمد المتنبى، للصاحب بن عباد، بخط علي بن حسن الباخريزي الشاعر سنة ٤٣٤ ق.

١٠. ديوان أبي الطيب المتنبى، نسخة عتيقة ملكها بعضهم سنة ٤٣١ ق، و عليه: «شعر أبي الطيب أحمد بن الحسين بن الحسن المتنبى رحمة الله عليه قرأه... الدين غرس الدولة ذو الحسين أبو الحسن علي بن المرتضى (بن) علي الحسيني علي موهوب بن أحمد بن محمد بن الخضر الجواليقي سنة ٥٣٨ و عليه اجازة بخطه ذكر فيها أنه قرأه علي الشيخ أبي زكريا يحيى بن علي الخطيب الذي قرأه علي... وكيل... بن الساريان القمي الكاتب».

١١. شرح (الشافية لابن الحاجب)، للرضي محمد بن الحسن الاسترآبادي بخطه في القرى سنة

٦٨٨ ق.

١٢. الأمان من أخطار الأسفار و الأزمان، لابن طاووس، بخط حسين بن عماد البصري سنة

٦٣٢ ق.

١٣. كتاب الاجازات من بحار الأنوار، بخط المجلسي و أشياخه المجيزين له.

١٤. المطلب في العمل بالربيع المجيب، لبدر الدين أبي عبد الله محمد بن محمد بن أحمد بن

محمد المعروف بابن بنت المارديني (جمال الدين المارديني) الموقت بالجامع الأزهر. قرأه عليه

نور الدين علي بن حسن المعروف بالبحطيطي فأجاز له ٢٣ شعبان سنة ٨٦١ ق.

١٥. بدائع الحكم في صنائع الكلم، بخط علي بن محمد بن أحمد في صفر سنة ٦٨٥ ق.

١٦. ذكرى الشيعة في أحكام الشريعة، للشهيد الأول مكتوب في ربيع الآخر سنة ٨٧٤ و

صححه المؤلف بخطه و عليه قراءة و بلاغ.

١٧. القانون، لابن سينا، بخط المظفر بن عمر بن محمد الميافارقي سنة ٥٣٨ ق للشيوخ الرئيس

المعتمد أبي الكرم بن يوسف الرومي تلميذ السيد الأجل هبة الله بن علي الفيلسوف.

١٨. القانون، ج ٤، ٥ مقروء على أبي الحسن هبة الله بن صاعد. قرأه أبو الحسن علي بن

الحسين بن سما (...) على أبي الفضل عيسى بن المسيحي بن عيسى بعد سنة ٥٥٠ ق.

١٩. خلاصة الأقوال في معرفة الرجال، للعلامة الحلبي، بخط مرتضى بن محمود والد الفيض

الكاشاني سنة ٩٨٥ ق.

٢٠. تفصيل وسائل الشيعة إلى تحصيل مسائل الشريعة، لمحمد بن الحسن الحر العاملي، بخطه

و أكمله بعض معاصريه.

٢١. جامع المقال فيما يتعلق بأحوال الحديث و الرجال، لفخر الدين بن محمد علي طريحي،

خط محمد بن اسماعيل بن محمد الحسيني النجفي سنة ١٠٥٩ ق و قرأه علي المصنف و عليه

اجازة منه له بخطه.

٢٢. الحقائق الندية في شرح الفوائد الصمدية، للسيد عليخان الشيرازي بخطه سنة ١٠٧٩ ق.

٢٣. مقدمة التعالبي لكتاب فقه اللغة و سر العربية الذي صنّفه للميكالي. قرأها الشيخ رضى

الدولة أبو المكارم محمد بن الشيخ أبي محمد عبد الوهاب بن ابراهيم بن علي بن الحسين بن شيخ

بن قضاة، علي الشيخ أبي محمد عبيد الله بن عبد الرحمن بن يحيى بن اسماعيل العبادي الديباجي

المعروف بابن أبي الياس سنة ٥٥٣ ق، الذي يرويها عن أبي عبد الله محمد بن بركات بن هلال بن

عبد الله النحوي و الشيخ الخطيب ابن المنجي سالم بن عبد الغالب بن عبد الله الشافعي، الذي قرأه

علي الشيخ أبي الفرج علي بن نصر بن الصباح الكاتب البغدادي، عن مصنفه.

٢٤. تحصيل النجاة في أصول الدين و فروعه، لمحمد بن المطهر الحلبي صنّفه لناصر الدين

حمزة بن حمزة العلوي، بخط عبد الكرم بن محمد بن الأعرج الحسيني (ظ؟) بالتجف سنة ٧٣٦ ق و

صححه المصنف بخطه و قرىء عليه.

٢٥. الجزء الأول من كتاب العقد الفريد (إلى آخر كتاب الوفود)، لابن عبدربه، مكتوب في

نصف جمادى الأولى سنة ٤٧٣ ق و ملكه السلطان أبو النصر قانصوه الغوري و قرأه مصطفى بن

أحمد بن منصور بن محب الدين الشافعي بضع مرات سنة ١٠١٦ ق و فيه زيادات لا توجد في

المطبوع. منها: في وفود أروى علي معاوية، بعد قوله: قال معاوية عفا الله عما سلف يا خالة هاتي

حاجتك. قالت ما لي إليك حاجة، و خرجت عنه (ثم رجعت و قالت تعطني ألفي دينار و ألفي دينار

و ألفي دينار. قال: ما تصنعين بألفي دينار؟ قالت: أؤدي بها ديناً علي. قال: و ألفي دينار لماذا؟

قالت: أستعين بها على شدة الزمان، و زيارة بيت الله الحرام. قال: و ألفين لماذا؟ قالت: أروح بها فقر

ابني الحرث بن عبد المطلب. قال: قد أمرنا لك بها خالة. أما والله لو كان علي حياً لآمر لك بها.

قالت: أتذكر علياً - فض الله فاك - ثم علا نحيبها بالبكاء. و أنشأت تقول:

ألا يا عين ويحك اسعدينا

و أحسنهم و من ركب السنين

و من لبس النعال و من حذاها

إذا استقبلت وجه أبي حسين

ألا فابلغ معاوية بن حرب

ألا أبكسى أمير المؤمنين

و أحسنهم و من ركب السنين

و من قرأ المثنائي و المئين

رأيت البدر راق الناظرينا

فلا ترقد عيون الشامتينا

١. كذا وجدته تعطنى بالصيغة المضارعة و كأنه مجزوم بلام أمر مقدرة على حد قوله محمد فقد نفسك كل نفس، و كتب المصطفى بن محب الدين.

أفنى شهر الصيام فجعتونا
و من بعد النبي بخير نفس
كأنّ الناس إذ فقدوا علياً
فلا والله لا أنسى علياً
فقد علمت قريش حيث كانت
بأنك خيرها حسباً و ديناً

فبكي معاوية و قال : كان والله يا خالة كما قلت و أفضل و أمر لها بالذي سألت و انصرفت.

كذا ألغيت هذه الزيادة في بعض نسخ العقد و الحمد لله وحده و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين و صحبه و سلم و كتب المصطفى بن محب الدين^١

٢٦. مطالع الأنظار في شرح (طوالع الأنوار في الكلام للبيضاوي)، لشمس الدين أبي التثناء محمود الاصبهاني، بخط محمد بن علي البليسي الشافعي سنة ٨٦٣ ق. و على ظهره اجازة من علي بن بدر الدين بن الحسين السعدي الحصكفي لشمس الدين أبي الخير محمد بن الخواجه علاء الدين سبط العلامة الرشيدى ٥ شعبان سنة ٨٦٣ ق، و قرأه محمد المظفرى على حمزة المغربى و شهاب الدين أحمد بن محمد بن القطان الشهير بشقير العربى و الشيخ شمس الدين محمد بن شعبان العربى و القراءة من نسخة بخط الشيخ محمد الكردى و هى وقف بجامع العميدية بالقاهرة سنة ٩٠٤ ق.

٢٧. ديوان شهاب الدين محمد بن عبد المنعم بن محمد الخيمي الأنصارى اليمنى المصرى المتوفى سنة ٩٨٥ ق، جمع فى عصره بخط محمد بن شكر بن معلى بن شكر الدمري.

٢٨. شرح الكافية، لابن مالك المتوفى سنة ٦٧٢ ق، بخطه ما خلا ٥٨ صفحة، و عليه خط تلميذه أبى الفتح محمد البعلبلى الحنبلى.

٢٩. مجموع فيه طائفة من الكتب و الانتقآت و الملتقطات، بخط محمد بن أحمد بن الحامدى فى المائة الثامنة.

٣٠. مجموع:

ارجوزة فى علم الكلام، للشيخ تقى الدين الحسن بن على بن داود الحلّى.

المنهج القويم فى تسليم التقويم، له أيضاً، بخط محمد بن على بن حسن الجباعتى سنة ٨٥٢ ق.

أجوبة أسئلة، للعلامة الحلّى، بخط الجباعتى أيضاً، و قوبلت بنسخة الأصل.

ارجوزة فى الايمان، لمحمد بن زهرة الحسينى بخطه.

و على المجموع خط البهاء العاملى و جدّه.

٣١. كشف اليقين، للعلامة الحلّى، صنفه بالبلدة السلطانية سنة ٧١٠ ق بخط الجباعتى سنة ٨٥٢ بالبلدة السلطانية و قوبلت بالأصل.

٣٢. مجموع فيه طائفة من رسائل محمد بن محمد الباقر المير الداماد، كتبت لسلطان العلماء و عليه اجازة له بخطه سنة ١٠٢٤ ق مع حواشيه.

٣٣. مقدمة شرح الصحيفة السجادية، لمحمد تقى والد المجلسى بخطه.

٣٤. قواعد الأحكام فى معرفة الحلال و الحرام، للعلامة الحلّى، بخط محمد بن الحسن الحسينى الشجرى القمى سنة ٨٢٢ ق و عليه انتهاء بعضهم على بن الحسن بن محمد الاسترآبادى سنة ٨٢٢ ق و عليه شرح (كنوز الفوائد فى شرح مشكلات القواعد) للسيد حميد الدين نعمة الله.

٣٥. الدر المفيد للمسترشد المريد، يحتوى على فتون من الأحكام النبوية و العلوم الشرعية و النواميس الفلسفية و الدلائل العقلية و الآداب فى ١٢ بابا بخط مصنفه (ظ؟) فى القرن السادس.

٣٦. زبدة البيان فى آيات الأحكام، للاردبيلى المتوفى سنة ٩٩٣ ق، مكتوب سنة ٩٨٦ ق و صححه بخطه.

٣٧. القلائد السنية على القواعد الشهيدية، للشيخ محمد بن على بن أحمد الحرفوشى بخطه فى اصفهان سنة ١٠٥٤ ق.

٣٨. أنوار العقول من أشعار وصى الرسول، مجموع من شعر أمير المؤمنين مولانا الإمام على عليه السلام مع ترجمة فارسية، مرتب على الحروف بخط محمد بن الحسن الاسترآبادى سنة ٧٧٦ ق.

٣٩. شرح المحاكمات، لقطب الدين، بخط محمد صالح بن أحمد المازندراني و قوبل بأصل

صحيح.

٤٠. خزائن جواهر القرآن، لعلی قلی خان بن قرجقای بخطه.

٤١. روضات الجنات فی ترجمة أحوال العلماء والسادات، للسید محمد باقر بن زین العابدین بن أبی القاسم الخوانساری، ج ٣ و ٤، بخطه سنة ١٢٧٠ ق أما الجزء الأول والثانی فقابلهما أخو المصنف ثم صححها هو بنفسه.

٤٢. تلخیص غیث الأدب الذی انسجم فی شرح لامیة العجم، لکمال الدین محمد بن موسی الدمیری، لخصه فی أربعة أيام سنة ٧٦٧ ق، بخط محمد بن أبی بکر بن محمد الخطیب السمنودی من تلامذة الدمیری (ظ؟) ٢٤ شوال سنة ٨٠٥ ق وعلیه اجازة بخط المؤلف.

٤٣. تفسیر سورة التوحید، للشیخ بهاء الدین العاملی وعلیه اجازة بخطه للامیر محمد باقر الحسینی سنة ١٠٢٦ ق.

٤٤. مجموع:

النص الجلی علی تقديم علی وهو أصل کتاب أنوار الریح.

نفثة المصدور.

للسید علیخان الشیرازی بخطه سنة ١٠٧٤ ق.

٤٥. الحبل المتین، للشیخ البهاء العاملی مخطوط سنة ١٠١٦ ق، ملکه محمد بن علی المشهور بابن خاتون العاملی.

٤٦. مسالك الأفهام إلى تنقیح شرایع الإسلام.

ج ١، بخط محمد بن أحمد بن اسماعیل بن أحمد الشامی العاملی الجبیلی سنة ١٠٠٤ ق.

ج ٢، بخطه سنة ٩٨٧ ق و قابله محمد بن یوسف بن حسن العینانی و ملکه علی بن الحسن بن شدقم الحسینی المدنی سنة ١٠٠١ ق.

٤٧. کتاب الأربعین، للشیخ البهاء العاملی صنفه سنة ٩٩٥ ق مکتوب سنة ١٠١٦ ق و صححه بخطه وعلیه حواشیه.

٤٨. کتاب الأربعین عن الأربعین من الأربعین، للشیخ منتجب الدین.

٤٩. کتاب الأربعین، لأسعد بن ابراهیم بن الحسن بن علی الیرنلی.

٥٠. کتاب الأربعین عن الأربعین، للشیخ المفید أبی سعید محمد بن أحمد بن الحسين

النيسابوري الخزاعي.

٥١. کتاب الأربعین، للشهید الأولی، بخط محمد بن مکی سنة ١٠٩٣ ق.

٥٢. کتاب الأربعین، للشیخ حسین بن عبد الصمد الحارثی العاملی سنة ١٠٩٣ ق.

٥٣. کتاب الأربعین، لعطاء الله بن فضل الله الشهير بجمال الدین المحدث الحسینی.

٥٤. کتاب الأربعین، مکتوب سنة ١٠٩٤ ق.

٥٥. کتاب الأربعین المستغنی بتعین ما فيه عن المعین، سمع کل حدیث فی بلد من البلدان،

أوائل القرن السادس.

٥٦. أربعون حديثاً، للشیخ ابراهیم بن سلیمان الخطی البحرانی.

٥٧. المودة فی القربی؛ أربعون حديثاً فی فضائل أهل البيت (عليه السلام)، لعلی العلوی الهمدانی،

مکتوب سنة ١٠٩٦ ق.

٥٨. کتاب الأربعین من الأخبار النبوية و الإمامية، سنة ٩٧٧ ق.

٥٩. کتاب الأربعین، للشهید الأول، سنة ٩٩٣ ق وعلیه اجازة للبهائی لجمشید بخطه فی تبریز

سنة ٩٩٣ ق.

٦٠. کتاب الأربعین، للشیخ حسین بن عبد الصمد الحارثی العاملی، مصحح بخط البهاء العاملی

ولده.

٦١. تفسیر القرآن، بخط محمد بن المولی محمد رفیع الجیلانی المشهور بالبیدآبادی

الاصفهانى سنة ١١٧٣ ق.

٦٢. التسهيل فی الحکمة العملية والنظرية، لأبى جعفر الکافی بن محتشم بن العمید بن محمد

بن شهنشاه القاینى، بخطه سنة ١٠٢٩ ق.

٦٣. اللآلئ العبقريّة فی شرح القصيدة الحميرية، لمحمد بن الحسن بهاء الدین الاصبهانى

المعروف بالفاضل الهندی، مکتوب سنة ١٠٩٩ ق وعلیه حواش و تصحيح بخطه.

٦٤. رسائل، للشیخ محمد حسن النجفی صاحب کتاب جواهر الکلام مصححة علی الأصل

الذی بخطه وعلیها خاتمة.

٦٥. کنز المسافر، لعلی بن لطف الله الحبشى بن عبد الله، سنة ١٢٤٠ ق.

٦٦. التبيان في اعراب القرآن، لأبي البقاء العكبري، جزآن في مجلد عليه، بلغ سماعاً بحضرة المصنف.
٦٧. تفسير الفخر الرازي، من الصافات إلى الاحقاف، بخط الحاج ادريس بن عبد الله بن عبد الخالق الصوفي ١١ شهر رمضان سنة ٦٨٠ ق.
٦٨. قطعة من الكشاف للزمخشري، بخط دولتشاه بن محمد بن علي النوشابادي في ٢٥ ذي الحجة سنة ٦٨٠ ق.
٦٩. الربع الثاني من الكشاف، بخط أبي بكر عبد الله بن الحسين بن علي الابرقوهي في شيراز و عليه اجازة له من عبد القادر بن محمد بن عبد السلم سنة ٦٧٦ ق.
٧٠. نسخة عتيقة من الكشاف، ج ٥، القرن السادس.
٧١. نسخة عتيقة من مجمع البيان في تفسير القرآن، للطبرسي، ج ٧.
٧٢. قطعة من القرآن، بالخط الكوفي بخط أبي سعد محمد بن الحسين بن علي سنة ٣٠١ ق.
٧٣. منهاج العابدين، للغزالي، مكتوب في المائة السادسة.
٧٤. كشف المراد في شرح تجريد الاعتقاد، للعلامة الحلبي، بخط محمد بن علي بن ناصر العينقاني سنة ٨٥١ ق.
٧٥. وسيلة الوارث، ارجوزة لتاج الدين العاملي الكاظمي نسباً.
٧٦. شرح بديعية، صفى الدين الحلبي، بخط محمد الموفر سنة ٨٧٠ ق تلا من خط علي بن محمد بن يونس البياضي سنة ٨٤٠ ق وقرئ سنة ١٠٢١ ق.
٧٧. زبور داود، ١٥٠ مزموراً. مكتوب في القرن الحادي عشر.
٧٨. صور الكواكب، لعبد الرحمن بن عمر المعروف بأبي الحسين الصوفي مكتوب سنة ١٠٥١ ق.
٧٩. التاريخ اليميني، للعتبي، بخط علي بن زين الدين بن محمد بن الحسن بن زين الدين العاملي سنة ١٠٨٤ ق، مقابلة.
٨٠. مجموع:
- ايضاح دفائن النواصب في فضائل علي.

- مائة منقبة لابن شاذان أبي الحسن محمد بن أحمد بن علي بن الحسين بن شاذان سنة ١٣٢٤ ق من نسخة منقولة من خط أحمد بن الشيخ حسن قفطان سنة ١٢٨٣ ق بخط حسن بن محمد مهدي بن علي بن يوسف بن عبد الوهاب الحسنى الطباطبائي.
٨١. ايضاح دفائن النواصب سنة ١٠٩٣ ق.
٨٢. تواريخ ميلاد الأئمة و وفياتهم، رواية الأديب أبي محمد عبد الله بن أحمد الخشاب.
٨٣. تاريخ الأئمة، للشيخ الجهمي.
٨٤. أصل، لبعض قدماء الشيعة، نقل من نسخة الحاج حسين النوري سنة ١٣٢٥ ق.
٨٥. منهاج الحق و اليقين في تفضيل علي أمير المؤمنين، للسيد ولي الله بن السيد نعمة الله الحسيني الرضوي الحائري.
٨٦. كتاب الغايات، لأبي محمد جعفر بن أحمد بن علي القمي نزيل الري.
٨٧. مصادقة الاخوان، لأبي جعفر محمد بن علي بن بابويه القمي نقلاً من نسخة النوري.
٨٨. كتاب التمهيد، لأبي علي محمد بن همام أستاذ التلعكبري و يقال أنه لأبي محمد الحسن بن علي بن الحسين بن شعبة الحراني صاحب تحف العقول.
٨٩. كتاب الاستبصار في النص علي الأئمة الأبرار الأظهر، لأبي الفتح محمد بن علي الكراجكي صاحب كنز الفوائد.
٩٠. كتاب المؤمن، للحسين بن سعيد الاهوازي نزيل قم.
٩١. كتاب العروس، لأبي محمد جعفر بن أحمد بن علي القمي.
٩٢. كتاب الأخبار المسلسلات، له أيضاً.
٩٣. كتاب الأعمال المانعة من الجنة، له.
٩٤. كتاب التعريف بوجوب حق الوالدين، للكراجكي.
٩٥. مقتل أبي الحسن أحمد بن محمد بن عبد الله البكري في فضائل علي عليه السلام.
٩٦. كتاب فضائل رجب، للشيخ الصدوق.
٩٧. كتاب فضائل شعبان، له.
٩٨. كتاب فضائل رمضان، له.

۹۹. صحيفة الرضا عليه السلام.

۱۰۰. رسائل، لأبي علي ابن سينا.

۱۰۱. منظومة في المنطق، لابن سينا، مكتوبة في القرن الحادي عشر.

۱۰۲. كتاب في الهند، صنف العضد الدولة الديلمي، سنة ۱۰۸۲ ق.

۱۰۳. كتاب فيما يحتاج إليه الصانع من الأعمال الهندسية، لعضد الدولة سنة ۱۰۸۲ ق.

۱۰۴. الاثولوجيا؛ القول على الربوبية، تفسير فرفوربوس الصوري، نقله عبد المسيح بن عبد الله بن ناعمة الحمصي. وأصلحه الكندي للمعتصم بالله، سنة ۱۰۰۵ ق.

۱۰۵. مجموع رسائل في الفلسفة والحكمة والنحو، مكتوب في المائة الحادية عشرة.

۱۰۶. التوحيد، املاء مولانا الإمام جعفر بن محمد الصادق عليه السلام على المفضل.

۱۰۷. كتاب في إثبات الصانع، للإمام الصادق عليه السلام.

۱۰۸. كتاب الاهليلجة، منقول من نسخة مصححة سنة ۷۱۲ ق.

۱۰۹. مصباح الشريعة، سنة ۱۰۶۰ ق.

۱۱۰. رسالة في الاسطرلاب، للكنيا كوشيار بن لبان بن باشهرى الجبلى سنة ۱۰۵۷ ق، نقلًا من

نسخة كانت بخط مسعود بن محمد بن علي بن حمزة في ربيع الأول سنة ۴۹۹ ق.

۱۱۱. عيون الأصول في الحساب، للكنيا كوشيار، بخط علي بن محمد بن علي الصفاد سنة

۱۰۵۷ ق من نسخة مكتوبة سنة ۴۹۹ ق.

۱۱۲. الثمرة في أحكام النجوم، لبطلميوس.

۱۱۳. الأسطرلاب، للبيروني.

۱۱۴. رسالة في معرفة سمت القبلة.

۱۱۵. رسالة في استعمال الاسطرلاب.

۱۱۶. العمل بالكرة الفلكية، لقسطا بن لوقا.

۱۱۷. رسائل جابر بن حيان في الصناعة:

كتاب المنفعة.

كتاب الملك.

كتاب الوصية.

كتاب الرحمة.

كتاب الرياض.

أقوال جابر في الضمير.

كتاب الإيضاح.

كتاب الدعاء.

كتاب جنات الخلد.

كتاب فواضل من السبعين.

كتاب من الرائحة الكبير.

كتاب الإحقاق من السبعين.

۱۱۸. رسالة في الرد على أهل الجبر و التفويض و إثبات العدل و المنزلة بين المنزلتين.

لمولانا الإمام علي الهادي عليه السلام، نقلها الحسن بن علي بن شعبة في تحف العقول.

۱۱۹. مجموع مكتوب سنة ۱۲۷۹ ق:

كتاب الفاضل في صفة الأدب الكامل، للوشاء.

كتاب وصايا الملوك و أبناء الملوك من ولد قحطان بن هود النبي عليه السلام، في ۳ أجزاء.

كتاب حرب البسوس بين بكر و تغلب.

كتاب بكر و تغلب بن وائل بن قاسط، وفيه أخبار وقائعهم مع قحطان بالسلان والكلاب و ذى

اراطى و مراذى و الجبلين.

۱۲۰. معالم الدين في فقه آل يس، لشمس الدين محمد بن زيد الدين علي بن محمد بن شجاع

الأنصارى، عليه اجازة بخطه لعلم الدين اسماعيل بن نجم الدين عبد العزيز بن جلال الدين عبد الله

بن قابل سنة ۸۳۶ ق.

۱۲۱. مجموع، لمراد بن علي خان التفرشى بخطه سنة ۱۰۳۹ ق: رسالة العريضة المهدوية.

الرسالة الكرية المسماة بالفاطمية.

۱۲۲. الحديقة الهلالية، للشيخ البهاء العاملى، بخط الملا صدرا سنة ۱۰۰۵ ق.

۱۲۳. المغنی، لابن هشام المتوفی سنة ۷۶۱ ق بخطه.
۱۲۴. الدرر و اللآلی فی خلاصة الأمالی، سنة ۹۷۷ ق.
۱۲۵. کتاب الحقوق، سنة ۹۷۷ ق (ظ؟).
۱۲۶. کتاب الطوال المعضلة، لعلى بن القاسم الحسینی الیزدی، سنة ۹۷۷ ق.
۱۲۷. شهاب الأخبار فی الحكم والآثار، للقاضی أبی عبد الله محمد بن جعفر القضاعی، سنة ۹۷۷ ق.
۱۲۸. منتهی الوصول فی علمی الکلام و الأصول، للعلامة الحلی، بخط أفضل بن حبیب التركة فی حدود سنة ۷۰۰ ق.
۱۲۹. الدروس، للشهید الأول، سنة ۹۱۱ ق و ملکه علی بن هلال العاملی الکرکی.
۱۳۰. ذریعة النجاة من ألف عقاب، بخط المصنف فی أواخر القرن الحادی عشر.
۱۳۱. تحریر اقلیدس، للخواجه نصیر الدین الطوسی سنة ۶۶۲ ق و علیه حواش بخطه. ۱۳۲.
- جامع الزیارات، لابن قولویه، سنة ۱۰۵۹ ق.
۱۳۳. مجمع البحرين و ملتقى النیرین فی الفقه الشافعی، لجمال الدین عبد الرحیم بن حسن الاسنائی القرشی المتوفی سنة ۷۷۲ ق، مکتوب سنة ۷۴۵ ق.
۱۳۴. رسائل فی الفقه والحديث، للشهید الثاني، سنة ۹۷۴ ق.
۱۳۵. کتاب لیلۃ النصف من شعبان، لنجم الدین محمد الغیطی الشافعی سنة ۱۰۸۶ ق (صنفه بمصر سنة ۹۶۸ ق).
۱۳۶. المنح المکیة فی شرح (الهمزية للبوصیری)، لابن حجر، مکتوب فی الجامع الأزهر بمصر سنة ۱۰۳۴ ق.
۱۳۷. بحر الفوائد فی المنطق، لأبى المعالی نجم الدین علی بن عمر الکاتبی القزوينی المتوفی سنة ۶۷۵ ق مکتوب فی عصره.
۱۳۸. المحصول، للفخر الرازی، بخط علی بن عیسی بن الحسن الشهرزوری فی حلب سنة ۶۱۸ ق.
۱۳۹. المدح المنقح من فن الموشح، مصنف فی أحمد آباد بالهند سنة ۱۰۱۶ ق.

۱۴۰. فهرست أسماء مصنفی الشيعة، للنجاشی، بخط حسن بن غالب البراقی الحسنی سنة ۹۸۲ ق. من نسخة منقوله من نسخة قرأها تاج الدین أبو جعفر محمد بن الحسين بن علی بن محمد بن علی بن الحسين بن علی بن محمد الخزاعی فی شهر ربیع الأول سنة ۵۵۱ ق، کتب ذلك نجم بن محمد بن محمد بن محمد بن حسن بن نجم الحسنی الشامی السکیکی فی النجف سنة ۹۸۲ ق.
۱۴۱. شرح (دعوة الأطباء لأبى الحسن بن بطلان) وإظهار معانيها. لذوی العقول والألباب، لعلى بن هبة الله بن علی المعروف بابن البردی، شرحه سنة ۵۰۷ ق مکتوب فی أواخر القرن السابع.
۱۴۲. طوابع الأفكار فی الکلام، للبيضاوی، بخط عبد الغفار بن محمد بن محمد بن علی القزوينی الهاشمی سنة ۷۱۹ ق.
۱۴۳. کتاب لؤلؤ البحرين، للشيخ يوسف البخرانی، قوبل بالأصل سنة ۱۱۹۶ ق.
۱۴۴. المسائل الشيرازيات، لأبى علی الفارسی.
۱۴۵. إيضاح الوصول فی شرح منهای الأصول، سنة ۷۱۴ ق.
۱۴۶. مفتاح العلوم، للسكاکی.
۱۴۷. مجموع.
- دفع مضار الأغذية، للرازی.
- الطب الملوکی.
- معرفة البول، لاسحق بن حنین.
- رسائل العضد، للرازی.
- الطب الکلی، لأبى سهل المسیحی.
- الأقربادین، لابن التلمیذ.
- رسائل، لحنین.
۱۴۸. کتاب فی الرجعة، لمحمد مؤمن الحسینی الاسترآبادی، فی مكة سنة ۱۰۶۹ ق.
۱۴۹. الکافية، لابن الحاجب، سنة ۷۴۹ ق.
۱۵۰. المحاضرات، للراغب الإصفهانی، بخط عبد اللطیف بن محمد بن محمد بن طریف، لقاضی الشام و القسطنطينية بستان زاده سنة ۱۰۶۸ ق.

۱۵۱. الفن الخامس من الكتاب الرابع من القانون، لابن سينا، مكتوب في مدينة السلام سنة ۵۲۳ ق.
۱۵۲. قطعة من القانون مكتوبة سنة ۵۴۶ ق.
۱۵۳. مطالب السؤل في مناقب آل الرسول، لكمال الدين أبي سالم محمد بن طلحة بن الحسن بن محمد الشافعي صنفه بحلب سنة ۶۵۰ ق، بخط محمد بن أحمد بن محمد بن أحمد بن علي بن محمد بن علي بن محمد بن عبد الله بن جعفر بن زيد بن جعفر بن محمد (المهدي) بن أحمد بن محمد بن الحسين بن اسحق المؤمن بن جعفر الصادق عليه السلام، في أوائل القرن الثامن.
۱۵۴. شرح كتاب العقل و التوحيد من الكافي، لملا صالح المازندراني سنة ۱۰۶۴ ق.
۱۵۵. منهاج الوصول إلى علم الأصول، للبيضاوي، بخط زين الدين بن علي بن أحمد الطلوسي الشامي الشهيد الثاني ۲۴ ربيع الثاني سنة ۹۳۹ ق.
۱۵۶. ترجمة صحف إدريس: التحفة السنية في ترجمة الصحيفة الادريسية، نقله من السريانية الشيخ فخر الدين أحمد بن الحسين بن محمد متويه بن الحسن بن نصر بن عثمان بن يزيد بن يزيد الاصفهاني المشهور بابن متويه وهو ترجمان بارع سنة ۳۶۷ ق، بخط عبد الله بن عيسى بك الاصفهاني الافندي صاحب الرياض المتوفى في حدود سنة ۱۱۳۰ ق سنة ۱۱۲۲ ق.
۱۵۷. مختصر منتهى السؤل والأمل في علمي الأصول والجدل، لابن الحاجب، بخط الشهيد الثاني سنة ۹۳۸ ق.
۱۵۸. مختصر كتاب التواريخ الشرعية عن الأئمة المهديّة، للشيخ محمد بن محمد النعمان المفيد صنفه ۱۶ ربيع الأول سنة ۳۸۹ ق، مكتوب بخط المظفر بن علي بن منصور السالار في ربيع الثاني سنة ۳۹۱ ق.
۱۵۹. الرسالة الهلالية، لمحمد جعفر بن محمد باقر الخراساني السبزواري صاحب الذخيرة و عليه بخط الفاضل الهندي: «وجدت فأخذت واجدت و جُدت فجُدت وأجد».
۱۶۰. نقد النقود في معرفة الوجود، لحيدر بن علي بن حيدر العلوي الحسيني الآملي، بخطه سنة ۷۶۸ ق.
۱۶۱. حاشية كتاب تمهيد القواعد، لعلي بن زين الدين العاملي، بخطه سنة ۱۱۰۴ ق.

۱۶۲. شرعة التسمية، بخط بعض تلاميذ المير الداماد و عليه بلاغات بخط المؤلف.
۱۶۳. رسالة في فضيلة التوحيد.
۱۶۴. تعاليق على كتاب تقويم الايمان، سنة ۱۰۲۰ ق.
۱۶۵. السبع الشداد، للمير الداماد، عليه اجازة بخطه.
۱۶۶. البيان، للشهيد الأول، بخط الشيخ علي بن أحمد بن محمد بن أحمد بن محمد بن هلال المنشار سنة ۹۳۱ ق، قول بنسخة صحيحة سنة ۹۳۲ ق في عينانا في مجلس الشيخ أحمد بن خاتون.
۱۶۷. الحلية اللامعة للبهجة المرضية، تعاليق على شرح السيوطي للألفية، للسيد محمد باقر بن محمد تقي حجة الإسلام الموسوي الشفتي المتوفى سنة ۱۲۶۰ ق بخطه.
۱۶۸. التنبهات العلية على وظائف الصلوات القلبية، بخط مصنفه زين الدين بن بلبل بن أحمد الشامي العاملي سنة ۹۵۱ ق.
۱۶۹. عوارف المعارف، للسهروردي، بخط أحمد بن محمود بن ابراهيم بن حسن بن علي بن العباس سنة ۶۹۷ ق.
۱۷۰. ۱۳ رسالة في التصوف والعقائد، مكتوبة سنة ۸۲۲ ق.
۱۷۱. رسائل في النحو وغيره، مكتوب سنة ۸۵۹ ق.
۱۷۲. عدة الداعي و نجاح الساعي، لابن فهد الحلبي، مكتوب في المدرسة الزينية بالحلة سنة ۸۱۳ ق.
۱۷۳. غرر القوائد و درر القلائد، للسيد المرتضى، مكتوب سنة ۱۰۷۱ ق من نسخة تاريخها ۵۹۴ ق، مقابل سنة ۱۱۰۸ ق.
۱۷۴. تكملة الغرر و الدرر.
۱۷۵. نهج الحق و كشف الصدق، للعلامة الحلبي، مكتوب سنة ۷۰۴ ق.
۱۷۶. مختصر تلخيص المفتاح، للتفتازاني، نسخة عتيقة.
۱۷۷. غرر الحكم و درر الكلم، للآمدی، مكتوب في أوائل القرن الحادي عشر.
۱۷۸. التذكرة بأحوال المولى و أمور الآخرة، للامام أبي عبد الله محمد بن أحمد بن أبي بكر بن

- فرج الأنصاري الخزرجي الأندلسي ثم القرطبي المتوفى سنة ٦٧١ ق، مكتوب سنة ٧٣٣ ق.
١٧٩. شرح الألفية، للشيخ شمس الدين الحسن بن القاسم المرادي المعروف بابن أم قاسم النحوي. قول بأصل معتمد سنة ٧٥٢ ق.
١٨٠. شرح لباب الاعراب في صناعة النحوي، لركن الدين محمد بن عثمان بن محمد بن أبي العرض على الخافي الزوزلي سنة ٧٧٥ ق، جمع به حواشي تاج الدين محمد بن أحمد بن السيف الاسفرايني المعروف بالفاضل على كتابه المسمى باللباب و تعاليقه عليه و فوائد أخرى من مصنفاته كاعراب الفاتحة.
١٨١. كتاب القانون في النحو، للشيخ أبي موسى عيسى بن المنتجب الجزولي المراكشي المتوفى سنة ٦١٥ ق، ملكه بعضهم سنة ٦٢٦ ق.
١٨٢. معراج الوصول إلى شرح منهاج الأصول، لمجد الدين الايكي، مكتوب سنة ٨٨٠ ق.
١٨٣. منهاج الوصول، للبيضاوي مكتوب سنة ٨٨٠ ق.
١٨٤. المجالس، لأحمد بن محمد الغزالي، بلغ سماعاً على المصنف.
١٨٥. حاشية المطول، للخطائي، سنة ٨٣٦ ق.
١٨٦. العقد الفريد في التجويد، لمحمد بن محمود بن محمد الشريف السمرقندي الهلالي، بخط محمد بن علي بن محمد الكونيني العاملي.
١٨٧. عمدة المفيد و عدة المجيد في معرفة التجويد، للسخاوي، منظومة.
١٨٨. مجموع:
- كتاب النوادر من كلام الفلاسفة.
- رسالة في مقالات الحكماء.
- رسالة في آداب الفلاسفة، لحنين بن اسحق الطبيب.
- رسالة الحجج العشر، للشيخ الرئيس في النفس.
- مكتوب سنة ٩٣٥ ق.
١٨٩. كتاب (أدب) القضاء، لمحيي الدين أبي العباس أحمد بن قاضي القضاء صدر الدين أبي اسحق ابراهيم بن أحمد الحنفي السروجي، قاضي القضاء بالقاهرة المعزية مكتوب في عصره.

١٩٠. المغرب في ترتيب المغرب، للمطرزي، مكتوب في قندهار سنة ٧٧٦ ق.
١٩١. مجموع، فيه خطوط ١٠٠ من مشاهير العلماء حتى سنة ٩٨٦ ق، صاحبه تاج الدين حسين الصاعدي.
١٩٢. المشيخة، مجموع اجازات لسالك الدين محمد بن نجم الدين الحموي من أولاد سعد الدين الحموي المشهور، من علماء أواسط القرن التاسع إلى منتصف القرن العاشر.
١٩٣. السفينة، لمحمد جعفر، سنة ١٠٨٦ - ١١٨٢ ق. اجازات جماعة من العلماء.
١٩٤. الصحاح في اللغة، للجوهري، فصل الصاد باب العين صبع إلى آخر الجزء الخامس من الكتاب، بخط أبي عمرو زكريا بن محمد بن محمود الكموني القزويني سنة ٦٢٩ ق.
١٩٥. بصائر الدرجات، لمحمد بن الحسن الصفار المتوفى سنة ٢٩٠ ق، مكتوب ١٠٦٥ ق صححه محمد طالب الجليلي الاصفهاني، من كتب خزانة حجة الإسلام الشفتي.
١٩٦. القاموس المحيط. مكتوب في عصره و على آخر الجزء الأول منه. «هذا آخر الجزء الأول من نسخة المصنف الثانية من كتاب القاموس المحيط و القاموس الوسيط في جمع لغات العرب التي ذهبت شاطئاً. فرغ منه مؤلفه محمد بن يعقوب بن محمد الفيروز آبادي في ذي الحجة سنة ثمان و ستين و سبعمائة، هذا مثال ما وجدنا على النسخة التي نسخت من نسخة المؤلف أسبغ الله ظلاله و أدام فضله».
- و في آخر المجلد الأول اجازة منه بخطه هذا نصها: «بسم الله الرحمن الرحيم استخرت و أجزت لصاحب الكتاب و كاتبه العالم الخبير المحقق البارع ركن الدين زين الإسلام أبي علي - زاده الله توفيقاً و هدى - لما وجدت فيه التحفظ و التيقظ و الغوص في عمان المعاني أن يروى عنى ما صح أو يصح عنده أنه من مسموعاتي أو مقروأتي أو مناولاتي في العلوم. و كتب الملتجى إلى حرم الله تعالى محمد الفيروز آبادي متلفظاً بذلك في شوال سنة ست و سبعين و سبعمائة والحمد لله و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم».
١٩٧. مهج الدعوات و منهج العنايةات، لعلي بن موسى بن جعفر بن محمد بن محمد الطاووس العلوي الفاطمي المتوفى سنة ٦٦٤ ق، بخط حسين بن عماد البصري يوم الجمعة ٧ جمادى الأولى سنة ٦٦٢ ق.

۱۹۸. المجتبی من الدعاء المجتبی، للسید ابن طاووس المذكور، بخط الکاتب نفسه.

۱۹۹. خواص الآیات، للتمیمی.

۲۰۰. جامع الأسرار.

۲۰۱. شرح قصيدة عبد العزيز بن تمام، للإمام محمد بن تميم المقاماتی.

۲۰۲. شرح الحماسة، للمرزوقی ج ۲.

۲۰۳. نوادر الحکمة، علیها خط المجلسی.

(۱۳)

خزانة محمد أمين الخنجی فی طهران

۱. الصحيح للبخاری، بخط محمود بن ابراهيم الاسكنداری الخلوئی سنة ۱۱۶۶ ق.

۲. الصحاح فی اللغة، باب الخاء إلى أوائل نعق، مكتوب فی أوائل القرن الخامس.

۳. الجامع الصغير، للسيوطی، بخط اسماعیل بن سلیمان بن أحمد فی قرية خرقة سنة ۷۷۱ ق.

۴. توضیح (التذكرة للخواجه نصیر الدین الطوسی)، لحسن بن محمد النیسابوری، نسخة عتیقة

۵. القاموس المحيط، سنة ۱۰۳۰ ق.

۶. حاشیة (شرح القسم الثالث من مفتاح العلوم، لأبى الحسن علی الشریف الجرجانی)، للشیخ

علی بن مجد الدین الشاهرودی البسطامی المسمى مصنفك سبط فخر الدین الرازی، بخط المولی

عبد الکریم من أولاد شیخ الإسلام المفتی العلامة أبو السعود بن محمد، ملکها بعضهم سنة ۹۹۸ ق و

سنة ۱۰۱۹ ق.

۷. دلائل الخیرات و شوارق الآثار فی ذکر الصلوة علی النبی المختار ﷺ، لأبى محمد عبد

الله بن محمد بن سلیمان الجزولی السملالی الشریف الحسینی، نسخة قديمة جيدة.

۸. شرح (حکمة العین لنجم الدین أبى بکر بن عمر الکاتبی القزوينی) لشمس الدین محمد بن

مبارکشاه البخاری، مكتوب فی أواخر القرن التاسع.

۹. بحر الحقایق والجواهر فی الأدوية و الأغذية المفردة و المركبة، لمحمد بن یوسف الطیب

الهروی، جمعه من الشفاء و القانون و شروحه، و الحاوی الكبير و الموجز و شروحه، و المنهاج،

و الجامع، و التقویم، و نزهة الأرواح، و عین الخلیل، و القاموس، و الدستور، و مجموع اللغة،

و النبايع، و المذهب، و المغرب، و التاج، و دیوان الأدب، و الصحاح، و الصراح، و رتبه علی الحروف

فرغ منه سلخ رجب ۹۳۸ ق، مكتوب سنة ۱۲۵۳ ق، بخط علی بن محمد الاحسانی البحرانی.

۱۰. مجلوع:

فهرست الشیخ أبى جعفر محمد بن الحسن بن علی الطوسی.

رسالة فی الرجال (أصحاب رسول ﷺ).

فهرست أسماء مصنفي الشيعة و ما أدركنا من مصنفاتهم.

۱۱. مجموع:

شرح (فصوص الحکم لابن العربی) للقیصری.

شرح منازل السائرين.

رسالة فی التصوف، للقیصری.

۱۲. مجموع بخط حسين بن علی الحسینی المشهدی سنة ۹۳۰ ق:

نثر الآکی من کلام مولانا الإمام علی ﷺ.

أربعون حديثاً فی فضائل علی ﷺ.

شرب الباب الحادی عشر (النافع يوم الحشر).

آخره: «بسم الله الرحمن الرحيم قرأ علی هذه المسألة الآتية من أولها إلى آخرها سيدنا الشیخ

الأجل الدین الصالح العالم القاری محب الأدب و لسان العرب أبو الحسن علی بن نصر بن هارون

الحلی أحسن الله تسديده و أجزل من كل عارفة مزیده قراءة فهم و رواية و تبين و أجزت له فی

روايتها عنی ثقة بفهمه متى شاء و أحب علی احتياط لی وله و كتب محمد بن إدريس فی تاریخ سلخ

ربيع الأول من شهور سنة ست و ثمانين و خمس مائة و الحمد لله وحده و صلى الله علی محمد و آله

و سلم».

مسألة غسل الجنابة واجب لنفسه و النية له نية الوجوب، سنة ۹۰۰ ق.

الباب الخامس من مكارم الأخلاق ۹۲۲ ق.

مختصر عدة الداعي.

حاشية الشيخ عبد العالی علی الارشاد، مكتوب في عصره.

١٣. كنز اللغات، سنة ١١٠٣ ق.

١٤. شرح کلیات القانون، لأبي الفضائل (محمد) بن تمارو بن عبد الملك الخونجي، بخط حسين بن ابراهيم بن الحسين أبي الفتح الحافظ الساوي سنة ٦٧١ ق، مستنسخ بالتصوير.

١٥. منظومة في المنطق، لمتن الخونجي في الجمل اسمها كنز الأمانی و الأمل، سنة ٨٥٧ ق، مستنسخ بالتصوير.

١٦. القانون في الطب، لابن سینا، بخط محمد بن منصور بن خليفة، ابن منهل بالقاهرة سنة ٦٢٦ ق.

١٧. الصحاح في اللغة، للجوهري، بخط الشيخ شرف الدين محمد بن الوحيد الكاتب ثم يحيى بن علی بن يحيى بن محمد ابن المشهدی سنة ٧٢٧ ق.

١٨. كتاب التبيان في الفنون العشرة من أصول الديانات وفروع العبادات و تبديل الأخلاق المذمومات بالأخلاق المستحبات علی مذهب الشافعي و الإشارة إلى خلاف غيره كأبي حنيفة و مالك و ابن حنبل سنة ٨٦٦ ق بمكة.

١٩. من لا يحضره الفقيه، لابن بابويه، نسخة مصححة معارضة سنة ٩٢٠ ق.

٢٠. كتاب النهاية في فقه أهل البيت، للشيخ أبي جعفر محمد بن الحسن الطوسي، بخط أبي القاسم علی بن محمد بن علی الحاسبي غرة ذي القعدة سنة ٥٧٩ ق علی أولها: «قرأه علی الشيخ الإمام العالم وحيد الدين جمال الإسلام أبو القاسم علی بن محمد بن علی الحاسبي - أدام الله سداده - و أجزت له روايته عنی عن مشايخي عن المصنف - رضی الله عنهم - و قد بينت له الطرق في رواياتي عنه. و كتب أبو الفضل الراوندي محمد بن سعيد بن هبة الله الراوندي في شهور سنة ثمانين و خمسين هجرية حامداً مصلياً مسلماً».

٢١. شرح تصريف ابن الحاجب، لأحمد بن الحسن الجابري، سنة ٨٤٣ ق.

٢٢. يتيمة الدهر، للثعالبي، سنة ٨٧٨ ق.

٢٣. كتاب لؤلؤتي البحرين، للشيخ يوسف بن أحمد بن ابراهيم الدرزي البحراني، بخط غلام علی النجف آبادي في اصفهان سنة ١٢٢٦ ق.

٢٤. عيون الأنبياء في طبقات الأطباء، لابن أبي أصيبعة، مكتوب سنة ٧٤٦ ق نقلا من النسخة التي أوقفها.

٢٥. ديوان أبي اسحق ابراهيم بن عثمان بن محمد الكلبي ثم الأشهبى المعروف بالغزي، جمعه للوزير بهاء الدين رشيد الدولة كريم الملك بخط محمد بن أحمد بن جدي سنة ١١١٣ ق.

٢٦. مجموع فيه: رسالة الفراسة، لابن الخوام البغدادي.

٢٧. شرح ديوان علی بن مقرب الأحسائي، بخط محمد رشيد بن أبو القاسم الموسوي الدزفولي سنة ١٢٠٨ ق (ظ؟).

٢٨. الجوهرة في نظم التبصرة، للحسن بن علی بن داود الحلبي، نسخة عتيقة مكتوبة في عصره.

٢٩. سلافة العصر، للسيد عليخان المدني، نسخة عتيقة.

٣٠. نهج البلاغة، نسخة عتيقة جداً مضبوطة جيدة نفيسة.

٣١. مصباح الأنس بين المعقول و المشهود في شرح مفتاح غيب الجمع والوجود، لصدر الدين القنوي، بخط محمد بن علی بن عبد الله بن محمد البلادي البحراني سنة ١١٤٩ ق.

٣٢. شرح (عيون الحكمة لابن سینا)، لأبي عبد الله محمد بن محمد بن الحسن الرازي صنفه لتلميذه الحكيم محمد بن رضوان بن منوچهر ملك شروان، نسخة عتيقة.

٣٣. حل مشكلات (الإشارات لابن سینا)، تاريخ التأليف سنة ٦٤٤ ق مكتوب سنة ١٠٥٩ و ١٠٦١ ق.

٣٤. أنوار الملكوت في (شرح الياقوت لأبي اسحق ابراهيم بن نوبخت)، للعلامة الحلبي، بخط محمد بن سعيد بن محمد بن عبد الله المقايبي سنة ١١٠٠ ق.

٣٥. مجموع:

المقاصد العلية في شرح (الرسالة الألفية المشتملة على فروض الصلاة العينية للشهيد الأول)، للشهيد الثاني، بخط علی بن محمد بن سليمان بن يحيى بن حسين بن أبو شبابه الحسيني الاحسائي البحراني المصافي في سنة ١٠٤٩ ق.

الفوائد المليية لشرح الرسالة النفلية.

٣٦. مجموع مرآتي الحسين عليه السلام، شعراء البحرين، جمع لطف الله بن علی بن لطف الله بن يحيى

بن راشد الجدد حفصی البحرانی، بخطه سنة ١٢٠٣ ق.

٣٧. شرح نهج البلاغة، لابن میثم البحرانی، مکتوب فی أوائل المائة الثامنة.

٣٨. خريدة العجائب و فريدة الغرائب، لابن الوردی، نسخة عتیقة ملکہا عبد الحسین بن

الشیخ یونس الکاظمی سنة ١٢٥٣ ق.

٣٩. مشارق أنوار الیقین فی حقائق أسرار أمير المؤمنین، بخط علی بن عبد الله بن حسین بن

عبد الله بن حسن البلادی البحرانی سنة ١١٨١ ق.

٤٠. شرح الأسباب، لنفیس بن عوض بن حکیم الطیب، ألفه لألغ بیک کورکان، کتبه فی

المدرسة العبيدية و فرغ منه يوم الخميس ٩ رجب سنة ٨٨٠ ق بخط أبی نصر بن شهاب الدین بن

حاجی بن حسین بن علی الطیب الكرمانی ثم الكونیالی فی اصفهان.

٤١. الروضة الطیبة؛ مختصر تذكرة الحاضر و زاد المسافر، لعبد الله بن جبریل، كتب للأستاذ

أبى الحسن محمد بن علی فی خمسين باباً؛ الجنس، النوع، الفصل، الخاصة، العرض، الجوهر،

الكم، کیف، الطبیعة، الجنة، الاسطقس، المزاج، الخلط، العضو، القوة، الفعل، الروح، النفس،

العقل، الشهوة واللذة، العشق، الحس، التخيل، الفكر، الذكر، الخلق، الغضب، الحركة، الزمان،

المكان، الكون والفساد، العلم، المعرفة، الحدس، القیاس، البرهان، العلة، النوم، الرؤیا، النبض،

البحران، المرض، السبب، العلامة، الصحة، الغذاء، الدواء، الفاذا والمغتذى، الابصار، الصوت.

ملکہ محمد وفا بن الشیخ أحمد الشهير بالخلاصی سنة ١١٦٩ ق. و مصطفى بن الشیخ ابراهيم

الخلاصی الطیب.

٤٢. القصيدة العينية للإمام علی عليه السلام، بخط میر علی.

٤٣. مجموع:

نکات فی أسرار علم النجوم، سؤال أبی سعید شاذان بن بحر أبا معشر و جواباته سنة ١٠٢٩ ق.

كتاب العمل بذات الخلق، سنة ١٠١٩ ق.

معرفة رؤية الهلال بالاسطرلاب.

كتاب الصور، لتنكلوشا البابلی القوقانی، بخط نظام الدین الكیلانی سنة ١٠٢٩ ق.

٤٤. كشكول، مکتوب فی القرن التاسع.

٤٥. مجموع مکتوب سنة ١٠٣٥ ق (ظ؟).

أحكام الأدوية القلبية.

سیاسة البدن.

الصلوة و شرح حقیقتها.

كتاب الشیخ أبی سعید بن أبی الخیر لابن سینا.

كتاب العهد لابن سینا.

سؤال نجم الدین عن قول الشیخ الرئيس أن الحرارة تفعل فی الرطب سواداً و فی ضده بیاضاً...

الخ للطوسی.

أربع مسائل لابن سینا؛ من أي موضع جئنا إلى هذا العالم، لأي شيء جئنا، إلى أين مرجعنا، ما

یکون حالنا بعد مفارقتنا الدنيا عند حصول البرزخ.

تحريم الدفن قبل أربع و عشرين ساعة و أقصاه اثنتان و سبعون ساعة، لجالینوس، فی أربع

مقالات: فیمن دفن من الاغماء و هی حی، فیمن دفن بوجع القلب، فیمن دفن و هو حی من الرعب

والغم المفرط والصرع المفرط، فیمن دفن و هو حی من قبل الأدوية المخدرة المسببة.

نوادير الطب، من كلام بقراط.

فی تدبیر الحبلی والمولود و أمراض الصبیان.

فصول من الطلب المسمى بالایلاقی فی المولود.

رسالة فی علاج الأطفال و تدبیرهم، للطبری.

المقالة المحسنية فی حفظ الصحة البدنية، علی عشرة فصول، للشهید فاضل بن أبی الحسن

الیرقانی الاسرائیلی السکندری المتطبیب.

رسالة تتعلق بالسن الثالثة إلى آخر العمر، للشیخ داود الانتطاکی.

رسالة تدارك الخطأ، لابن سینا.

أطعمة المرض، لنجیب الدین السمرقندی.

الباب الحادی و الثلاثون من الاقربادین بجهة العلاج فی أطعمة المرض.

کلام کلی، للشیخ أبی سهل سعید بن عبد العزيز السهلی فی أغذية المرض و موارد استعمالاتها.

٤٦. رسائل أبي اسحق الصابي،

عن الطائع لله الى ولاية النواحي والاطواف عند عوده الى داره وزوال الوحشة بهينه وبين الأمراء سنة ٣٦٤ ق،

عن المطيع لله الى أهل عمان عند إخراج معز الدولة الجيش اليها في شهر شوال سنة ٣٥٥ ق. عنه إلى مؤيد الدولة أبي منصور بويه في مثل ذلك. عنه إلى سند الدولة.

٤٧. الرجال، لمصطفى بن الحسين الحسيني التفرشي، مرتب على ترتيب الحروف في الأسماء والأوائل والثواني وكذا الآباء - نسخة جيدة عتيقة.

٤٨. الفوائد الضيائية في حل مشكلات الكافية، بخط دوشي بن حمزة بن ساد ٩٧٢ ق (ظ؟)

٤٩. مقدمة الأدب، للزمخشري، نسخة عتيقة.

٥٠. مفتاح الفلاح، للشيخ البهاء العاملي.

٥١. كتاب من لا يحضره الطبيب، لمحمد بن زكريا الرازي، سنة ١٠٢٩ ق.

٥٢. المصباح المنير في غريب الشرح الكبير، نسخة نفيسة.

٥٣. شرح القوائد السبع، للزوزني مع شرح دالية النابغة للأوحدى، سنة ١٢٧١ ق.

٥٤. مجمع الأمثال، للميداني، بخط بدیع بن مصطفى الموسوي الدرب أمامي في اصفهان في مدرسة نم آورد سنة ١٢٧٦ ق من نسخة مكتوبة سنة ٧١٠ ق.

٥٥. الشرح لكتاب (تلخيص المفتاح لمحمد بن عبد الرحمن القزويني الخطيب بجامع دمشق)،

للتفتازاني، بخط فتح محمد بن ميان نعمة الله. نسخة عتيقة تكاد ترجع إلى عصر المؤلف.

٥٦. مختار الصحاح، سنة ٩٦٣ ق.

٥٧. كتاب كامل الصناعة في الطب، للمجوسي على بن أبي العباس تلميذ أبي ماهر بن سنان،

نسخة عتيقة ملكها الشيخ علي بن أحمد بن زين الدين الأحسائي سنة ١٢٢٦ ق، و غياث الدين

محمد بن جلال الدين بن حيدر العريضي وابن غياث الدين محمد بن محمد جعفر الحسيني سنة

١٠٧٠ ق.

٥٨. الصحاح في اللغة، ج ٢ سنة ٦١٨ ق.

٥٩. مجموع:

ما لا يسع الطبيب جهله، تاريخ التأليف سنة ٧١٠ ق، مكتوب سنة ١٠٢١ بخط محمد باقر الحسيني الكاشاني.

كتاب مفردات النبات، سنة ١٠٢٢ ق.

أسماء الأدوية بالعربية والفارسية والسريانية والرومية واليونانية.

٦٠. شرح المفصل، نسخة عتيقة.

٦١. الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية، نسخة ممشاة مكتوبة سنة ١٢٤٧ ق.

٦٢. مجموع:

الفصوص، للفارابي.

رسالة في إثبات الواجب الوجود بالذات و صفاته بالدلائل، لمحمد المعري، مكتوبة في اصفهان سنة ١٠٧٧ ق.

رسالة الحكمة العرشية، للشيخ الرئيس، سنة ١٠٧٧ ق (ظ؟).

رسالة لصدر الدين الشيرازي.

رسالة في الحدود، لابن سينا.

رسالة كل شيء في عالم الكون و الفساد مما لم يكن فكان قبل الكون ممكن الوجود لذاته.

كيفية الزيارة و حقيقة الدعاء و تأثيرهما في النفوس و الأبدان.

عهد عاهد به الله نفسه.

خطبة، له.

الكلمة الإلهية، له.

رسالة في معنى النفس.

صورة ما كتب نجم الدين علي بن عمر بن علي الكاتب إلى نصير الدين الطوسي سؤالاً عن قول

المنطقيين و أجوبة الخواجة.

رسالة في التوحيد.

قواعد العقائد، للخواجة الطوسي، سنة ١٠٧٧ ق. (ظ؟).

٦٣. الصحاح في اللغة، نسخة عتيقة ج ١، ٢.

٦٤. الأثوار و الأسرار في أصول الحكمة والدين، لمحمد مرتضى - الملقب بمحسن الفيض الكاشاني.

٦٥. الحاوي في علم التداوي، سنة ٩٥٨ ق.

٦٦. مجموع:

شرح قصيدة أبي محمد عبد الحميد بن عبد الحميد البابوني، لعبد الملك الحضرمي الشبيلي، بخط عبد الله بن الشيخ أحمد زين الدين بن ابراهيم بن صقر بن ابراهيم الأحسائي في كرمانشاهان سنة ١٢٣٢ ق.

مجموع أشعار الشيخ على بن الشيخ أحمد بن زين الدين الهجري الأحسائي بخطه.

٦٧. القوانين المحكمة، للمرزا القمي، بخط محسن الأصفهاني سنة ١٢٣٠ ق عليه حواشي المؤلف.

٦٨. شرح تصريف ابن الحاجب، للجاربردي، بخط محمود بن اسلام سنة ٧٥٩ ق مقابل على النسخة الأصل في مدينة قيصيرية في المدرسة الصاحبية.

٦٩. كنز المعاني في شرح حرز الأمان، بخط اسماعيل بن صالح بن أحمد بن سعيد بن أحمد بن ماجد الجعري البهراني سنة ١٠٩٧ ق و عليه خط صالح بن ناصر بن عبد الله بن علي بن حسن بن محمد بن علي الشماسي سنة ١٢٢٧ ق.

٧٠. نهج المسترشدين في أصول الدين، للعلامة الحلبي، سنة ٩٥٢ ق.

٧١. غاية المأمول في شرح زبدة الأصول، للشيخ جواد بن سعد بن جواد الكاظمي، بخط اسماعيل بن ناصر بن أحمد بن علي بن أحمد بن عبد سالم البهراني سنة ١١٧١ ق.

٧٢. شرح (حكمة العين للكاتب القزويني) لمحمد بن مبارك شاه البخاري، نسخة عتيقة.

٧٣. الإرهاض في اللغة، لمولانا زيرك، سنة ١٠٤٧ ق.

٧٤. غريب القرآن، بخط اسماعيل النجفي بن موسى الحميري سنة ١١٠١ ق.

٧٥. مصحف مذهب نفيس، بخط ابراهيم القمي سنة ١١٠١ ق من كتب مظفر الدين شاه

القاجاري و أهداه إلى السيد أحمد خان معتمد الحرم سنة ١٣٢٣ ق.

٧٧. مصحف بالقالب الصغير، مكتوب في القرن الرابع.

(١٤)

خزانة السيد محمد علي داعي الإسلام

١. الكشكول فيما جرى لآل الرسول، للشيخ عبد الله بن المعمار، صنفه في فتنة سنة ٧٣٥ ق، بخط عبد الله بن حسن بن محمد بن النجار سنة ٧٦٢ ق.

٢. الرسالة السليمانية في التجويد، لمحمد القاري بن شمس الدين الكاظمي، بخطه سنة ١٠٨٨ ق، صنفها في عصر الشاه سليمان الصفوي.

٣. شرح كتاب ميبويه، للقاضي السيرافي المتوفى سنة ٣٦٨، بخطه.

٤. المغرب في اللغة، للمطرزي، مكتوب سنة ٩٩٤ ق.

٥. المغرب، سنة ٨٢٧ ق.

٦. آيات الأحكام، للراوندي، سنة ٧٦٨ ق.

٧. شرح الكافية، للجاربردي، سنة ٧٥٩ ق.

٨. إحياء العلوم، للغزالي، سنة ٧١٧ ق.

٩. الحاوي في الطب، سنة ٩٠٥ ق.

١٠. إبراز المعاني المختصر، سنة ٧٧٠ ق.

١١. إبراز المعاني المختصر، سنة ٧٣٥ ق.

١٢. الجزء الأول من كتاب العمدة في عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأبرار، لابن البطريق الحلبي، مكتوب في عصر المؤلف.

١٣. حسن لاكي الدرر بايجاز المختصر للمقاصد الحسنة فيما اشتهر، لأبي الخير محمد بن عبد الرحمن السخاوي، انتقاه محمد بن عبد الباقي الزرقاني المصري، مختصر المختصر الذي اقتضبه أولاً بخط محمد مراد في شهر شوال سنة ٩ محمد شاهين المطابقة لسنة ١١٣٩ ق.

(١٥)

خزانة مدرسة سپهسالار

١. الإيضاح، شرح مقامات الحريري، للمطرزي، نسخة مقابلة بخط المصنف.

۲. الطراز الموشى فى الإنشاء، لشمس الدين محمد بن الحسن بن على بن عثمان التواجى الشافعى المصرى المتوفى سنة ۸۵۹ ق، تملكه بعضهم سنة ۱۱۸۴ ق.
۳. عيون الحكم والمواعظ و ذخيرة المتعظ و الواعظ، لعلی بن محمد اللیثی الواسطی، سنة ۱۰۸۵ ق.
۴. عيون الحكم و المواعظ، نسخة قوبلت سنة ۱۰۷۹ ق.
۵. غرر الحكم و درر الکلم، للآمدی سنة ۹۹۵ ق.
۶. مختصر (تقویم اللسان، لابن الجوزی)، مکتوب فى القرن الثامن.
۷. نهج البلاغة، نسخة عتيقة مکتوبة فى المائة الخامسة نقلاً من نسخة ترجع إلى عصر المؤلف.
۸. نهج البلاغة، بخط السيد مرتضى بن نور الله الكازرونى سنة ۱۱۰۷ ق نقلاً من نسخة صاحبها محمد بن أبى نصر سنة ۵۸۷ ق.
- (۸ مکرر تنقیح (الصحاح للجوهري)، لمحمود بن أحمد الزنجاني، وهو مختصر كتابه ترويح الأرواح فى تهذيب الصحاح فيه عشر الصحاح فى اللغة. مکتوب فى القرن العاشر.
۹. تهذيب اللغة، للأزهري، نسخة كاملة مکتوبة فى القرن التاسع.
۱۰. تهذيب اللغة، مکتوب فى القرن الثانى عشر.
۱۱. تهذيب اللغة، كتاب الخاء من فصل الزاى إلى فصل آخر الحروف، ثم الفين و القاف و الکاف، نسخة عتيقة.
۱۲. تهذيب اللغة، كتاب الجيم والشين والصاد و قسم من السين، نسخة مکتوبة من نسخة تاريخها ۵۷۵ ق.
۱۳. تهذيب اللغة، تمة المجلد المذكور.
۱۴. ديوان الأدب، لأبى ابراهيم اسحق بن ابراهيم الفارابى، خال الجوهري صاحب الصحاح. مکتوب فى أوائل القرن الخامس و عليه مقيدات تاريخها سنة ۶۰۸ ق.
۱۵. الصحاح فى اللغة، للجوهري، بخط صدر الدين مكرم بن يحيى بن مكرم سنة ۸۴۳ ق.
۱۶. الصحاح فى اللغة، بخط عبد الكريم بن على الكاتب الحلبى سنة ۸۶۳ ق.
۱۷. الصحاح فى اللغة، سنة ۸۶۷ ق.

۱۸. الصحاح فى اللغة، إلى باب العين، بخط ابراهيم بن محمد حسين الففارى سنة ۹۸۷ ق.
۱۹. طراز اللغة، للسيد عليخان الشيرازى المتوفى سنة ۱۱۱۸ ق كتاب نفيس، فى اللغة يذكر معانى الألفاظ فى الكتاب و الأثر و المصطلح و المثل مع الشواهد. من أول الكتاب إلى ع ب د سنة ۱۲۵۷ ق.
۲۰. طراز اللغة سنة ۱۲۸۳ ق.
۲۱. طراز اللغة، باب الراء إلى عبس سنة ۱۱۲۴ ق.
۲۲. القاموس المحيط، للفيروزآبادى، سنة ۹۵۵ ق.
۲۳. القاموس المحيط، سنة ۹۶۲ ق.
۲۴. القاموس المحيط، سنة ۹۴۳ ق.
۲۵. القاموس المحيط، فى المائة العاشرة.
۲۶. القاموس المحيط، مکتوب سنة ۱۰۷۸ ق من نسخة تاريخها سنة ۸۷۶ ق، مقابل سنة ۱۰۸۱ ق بنسخة صححت على أصل المصنف.
۲۷. قانون الأدب فى العربية و الفارسية، لحبيش التفليسى من فضلاء المائة السادسة، مکتوب سنة ۹۶۸ ق.
۲۸. مختصر الصحاح، سنة ۹۲۸ ق.
۲۹. مقاييس اللغة، لابن فارس، سنة ۱۰۹۴ ق فى شيراز.
۳۰. الجمل، للجرجاني.
۳۱. الجموع و المصادر التى تركها الفيروزآبادى، لمحمد يحيى بن الشفيح القزوينى سنة ۱۲۷۰ ق.
۳۲. حاشية عصام الدين الاسفراينى المتوفى سنة ۹۵۱ ق على شرح الجامى فى المائة العاشرة.
۳۳. حاشية شرح الكافية، لملا أحمد الايوردى سنة ۹۰۱ ق.
۳۴. شرح الاعراب عن قواعد الاعراب المسمى موصل الطلاب إلى قواعد الاعراب، لخالد الأزهري، فى القرن العاشر.
۳۵. الفوائد الضيائية؛ شرح الكافية، للجامى، سنة ۹۷۵ ق.

٣٦. شرح الكافية، للشيخ الرضى الاسترآبادى، مكتوب فى أوائل القرن الثامن.
٣٧. شرح الكافية، القرن العاشر.
٣٨. العباب: شرح لب الألباب فى النحو، للسيد جمال الدين عبد الله بن محمد بن أحمد الحسينى المعروف بنقره كار المتوفى سنة ٧٧٦ ق.
٣٩. الضوء: مختصر المفتاح فى شرح (المصباح للمطرزى)، فى النحو، للفاضل الاسفراينى المتوفى سنة ٦٨٤ ق، مكتوب سنة ١١٢٧ ق.
٤٠. اغناء الأديب فى شرح مغنى اللبيب، لمحمد مهدي بن على اصغر القزوينى، مكتوب فى عصره سنة ١١٢٢ ق.
٤١. تحفة الغريب فى شرح مغنى اللبيب، للدماينى، مكتوب سنة ١٠٢١ ق بخط عمر بن بهاء الدين البشيطى الشافعى، نقلًا من ثلاث نسخ.
٤٢. منتهى أمل الأديب من الكلام على مغنى اللبيب، لابن الملا المتوفى فى حدود سنة ٩٩٠ ق.
٤٣. المنصف من الكلام على مغنى ابن هشام، للشمنى، استكتبه لنفسه السيد عليخان الشيرازى.
٤٤. المحصل: شرح المفصل للزمخشري، لعلم الدين أبى القاسم قاسم بن أحمد بن موفق بن جعفر المرسى اللورقى الأندلسى المتوفى سنة ٦١٣ ق بخطه (ظ).
٤٥. العوامل المائة، للجرجانى، فى القرن العاشر.
٤٦. الكافية، لابن الحاجب، فى القرن العاشر.
٤٧. مغنى اللبيب، لابن هشام، سنة ٩٠٥ ق.
٤٨. مغنى اللبيب، فى القرن التاسع.
٤٩. حاشية الخطائى على المختصر، للتفتازانى، سنة ١٠٠٩ ق.
٥٠. حاشية السيد الشريف على المطول سنة ٨٣٦ ق.
٥١. رسالة فى المجاز والاستعارة، للزمخشري.
٥٢. الانموذج فى المعانى والبيان والبدیع، لعبد الوهاب بن على الاسترآبادى الحسينى.

٥٣. المطول، للتفتازانى، سنة ٨٦٠ ق.
٥٤. المطول، فى القرن التاسع.
٥٥. السمرقندية: شرح رسالة الاستعارات، (لأبى القاسم بن أبى بكر اللبثى السمرقندى) لعصام الدين الاسفراينى. فى القرن الحادى عشر.
٥٦. شرح شواهد المطول، لكمال الدين محمد بن معين الدين محمد الفدشكوى النسوى صهر المجلسى المعروف بمرزا كمالا من فضلاء القرن الحادى عشر والثانى عشر.
٥٧. مفتاح المفتاح، لقطب الدين الشيرازى، مكتوب فى القرن الثامن.
٥٨. ميزان البلاغة و تبيان الرشاقة فى المعانى والبيان والبدیع، تاريخ تأليفه سنة ١١٣٤ ق.
٥٩. العروض والقافية، للوحيدى التبريزى المتوفى سنة ٩٤٢ ق.
٦٠. سلوة الشيعة، مجموع اشعار مولانا أمير المؤمنين الإمام على عليه السلام، جمع الشيخ على بن أحمد الفنجكردى المتوفى سنة ٥١٣ ق، مكتوب فى حدود سنة ٧٤٠ ق.
٦١. العروض، لأبى عبدالله محمد بن الانصارى المعروف بأبى الجيش الأندلسى. بخط البيهقى الوحيدى سنة ٧٤٠ ق.
٦٢. الأبيات الحسان المجردة من وفيات الأعيان سنة ١٢٥٢ ق.
٦٣. الإسعاف فى شرح أبيات القاضى و الكشف، لخضر بن عطاء الله الموصلى المتوفى سنة ١٠٠٧ ق صنفه لشريف مكة ابن أبى نمى، مكتوب سنة ١٢٧٧ ق.
٦٤. خريدة القصر و جريدة أهل العصر، للعماد الكاتب الاصفهانى، محاسن شعراء بغداد و نواحيها مكتوب فى القرن التاسع.
٦٥. ديوان ابن خفاجة، فى القرن التاسع.
٦٦. ديوان ذى الرمة، الجزء الثانى عن الأصمعى، بخط جعفر بن شمس الخلافة المتوفى سنة ٦٢٢ ق و تملكه بعضهم بعد سنة ٦٨٠ ق.
٦٧. الدرر الغروية، ديوان السيد صالح بن مهدي بن رضا القزوينى المتوفى سنة ١٢٩٧ ق، مكتوب سنة ١٢٦٨ ق.

الخزانة الملوکية فی طهران

۱. روض الآداب، سنة ۸۷۷ ق.
۲. رسالة فی خواص الأحجار، للخواجه.
۳. ربيع الأبرار، للزمخشري.
۴. رسائل قابوس بن وشمكير.
۵. رسائل أبي اسحق الصابي، سنة ۱۲۳۷ ق.
۶. ديوان الصبابة فی العشق والعشاق، سنة ۷۶۴ ق.
۷. ديوان اشعار سلامة بن جندل السعدي، عليه خط ابن خلکان.
۸. الدر المصنون، سنة ۸۶۹ ق.
۹. ديوان شعر الحادرة، بخط ياقوت المستعصمي سنة ۶۵۲ ق.
۱۰. دعاء الصباح، كتبه علي بن أبي طالب، سنة ۲۵ ق.
۱۱. الفرر والدرر، سنة ۱۰۴۰ ق.
۱۲. غرر الحكم و درر الكلم، سنة ۱۰۳۷ ق.
۱۳. الصحاح فی اللغة، سنة ۵۶۴ ق.
۱۴. الصحاح فی اللغة، بخط اسماعيل بن يوسف سنة ۶۷۲ ق.
۱۵. الخمرية، لابن الفارض، بخط ياقوت (ظ).
۱۶. الحشايش، لديسقوريدوس سنة ۱۰۳۸ ق.
۱۷. الحماسة، لأبي تمام، بخط ياقوت بن عبد الله سنة ۵۵۹ ق.
۱۸. سقط الزند، سنة ۶۵۶ ق.
۱۹. أشعار الشعراء الأربعة، بخط ياقوت المستعصمي سنة ۶۹۱ ق.
۲۰. جلوة المذاكرة فی خلوة المحاضرة.
۲۱. شرح ديوان المتنبي، للواحدى، سنة ۶۸۵ ق.
۲۲. الشرايد و القلايد، شرح شواهد المغنى، سنة ۹۸۰ ق.
۲۳. شرح المقاصد، سنة ۸۶۵ ق.

۲۴. شرح مقامات الحريري، سنة ۱۱۸۰ ق.
۲۵. شفاء الاسقام، ۹۱۱ ق.
۲۶. شرح ديوان المتنبي، سنة ۳۵۴ ق (؟).
۲۷. شرح ضوء السقط، سنة ۵۹۵ ق.
۲۸. شرح ديوان المتنبي، سنة ۱۱۷۲ ق.
۲۹. المصابيح، سنة ۷۲۷ ق.
۳۰. الكلمات القصار، للإمام أمير المؤمنين علي (ع)، سنة ۷۳۳ ق.
۳۱. المواعظ والاعتبار، للمقريزي.
۳۲. شرح البركان فی الجبال.
۳۳. شرح القصيدة الميمية، لابن الفارض.
۳۴. شرح التاريخ اليميني، للعتبي.
۳۵. شرح بانث سعاد.
۳۶. شرح لامية العرب.
۳۷. شرح قصائد ابن الفارض.
۳۸. شرح الحماسة.
۳۹. حاشية الطيبي على الكشف.

(۱۷)

خزانة كلية الطب بجامعة طهران

۱. آداب المريدين، لأبي النجيب عبد القاهر بن عبد الله السهروردي، سنة ۷۰۱ ق.
۲. طريق المتصوفين فی آداب الصوفية، سنة ۷۱۴ ق.
۳. أصول التراکيب، لعلي بن محمد بن عبد الله المتطبب الانوري، بخط فضل الله بن علي الانور سنة ۷۸۹ ق.
۴. كتاب فی الأدوية، بخطه مصنفه سنة ۱۱۰۳ ق، عليه حاشية للطبيب عبد الله الساوجي.
۵. الأرواح والقوى؛ مختصر حقايق الأسرار، تأليف مسعود بن محمد السجزي الطبيب، بخط

- على بن محمد البخارى سنة ٨٧٦ ق.
٦. الأسباب والعلامات، لنجيب الدين شرف الحكماء أبى حامد محمد بن على بن عمر المتطبب السمرقندى (قرن ٨ هـ).
٧. الأسباب والعلامات، بخط ميرزا رحيم بن طيب بن ملا مهدى سنة ١٢٣٤ ق.
٨. الحاوى فى التداوى، لنجم الدين محمود بن صاين الدين إلیاس الشيرازى، مكتوب فى قزوین سنة ٨٧٩ ق.
٩. الشامل، لمحمد بن زکریا الرازى.
١٠. القانون، لابن سینا، بخط محمد حسن الاصطهباناتى سنة ١٢٨٢ ق، لمیرزا محمد حسن الحکیم باشى، منتسخ من نسخة مكتوبة سنة ٦٦٩ ق.
١١. القانون، سنة ١٠٣٨ ق.
١٢. القانون، سنة ١١٠٠ ق.
١٣. القانون، نسخة عتيقة بخط عبد الرحمن بن أبى بكر المعروف بالسيف الافشخى البخارى.
١٤. القانون، نسخة عتيقة عليها تاريخ ٩٨٥ ق والظن أنها مكتوبة فى القرن الخامس الهجرى.
١٥. القانون، بخط محمود بن محمد مؤمن الطبيب سنة ١٢٦٤ ق.
١٦. المعتمد فى الأدوية المفردة، تأليف السلطان الأعظم الملك الأشرف يوسف بن على بن عمر بن على بن رسول الفسانى، مكتوب سنة ١٠٠٢ ق لرسم المقام السامى العالى المولوى الاجلى فخر الدين عبد الله بن يحيى بن محمد بن عمرو.
١٧. المغنى - شرح الموجز (الشرح السديدى)، لسديد الدين الكازرونى، بخط حسن بن حميد المنشى اللاهجانى سنة ٨٤٦ ق.
١٨. المغنى، سنة ١٠٧٨ ق.
١٩. المغنى، بخط اسماعيل بن أحمد اللتكوهى سنة ١٠٢٨ ق.
٢٠. المغنى، بخط ابراهيم بن محمود بن جمال الدين السوركوهى سنة ٨٩٨ ق.
٢١. المغنى، سنة ٩٨٨ ق.
٢٢. المغنى، سنة ١٠٠٤ ق.

٢٣. المغنى، سنة ١٢٢٣ ق.
٢٤. الموجز، لأبى الحسن علاء الدين على بن أبى الحزم القرشى المتطبب المعروف بابن النفيس سنة ١٢٦٩ ق.
٢٥. الموجز، سنة ١١٢٣ ق (ظ).
٢٦. الموجز، سنة ١٢٠٠ ق.
٢٧. الميامر فى الطب، لفخر الدين محمد بن على بن أبى نصر النيسابورى الاسفراينى سنة ٩٦٩ ق.
٢٨. إيضاح الطب، لطاهر بن ابراهيم بن محمد السنجرى.
٢٩. برء الساعة، لأبى بكر محمد بن زکریا الرازى سنة ١١٣٦ ق.
٣٠. بهجة الدارين فى الأمر بين الأمرين؛ الجبر والتفويض، لملا محمد طاهر القمى سنة ١١١١ ق.
٣١. بيان الأتوان، للخواجه نصير الدين السوسى.
٣٢. تدبير إفراط العرق فى الحميات.
٣٣. تذكرة الكحالين؛ شفاء العيون فى (أمراض العين)، لعلى بن عيسى الهندى.
٣٤. تشريح الأفلاك فى الهيئة، للبهاء العاملى سنة ١٠٩٦ ق.
٣٥. تكميل الحياض فى الهندسة، للبهاء العاملى، ألفه برسم الشاه طهماسب بهادر خان.
٣٦. التلويح المجذور فى الطب، للخجندى، بخط محمد مؤمن بن السيد مسلم بن محمد مؤمن بن عضد الدين بن دست غيب الحسنى الطبيب سنة ١١١١ ق.
٣٧. تنقيح المكنون من مباحث القانون، لفخر الدين محمد بن محمد بن أبى نصر الخجندى.
٣٨. جامع المفردات، لابن البيطار، سنة ١١٧٦ ق.
٣٩. جميع الفوائد فى حفظ بدن الإنسان، لعبد الله الطبيب، بخط حسين بن منصور السبزوارى سنة ١٠٧٣ ق.
٤٠. حدود الأمراض، للقمان بن حسن بن محمود المشهور باختيار الشيرازى.
٤١. حدود الأمراض، سنة ١١٢٣ ق.

٤٢. حقایق أسرار الطب؛ حقائق أسرار الأطباء في بيان تعريف الأنفاظ والعبارات و تبیین الأسماء والاصطلاحات، لمسعود بن محمد السنجرى الطیب، سنة ١٣٠٥ ق.
٤٣. حقایق أسرار الطب به خط نظام بن أحمد بن محمد بن أحمد القاضي سنة ٩٩٢ ق في دار الملك شیراز، لولدی مولانا سلطان محمد الشهير بقاضی سلطانا بن عین القضاة.
٤٤. حل الموجز في الطب، لجمال الدين محمد بن محمد الاقسرائی، بخط صدر الدين بن محمد الهروی سنة ٩١٧ ق.
٤٥. حل الموجز، سنة ٨٨٨ ق.
٤٦. حل الموجز، بخط عبد الباقي بن فريدون الحسيني الجناذی سنة ١٠٩١ ق.
٤٧. خواص الأدوية، سنة ٩٤٧ ق.
٤٨. دستور الاطبا في معالجة المرضى، بخط محمد هادی الطیب سنة ١١٢٦ ق.
٤٩. الجلالية، تأليف جلال الدين محمد الطیب الاصفهانی، سنة ١٢٧٥ ق.
٥٠. الجلالية، بخط أحمد بن محمد حسين بن أحمد الشريف الحكيم الشكابي في همدان سنة ١٢٩٥ ق.
٥١. دقائق العلاج، لكریم بن ابراهيم الكرمانی، مكتوب في دار العلم شیراز سنة ١٢٩٤ ق.
٥٢. ذات الشظ، أرجوزة لمحمد بن الجزی.
٥٣. الذخيرة الخوارزمشاهية، نقلها إلى العربية زين الدين أبو ابراهيم اسماعيل بن حسن بن أحمد بن محمد الحسيني الجرجاني، مكتوب سنة ١٠٠٦ ق نقلاً من أصل: «أمر باستنساخه سبط أبي بكر الفرار في شهور سنة خمس و أربعين و خمسية متع به صاحبه لأبي الفتح محمد بن محمد بن الحاكم الطیب المروزی).
٥٤. الرسالة الذهبية، طب مولانا الإمام علی بن موسى الرضا عليه السلام ألفه للمأمون العباسی في حفظ صحة المزاج و تدبيره بالأغذية و الأشربة و الأدوية.
٥٥. رسالة في الدين، للشيخ أحمد بن زين الدين الاحسائي، بخطه سنة ١٢٢٥ ق.
٥٦. زبدة الطب، لزين الدين أبي ابراهيم اسماعيل بن حسن بن أحمد بن محمد الحسيني الجرجاني سنة ٩١٥ ق، بخط سيد بركات الحسيني.

٥٧. شرح الأسباب والعلامات في الطب، لنفيس الطیب، سنة ١٠٤٦ ق.
٥٨. شرح الأسباب و العلامات، سنة ١٠١٧ ق.
٥٩. شرح الأسباب و العلامات، سنة ١١٠٣ ق.
٦٠. شرح الأسباب و العلامات، سنة ١٢١٩ ق.
٦١. شرح الأسباب و العلامات، سنة ١٢١٩ ق.
٦٢. شرح الموجز، لنفيس الطیب، سنة ٨٩٠ ق.
٦٣. شرح الإيلاقي في الطب، لشمس الدين محمد بن محمود الآملي، سنة ٩٩٢ ق.
٦٤. شرح (الجوامع في الطب للسيد محمد بن يوسف الإيلاقي النيسابوري)، لأحمد بن محمد حسين الشريف المتكابي، سنة ١٢٣٩ ق.
٦٥. شرح دعاء أهل البيت المعمور، سنة ١١١٢ ق.
٦٦. شرح القانون في الطب، لابن نفيس.
٦٧. شرح القانون (التحفة السعدية)، لقطب الدين محمود بن ضياء الدين مسعود الشيرازي.
٦٨. شرح القانون، لشمس الدين محمد بن محمود الآملي.
٦٩. شرح القانون، للحكيم الجيلاني.
٧٠. شرح قانونه في الطب، لحسين بن محمد بن علي الاسترآبادي.
٧١. شرح قانونه، للفاضل البغدادي، بخط محمد ابراهيم بن حاجي لاجين القزويني سنة ١١١٩ ق.
٧٢. شرح قانونه، لحسن بن ولي الشفائي، سنة ١٢٧٣ ق.
٧٣. شفاء الأسقام و دواء الآلام في الطب، تأليف خضر بن علي بن الخطاب المعروف بحاج باشا لعيسى بن محمد بن آبدین.
٧٤. كتاب في الطب، تأليف محمد بن بهرام بن محمد القلاسي، بخط محمد كريم الطباطبائي سنة ١١١٠ ق.
٧٥. كتاب جالينوس إلى اغلوفن و جوامع كتابه إلى طر تروس في النبض للمتعلمين.
٧٦. الكناش المنصوري، لأبي بكر محمد بن زكريا الرازي، سنة ٤٨٤ ق.

٧٧. الكناش المنصوري، سنة ١٠٨٨ ق.

٧٨. الرسالة التشريحية، لنجم الدين محمود بن صاين الدين الياس الشيرازي، سنة ١٢٨٤ ق.

٧٩. الغنى والمنى فى الطب، لأبى منصور حسن بن نوح القمري.

٨٠. الفصول فى الطب، للإيلاقى النيسابورى، سنة ١٢٣٩ ق.

٨١. الفرائض، سنة ٧٥٥ ق.

٨٢. القانونجه، للجفمىنى سنة ١٠٧٧ ق.

٨٣. الستون فى الحميات، لأبى سهل عيسى بن يحيى المسيحى.

٨٤. الرحمة فى الطب والحكمة، للسيوطى، سنة ١١٨٧ ق.

٨٥. ما لا يسع الطبيب جهله، ليوسف بن اسماعيل بن الياس الخوئى الشافعى المعروف بابن الكبير البغدادى.

٨٦. المغالطات، لفخر الدين محمد، سنة ١١٢٢ ق.

٨٧. منافع الأعضاء، لجالينوس، ترجمة حنين بن اسحق، سنة ١٠٨٥ ق.

٨٨. من لا يحضره الطبيب، لمحمد بن زكريا الرازى، سنة ١١٢١ ق.

٨٩. منهاج الدكان و دستور الأعيان، لأبى المنى بن أبى نصر بن حفاظ المعروف بالكوهين سنة

١٠٣٥ ق.

مخطوطات الدكتور مهدى بيانى فى طهران^١

يقتنى الدكتور مهدى بيانى خازن الكتب الوطنية فى طهران مجموعة من المخطوطات هذا بيانها:

١. البلد الأمين والدرع الحصين، أبو التقى إبراهيم بن على بن الحسن بن محمد بن صالح الكفعمى اللوزى الجبعى الإمامى، بخط أشرف بن عبدالله الطباطبائى، برسم الشاه السلطان حسين الصفوى الحسينى بهادرخان (عصر يوم الأحد ١١ المحرم سنة ١١٢٣ ق).

٢. الصحيفة السجادية، أدعية مولانا الإمام زين العابدين على بن الحسين عليه السلام بخط أشرف بن عبدالله الطباطبائى برسم الشاه السلطان حسين الصفوى (١١٢٣ ق).

٣. ضياء الشهاب فى الأخبار النبوية، لمحمد بن سلامة بن جعفر القضاعى الشافعى، أملاه الشيخ قطب الدين أبو الحسين سعيد بن هبة الله بن الحسن الراوندى. استكتبه محمد المدعو بعلم الهدى بن محمد المحسن الفيض الكاشانى سنة ١٠٩٦ ق، من نسخة عتيقة كتبت ببعض شهور حجة اثنتين و ثمانين و ستمائة (٦٨٢ ق).

٤. القانون فى الطب، الشيخ الرئيس أبو على بن سينا (أواخر ق ٧). ملكه محمد حسين الطبيب الشيرازى المشتهر بايزدى (٧١٧ ق).

٥. شرح (رسالة الفرائض للخواجه نصير الدين الطوسى)، أبو الحسن بن أحمد، بخط أحمد بن عبد الحى الشريف، فى بلدة كرج بجوار سهل بن أمير المؤمنين فى ١٢ جمادى الآخرة ١٠١٣ ق.

٦. شرح التذكرة النصرية، السيد الشريف الجرجانى، المولود فى جرجان سنة ٧٤٠ ق، المتوفى فى بلدة شيراز ٦ ربيع الثانى ٨١٦ ق، آخره بخطه فى شيراز سنة ٨١١ ق.

٧. الأصول من الكافى، الكلينى، أبو جعفر محمد بن يعقوب بن إسحق الرازى، نزيل بغداد، المتوفى فى شعبان سنة ٣٢٩ ق، فى آخره قراءة ملا محمد محسن الأصبهاني على محمد باقر بن محمد تقى المجلسى سنة ١١٠٩ ق.

٨. كتاب فى المفردات، مع آراء مختلف الأطباء، أواخر ق ٦.

٩. إجازة محمد تقى بن مجلسى العاملى النطنزى الأصفهاني لولده محمد باقر فى جمادى

١. مجلة معهد المخطوطات العربية، سال هفتم، ١٩٦١، [١٣٤٠ ش] صص ٣-٦.

- الآخرة سنة ١٠٦٨ ق، وإجازة الولد لمحمد يوسف القزويني.
١٠. الجبل المتين، الباب الرابع من المنهج في المواريث، البهاء العاملي.
١١. الكتاب المنصوري، محمد بن زكريا الرازي، ٩٥٤ ق.
١٢. المرشد في الطب، في ذكر جوامع الصناعة وجمالها شعبان ٩٥٤ ق.
١٣. تلخيص النشر في القراءات، بخط محمد الاستادي، ٧ ذى الحجة ٩٣٠ ق.
١٤. الرسالة المعراجية، ابن سينا، بخط محمد بن عمر الرازي، منتصف صفر سنة ٥٨٤ ق.
١٥. شرح گلستان، بالعربية، يعقوب بن سيد علي المتوفى سنة ٩٣١ ق، بخطه.
١٦. كتاب الإيقاضات والتشريفات، الصحيفة الملكية والحكمة السوية في مسائل الحدود والسرمدية، مير محمد بن محمد باقر الداماد الحسيني، بخط محمد بن إبراهيم الشهير بالصدر الشيرازي ملا صدرا المتوفى سنة ١٠٥٠ ق.
١٧. عرش التقديس، المير الداماد، بخط ملا صدرا.
١٨. مقالتان في الفلسفة، مير محمد بن محمد باقر الداماد الحسيني. بخطه سنة ١٠٢٠ ق.
١٩. رسالة في أشكال التأسيس، شمس الدين محمد بن أشرف السمرقندي، المتوفى في حدود سنة ٦٠٠ ق، بخط الشيخ حسين بن عبد الصمد الجباعي الحارثي الهمداني العاملي. في القاهرة ٩٤٣ ق.
٢٠. شرح أشكال التأسيس، قاضي زاده الرومي، بخط الشيخ حسين بن عبد الصمد الجباعي الحارثي الهمداني، قبيل العصر، يوم الاثنين ١١ ليلة بقيت من جمادى الآخرة ٩٤٣ ق، في القاهرة المعزية المحروسة، طالعه واستفاد منه العبد الداعي بهاء الدين الجباعي (ولد الشيخ حسين المذكور).
٢١. شرح المجسطي، الخواجه الطوسي، أواخر ق ٧ هـ، في هامشه: «سمع من الأستاذ مد ظله».
٢٢. وسائل الوصول إلى مسائل الفصول، إبراهيم الحكيم الكيشي.
٢٣. اصطلاحات الصوفية، الشيخ عبد الرزاق الكاشي، أوائل ق ٩ هـ، ملكه محمد مكى بن محمد بن شمس الدين بن الحسن بن زين الدين من سلالة الشهيد السعيد العاملي سنة ١١٦٤ ق و محمد تقى دهمدار ١٠٣٤ ق.

٢٤. كتاب الاستقصاء في شرح طرق الحساب في مسائل الوصايا، من حساب الجبر والمقابلة وطرق الهندسة والعمل بطريق الخطأين والدينار والدرهم: الحسن بن حرب الجبوي الخوارزمي، ٨٤١ ق.
٢٥. نزهة الحدائق شرح «طبق المناطق» وهي صفحة تعرف منها تقاويم الكوكب السبعة، وآلة «لوح الاتصالات»، جمشيد بن مسعود بن محمود الطبيب الكاشي الملقب غياث، بخطه ٨١٨ ق.
٢٦. رسالة الدستور في صناعة الطب، تصنيف فخر الدين محمد الخجندی، ق ٩ هـ.
٢٧. رسالة الشيخ أبي سهل القوهي في معرفة مقدار البعد بين مركز الأرض و سكاّن الكوكب الذي ينقض بالليل، ق ٩ هـ.
٢٨. رسالة في ذكر استخراج تناسب الأعداد الستة، ق ٩ هـ.
٢٩. رسالة أقليدس في الميزان، ق ٩ هـ.
٣٠. رسالة لأبي الفتح عمر بن إبراهيم الخيامي في تقسيم ربع الدائرة.
٣١. رسالة في معرفة قوى الأدوية، بخط زين العابدين بن علي بن محمد الحسنی، ٨ شهر ربيع الآخر سنة ٨٥٥ ق.
٣٢. معراجنامه، بخط محمود بن علي بن علي عبدیل سنة ٦٧٩ ق، عليه حواش بخط المير الداماد.
٣٣. ترجمة تحرير أقليدس (بالفارسية)، للشيرازي، بخط علي الحافظ، ربيع الثاني سنة ٦٩٨ ق، عليه حواش بخط المترجم والمير السيد الشريف سنة ٧١٠ ق.
٣٤. مجموعات بالأقلام الستة (النسخ والثلث والرقاع والتوقيع والتعليق والريحاني) لمشاهير ذوى الخطوط المنسوبة ولا سيما ياقوت.

فهرست اجمالی چهارصد و نود نسخه خطی در کتابخانه وزیری یزد

به کوشش: فرید قاسملو

کتابخانه وزیری یزد یکی از کتابخانه‌های بزرگ ایران و تقریباً مهمترین آنها در مرکز ایران به شمار می‌آید. در مخازن این کتابخانه در حدود یکصد و بیست هزار جلد کتاب چاپی و در حدود ۴۴۰ جلد کتاب خطی (عموماً اهدا شده از سوی مشاهیر و فرهنگ دوستان یزدی) وجود دارد.

سنگ بنای این کتابخانه را مرحوم سید علی محمد وزیری موسوی با اهدای ۱۸۰۰ جلد کتاب چاپی و خطی خود در سال ۱۳۳۴ ش گذاشت. کتابخانه در بدو تأسیس در فضای کوچکی در کنار مسجد جامع یزد قرار داشت، تا سال ۱۳۴۹ ش در دو نوبت کتابخانه به محل جدید آن در کنار در ورودی مسجد منتقل و فضاهای جدیدی نیز به آن افزوده شد. در حال حاضر (۱۳۸۴ ش) نیز با خریداری چند قطعه زمین و خانه در پشت کتابخانه ساختمان جدیدی در حال ساخت و انضمام به فضای فعلی کتابخانه می‌باشد تا به ویژه برای نگهداری نسخ خطی مورد استفاده قرار گیرد.

مجموع کتابهای خطی کتابخانه وزیری حدود ۴۴۰ جلد می‌باشد که بخشی از آنها مجموعه اهدایی مرحوم وزیری، بخشی اهدایی بعضی دیگر از یزدی‌ها و تعدادی نیز خریداری شده می‌باشند و امروزه نیز کمابیش از طریق اهداء یا خریداری به تعداد آنها افزوده می‌شود. یکی از جدیدترین این مجموعه‌ها، مجموعه اهدایی خانواده مرحوم محمدعلی زاهدی نائینی، مشتمل بر ۷۳ کتاب خطی می‌باشد که در سال ۱۳۷۶ ش اهداء شده است. از مجموع کتابهای خطی این کتابخانه ۳۹۵۰ فقره آن در ۵ جلد فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد به

کوشش محمد شیروانی طی سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۸ ش معرفی شده است. پیش از آن، تعدادی از این دستنویس‌ها در مقاله‌ای با عنوان: فهرست چند نسخه خطی از کتابخانه‌های شهر یزد و اصفهان، به توسط مرحوم محمدتقی دانش‌پژوه در مجله نسخه‌های خطی، شماره چهارم، ۱۳۴۴ ش، صص ۴۸۰-۳۵۰ معرفی شده بود. جدیدترین فهرست این کتابخانه نیز فهرست مجموعه اهدائی مرحوم زاهدی نائینی می‌باشد که به توسط حسین مسرت در میراث اسلامی ایران، جلد ۷، ۱۳۷۷ ش، صص ۷۵۰-۷۳۱ به چاپ رسیده است.

فهرستی نیز از دستنویس‌های عربی این کتابخانه تهیه شده است. در این فهرست دستنویس‌های عربی این کتابخانه بر اساس جلد‌های پنج‌گانه فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری استخراج و معرفی شده‌اند. عنوان این فهرست چنین است:

محمد سعید الطریحی، فهرس مکتبه الوزیری یزد، بیروت، ۱۴۱۰ ق. ۳۷۷ ص.

کتابخانه وزیری در سال ۱۳۴۸ ش از سوی مؤسس و بانی آن وقف آستان قدس رضوی گشت و اکنون به صورت یکی از کتابخانه‌های اقماری کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی در آمده است (متن وقفنامه این کتابخانه در ابتدای جلد اول فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری، صص ۳۲-۲۱ عیناً به چاپ رسیده است). از نظر اهمیت نیز، گذشته از تعداد قابل ملاحظه نسخ خطی آن، با توجه به آثار مربوط به یزد و هم‌چنین مؤلفان یزدی تبار آنها درباره پژوهش‌های مربوط به یزد بسیار با اهمیت می‌باشد.

از باقی‌مانده نسخه‌های خطی این مجموعه (از شماره ۳۹۵۱ تا ۴۴۴۰) تاکنون هیچ فهرستی تهیه نشده بود و فهرستی که در این گزارش ارائه شده است، فهرست اجمالی دستنویس‌های باقی‌مانده می‌باشد. در این فهرست، همانگونه که ویژگی فهرستی اجمالی به حساب می‌آید، تنها به ذکر نام کتاب، مؤلف، موضوع، زبان و زمان تحریر نسخه (در صورت ذکر) پرداخته شده است. بدیهی است ویژگی‌های بیشتر نسخه‌شناسی - کتاب‌شناسی این تعداد باقی‌مانده باید در فهرست مفصل و اصلی آنها، که قاعدتاً جلد ششم فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری را تشکیل داده، ولی هنوز تهیه نشده است، ذکر گردد.

هم‌چنین قابل ذکر است که اگرچه در بسیاری موارد در فهرست حاضر سال تحریر این

نسخه‌ها نامعلوم و با قید «بی‌تا» به معنای بدون تاریخ تحریر ذکر گردیده اما بدیهی است با مطالعه و بررسی دقیق‌تر دستنویس‌ها و با قرائن نسخه‌شناسی این تاریخ‌ها نیز به دست خواهند آمد که البته مجال چنین بررسی در تهیه فهرستی اجمالی هیچ‌گاه به دست نیامده است.

در معرفی تاریخ تحریر دستنویس‌ها یا دیگر آگاهی‌هایی که به نحوی تاریخ یا تاریخ‌هایی در آنها ذکر شده، تمامی موارد با تاریخ هجری قمری می‌باشند. به جز این تاریخ‌های هجری شمسی با اختصار «ش» مشخص شده‌اند.

دیگر اختصاراتی که در این فهرست به کار رفته‌اند به شرح زیر می‌باشند:

بی‌تا: بدون تاریخ تحریر.

معاصر: تاریخ زندگی مؤلف به دست نیامد، اما تقریباً قرن ۱۴ شمسی می‌باشد.

به جز مجلات و فهرست‌هایی که در بالا ذکر شدند آثار زیر نیز هرکدام اطلاعی درباره کتابخانه وزیری یزد و کتابهای خطی آن به دست می‌دهند:

۱. کتابخانه وزیری یزد، نوشته محمود رستگار در مجله وحید، سال ۱۳۵۳ ش، ش ۱۲، صص ۲۰۲-۲۰۴.

۲. کتابخانه وزیری، نوشته هادی شریفی در گنجینه‌های دستنویس‌های اسلامی در ایران، ترجمه احمد رضا رحیمی ریس، تهران ۱۳۷۹ ش.

نویسنده این گزارش، مراتب قدرشناسی و سپاس خود را به حضور دوست و دانشمند عزیز، جناب آقای حسین مسرت به خاطر راهنمایی‌های بی‌نهایت سودمند در جریان تهیه گزارش تقدیم می‌دارد.

- تلخیص الاحکام در شرایع اسلام (فقه - حاشیه بر مکاسب (فقه - فارسی)
 فارسی)
 ناشناس
 مؤرخ ۱۳۹۸ ق.
 شماره ۳۹۵۱.
 شماره ۳۹۶۵.
 مؤرخ ۱۳۹۹ ق.
 (معاصر)
 مؤرخ ۱۳۹۹ ق.
 شماره ۳۹۶۵.
 قرآن مجید
 مؤرخ ۱۲۵۰ ق.
 شماره ۳۹۵۲.
 شماره ۳۹۶۶.
 مؤرخ ۱۳۳۱ ق.
 قرآن مجید
 دوره فرهنگ کردی - عربی (لغتنامه)
 دیوان حافظ (ادبیات - فارسی)
 ملا خلیل سلیمان خابوری
 مؤرخ ۱۹۷۵ م.
 در ۵ جلد.
 شماره ۳۹۵۳ تا ۳۹۵۷.
 تعلیقه علی فرائد الاصول حاج شیخ
 مرتضی انصاری (فقه - عربی)
 شیخ عباس بن محمد طواری یزدی
 (معاصر)
 مؤرخ ۱۳۹۹ ق.
 شماره ۳۹۶۸.
 مجموعه در عقائد بهائیت:
 ۱. اقدس و الواح (فارسی)
 حسینعلی بهاء (۱۲۳۳-۱۳۰۹ ق)
 ۲. عربی و بیان
 از محمد علی باب (۱۲۳۵-۱۲۶۶ ق)
 شماره ۳۹۵۸ تا ۳۹۶۴.
 بی تا.
 تحریر العروة الوثقی (فقه - عربی)
 شیخ عباس بن محمد طواری یزدی
 (معاصر)

- مؤرخ ۱۳۹۹ ق.
 شماره ۳۹۷۵.
 در سه جلد.
 شماره ۳۹۶۹ تا ۳۹۷۱.
 جنگ ادعیه (فارسی و عربی)
 بی تا.
 خلاصه المنهج (تفسیر - فارسی)
 فتح الله بن شکرالله کاشانی (۹۹۷ ق)
 مؤرخ ۱۱۰۹ ق.
 خلاصه منهج الصادقین خود اوست.
 شماره ۳۹۷۲.
 یادداشت‌هایی از چهل روز انقلاب
 شکوهمند اسلامی ایران (تاریخ - فارسی)
 یدالله طواری یزدی (معاصر)
 مؤرخ ۱۳۵۷ ش.
 دستنویسی از بخشی از یشتها به خط
 اوستایی
 بی تا.
 مجموعه:
 ۱. رسالة فی علم الباری تعالی (کلام - عربی)
 زاد المعاد (ادعیه - فارسی)
 محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
 ۲. دستور زبان ترکی (عربی و ترکی)
 احمد بن محمد حسینی
 بی تا.
 شماره ۳۹۷۴.
 صحیفه سجاده (ادعیه - عربی)
 مروی از حضرت سجاد (ع) راوی
 نجم‌الدین بهاء الشرف ابوالحسن علوی
 بی تا.
 شماره ۳۹۷۹.
 شماره ۳۹۷۶.
 شماره ۳۹۷۷.
 شماره ۳۹۷۳.
 شماره ۳۹۷۸.

- نجوم المسرد در ذکر علماء یزد (رجال -
فارسی و عربی) مورخ ۱۲۲۱ ق. شماره ۳۹۸۷.
- سید جواد مدرسی طباطبایی یزدی
(معاصر) دیوان واله (ادبیات - فارسی)
مورخ ۱۳۵۹ ش. محمد کاظم واله اصفهانی (۱۲۲۹ ق)
شماره ۳۹۸۰ بی تا. شماره ۳۹۸۸.
- سه دستنویس از قرآن مجید
هر سه بی تا. آخرین برنامه تکامل بشر (اخلاق - فارسی)
شماره ۳۹۸۱ تا ۳۹۸۴ شیخ عباس بن محمد طواری یزدی
(معاصر) بی تا. شماره ۳۹۸۹.
- داستان حضرت یوسف
(فارسی) بی تا. شماره ۳۹۸۵.
- زاد المسافرين
(اخلاق - فارسی) حسین بن عبدالعلی کرمانی مشهور به
مؤمن مؤمن نفایس الاخبار (اخبار - فارسی)
تحریر قرن ۱۳ هـ. شیخ عباس بن محمد طواری یزدی
شماره ۳۹۸۶ (معاصر) بی تا. شماره ۳۹۹۰.
- عین الحیات
(اخبار - فارسی) محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق) شماره ۳۹۹۱ و ۳۹۹۲.

- چهل حدیث از اصول کافی (حدیث -
فارسی) تفسیر سوره مائده (تفسیر - فارسی)
همو بی تا. شماره ۳۹۹۳.
- پرسشها و اشکالات
(اصول - فارسی) همو (عربی)
بی تا. شماره ۳۹۹۴.
- تلخیص الاقبال
(ادعیه - عربی) همو
مورخ ۱۴۰۴ ق. شماره ۳۹۹۵.
- خلاصة الفدیر
(حدیث - عربی) محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی (۳۲۸ ق)
همو بی تا. شماره ۳۹۹۶.
- تلخیص جامع السعادات
(اخلاق - عربی) همو
بی تا. شماره ۳۹۹۷.
- اختیارات ایام
(اخبار - فارسی) محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
بی تا. شماره ۴۰۰۲.
- جنگ در موضوع مقتل
(فارسی) همو بی تا. شماره ۴۰۰۰.
- الکافی
(اخبار - عربی) همو بی تا. شماره ۴۰۰۱.
- تعلیقه علی کتاب فهرست نجاشی (رجال -
عربی) همو بی تا. شماره ۳۹۹۹.

- دو نسخه از المطول (معانی و بیان - عربی) مورخ ۱۳۱۲ ق. شماره ۴۰۰۸
 سعدالدین مسعود تفتازانی (۷۲۲-۷۹۲ ق) نسخه اول بی تا. و دومی مورخ ۱۰۵۰ ق. شماره ۴۰۰۳ و ۴۰۰۴
 جنگ در موضوع اصول دین و دعا (عربی) بی تا. شماره ۴۰۰۹
 منتخب فوائد المشاهد (مواعظ - فارسی) محمدصادق بن ملا محمدعلی، مشهور به عرب مورخ ۱۳۱۹ ق. شماره ۴۰۰۵
 جنگ در موضوع تاریخ و اخبار (عربی) مورخ ۱۳۴۷ ق. شماره ۴۰۱۰
 جنگ اشعار (فارسی) مورخ ۱۳۴۶ ق. شماره ۴۰۰۶
 جنگ ادعیه (عربی) مورخ ۱۳۲۱ ق. شماره ۴۰۱۱
 منتخب الاحادیث و الاخبار (مواعظ - فارسی) صحیفه سجادیه (ادعیه - عربی) مروی حضرت سجاد علیه السلام راوی نجم الدین بهاء الشرف ابوالحسن علوی بی تا. شماره ۴۰۱۲
 مورخ ۱۳۳۰ ق. شماره ۴۰۰۷
 جنگ اشعار (فارسی و عربی) عقد الشرایع (فقه - عربی) ناشناس بی تا.

- بی تا. به خط مؤلف. شماره ۴۰۱۳
 شماره ۴۰۱۹
 مجموعه در پزشکی: (فارسی) کوهپایه و رودشتین (جغرافیای تاریخی - فارسی) ۱. طب نامی ۲. مجربات نامی ۳. مفردات نامی
 محمدحسن رجائی زفره ای (معاصر) مورخ ۱۳۶۲ ش. به خط مؤلف. شماره ۴۰۲۰
 هر سه از نظام الدین میرمحمد معصوم متخلص به نامی ترمذی (۹۴۴-۱۰۱۹ ق) مورخ ۱۲۶۷ ق. شماره ۴۰۱۴
 قرآن مجید بی تا. شماره ۴۰۲۱
 جنگ اشعار (فارسی و عربی) بی تا. شماره ۴۰۱۵
 مجمع الانوار (شعر - فارسی) علیخان ظهیرالدوله (۱۳۴۲ ق) مورخ ۱۳۲۴ ق. شماره ۴۰۲۲
 سه دستویس از قرآن مجید اولی بی تا. دومی مورخ ۱۰۹۵ و سومی مورخ ۱۲۴۷ ق. شماره ۴۰۱۶ تا ۴۰۱۸
 مقدمه إلحاح الملحین (احکام - فارسی) محمد عرب نژاد یزدی (معاصر) مورخ ۱۳۸۹ ق. در دو جلد. شماره ۴۰۲۳ و ۴۰۲۴
 اخوانیات و مکاتبات منظوم (اشعار - فارسی) علی باقرزاده متخلص به بقا (معاصر)

قرآن مجید	بی تا.	شماره ۴۰۲۵.	بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق)	مفتاح الفلاح (ادعیه - عربی)	مورخ ۱۲۵۵ ق.	شماره ۴۰۳۱.
جنگ ادعیه	بی تا.	شماره ۴۰۲۶.	دعای ابو حمزه ثمالی (عربی)	مغنی اللیب (نحو - عربی)	مورخ ۱۲۶۷ ق.	شماره ۴۰۳۲.
جنگ ادعیه	بی تا.	شماره ۴۰۲۸.	حیات النفس (عربی)	احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق)	بی تا.	شماره ۴۰۳۳.
بیاض اشعار پاره ای از شعرای فارسی زبان	مورخ ۹۹۳ ق.	شماره ۴۰۲۹.	مجموعه:	اختیارات در احکام نجوم (نجوم - عربی)	ناشناس	
رسالة فی الخطب	از حسین بن عبدالعلی یزدی	بی تا.	شماره ۴۰۳۰.	متخب اللغات العربیة (ادب - عربی)	ناشناس	
				شرح القصیده العینیه لحمیری (ادب - عربی)	محمد حسین بن ابراهیم	

۴. ادعیه و مناجات (عربی)	۵. الفوائد الصمدیة (نحو - عربی)	بی تا.	شماره ۴۰۳۴.	شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق)	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۱. ترجمه توحید الرضا (فقه - فارسی)	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ق)	قرآن مجید	بی تا.	مناجات نامه (ادعیه - عربی)	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۲. مناجات نامه (ادعیه - عربی)	خواجه عبدالله انصاری (۴۸۱ ق)	قرآن مجید	بی تا.	۳. آداب المتعلمین (اخلاق - عربی)	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۱. سرمایه ایمان (حکمت - فارسی)	عبدالرزاق بن علی لاهیجی (۱۰۵۱ ق)	قرآن مجید	بی تا.	خواجه نصیرالدین طوسی (۵۹۷-۶۷۲ ق)	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۲. رسالة فی علم الواجب (حکمت - عربی)	شمس الدین محمد معروف به شمسای گیلانی (قرن ۱۱ هـ)	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۳. شرح دعای سمات (ادعیه - فارسی)	عبدالرحیم بن یونس دماوندی (۱۱۵۶ ق)	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۱. التصریف (صرف - عربی)	عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی (۶۵۵ ق)	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۲. عوامل منظوم (نحو - عربی)	ناشناس	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۳. شرح العوامل (نحو - عربی)	محمد کریم بن ابراهیم خان کرمانی (۱۲۸۸ ق)	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.
۴. الهدایة (نحو - عربی)	عبدالجلیل بن فیروز غزنوی	قرآن مجید	بی تا.	مورخ ۱۲۵۲ ق.	مجموعه:	مورخ ۱۲۹۱ ق.	شماره ۴۰۳۶.

- کفایة الایتام فی معرفة الاحکام (فقه - فارسی) - مؤرخ ۱۲۹۵ ق. شماره ۴۰۴۴.
- سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی بروجردی کشفی (۱۱۸۹-۱۲۶۷ ق) مؤرخ ۱۲۶۷ ق. شماره ۴۰۴۰.
- جامع مفیدی (تاریخ - فارسی) - شماره ۴۰۴۵ و ۴۰۴۶.
- محمد بن محمود مفیدی مستوفی بافقی (زنده در ۱۰۹۱ ق) بی تا. شماره ۴۰۴۱.
- المختارات من الرسائل (ادبیات - فارسی) - ناشناس - مؤرخ ۱۳۸۹ ق. شماره ۴۰۴۲.
- جنات وصال (فقه - عربی) - سید یحیی مجتهد یزدی - شرح شرایع الاسلام - مؤرخ ۱۲۸۰ ق. شماره ۴۰۴۸.
۱. شرح کبری فی المنطق (منطق - فارسی) - محمد بن محمود حسینی یزدی - ۲. خلاصة الحساب (ریاضیات - عربی) - بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق) مؤرخ ۱۲۸۰ ق. شماره ۴۰۴۸.

- مجموعه: زیادة البیان فی براهین احکام القرآن - (تفسیر - عربی) - احمد بن محمد مقدس اردبیلی (۹۹۳ ق) بی تا. ۱. حل الرموز و مفتاح الكنوز (عرفان - عربی) - ناشناس - ۲. الدور و الفرر (اخبار - عربی) - شماره ۴۰۵۴.
- آمدی (۵۱۰ ق) مؤرخ ۹۵۲ ق. شماره ۴۰۴۹.
- مفتاح الاحکام (فقه - عربی) - احمد بن مهدی نراقی (۱۲۴۵ ق) بی تا. شماره ۴۰۵۵.
- قرآن مجید دو دستنویس، هر دو بی تا. شماره ۴۰۵۰ و ۴۰۵۱.
- جواهر مکنونه (ادعیه - فارسی) - ملا مصطفی بن محمد خویی (قرن ۱۳ هـ) مؤرخ ۱۲۵۳ ق. شماره ۴۰۵۶.
- شرح الاربعین (اخبار - عربی) - بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق) بی تا. شماره ۴۰۵۲.
- الاربعون حدیثا (حدیث - عربی) - محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق) بی تا. شماره ۴۰۵۷.
- اختیارات الایام (اخبار - فارسی) - محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق) مؤرخ ۱۲۶۲ ق. شماره ۴۰۵۳.
۱. رسالة فی السهو و الشک (فقه - عربی) - ابراهیم بن سلیمان بحرانی

۲. اللعة الجليلة في معرفة النبوة (فقه -
عربی)
ابوالعباس احمد بن فهد حلی (۸۴۱ق)
۳. جواهر الكلمات في صيغ العقود و
الایقاعات (فقه - عربی)
مفلح بن حسین صیمری (قرن ۱۰هـ)
۴. صیغ العقود والایقاعات (فقه - عربی)
نورالدین علی بن حسین بن عبدالعلی
محقق کرکی (۹۴۰ق)
موزخ ۹۹۰ق.
شماره ۴۰۵۸.
- اختیار الرجال (رجال - عربی)
شیخ الطایفه ابی جعفر محمد بن حسن بن
علی طوسی (۳۸۵-۴۶۰ق)
بی تا.
شماره ۴۰۵۹.
- مجموعه:
۱. شرح دعای جوشن کبیر (ادعیه - عربی)
حاج ملا هادی بن مهدی سبزواری (۱۲۸۹ق)
۲. حاشیه شرح التجرید الجدید (کلام -
عربی)
شمس الدین محمد بن احمد خفری
(۹۵۷ق)
۳. شرح الفاظ غریبه دیوان حافظ (ادبیات -
فارسی)
ناشناس
۴. در معنی نی و حکایت شکایت
وی (ادبیات - فارسی)
نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ق)
موزخ ۱۲۶۵ق.
شماره ۴۰۶۰.
- تنبيه الغافلین (مواعظ - فارسی)
حاج علی محمودآبادی یزدی (قرن ۱۳هـ)
بی تا.
شماره ۴۰۶۱.
- الاستبصار فیما اختلف فيه من
الاخبار (اخبار - فارسی)
شیخ الطایفه ابی جعفر محمد بن حسن بن
علی طوسی (۳۸۵-۴۶۰ق)
بی تا.
شماره ۴۰۶۲.
- تحفة الزائر (ادعیه - فارسی)
محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ق)
بی تا.
شماره ۴۰۶۳.

- حق الیقین (عقاید - فارسی)
همو
اخبار در اصول دین.
بی تا.
شماره ۴۰۶۴.
- التعلیقة السجّادية (شرح من لا یحضره
الفقیه) (اخبار - عربی)
مرادعلی خان تفرشی (۱۰۵۱ق)
بی تا.
شماره ۴۰۶۵.
- رساله در بیان قواعد و آداب توپخانه به
قانون فرانسه (علوم نظامی - فارسی)
علی مترجم (احتمالاً علی بخش قاجار)
ترجمه به فارسی.
بی تا.
شماره ۴۰۶۶.
- حاشیه شرح مختصر الاصول ابن حاجب
عضدی (اصول - عربی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی
(۷۹۱ق)
موزخ ۸۲۲ق.
شماره ۴۰۶۷.
- جامع المقاصد فی شرح قواعد الاحکام
علامه حلی (فقه - عربی)
نورالدین علی بن حسین بن عبدالعلی
محقق کرکی (۹۴۰ق)
موزخ ۱۱۲۴ق.
شماره ۴۰۶۸.
- شرح الزيارة الجامعة (ادعیه - عربی)
احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ق)
بی تا.
شماره ۴۰۶۹.
- مجموعه:
۱. رساله فی جواز اخذ جوائز الحکام (فقه
- عربی)
حسین بن عبدالصمد عاملی
۲. رساله فی الماء المغصوب (فقه - عربی)
محمد بن حسن استرآبادی
۳. تخفیف العباد فی بیان احوال الاجتهاد
(اصول - عربی)
زین الدین بن علی شهید ثانی (۹۱۱-۹۶۵ق)
۴. شرح وافیه الاصول (اصول - عربی)
سید مهدی بن سید مرتضی بحر العلوم
طباطبایی (۱۲۱۲ق)

۵. رساله در جواب اعتراض پوشیدن لباس متعارف (فارسی) تاریخ چهارده معصوم (تاریخ اسلام - فارسی) ناشناس
مورخ ۱۲۳۴ ق. بی تا. شماره ۴۰۷۰. شماره ۴۰۷۴.
- متهی المطلب فی تحقیق المذهب (فقه - عربی) جنگ اشعار (فارسی) بی تا. شماره ۴۰۷۵.
- حسن بن یوسف بن مطهر، علامه حلی (۷۲۶ ق) الاستبصار فیما اختلف فيه من الاخبار (اخبار - عربی) بی تا. شماره ۴۰۷۱.
- ذکری الشیعة فی احکام الشریعة (فقه - عربی) علی طوسی (۳۸۵-۴۶۰ ق) مورخ ۱۰۶۸ ق. شماره ۴۰۷۶.
- محمد بن مکی شهید اول (۷۸۶ ق) مواعظ (مواظ - فارسی) حسین بن عبدالعلی کرمانی ملقب به مومن بی تا. شماره ۴۰۷۲.
- مفاتیح الاصول (اصول - عربی) سید محمد مجاهد بن علی طباطبایی (۱۲۴۲ ق) سرور المؤمنین (تاریخ اسلام - فارسی) احمد بن محمد حسینی یزدی اردکانی بی تا. شماره ۴۰۷۳.

- (قرن ۱۳ هـ) قرآن مجید مورخ ۱۲۶۶ ق. بی تا. شماره ۴۰۸۳. شماره ۴۰۷۸.
- زاد المعاد (ادعیه - فارسی) حق البقین (عقاید - فارسی) محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق) بی تا. شماره ۴۰۸۴. شماره ۴۰۷۹.
- تحفة الزائر (ادعیه - فارسی) الوافی (اخبار - عربی) همو محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) بی تا. شماره ۴۰۸۵. شماره ۴۰۸۰.
- قرآن مجید طباشیر الحکمة (عرفان - فارسی) بی تا. شماره ۴۰۸۶. شماره ۱۱۵۷ ق).
- محمد جعفر بن محمد طاهر خراسانی (۱۱۵۷ ق) حملة حیدری (مثنوی - فارسی) ملا رفیعا باذل مشهدی (۱۱۲۳ ق) مورخ ۱۲۵۷ ق. شماره ۴۰۸۷.
- حديقة الشيعة (اخبار - فارسی) احمد بن محمد مقدس اردبیلی (۹۹۳ ق) بی تا. شماره ۴۰۸۲.
- نهج البلاغه (اخبار - عربی) بی تا. شماره ۴۰۸۸.

قرآن مجید

مورخ ۱۲۳۱ ق.

بی تا.

شماره ۴۰۹۳.

شماره ۴۰۸۹.

شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

ابوالقاسم نجم الدین جعفر بن حسن

معروف به محقق حلی (۶۷۶ ق)

مجموعه:

۱. حلیۃ المتقین

(اخبار - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

مورخ ۹۶۹ ق.

شماره ۴۰۹۴.

۲. تذکر الآخره

(اخبار - فارسی)

ملا محمد علی واعظ کاشانی

مورخ ۱۱۸۲ ق.

قرآن مجید

بی تا.

شماره ۴۰۹۵.

شماره ۴۰۹۰.

محرق القلوب

(اخبار - فارسی)

مهدی بن ابوذر نراقی (۱۲۰۹ ق)

بی تا.

مورخ ۱۲۹۲ ق.

شماره ۴۰۹۶.

شماره ۴۰۹۱.

فوائد در علم جفر

(علوم غریبه - فارسی)

ناشناس

بی تا.

شماره ۴۰۹۷.

تحریر قرن ۱۲ هـ.

شماره ۴۰۹۲.

مجموعه:

۱. حاشیه تحریر القواعد المنطقية (منطق -

عربی)

(اخبار - فارسی)

میر سید شریف گرگانی (۸۱۶ ق)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

۲. تحریر القواعد المنطقية فی شرح

(۱۲۶۲ ق)

الرسالة الشمسية

(منطق - عربی)

بی تا.

قطب الدین محمد بن محمد رازی

(قرن ۸ هـ)

بی تا.

شماره ۴۱۰۲.

حاشیه فوائد الضیائیة

(نحو - عربی)

سید نعمت الله بن عبدالله جزائری (۱۱۱۲ ق)

مورخ ۱۲۶۱ ق.

شماره ۴۰۹۸.

نصایح الشيعة

(اخبار - فارسی)

شماره ۴۱۰۳.

ناشناس

مورخ ۱۲۶۳ ق.

شماره ۴۰۹۹.

الشافیة

(صرف - عربی)

ابو عمرو عثمان بن عمر معروف به ابن

حاجب نحوی مالکی (۶۴۶ ق)

مورخ ۱۲۰۵ ق.

شماره ۴۱۰۴.

النافع فی مختصر الشرايع

(فقه - عربی)

نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن حلی،

محقق اول (۶۷۶ ق)

بی تا.

شماره ۴۱۰۰.

زاد المعاد

(ادعیه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

بی تا.

شماره ۴۱۰۵.

الدرة الغرورية

(منظومه در فقه - عربی)

سید محمد مهدی بن مرتضی بحر العلوم

طباطبایی (۱۲۱۲ ق)

بی تا.

شماره ۴۱۰۱.

جنگ در موضوع ادعیه

(عربی)

بی تا.

شماره ۴۱۰۶.

بختیار نامه

(داستان - فارسی)

ناشناس

بی تا.

شماره ۴۱۰۷.

منهاج الهدایة الى احکام الشريعة (فقه -

عربی)

محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی

مجموعه ادعیه و راز و نیازها با عناوین
ذات لایزال، بارالها و یکتای
بی‌همتا (فارسی)
شماره ۴۱۱۴.
بی‌تا.
اصفهانی (قرن ۱۳ هـ)
حسین مسرت
مورخ ۱۳۹۸ ق.
شماره ۴۱۰۸ تا ۴۱۱۰.
تفسیر سوره کوثر (تفسیر - عربی)
سید علی محمد باب (۱۲۳۵-۱۲۶۶ ق)
بی‌تا.
شماره ۴۱۱۱.
کلمات مکنونه (عقائد بهائیت - عربی)
حسینعلی بهاء (۱۲۳۳-۱۳۰۹ ق)
مورخ ۱۳۳۸ ق.
شماره ۴۱۱۲.
تفسیر سوره کوثر (تفسیر - عربی)
سید علی محمد باب (۱۲۳۵-۱۲۶۶ ق)
مورخ ۱۳۵۲ ق.
شماره ۴۱۱۳.
جامع المعجزات (تاریخ اسلام - فارسی)
نورالدین محمد بن ابوالقاسم حبیب واعظ

دیوان فدایی یزدی (فارسی)
سید یحیی فرزند محمدعلی وامق فدایی
یزدی (۱۲۸۲ ق)
بی‌تا.
شماره ۴۱۱۷.
الصابی (تفسیر - عربی)
محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۶۱ ق)
مورخ ۱۱۲۸ ق.
شماره ۴۱۱۸.

قرآن مجید
بی‌تا.
شماره ۴۱۱۹.
مترجم و شارح ناشناس
بی‌تا.
شماره ۴۱۲۳.
احکام الاعوام (نجوم - فارسی)
علی‌شاه بن محمد قاسم خوارزمی معروف
به علاء منجم بخاری (۶۹۵ ق)
بی‌تا.
شماره ۴۱۲۰.
بحار الانوار (اخبار - عربی)
محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
جلد ۱۲.
بی‌تا.
شماره ۴۱۲۵.
مختصر المعانی (معانی و بیان - عربی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی
(۷۹۲ ق)
مورخ ۱۲۵۷ ق.
شماره ۴۱۲۲.
دیوان شریف رضی (ادبیات - عربی)
از ابوالحسن محمد بن حسین شریف رضی
حسینی (۴۰۶ ق)
بی‌تا.
شماره ۴۱۲۶.
ترجمه و شرح شهاب الاخبار (اخبار - فارسی)
اصل از ابو عبدالله محمد بن سلامه (۴۵۴ ق)
شماره ۴۱۲۷.
جنگ ادعیه (عربی و فارسی)
بی‌تا.
شماره ۴۱۲۷.

- لیلی و مجنون (ادبیات - فارسی) شماره ۴۱۳۳
مکتبی شیرازی (۹۰۰ یا ۹۱۶ ق)
بی تا.
شماره ۴۱۲۸.
- برهان قاطع (لغت - فارسی)
محمد حسین بن خلف تبریزی (قرن ۱۱ هـ)
تألیف ۱۰۶۲ ق.
بی تا.
شماره ۴۱۳۴.
- دیوان نظامی (ادبیات - فارسی) بی تا.
احمد بن الیاس نظامی گنجوی (پس از ۶۰۷ ق)
بی تا.
شماره ۴۱۲۹.
۱. رساله در تجوید (ادبیات - فارسی)
مهر علی قادری
۲. النافع يوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر (کلام - عربی)
ابو عبدالله شرف الدین مقداد بن عبدالله سیوری معروف به فاضل مقداد (۸۲۶ ق)
۳. نظم تهذیب المنطق تفتازانی (منطق - عربی)
شرح دعای جوشن صغیر (ادعیه - عربی) بی تا.
ناشناس
بی تا.
شماره ۴۱۳۱.
- دوازده امام - (ادعیه - عربی) بی تا.
سید محمد کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)
بی تا.
شماره ۴۱۳۵.

- ارکان التوحید (اخبار - فارسی) مورخ ۱۲۵۳ ق.
سید رضا بن ابی الحسن حسینی حیدری شماره ۴۱۴۰.
بی تا.
شماره ۴۱۳۶.
- قرآن مجید
دو دستنویس، اولی بی تا. و دومی مورخ ۱۰۰۰ ق.
ارکان التوحید (اخبار - فارسی) شماره ۴۱۴۱ و ۴۱۴۲.
بی تا.
شماره ۴۱۳۶.
- مجموعه:
۱. العوامل المائة (نحو - عربی)
عبد القاهر بن عبدالرحمن جرجانی (۴۷۱ ق)
سرور المؤمنین در مناقب امیر المؤمنین (اخبار - فارسی) بی تا.
سید احمد بن محمد حسینی یزدی اردکانی (قرن ۱۲ هـ)
۲. شرح العوامل (نحو - عربی) ناشناس
مورخ ۱۲۴۰ ق.
مورخ ۱۲۸۷ ق.
شماره ۴۱۴۳.
در دو جلد.
شماره ۴۱۳۷ و ۴۱۳۸.
- شیمی و فیزیک (علوم جدید - فارسی)
علی اکبر توسلی (معاصر)
مورخ ۱۳۴۳ ش.
شماره ۴۱۴۴.
- قرآن مجید
بی تا.
شماره ۴۱۳۹.
- زاد المعاد (ادعیه - فارسی) شرح نهج البلاغه (اخبار - عربی)
محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
عزالدين عبدالصمد بن هبة الله بن محمد بن

- محمد بن ابی الحديد (٦٥٥ق)   محمد بن مرتضی فیض کاشانی (١٠٩١ق)
موزخ ١١٢٠ق.   موزخ ١٢٥٣ق.
شماره ٤١٤٥.   دردو جلد.
شماره ٤١٤٩ و ٤١٥٠.
- جنة الامان الواقية و جنة الايمان
الباقية   (ادعيه - عربی)
تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی (٩٠٥ق)
بی تا.
شماره ٤١٤٦.
- الصحيح في اللغة   (لغت - عربی)
ابونصر اسماعیل بن حماد جوهری فارابی
(٣٩٣ق)
بی تا.
شماره ٤١٤٧.
- المطول في شرح تلخيص المفتاح (معانی
و بیان - عربی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی
(٧٩٢ق)
بی تا.
شماره ٤١٥٢.
- الروضة البهية في شرح اللمعة
الدمشقية   (فقه - عربی)
زین الدین بن علی بن احمد شهیدثانی
(٩٦٥ق)
موزخ ١٠٣٠ق.
شماره ٤١٥٣.
- الشافی   (تفسیر - عربی)

- المطول في شرح تلخيص المفتاح (معانی
و بیان - عربی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی
(٧٩٢ق)
بی تا.
شماره ٤١٥٤.
- منهاج الهداية الى احكام الشريعة (فسقه -
عربی)
محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی
خراسانی (١٢٦١ق)
موزخ ١٢٦١ق.
شماره ٤١٥٨.
- القواعد و الفوائد   (فقه - عربی)
محمد بن مکی عاملی، شهیداول (٧٨٦ق)
بی تا.
شماره ٤١٥٩.
- منهاج الهداية الى احكام الشريعة (فسقه -
عربی)
محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی
خراسانی (١٢٦١ق)
بی تا.
شماره ٤١٦٠.
- قواعد الاحكام في معرفة الحلال و الحرام
(فقه - عربی)
حسن بن یوسف بن مطهر علامه حلی
(٧٢٦ق)
بی تا.
شماره ٤١٦١.
- من لا يحضره الفقيه   (اخبار - عربی)
ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی
بن بابویه قمی، شیخ صدوق (٣٨١ق)
بی تا.
شماره ٤١٥٥.
- خزائن جواهر القرآن   (تفسیر - عربی)
علی قلی بن قرچقای خان (قرن ١١هـ)
بی تا.
شماره ٤١٥٦.
- من لا يحضره الفقيه   (اخبار - عربی)
ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی
بن بابویه قمی، شیخ صدوق (٣٨١ق)
موزخ ١٠٤٨ق.
شماره ٤١٥٧.

اصلاح العمل	(فقه - فارسی)	(۱۱۶۱-۱۲۳۱ق)
محمد بن علی طباطبایی معروف به سید محمد مجاهد (۱۲۴۲ق)	مورخ ۱۲۵۹ق.	کتاب طهارت.
ترجمه از حسن بن محمد علی یزدی	شماره ۴۱۶۶.	
مورخ ۱۲۴۱ق.		
شماره ۴۱۶۲.		
رياض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل	(فقه - عربی)	
مورخ ۱۲۶۰ق.	کتاب زکات.	
شماره ۴۱۶۷.		
رياض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل	(فقه - عربی)	
مورخ ۱۲۶۱ق.	کتاب تجارت.	
شماره ۴۱۶۸.		
شرایع الاسلام	(فقه - عربی)	
ابوالقاسم نجم الدین جعفر بن حسن معروف بن محقق حلی (۶۷۶ق)	بی تا.	
شماره ۴۱۶۵.		
رياض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل	(فقه - عربی)	
مورخ ۱۲۶۲ق.	کتاب نکاح.	
شماره ۴۱۶۹.		
رياض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل	(فقه - عربی)	
مورخ ۱۲۶۹ق.		

رساله در علم خطوط (علوم غریبه - فارسی)	کتاب میراث.	شماره ۴۱۷۰.
عبد الخالق بن عبدالرحیم یزدی		
بین تا.	(اخبار - فارسی)	
شماره ۴۱۷۵.	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ق)	
بین تا.		
شماره ۴۱۷۱.		
ارشاد الاذهان الی احکام الایمان (فقه - عربی)		
حسن بن یوسف بن مطهر، علامه حلی	(فقه - عربی)	
(۶۴۸-۷۲۶ق)	کریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۲۵-۱۲۸۸ق)	
مورخ ۷۳۰ق.	مورخ ۱۲۸۵ق.	
شماره ۴۱۷۶.	شماره ۴۱۷۲.	
کاشف الحق	(حکمت و کلام - فارسی)	
ابو عبدالله محمد بن محمد بن مکی شهید اول (۷۸۶ق)	معزالدین محمد اردستانی (۱۰۵۸ق)	
بین تا.	بین تا.	
شماره ۴۱۷۳.		
شماره ۴۱۷۷.		
مواعظ	(مواعظ - فارسی)	
ترجمه کتاب جمع جامع (نحو - فارسی)	حسین بن علی عبدالعلی کرمانی ملقب به مؤمن	
سید محسن بن سید محمد صالح کرمانی	بین تا.	
شماره ۴۱۷۸.	شماره ۴۱۷۴.	

شرح التصريف	(صرف - عربی)	مفتاح الخزائن	(پزشکی - فارسی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی		حاج زین الدین عطار بن حسین انصاری	
(۷۹۱ ق)		(۸۰۶ ق)	
مورخ ۱۱۶۰ ق.		بی تا.	
شماره ۴۱۷۹.		شماره ۴۱۸۵.	
قرآن مجید		رساله در صاويل فقه	(عربی)
دو دستنویس، هر دو بی تا.		ناشناس	
شماره ۴۱۸۰ و ۴۱۸۱.		بی تا.	
حياة القلوب	(اخبار - فارسی)	شماره ۴۱۸۶.	
محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)			
بی تا.		مغنی اللیب عن کتاب الاعاریب (نحو -	
شماره ۴۱۸۲.		عربی)	
مهیج الاحزان و موقد النیران فی قلوب		ابو محمد عبدالله بن یوسف بن هشام	
اهل الایمان	(اخبار - فارسی)	انصاری (۷۶۲ ق)	
ملا حسین بن محمد یزدی (قرن ۱۳ هـ)		مورخ ۱۲۲۲ ق.	
مورخ ۱۲۶۳ ق.		شماره ۴۱۸۷.	
شماره ۴۱۸۳.			
جنگ در موضوع نوحه و مرثیه		شرح النموذج	(نحو - عربی)
بی تا.		عمادالدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی	
شماره ۴۱۸۴.		(۶۴۷ ق)	
		مورخ ۱۲۷۱ ق.	
		شماره ۴۱۸۸.	

مجموعه:	نهاية المرام	(فقه - عربی)
۱. شرح حکمة العین	محمد بن علی موسوی حسینی	
(حکمت - عربی)	بی تا.	
شمس الدین محمد بن مبارکشاه بخارایی	شماره ۴۱۹۲.	
(۷۴۰ ق)		
۲. شرح رسالة العلم		(حکمت - عربی)
خواجه نصیرالدین محمد بن محمد بن	- از شماره ۴۱۹۳ تا شماره ۴۲۳۷. جملگی	
حسن طوسی (۶۷۲ ق)	نسخه ها به خط مؤلف:	
۳. فصوص الحکمه	تفسیر سوره حمد	(تفسیر - عربی)
(حکمت - عربی)	شیخ عباس بن محمد طواری یزدی	
ابونصر محمد بن احمد فارابی (۳۳۸ ق)	(معاصر)	
بی تا.	مورخ ۱۴۰۴ ق.	
شماره ۴۱۸۹.	شماره ۴۱۹۳.	
کتاب در فقه	تفسیر سوره آل عمران	(تفسیر - عربی)
(فقه - فارسی)	همو	
محمد تقی برغانی معروف به شهید ثالث	مورخ ۱۴۰۵ ق.	
(۱۲۶۴ ق)	شماره ۴۱۹۴.	
بی تا.		
شماره ۴۱۹۰.	تفسیر سوره انعام	(تفسیر - عربی)
	همو	
مرشد العوام	مورخ ۱۴۰۶ ق.	(فقه - فارسی)
ابوالقاسم بن حسن معروف به میرزای قمی	شماره ۴۱۹۵.	
(۱۲۳۱ ق)		
بی تا.	تفسیر سوره انعام	(تفسیر - عربی)
شماره ۴۱۹۱.	همو	

مورخ ۱۴۰۶ ق.	همو	
شماره ۴۱۹۵.	مورخ ۱۴۰۷ ق.	
	شماره ۴۲۰۰.	
تفسیر سوره توبه	(تفسیر - عربی)	
همو	تفسیر سوره سجده	(تفسیر - عربی)
مورخ ۱۴۰۵ ق.	همو	
شماره ۴۱۹۶.	مورخ ۱۴۰۷ ق.	
	شماره ۴۲۰۱.	
تفسیر سوره مائده	(تفسیر - عربی)	
همو	تفسیر سوره الرحمن	(تفسیر - عربی)
مورخ ۱۴۰۶ ق.	همو	
شماره ۴۱۹۷.	مورخ ۱۴۰۷ ق.	
	شماره ۴۲۰۲.	
تفسیر سوره انبیاء	(تفسیر - عربی)	
همو	تفسیر سوره قیامت	(تفسیر - عربی)
مورخ ۱۴۰۶ ق.	همو	
شماره ۴۱۹۸.	مورخ ۱۴۰۷ ق.	
	شماره ۴۲۰۳.	
تفسیر سوره نمل	(تفسیر - عربی)	
همو	شرح نهج البلاغه	(اخبار - فارسی)
مورخ ۱۴۰۷ ق.	شیخ عباس بن محمد طواری یزدی	
شماره ۴۱۹۹.	مورخ ۱۴۰۸ تا ۱۴۱۰ ق.	
	یک دوره کامل در ۹ جلد.	
تفسیر سوره سباء	(تفسیر - عربی)	شماره ۴۲۰۴ تا ۴۲۱۲.

شرح صحیفه سجادیه	(ادعیه - فارسی)	منظومه در فضائل اهل البيت (ع)	(فارسی)
همو		همو	
مورخ ۱۴۱۰ ق.		دردو جلد، هر دو مورخ ۱۴۰۷ ق.	
دردو نسخه.		شماره ۴۲۱۹ و ۴۲۲۰.	
شماره ۴۲۱۳ و ۴۲۱۴.			
اختیارات اعیان الشیعه	(رجال - عربی)	منظومه فی علم کلام	(کلام - عربی)
همو		همو	
مورخ ۱۴۰۹ ق.		مورخ ۱۴۰۴ ق.	
شماره ۴۲۱۵.		شماره ۴۲۲۱.	
تعليقة على كشف المراد	(کلام - عربی)	منظومه فی علم فقه	(فقه - عربی)
همو		همو	
مورخ ۱۴۰۴ ق.		بی تا.	
شماره ۴۲۱۶.		شماره ۴۲۲۲.	
تعليقة على الشرايع	(فقه - عربی)	منظومه فی علم اخلاق	(اخلاق - عربی)
همو		همو	
مورخ ۱۴۰۳ ق.		مورخ ۱۴۰۸ ق.	
شماره ۴۲۱۷.		شماره ۴۲۲۳.	
تعليقة على كتاب الطهارة	(فقه - عربی)	منظومه فی احوال العلماء	(رجال - عربی)
همو		همو	
مورخ ۱۴۰۹ ق.		مورخ ۱۴۰۴ ق.	
شماره ۴۲۱۸.		دردو جلد.	
		شماره ۴۲۲۴ و ۴۲۲۵.	

شرح منظومه زیادة العقائد (اصول - عربی)	مورخ ۱۴۰۹ ق.	همو
	شماره ۴۲۳۰.	
	مورخ ۱۴۰۷ ق.	
	شماره ۴۲۲۶.	
رساله رموز موفقیت (اصول - فارسی)		همو
	مورخ ۱۴۱۰ ق.	
	شماره ۴۲۳۱.	
رساله در ایمان (اصول - فارسی)		همو
	مورخ ۱۴۱۰ ق.	
	شماره ۴۲۲۷.	
رساله فرامین اسلام (فقه - فارسی)		همو
	بی تا.	
رساله ارزش و بزرگواری حضرت پیغمبر اسلام ﷺ (اصول - فارسی)	شماره ۴۲۳۲.	همو
	مورخ ۱۴۰۸ ق.	
	شماره ۴۲۲۸.	
رساله پرهیزگاری از دیدگاه قرآن (اصول - فارسی)	مورخ ۱۴۱۱ ق.	
	شماره ۴۲۳۳.	
رساله نکوهش بانوان (اصول - فارسی)		همو
	مورخ ۱۴۰۹ ق.	
	شماره ۴۲۲۹.	
رساله ارزش دانش (اصول - فارسی)		همو
	مورخ ۱۴۱۰ ق.	
	شماره ۴۲۳۴.	
رساله در احوال خود (زندگینامه - فارسی)		همو

مورخ ۱۴۱۰ ق.	حاشیه شرح تجرید (کلام - عربی)	
شماره ۴۲۳۵.	ناشناس	
	بی تا.	
	شماره ۴۲۴۰.	
حل مشكلات الاشارات و التنبيهات (فلسفه - عربی)		
شیخ عباس بن محمد طواری یزدی	المعجم فی آثار الملوك العجم (تاریخ - فارسی)	
بی تا.		
شماره ۴۲۳۶.	شرف الدین فضل الله بن عبدالله حسینی قزوینی (۷۴۰ ق)	
منتخب دیوان قضایی (ادبیات - فارسی)	بی تا.	
اصل دیوان از عبدالرحیم قضایی شعریاف یزدی (۱۲۵۳ ق)	شماره ۴۲۴۱.	
منتخب کننده ناشناس	شاهنامه فردوسی (ادبیات - فارسی)	
بی تا.	بی تا.	
شماره ۴۲۳۷.	شماره ۴۲۴۲.	
تلخیص تاریخ نبیل زرنندی (عقائد بهائیت - فارسی)	یک دسته گل دماغ پرور (جغرافیای تاریخی - فارسی)	
عبدالحمید اشراق خاوری (قرن ۱۳ هـ)	محمد حسین رجایی زفره ای (معاصر)	
بی تا.	به خط مؤلف.	
شماره ۴۲۳۸.	بی تا.	
	شماره ۴۲۴۳.	
قرآن مجید		
بی تا.	جلال العیون (تاریخ اسلام - فارسی)	
شماره ۴۲۳۹.	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)	

مورخ ۱۳۸۸ ق.	قرآن مجید	
شماره ۴۲۴۴.	مورخ ۱۲۰۰ ق.	
	شماره ۴۲۵۱.	
کلیات سعدی	(ادبیات - فارسی)	
بی تا.	عین الحیات	(اخبار - فارسی)
شماره ۴۲۴۵.	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)	
	بی تا.	
جنگ اشعار	(فارسی)	شماره ۴۲۵۲.
بی تا.		
شماره ۴۲۴۶.	مجموعه:	
	۱. الفیه	(فقه - عربی)
فرهنگ وفایی	(فرهنگنامه - فارسی)	ابو عبدالله محمد بن محمد بن مکی شهید
حسین وفایی (تألیف ۹۳۳ ق)	اول (۷۸۶ ق)	
بی تا.	۲. اصول دین و اعتقادات	(فارسی)
شماره ۴۲۴۷.	ناشناس	
	۳. تجوید	(فارسی)
زاد المعاد	(ادعیه - فارسی)	جارالله قاری
محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)	مورخ ۱۰۷۷ ق.	
بی تا.	شماره ۴۲۵۳.	
شماره ۴۲۴۸.	سرور المؤمنین	(تاریخ اسلام - فارسی)
قرآن مجید	سید احمد بن محمد حسینی اردکانی (پس از ۱۲۳۸ ق)	
دو دستنویس، هر دو بی تا.	مورخ ۱۲۶۰ ق.	
شماره ۴۲۴۹ و ۴۲۵۰.	شماره ۴۲۵۴.	

بیاض	(شعر - فارسی)	مورخ ۱۳۱۹ ق.
بی تا.		شماره ۴۲۶۰.
شماره ۴۲۵۵.		
الکافی	(اخبار - عربی)	سه رساله در عقائد بهائیت: (فارسی)
محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی (۳۲۸ ق)	۱. مناجات نامه	
بی تا.	عباس بن حسینعلی عبدالبهاء	
شماره ۴۲۵۶.	۲ و ۳. اشراقات و اقدس	
	از حسینعلی بهاء (۱۳۲۲-۱۳۰۹ ق)	
	بی تا.	
رساله در فلسفه	(عربی)	شماره ۴۲۶۱ تا ۴۲۶۳.
ناشناس		
بی تا.		
شماره ۴۲۵۷.	کتاب فارسی ششم ابتدایی	
	مورخ ۱۳۳۷ ش.	
	شماره ۴۲۶۴.	
هدایة العوام	(فقه - فارسی)	
محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۸۸ ق)		
بی تا.		
شماره ۴۲۵۸.	شرح رساله حقوق حضرت سجاد علیّه السلام	(اخلاق - فارسی)
	سید مصطفی میر تقی (معاصر)	
	مورخ ۱۳۷۰ ش.	
	شماره ۴۲۶۵.	
بیاض دعا	(عربی)	
مورخ ۱۱۱۸ ق.		
شماره ۴۲۵۹.		
تفسیر سوره حمد	(فارسی)	تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)
ناشناس	ابو جعفر محمد بن حسن طوسی شیخ الطایفه (۳۸۵-۴۶۰ ق)	

- مورخ ۱۰۷۰ ق. شماره ۴۲۶۶. مورخ ۱۲۶۳ ق. شماره ۴۲۷۱.
- مفاتیح الشرایع (فقه - عربی) محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) بی تا. جنگ مدیحه و مرثیه (فارسی) بی تا. شماره ۴۲۷۲.
- مورخ ۱۲۳۷ ق. شماره ۴۲۶۷. سی فصل در معرفت تقویم (نجوم - فارسی) محمد بن محمد خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ ق) شماره ۴۲۷۳.
- مجموعه چسند رساله فقهی و اصولی (عربی) بی تا. شماره ۴۲۶۸. مورخ ۱۲۳۳ ق. شماره ۴۲۷۳.
- صحیفه سجاده (ادعیه - عربی) مروی حضرت سجاد (ع)، راوی نجم الدین بهاء الشرف ابوالحسن علوی مورخ ۱۰۸۶ ق. شماره ۴۲۶۹.
- تمسک الصالحین (اخلاق - فارسی) محمد صالح بن محمد مهدی بی تا. شماره ۴۲۷۴.
- جنگ منشآت (فارسی) شرح الاسباب والعلامات (پزشکی - عربی) برهان الدین نفیس بن عوض کرمانی (تألیف ۸۲۷ ق) شماره ۴۲۷۵.
- اصول ملحمه (احکام نجوم - فارسی) حبیب بن نوح تفلیسی (۶۲۹ ق) مورخ ۱۲۶۳ ق. شماره ۴۲۷۵.

- کلمات الطریفة (اصول - عربی) محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) بی تا. شماره ۴۲۷۶. هدیه المهدویه (فقه - عربی) مجدالعلماء اردکانی (قرن ۱۳ هـ) بی تا. شماره ۴۲۸۱.
- القواعد و الفوائد (فقه - عربی) ابو عبدالله محمد بن مکی شهید اول (۷۸۶ ق) بی تا. شماره ۴۲۷۷. حاشیه بر مطول (معانی و بیان - عربی) احمد بن یحیی حفید تفتازانی (۹۱۶ ق) بی تا. شماره ۴۲۸۲.
- مجمع السعادات (فقه - فارسی) سید ابوالحسن سجادی بافقی مورخ ۱۳۵۱ ق. به خط مؤلف شماره ۴۲۷۸. القواعد و الفوائد (فقه - عربی) ابو عبدالله محمد بن مکی شهید اول (۷۸۶ ق) بی تا. شماره ۴۲۸۳.
- مجموعه: ۱. حاشیه بر شرایع (فقه - عربی) ناشناس ۲. مقدمه در نماز (فقه - فارسی) ناشناس بی تا. شماره ۴۲۸۴.
- حملة حیدری (مثنوی - فارسی) ملا بمانعلی راجی کرمانی (قرن ۱۳ هـ) بی تا. شماره ۴۲۸۰. جنگ اشعار و مواظ (فارسی) بی تا. شماره ۴۲۸۵ و ۴۲۸۶.

مکاتیب	(عقائد بهائیت - فارسی)	قرآن مجید
عباس بن حسینعلی عبدالبهاء (۱۲۶۰ - ۱۳۴۰ ق)	بی تا.	شماره ۴۲۹۲.
بی تا.		
شماره ۴۲۸۷.		النافع فی مختصر الشرایع (فقه - عربی)
		نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن حلی،
رساله در رد بهائیت	(فارسی)	محقق اول (۶۷۶ ق)
ناشناس		بی تا.
بی تا.		شماره ۴۲۹۳.
شماره ۴۲۸۸.		
ابواب الهدی	(فقه - عربی)	جنگ ادعیه
مهدی اصفهانی (۱۳۰۲-۱۳۶۵ ق)		احمد صبوری
بی تا.		بی تا.
شماره ۴۲۸۹.		به خط مؤلف
		در ۴ جلد.
جنة الامان الواقية و جنة الامان		شماره ۴۲۹۴ تا ۴۲۹۷.
الباقية	(ادعیه - عربی)	مجموعه:
تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵ ق)		۱. رساله در عرفان
بی تا.		ناشناس
شماره ۴۲۹۰.		۲. جام جهان نما
		ناشناس
بیاض دعا	(فارسی - عربی)	۳. شرح سؤال کمیل بن زیاد (عرفان - فارسی)
بی تا.		سید نعمت الله ولی کرمانی (۸۳۴ ق)
شماره ۴۲۹۱.		

۴. لوايح	(عرفان - فارسی)	(قرن ۱۱ هـ)
نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)		مورخ ۱۰۷۱ ق.
۵. شرح رباعیات	(عرفان - فارسی)	شماره ۴۳۰۲.
نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)		
۶. اعجاز البيان	(عرفان - عربی)	حلیه المتقین
محمی الدین محمد بن علی، ابن عربی		(اخبار - فارسی)
(۵۶۰-۶۳۸ ق)		محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
مورخ ۱۲۹۷ ق.		مورخ ۱۲۴۳ ق.
شماره ۴۲۹۸.		شماره ۴۳۰۳.
جنگ اشعار	(فارسی)	حق الیقین
بی تا.		(اخبار - فارسی)
شماره ۴۲۹۹.		محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
		بی تا.
		شماره ۴۳۰۴.
زبدة العقائد	(اصول - عربی)	منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین
حاج محمد ابراهیم لاری		والزام المخالفین
مورخ ۱۳۵۰ ق.		(تفسیر - فارسی)
شماره ۴۳۰۰.		فتح الله بن شکرالله کاشانی (۹۹۷ ق)
		بی تا.
قرآن مجید		شماره ۴۳۰۵.
بی تا.		
شماره ۴۳۰۱.		التصریح بمضمون التوضیح (نحو - عربی)
		خالد بن عبدالله ازهری
		تألیف ۸۹۶ ق.
ترجمه عدة الداعی	(ادعیه - فارسی)	بی تا.
محمد بن زین العابدین استرآبادی		شماره ۴۳۰۶.

الصادق	(تفسیر - عربی)	جنگ شعر	(فارسی)
محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)	بی تا.	شماره ۴۳۱۲.	
مورخ ۱۲۵۹ ق.			
شماره ۴۳۰۷.			
جامع القاصد	(فقه - عربی)	غزلیات افسر یزدی	(فارسی)
نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی	افسر یزدی	بی تا.	
کرکی، محقق ثانی (۹۴۰ ق)	شماره ۴۳۱۳.		
بی تا.			
شماره ۴۳۰۸.			
جنگ در موضوع مقتل	(فارسی)	دیوان شارق یزدی	(فارسی)
بی تا.		غلامحسین بن غلامرضا شارق یزدی	
شماره ۴۳۰۹.		به خط مؤلف.	
		شماره ۴۳۱۴.	
جنگ شعر	(فارسی)	همایون کتاب	(مثنوی - فارسی)
بی تا.		همو	
شماره ۴۳۱۰.		به خط مؤلف.	
		شماره ۴۳۱۵.	
جامع مفیدی	(تاریخ - فارسی)	دانشمندان یزد	(تاریخ - فارسی)
محمد بن محمود مفیدی مستوفی بافقی	ناشناس	مورخ ۱۴۱۸ ق.	
(زنده در ۱۰۹۱ ق)		شماره ۴۳۱۶.	
بی تا.		جنگ شعر	(فارسی و عربی)
شماره ۴۳۱۱.		بی تا.	
		شماره ۴۳۱۷.	

کفایة الایتام	(فقه - فارسی)	مجموعه:	
سید جعفر بن ابواسحاق دارابی بروجردی	۱. شرح الصحیفة	(ادعیه - عربی)	
معروف به کشفی (۱۲۶۷ ق)	عبدالباقی بن محمد حسین (قرن ۱۱ هـ)		
بی تا.	۲. ریاض السائرین	(حکمت - فارسی)	
شماره ۴۳۱۸.	همو		
عدة الداعی ونجاح الساعی (ادعیه - عربی)	۳. الباب الحادی عشر	(کلام - عربی)	
جمال الدین ابوالعباس احمد بن فهد حلی	حسن بن یوسف بن مطهر حلی، علامه حلی		
(۸۴۱ ق)	(۷۲۶ ق)		
بی تا.	۴. الحاشیة علی باب حادی عشر (کلام - عربی)		
شماره ۴۳۱۹.	عبدالباقی بن محمد حسین		
	۵. ذخیرة يوم الحشر فی شرح باب حادی عشر	(کلام - عربی)	
	همو		
	بی تا.		
	شماره ۴۳۲۲.		
ابواب الجنان	(اخلاق - فارسی)	زیدة الطب	(پزشکی - فارسی)
رفیع الدین محمد بن فتح الله واعظ قزوینی		میر سید اسماعیل بن حسین گرگانی	
(۱۰۸۹ ق)		(۴۳۴-۵۳۱ ق)	
بی تا.		بی تا.	
شماره ۴۳۲۰.		شماره ۴۳۲۳.	
شافیه	(پزشکی - فارسی)	انوار الریاض	(فقه - عربی)
غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی		سید محمد بن عبدالصمد شهبهانی	
(۹۴۸ ق)			
مورخ ۱۳۰۷ ق.			
شماره ۴۳۲۱.			

اصفهانى (۱۲۸۷ ق)	شرح دعای ندبه	(ادعیه - فارسی)
بی تا.	همو	
شماره ۴۳۲۴.	مورخ ۱۴۱۷ ق.	
حقوق اداری	شماره ۴۳۲۹.	(فارسی)
ناشناس		
مورخ ۱۳۳۶ ش.	الجامع لفضائل اهل البيت (اصول - عربی)	
شماره ۴۳۲۵.	همو	
	مورخ ۱۳۹۵ ق.	
شرح دعای عرفه	شماره ۴۳۳۰.	(ادعیه - فارسی)
شیخ عباس بن محمد طواری یزدی		
(معاصر)	قرآن مجید	
مورخ ۱۴۱۵ ق.	مورخ ۱۰۹۷ ق.	
شماره ۴۳۲۶.	شماره ۴۳۳۱.	
شرح دعای ابو حمزه ثمالی (ادعیه - فارسی)		
رساله رجعت	(اخبار - فارسی)	
همو	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)	
مورخ ۱۴۱۷ ق.	مورخ ۱۰۸۸ ق.	
شماره ۴۳۲۷.	شماره ۴۳۳۲.	
شرح زیارت حضرت امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small>		
	حیات القلوب	(اخبار - فارسی)
همو	همو	
مورخ ۱۴۱۸ ق.	بی تا.	
شماره ۴۳۲۸.	شماره ۴۳۳۳.	

ابواب الجنان	(اخلاق - فارسی)	قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام
رفیع الدین محمد بن فتح الله واعظ قزوینی		(فقه - عربی)
(۱۰۸۹ ق)		حسن بن یوسف بن مطهر حلی، علامه حلی
مورخ ۱۱۰۴ ق.		(۷۲۶ ق)
شماره ۴۳۳۴.		مورخ ۱۰۶۱ ق.
		شماره ۴۳۴۲.
فروع کافی	(اخبار - عربی)	الشامل فی القرائات السبعة (علوم قرآن - عربی)
محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی رازی		عبدالله بن محمد بن التکزاوی
(۳۲۸ ق)		بی تا.
مورخ ۱۰۶۷ ق.		شماره ۴۳۴۳.
شماره ۴۳۳۵.		
الکشاف عن حقایق التنزیل (تفسیر - عربی)		جنة الامان الواقية و جنة الايمان الباقية
جارالله ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری		(ادعیه - عربی)
(۵۳۸ ق)		تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵ ق)
بی تا.		مورخ ۱۰۷۶ ق.
شماره ۴۳۳۶ تا ۴۳۳۹.		شماره ۴۳۴۴.
القاموس المحيط	(لغت - عربی)	زاد المعاد
مجدالدین محمد بن یعقوب فیروزآبادی		(ادعیه - فارسی)
شیرازی (۸۱۷ ق)		محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)
دو نسخه: اولی بی تا.		بی تا.
دومی مورخ ۱۲۳۱ ق.		شماره ۴۳۴۵.
شماره ۴۳۴۰ و ۴۳۴۱.		
نقد الرجال	(رجال - عربی)	سید مصطفی بن حسین تفرشی (قرن ۱۱ هـ)

مورخ ۱۳۶۷ ق.	مجموعه:	
شماره ۴۳۴۶.	۱. المقنعة (فقه - عربی)	
	ابو عبدالله محمد بن نعمان بغدادی، شیخ مفید (۴۱۳ ق)	جنگ شعر در موضوع مقتل (فارسی و عربی)
	۲. الفخرية (فقه - عربی)	بی تا.
شماره ۴۳۴۷.	ابوطالب محمد بن حسن بن مطهر حلی (۷۷۱ ق)	شماره ۴۳۴۷.
	بی تا.	
	شماره ۴۳۵۱.	المطول (معانی و بیان - عربی)
	مجموعه:	سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ ق)
	۱. القانون (پزشکی - عربی)	بی تا.
	شیخ الرئيس ابو علی حسین بن عبدالله سینا (۴۲۸ ق)	شماره ۴۳۴۸.
	۲. الاطعمة للمرضی (پزشکی - عربی)	حاشیه معالم الاصول (اصول - عربی)
	نجیب الدین ابو حامد محمد بن علی عمر سمرقندی (۶۱۹ ق)	محمد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸ ق)
	بی تا.	مورخ ۱۰۷۸ ق.
شماره ۴۳۵۲.		شماره ۴۳۴۹.
		الكافی (اخبار - عربی)
	تحفة الزائر (ادعیه - فارسی)	محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی رازی (۳۲۸ ق)
	محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)	مورخ ۱۱۰۰ ق.
	مورخ ۱۱۲۸ ق.	شماره ۴۳۵۰.
	شماره ۴۳۵۳.	

حیات القلوب (اخبار - فارسی) (۱۰۵۰-۱۱۱۲ ق)	همو	مورخ ۱۳۳۴ ق.	شماره ۴۳۵۴.
بی تا.			
شماره ۴۳۵۷.			
اللؤلؤ البهية (کلام - عربی)	حیات القلوب (اخبار - فارسی)	مورخ ۱۳۳۴ ق.	شماره ۴۳۵۴.
محمد بن هادی نائینی (قرن ۱۳ هـ)	همو	مورخ ۱۳۳۴ ق.	شماره ۴۳۵۴.
بی تا.			
شماره ۴۳۵۸.			
الحصن الحصين فی شرح البلد الامين فی اصول الدين (اصول - عربی)	کشف الحجب عن وجوه الكتب (فهرست - عربی)	مورخ ۱۳۲۴ ق.	شماره ۴۳۵۵.
ابوالحسن شریف بن حاج اسماعیل اصطهباناتی لاری (۱۳۳۸ ق)	محمد بن علی حسینی یزدی	مورخ ۱۳۱۱ ق.	شماره ۴۳۵۹.
مورخ ۱۳۱۱ ق.			
شماره ۴۳۵۹.			
الفوائد البهية فی شرح الفوائد الصمدية (نحو - عربی)	مهیج الاحزان و موقد النيران فی قلوب اهل الايمان (اخبار - فارسی)	مورخ ۱۲۶۵ ق.	شماره ۴۳۶۰.
بهاء الدین محمد بن محمد باقر مختاری نائینی (۱۰۸۰ ق)	ملا حسن بن محمد یزدی (قرن ۱۳ هـ)	مورخ ۱۲۶۵ ق.	شماره ۴۳۶۰.
بی تا.			
شماره ۴۳۵۶.			
حاشیه بر الکفایه (نحو - عربی)	حاشیه بر معالم (اصول عربی)	مورخ ۱۱۰۰ ق.	شماره ۴۳۵۰.
ملا صالح بن احمد سروری مازندرانی	سید نعمت الله بن عبدالله موسوی جزائری		

- (۱۰۸۰ق) مجموعه:
 مورخ ۱۲۶۶ق. شماره ۴۳۶۱.
 ۱. حاشیه شرح التصريف زنجانی (صرف - عربی)
 ناشناس
 مجموعه:
 ۱. العیون و النهار (فلسفه - عربی)
 از حیدر بن علی حسینی عبیدلی آملی (قرن ۵۸)
 ۲. شرح الانوار (فلسفه - عربی)
 ناشناس
 ۳. جامع الاسرار و منبع الانوار (فلسفه - عربی)
 حیدر بن علی حسینی عبیدلی آملی
 مورخ ۱۰۷۹ق. شماره ۴۳۶۲.
 الفوائد و الزوائد (اصول - عربی)
 محمد بن حسن مازندرانی
 مورخ ۱۲۳۹ق. شماره ۴۳۶۳.
 البهجة المرضية فی شرح الالفية (نحو - عربی)
 قانونچه (پزشکی - عربی)
 محمود بن عمر چغمینی (۷۴۶ق)
 مورخ ۱۲۶۱ق. شماره ۴۳۶۴.
 ۲. الوافية فی نظم الشافية (صرف - عربی)
 قوام الدین محمد بن محمد بن مهدی سیفی
 قزوینی (تألیف ۱۱۳۳ق)
 ۳. الهدایة
 عبد الجلیل بن فیروز غزنوی (نحو - عربی)
 مورخ ۱۲۶۷ق. شماره ۴۳۶۵.
 شرح قطر الندی و بل الصدی (نحو - عربی)
 ابو عبدالله محمد بن یوسف بن هشام
 انصاری (۷۶۲ق)
 مورخ ۱۲۶۶ق. شماره ۴۳۶۶.
 جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی
 بی تا. شماره ۴۳۶۷.

- جواهر السنية فی الاحادیث القدسية بی تا.
 (اخبار - عربی) شماره ۴۳۷۲.
 محمد بن حسن حر عاملی (۱۱۰۴ق)
 مورخ ۱۲۸۵ق. شماره ۴۳۶۸.
 الحلیة اللامعة للبهجة المرضية (نحو - عربی)
 محمد باقر بن محمد تقی حجت الاسلام
 شفتی اصفهانی (۱۲۶۰ق)
 عقود الدور (ادبیات عرب - عربی)
 شهاب الدین حسین عاملی (۱۰۷۶ق)
 مورخ ۱۲۶۹ق. شماره ۴۳۶۹.
 شرح الاربعین (اخبار - عربی)
 بهاء الدین محمد بن حسن عاملی، شیخ
 بهایی (۱۰۳۰ق)
 بی تا. شماره ۴۳۷۰.
 طب کیمیایی (پزشکی - فارسی)
 ناشناس
 بی تا. شماره ۴۳۷۱.
 زیدة الاصول (اصول - عربی)
 بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، شیخ
 بهایی (۱۰۳۰ق)
 مورخ ۱۲۷۰ق. شماره ۴۳۷۲.
 الحقایق فی السرالدين و المکارم الاخلاق (اخلاق - عربی)
 محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ق)
 بی تا. شماره ۴۳۷۳.
 نخبة (فقه - فارسی)
 محمد ابراهیم کرباسی (۱۲۶۱ق)
 الملل و النحل (تاریخ - عربی)
 ابو الفتح محمد بن عبدالکریم شهرستانی

- (٥٤٨ق) ٢. عقدة اللتالی المضیئة (تجوید - عربی)
بی تا.
شماره ٤٣٧٦.
مورخ ١١٠٠ق.
شماره ٤٣٨٠.
- الوافیة (نحو - عربی)
رکن الدین محمد بن حسن استرآبادی
(٧١٧ق)
بی تا.
شماره ٤٣٧٧.
- دیوان منسوب به حضرت
امیرالمؤمنین علیه السلام (عربی)
مورخ ١٢٧١ق.
بی تا.
شماره ٤٣٧٨.
- غایة المامول فی شرح زیدة
الاصول (اصول - عربی)
جواد بن سعدالله کاظمی، فاضل جواد (قرن
١١هـ)
مورخ ١٣٤٢ق.
شماره ٤٣٧٩.
- مجموعه:
١. الدررة المضیئة (تجوید - عربی)
محمد بن محمد جزری (٨٣٣ق)
٢. عقدة اللتالی المضیئة (تجوید - عربی)
حسین بن عثمان
مورخ ١١٠٠ق.
شماره ٤٣٨٠.
- شرح الشافیة (صرف و نحو - عربی)
فسخرالدین احمد بن حسن جاربردی
(٧٤٦ق)
مورخ ١٢٣٠ق.
شماره ٤٣٨١.
- شرح شواهد البهجة المرضیة (ادبیات -
فارسی)
نظام الدین بن احمد اردبیلی (٩٩٣ق)
مورخ ١٢٥٨ق.
شماره ٤٣٨٢.
- شرح هداية الحکمة (حکمت - عربی)
قاضی میر حسین بن معین الدین میبدی
(٩١٠ق)
مورخ ١٠٤٧ق.
شماره ٤٣٨٣.
- صحیفه سجادیه (ادعیه - عربی)
مروی حضرت سجاد (ع) راوی نجم الدین

- بهاء الشرف ابوالحسن علوی
بی تا.
شماره ٤٣٨٤.
- مورخ ١٠٨٥ق.
شماره ٤٣٨٨.
- النجبة (فقه - عربی)
محمد بن مرتضی فیض کاشانی (١٠٩١ق)
بی تا.
شماره ٤٣٨٩.
- مراح الارواح (صرف و نحو - عربی)
احمد بن علی بن مسعود
بی تا.
شماره ٤٣٨٥.
- الکافیة فی النحو (نحو - عربی)
جمال الدین ابوعمر و عثمان بن عمرو
معروف به ابن حاجب (٦٤٨ق)
مورخ ٨٢٨ق.
شماره ٤٣٨٦.
- حاشیه بر معالم الدین و ملاذ المجتهدین
(اصول - عربی)
علامه الدین حسین بن رفیع الدین مرعشی
حسینی ملقب به سلطان العلماء
(١٠٠١-١٠٦٤ق)
بی تا.
شماره ٤٣٩٠.
- الکشاف عن حقایق التنزیل (تفسیر -
عربی)
جارالله ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری
(٥٣٨ق)
مورخ ٦٥٨ق.
شماره ٤٣٨٧.
- التحفة القوامیة فی فقه الامامیة (فقه -
عربی)
قوام الدین محمد بن محمد مهدی قزوینی
حلی (١١٥٠ق)
مورخ ١٣٧٣ق.
شماره ٤٣٩١.
- حاشیه بر مطول (معانی و بیان - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی
(٨١٦ق)
- الدرة النجفیة (فقه - عربی)
سید محمد مهدی بن مرتضی بحر العلوم

طباطبایی (۱۲۱۲ ق)

بی تا.

موزخ ۱۳۸۵ ق.

شماره ۴۳۹۵.

شماره ۴۳۹۲.

منتخب تنبيه الادباء

(ادبیات - فارسی)

تقویم المحسنین

(اخبار - عربی)

محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

بی تا.

شماره ۴۳۹۶.

بی تا.

شماره ۴۳۹۳.

مجموعه:

مجموعه:

۱. مفتاح الفلاح

(ادعیه - عربی)

ملا هادی بن مهدی سبزواری (۱۲۸۹ ق)

۲. تفسیر سوره توحید

(تفسیر - عربی)

ناشناس

۳. تفسیر سوره فلق

(تفسیر - عربی)

ناشناس

۴. تفسیر سوره ناس

(تفسیر - عربی)

ناشناس

بی تا.

شماره ۴۳۹۴.

کلمات مکنونه (ادبیات - ملع عربی و

فارسی)

محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

ارجوزة فی الطب

(پزشکی - عربی)

ابوعلی حسین بن عبدالله سینا (۳۹۱-۴۲۷ ق)

موزخ ۱۳۷۳ ق.

شماره ۴۳۹۷.

موزخ ۱۳۳۶ ش.

قمی (زنده در ۶۵۱ ق)

شماره ۴۳۹۸.

بی تا.

شماره ۴۴۰۲.

قرآن مجید

بی تا.

شماره ۴۳۹۹.

ریاحیات ابوسعید ابوالخیر (۴۴۰ ق)

(ادبیات - فارسی)

موزخ ۱۲۸۰ ق.

مجموعه:

بی تا.

۱. فروق اللغات فی تمییز بین مفاد

الکلمات

(لغت - عربی)

سدیدالدین بن نعمت الله جزائری

(۱۱۵۸ ق)

لنالی المتظمة

(منطق - عربی)

ملا هادی بن مهدی سبزواری (۱۲۸۹ ق)

موزخ ۱۳۳۶ ش.

لطفعلی بن احمد تبریزی

شماره ۴۴۰۱.

۳. شرح قصیده فرزدق

ناشناس

بی تا.

مجموعه:

شماره ۴۴۰۴.

۱. صحیفة الرضا

(اخبار - عربی)

مروی حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام،

راوی ابوعلی فضل بن حسن طبرسی

(۵۴۸ ق)

۲. فضائل

(تاریخ - عربی)

ضیاءالدین عبدالله بن اعرج حسینی حلی

سدیدالدین ابوالفضل شادان بن جبرئیل

- (تألیف ۷۴۰ ق)
۲. تهذیب الوصول الی علم الاصول
(اصول - عربی)
جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر
حلی، علامه حلی (۷۲۶ ق)
مورخ ۱۱۹۰ ق.
شماره ۴۴۰۵.
- تجوید منظوم
(فارسی)
ناشناس
مورخ ۱۳۳۴ ش.
شماره ۴۴۰۶.
- لثالی المواعظ
(اخبار - فارسی)
علی بن اکبر جلالی یزدی (معاصر)
مورخ ۱۳۴۸ ش.
شماره ۴۴۰۷.
- مجموعه:
۱. رسوم اهل الیوم
(ادعیه - عربی)
علی بن اکبر جلالی یزدی
۲. الاربعون حدیثا
(حدیث - عربی)
مجموعه:
۱. معادن الماضي
(اخلاق - فارسی)
علی بن اکبر جلالی یزدی
۲. رساله در مراثی
(مرثیه - فارسی)
مجموعه:
۳. رساله در نصایح
(اخلاق - فارسی)
مجموعه:
۱. رساله در مناقب
(اخبار - فارسی)
مجموعه:
۵. النجاة فی المناجات (ادعیه - فارسی و عربی)
مجموعه:
۶. الدنيا و الآخرة
(اخلاق - عربی)
مجموعه:
۷. رساله مذایع و اخلاق (اخلاق - فارسی)
مجموعه:
۸. مرآت الصافیة
(ادعیه - عربی)
مجموعه:
۱. رسوم اهل الیوم
(ادعیه - عربی)
علی بن اکبر جلالی یزدی
۲. الاربعون حدیثا
(حدیث - عربی)
مجموعه:
۳. مصباح الاعظم
(ادعیه - عربی)
مجموعه:
۴. شرح چهل اسم اعظم
(اخبار - عربی)
احتمالاً علی بن اکبر جلالی یزدی
۵. دعوات الاسماء
(ادعیه - عربی)
تقی الدین ابراهیم کفعمی (۹۰۵ ق)

۶. خواص اسماء الحسنی (ادعیه - عربی)
تفسیر سوره مائده
(تفسیر - فارسی)
ناشناس
مجموعه:
۷. بیان حب و عشق
(عرفان - فارسی)
مورخ ۱۴۱۲ ق.
شماره ۴۴۱۳.
- احتمالاً علی بن اکبر جلالی یزدی
مورخ ۱۳۵۴ ش، تا شماره ۴ به خط مؤلف.
شماره ۴۴۰۹.
- شرح زیارت عاشورا
(ادعیه - فارسی)
مجموعه:
جنگ اشعار
(فارسی)
مورخ ۱۴۱۷ ق.
شماره ۴۴۱۴.
- بی تا.
شماره ۴۴۱۰.
- عقائد الشیعة
(اصول - عربی)
مجموعه:
۱. تحفة الاحرار
(مثنوی - فارسی)
مورخ ۱۴۱۸ ق.
شماره ۴۴۱۵.
- نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸-۸۱۷ ق)
۲. سبحة الابرار
(مثنوی فارسی)
مجموعه:
التعلیقة علی النافع یوم الحشر (کلام - عربی)
مورخ ۱۲۲۳ ق.
شماره ۴۴۱۱.
- از شماره ۴۴۱۲ تا شماره ۴۴۳۸. جملگی
دستنویس ها به خط مؤلف اند:
شرح الاربعین حدیثا
(اخبار - فارسی)
شیخ عباس بن محمد طواری یزدی
(معاصر)
مورخ ۱۴۱۸ ق.
شماره ۴۴۱۲.
- شرح صحیفه سجادیه
(ادعیه - فارسی)
مجموعه:
مورخ ۱۴۰۹ ق.
دردو جلد.
شماره ۴۴۱۷ و ۴۴۱۸.

- التعليقة على كشف المراد (كلام - عربی) تلخیص و ترجمه بنایع الولاية (فقه - فارسی) همو بی تا. شماره ۴۴۱۹. مورخ ۱۴۲۰ ق. شماره ۴۴۳۲ و ۴۴۳۳.
- شرح دعای کمیل (ادعیه - فارسی) همو مورخ ۱۴۰۳ ق. شماره ۴۴۲۰.
- شرح نهج البلاغه (فارسی) از همو مورخ ۱۴۰۸ و ۱۴۰۷ ق. در ۹ جلد. شماره ۴۴۲۱ تا ۴۴۲۹.
- برگزیدگان پروردگار (تاریخ اسلام - فارسی) همو مورخ ۱۴۱۸ ق. شماره ۴۴۳۰.
- احوال نوابغ شیعه (رجال - فارسی) همو مورخ ۱۴۱۹ ق. شماره ۴۴۳۱.
- تلخیص و ترجمه بنایع الولاية (فقه - فارسی) همو بی تا. شماره ۴۴۳۲ و ۴۴۳۳.
- تلخیص و ترجمه فلاح السائل (ادعیه - فارسی) همو بی تا. شماره ۴۴۳۴ و ۴۴۳۵.
- منظومه فضائل (اخلاق - فارسی) همو بی تا. شماره ۴۴۳۶.
- تلخیص نهج البلاغه (ادعیه - فارسی) همو بی تا. شماره ۴۴۳۷.
- احادیث متفرقه (اخبار - عربی) جمع آوری شیخ محمد بن عباس طواری یزدی

- بی تا. شماره ۴۴۳۸. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی) زین الدین علی بن احمد شهید ثانی (۹۶۶ ق) بی تا. شماره ۴۴۳۹.
- بی تا. شماره ۴۴۴۰.

نسخه‌های خطی مجموعه اهدایی غلامحسین سرود به کتابخانه مجلس شورای اسلامی

سیمین صیدی

غلامحسین خان متخلص به سرود پسر مرحوم میرزا محمدعلی خان گرکانی متخلص به شکیب به سال ۱۳۱۲ ق (۱۲۷۳ ش) در تهران متولد شد. او نواده مرحوم میرزا محمدعلی خان متخلص به ناطق است که از شعرای زمان شاه سلطان حسین صفوی بود و به سبک هندی شعر می‌سرود.

غلامحسین سرود مقدمات شعب علوم و ادبیات را به اسلوب قدیم و نزد اساتید فن آموخت و سپس به مقتضای زمان طبق اصول جدید در مدارس عالی به تحصیل پرداخت و زبان فرانسه و انگلیسی را به خوبی فرا گرفت و همچنین با زبانهای آلمانی، ترکی و عربی آشنایی داشت و در ادبیات مغرب زمین فحصى به سزا نمود. آقای سرود در تحصیل فن موسیقی نیز همت گماشت و در زمان خود از اساتید موسیقی به شمار می‌رفت. او از عنفوان جوانی به خدمت نظام گرایید. در زمان مستشاران سوتدی در ژاندارمری خدمت می‌کرد و از سال ۱۳۰۱ ش در ارتش به خدمت پرداخت و با طی مدارج به رتبه سرتیپی نائل آمد. دیوان اشعار او حدود هفت هزار بیت است که این مقدار غیر از آن است که قبل از بیست سالگی سروده ولی آن را جمع‌آوری نکرده است.

تاکنون دیوان کامل اشعار سرود به چاپ نرسیده است.

کتابخانه شخصی مرحوم سرود طبق وصیت نامه‌اش در سال ۱۳۶۲ ش به کتابخانه مجلس

اهداد شد.

این مجموعه شامل ۱۵۰ جلد کتاب خطی و ۴۱۴۶ جلد چاپی (فارسی - عربی - لاتین) و دوره‌های مختلف روزنامه و مجلات است.

۱. جنگ نثر و نظم (فارسی)

شامل:

۱. منشآت از قرن ۱۳ هـ.

۲. غزلیات و مثنوی و رباعیات از سعدی و حافظ.

قطع بیاض رقی. جلد تیماج قهوه‌ای سوخته. کاغذ فرنگی

۲. جنگ نظم و نثر (عربی و فارسی)

شامل آثار منظوم برخی از شاعران و چند نوشته از میرداماد و غیاث‌الدین منصور، از آن جمله قصیده سامیه میرداماد.

این نسخه از قرن ۱۱ و ۱۳ هـ با دو قلم نوشته شده است. قطع: بیاض رقی. جلد تیماج قرمز یک لا. کاغذ اصفهانی و فرنگی.

۳. جنگ نثر و نظم (فارسی)

شامل:

۱. دیوان امیر معزی (ناقص است).

۲. مکاتبات (مکتوبات) هر یک با التزام حذف یک حرف از الفباء به ترتیب از الف تا یاء (در نسخه تا مکتوب با حذف «م»).

نسخه از قرن ۱۳ و ۱۴ هـ. در پایان نسخه مراسله میرزا نصرالله متخلص به شهاب به نواب حشمة الدوله میرزا به خط خوب شکسته نستعلیق و ابیات متفرقه است.

قطع: بیاض جیبی. جلد تیماج چرمی یک لا. کاغذ فرنگی.

۴. التوصل بالبدیع الی التوصل بالشفیع (عربی)

شرح عزالدین علی بن حسینی موصلی حنبلی نزیل دمشق (۷۸۹ق) بر قصیده بدیعیه میمیه خویش که در مدح پیامبر سروده است.

نسخه به خط نسخ ابوالسعود بن محمد مالکی اشعری امام جامع دمشق مورخ ۹۷۵ ق. در پایان یادداشت‌هایی درباره مؤلف و دیگران دیده می‌شود.
قطع رقعی. جلد تیماجی قهوه‌ای. کاغذ ترکی.

۵. جنگ جغرافی
(عربی - فارسی)
بیشتر منقولات از معجم البلدان یا قوت حموی و نیز یادداشت‌هایی درباره اهرام و اقالیم سبعة و مناسک حج از مأخذ مختلف ذکر شده است.
نسخه به خط نستعلیق قرن ۱۱ هـ، قطع کوچک، جلد تیماج قرمز.

۶. مجموعه فرهنگ لغت
(عربی و ترکی و فارسی)
مثلثات قطرب و دو فرهنگ دیگر عربی - فارسی با ذکر واژه‌های ترکی.
خط نسخ مورخ ۷۹۷ ق. از آغاز رساله دوم اندکی افتاده و برگ اول موجود نیاز به وصالی دارد.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ ترکی نخودی رنگ.

۷. مجموعه
(صرف و نحو - فارسی)

۱. محلول الصیغ (نام مؤلف یاد نشده است) در ۲۹ باب به ترتیب الفباء.
  ۲. صرف میر از میر سید شریف جرجانی.
  ۳. عوامل جرجانی (منظوم) فارسی (ناقص) از عبدالقاهر جرجانی.
- خط نسخ مورخ ۱۲۵۸ ق، از ابوالقاسم یا محمد قاسم بن ملا حسین گیلانی.
بین رساله دوم و سوم در چند صفحه طرح هیکل اسب نقش شده است.
قطع رقعی، جلد تیماج قهوه‌ای سیریک لا، کاغذ فرنگی نخودی روشن.

۸. مجموعه
(فارسی)

۱. رد صوفیه منسوب به مولانا احمد مقدس اردبیلی.

۲. کلام الملوک؛ ملوک الکلام از صاحب دیوان تقی علی آبادی (۱۲۵۶ ق).

۳. رساله حساب سیاق در چهار قاعده و یک فایده. در فهرست دانشکده الهیات نسخه دیگری از آن معرفی شده و در آن جا اشاره شده که مقاله دوم از کتاب مشتمل بر چهار قاعده و یک فایده است، اما در نسخه حاضر چنین اشاره‌ای نشده است.

خط نستعلیق حبیب الله طرخورانی مورخ ۱۲۵۳ ق.
قطع رقعی، جلد تیماج قرمز یک لا. کاغذ فرنگی نخودی سیر.

۹. لب لباب مثنوی
(ادبیات - فارسی)

از ملا علی بن حسین کاشفی بیهقی (۹۱۰ ق)
نسخه از قرن ۱۰ هـ (بدون تاریخ)، خط نسخ، برگ‌های بسیار از آغاز و پایان نسخه افتاده و اوراق جدا از یکدیگر است.
قطع رقعی، بدون جلد، کاغذ سمرقندی.

۱۰. مقاصد الالحن
(موسیقی - فارسی)

عبدالقادر بن غیبی مراغی (قرن ۹ هـ)
در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه در سال ۸۲۱ ق تألیف شده است.
خط نستعلیق قرن ۱۰ هـ. نسخه ناقص است.
قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای سوخته ضربی، کاغذ سمرقندی شکری.
در فصل «در بیان انصاف تصانیف» آمده: «در تبریز متعهد شدم که هر روی نوبتی مرتبی سازم به حضور پادشاه وقت سلطان جلال الدین حسین انار الله برهانه و شیخ الاسلام اعظم خواجه شیخ محمد الکججی و شعر عربی مولانا جلال الدین فضل الله عبیدی می‌نوشت و ابیات فارسی خواجه جمال الدین سلیمان و الحان و ایقاعی را خواجه رضی الدین رضوانشاه... مقرر می‌کرد...».

۱۱. سلوک هفته

(اخلاق - فارسی)

مؤلف آن را برای رکن‌الدوله علی نقی میرزا تألیف کرده است. به ترتیب روزهای هفته از یکشنبه.

خط نستعلیق آمیخته با شکسته، قطع رقعی. جلد تیماج قهوه‌ای یک لا، کاغذ فرنگی شکری.

۱۲. مجموعه

(فارسی)

۱. نصاب تجنیس الالفاظ؛ نصاب بدیع؛ نصاب امیر خسرو.

۲. دیوان مجمر از سید حسین طباطبایی زواره‌ای اصفهانی (از اول دیوان افتادگی دارد).

خط نسخ و نستعلیق، رساله اول خط نسخ محمدصادق بن محمدرضا مورخ ۱۱۲۱ ق و رساله دوم خط نستعلیق نصرالله اصفهانی مورخ ۱۲۵۷ ق.

قطع رقعی، جلد تیماج قهوه‌ای روشن. کاغذ فرنگی شکری و تیره.

۱۳. مجموعه

(اسطرلاب و تقویم - عربی و فارسی)

۱. صفيحه در اعمال اسطرلاب از شيخ بهايي.

۲. از خواجه نصیرالدین طوسی در القاب اسطرلاب (یک باب...).

۳. سی فصل در تقویم از خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ ق) خط نسخ قرن ۱۳ هـ.

قطع رقعی، جلد تیماج قرمز یک لا، کاغذ فرنگی آبی رنگ ضخیم.

۱۴. سفرنامه

(فارسی)

روزنامه سفر نویسنده است در سال ۱۳۱۴ ق از تهران به بنادر فارس. آغاز سفر ۱۲

ذی‌القعدة ۱۳۱۴ ق و پایان (بازگشت به تهران) ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۳۱۵ ق.

خط نستعلیق آمیخته با شکسته مورخ ۱۳۲۳ ق. در پایان برخی ادعیه مجرب با سند یاد شده است.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی شکری.

۱۵. منتخب اللغة

(عربی - فارسی)

از محمد بن محمد حسین همدانی (قرن ۱۳ هـ)

در بیست و هشت باب و لغات به ترتیب حرف آخر مرتب شده است.

مؤلف کتاب را به درخواست محمدعلی خان نوشته است.

خط نستعلیق مورخ ۱۲۸۶ ق (ظاهراً خط مؤلف)، در فواصل حروف اوراق سفید و در پایان اوراق سفید بسیار است.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی، کاغذ فرنگی شکری.

۱۶. یادگار در معما

(معما - فارسی)

از علی اکبر تفرشی (قرن ۱۲ هـ) معاصر شاه سلیمان و سلطان حسین صفوی.

[فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۳، ص ۶۵].

خط نستعلیق اوایل قرن ۱۲ هـ دارای یک سرلوح متوسط در صفحه اول.

جداول با چند قلم آب طلا و لاجورد در تمام صفحات و برگ آخر و صالی شده و قسمتی از نسخه از بین رفته است.

قطع رقعی، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی یک لا، کاغذ اصفهانی.

۱۷. مجموعه

(فارسی)

۱. نصیب الفتیان از حسام خویی مظفری، حسن بن عبدالمؤمن (قرن ۷ هـ) نگارنده تحفه سام.

فرهنگ عربی به فارسی در ۵۰ بند و دو رباعی، روی هم ۳۵۵ بیت به پیروی از فراهی سروده است. [فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۰۴۴].

۲. حکایت از پند لقمان و غیره.

۳. مناظره شب و روز (این نوشته با انتساب به خواجه عبدالله انصاری به چاپ رسیده است).
۴. استخراج نام معصومین از آیه تطهیر (منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی).
۵. مدخل منظوم با انتساب به انوری.
۶. مثلثات از ابوالقاسم سمرقندی.
۷. اختیارات به نظم و نثر.
۸. صرف اللسان به نظم و نثر.
۹. رساله در لغت عربی به فارسی.
۱۰. اصول و فروع منظوم (این رساله به خط دیگر است).
- خط نستعلیق و نسخ، عبدالباقی بن حاج قنبر علی مودی قاینی، مورخ ۱۰۶۲ ق (رساله آخر تازه‌تر است).
- قطع رقعی، جلد سبز سیر، کاغذ اصفهانی.

۱۸. مجموعه (فارسی)

۱. ماکول و مشروب
۲. قواعد طیبه
۳. جامع الفوائد
۴. تزوک تیموری
- سه رساله اول تألیف یوسفی طیب هروی است.
- خط شکسته نستعلیق مورخ ۱۲۸۹ ق در تبریز کتابت شده است.
- قطع رقعی، جلد مقوای چینی. عطف و گوشه میشن قرمز. کاغذ فزنگی نخودی رنگ.

۱۹. مجموعه (عروض و منطق - فارسی و عربی)

۱. رساله در عروض و قافیه. از شمس‌الدین فقیر (نگارنده حدایق بلاغت) یک نسخه دیگر

از این رساله در کتابخانه آصفیه هست. [فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۱۶۴]

۲. تحفة السفر لنور البصر

از علی اکبر شیرازی، رساله در علم بدیع مشتمل بر یک مقدمه، سه باب و خاتمه. سال تألیف ۱۲۴۴ ق که حسینعلی میرزا فرمان فرما والی فارس و مؤلف از همراهان وی بود. مؤلف این رساله را برای فرزندش ابوطالب نوشته و در دیباجه از او یاد می‌کند. [فهرست منزوی، ج ۳، ص ۲۱۳۱]

۳. رساله شریفیه (منظومه در منطق)

از سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی (قرن ۱۳ هـ)

خط نسخ (ن ق ی) مورخ ۱۳۱۹ ق.

نسخه‌ای دیگر از رساله شریفیه در مجموعه‌ای از رسایل نادره به خط وقار شیرازی (پسر وصال شیرازی) در این کتابخانه حفظ می‌شود.

قطع رقعی، جلد گالینگور مشکی، عطف و گوشه میشن. کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۲۰. لسان العجم

(دستور زبان - فارسی)

از میرزا حسن بن محمد نقی طالقانی (قرن ۱۳ هـ)

در سال ۱۳۰۱ ق تألیف شده است.

خط نسخ (گویا خط مؤلف)، قطع رقعی، جلد تیماجی سبز رنگ، کاغذ فرنگی شکری سیر.

۲۱. لؤلؤ البحرين

(تفسیر - فارسی)

از شیخ محمد حسن بن حاج شیخ محمد رفیع رشتی اصفهانی متخلص به عاصی (قرن ۱۳ هـ)

مشتمل بر سه سفینه، یک لؤلؤ و دو بحر (بحر اول تفسیر سوره قدر، بحر دوم تفسیر آیه الکرسی).

مؤلف در مقدمه از فتحعلی شاه قاجار، محمدشاه، ناصرالدین شاه و منوچهرخان معتمدالدوله یاد می‌کند.

خط نستعلیق، عبدالجواد بن ملا لطفی مورخ ۱۲۷۸ ق.
در پایان قصیده غدیریه به فارسی (ظاهراً به خط مؤلف) افزوده شده است.
پشت صفحه اول یادداشت وقف‌نامه این نسخه و ۷۳ نسخه دیگر به خط مؤلف دیده می‌شود.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۲۲. فرهنگ

(عربی - فارسی)

تألیف تازه و از قرن ۱۳ هـ به نظر می‌رسد. به ترتیب حروف الفباء در اول و آخر کلمات خط نستعلیق متوسط مورخ ۱۳۰۲ ق. کاتب گویا محمود بن یوسف خان یکانی الاصل مرندی المسکن است که نامش در پایان آمده است.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای سیر، کاغذ فرنگی نخودی روشن.

۲۳. السراج المنیر

(فارسی - اخلاق)

از محمد شریف بن شمس‌الدین کاشف شیرازی (قرن ۱۱ هـ)

خط نستعلیق مورخ ۱۲۸۳ ق، صفحات آخر تازه‌نویس است.

قطع رقعی، جلد مقوای چرکین با عطف پارچه‌ای، کاغذ فرنگی ضخیم.

۲۴. فرنگ واژه‌های مثنوی؛ مشکلات مثنوی

(فارسی)

واژه‌های عربی به ترتیب حروف آخر و در آخر هر باب، فصلی در تفسیر واژه‌های فارسی. گویا مؤلف برای کسانی (درویشانی چند) مثنوی را بیان می‌کرده است: «در وقتی که درویشی چند به مطالعه و مذاکره آن اشتغال می‌نمودند... کلمه‌ای که درو خفای می‌بود از عربی و فارسی و پهلوی از کتاب‌های معتمد علیه استخراج آن کرده، جمع می‌کردند... باب

الالف؛ اجتناب؛ برگزیدن، انتها؛ باز ایستادن و به غایت رسیدن...».

خط نسخ قرن ۱۳ هـ و در پایان پنج کلمه قصار با ترجمه بین سطور.

قطع رقعی باریک، جلد تیماجی قهوه‌ای سوخته، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

یک نسخه دیگر از این فرهنگ در قاهره است و در فهرست طرازی معرفی شده است.

[فهرست متزوی، ج ۳، ص ۱۹۴۷]

۲۵. مجموعه

(پزشکی - فارسی)

۱. اختیارات بدیعی از حاج زین‌العطار بن حسین انصاری شیرازی.

۲. مفتاح خزاین (رساله سوم از مفتاح خزائن) از حاج زین‌العطار بن حسین انصاری شیرازی.

خط نستعلیق با دو قلم: رساله اول نستعلیق ریز مورخ ۱۰۹۴ ق، رساله دوم نستعلیق قرن ۱۲ هـ.

جلد تیماجی قرمز. کاغذ اصفهانی.

۲۶. بدیع

(فارسی)

از تألیفات قرن ۱۳ و ۱۴ هـ برای تدریس در کلاس‌های درس نوشته شده است.

خط نستعلیق خوب محمد ابراهیم. مورخ ۱۳۲۳ ق.

قطع رقعی. جلد تیماج قهوه‌ای یک لا. کاغذ فرنگی شکری سیر.

۲۷. طلسم سلطانی

(علوم خفیه - فارسی)

از سید عبدالله بن سید نورالدین جزایری پسر سید نعمه‌الله جزایری (۱۱۷۳ ق)

وی به درخواست سلطان (حاکم خوزستان) به مطالعه کتاب غایه الحکیم مجریطی پرداخت تا آن را ترجمه کند. سرانجام بر آن شد که «بعضی از فوائد مهمه از آن کتاب انتخاب... و فوائد دیگر که از سایر کتب معتبره فن و بعضی مجریات مشایخ سلف به دست

آورده به آن منضم سازد و به ترتیبی لایق تر... کتابی مستأنف... به اسم سامی... صورت تألیف یافته باشد...». مشتمل بر یک مقدمه (در چند فصل) و سه مقصد: قوی و طبایع علویه. قوی و طبایع سفلیه. کیفیت مزج علویات و سفلیات و آثار غریب آن نسخه. به خط نسخ (جز چند صفحه نخست که نستعلیق است) مورخ ۱۲۰۸ ق، از آغاز دیباچه اندکی افتاده است. قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۲۸. مجموعه

(فارسی)

۱. شرح شواهد شرح قطرانندی از ابن هشام تألیف نظام‌الدین بن احمد اردبیلی (قرن ۱۳ هـ).
۲. شرح عبارت قانون «ان فی النبض طبیعه موسیقاریه» از حاج محمدکریم خان کرمانی در پاسخ سؤال میرزا زین العابدین طبیب [فهرست کتب مشایخ، چاپ اول، ج ۲، ص ۲۳۰].
۳. رساله پزشکی (اوائل کتابی است) تألیف صاحب التحفة الصدریة در طب. خط شکسته نستعلیق ابوالقاسم نائینی مورخ ۱۲۶۴ ق.
- رساله دوم ظاهراً خط مؤلف است.
- قطع رقعی، جلد گالینور زرشکی سیر عطف تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۲۹. فرهنگ جهانگیری

(لغت - فارسی)

- از جمال‌الدین اینجو
- در پایان شرح قصیده برده و قصیده میمیه به فارسی (ناقص).
- خط نستعلیق قرن ۱۱-۱۲ هـ. با جداول قرمز.
- قطع رقعی، جلد تیماجی مشکی مندرس با عطف تیماج قرمز مندرس، کاغذ اصفهانی.

۳۰. مجموعه

(نجوم و حساب - فارسی)

۱. شرح سی فصل خواجه نصیرالدین طوسی در تقویم از علی‌اکبر بسمل شیرازی

(۱۲۶۳ ق) که به نام فتحعلی شاه تألیف کرده است با حواشی از مؤلف.

[فهرست منزوی، ج ۱، ص ۳۲۰]

۲. رساله در حساب از علاءالدین علی قوشچی.
۳. رساله در معرفت تقویم. نام مؤلف این رساله در فهرست دانشگاه تهران محمد سراج و در نسخه حاضر محمد ثروی آمده و دارای سه قسمت است. نسخه حاضر با نسخه دانشگاه تفاوت‌هایی دارد.

خط نستعلیق، مورخ ۱۲۶۳ ق.

قطع رقعی، جلد تیماج قرمز، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۳۱. شرح دیوان انوری

(ادبیات - فارسی)

- از ابوالحسن حسینی فراهانی (قرن ۱۱)
- شامل دو بخش: شرح قصاید و شرح مقطعات (از لؤل و آخر نسخه افتاده است).
- خط نستعلیق متوسط، قرن ۱۳ هـ.
- در کنار برخی از صفحات حاشیه‌های بدون امضا دیده می‌شود.
- قطع رقعی، جلد تیماج مشکی یک لا، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۳۲. شرح ایساغوجی

(منطق - عربی)

- از عماد بن یحیی بن علی فارسی
- شرح بر رساله ایساغوجی اثیرالدین ابهری.
- خط نستعلیق ریز خوب از محمد شفیع بن یار علی مورخ ۱۰۸۹ ق.
- قطع رقعی، جلد تیماج مشکی یک لا، کاغذ اصفهانی شکری.

۳۳. اکسیر الاسلام (خاتمه): شرح عهدنامه امیرالمؤمنین امام علی به مالک اشتر

از سید صادق بن سید علی کاشانی (صاحب عرفات الفقه)

این نسخه خاتمه کتاب اکسیر الاسلام اوست در شرح عهدنامه امام علی (ع) به مالک اشتر.
خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.
قطع رقعی، جلد تیماج قهوه‌ای یک لا، کاغذ فرنگی.

۳۴. ترجمه کشکول

از شیخ احمد عاملی.

وی برای عبدالله قطب شاه به ترجمه کردن کشکول شیخ بهایی پرداخته است.
خط نسخ میرزا ابراهیم مشتری خراسانی که در کربلا به سال ۱۲۹۸ ق از نسخه مفلوط
خط ملا اسماعیل مورخ ۱۲۴۵ ق رونویسی کرده است.
قطع رقعی بزرگ، جلد تیماجی عنابی، کاغذ فرنگی.

۳۵. عقد العلی للموقت الاعلی

(فارسی - تاریخ کرمان)

از افضل الدین احمد بن حامد کرمانی (قرن ۱۶ هـ).

تاریخ تألیف ۵۸۴ ق.

خط نسخ خوب عبدالحسین بن محمد خراسانی مورخ ۱۲۹۴ ق از روی نسخه مورخ
۶۴۹ ق نوشته شده است.

قطع رقعی، جلد تیماج زرشکی با آستر تیماج مشکی بدون مقوا، کاغذ فرنگی شکری.

۳۶. المصادر

(فرهنگ عربی - فارسی)

از ابو عبدالله حسین بن احمد زوزنی

خط نسخ، ۱۱۰۳ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی رنگ، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۳۷. مجموعه

(نحو و لغت - عربی و فارسی)

۱. الفوائد الصمدية از بهاء الدین محمد عاملی (۱۰۳۰ ق).

۲. کتاب لغت (فرهنگ عربی به فارسی).

۳. مثلثات بدیعی.

۴. الفیه ابن مالک.

خط نسخ، با چند قلم مورخ ۱۲۴۰ و ۱۲۸۵ ق.

قطع جیبی کوچک. جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی.

۳۸. مجموعه

(عرفان و ادبیات - فارسی)

۱. تبصرة المؤمنین از محمد مؤمن بن محمد زمان تنکابنی (قرن ۱۲ هـ) در پاسخ به محمد
طاهر قمی (رساله ناقص است).

۲. جامع الکلیات (دعا و ناقص).

۳. شرح دیوان انوری (بخش قصاید) از ابوالحسن حسینی فراهانی (ناقص).

خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ، با دو قلم قطع خشتی. جلد تیماج مشکی یک لا، کاغذ فرنگی
شکری و آبی رنگ.

۳۹. مجموعه

(فارسی)

۱. نصاب (ناقص است و از اول افتادگی دارد).

۲. رساله در صرف (عربی و فارسی - ناقص).

۳. نصاب الصبیان از ابونصر فراهانی.

۴. انیس الموحدين از مهدی نراقی کاشانی (۱۲۰۹ ق) (این رساله ناقص است).

خط نستعلیق قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی کوچک. جلد تیماج قرمز یک لا. کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۴۰. محاسن بدیعی؛ التوریه و الاستخدام

(بدیع - عربی)

قسمت آخر کتاب اشعار مؤلف است که به مناسبت های مختلف سروده است. خط نسخ،

عبدالله بروجرودی مورخ ۱۲۶۱ ق.

قطع خشتی کوچک، جلد تیماج مشکى، کاغذ فرنگى شکرى رنگ ضخیم.

۴۱. خلاصة المجموع

از سرورى کاشانى

خط نسخ، مورخ ۱۰۴۷ ق.

قطع خشتی کوچک، تیماجى قهوه‌ای با برگردان. کاغذ اصفهانى شکرى رنگ.

۴۲. حاشية شرح الفوائد الضیائیة

از سید نعمه‌الله بن عبدالله حسینی جزایرى.

حاشیه‌ای بر الفوائد الضیائیة جامی که شرح کافیه ابن حاجب است.

خط نستعلیق خوب و زیبای محمد حسن بن محمد اصفهانى مورخ ۱۲۵۶ ق.

قطع رقعى، جلد تیماج زرشکى. کاغذ فرنگى شکرى.

۴۳. السامی فی الاسامی

از احمد بن محمد میدانى نیشابورى

خط نسخ، على بن محمد قاسم خوانسارى مورخ ۱۲۳۵ ق.

قطع خشتی کوچک، جلد تیماج قهوه‌ای یک لا، کاغذ فرنگى شکرى رنگ.

۴۴. مجموعه

۱. مقصد اقصی در عرفان از عزیزالدین نسفى (قرن ۷ هـ)

۲. لمعات از فخرالدین عراقى (در صدر نسخه نوشته شده: رساله در عشق از شیخ

صدرالدین مشهور به عراقى اصلش همدانى).

۳. مصلحت‌نامه از اسماعیل مشهدى.

۴. مکاتیب (باید شناسایی شود).

۵. اشعارى از مثنوى مولوى.

۶. گلشن راز محمود شبستری (حاشیه).

۷. معراج الخیال از علیرضا تجلى شیرازى (حاشیه).

۸. قصاید و غزلیات منصور (حاشیه).

خط نسخ، مورخ ۱۲۰۴ ق، نستعلیق قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماج یک لا قهوه‌ای.

۴۵. دیوان خاقان

(فارسی)

از فتحعلی شاه قاجار

در پایان چند جفر ترکی دیده می‌شود.

خط نستعلیق ۱۲۳۲ ق. زیر تاریخ کتابت نوشته شده «به همان تاریخ که نسخه اصل به

اتمام رسیده است که همین کتاب باشد».

قطع رقعى، جلد تیماجى مشکى.

۴۶. داستان‌های رستم

(فارسی)

از داستان‌های عامیانه است با قهرمان‌هایی به نام آذر یزدی، سلمان بربرى.

خط نستعلیق عامیانه، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد مقوای مندرس، کاغذ فرنگى شکرى.

۴۷. مجموعه

(فارسی)

۱. انیس الزائرین (جلد اول) محمد صالح بن محمدرضا هروى، دارای یک مقدمه و ۱۲

باب.

۲. فرس‌نامه از شاه قلى امیر آخور برای سلطان عبدالله بهادرخان.

۳. بیطارنامه ترجمه از رومی در عهد شاه عباس ثانی. دارای ۴ باب و خاتمه.

۴. مضممار دانش از نظام‌الدین احمد گیلانی.

۵. بیخ چینی در طب.

خط نسخ، رضا قلی بن کریلایی اوجاق قلی مورخ ۱۲۳۸-۱۲۴۰ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی.

۴۸. شمس و قهقهه؛ محبوب القلوب

(فارسی)

از میرزا برخوردار ترکمان

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ، اول و آخر نسخه افتاده است.

قطع خشتی، جلد مشکی مندرس، کاغذ فرنگی.

۴۹. مجموعه

(نجوم - فارسی و عربی)

۱. حل المشکل فی سیر الکواکب السبعة (عربی).

۲. شرح ثمره بطلمیوس به فارسی از خواجه نصیرالدین طوسی.

۳. ترجمه مجمل الاصول کوشیار گیلانی در چهار مقاله با ترجمه کهن. (همان نسخه ۴۴۹۲

دانشگاه).

۴. معرفت رباط الکواکب من کتاب الغایة للحکیم الرحابی (بخشی از آن کتاب است).

۵. الاختیارات العلایة از فخرالدین رازی.

خط نستعلیق خوب، قرن ۱۰ هـ (رساله کوتاه نخستین از کاتب دیگر و تازه تر است).

قطع رقعی بزرگ، جلد تیماجی، کاغذ سمرقندی شکری ضخیم.

۵۰. مجموعه در شکار و پازداری

۱. بازنامه برای ابوالمظفر فیروز شاه در ده باب و در سال ۱۱۶۳ (سال جلوس احمد شاه

بهادر پادشاه) کتابت شده است.

۲. بازنامه احمد حاجی ترخان با مراد (در ۹۱ باب. نسخه حاضر تا باب بیست و هشتم را

دارد.

۳. صید نامه؛ بازنامه در ۵۹ باب از محب علی ملقب به جان خاص محلی بن نظام‌الدین علی

خلیفه میر غلامی.

۴. بازنامه مؤلف (نامعلوم).

۵. بازنامه غیاث‌الدین علی بن امیران حسینی اصفهانی مشتمل بر هفت فصل ناتمام.

۶. صنعت کتابت و خوشنویسان؛ شگرفنامه (ناتمام).

۷. بازنامه (مؤلف نامعلوم) در ۱۲ باب.

۸. رساله تفنگ‌نامه.

۹. بازنامه منظوم (در حاشیه).

۱۰. بازنامه دیگر (در حاشیه) از نورمحمد برای عالم‌گیر محمد اورنگ.

دو رساله در حاشیه نوشته شده است.

خط نستعلیق، غلام‌شاه ۱۱۶۳ ق.

قطع وزیری باریک، جلد تیماجی سبزرنگ، کاغذ فرنگی شکری.

۵۱. صحیفه سجادیه

علی بن الحسین زین‌العابدین (ع)

خط نسخ استادانه با ترجمه بین سطور به قلم شکسته نستعلیق قرمز بدون رقم کاتب،

دارای یک سرلوح، جداول آب طلا، عناوین شنگرف.

قطع رقعی بزرگ، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی چند رنگ.

۵۲. جنگ شعروثر

(فارسی و ترکی)

از اشعار وجدی، داعی، و غیره.

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای رنگ ضربی، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۵۳. مجموعه

۱. منشآت عصر نادر و قاجار.

۲. فرهنگ واژه‌ها و کنایات نوایی.

۳. انیس العشاق شرف‌الدین رامی.

۴. منشآت قاجاری.

۵. اشعاری از عاشق، مشتاق، جامی، رفیق.

۶. لطافت الطوائف (یکی از فصل‌ها - در صنایع شعری - ناقص است).

خط نستعلیق، ۱۲۰۲، ۱۲۲۴، ۱۲۲۱ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی قرمز، کاغذ فرنگی زرد و آبی.

۵۴. فرهنگ لغت طبی

(فارسی - عربی)

لغت عربی به فارسی طبی؛ اسامی ادویه. مرادف‌های فارسی کهن در آن دیده می‌شود.

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ، با یک سرلوح کوچک صفوی.

قطع خشتی، جلد تیماج یک لاقهوه‌ای رنگ، کاغذ هندی شکری.

۵۵. مجموعه

۱. کبری از میر سید شریف گرگانی.

۲. سی فصل خواجه نصیر طوسی در تقویم.

۳. قانونچه (مقاله دهم آن بسیار ناقص است).

خط شکسته نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع وزیری، جلد تیماجی قهوه‌ای با آستر تیماج قهوه‌ای سیر، کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۵۶. مجموعه

(عرفان و ادب - فارسی)

۱. در مخزون از میرزا هدایت الله آشتیانی.

۲. رد باب و بها (گویا از همان مؤلف).

۳. شرح دیوان انوری از ابوالحسن حسینی فراهانی.

۴. علم عقود اصابع.

۵. نامه معاویه به حضور امیرمؤمنان امام علی (ع) (به خط دیگر).

۶. یادداشت‌های متفرقه از جمله متن رساله ناصر خسرو به قلم خودش، یک متن انتقادی و طنزآمیز جالب.

خط شکسته نستعلیق، مورخ ۱۲۸۶ ق.

قطع رقعی بزرگ، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۵۷. شرح دیوان انوری

(ادبیات - فارسی)

از ابوالحسن حسینی فراهانی

خط نستعلیق، قرن ۱۲-۱۳ هـ.

قطع وزیری کوچک، جلد تیماجی مشکی ضربی، کاغذ فرنگی.

۵۸. الجنة الواقعة و الجنة الباقية

(دعا - عربی)

از شیخ تقی‌الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵ ق)

مختصری است از کتاب جنة الامان الواقعة و جنة الايمان الباقية خود مؤلف.

خط نسخ خوب، محمد تقی گلپایگانی مورخ ۱۳۱۹ ق.

در آغاز چند سوره قرآن و در حاشیه چند صفحه آخر دعاهایی به خط کاتب نسخه دیده می‌شود.

قطع وزیری کوچک، جلد تیماج عنابی با آستر و عطف و حاشیه تیماج مشکی.

۵۹ دیوان معجون عامری

(ادبیات - عربی)

به روایت ابوبکر والبی

خط نسخ، محمد حسین بن ابیطالب حسینی اصفهانی به امر میرزا محمد علی خان حاکم گیلان مورخ ۱۲۶۲ ق نوشته است (رقم کاتب شکسته نستعلیق است).

قطع وزیری کوچک، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی، کاغذ فرنگی نخودی.

۶۰ مجموعه منشآت

(فارسی)

منشآت مختلف از میر سید شریف نصیرا، ظهوری و غیره. از آن جمله: نورس و ناز و نیاز ظهوری.

خط شکسته نستعلیق، از قرن ۱۳ هـ.

قطع وزیری کوچک، جلد تیماج یک لاقهوه‌ای، کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۶۱ مجموعه

(شعر - فارسی)

۱. دیوان آقا ملک امیر شاهی سبزواری (از اول و آخر افتادگی دارد).

۲. دیوان آصفی هروی (از اول و آخر افتادگی دارد).

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ.

قطع رقعی، کاغذ اصفهانی شکری.

۶۲ ترجمان اللغة

(فرهنگ عربی - فارسی)

تألیف میر سید شریف گرگانی و ترتیب عادل بن علی

خط نستعلیق عامیانه.

قطع وزیری کوچک، کاغذ فرنگی آبی رنگ.

۶۳ مجموعه

(فارسی و عربی)

۱. کتاب در تاریخ دنیای قدیم از آغاز خلقت (ناقص است).

۲. بیست باب در اسطرلاب از خواجه نصیرالدین طوسی (باب بیستم را ندارد).

خط نستعلیق با دو قلم.

قطع وزیری، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۶۴ کنز اللغة و یک لغت فارسی

(فرهنگ عربی - فارسی)

از محمد بن عبدالخالق بن معروف گیلانی

لغت فارسی در حاشیه کنز اللغة آمده است و ذیل آن تاریخ ۹۶۳ ق دیده می‌شود.

خط نستعلیق، سال کتابت ۱۲۴۷ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی ضربی، کاغذ فرنگی سفید آهار مهره شده.

۶۵ مشکل گشا

(فرهنگ ترکی و فارسی)

خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی شکری.

۶۶ تذکره دولتشاه سمرقندی

(تذکره - فارسی)

از دولت شاه بن علاءالدوله نجف شاه غازی سمرقندی

خط نستعلیق، ۱۰۶۱ ق (جز اوراق جدید).

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای.

۶۷ فضایح الصوفیة

(فارسی)

از آقا محمد جعفر بن آقا محمد علی کرمانشاهی بهبهانی

خط نسخ روشن و خوب، مورخ ۱۲۱۲ ق.

در پایان یک یادداشت تاریخی (سال ۱۲۲۲ ق) راجع به سرخ علی شقی داماد نور علی

مستحق حمیم ازلی در بلده کرمانشاهان دیده می‌شود که سوره‌هایی به تقلید بعضی از

سوره‌های قرآن جعل کرده بود.

قطع خشتی، جلد تیماج یک لا سیاه، کاغذ فرنگی آهار مهره‌دار سفید رنگ.

۶۸. دستور الشعراء

(بلاغت و عروض و قافیه - فارسی)

از محمد مازندرانی متخلص به امانی (قرن ۱۱ هـ)

به دستور میرزا محمد تقی وزیر تألیف شده است.

خط نستعلیق، حاجی محمد مورخ ۱۲۷۹ ق.

در کنار رقم کاتب نوشته «در خراسان در بلده قوچان استکتاب نمود».

قطع نیم خشتی، جلد تیماجی سبز رنگ، کاغذ فرنگی شکری آهار شده.

۶۹. رساله در وجوب اطاعت سلطان

(فارسی)

از ملا محمد رضا بن ملا محمد امین همدانی

در سه قسم تألیف شده است.

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع نیم خشتی، جلد تیماج قهوه‌ای یک لا، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۷۰. بضاعة مزجاة تاریخ و جغرافیای شوشتر

(تاریخ - فارسی)

از سید عبدالحسین بن سید عزیزالله جزایری شوشتری (قرن ۱۳ هـ) که از احفاد (نسل

پنجم) سید نعمة الله جزایری است.

در ۱۲۴۶ ق در کرمان تألیف شده است.

خط نسخ ریز، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماج قهوه‌ای یک لا، کاغذ فرنگی نخودی.

۷۱. شرح دیوان انوری

(ادبیات - فارسی)

از سید ابوالحسن حسینی فراهانی

خط نستعلیق، مورخ ۱۲۵۴ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی، کاغذ فرنگی.

۷۲. تحفه شاهی

(فرهنگ فارسی - ترکی)

از ابراهیم بن صالح مغلوی متخلص به شاهی (۹۲۷ یا ۹۵۷ ق) (مؤلف گلشن توحید).

خط نسخ، مورخ ۱۱۷۲ ق.

قطع رقعی، جلد تیماج قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۷۳. دیوان امیر معزی

(ادبیات - فارسی)

از امیر معزی، محمد بن عبدالمملک (نیمه اول قرن ۵ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ، دارای جداول.

قطع وزیری باریک، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی آهار مهره شده.

۷۴. دیوان ظهیر

(شعر - فارسی)

از ظهیرالدین تفرشی (قرن ۱۱ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد گالینور مشکی، عطف چرم قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۷۵. دیوان فرخی سیستانی

(شعر - فارسی)

از فرخی سیستانی، علی بن جولوغ (قرن ۴ هـ)

خط نستعلیق آمیخته با شکسته، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی ضربی، کاغذ فرنگی.

۷۶. روزنامه شاه تهماسب؛ تذکره شاه تهماسب

(تاریخ - فارسی)

به قلم شاه تهماسب اول صفوی

خط نسخ، مورخ ۱۳۰۱ ق.

قطع خشتی، جلد تیماج قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۷۷. مجموعه

(فارسی)

۱. المشجرة العمادية فی الحکمة العملية در اخلاق (فلسفه عملی) مؤلف آن را برای عمادالدین شیخ عبداللطیف والی یزد تألیف کرده است.

۲. مشجراتی در انواع خوراکی‌ها و نوشیدنی‌ها به شیوه تقویم الصحة ابن عبدون.

خط نستعلیق، مورخ ۱۳۰۱ ق.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۷۸. مجموعه

(فلسفه و ریاضی - فارسی)

۱. گوهر مراد عبدالرزاق لاهیجی متخلص به فیاض (۱۰۸۰ ق) (ناقص است).

۲. تحفة الملوك در تاریخ نجوم و جغرافی، مشتمل بر مقدمه و سه مقاله و خاتمه (ناقص).

۳. نامه‌ها

۴. می فصل در تقویم از خواجه نصیر طوسی.

خط نستعلیق آمیخته با شکسته.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای کاغذ فرنگی شکری آهار مهره شده.

۷۹. فرهنگ عربی - فارسی

واژه‌های عربی بر حسب حرف اول کلمه مرتب است (تا اول حرف الیاء).

خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد مقوای زرد عطف پارچه قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۸۰. بدایع الانشاء

از یوسفی هروی

(منشآت - فارسی)

مشتمل بر محاورات خطابی و جوابی که برای فرزندش رفیع‌الدین حسین و سایر شاگردانش نوشته است.

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ، در آخر نسخه جنگ منشآت شامل اجاره نامه و چند نمونه دیگر از منشآت به نظم و نثر.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی.

۸۱. مجموعه

(فارسی)

۱. نصاب الصبیان از ابونصر فراهی.

۲. مدخل احکام نجوم.

۳. اختیارات منظوم منسوب به خواجه نصیر طوسی.

۴. رساله در نصیحت در چهار باب.

۵. سخنان خواجه عبدالله انصاری (ناقص).

خط نستعلیق، کاتب محمد صادق پسر محمد سعید عامری سمنانی مورخ ۱۲۴۴ ق.

بر پشت برگ اول تاریخ درگذشت محمد شاه قاجار پایان قرن اول ناصرالدین یاد شده است.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی ضربی.

۸۲. دیوان ازرقی

(فارسی)

از ازرقی هروی

خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.

قطع نیم خشتی، جلد تیماج قرمز، کاغذ فرنگی.

۸۳. مجموعه

(نجوم و تقویم - فارسی)

۱. می فصل خواجه نصیرالدین طوسی.

۲. اختیارات کبیر منسوب به محمدباقر مجلسی (۱۱۱۰ ق) دارای چهار فصل و خاتمه.

خط نسخ، مورخ ۱۲۵۵ ق، اختیارات به چلیپا نوشته است.

قطع نیم خشتی، جلد تیماج مشکی یک لا.

۸۴ مرآة الارض

(سفرنامه - فارسی)

از محمدخان بن فتحعلی بیگ. این رساله یادداشت‌های سفر مؤلف در زمان ناصرالدین شاه (سال ۱۲۶۴ ق) به روسیه است.

خط نستعلیق، محمد صادق بن محمد علی بن اسماعیل وزیر علی آبادی مورخ ۱۳۱۴ ق.

قطع نیم خشتی، جلد تیماج ضربی با نقش گل و بوته آب طلایی، کاغذ فرنگی آهار مهره شده.

۸۵ ترجمه مطول

(بلاغت - فارسی)

معانی و بیان است و شاید ترجمه از مطول تفتازانی.

نسخه به خط نستعلیق متوسط قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، کاغذ فرنگی.

۸۶ حدائق السحرفی دقائق الشعر

(بلاغت - فارسی)

از رشیدالدین وطواط

خط نستعلیق، محمد جعفر قزوینی، مورخ ۱۲۶۰ ق.

۸۷ مجموعه

(فارسی)

۱. رساله موسیقی (کتابت ۱۲۵۲ ق).

۲. اصطلاحات صوفیان از مقدمه دیوان فیض.

خط نسخ، قرن ۱۲-۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد گالینگور سرمه‌ای با عطف چرم مشکی، کاغذ فرنگی.

۸۸ مجموعه

(فارسی)

۱. جنگ شعر از شاعران مختلف: از آن جمله اشعاری از سعدی، منظومه عبرت نامه از صبای کاشانی و تحفة العراقین فتحعلی خان صبا و غیره.

در برگ دهم سه بیت شعر در ماده تاریخ صدارت و عزل میرزا حسین خان سپهسالار از شاعری به نام «ریاضی» دیده می‌شود.

۲. تاریخ پادشاهان عجم به سیاق.

خط نستعلیق و شکسته نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی رنگ، کاغذ فرنگی ضخیم.

۸۹ مجموعه

(فارسی)

۱. شرح دیوان انوری از سید ابوالحسن فراهانی، شرح ۶۴ قصیده از قصاید دیوان انوری است.

۲. اصطلاحات اهل تصوف.

خط نستعلیق، مورخ ۱۲۹۹ ق در مامونه خوی.

شماره قصاید در مدح و حاشیه یاد شده است.

قطع خشتی، جلد تیماج یک لا قهوه‌ای روشن، عطف تیماج مشکی، حاشیه وصالی شده با تیماج مندرس، کاغذ فرنگی سفید آهار شده.

۹۰ دیوان انوری

(شعر - فارسی)

از حکیم اوحالدین انوری

خط نستعلیق متوسط.

قطع خشتی، جلد گالینگور مشکی، کاغذ فرنگی.

۹۱. ترجمه کشکول

از احمد عاملی شهیدی

خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی مندرس، کاغذ فرنگی سفید.

۹۲. دستور معما

(معما - فارسی)

دستور ساختن معما و شرح اشعار معما با عنوان‌های مقدم - تالی.

کتابت نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

اشعار معما در کنار صفحات یاد شده است.

قطع رقعی، جلد مقوای عطف چرم مشکی مندرس، کاغذ فرنگی.

۹۳. مجموعه

(فارسی و عربی)

در موسیقی و فلاح و احکام نجوم بدین ترتیب:

۱. درة التاج (بخش موسیقی) قطب‌الدین شیرازی.

۲. کتاب نجاه (بخش موسیقی) ابن سینا.

۳. بهجة الروح عبدالمؤمن بن صفی‌الدین گرگانی.

۴. فلاح؛ کشاورزی (رساله در امور فلاح).

۵. رساله استخراج ضمیر در نجوم از محمد بن ایوب حاسب طبری.

۶. رسالة السهام و الاسعار و الغلا و الرخص.

کتابت بیشتر نستعلیق و تنها رساله‌های سوم و چهارم به خط نسخ است. مورخ ۱۲۳۶ ق.

قطع خشتی، جلد تیماج سبز یک لا، کاغذ فرنگی سفید آهار مهره‌دار.

۹۴. گنجینه مراد؛ جنگ نظم و نثر

(فارسی)

از سلطان محمد حسین شوشتری، مشتمل بر آثار مختلف به نثر و نظم از آن جمله: بازنامه

منظوم، علم تعبیر خواب، تفصیل حال عرفا و صوفیه. اول جنگ دیباجه مؤلف دیده می‌شود.

کتابت نسخ و نستعلیق، با چند قلم از قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی. کاغذ فرنگی.

۹۵. مجموعه

(منشآت - فارسی)

۱. حسن و دل از رضی بن محمد شفیع تبریزی متخلص به بنده و صاحب زینة التواریخ.

۲. منشآت و نامه‌های میرزا مهدی استرآبادی.

خط نستعلیق، مورخ ۱۲۷۰ ق.

قطع نیم خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی ضخیم شکری رنگ.

۹۶. دیوان انوری

(شعر - فارسی)

از آخر افتادگی دارد.

خط نستعلیق آمیخته با شکسته، از قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی شکری.

۹۷. تحفة العراقین

(مثنوی - فارسی)

از خاقانی شروانی

خط نستعلیق آمیخته با شکسته.

قطع نیم خشتی، کاغذ فرنگی نخودی رنگ.

۹۸. دیوان انوری

(شعر - فارسی)

از اوحدالدین انوری

خط نستعلیق، قرن ۱۱-۱۰ هـ.

قطع نیم خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی، کاغذ هندی شکری.

۹۹. مواهب الهی؛ تاریخ آل مظفر

(تاریخ - فارسی)

معین‌الدین علی معلم یزدی (قرن ۸ هـ)

خط نستعلیق و نسخ، اوراق اصل نسخ قرن ۹-۱۰ هـ و اوراق تجدید شده نستعلیق.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ سمرقندی.

۱۰۰. مجموعه

(ادبیات - عربی)

۱. اطباق الذهب از شرف‌الدین شفروه اصفهانی.

۲. قصاید امرء القیس.

۳. مقامات بدیع الزمان همدانی.

در آخر بحثی که شیخ مفید در رویا با عمر دربارہ ابوبکر انجام داده به نقل از ابوعلی رقی

از شیخ مفید دیده می‌شود. این مطلب از کتاب احتجاج طبرسی نوشته شده است.

این یادداشت به خط نستعلیق محمد جعفر بن کربلایی سلطان احمد بن شیخ علی قرجه

داغی ساکن تبریز در تاریخ ۱۲۶۳ ق نوشته شده است.

نسخ، مورخ ۱۲۶۲ ق.

قطع نیم خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ ضخیم و سفید.

۱۰۱. شرف الانسان

(عرفان - ترکی)

از محمود بن عثمان بن الیاس حلبی متخلص به لامعی برسوی (قرن ۱۰ هـ)

در ۹۳۳ ق برای سلیمان خان بن سلیم خان بن بایزید خان عثمانی (به هنگام پنجاه و پنج

سالگی مؤلف) تألیف شده است.

نستعلیق، سید رضا حسینی مورخ ۱۱۰۸ ق.

قطع خشتی، جلد تیماج مشکی، کاغذ ترکی شکری رنگ ضخیم.

۱۰۲. لطایف اللغات

(فرهنگ - فارسی)

از عبداللطیف بن عبدالله کبیر عباسی یزدی (۱۰۴۸ ق)

فرهنگ لغات مثنوی است.

خط نسخ، قرن ۱۳ هـ.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی ضخیم شکری رنگ.

۱۰۳. فرهنگ جهانگیری

(فرهنگ - فارسی)

از جمال‌الدین حسین اینجو بن فخرالدین حسن شیرازی (زنده در ۱۰۱۷ ق)

خط نسخ، قرن ۱۲-۱۱ هـ، حواشی به نظم و نثر. از خاتمه اندکی افتاده است.

قطع نیم خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای سوخته ضربی مندرس.

۱۰۴. جامع الفوائد

(پزشکی - فارسی)

از یوسف بن محمد یوسف طبیب هروی (۹۵۰ ق)

خط نستعلیق، احمد بن اسدالله تبریزی مورخ ۱۲۷۷ ق.

قطع خشتی، جلد تیماج قهوه‌ای سیریک لا، کاغذ فرنگی شکری.

۱۰۵. خمسه

(شعر - فارسی)

از منشآت و مثنویات امیر خسرو دهلوی (از اول و آخر ناقص است).

نستعلیق، قرن ۱۲-۱۱ هـ.

قطع خشتی جلد تیماجی مشکی، کاغذ اصفهانی شکری.

۱۰۶. مجموعه

(نجوم و حساب)

۱. نظرات کواکب.

۲. هیئت علاءالدین علی قوشچی.

۳. خلاصة الحساب بهاء‌الدین محمد عاملی (۱۰۳۰).

۴. رساله در حساب محمد مؤمن بن جلال‌الدین کاشانی (این رساله غیر از تعلیقاتی است

که بر خلاصة الحساب نوشته است).

شکسته نستعلیق، مورخ ۱۳۰۲ ق به ابراهیم.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۱۰۷. اقبال‌نامه جهانگیری

(فارسی)

میرزا محمد شریف معتمدخان نخشبی (۱۰۴۹ ق)

جلد سوم. خط نستعلیق شیوه هندی، قرن ۱۳ ه.

قطع وزیری، جلد تیماج مجدول قهوه‌ای، عطف و کنار و گوشه قهوه‌ای سیر. کاغذ فرنگی.

۱۰۸. لطایف الطوایف

(فارسی)

از علی بن حسین واعظ کاشفی (۹۱۰ ق)

خط نستعلیق، قرن ۱۰ ه، دارای یک سرلوح و جداول مذهب در تمام صفحات قطع وزیری، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی، کاغذ سمرقندی شکری رنگ.

۱۰۹. مجموعه

(تجوید و قرائت - فارسی)

۱. ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی. شرح حسین بن عثمان بر قصیده شاطبیّه.

۲. عقد اللثالی المضیة فی شرح درة المضیة از حسین بن عثمان بر قصیده جزریه.

خط نستعلیق، عبدالحق بن ظهیر الاسلام جنیدی مورخ ۹۷۰ ق، صفحات آخر این نسخه با قلم دیگر و تازه‌تر نوشته شده است. پشت برگه اول چند تملک است که یکی از آنها پاک شده است.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی ضربی باترنج در وسط، کاغذ اصفهانی.

۱۱۰. دیوان خاقانی

(شعر - فارسی)

حکیم اکمل‌الدین خاقانی

نسخه‌ای است به خط نستعلیق از قرن ۱۲ ه.

قطع وزیری، جلد تیماجی دارای ترنج، عطف و صالی شده.

۱۱۱. دیوان ظهیر فاریابی

(شعر - فارسی)

خط نستعلیق محمد رحیم کتابت مورخ ۱۰۰۵ ق.

قطع وزیری، جلد تیماجی یک لا، کاغذ سمرقندی ضخیم.

۱۱۲. شرح بیست باب در تقویم

(نجوم - فارسی)

از ملا مظفر گنابادی بر بیست باب نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی.

خط نستعلیق، قرن ۱۳ ه.

قطع وزیری، جلد تیماج یک لا، کاغذ فرنگی.

۱۱۳. مجمع الفرس؛ فرهنگ سروری

(فرهنگ - فارسی)

از حاج محمد قاسم بن حاج محمد کاشانی (قرن ۱۱ ه)

نسخه به خط نستعلیق قرن ۱۱ ه.

قطع وزیری باریک، جلد تیماجی قهوه‌ای سیر مندرس، کاغذ اصفهانی.

۱۱۴. مجمع الفرس

(فرهنگ - فارسی)

از حاج محمد قاسم کاشانی سروری (قرن ۱۱ ه)

خط نستعلیق، مورخ ۱۰۱۱ ق (انندی از آخر باب یاء و اوایل استعارات افتادگی دارد).

پشت برگ اول تملک شیخ اسماعیل بن شیخ عبدالعالی مورخ ۱۰۶۰ ق دیده می‌شود.

قطع وزیری باریک، جلد تیماجی قهوه‌ای روشن، کاغذ اصفهانی شکری رنگ.

۱۱۵. فرهنگ رشیدی

(فرهنگ - فارسی)

از عبدالرشید تتوی حسینی (۱۰۷۷ ق)

خط نستعلیق، قرن ۱۲ هـ.

اوراقی از اول نسخه در آخر صحافی شده و آغاز دیباجه افتاده است.
قطع وزیری، جلد تیماج یک لا قهوه‌ای سیر، کاغذ هندی شکری سیر.

۱۱۶. خزان و بهار

(اخلاق - فارسی)

از محمد شریف بن شمس‌الدین محمد متخلص به کاشف شیرازی (قرن ۱۰-۱۱ هـ)

خط نستعلیق، محمد علی بن علی رضاخان مرندی مورخ ۱۲۱۸ ق.

قطع وزیری، جلد تیماجی مشکی رنگ با ترنج و عطف وصالی، کاغذ فرنگی شکری رنگ.

۱۱۷. مجموعه

۱. کنز اللغات (فرهنگ لغت - عربی به فارسی) محمد بن عبدالخالق بن معروف گیلانی.

۲. مجالس العشاق به نوشته استوری به نقل از بابر نامه تألیف میرکمال‌الدین حسین طبسی گازرگاهی. منسوب به سلطان حسین بایقرا.

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ با دو قلم، هر دو رساله ناقص الآخر.

قطع وزیری، جلد تیماجی قهوه‌ای خوب، کاغذ اصفهانی آهار مهره شده.

۱۱۸. احسن التواریخ

(تاریخ - فارسی)

از حسن بیگ روملو (قرن ۱۰ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ از اول و آخر افتادگی دارد.

قطع وزیری، جلد تیماجی مشکی مندرس با مقوای ضخیم.

۱۱۹. مجمع الفرس؛ فرهنگ سروری

(فرهنگ - فارسی)

از حاج محمد قاسم کاشانی سروری (قرن ۱۱ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۱-۱۲ هـ.

قطع وزیری، جلد تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج نقاشی شده با آب طلا، عطف وصالی حاشیه مندرس، کاغذ اصفهانی.

۱۲۰. مجموعه

(کلام و تاریخ - فارسی)

۱. حسینه به روایت ابوالفتح رازی.

۲. توزیک تیموری: منسوب به امیر تیمور گورکانی.

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ با دو قلم - در پایان رساله حسینه تاریخ کتابت ۱۰۲۳ ق رقم شده است.

قطع وزیری بلند، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ نخودی آهار شده.

۱۲۱. مجموعه دو کتاب در لغت عربی به فارسی

۱. کنز اللغة (فرهنگ عربی به فارسی) از محمد بن عبدالخالق بن معروف گیلانی.

۲. مثلثات از ابو علی محمد بن مستنیر معروف به قطرب نحوی.

خط نستعلیق، خاک علی بن سید علی مورخ ۱۰۴۲ ق، از آغاز اندکی (تا مصادرباب افتعال) افتادگی دارد.

قطع رحلی کوچک، جلد تیماجی مشکی با عطف و حواشی وصالی شده.

کاغذ اصفهانی شکری رنگ.

۱۲۲. صافی؛ شرح کافی

(حدیث - فارسی)

از ملا خلیل بن غازی قزوینی

شرح کتاب العشره تا پایان فضل القرآن کافی کلینی.

تاریخ تألیف ۱۰۶۹ ق.

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ متن به خط نسخ.

قطع وزیری، جلد تیماجی مشکی، کاغذ اصفهانی نخودی.

۱۲۳. مجموعه

(ریاضی - عربی و فارسی)

۱. خلاصة الحساب بهاءالدین محمد عاملی (۱۰۳۰).

۲. شرح و ترجمه خلاصة الحساب از حاج حسین شریفی بسطامی.

خط نستعلیق، (گویا خط مؤلف) مورخ ۱۰۴۳ ق.

قطع وزیری، جلد تیماجی مشکی رنگ، کاغذ اصفهانی.

۱۲۴. تیمورنامه؛ تاریخ حضرت صاحب قران

(تاریخ - فارسی)

۲۱۹ گفتار است.

خط نستعلیق، قرن ۱۱-۱۰ هـ.

قطع وزیری، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ شکری رنگ.

۱۲۵. جامع الستین

(تفسیر - فارسی)

تاج‌الدین ابوبکر احمد بن محمد طوسی (قرن ۶ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۴-۱۳ هـ.

قطع وزیری بزرگ، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۱۲۶. مجمع الفرس؛ فرهنگ سروری

(فرهنگ - فارسی)

از حاج محمد قاسم کاشانی سروری

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ.

قطع وزیری بزرگ، جلد تیماجی مشکی، کاغذ اصفهانی آهار شده شکری.

۱۲۷. شرح اربعین حدیث؛ شرح قطب شاهی

(حدیث - فارسی)

از محمد بن علی بن خاتون عاملی بر اربعین حدیث شیخ بهایی.

خط نستعلیق، شمس‌الدین محمد بن حسین آملی مورخ ۱۰۵۸ ق. پشت برگ اول

تملک‌های کهن دیده می‌شود.

قطع وزیری بلند، جلد مقوای عطف تیماجی مشکی مندرس و وصالی شده کاغذ آهار مهره شده شکری رنگ.

۱۲۸. دیوان طوطی کرمانی

(شعر - فارسی)

از محمد علی طوطی کرمانی (عموی مادر مرحوم غلامحسین سرود) (قرن ۱۴ هـ)

این دیوان تنها شامل غزلیات اوست. به طوری که مرحوم سرود در قسمتی از یادداشت‌های خود اشاره کرده این غزلیات به سبک اشعار سعدی و حافظ سروده شده و حدود ۲۳۰۰ بیت است.

خط نستعلیق مؤلف (ظاهراً).

۱۲۹. دیوان ناطق

(شعر - فارسی)

از ناطق جد مادری تیمسار غلامحسین سرود

خط نستعلیق، مورخ ۱۱۱۹ ق.

نوشته‌ها در متن و حواشی. در حاشیه اشعاری از دیگر شاعران نیز آورده شده است.

قطع خشتی، جلد تیماجی مشکی رنگ، کاغذ فرنگی.

۱۳۰. مجموعه

(فارسی)

۱. شرح شمه‌ای از تاریخ عهد باستان از ابوالمحسن طباطبایی.

۲. رساله عشق و روح از فضولی بغدادی.

۳. کلام الملوک (یک جزء) میرزا محمد یوسف لاهیجی. در پدید آمدن خط و احوال ارباب خط.

خط تایپ. این رساله‌ها در سال‌های ۱۳۱۴ و ۱۳۱۳ هجری شمسی پس از مطالعه نسخ خطی آن توسط مرحوم غلامحسین سرود جمع‌آوری و تایپ شده است.

قطع خشتی، جلد تیماجی قهوه‌ای.

۱۳۱. خاتمه روضة الصفا: جغرافی اقالیم سبمه

(تاریخ - فارسی)

تألیف غیاث‌الدین محمد خواندمیر

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ یا اواخر قرن ۱۰ هـ.

قطع وزیری، جلد تیماجی مشکی، کاغذ دولت‌آبادی شکری رنگ.

۱۳۲. جامع عباسی (تکمله جامع عباسی)

(فقه - فارسی)

از نظام‌الدین محمد ساوجی (قرن ۱۱ هـ)

از باب ششم که در تکمیل جامع عباسی شیخ بهایی نوشته شده است.

خط نستعلیق، مورخ ۱۱۱۰ ق.

قطع وزیری بزرگ با جلد مقوا با روکش کاغذ چینی و عطف از پارچه مشکی، کاغذ اصفهانی.

۱۳۳. هشت بهشت

(تاریخ عثمانی - فارسی)

از ادریس بن حسام‌الدین علی بدلیسی (۹۳۰ ق)

کتاب پنجم و ششم؛ شرح وقایع سلطان محمد و سلطان مراد

خط نیمه اول نسخ مورخ ۱۰۷۹ ق و خط نیمه دوم نستعلیق در همین حدود به قلم دیگر،

بدون رقم و تاریخ.

قطع رحلی کوچک، جلد تیماجی قهوه‌ای سیر، کاغذ فرنگی.

۱۳۴. حبیب السیر

(تاریخ - فارسی)

از خواند میر (۹۴۲ ق)

جلد اول.

خط نسخ، قرن ۱۰ هـ از اول و آخر افتاده است.

قطع رحلی کوچک، جلد تیماجی مشکی، وصالی حواشی تیماج قرمز، کاغذ سمرقندی شکری رنگ.

۱۳۵. روضة الصفا

(تاریخ - فارسی)

از محمد بن خواند شاه محمود میرخواند (۹۰۳ ق)

جلد اول.

خط نستعلیق، مورخ ۱۰۱۰ ق، برای خواجه حبیب الله ولد خواجه نعمه الله شوشتری نوشته شده است. صفحات مجدول، دارای یک سرلوح در صفحه اول.

قطع رحلی، جلد تیماجی قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج سوخت، کاغذ سمرقندی شکری.

۱۳۶. منتخب اللغات شاه جهانی

(لغت - فارسی)

از عبدالرشید تتوی

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ اوایل حرف «لام» تا آخر کتاب از نسخه ساقط شده و از آغاز تا حرف «راء» افتاده است. شش برگ اول جدیدتر و در قطع کوچکتر است. کنار بسیاری از برگ‌های اول و وسط و آخر وصالی شده است.

قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی شکری آهار مهره شده.

۱۳۷. بیعة الافاخم؛ شرح عهد مالک اشتر

(فارسی)

از شیخ علی بن محمد گیلانی (قرن ۱۳ هـ)

شرح مبسوط عهدنامه امیرالمؤمنین امام علی (ع) به مالک اشتر است. مؤلف در آغاز آن از فتح‌علی شاه و فرزندش محمد رضا میرزا - والی گیلان - یاد می‌کند. خط نسخ محمد ابراهیم بن حاج محمد خلیل استرآبادی مورخ ۱۲۳۹ ق.

تألیف این کتاب در سال ۱۲۳۵ ق به پایان رسیده است.

قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی، کاغذ فرنگی آهار مهره شده نخودی رنگ.

۱۳۸. مجمع الفرس

(فرهنگ - فارسی)

از حاج محمد قاسم سروری کاشانی (قرن ۱۱ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۲ هـ.

قطع رحلی، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی با ترنج و نیم ترنج، کاغذ فرنگی.

۱۳۹. آتشکده آذر

(تذکره - فارسی)

از لطف علی بیک بیگدلی متخلص به آذر (قرن ۱۲ هـ)

خط شکسته نستعلیق، مورخ ۱۲۲۱ ق.

کنار برگ اول تملک لطفعلی بن مؤیدالدوله طهماسب میرزا قاجار مورخ ۱۳۰۵ ق دیده می‌شود.

قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی با ترنج آب طلائی مندرس، کاغذ فرنگی.

۱۴۰. اقصی الارب فی ترجمه مقدمه الادب

(ادبیات - ترکی)

ترجمه از احمد

ترجمه ترکی مقدمه الادب زمخشری.

خط نستعلیق، مورخ ۱۱۱۷ ق.

قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی رنگ.

۱۴۱. ابواب الجنان

(دعا - فارسی)

از محمد رفیع واعظ قزوینی (قرن ۱۱ هـ)

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی با ترنج و نیم ترنج با گلبرگ آب طلائی، کاغذ فرنگی. آهار مهره شده شکری رنگ.

۱۴۲. گنجینه نشاط

(ادبیات - فارسی)

از عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی (۱۲۴۴ ق)

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع رحلی، جلد تیماجی قهوه‌ای ضربی، کاغذ فرنگی آبی رنگ.

۱۴۳. دره نادره

(تاریخ - فارسی)

از میرزا مهدی استرآبادی (قرن ۱۲ هـ)

خط نستعلیق، محمد علی بن محمد باقر کاشانی مورخ ۱۲۶۷ ق.

قطع رحلی، جلد تیماجی قهوه‌ای، کاغذ فرنگی.

۱۴۴. فرهنگ رشیدی

(فرهنگ - فارسی)

از عبدالرشید تتوی

خط نستعلیق، قرن ۱۳ هـ.

قطع رحلی، جلد مقوایی با روکش جیبی.

۱۴۵. تجزیه الامصار و ترجمه الاعصار؛ تاریخ و صاف

(تاریخ - فارسی)

از عبدالله بن فضل الله یزدی

خط نستعلیق، قطع رحلی.

۱۴۶. روضة الصفا

(تاریخ - فارسی)

از میر خواند

خط نستعلیق، قرن ۱۰ هـ.

قطع رحلی، جلد تیماجی سبزی شمی، کاغذ سمرقندی شکری.

۱۴۷. روضة الصفا

(تاریخ - فارسی)

از میر خواند

جلد چهارم.

خط نستعلیق، مورخ ۱۰۰۵ ق.

قطع رحلی، کاغذ سمرقندی شکری.

۱۴۸. جنگ نظم و نثر

شامل اشعاری در تاریخ وفات شاه اسماعیل صفوی، جلوس شاه عباس، تولد شاه عباس

اول و غیره.

ذیل رساله اول که مؤلف آن معلوم نیست تاریخ ۱۳۱۶ ق دیده می‌شود.

قطع رقعی، خط نستعلیق.

۱۴۹. شرح نصاب الصبیان

(فارسی)

شرح نصاب ابونصر فراهی.

خط نستعلیق، قرن ۱۱ هـ، این نسخه از اول افتادگی دارد.

قطع رقعی، جلد تیماجی قهوه‌ای ضری، کاغذ اصفهانی شکری رنگ.

۱۵۰. ترجمه مفتاح الفلاح

(دعا - فارسی)

آقا جمال خوانساری (قرن ۱۱ هـ)

خط نسخ، قطع رحلی، جلد تیماجی مشکی.

معرفی نسخه خطی تذکرة العارفین

دکتر علی افغمی

قبل از معرفی نسخه خطی تصحیح شده تذکرة العارفین تألیف ملا محمد جعفر بن علی عقدایی لازم است مختصری در خصوص وجه تسمیه نام محل تولد مؤلف توضیحی آورده شود و متعاقب آن علمای مشهور این قریه را نیز معرفی نماییم. بنا به نظر استاد دکتر علی اشرف صادقی استاد محترم گروه زبانشناسی دانشگاه تهران «از گذشته‌های دور بسیاری از اشخاص کنجکاو در پی یافتن معنایی برای نامهای اماکنی که می‌شناخته‌اند بوده‌اند. در کتابهای تاریخ و جغرافیای دوره اسلامی بارها به این گونه وجه اشتقاق‌ها بر می‌خوریم. در زمان ما نیز بعضی از مؤلفان درصدد یافتن علت نامگذاری شهرها، روستاها، کوهها و سایر اماکن جغرافیایی برآمده‌اند اما غالب وجه اشتقاقهایی که پیشنهاد کرده‌اند با معیارهای علمی جدید پذیرفتنی نیستند. دشواری کار از این جا ناشی می‌شود که بسیاری از این نامها در دوره‌های قبل از اسلام و پیش از رواج فارسی دری پیدا شده‌اند و ریشه در زبانهای میانه و باستانی ایران و گاه در زبانهای ما قبل آریایی دارند. علاوه بر آن در بسیاری از موارد این نامها تحولات خاصی را که در کلمات معمولی زمان به چشم نمی‌خورند طی کرده‌اند. تعداد دیگری از آنها نیز از گویشهای

محلی گرفته شده‌اند. بنابر این هنگام بررسی این نامها باید به کلیه این جهات توجه کرده و به صرف شباهت یک جاینام با یک کلمه از زبان امروز به داوری درباره معنای آن نپرداخت.

در تأیید اظهار نظر علمی استاد دکتر صادقی به عنوان مثال آن چه که در بین عوام درباره کلمه عقدا شنیده‌ایم در این جا نقل می‌کنم که خود بیانگر دشواری کار و پذیرفتنی نبودن آن با معیارهای علمی جدید است. پیرمردان و قدیمی‌ها معتقد بودند اهالی این قریه که امروز به عقدا مشهور است همه زردشتی بوده‌اند خواجه نصیر وقتی این قریه را متصرف می‌شود با تبلیغ یا هر وسیله دیگری عده زیادی را به دین اسلام آشنا می‌نماید و در یک روز بیش از از چهل عقد ازدواج طبق روش و سنت اسلامی انجام می‌گیرد و متعاقباً این محل که نام اولیه‌اش هم ذکر نمی‌کنند عقدگاه می‌نامند که امروز تبدیل به عقدا شده است! و اما وجه تسمیه عقدا طبق تحقیقی که توسط دکتر صادقی انجام گرفته و در جلد شانزدهم پژوهشهای ایرانشناسی نامواره دکتر محمود افشار آمده به قرار زیر است:

این نام در مسالک و ممالک اصطخری (متن عربی، صص ۱۳۵ و ۲۲۹؛ ترجمه اول فارسی، صص ۱۸ و ۱۸۵؛ ترجمه دوم فارسی، صص ۱۲۰ و ۲۴۰) و احسن التقاسیم مقدسی (ص ۴۸۸) و صورة الارض ابن حوقل (ج ۲، ص ۲۸۷) به شکل عقدا آمده است. یاقوت (ذیل این کلمه و ذیل میبد) آن را به عقده (به ضم اول) ضبط کرده است. در متن عربی اصطخری نیز در هر دو بار روی این کلمه ضمه گذاشته شده است ظاهراً در اصطخری این ضبط اصیل نیست و گمان می‌رود دخویه مصحح کتاب، بر اساس ضبط یاقوت این کلمه را چنین ضبط کرده باشد فیروزآبادی صاحب قاموس اللغة (قرن هشتم) و زبیدی مؤلف تاج العروس به نقل از رضی الدین حسن صاغانی (قرن هشتم) نیز این نام را آورده‌اند.

عقده بی شک عربی است. یکی از معانی این کلمه در عربی «سرزمین دارای نخل و درخت و گیاه» است. بنا بر این اگر عقده (به ضم اول) درست باشد باید از چنین معنایی

گرفته شده باشد، اما تلفظ عقدا (به فتح اول) تلفظ می‌شده است.

یاقوت ظاهراً این نام را با کلمه عقده که معانی لغوی آن را ذیل کلمه شرح داده خلط کرده است. وی بارها مرتکب این گونه اشتباهات شده است. اما عقده (به فتح اول) در فرهنگهای عربی نیامده است. فرهنگهای عربی عقد را به معنی طاق بناء به خصوص طاقهایی که به صورت لنگه‌های در به هم وصل شده باشد، ضبط کرده‌اند (رک: قاموس در تعریق معقود؛ تاج العروس و فرهنگ عربی به انگلیسی lane). احتمال می‌رود که عقده از همین کلمه و پسوند اسم مکان -e/ā ساخته شده باشد. عقده لا اقل از آغاز قرن هشتم به صورت عقدا تلفظ می‌شده است (رک: جامع الخیرات، ص ۹ و ۱۲۵ و ۱۳۰ و ۱۳۵ و غیره؛ وقفنامه ربیع رشیدی از آغاز قرن هشتم، ص ۸۹، ش ۴۴۶). وجه اشتقاقی که احمد بن حسین کاتب (قرن نهم) در تاریخ جدید یزد، ص ۳۲ برای این ناممه ذکر کرده و آن را از نام عقدا نامی از سرهنگان یزدگرد مأخوذ دانسته عامیانه است.

علمای عقدا

۱. محمد جعفر بن علی عقدایی یزدی

از جمله آثار وی تذکرة العارفین است به فارسی در مواعظ (احیان الشیعة، ج ۹، ص ۲۰۵) نسخه‌ای از جلد اول این کتاب به شماره ۱۴۰۷۴ در کتابخانه مجلس موجود است. این نسخه به قلم نسخ حسین علی بن محمد زمان اصفهانی است که کتاب تاریخ ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۷۳ ق است. فهرست مجلس، ج ۳۸، ص ۹۷. نسخه‌ای از جلد اول کتاب به شماره ۳۳۹۹ در کتابخانه مرعشی موجود است. فهرست کتابخانه مرعشی، ج ۹، ص ۱۸۴.

وی از اعلام قرن ۱۳ ه است. واعظ خطیب و دانشمند بوده و در یزد سکونت داشته و به سال ۱۲۳۶ ق به اصفهان هجرت می‌کند و در سال ۱۲۳۷ ق تألیف کتاب خود تذکرة العارفین را آغاز کرده و طبعاً وفاتش بعد از این تاریخ باید باشد.

تذکرة العارفين فارسی و در اخلاق و مواعظ است. دارای سی محفل و یک خاتمه است مشتمل بر دو جلد که هر جلد خطبه علیحده دارد. مؤلف به تاریخ ۱۲۳۷ ق شروع به تألیف کرده است. نسخه‌ای از جلد دوم این کتاب در سپهسالار (ج ۳، ص ۳۹۰) موجود است که جلد دوم آن است و نیز شماره ۷۰۱۴ در کتابخانه مجلس می‌باشد. نسخه‌ای دیگر در جلد دوم در دانشکده الهیات (ج ۱، ص ۲۵) موجود است. نسخه‌ای که در کتابخانه مجلس می‌باشد به قلم نسخ سید هاشم بن محمد علی موسوی یزدی است به تاریخ ۱۲۴۷ ق. تملک حاج میرزا لطف الله صدر الواعظین در اول نسخه دیده می‌شود (فهرست مجلس، ج ۳۵، ص ۲۳).

نسخه‌ای از جلد اول کتاب تذکرة العارفين به شماره ۳۳۹۹ در کتابخانه مرعشی موجود است (فهرست مرعشی، ج ۹، ص ۱۸۴).

نسخه‌ای از جلد اول تذکرة العارفين به شماره ۱۴۰۷۴ در کتابخانه مجلس می‌باشد. این نسخه به قلم نسخ حسین علی بن محمد زمان اصفهانی است که کتابت آن تاریخ ۲۸ ربيع الثاني ۱۲۷۳ ق است (فهرست مجلس، ج ۳۸، ص ۹۷).

۲. جعفر بن علی حسین عقدائی

متخلص به شاطر ار علمای قرن ۱۳ ه است. مراحل تحصیل علوم را در نجف اشرف طی کرد و به سال ۱۲۳۲ ق به یزد برگشت و به وعظ و خطابه اشتغال یافت. وی همچنین طبع شعر داشته و شاطر تخلص می‌کرده. از آثار وی کحال العیون در مقتل است.

تراجم الرجال، ج ۱، ص ۲۰۲.

۳. مولانا فضل الله عقدائی (قرن ۱۱ ه)

از فضلا و مدرسین قرن ۱۱ ه است. مولانا علی بن عبدالفتاح طبسی کیلکی زیده الاصول را که به تاریخ ۱۰۶۴ ق آن را کتابت کرده است نزد مولانای مذکور خوانده و استاد بر برگ آغاز نسخه تصریح به شاگردی کاتب نزد خود دارد و او را به فضل و تقوی می‌ستاید.

۲. ملا ذوالفقار عقدائی

از اعلام و خطباء قرن ۱۳ ه و اصلاً عقدائی و ساکن تفت بوده است. از آثار وی ذخیره العارفين است.

۵. اسماعیل بن ملک محمد عقدائی یزدی

از اهل قریه عقدای یزد از توابع یزد که ۲۰ فرسخ از آنجا تا یزد فاصله است. در نجوم السماء او را چنین ستوده: از مشاهیر علما و فقها و از اجلة تلامیذ سید محدی بحر العلوم است. و در ادبیات نیز از مهارت و کمال برخوردار بوده. در یزد مسجدی بنا کرده که تا امروز پابرجاست و به نام او مشهور است (مسجد شیخ اسماعیل عقدائی). از جمله شاگردان وی میرزا سلیمان طباطبائی نائینی یزدی است که پس از ملا اسماعیل ریاست امور دینی یزد به او رسید.

از جمله تصانیف وی حقایق الاصول است که عناوین آن حقیقه حقیقه است. اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۳۸۳. وفاتش به سال ۱۲۴۰ ق در عهد پادشاهی فتحعلی شاه قاجار اتفاق افتاده است. استاد حائری وفاتش را در فهرست مجلس، ج ۱۰، ص ۲۹۴ ۱۲۳۰ ق تعیین کرده است. اسماعیل بن ملک محمد عقدائی یا به قول صاحب کشف الحجب عبدالملک صاحب ذریعه در ذیل رساله حسن و قبح از تصانیف عقدائی نوشته نسخه‌ای از حقایق الاصول عقدائی را در نجف دیدم که به خط سید رضا فرزند بحر العلوم (۱۲۱۶ ق) و بسیاری از صفحات آن نانوشته باقی مانده بود به خلاف دیگر نسخه موجود آن و از این سخن معلوم می‌شود که اسماعیل عقدائی این تألیف را پس از برگشت به وطن تکمیل کرده. لازم به ذکر است که اسماعیل عقدائی تمام رساله حسن و قبح را که پیش از حقایق تألیف کرده کاملاً در حقایق درج کرده است.

نسخه‌ای از حقایق الاصول در کتابخانه مجلس به شماره ۳۰۵۰ و مندرج ۱۳۳۰ ق موجود است.

فهرست مجلس، ج ۱۰، ص ۴۹۴؛ الذریعة، ج ۷، صص ۱۸-۱۹؛ تاریخ یزد آیتی، ج ۲، ص ۳۱۹؛ کشف الحجب و الامتار.

۶. محمد بن فضل الله عقدایی

از اعلام قرن ۱۲ هـ است و سید احمد اشکوری در تراجم الرجال گوید که یادداشتی از وی مورخ ۱۱۵۶ ق دیده است.

۷. سید جعفر بن سید حسین عقدایی

از مشغلین و طلاب حوزه اصفهان بوده و نسخه‌ای از غرایب القرآن فخرالدین طریحی را کتابت کرده و به تاریخ پنج شنبه محرم ۱۲۶۸ ق در اصفهان آن را به پایان برده است. نسخه مذکور به شماره ۱۴۴۷۰ مجلس موجود است.

۸. محمد تقی بن شمس الدین عقدایی (قرن ۱۳ هـ)

از طلاب و مشغلین قرن ۱۳ هـ است و نسخه‌ای از الفیه ابن مالک را به تاریخ ۱۲۴۳ ق کتابت کرده که ضمن مجموعه‌ای به شماره ۱۹۴۰ در کتابخانه مجلس موجود است.

فهرست مجلس، ج ۵، ص ۴۴۶.

۹. محمد جعفر بن الیاس بن محمد عقدایی

از اعلام قرن ۱۳ هـ است. فاضل و متبع و در علوم حدیث تبصری به سزا داشته است. وی نیز از خطباء روزگار خویش بوده است. از جمله آثار وی زینة الواصفین و بهجة المستمعین است که به سال ۱۲۳۵ ق تألیف آن را آغاز کرده است. وی همچنین از هنرمندان و خطاطان بوده است.

۱۰. محمد تقی بن علی عقدایی

فقیه اصولی و از اعلام سده سیزدهم هجری و معاصر شاهزاده محمد ولی میرزا حاکم یزد بوده. اثر معروف وی خلاصة الاصول است که آن را به امر شاهزاده مذکور تألیف کرده. نسخه‌ای از این کتاب به شماره ۱۲۴۴ در کتابخانه مجلس موجود است.

تراجم الرجال، ج ۳، ص ۱۲۴.

فهرست کتابهای چاپ سنگی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران

علیرضا قبادی - محمدرضا تقی‌زاده

کتابخانه مرکزی با داشتن چند صد هزار جلد کتاب چاپی، خطی، چاپ سنگی، اسناد و... یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های کشور است که از مهمترین مراکز، مراجعه اساتید و پژوهشگران می‌باشد از بخش‌های مهم کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد بخش نسخه‌های خطی است که شامل نسخه‌های خطی، کتاب‌های چاپ سنگی، مجموعه میکروفیلم‌ها، اسناد، عکس‌های تاریخی، نسخه‌های عکسی و مجموعه کتب نایاب و نفیس است.

کتاب‌های چاپ سنگی که حد فاصل میان نسخه‌های خطی و کتاب‌های چاپی می‌باشند با دارا بودن ویژگی‌های نسخه‌شناسی (تزیین و آرایه‌های هنری متعدد از جمله خوشنویسی، تصویرسازی، سرلوح، جدول، جلد...) و کتابشناسی یکی از آثار مهم و با ارزش کتابخانه مرکزی است که مورد مراجعه محققین و پژوهشگران و دانشجویان داخل و خارج از کشور می‌باشد.

حدود دوازده هزار جلد از کتاب‌های چاپ سنگی در موضوعات: ادبیات، فلسفه، تاریخ، دیوان، جغرافیا، فقه و اصول، پزشکی، ریاضی و... این تکلیف را

برای کتابخانه مرکزی ایجاد می‌کند که نسبت به تهیه فهرست این کتب اقدام عاجل صورت دهد. مقاله حاضر با عطف توجه به این تصمیم نمونه‌ای از فهرست کتاب‌های چاپ سنگی (از شماره $\frac{A}{4}$ الی $\frac{A}{28}$) را تقدیم جامعه علمی کشور می‌کند تا ان شاء الله در آینده نزدیک شاهد چاپ جلد اول این اثر باشیم.

۱. فرهنگ انجمن آرای ناصری
(فارسی - واژه نامه)
هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق
افتادگی آغاز: «... خاسته بر یکدیگرند...»
افتادگی انجام: «او ترا چنانکه شیخ نظامی گفته...»
نستعلیق میرزا آقا کمرنی بی جا، بی نا، غره جمادی الاخر ۱۲۸۸ ق، به اهتمام
مخبرالدوله علی قلی خان سرتیپ و مقابله و تصحیح عبدالله منشی طبری، قطع رحلی:
۲۱/۵ x ۳۵ س.م، جلد: مقوا، دارای سرلوح صفحه عنوان قلاب سازی شده، ترنج و
سرترنج، حواشی گل و بوته‌ای در صفحه آغاز، مجدول، ستون بندی، عناوین برجسته،
حاشیه، رکابه.
شماره بازیابی: A/۱ شماره ثبت: ۱۱۸۶۳۵

۲. فرهنگ انجمن آرای ناصری
(فارسی - واژه نامه)
هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق
نستعلیق میرزا آقا کمرنی، دارالخلافه طهران، کارخانه: علیقلی خان سرتیپ ۱۲۸۸ ق.
قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۴ س.م.
جلد: چرم سبز
دارای مقدمه (در ۱۰ صفحه آغاز) در شرح حال مؤلف و اشعار احمد وقار و
عبدالرحیم آمده است.
شبيه صورت مرحوم رضا قلی خان، مهر بیضی شکل دبیرالممالک، وزیر علوم و
یادداشت تملک ابوالقاسم در نسخه آمده است.
شماره بازیابی: A/۱.C.۲
شماره ثبت: ۷۸۲۷ ب

۳. فرهنگ انجمن آرای ناصری
(فارسی - واژه نامه)
هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق

قطع: رحلی ۲۲ × ۳۴/۵ س.م.

جلد: چرم مشکی

دارای مقدمه در ۱۰ صفحه آغاز در شرح حال مؤلف و اشعار احمد وقار و عبدالرحیم آمده است.

مهر بیضی شکل وزیر علوم و چند یادداشت از جمله یادداشت تولد میزرا نصره الله مورخ ۱۲ ذی الحجه ۱۳۱۹ ق و یادداشتی از انجمن ناصری زردشتیان در نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/۱.C.۳

شماره ثبت: ۱۲۴۱۰۱

۲. فرهنگ انجمن آرای ناصری

(فارسی - واژه نامه)

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق

قطع: رحلی ۲۲/۵ × ۳۵ س.م.

جلد: چرم قهوه ای مجدول

مهر بیضی شکل محمد حسن الطباطبائی در صفحه عنوان و مهر وزیر علوم در پایان آمده است.

شرح حال مؤلف و اشعار احمد وقار و عبدالرحیم در پایان کتاب آمده است. دارای یادداشت اهدای کتاب از طرف علیقلی خان مخبرالدوله به حسن حسینی در صفر ۱۲۹۰ ق و یادداشت خریداری حکمت به مبلغ ۲۵ تومان از کتابخانه علمیه در صفحه اول کتاب آمده است.

شماره بازیابی: A/۱.C.۲

شماره ثبت: ۷۸۶۰۱

۵. فرهنگ انجمن آرای ناصری

(فارسی - واژه نامه)

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق

قطع: رحلی ۲۲ × ۳۵/۵ س.م.

جلد: چرم سبز

شبیه صورت مرحوم رضا قلی خان و مهر بیضی شکل وزیر علوم در آغاز نسخه آمده است. دارای مقدمه در ۱۰ صفحه آغاز در شرح حال مؤلف و اشعار احمد وقار و عبدالرحیم آمده است.

شماره بازیابی: A/۱.C.۴

شماره ثبت: ۳۲۸۹۰۶

۶. فرهنگ انجمن آرای ناصری

(فارسی - واژه نامه)

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق

قطع: رحلی ۲۱ × ۳۴/۵ س.م.

جلد: مقوای عطف گالینگور سبز

مقدمه شرح حال مؤلف و اشعار احمد وقار و عبدالرحیم در پایان کتاب آمده است.

شماره بازیابی: A/۱.C.۵

شماره ثبت: ۳۷۵۰ ب

۷. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱ - ۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق (ص ۱ - ۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱ - ۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.

۴. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.

۵. تقویم سال ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)
 ۶. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸) (فارسی - سالنامه)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 ۷. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 ۸. تقویم سال ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)
 ۹. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

نسخ و نستعلیق، احمد بن محمد رضا طباطبائی اردستانی (۱۲۹۸-۱۳۰۰ ق)
 قطع: رحلی، ۲۲ × ۳۳ س.م.

جلد: مقوا روکش پارچه قهوه‌ای، فرسوده

دارای رکابه، صفحه عنوان، عناوین برجسته

صفحه شمار دارد ۲۵۷ + ۴ + ۳۳۱ + ۴۲ + ۴ + ۴۸ + ۳۸۷ + ۴ + ۵۶ صفحه

شماره بازیابی: A/4.v1_3

شماره ثبت: ۱۵۷۵۱

۸ مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 ۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)
 ۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 نسخ و نستعلیق احمد بن محمد رضا طباطبائی اردستانی ۱۲۹۸ ق.
 قطع: رحلی، ۲۱ × ۳۳ س.م.

جلد: مقوا، عطف چرم مشکی
 دارای رکابه، حاشیه، صفحه عنوان
 نام سید مرتضی طباطبائی در صفحه عنوان آمده است.
 در آغاز نسخه قیمت، جلدی دوازده هزار و در صفحه ۲۵۷ یادداشت صنیع الدوله آمده است.

صفحه شمار دارد ۲۵۷ + ۴ + ۴۲ ص.

شماره بازیابی: A/4.v1.C.3

شماره ثبت: ۱۰۵۵۷۳

شماره ثبت‌های زیر جلد اول کتاب منتظم ناصری هستند که با شماره ثبت ۱۰۵۵۷۳ مشابهت دارند.

۹. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 ۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)
 ۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)
 اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
 قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۳/۵ س.م.
 جلد: چرم سبز مجدول فرسوده
 مهر عزت الله به تاریخ ۱۲۹۸ در پایان نسخه آمده است.
 شماره بازیابی: A/4.v.1
 شماره ثبت: ۷۸۰۰

۱۰. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۴ س م.

جلد: چرم سرمه‌ای مجدول

شماره بازیابی: A/4.v.1

شماره ثبت: ۸۲۱۵۴

۱۱. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۳/۵ س م.

جلد: چرم قهوه‌ای مجدول گل و بوته ای

شماره بازیابی: A/4.v.1

شماره ثبت: ۸۹۹۳/ب

۱۲. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۳/۵ س م.

جلد: چرم سبز مجدول گل و بوته ای

شماره بازیابی: A/4.v.1

شماره ثبت: ۱۷۸۶۱۴

۱۳. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۲ x ۳۴ س م.

جلد: گالینگور قهوه‌ای

نسخه موریانه‌ای است.

شماره بازیابی: A/4.v.1.C.4

شماره ثبت: ۱۷۰۸۸

۱۴. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۳/۵ س.م.

جلد: چرم سبز مجدول

شماره بازیابی: A/4.v.1.C.4

شماره ثبت: ۱۷۷۶۵۳

۱۵. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷)

(فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴)

(فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲)

(فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۳/۵ س.م.

جلد: چرم قهوه‌ای روشن مجدول

شماره بازیابی: A/4.v.1.C.6

شماره ثبت: ۳۶۷۱/ب

۱۶. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد اول ص ۱-۲۵۷)

(فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۸ ق. (ص ۱-۴)

(فارسی - گاهشمار ۱۲۹۸ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۸ ق (ص ۱-۴۲)

(فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۳/۵ س.م.

جلد: چرم سبز مجدول گل و بوته ای

شماره بازیابی: A/4.v.1.C.8 -

شماره ثبت: ۶۱۵۲/ب

۱۷. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱-۳۳۱)

(فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴)

(فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸)

(فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

نسخ و نستعلیق یونت ثیل ۱۲۹۹ ق

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۴ س.م.

جلد: چرم سبز

دارای حاشیه، رکابه، صفحه عنوان، عناوین برجسته

صفحه شمار دارد ۳۳۱ + ۴۸ ص

در صفحه ۳۳۲ یادداشت اعتماد السلطنه به تاریخ ۹ رجب ۱۲۹۹ ق و در حاشیه

برخی از صفحات مطالب تاریخی آمده است.

یادداشت ابتیاع و مهر اسمعیل بن علی اکبر در صفحه عنوان

و مهر بیضی شکل سهیلی در صفحه عنوان، دیباچه و صفحات دیگر نسخه آمده

است.

قیمت در پایان کتاب، جلدی دوازده هزار آمده است.

شماره بازیابی: A/4.v.2.C.6

شماره ثبت: ۱۷۷۶۵۴

شماره ثبت‌های زیر جلد دوم کتاب منتظم ناصری هستند که با شماره ثبت ۱۷۷۶۵۴ مشابهت دارند.

۱۸. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱ - ۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)
۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱ - ۴۸) (فارسی - سالنامه)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
- قطع: رحلی $21/5 \times 34/5$ س م.
- جلد: چرم سبز مجدول
- شماره بازیابی: A/4.v.2
- شماره ثبت: ۸۲۱۵۲

۱۹. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱ - ۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)
۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱ - ۴۸) (فارسی - سالنامه)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
- قطع: رحلی 21×34 س م.
- جلد: چرم قهوه‌ای روشن مجدول
- شماره بازیابی: A/4.v.2
- شماره ثبت: ۴۸۴۴ ب

۲۰. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱ - ۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)
۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱ - ۴۸) (فارسی - سالنامه)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
- قطع: رحلی $21/5 \times 34/5$ س م.
- جلد: چرم سبز سیر فرسوده، مجدول
- شماره بازیابی: A/4.v.2
- شماره ثبت: ۱۱۴۱۸۶

۲۱. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱ - ۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)
۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱ - ۴۸) (فارسی - سالنامه)
- اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ ق.
- قطع: رحلی $21/5 \times 34$ س م.
- جلد: مقوا عطف چرم مشکی
- یادداشت سعید نفیسی در صفحه عنوان آمده است.
- شماره بازیابی: A/4.v.2.c.2
- شماره ثبت: ۱۰۵۵۷۴

۲۲. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱ - ۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۰/۵ × ۳۳/۵ س م.

جلد: مقوا عطف چرم قهوه‌ای، فرسوده

شماره بازیابی: A/4.v.2.c.3

شماره ثبت: ۱۷۰۸۹

۲۳. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱-۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۴/۵ س م.

جلد: چرم قهوه‌ای فرسوده

شماره بازیابی: A/4.v.2.c.7

شماره ثبت: ۱۷۸۵۷۹

۲۴. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱-۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱ × ۳۴ س م.

جلد: چرم سبز

در پایان کتاب یادداشت مواجب ملکه خاتم صبیبه مرحوم محمد ابراهیم خان سرایدار باشی، دربارس نیل ۱۳۳۳ ق آمده است.

شماره بازیابی: A/4.v.2.c.9

شماره ثبت: ۷۶۲۶ ب

۲۵. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱-۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱ × ۳۴/۵ س م.

جلد: چرم قهوه‌ای متمایل به سبز، مجدول

شماره بازیابی: A/4.v.2.c.10

شماره ثبت: ۷۶۹۶ ب

۲۶. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد دوم ص ۱-۳۳۱) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۲۹۹ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۲۹۹ ق)

۳. سالنامه ۱۲۹۹ ق (ص ۱-۴۸)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
قطع: رحلی ۲۰/۵ × ۳۴ س م.
جلد: چرم قهوه‌ای مجدول گل و بوته‌ای
شماره بازیابی: A/4.v.2.c11
شماره ثبت: ۸۹۹۰/ب

۲۷. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)
۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
نسخ و نستعلیق احمد بن محمد رضا طباطبائی اردستانی ۱۳۰۰ ق.
قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۳/۵ س م.
جلد: چرم قهوه‌ای
دارای رکابه، صفحه عنوان
صفحه شمار دارد ۳۸۷+۴+۵۶ ص
قیمت در ابتدا و انتهای نسخه دوازده هزار آمده است.
شماره بازیابی: A/4.v.3
شماره ثبت: ۱۱۴۱۸۵
شماره ثبت‌های زیر جلد سوم کتاب منتظم ناصری می‌باشند که با شماره ثبت ۱۱۴۱۸۵ مشابهت دارند.

۲۸. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)
۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
قطع: رحلی ۲۱ × ۳۳/۵ س م.
جلد: چرم سبز مجدول
شماره بازیابی: A/4.v.3
شماره ثبت: ۴۸۴۳/ب

۲۹. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)
۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.
قطع: رحلی ۲۱ × ۳۲/۵ س م.
جلد: مقوای روکش پارچه مشکی
دارای رکابه، صفحه عنوان
شماره بازیابی: A/4.v.3
شماره ثبت: ۸۲۱۵۳

۳۰. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)

۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۲/۵ س.م.

جلد: مقوای عطف چرم مشکی

یادداشت تملک سعید نفیسی در صفحه عنوان آمده است.

شماره بازیابی: A/4.v.3.c2

شماره ثبت: ۱۰۶۴۹۳

۳۱. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)

۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۳/۵ س.م.

جلد: مقوای عطف چرم قهوه‌ای

شماره بازیابی: A/4.v.3.c3

شماره ثبت: ۱۷۷۶۵۵

۳۲. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)

۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱ x ۳۳/۵ س.م.

جلد: چرم سبز مجدول

صفحه پایان یادداشت سید مهدی طالقانی در محرم ۱۳۱۳ ق آمده است.

شماره بازیابی: A/4.v.3.c4

شماره ثبت: ۱۷۸۶۱۳

۳۳. مجموعه

۱. تاریخ منتظم ناصری (جلد سوم ص ۱-۳۸۷) (فارسی - تاریخ)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

۲. تقویم سال ۱۳۰۰ ق. (ص ۱-۴) (فارسی - گاهشمار ۱۳۰۰ ق)

۳. سالنامه ۱۳۰۰ ق (ص ۱-۵۶) (فارسی - سالنامه)

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی ۱۲۵۹-۱۳۱۳ ق.

قطع: رحلی ۲۱ x ۳۳ س.م.

جلد: چرم سبز مجدول فرسوده

شماره بازیابی: A/4.v.3.c7

شماره ثبت: ۷۸۲۰ ب

۳۴. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

(فارسی - تاریخ - جغرافیا)

فرست شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق.

نستعلیق، میرزا محمد ناهید شیرازی و محمد بن میرزا سلطانعلی قدسی

حسینی دارابی مکنی به ابوعلی، بمبئی، مطبع نادری، ۱۳۵۲-۱۳۵۴ ق چاپ دوم.

به اهتمام و دستگیری عبدالله تهرانی

قطع: رحلی ۲۱ x ۲۸/۵ س.م

جلد: گالینگور سرمه ای

دارای سرلوح، حاشیه، رکابه، فهرست، مجدول، کمند، صفحه عنوان قاب سازی گل

و بوته ای

دارای ۵۰ تصویر و نقشه که شماره گذاری شده است.

شرح حال مؤلف در پایان نسخه آمده است.

صفحه شمار دارد ۸ + ۵۹۶ صفحه

شماره بازیابی: A/6.c4

شماره ثبت: ۱۱۲۹۷

شماره ثبت‌های زیر آثار عجم می‌باشند که با شماره ثبت ۱۱۲۹۷ مشابهت دارند.

۳۵. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

(فارسی - تاریخ - جغرافیا)

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق.

قطع: رحلی ۲۱ x ۲۸ س.م

جلد: گالینگور سرمه‌ای عطف و گوشه چرم مشکی

لبه و اطراف کتاب الوان

شماره بازیابی: A/6

شماره ثبت: ۸۸۳۰/ب

۳۶. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق. (فارسی - تاریخ)

قطع: رحلی ۲۱ x ۲۸/۵ س.م

جلد: گالینگور سرمه‌ای، عطف و گوشه چرم مشکی، فرسوده

لبه کتاب الوان

شماره بازیابی: A/6

شماره ثبت: ۱۱۰۵۳۷

۳۷. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق. (فارسی - تاریخ)

قطع: رحلی ۲۲ x ۲۸/۵ س.م

جلد: گالینگور سبز عطف و گوشه چرم مشکی

شماره بازیابی: A/6.c2

شماره ثبت: ۶۳۳۳/ب

۳۸. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق. (فارسی - تاریخ)

قطع: رحلی ۲۱ x ۲۸ س.م

جلد: مقوای عطف و گوشه پارچه قرمز، فرسوده

شماره بازیابی: A/6.c3

شماره ثبت: ۱۰۰۱۹۷

۳۹. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ ق. (فارسی - تاریخ)

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۲۸/۵ س.م

جلد: گالینگور سرمه‌ای

لبه و اطراف کتاب الوان

شماره بازیابی: A/6.c5

شماره ثبت: ۳۹۹۹/ب

۲۰. آثار عجم یا آثار سلاطین عظیم الشأن عهد قدیم باستان مملکت ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱ - ۱۳۳۹ ق. (فارسی - تاریخ)

قطع: رحلی ۲۱ × ۲۷/۵ س.م

جلد: مقوا، عطف پارچه، فرسوده

شماره بازیابی: A/6.c6

شماره ثبت: ۳۷۰۷/ب

۲۱. دیوان طرزی افغانی

(فارسی - شعر)

طرزی، غلام محمد خان مرازی، ۱۲۴۵ - ۱۳۱۸ ق.

نستعلیق، محمد زمان خان بن غلام محمد خان طرزی، کراچی، مطبع محمدی،

۱۳۰۹ - ۱۳۱۰ ق، به سعی و اهتمام محمد انور خان بن محمد سرور خان

بانی عبدالباقی خان بن غلام محمد خان طرزی

قطع: رحلی ۲۰ × ۲۸/۵ س.م

جلد: مقوا، عطف چرم قهوه‌ای

دارای سرلوح، رکابه، مجدول، ستون بندی، کتیبه

صفحه شمار دارد ۷۱۰ صفحه

شرح حال مؤلف در آغاز نسخه آمده است.

قیمت کتاب پنج روپیه انگلیسی رایج در هندوستان است.

شماره بازیابی: A/13

شماره ثبت: ۴۵۱۷۴

۲۲. دیوان طرزی افغانی

(فارسی - شعر)

طرزی، غلام محمد خان مرازی، ۱۲۴۵ - ۱۳۱۸ ق.

قطع: رحلی ۱۸ × ۲۹ س.م

جلد: مقوا، روکش پارچه سرمه‌ای عطف چرم قهوه‌ای

شماره بازیابی: A/13

شماره ثبت: ۱۲۹۸۴۵

۲۳. برهان الفقه (جلد دوم)

(عربی - فقه)

بحر العلوم جعفر بن محمد باقر ۱۲۲۴ - ۱۲۹۸ ق.

نسخ، به تصحیح و مقابله محمد بن احمد خوانساری، بانی حاج آقا محمد ملقب به معین التجار بوشهری

قطع، رحلی ۲۱ × ۳۴ س.م

جلد: چرم قهوه‌ای روشن، مجدول

دارای سرلوح، رکابه، حاشیه، مجدول، صفحه عنوان قاب سازی با حاشیه گل و بوته‌ای

مهر شیر و خورشید در آغاز نسخه و مهر تملک نورالدین احمد بن حسن در صفحه عنوان آمده است.

شماره بازیابی: A/16.v2

شماره ثبت: ۴۰۸۲۹

۲۴. برهان الفقه (جلد دوم)

(عربی - فقه)

بحر العلوم جعفر بن محمد باقر ۱۲۲۴ - ۱۲۹۸ ق.

قطع، رحلی ۲۱ × ۳۴/۵ س.م

جلد: چرم مشکی، مجدول

مهر تملک حاج علی سقط فروش در آغاز نسخه و یادداشت تملک شیخ محمد بن محمد حسین بروجردی (عبده) به تاریخ ۱۳۱۶ در صفحه عنوان آمده است.

شماره بازبایی: A/16.v2

شماره ثبت: ۴۰۷۰۳

۲۵. برهان الفقه (جلد دوم) (عربی - فقه)

بحر العلوم جعفر بن محمد باقر ۱۲۲۴ - ۱۲۹۸ ق.

افتادگی انجام: «ولو بالنسبة الى دره الحد عن القاذف بالنكول عن»

قطع، رحلی ۲۲ × ۳۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

مهر شیر و خورشید در آغاز نسخه آمده است.

شماره بازبایی: A/16.v2.c1

شماره ثبت: ۸۲۹۷۵

۲۶. برهان الفقه (جلد دوم) (عربی - فقه)

بحر العلوم جعفر بن محمد باقر ۱۲۲۴ - ۱۲۹۸ ق.

افتادگی انجام: «عدم ثبوت زبا ولو بالنسبة الى دره الحد عن القاذف بالنكول عن»

قطع، رحلی ۲۱ × ۳۴/۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

کتاب صحافی شده و سه صفحه ابتدا زیراکس شده و به آن اضافه شده است.

شماره بازبایی: A/16.v2.c2

شماره ثبت: ۳۲۴۴۷۲

۴۷. اکسیر اعظم (جلد اول) (فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

نستعلیق، لکهنو، مطبع نول کشور ۱۸۸۵ م. چاپ دوم

قطع: رحلی ۲۴/۵ × ۳۲ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای سرلوح، رکابه، حاشیه، مجدول، عناوین داخل کتیبه، فهرست، غلط نامه،

صفحه عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۴ + ۵۳۸ صفحه

چاپ اول این کتاب به نام ذخائرالطب در مطبع نظامی انجام گرفت.

شماره بازبایی: A/18.v1.c1

شماره ثبت: ۷۸۵۹۷

۲۸. اکسیر اعظم (جلد اول) (فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

قطع: رحلی ۲۳ × ۳۱ س.م

جلد: گالینگور سبز کم رنگ

مهر تملک حسین محی الدین در کتاب آمده است

شماره بازبایی: A/18.v1.c2

شماره ثبت: ۷۸۶۰۹

۲۹. اکسیر اعظم (جلد دوم) (فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

نستعلیق، لکهنو، مطبع نول کشور ۱۸۸۵ م. چاپ دوم

قطع: رحلی ۲۳ × ۳۲/۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای صفحه عنوان قاب سازی با حاشیه گل و بوته، مجدول، عناوین داخل کتیبه،

فهرست، غلط نامه.

صفحه شمار دارد ۵۶۹ صفحه

شماره بازیابی: A/18.v2.c2

شماره ثبت: ۷۸۷۳۶

۵۰. اکسیر اعظم (جلد سوم)

(فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

نستعلیق، لکهنو، مطبع نول کشور ۱۸۸۵ م. چاپ دوم

قطع: رحلی ۲۴/۵ × ۳۲/۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای سرلوح، رکابه، مجدول، عناوین داخل کتیبه، فهرست مطالب، غلط نامه،

صفحه عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۳ + ۷۷۴ صفحه

چاپ اول این کتاب به نام ذخائرالطب در مطبع نظامی انجام گرفت.

شماره بازیابی: A/18.v3.c1

شماره ثبت: ۷۸۷۳۲

۵۱. اکسیر اعظم (جلد چهارم)

(فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

نستعلیق، لکهنو، مطبع نول کشور ۱۸۸۵ م. چاپ دوم

قطع: رحلی ۲۴/۵ × ۳۲/۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای سرلوح، رکابه، مجدول، عناوین داخل کتیبه، فهرست، غلط نامه، صفحه

عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۷۱۶ صفحه

چاپ اول این کتاب در کانپور و در مطبع نظامی انجام گرفت.

شماره بازیابی: A/18.v4.c2

شماره ثبت: ۷۸۵۷۴

۵۲. اکسیر اعظم (جلد چهارم)

(فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

قطع: رحلی ۲۲/۵ × ۳۱ س.م

جلد: مقوا، عطف چرم قهوه‌ای فرسوده

مهر تملک حکیم حسین محی الدین در چند صفحه کتاب آمده است.

شماره بازیابی: A/18.v4.c1

شماره ثبت: ۷۸۵۷۶

۵۳. اکسیر اعظم (جلد چهارم)

(فارسی - پزشکی)

ناظم جهان، محمد اعظم

قطع: رحلی ۲۴ × ۳۱/۵ س.م

جلد: مقوا عطف چرم قهوه‌ای فرسوده

صفحه ۷۱۵ تقریظ منظوم حسین رضوی لکهنو متخلص به عاشق ملازم آمده است.

شماره بازیابی: A/18.v4.c3

شماره ثبت: ۷۸۶۱۴

۵۴. انیس الاعلام فی نصرة الاسلام (جلد اول) (فارسی - اسلام - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها)

فخر الاسلام، محمد صادق - ۱۳۳۰ ق.

نسخ میرزا مهدی بن محمد تقی اصفهانی ۱۳۱۳ - ۱۳۱۵ ق. مطابق با ۱۸۹۸ م. به

سعی و اهتمام موید الشریعه

بانی: میرزا فضل الله خان مستوفی

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۴/۵ س.م

جلد: چرم قهوه‌ای مایل به سرخ، فرسوده

دارای دیباچه، رکابه، مجدول، لبه الوان.

صفحه شمار دارد ۱۱ + ۳۵۴ صفحه

مهر ملاحظه شد در آغاز کتاب آمده است.

یادداشت و مهر بیضی شکل عبدالصمد موسوی جزایری به تاریخ ۵ ربیع الثانی

۱۳۲۳ ق. و یادداشت تملک سید محمد جواد جزایری در آغاز نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/20.v1

شماره ثبت: ۱۲۹۶۷

شماره ثبت های زیر جلد اول کتاب انیس الاعلام فی نصره الاسلام هستند که با

شماره ثبت ۱۲۹۶۷ مشابهت دارند.

۵۵. انیس الاعلام فی نصره الاسلام (جلد اول) (فارسی. اسلام - دفاعیه‌ها وردیه‌ها)

فخر الاسلام، محمد صادق - ۱۳۳۰ ق.

قطع: رحلی ۲۲ × ۳۴/۵ س.م

جلد: چرم قهوه‌ای روشن مجدول

مهر ملاحظه شد در آغاز کتاب آمده است.

قبل از دیباچه یادداشت علیرضا خان عضدالملک قاجار قوانلو نسبت به اهداء ۱۰۰

جلد از کتاب به تاریخ ربیع الثانی ۱۳۱۹ ق آمده است.

صورة الخط حاج میرزا حسن با مهر وی و عدم چاپ این کتاب بدون اجازه مؤلف در

حاشیه صفحه ۲ ثبت گردیده است.

تقریظ عبدالله موسوی بهبهانی در ص ۱۲ و ۱۳ آمده است.

شماره بازیابی: A/20.v1.c2

شماره ثبت: ۱۶۲۱

۵۶. انیس الاعلام فی نصره الاسلام (جلد اول) (فارسی. اسلام - دفاعیه‌ها وردیه‌ها)

فخر الاسلام، محمد صادق - ۱۳۳۰ ق.

قطع: رحلی ۲۱/۵ × ۳۴/۵ س.م

جلد: چرم مشکی مجدول دارای ترنج و سرترنج

مهر ملاحظه شد در آغاز کتاب آمده است.

شماره بازیابی: A/20.v1.c3

شماره ثبت: ۹۰۱۷/ب

۵۷. انیس الاعلام فی نصره الاسلام (جلد دوم) (فارسی. اسلام - دفاعیه‌ها وردیه‌ها)

فخر الاسلام، محمد صادق - ۱۳۳۰ ق.

افتادگی انجام: «حضرت فرمود که بلی طایفه از امت من زیارت شما خواهند کرد

برای...»

نسخ

بانی: میرزا سلیمان خان

قطع: رحلی ۲۲ × ۳۵ س.م

جلد: مقوا عطف چرم قهوه‌ای

دارای سرلوح، رکابه، مجدول

صفحه عنوان قاب سازی با حاشیه گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۹۶ صفحه

مهر بیضی شکل اجازه طبع داده شد در نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/20V2

شماره ثبت: ۹۰۱۲/ب

۵۸- فرهنگ آندراج (جلد اول) (فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

نستعلیق و نسخ، لکهنو، مطبع نول کشور، ۱۸۸۹ م

قطع: رحلی ۲۷ × ۳۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای سرلوح، مجدول، ستون بندی، رکابه، عناوین حروف الفبا در داخل کتیبه

صفحه عنوان گل بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۱۰۸۱ صفحه

یادداشت اهداء عندلیب شادابی به سعید نفیسی مورخ ۷ تیر ۱۳۰۹ در صفحه عنوان

آمده است.

ماده قانونی مربوط به حق تألیف کتاب مذکور در پایان نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v1.c2

شماره ثبت: ۱۰۵۵۷۵

شماره ثبت‌های زیر جلد اول کتاب فرهنگ آندراج می‌باشند که با شماره ثبت

۱۰۵۵۷۵ مشابهت دارند.

۵۹- فرهنگ آندراج (جلد اول) (فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۵/۵ × ۳۴ س.م

جلد: چرم قهوه‌ای متمایل به مشکی، فرسوده

مهر مستطیل شکل کتابخانه و قرائتخانه آدمیت به تاریخ ۱۳۴۰ در نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v1.c2

شماره ثبت: ۳۲۵۸۵۵

۶۰- فرهنگ آندراج (جلد اول) (فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۷/۵ × ۳۶/۵ س.م

جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه چرم قهوه‌ای فرسوده

یادداشتی که گویا یادداشت خرید می‌باشد به تاریخ یکم بهمن (سی و نه) در صفحه عنوان آمده است.

مقدمه و سبب تألیف در آغاز نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v1.c1

شماره ثبت: ۱۷۸

۶۱- فرهنگ آندراج (جلد اول) (فارسی، عربی، ترکی، واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۵/۵ × ۳۴ س.م

جلد: گالینگور مشکی

شماره بازیابی: A/21.v1.c4

شماره ثبت: ۱۸۱۰۸/ب

۶۲- فرهنگ آندراج (جلد دوم) (فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

نستعلیق و نسخ - لکهنو، نول کشور، ۱۸۹۴ ق.

قطع: رحلی ۲۶ × ۳۵ س.م

جلد: مقوا روکش پارچه مشکی، عطف و گوشه چرم قهوه‌ای فرسوده

دارای سرلوح، مجدول، ستون بندی، رکابه، عناوین حروف الفبا در داخل کتیبه

صفحه عنوان گل بوته ای

صفحه شمار دارد ۱۱۷۰ صفحه

ماده قانونی مربوط به حق تألیف کتاب مذکور در پایان نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v2

شماره ثبت: ۱۰۵۶۱/ب

شماره ثبت‌های زیر جلد دوم کتاب فرهنگ آندراج می‌باشند که با شماره ثبت

۱۰۵۶۱/ب مشابهت دارند

۶۳- فرهنگ آندراج (جلد دوم)

(فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۷/۵ × ۳۷ س.م

جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای عطف و گوشه چرم، قهوه‌ای، فرسوده

شماره بازیابی: A/21.v2.c1

شماره ثبت: ۱۷۹

۶۴- فرهنگ آندراج (جلد دوم)

(فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۷ × ۳۶ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

شماره بازیابی: A/21.v2.c2

شماره ثبت: ۱۰۵۵۷۶

۶۵- فرهنگ آندراج (جلد دوم)

(فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۶ × ۳۵ س.م

جلد: چرم قهوه‌ای کم رنگ

(نشان قرمز)

اصل نسخه فرسوده است. پایان و بخشی از کتاب پاره‌گی دارد.

شماره بازیابی: A/21.v2.c3

شماره ثبت: ۳۲۵۸۵۶

۶۶- فرهنگ آندراج (جلد سوم)

(فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

نستعلیق و نسخ، لکهنو، نول کشور، ۱۸۹۲ ق.

قطع: رحلی ۲۶/۵ × ۳۵ س.م

جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای عطف و گوشه چرم قهوه‌ای

دارای سرلوح اختتامیه عناوین حروف الفبا در داخل کتیبه

صفحه شمار دارد ۸۵۰ صفحه

اختتامیه مؤلف در پایان کتاب آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v3

شماره ثبت: ۱۰۵۶۶/ب

شماره ثبت‌های زیر جلد سوم کتاب فرهنگ آندراج می‌باشند که با شماره

۱۰۵۶۶/ب مشابهت دارند

۶۷- فرهنگ آندراج (جلد سوم)

(فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۷ x ۳۶ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

یادداشت عندلیب شادابی به سعید نفیسی در صفحه عنوان آمده است.

در صفحه ۴ و ۸۵۱ تقریظ محمد داود متخلص به عزیز (برادر مؤلف) و مولی بخش

صاحب آزاد و محی الدین صاحب افندی آمده است.

شماره بازیابی: A/21.v3.c1

شماره ثبت: ۱۰۵۵۷۷

۶۸- فرهنگ آندراج (جلد سوم) (فارسی، عربی، ترکی - واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

افتادگی آغاز: آغاز نسخه یک برگ افتادگی دارد.

قطع: رحلی ۲۶/۵ x ۳۶ س.م

جلد: گالینگور آبی عطف و گوشه چرم قهوه‌ای فرسوده

دارای تقریظ، اختتامیه

خاتمه از سوی کاپردازان طبع یادداشتی آمده است.

پایان به ماده قانونی مربوط به حق تألیف کتاب اشاره شده است.

شماره بازیابی: A/21.v3.c2

شماره ثبت: ۱۸۵

۶۹- فرهنگ آندراج (جلد سوم) (فارسی، عربی، ترکی، واژه نامه)

شاد، محمد پادشاه بن غلام محیی الدین - قرن ۱۴ ق.

قطع: رحلی ۲۵ x ۳۳ س.م

جلد: چرم مشکی، فرسوده

دارای تقریظ

مهر مستطیل شکل کتابخانه و قرائتخانه آدمیت به تاریخ ۱۳۴۰ در نسخه آمده است.

ابتدا و انتهای کتاب اوراق می‌باشد.

شماره بازیابی: A/21.v3.c3

شماره ثبت: ۳۲۵۸۵۷

۷۰. مجموعه

۱. اعجاز خسروی (جلد اول ص ۱ - ۲۱۶) (فارسی، امثال و حکم)

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ ق

۲. اعجاز خسروی (جلد دوم ص ۱ - ۳۴۴) (فارسی، امثال و حکم)

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ ق

نستعلیق جانکی پرشاد لکهنو، نول کشور، ۱۸۷۶ م.

قطع: رحلی ۲۲/۵ x ۳۱/۵ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای متمایل به سرخ

دارای سرلوح، رکابه، حاشیه، مجدول، صفحه عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد ۲۱۶ + ۳۴۴ صفحه

شماره بازیابی: A/22.v1_2

شماره ثبت: ۴۸۲۸

۷۱. مجموعه

۱. اعجاز خسروی (جلد سوم ص ۱ - ۱۰۴) (فارسی، امثال و حکم)

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ ق

۲. اعجاز خسروی (جلد چهارم ص ۱ - ۳۴۲) (فارسی، امثال و حکم)

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ ق

۳. اعجاز خسروی (جلد پنجم ص ۱ - ۱۷۵) (فارسی، امثال و حکم)

- امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق.
نستعلیق سیام بهاری، ۱۲۹۳ ق، مطابق با ۱۸۷۶ م.
قطع: رحلی ۲۲ × ۳۱ س.م
جلد: گالینگور عنابی
دارای سرلوح، رکابه، حاشیه، مجدول، تقریظ، صفحه عنوان قاب سازی گل و
بوته‌ای صفحه شمار دارد ۱۰۴ + ۳۴۲ + ۱۷۵ صفحه
تقریظ منشی غلام محمد خان در ص ۱۷۴ و ۱۷۵ آمده است.
شماره بازیابی: A/22.v3,4,5
شماره ثبت: ۴۸۲۹
۷۲. مجموعه
۱. اعجاز خسروی (جلد سوم ص ۱-۱۰۴)
امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق
۲. اعجاز خسروی (جلد چهارم ص ۱-۳۴۲)
امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق
۳. اعجاز خسروی (جلد پنجم ص ۱-۱۷۵)
امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق.
قطع: رحلی ۲۳ × ۳۲ س.م
جلد: گالینگور قهوه‌ای
شماره بازیابی: A/22.v3,4,5
شماره ثبت: ۱۰۵۳۹۸
۷۳. مجموعه
۱. اعجاز خسروی (جلد چهارم ص ۱-۳۴۲)
امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق
۲. اعجاز خسروی (جلد پنجم ص ۱-۱۷۵)
امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق
- امیر خسرو، خسروبن محمود، ۶۵۱-۷۲۵ ق
افتادگی آغاز: «کیفیتی که ضروری است از تنبیهات و لطایف بدیع...»
قطع: رحلی ۲۲ × ۳۲/۵ س.م
جلد: گالینگور قهوه‌ای
دارای سرلوح، رکابه، حاشیه، مجدول، تقریظ، صفحه عنوان قاب سازی گل و
بوته‌ای
صفحه شمار دارد ۳۴۲ + ۱۷۵ صفحه
شماره بازیابی: A/22.v,4,5
شماره ثبت: ۵۹۳۲
۷۲. مجموعه
۱. اخلاق محسنی (ص ۱-۱۶۰)
کاشفی، حسین بن علی - ۹۱۰ ق.
۲. انوار سهیلی (ص ۱-۵۳۵)
مؤلف: بدپای
مترجم: کاشفی، حسین بن علی - ۹۱۰ ق.
۳. اخلاق جلالی (ص ۱-۳۴۸)
نام دیگر: لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق
دوانی، محمد بن اسعد ۸۳۰-۹۰۸ ق.
نستعلیق کال کاپر شاد، ۱۲۷۹-۱۲۸۲ ق، به تصحیح و تحشیه و ترجمه لغات عربی به
فارسی محمد هادی علی
قطع: رحلی ۱۸ × ۲۸/۵ س.م
جلد: چرم قهوه‌ای مجدول، فرسوده
دارای سرلوح، مجدول، حاشیه، رکابه، صفحه عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای

صفحه شمار دارد، ۱۶۰ + ۵۳۵ + ۳۴۸ صفحه

مهر بیضی شکل عزالدین خان خونسلی عفا الله عنه در نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/23.C1

شماره ثبت: ۱۷۰۴۳

۷۵. الاستبصار فیما اختلف من الاخبار

(عربی - حدیث)

طوسی، محمد بن حسن ۳۸۵ - ۴۶۰ ق.

نسخ، لکهنو، مطبعه جعفریه.

بانی میرزا محمد علی

قطع: رحلی ۱۹ × ۲۹ س.م

جلد: گالینگور قهوه‌ای

دارای صفحه عنوان قابسازی گل و بوته‌ای، فهرست، حاشیه.

صفحه شمار دارد (جزء اول) ۲۴۵، (جزء دوم) ۴۰ + ۱۷۲ صفحه.

یادداشت ابتیاع سعید نفیسی. مورخ ششم فروردین ۱۳۱۹ شمسی در آغاز نسخه آمده است.

شماره بازیابی: A/24.C.1

شماره ثبت: ۱۰۷۶۳۲

۷۶. مجموعه

۱. برهان قاطع (جلد اول ص ۱ - ۵۱۰)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

۲. برهان قاطع (جلد دوم ص ۱ - ۵۲۶)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

۳. تتمه برهان (ص ۱ - ۱۰۸)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

نستعلیق، لکهنو، نول کشور ۱۳۰۵ ق، مطابق ۱۸۸۸ - ۱۸۸۷ م.

مقابله و تصحیح محمد حسین غلام شاه و مرزاافضل علی

قطع: رحلی ۱۹/۵ × ۲۹/۵ س.م

جلد: گالینگور سرمه‌ای

دارای سرلوح، مجدول، صفحه عنوان مجدول با گل و بوته، عناوین داخل کتیبه

صفحه شمار دارد ۵۱۰ + ۵۲۶ + ۱۰۸ صفحه

شماره بازیابی: A/26.C1

شماره ثبت: ۴۳۳۲۶

۷۷. مجموعه

۱. برهان قاطع (جلد اول ص ۱ - ۵۱۰)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

۲. برهان قاطع (جلد دوم ص ۱ - ۵۲۶)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

۳. تتمه برهان (ص ۱ - ۱۰۸)

(فارسی - واژه نامه)

برهان محمد حسین بن خلف - قرن ۱۱ ق.

قطع: رحلی ۱۸/۵ × ۲۸ س.م

جلد: گالینگور سرمه‌ای

شماره بازیابی: A/26.C2

شماره ثبت: ۱۰۵۵۹/ب

۷۸. مجموعه

۱. تقریب التهذیب (ص ۱ - ۴۸۲)

(عربی - رجال)

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی ۷۷۳. ۸۵۲ ق.

۲. تعقیب التقریب یا بقية التعقیب فی حواشی التقریب (ص ۱ - ۳۲) (عربی - رجال)

رضوی، امیر علی عبدالرزاق

۳. تذنیب لتعقیب التقریب (ص ۱ - ۶۴) (عربی - رجال)

رضوی، امیر علی عبدالرزاق

نسخ و نستعلیق لکهنو، نول کشور، ۱۳۲۱ ق، مطابق ۱۹۰۳ م.

قطع: رحلی ۲۱/۵ x ۳۰/۵ س.م

جلد: مقوا روکش پارچه، عطف و گوشه چرم سرمه‌ای

دارای صفحه عنوان قاب سازی گل و بوته‌ای، رکابه و حاشیه

صفحه شمار دارد ۴۸۲ + ۳۲ + ۶۴ صفحه

شماره بازیابی: A/28.c1

شماره ثبت: ۱۰۷۱۳۰

فهرست اسناد جمالزاده

(موجود در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران)

سوسن اصیلی

سید محمد علی جمالزاده، نویسنده نامدار ایرانی، به سال ۱۳۰۹ ق در اصفهان متولد شد. پدرش سید جمال واعظ اصفهانی بود که در جریان مشروطه به دست نیروهای محمد علی شاه در سال ۱۳۲۶ ق به قتل رسید. جمالزاده اندکی پس از انقلاب مشروطه در سال ۱۹۰۸ م برای تحصیل راهی بیروت شد. از آنجا برای ادامه تحصیل به فرانسه رفت و تا سال ۱۹۱۱ م در نوزان تحصیل کرد. در سال ۱۹۱۵ م به برلن رفت و ۱۵ سال در آنجا اقامت گزید. انتشار مجله کاوه از فعالیت‌هایی بود که جمالزاده در طول سالهای اقامت در برلن به همراه سید حسن تقی‌زاده انجام داد. وی در سال ۱۹۳۱ م به استخدام دفتر بین‌المللی کار درآمد و به زانو منتقل شد و تا آخر عمر یعنی ۱۷ آبان ۱۳۷۶ ش در این شهر ماند.

جمالزاده دوران بسیار کوتاهی از عمر طولانی خود را در ایران گذراند، اما همیشه دغدغه ایران و زبان فارسی را داشت. این نویسنده پرکار در طول این سالها بسیار نوشت. نوشته‌های متنوع او از نامه‌های بشمار گرفته تا مقالات و داستان‌ها و نقدها و یادداشت‌های کوچک و پراکنده هر یک مطلبی درخور و قابل خواندن در خود دارد. بسیاری از داستان‌ها، مقالات و تحقیقات جمالزاده به چاپ رسیده است و بسیاری نیز در میان انبوه دست‌نوشته‌های او ناشناس باقی مانده است.

جمالزاده در سال ۱۳۶۸ ش علاوه بر حدود ۲۵۰۰ جلد کتاب چاپی، ۱۳ کارتن از

دستنویشته‌هایش را به کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران اهدا کرد. این ۱۳ کارتن شامل دستنویشته‌های مقالات، داستان‌ها، یادداشت‌ها، نامه‌ها و خاطرات او و تعداد بسیار زیادی بریده جراید بود. در ابتدا چیدن این کارتن‌ها هیچ نظمی نداشت و تا سال ۱۳۷۹ ش حتی در کتابخانه مرکزی به ثبت هم نرسیده بودند. در این سال که مسئولیت بخش نسخه‌های خطی به نگارنده این سطور محول شد، ابتدا همه این اسناد را در مجموعه‌های نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد به شماره ۱۰۹۹۳ به ثبت رساندم. پس از سه سال، در شهریور ۱۳۸۲ ش هیأت امنای محترم آثار جمالزاده طبقه‌بندی و ساماندهی اسناد جمالزاده را به من واگذار کرد و از آن زمان به مدت یک سال به برگ‌شماری و طبقه‌بندی این دستنویشته‌ها پرداختم. این مجموعه شامل حدود ۱۰ هزار برگ است که نیمی از آنها بریده جراید و نیم دیگر در چندین موضوع طبقه‌بندی شده است.

در میان دستنویشته‌های جمالزاده چند فهرست از آثار او به قلم خودش دیده می‌شود. او به هنگام نگارش این فهرستها یک تقسیم‌بندی هم از آثارش ارائه کرده است. براساس تقسیم‌بندی جمالزاده از آثارش می‌توان آنها را به شیوه زیر تفکیک کرد:

- ادبی (شامل رمان و مجموعه داستانها)

- اقتصادی (مثل: گنج شایگان)

- نامه‌های شخصی جمالزاده به اشخاص

- مقالات

- مقدمه (بر کتابهای خودش، بر کتابهای دیگران)

- ترجمه‌ها

- زبان‌شناسی و لغت (مانند فرهنگ لغات عامیانه)

- یادداشتهای گوناگون (مانند هزار بیشه، کشکول جمالی، صندوقه اسرار)

جمالزاده فهرستهایی نیز از مقالات خود که در مجلات گوناگون به چاپ رسیده است تهیه کرده بود. از آن جمله‌اند:

مقالات منتشر شده در مجله یغما از سال ۱۳۲۷ تا ۱۳۴۴

مقالات منتشر شده در مجله علم و هنر از سال ۱۳۰۶

مقالات منتشر شده در مجله سخن از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۲

اما فهرستهایی که جمالزاده تهیه کرده تنها مربوط به آثار چاپ شده‌اوست. بررسی اسناد جمالزاده روشن کرد که دستنویشته‌های او به لحاظ موضوعی گسترده‌تر از طبقه‌بندی خودش هستند و می‌توان فهرست را وسیعتر کرد. بنابراین تلاش شده فهرست حاضر جزئی‌تر و دقیق‌تر تنظیم شود.

تفکیک این اسناد کاری بسیار دشوار بود. موضوع دادن به هر نوشته مستلزم خواندن دقیق آن است که گاهی بودن بیشتر این نوشته‌ها یا نوشته شدن آنها روی کاغذهای نازکی که با کاغذ کاربن گاهی برداری شده‌اند بر دشواری کار افزوده است، نوشته‌هایی که اغلب ناخوانا و کمرنگ و گاهی بدون عنوان هستند. در برخی موارد جمالزاده، خود تاریخ و یا حتی محل انتشار است تلاش کرده‌ام مشخصات آن را بیابم، در این صورت مطالب اضافه شده داخل [ ] آمده است.

در برخی موارد با توجه به متن، عنوانی برای مقاله قرار داده‌ام. گاهی عنوانی که روی نوشته دستنویس آمده با آنچه به چاپ رسیده است متفاوت بوده، در این صورت عنوان نوشته دقیقاً آمده و عنوان چاپ شده داخل [ ] گذاشته شده است.

در پایان از اعضای محترم هیأت امنای جمالزاده جناب آقای دکتر باستانی پاریزی، جناب آقای استاد ایرج افشار و جناب آقای دکتر شکرچی‌زاده که انجام این کار را به من محول کردند کمال سپاسگزاری را دارم.

- مقالات ادبی، فلسفی و عرفانی ۱۰۹۹۳/۱/۱
- ادعای غبن کودکان ما. ۲۱ آذر ۱۳۴۴، [در روینامه پارس شیراز چاپ شده است] ۱-۹
- اصلاح املا و رسم الخط فارسی. ۲۲ آذر ۱۳۴۳، [دانشکده ادبیات تهران، س ۱۲، ش ۳، (۱۳۴۴): ۳۱۱-۳۱۹]
- ۱۰-۱۹
- بایزید بسطامی. ۱۰ مرداد ۱۳۶۲ ۲۰-۳۶۷
- پژواک (ظهور یک شاعر واقعی). آبان ۱۳۳۷ ۳۶۸-۳۹۲
- توارد و تداعی [ناقص] ۳۹۳-۳۹۴
- داستان قنقش. [داستان مرغ قنقش، کاوه [جدید] ۷: (۱۳۴۸)، ۴۱۵-۴۱۸] ۳۹۵-۳۹۷
- دو زن شاعره یکی انگلیسی و دیگری فرانسوی (امیلی برونته - لوسی دولارو ماردرویس) ۳۹۸-۴۰۲
- ران ملخی در پیشگاه سلیمان (رفعت مقام امام غزالی در صفحه جهان) (۲ نسخه) ۴۰۳-۴۵۵
- رمان‌نویس و روزگارش، نوروز ۱۳۴۲ [راهنمای کتاب ۶ ش ۴-۵: (۱۳۴۲): ۱۰-۴]
- ۴۵۶-۴۶۴
- سیر و سیاحتی در مثنوی مولانا (امثال و حکم) [بنما، ۱۳ ش ۹: (۱۳۳۹): ۴۳۹-۴۴۱]
- ۴۶۵-۴۷۹
- [شیخ احمد احسائی] ۴۸۰-۴۸۴
- طریقه نویسندگی و داستان‌سرایی [ناقص] ۴۸۵-۵۱۸
- طفل نازپرور. ۱۴ مرداد ۱۳۴۱ [بنما، سال ۱۵، ش ۷، مهر ۱۳۴۱، ص ۳۱۶] ۵۱۹-۵۲۶
- فرهنگستان ایران و زبان فارسی. تیر ۱۳۲۴ ۵۳۷-۵۳۷
- فرهنگ و زبان (کبی) ۵۵۸-۵۶۶
- قدیم و قدیمی [ارمغان، ۴۰: (۱۳۵۰): ۶۹۳-۶۹۹] ۵۶۷-۵۷۳
- ملا احمد نراقی و سويفت نویسنده انگلیسی. نوروز ۱۳۴۰ | ۶۰۲-۶۰۹
- مطالبی در باب فن ترجمه [تلخیص همین مقاله در کتاب: هفت کشور. به کوشش علی

- دهباشی. تهران، سخن ۱۳۸۰ ص ۱۷-۲۹] ۵۷۴-۵۷۸
- مطالبی درباره اقامت عارف در همدان. ۲۶ دی ۱۳۴۲ ۵۷۹-۵۸۸
- مقام و منزلت زبان فارسی و راه اصلاح و تقویت آن. تیر ۱۳۲۴ ۵۸۹-۶۰۱
- نمونه‌ای از تمدن واقعی و آنچه ما عرفان می‌خوانیم، ۱۰ شهریور ۱۳۵۲ ۶۱۰-۶۱۷
- هاتف اصفهانی ۶۱۸-۶۲۲
- [هزار داستان] خرداد ۱۳۵۲ ۶۲۳-۶۸۳
- همشهری من هاتف اصفهانی (کبی از چاپی) [کاوه (جدید)، ۷: (۱۳۴۸): ۲۲۳-۲۲۷]
- ۶۸۴-۶۸۶
- مقالات تاریخی، سیاسی و اجتماعی ۱۰۹۹۳/۲/۲
- [آنکتیل دوپرون. (ناقص) جنگ، سال اول، ۹: (شهریور ۱۳۶۹) ۲۷، ۱۰: ۳۲-۳۳؛ ش ۱۱، ۵۱-۵۰ و طلعه ش ۹ تا ۱۱]
- ۱-۱۷
- [اصفهان به گفتگوی خانوادگی درباره اصفهان. (ناقص)، این کتاب در تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب. ۱۳۵۳ به چاپ رسیده است.] ۱۸-۲۶
- امام موسی صدر ۲۷-۵۴
- انقلاب سفیدی که در ایران برنگ خون درآمد ۵۵-۵۹
- [اوضاع اجتماعی ایران] ۶۰-۶۴
- با سواد بودن ارمنیهای جلفا (اصفهان) «یک قرن و نیم پیش از این» [هور، ۱ (۱۳۵۱)، ش ۱۵۲-۶] ۶۵-۷۰
- باقرخان خوراسکانی ۷۱-۹۹
- بدر آی تا بیننی طیران آدمیت، فرزندان آدم در کره مریخ. اول تیر ۲۵۳۵ ۱۰۰-۱۰۵
- پیامی به مردم ایران در ۴۳ سال پیش از این (اصل و کبی). ۲۱ فروردین ۱۳۶۸
- [روزنامه‌های اطلاعاتی] ۱۰۶-۱۱۴
- تداعی معانی ۱۱۵-۱۱۷

- تذکری جسورانه درباره نفت. ۲۰ آذر ۱۳۵۹ ۱۱۸-۱۲۲
- تعریف کلمات. ۲۰ مهر ۱۳۴۴ ۱۲۳-۱۲۵
- تقویم و مقویم [آینده، س ۸ ش ۸ (۱۳۶۱)، ۳۱۰-۳۱۶، ۵۰۶-۵۱۱] ۱۲۶-۱۳۷
- تمدن موریانه ۱۳۸-۱۴۵
- جعبه جواهر شادروان سپهسالار تنکابنی و شادروان آقا سیدضیاءالدین طباطبایی^۱ ۱۹
- مرداد ۱۳۵۲ ۱۳۸-۱۴۲
- جمالزاده در میان ایلات ایرات ۱۶۸-۱۷۱
- جمالزاده و تاریخ‌نویسی ۱۶۱-۱۶۴
- حاجی میرزا آقاسی. ۲۸ شهریور ۱۳۴۳ ۱۶۵-۱۶۸
- دموکراسی ۱۷۶-۱۸۱
- ری و طهران (دو قسمت) [یغما، ۱۷ (۱۳۴۳): ۴۰۴-۴۰۹، ۵۱۲-۵۱۸، ۵۵۶-۵۵۸]
- ۱۸۲-۲۲۰
- سپاه دانش ۲۲۶-۲۷۵
- سعادت‌مندی ۲۷۶-۲۸۳
- سورنالیسم ۲۸۴-۲۹۱
- شمه‌ای درباره علم «تاریخ نگاری» [شمه‌ای درباره علم و آیین تاریخ‌نگاری] یادنامه ابوالفضل بیهقی، مشهد (۱۳۵۰) ص ۱۲۰-۱۳۶ ۲۹۲-۲۹۴
- صحافی‌اشی کیست. [درباره صحافی‌اشی] راهنمای کتاب ۲۱ (۱۳۵۷): ۱۲۸-۱۳۱ ۲۹۲-۲۹۴
- عطر و رایحه عدالت و انصاف (محاكمه نورالسادات) ۱۷ آذر ۱۳۳۵ [روزنامه] ۲۹۵-۳۰۳
- مسأله نفت مشکلی از مشکلات مهم دنیای امروز. نوروز ۱۳۵۴ ۳۰۴-۳۱۱

- نکات خالی از اهمیتی درباره حجاب زنان مسلمان ایران ۳۱۲-۳۱۴
- داستانها ۱۰۹۹۳/۲/۳
- خوک در صومعه^۱. ۱۵ مهر ۱۳۵۲ ۱-۱۳
- درخت گلابی ۱۴-۱۵
- دموکراسی خودمانی (واشنگتن دی سی: جامعه معلمان ایران، ۱۳۶۳) ۱۶-۲۵
- قصه ۲۶
- قضا ۲۷-۳۳
- کاجی بعض هیچیه، ۱۵ شهریور ۱۳۴۱ [سخن، ۱۴ ش ۱ (۱۳۴۲) ص ۱۶-۲۱] ۳۴-۴۵
- نیکوکاری ۴۵-۶۲
- نقد و بررسی ۱۰۹۹۳/۲/۴
- اولین سفرای ایران و هلند. ۲۷ فروردین ۲۵۳۷ ۱-۱۹
- ایران [از ژورژ رودار. ۲۵ دی ۱۳۴۵. راهنمای کتاب، ۱۰ (۱۳۶۴) ۷۷-۷۲] ۲۰-۳۳
- ایران ما و ابرقدرتها [ابرقدرتی دیگر. از علیقلی اردلان] ۳۴-۵۲
- بدایع الوقایع. از زین‌الدین محمود واصفی هراتی. چاپ مسکو ۱۹۶۱. ۵۳-۵۶
- برگهای سبز (کتابی خوب و آموزنده) [از جعفر رائد] ۱۸ فروردین ۱۳۶۸ ۵۷-۷۱
- پاس بزرگان وظیفه آدمیت است «فرهنگ نشأت» [از محمدصادق نشأت] ۲۹ شهریور ۱۳۵۰ ۷۲-۸۵
- تاریخ ادبیات ایران (ناقص) (ترجمه آلمانی) [راهنمای کتاب، ۱۵ (۱۳۴۱): ۶۹۵-۶۹۹] ۸۶

۱. جمالزاده بر بالای این داستان نوشته است: «قصه‌های کوتاه برای بچه‌های ریشدار». قصه یازدهم. در حالی که در متن چاپی این قصه وجود ندارد و قصه یازدهم «پینه‌دوز شیرازه» نام دارد. گویا جمالزاده از چاپ آن در این مجموعه منصرف شده است.

- تاریخ جنگ روم و ایران ۸۷-۹۸
- تاریخ عرب و اسلام: زن و رسم حرم [از امیر علی] ۲ فروردین ۱۳۶۳ ۹۹-۱۰۳
- تذکره خوان نعمت، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۷ [از ذکایی بیضایی. ارمغان، ۴۷: (۱۳۵۷)، ۱۳۶-۱۴۶]
- ۱۰۴-۱۱۰
- تذکری درباره مقالات دانشمند محترم آقای پرویز خائفی (در بهار ایران در تحت عنوان گشت و گذاری در حافظ فرزاد). ۲۷ شهریور ۱۳۵۲ ۱۱۱-۱۲۴
- توطئه بر ضد ملت ایران [از ف. یارتان. لوزان ۱۹۷۱] ۱۲۵-۱۲۸
- [جلاء العیون] گهی بر طارم اعلی نشینم، گهی بر پشت پای خود نیلیم ۱۲۹-۱۴۲
- جوهر فرد، ۳۰ دی ۱۳۵۸ [از عبدی بیک شیرازی. آینده ۷: (۱۳۶۰)، ۱۲۲-۱۲۳]
- ۱۴۳-۱۴۵
- چشمهایش (ترجمه آلمانی) [از بزرگ علوی راهنمای کتاب، ۲ ش ۵ (۱۳۳۸): ص ۷۵۳-۷۵۴]
- ۱۴۶-۱۵۱
- [چند روزی با حکیم فلکی شیروانی. تصحیح طاهری شهاب. وحید ۱۰: (۱۳۵۱) ص: ۵۵۵-۵۶۶ ۱۰۵۴-۱۰۶۹، ۱۳۶۸-۱۳۷۴]
- داستانسرایان ایران (به زبان آلمانی) [از: بورگل و فرامرز بهزاد] ۲۵ بهمن ۱۳۵۸
- ۱۷۶-۱۷۸
- داستانهای برگزیده داستانسرایان ایرانی معاصر (ترجمه آلمانی) اول فروردین ۱۳۴۰
- ۱۷۹-۱۸۴
- [از رودلف گلپکه. راهنمای کتاب ۴: (۱۳۴۰) ص ۴۹۷-۵۰۱]
- دوحه الازهار، ۱۳ نوروز ۱۳۵۴ [همایی نامه، تهران، ۱۳۵۵، ۲۸۷-۳۰۰] ۱۸۵-۲۰۹
- دیوار سفید (ترجمه آلمانی پانزده داستان از بزرگ علوی) دی ۱۳۳۹ [راهنمای کتاب، ۴ ش ۸ (۱۳۴۰): ۳۶-۳۴]
- ۲۱۰-۲۱۲
- زندگانی روزمره مردم آذربایجان و ظهور تمایلات جدید در نمایشنامه‌های میرزا فتحعلی آخوندزاده [راهنمای کتاب، ۵: (۱۳۴۱)، ۵۵۵-۵۵۰]
- ۲۱۳-۲۲۰

- [زندگی و پیام مانی. از مهندس ناصح ناطق] ۲۲۱-۲۶۲
- زیر آسمان ایران: یادداشتهایی از یک نفر امریکایی در طی سیاحت خود در ایران. مرداد ۱۳۶۸. [از هرمان نوردن. مقاله در ره آورد چاپ شده] ۲۶۳-۳۰۲
- صدف و قصه تنهایی او. ۱۴ اردیبهشت ۱۳۵۱ [شعار تورج رهنما] ۳۰۳-۳۱۳
- غروب جلال. ۲۱ خرداد ۱۳۶۱ [از سیمین دانشور] ۳۱۴-۳۱۸
- فردوسی و شعر او [از مجتبی مینوی یغما، ۲۱: (۱۳۴۷)، ۱۲۷-۱۳۲، ۱۷۶-۱۸۱]
- ۳۱۹-۳۴۸
- قصاص قبل از جنایت. مرداد ۱۳۴۵ ۳۴۹-۳۵۲
- قصه قصه‌ها [قصص العلما و نقل از این کتاب] ۳۵۳-۳۶۰
- کلمات عربی در شاهنامه فردوسی [از محمد جعفر معین فر. راهنمای کتاب، ۱۴: (۱۳۵۰)، ۵۶۸-۵۷۱]
- ۳۶۱-۳۸۲
- مجموعه سخنرانیهای کانون فرهنگی ایران جوان (جلد سوم). اول تیر ۱۳۵۱
- ۳۸۳-۳۸۹
- مراحل عرفانی شیخ ابو سعید (به زبان فرانسه) اسرار التوحید فی مقالات شیخ ابو سعید تألیف محمد بن منور. [راهنمای کتاب، ۱۸: (۱۳۵۴) ۶۵۸-۶۵۰]
- ۳۹۰-۴۰۴
- مشکلی که با آن دست به گریبان شده‌ام. ۱۰ دی ۱۳۶۲ [مقدمه ابن خلدون] ۴۰۵-۴۰۸
- مکتب راستی: داستان دزد قلابی [از احمد مهران] ۲۱ بهمن ۱۳۴۲ ۴۰۹-۴۱۲
- یادنامه یان ریپکا [از راهنمای کتاب، ۱۰: (۱۳۶۴)، ۴۰۴-۴۰۲] ۴۱۳-۴۱۶
- مقدمه‌ها
- ۱۰۹۹۳/۲/۵
- شامل مقدمه‌هایی که جمالزاده بر آثار دیگران و خودش نوشته است.
- [شعار سپتا. عبدالحسین سپتا] (۲۱ اردیبهشت ۱۳۴۷) ۱-۶
- [ترجمه روسی آثار جمالزاده توسط جهانگیر دری] (دو مقدمه) ۲۸ سپتامبر ۱۹۶۶ و ۱۱ اوت ۱۹۶۶
- ۷-۱۷

- [صدف و قصه تنهایی او، تورج رهنما، تهران ۱۳۵۰ - بخشی از این مقدمه در آغاز کتاب به چاپ رسیده است] ۱۸-۳۲
- فرهنگ لغات عامیانه (دیباچه مختصری بر چاپ دوم) محمدعلی جمالزاده. ۲۲ دی ۱۳۶۰ ۳۳-۳۷
- مجموعه داستان‌های ابوتراب جلی: دیباچه یا درودی از دور ۳۸-۵۰
- مقدمه‌ها و دیباچه‌ها: [شرح برخی از دیباچه‌هایی که جمالزاده نوشته است به قلم خودش] ۵۱-۵۲
- نامه‌های جمالزاده. به کوشش علی دهباشی [این کتاب هنوز به چاپ نرسیده] ۵۳-۵۵
- هیجی‌گری، عصیانی علیه تمدن. فرزین دوستدار و محمدحسن مجاهد، تهران ۱۳۵۲ [کپی از چاپی] ۵۵-۶۵

ترجمه‌ها

- ۱۰۹۹۳/۳/۶
- بوقلمون. آنتوان چخوف. تیر ۱۳۴۵ ۱-۸
- داستان داستانها (فرضیه) کلودفارر. شهریور ۱۳۳۴ [ناقص] ۹-۱۱
- «دختر لیلیط» آناتول فرانس [ناقص. همراه متن اصلی. سخن، س ۱۲، ش ۱۱/۱۲ (۱۳۴۰): ص ۱۱۴۰-۱۱۴۷] ۱۲-۱۶
- راهی برای صلح در ویتنام، بوشوالد ۱۷-۱۹
- زنده باد صلح و صفا. بوشوالد. مهر ۱۳۴۴ ۲۰-۲۱
- سیاست و ادبیات در ایران. (در روزنامه سوسی به نام «روزنامه جدید زوربخ» به چاپ رسیده است) ۲۲-۲۵
- طوفان نوح. از داستان قلغمش بر طبق ترجمه آلمانی آن، دی ۱۳۳۹. [قدیم‌ترین داستان طوفان نوح]. راهنمای کتاب، ۴ ش ۲ (۱۳۴۰): ص ۱۱۶-۱۲۱ ۲۶-۳۲

سخنرانیها

۱۹۹۰۳/۳/۷

براساس محل سخنرانی القبایی شده است.

- انجمن علوم اجتماعی ژنو. عنوان: «زن ایرانی در هزار و یک شب»، سه‌شنبه ۱۴ مارس ۱۹۴۴ ۱-۷
- رادیو بی‌بی‌سی، عنوان: «نویسندگی و داستانسرایی» دو قسمت. آذر ۱۳۶۲ ۸-۲۰
- رادیو پارس. ژنو «نوروز» ۲۰ مارس ۱۹۸۸ ۲۱-۲۴
- رادیو زاربروک (آلمان) [دو نسخه اصل و تاییبی] عنوان: «روابط معنوی ایران و آلمان» ۱۲ اسفند ۱۳۴۳/۳ مارس ۱۹۶۵ ۲۵-۳۲
- سفارت ایران در برن. درباره جمهوری اسلامی ایران، ژوئیه ۱۹۸۴ ۳۳-۳۶
- کمیسیون ملی یونسکو در سوئیس، عنوان: «ایران» ۴ و ۵ نوامبر ۱۹۶۲ ۳۷-۳۹
- نمایندگی ایران در ژنو. عنوان: «وفات آیت اله طالقانی»، ۱۳ سپتامبر ۱۹۷۹ ۴۰-۴۳

مصاحبه‌ها

۱۰۹۹۳/۳/۸

القبایی براساس نام مصاحبه کننده

- رادیو بی‌بی‌سی، سپتامبر ۱۹۷۲ ۱-۸۹
- روزنامه اطلاعات، ۲۳ خرداد ۱۳۵۶ و ۲۹ اردیبهشت ۱۳۲۶ ۹۰-۱۵۰
- سنوال و جوابهایی درباره جمالزاده و آلمان. ربیع‌الاول ۱۳۴۱ قمری ۱۵۱-۱۶۱
- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (ارسالان ساسانی)، ۲۶ مه ۱۹۷۷ [فقط سؤالا موجود است به خط جمالزاده] ۱۶۲-۱۶۳
- کوی پر، میشل. [برای تز دکتر درباره جمالزاده که در دانشگاه تهران نوشته] اکتبر ۱۹۸۰ ۱۶۴-۱۹۴
- مهدی‌پور، حبیب‌اله، در مدرسه دراماتیک تهران، مه ۱۹۷۳ (اردیبهشت ۱۳۵۲) ۱۹۵-۲۰۲
- نفیسی، حمید ۲۰۳-۲۲۱

اظهار نظر و مطالب جمالزاده درباره دیگران

۱۰۹۹۳/۳/۹

در این بخش اظهار نظرها و اطلاعات جمالزاده درباره معاصرانش در نظر بوده است

- بابامقدم، رضا [وفات بابامقدم]. نشر دانش. ص ۷ (۱۳۶۶)، ۴۸۳ ۱-۵

- دشتی، علی ۶

- دولت آبادی، یحیی (درباره سنگ مزار دولت آبادی) ۷-۹

- دهخدا، علی اکبر ۱۰

- رودار، ژورژ ۱۱

- ریپکا، یان ۱۲-۱۵

- شرقی، فضل الله ۱۶

- عارف قزوینی، ابوالقاسم ۱۷

- قزوینی، محمد ۱۸-۲۰

- لیبنیتز ۲۱

- هدایت، صادق (چاپ شده در کتاب حسن طاهباز) ۲۳-۲۶

- یغمایی، حبیب ۲۷-۳۲

فهرست آثار جمالزاده به قلم خود او

۱۰۹۹۳/۳/۱۰

در این پوشه چندین فهرست موجود است که جمالزاده از آثار خودش نوشته است

برخی این فهرستها را برای چاپ در نشریات تهیه کرده شامل:

- فهرست مقالات در مجله سخن ۱-۳

- فهرست مقالات در مجله علم و هنر ۴-۶

- فهرست مقالات مجله کاوه ۷-۱۲

- فهرست مقالات جمالزاده در مجله کاوه ۱۳-۲۴

- فهرست مقالات در مجله یغما ۲۵-۲۷

[در زیر این فهرست جمالزاده نوشته: اما در سال هفدهم ۱۳۴۳ هیچ مقاله‌ای نداشته‌ام!]

جای تعجب است. جمالزاده

- فهرست موضوعی آثارش. تقسیم‌بندی موضوعی که جمالزاده برای آثارش ارائه کرده

به شرح زیر است: ۲۸-۵۲

- رمان و داستان

- اقتصاد

- تاریخ

- اجتماعی

- اخلاقی

- تراجم احوال

- زبان‌شناسی و لغت

- ترجمه

- یادداشت‌هایی گوناگون

- مقدمه‌ها

جمالزاده در سالهای مختلف چندین کتابشناسی از آثار خودش تهیه کرده است

- پراکنده‌ها ۵۳-۶۵

نوشته‌های دیگران درباره جمالزاده و آثارش

۱۰۹۹۳/۳/۱۱

براساس نام نویسنده مطلب الفبایی شده است

- آخرین اثر قلمی جمالزاده «قنبر علی جوانمرد شیراز» ۱-۵

- آرین پور، یحیی. نقل از کتاب از صبا تا نیما، تهران ۱۳۵۴ ۶-۱۳

- ادبیات جهانی. (مجله در چکسواکی) ش ۱. ص ۱۹۶۲ ۱۴-۲۰

- اسلامی ندوشن، محمد علی. نقل از مقاله: «تأثیر اروپا در تجدید ادبی ایران» راهنمای

کتاب. پاییز ۱۳۴۳ ۲۱

- انجمن قلم ایران (گزارش نشست انجمن قلم برای بزرگداشت جمالزاده) ۲۲

- پیوند (مجله) مرداد ۱۳۴۳. چاپ مونیخ ۲۳
- تأمیز ادبی (روزنامه). جمعه ۱۲ ژوئن ۱۹۵۳ ۲۴-۳۴
- جباری، محمد جواد (شعر) ۳۵
- چایکین. (محقق روسی) نقل از کتاب شرح مختصر ادبیات معاصر ایران. مسکو ۱۹۲۸
- ۳۶-۳۸
- چویتوف. جمالزاده در عالم مطایبات و شوخی و فکاهی نقل از کتاب «مطایبات در ادبیات ایران» ۳۹
- رودار، ژورژ (ایران‌شناس سوئیسی) ۴۰
- ریپکا، یان. «از تاریخ ادبیات ایران» ۴۱
- صهبا، ابراهیم. چند شعر درباره جمالزاده ۴۲-۴۸
- فروزانفر، بدیع‌الزمان. از «بانگ نای» تهران ۱۳۳۷ ۴۹
- قزوینی، محمد. سه نقل از نامه‌های قزوینی به تقی‌زاده و بیست مقاله ۵۰-۵۲
- کسمایی، علی‌اکبر ۵۳
- کیانوش، محمد (شعر) ۵۴
- لنج، لئونید. از: ترجمه روسی داستانهای جمالزاده ۵۵-۵۶
- همایونی، صادق. «آقای ۱۳۱۳». ق باکراوات سرخ [کپی از چاپی] ۵۷-۶۴
- [مقاله‌ای درباره ترجمه روسی آثار جمالزاده] ۶۵-۶۹
- یادداشت‌های کوتاه و نقل قول از کتابها درباره ادبیات، تاریخ و مسائل اجتماعی به
- انتخاب جمالزاده ۱۰۹۹۳/۳/۱۲
- [ممکن است این یادداشتها بخشهایی از کتابها یا مقالات جمالزاده باشند]
- آخوندزاده ۱-۲
- آموزش در کشورهای مختلف ۳/۹
- الله ۱۰-۱۹

- انقلاب اسلامی ایران ۲۰-۲۲
- بردیا ۲۳
- تاریخ ۲۳
- «تذکر» درباره وضعیت ایران ۲۴
- جمعیت جهان ۲۶-۲۹
- حیات و ممات ۳۰-۳۱
- داستان ۳۲
- ذوق و وجد و حال در شعر فارسی ۳۳
- روحیه شرقی ۳۴
- زبان سفدی ۳۵-۳۸
- سرانندیب (سیلان) ۴۷-۳۹
- سن زمین ۴۸-۵۰
- شأن نزول اصطلاح «باز هم دو قورت و نیمش باقی است» ۵۱-۵۴
- شرایط نویسندگی ۵۵-۵۶
- شرط داستان و رمان‌نویسی در ایران ۵۷
- [شعر مینوی و پاسخ جمالزاده] ۵۸
- [شوالیه Lycklama Anijeholt (سیاح هلندی)] ۵۹-۶۰
- صنعت قالی ۶۱
- [صناعی لفظی] ۶۲-۶۴
- علمای ایران در قرن سیزدهم ۷۱-۷۹
- عهد پهلوی ۸۰
- فقر نوازی بزرگ منشانه ۸۱
- فلات ایران ۸۲-۸۳
- قدیمی ۸۴

- قلتشن دیوان ۸۵-۸۷
- مجتهد حقیقی ۸۸
- مذمت شعر ۸۹
- مذهب هندیان ۹۰-۹۱
- مشکلات آموزشی در ایران ۱۱۴
- مکه در امریکا ۱۱۵
- نامه‌های جمالزاده (درباره...) ۱۱۶
- نیچه ۱۱۷
- [وضعیت اجتماعی ایران] ۱۱۸-۱۲۳
- [وضعیت اقتصادی ایران و جهان] ۱۲۴-۱۲۸
- خاطرات و نوشته‌های جمالزاده درباره خودش ۱۰۹۹۳/۴/۱۳
- این پوשה شامل مطالبی است که جمالزاده از خاطراتش نگاشته برخی از آنها یادداشتهای پراکنده است. علاوه بر آنها موارد زیر دارای عنوان می‌باشد:
- به پاس دوستی هفتاد ساله با دودمان «علوی» [ماهنامه کلک، ش ۸۰/۸۳ (۱۳۷۵)، ۷۶۱-۷۶۷]
- پانزده سال اقامت جمالزاده در برلن و متهم شدن او به آدم‌کشی ۱۱-۱۸
- جمالزاده و جایزه ادبی نوبل ۱۹-۲۱
- جمالزاده و گزارش ایلچی پادشاه اشکانی در دربار قیصر روم کالیگولا ۲۲-۲۳
- چند کلمه صحبت با هموطنان ۲۴-۳۹
- زندگی و کارم و فکرم ۴۰-۴۴
- صورت کتابهایی که از اول سال ۱۹۳۵ خوانده‌ام ۴۵-۴۷
- یادداشتهای جمالزاده ۴۸-۵۴
- پراکنده‌ها ۵۵-۷۶

اصطلاحات و ضرب‌المثلها

۱۰۹۹۳/۴/۱۴

یادداشتهای پراکنده‌ای از ضرب‌المثلها. شامل تعداد زیادی ضرب‌المثل و اصطلاحات و اشعار مربوط به آنها به روی کاغذهای با اندازه‌های مختلف. جمالزاده به روی پوשה یکی از آنها نوشته: «امثال و اصطلاحات فارسی».

۱-۲۱۵

نوشته‌ها و مقالات دیگران (درباره جمالزاده یا مربوط به او نیست) ۱۰۹۹۳/۴/۱۵

- ادیب طوسی یا نیشابوری (شعری که برای استمالت خاطر میرزاعلیمحمدخان

شیبانی

۱-۴

برای حاجی حسین آقاملک گفته و به پاریس فرستاده: همراه عکس ادیب)

- اسامی اشخاصی که تقدیرنامه پروفیسور براون را در ربیع الاول ۱۳۳۹ امضا کرده‌اند ۵

- اعلامیه‌های سیاسی ۶-۳۰

- براگینسکی: پرسشهایی درباره ادوار تاریخ ادبیات فارسی و تاجیکی (آلمانی) ۱۹۶۰.

(۲۲ صفحه) ۳۱

- پورداود، ابراهیم: پارسیان هند (مقاله) ۳۲-۳۸

- جوادی، حسن: مذهب و طنز. جزوه چاپی در کالیفرنیا ۱۸۹۱ (شهریور ۱۳۶۰) ۲۲)

(صفحه) ۳۹

- شرح حال صفی علی شاه ۴۰-۴۶

- شعر ۴۷-۵۰

- صدیق اعلم، عیسی: اسناد و نامه‌های مربوط به او ۵۱-۶۷

- صهبا، ابراهیم: شعر در سوگ تقی زاده ۶۸

- فرزند، امان‌الله: نامه به روزنامه کیهان درباره چاپ مقاله‌اش ۱۳۵۴/۱/۱۹ ۶۹

- کاتوزیان، همایون: اقتصاد ایران (انگلیسی) ۷۰-۹۵

- کاهوه آهنگر و درفش او (مقاله). در کنار آن نوشته شده: «بسیار بسیار مقاله

مزخرفی

۹۶-۱۰۶

است اصلاً و موضوعاً و ترجمه و همه چیزاً

۱۰۷-۱۲۹ - موله، م: ترجمه مقاله درباره کوش نامه

۱۳۰-۱۳۴ - نامه دوستانه علی اصغر حکمت به ایرج افشار از بهشت

۱۳۵-۱۴۵ - نویسندگان مقالات روزنامه کاوه منطبعه برلن

۱۰۹۹۳/۴/۱۶ عکسها

ش ۱: عارف قزوینی در میان دو نفر دیگر

در پشت عکس نوشته شده: «این عکس را آقای عبدالحسین سپتا در اردیبهشت ۱۳۱۱، آخرین بهار عارف، در همدان برداشته‌اند».

ش ۲: کارت پستال از یک اطاق پشت آن نوشته: «من جمالزاده با زنم (اگی) این خانه دهاتی و این اطاق را دیدن کردیم».

ش ۳: کارت پستال از الکسی رمیزوف Alexei Remizov کسی آن را به جمالزاده تقدیم کرده است.

ش ۴: تصویر رضا مهدوی رئیس التجار، آقا محمود حریرفروش، حاجی محمد آقا کاشانی، حاجی حسین آقا مهدوی امین الضرب، حاجی محمد اسماعیل قزوینی صراف در پشت آن: تصویر کاظم زاده ایرانشهر و رضا تربیت در کوسه‌های سویس [دو نسخه چاپ شده در راهنمای کتاب. مرداد ۱۳۵۵، همراه یادداشتی از جمالزاده الصاق به آنها]

ش ۵: یک زن و مرد [ناشناس]

ش ۶: یک زن [ناشناس]

ش ۷: کاریکاتوری از جمالزاده، کار بیژن اسدی [کپی]

ش ۸: کاریکاتوری از جمالزاده، کار بیژن اسدی [کپی]

ش ۹: تصویر سید جمال واعظ، کار بیژن اسدی [کپی]

ش ۱۰: اعضای بخش فارسی رادیو بی بی سی: دره‌باغی، طاهری، حمید عنایت، خانم

صرفی، دهگان، فخرالدین (همراه یک یادداشت از جمالزاده)

ش ۱۱: تجار حامل فرمان مشروطیت. [چاپ شده در راهنمای کتاب مهر - آذر ۱۳۵۴، همراه یادداشتی از جمالزاده درباره حاجی محمدباقر کاشانی]

نامه‌های دیگران به جمالزاده (شخصی، فارسی، از طرف ایرانیها) ۱۰۹۹۳/۵/۱۷

۱ - آبادی، اسکندر ۱۳۶۵

۲ - آذری، علی ۱۳۴۶/۷/۲۰

۳-۱۱ - آذریزدی، مهدی ۱۳۴۶/۵/۸

۱۲-۱۴ - آشنا، محمد (۲ نامه) ۱۳۵۴/۲/۱۵ و ۱۳۵۳/۱۱/۱

۱۵-۲۰ - آل احمد، شمس ۱۳۵۹/۶/۱۵ و ۱۳۶۱/۴/۱۶

۲۱-۲۲ - ابریشمی، محمد حسن ۱۳۶۴/۱۲/۱۴

۲۳ - ابوترابی، حسین ۱۳۵۷/۳/۱۰

۲۴ - اختری، محمد علی ۱۳۵۴/۱۱/۲۴

۲۵ - اردلان، علیقلی ۱۳۶۳/۳/۲۵

۲۶-۲۷ - اسدی پور، بیژن ۱۹۸۴/۸/۲۲

۲۸ - افشار، ایرج ۱۳۳۹/۱/۱۸

۵۷ - افغانی، علی محمد ۱۳۵۰/۵/۲۰

- افغان، روحی محسن (۵ نامه) ۱۳۴۸/۴/۲۷ و ۱۹۶۹/۷/۲۶ و ۱۹۶۹/۶/۱۹ و ۱۹۶۹/۹/۲۲

۲۹-۵۶

۵۸ - امیری فیروزکوهی، کریم ۱۳۴۹/۴/۳۱

۵۹ - امینی، علی (دکتر) ۱۹۶۰/۸/۲۹

۶۰ - ایزدی، یوسف ۱۳۶۶/۱۰/۸

- بسا با مقدم، رضا (۶ نامه) ۱۳۵۴/۷/۲۲ و ۱۳۵۸/۱۲/۲۱ و ۱۳۵۹/۴/۲۶ و ۱۳۶۱/۴/۷ و

۷۱-۸۷ ۱۳۶۳/۶/۲۷ و ۱۳۶۷/۲/۴

۸۸ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم

- بایندر، داریوش ۱۳۴۱/۱۲/۲ [همراه پاسخ جمالزاده در ۱۳۴۱/۱۲/۲۵] ۸۹-۹۲
- بختیار، لیلی ۱۳۵۲/۴/۲۴ ۹۳-۹۷
- بدیع، امیرمهدی (۱۱ نامه) ۱۹۶۲/۱۱/۴ و ۱۹۶۲/۵/۲۰ و ۱۹۶۲/۱۰/۳ و ۱۹۶۴/۶/۱۴ و ۱۹۶۴/۶/۱۲ و ۱۹۶۵/۵/۱۲ و ۱۹۶۹/۷/۴ و ۱۹۷۴/۱/۲۰ و ۱۹۷۴/۲/۳ و ۱۹۷۹/۷/۷ و ۱۹۸۸/۹/۲۱ ۹۸-۱۱۸
- براهنی، رضا ۱۳۵۱/۹/۱۴ و ۱۹۷۳/۱/۱۴ (۲ نامه) ۱۱۹-۱۲۳
- برهانی دوستخواه، فرشته ۱۲۴
- بقایی نائینی، بهرام ۱۳۶۲/۱۲/۱۰ ۱۲۵-۱۲۶
- بهروزی، علی‌نقی (۲ نامه) ۱۳۴۹/۵/۷ و ۱۳۴۹/۳/۱۰ ۱۲۷-۱۳۰
- بیات، ناصر (همراه کبی) ۱۳۶۳/۳/۱۷ ۱۳۱-۱۳۲
- پرتو اعظم، ابوالقاسم ۱۳۵۴/۱/۲۷ ۱۳۳-۱۳۸
- پروژه، محمد ۱۳۶۷/۲/۲۳ ۱۳۹-۱۴۰
- پوروالی، اسمعیل ۱۹۸۵/۱۱/۶ ۱۴۱-۱۴۲
- ثروت، منصور ۱۳۶۷/۹/۱۶ ۱۴۳
- جعفرزاده، محمدرضا ۱۳۶۷/۳/۱۷ ۱۴۴
- جمالزاده، حسن ۱۹۸۹/۲/۲۱ ۱۴۵
- جمالزاده داود ۱۹۸۹/۲/۲۶ ۱۴۶
- جوادی، حسن ۱۹۸۵/۲/۱۲ ۱۴۷
- حجازی ۱۳۶۰/۱/۱۹ (همراه پاسخ جمالزاده) ۱۴۸-۱۵۱
- حسینی، سیدابوالحسن ۱۳۶۸/۱/۲۵ (از طریق روزنامه اطلاعات) ۱۵۲-۱۵۴
- حقیقت، عبدالرفیع (۲ نامه) ۱۳۵۸/۵/۳۰ ۱۵۵-۱۵۷
- حلبی، علی‌اصغر ۱۳۵۳/۱۱/۵ و ۱۳۵۴/۱/۱۸ ۱۵۸-۱۶۷
- خبره فرشچی، سیدمحمدحسین ۱۳۴۵/۱۲/۱۴ ۱۶۸-۱۶۹
- خسروشاهی، سیدهادی (۲ نامه) ۱۳۶۵/۲/۲۷ و ۱۳۶۵/۶/۲۹ ۱۷۰-۱۷۱

- خواجه‌نوری ۱۷۲
- دانشور، سیمین ۱۳۴۱/۴/۱۲ و ۱۳۴۸/۹/۱۸ ۱۷۳-۱۸۰
- دری، جهانگیر ۱۹۸۷/۱۰/۱ و ۱۹۸۰/۸/۳ و ۱۹۸۱/۳/۲۱ (۳ نامه) ۱۸۱-۱۸۲
- دژگام، محمود ۱۳۵۴/۵/۱۰ ۱۸۳-۱۸۷
- دوستدار، فرزین ۱۹۸۳/۶/۱۸ ۱۸۸-۱۹۰
- دولت‌آبادی، فخری ۱۳۵۳/۶/۱۳ (همراه پاسخ جمالزاده) ۱۹۱-۲۲۲
- دهباشی، علی ۱۳۶۷/۷/۱۲ ۲۲۳
- رائد، جعفر ۱۹۸۶/۸/۱۰ ۲۲۴
- رخشنده، طاهر ۱۳۴۳/۲/۵ ۲۲۵-۲۲۹
- رستمی ۱۹۷۷/۱۲/۲۵ ۲۳۰-۲۳۴
- رعدی آذرخشی، غلامعلی ۱۳۳۷/۴/۱۲ و ۱۳۵۹/۵/۱۵ (۲ نامه) ۲۳۵-۲۴۷
- روحی، عبدالله ۱۳۶۳/۱۲/۲۵ (همراه پاسخ جمالزاده) و ۱۳۵۵/۲/۲۵ ۲۴۸-۲۶۵
- روشن، علی محمد ۱۹۸۷/۱/۲۷ ۲۶۶-۲۶۷
- زاهدی، اردشیر ۲۶۸-۲۶۹
- زمانی‌نیا، مصطفی ۱۳۶۷/۳/۵ ۲۷۰-۲۷۲
- زهره (از بستگان جمالزاده) ۲۷۳
- سحاب، عباس ۱۳۶۳/۳/۱ (همراه کبی) ۲۷۴-۲۸۶
- سدادی، فرهاد ۲۸۷-۲۸۸
- سعیدی، عالیہ ۱۳۵۴/۲/۱۴ ۲۸۹-۲۹۱
- سیاسی، علی‌اکبر ۱۳۴۹/۱۰/۲۸ ۲۹۲
- شاد، جمشید ۱۳۵۵/۵/۱۲ و ۱۳۵۵/۴/۷ (همراه پاسخ جمالزاده) ۲۹۳-۲۹۷
- شاهانی خسرو ۱۳۵۰/۱/۱۴ و ۱۳۴۹/۱۲/۲۶ ۲۹۸-۳۰۱
- شرقی، فضل‌اله (۲۴ نامه) ۱۳۴۳-۱۳۵۹ ۳۰۲-۳۵۹
- شهریار، محمدحسین ۱۳۵۱/۱۲/۱ ۳۶۰-۳۶۳

- شهریار نقوی، حیدر ۱۹۶۶/۹/۲۵

- صدر، ابوالحسن ۱۳۴۲/۱۱/۲۷

- صدر، سیدرضا ۱۳۶۰/۲/۲۰

- صهبا، ابراهیم ۱۳۵۳ و ۱۳۴۵ و ۱۳۴۲ و مرداد ۱۳۵۳ (۶ نامه) ۳۶۶-۳۸۳

- طاهری شهاب، محمد (رئیس انجمن ادبی ساری) ۱۳۴۸/۳/۱۷ و ۱۳۴۸/۴/۸

(۲ نامه) ۳۸۴-۳۸۶

- طباطبایی، سیدضیاءالدین ۱۹۳۴/۵/۲۵ (کپی) ۳۸۷

- طوطی، حسین ۱۳۳۴/۳/۱۱ ۳۸۸-۳۹۴

- طهباز، حسین ۳۹۵

- علا، حسین ۲ جوزا ۱۲۹۷ و ۱۳۱۰/۷/۱۴ ۳۹۶-۳۹۷

- علوی، بزرگ ۱۹۸۱ و ۱۹۶۹/۱۰/۱۴ ۳۹۸-۴۰۱

- فاتح، مصطفی ۱۳۴۳/۸/۲۰ و ۱۹۶۵/۴/۲۳ ۴۰۲-۴۰۵

- فاضل، علی ۱۳۶۷/۵/۲۴ ۴۰۶

- فرخ، محمود ۱۳۳۶/۱/۲۳ ۴۰۷

- فرزانه، محسن ۱۳۶۰/۱/۲۷ و ۱۹۸۹/۱/۴ و ۱۳۶۰/۳/۱۱ ۴۰۸-۴۱۶

- فرزد، امان‌اله ۱۳۵۲/۱۳۴۵/۱/۲۰ (۳ نامه) ۴۱۷-۴۶۹

- قاضی سعیدی، محمود ۱۳۶۷/۲/۶ ۴۷۰-۴۷۳

- قرایی، حسن ۱۳۵۹/۹/۱ ۴۷۴

- قزوینی، محمد ۱۹۲۲/۱۲/۲۸ و ۱۹۲۹/۷/۱۰ (۲ نامه همراه رونوشت یکی از نامه‌ها به

خط جمالزاده و چند کپی) ۴۷۵-۴۹۴

- کاوه، مرتضی ۱۳۶۵/۵/۱۰ ۴۹۵-۵۰۰

- کاویانی، رضا ۱۹۶۳/۱۱/۲ ۵۰۱

- کتیرایی، محمود ۱۳۴۵ و ۱۳۴۸/۱۲/۲۰ و ۱۳۴۹/۶/۱۰ (۳ نامه) ۵۰۲-۵۰۹

- کیانوش، محمود ۱۳۴۵/۲/۲۶ (۲ نامه) ۵۱۰-۵۱۶

- گلبن، محمد ۱۳۴۹/۶/۱۷ و ۱۳۵۱/۱۲/۱۱ و ۱۳۴۷/۴/۱۱ (۳ نامه) ۵۱۷-۵۲۱

- لیمونادی، علی ۱۹۸۶/۳/۱۰ ۵۲۲

- متینی، جلال ۱۳۶۴/۶/۲۱ ۵۲۳-۵۲۴

- مجتهدی، مهدی (۳ نامه) ۱۳۴۹/۲/۱ و ۱۹۹۷/۱۱/۳۰ و ۱۳۴۷/۳/۲۵ (سواد)

۵۲۵-۵۳۸

- مستوفی، شمس ۱۳۵۵/۱۱/۹ ۵۳۹-۵۴۷

- مشایخی‌فر، سیدمحمد ۵۴۸-۵۴۹

- معاصر، حسن ۱۳۴۸/۷/۲۵ ۵۵۰-۵۵۱

- معرفت، حسن (مدیر انتشارات معرفت) ۱۳۵۴/۶/۲۶ ۵۵۲

- معین، باقر ۱۹۸۳/۱۱/۲۱ ۵۵۳-۵۵۴

- معین‌فر، جعفر ۱۹۶۸/۱۰/۱۷ و ۱۹۶۸/۱۱/۵ ۵۵۵-۵۵۹

- مقتدری، محمدتقی ۵۶۰-۵۶۸

- منزوی، علینقی ۱۳۵۹/۶/۱۴ ۵۶۹

- منطقی تبریزی، احمد ۱۳۶۷/۲/۱۳ و ۶۷/۱۰/۵ و ۱۳۶۷/۶/۱۲ (۳ نامه) ۵۷۰-۵۷۵

- مهدوی، ابراهیم ۱۹۸۸/۸/۱۶ ۵۷۶-۵۷۷

- مهدوی، معزالدين ۱۳۴۸/۳/۷ ۵۷۸

- مهدوی، یحیی ۱۳۵۹/۸/۲۷ ۵۷۹

- میبدی، علیرضا ۱۳۳۶/۱/۱۵ ۵۸۰

- میرصادقی، جمال ۱۳۴۶/۵/۲ ۵۸۱-۵۸۵

- میکده، روح‌اله ۱۹۷۰/۷/۱۷ ۵۸۶

- مینوی، مجتبی ۵۸۷-۵۹۶

- ناطق، مهندس ناصح ۱۹۷۳/۹/۲۰ و [نامه بدون تاریخ] ۵۹۷-۶۱۷

- ناتم، ابراهیم ۱۳۵۲/۶/۵ ۶۱۸-۶۲۰

- نصیری، قوام ۱۳۴۴/۱۰/۲۰ ۶۲۱

- نقبایی ۱۹۸۳/۹/۱ ۶۲۲-۶۲۳
- نقوی هندی، سیدعلی مهدی ۱۳۵۲/۱۰/۲۸ (همراه پاسخ جمالزاده) ۶۲۴-۶۲۸
- نویخت شیرازی، حبیب... (۸ نامه) ۱۳۵۱/۲/۲۳ و ۱۳۵۰/۶/۱۷ و ۱۳۵۰/۶/۵ و ۱۳۵۰/۵/۱ و ۱۳۴۹/۱۱/۴ ۶۲۹-۶۵۳
- نیکرخ، احمد ۱۳۶۴/۱۰/۱۲ ۶۵۴-۶۵۵
- نیکوند، محمود ۱۳۴۶/۹/۱۵ ۶۵۶-۶۵۷
- وحیدزاده (نسیم) ۱۳۴۹/۹/۷ و ۱۳۴۸/۱۱/۱۴ و ۱۳۵۷/۱۲/۲۰ ۶۵۸-۶۶۰
- ولایتی، علی اکبر ۱۳۶۷/۴/۸ و ۱۳۶۶/۱۱/۱۴ ۶۶۱-۶۶۲
- وهمن، فریدون ۱۳۴۸/۶/۱۷ و ۱۳۴۹/۱۲/۲ (۳ نامه) ۶۶۳-۶۷۹
- همایون فرخ، رکن‌الدین ۱۳۲۶/۷/۱۰ ۶۸۰-۶۹۳
- یارشاطر، احسان ۱۹۵۲/۲/۶ و ۱۹۵۲/۱/۳۰ و ۱۹۶۹/۵/۱۰ (۳ نامه) ۶۹۴-۶۹۷
- یزدانیان، حسین ۱۳۵۱/۸/۱۰ و ۱۳۵۲/۱۰/۱۲ و ۱۳۵۱/۹/۲ (همراه پاسخ جمالزاده) ۶۹۸-۷۱۱
- یغمایی، حبیب ۱۳۴۷/۲/۲۳ و ۱۹۷۶/۱۲/۷ و ۱۳۹۷/۱/۱۵ ق (۳ نامه) ۷۱۲-۷۱۵
- نامه‌های فارسی خارجیه به جمالزاده (شخصی) ۱۰۹۹۳/۵/۱۸
- آلپ‌ترک، نهاد. ۱۳۵۰/۱۱/۲۰ ۱-۲
- الغزاده. ۱۹۶۹ ۳-۴
- انگلهارت، کریستین. ۱۹۷۶/۱۱/۱۹ ۵-۸
- خرموف (۹ نامه) ۱۹۶۶/۸/۱۸ و ۱۹۶۶/۱۰/۳۱ و ۱۹۶۷/۵/۱۰ و ۱۹۶۷/۹/۲۹ و ۱۹۸۵/۳/۱۱ و ۱۹۶۸/۲/۱۸ و ۱۹۶۸/۵/۵ و ۱۹۷۰/۱/۲ و ۱۹۷۴/۲/۲۰ ۹-۱۸
- علی، سعید (۳ نامه) ۴ تموز/۱۹۷۰ و ۱۹۷۱/۹/۵ و ۱۹۷۸/۶/۱۵ ۱۹-۲۵
- کرویانگی (۲ نامه) ۱۳۵۱/۲/۱۷ بی تاریخ ۲۶-۲۷
- کمیسارف، دانیل سیموندویچ. ۱۹۵۷/۵/۲۸ ۲۸

- گلپکه، ردولف (۲ نامه) ۱۹۵۰/۹/۱ و ۱۹۶۰/۹/۱۰ ۲۹-۳۲
- لنج، لئونید. ۳۳
- ماخالسکی، فرانتسیشک (۳ نامه) ۱۹۶۱/۴/۲۹ و ۱۹۶۵/۱/۱۷ و ۱۹۷۱/۲/۱۹ ۳۴-۳۶
- نیکیتین، پیوتر ایوانوویچ. ۱۹۵۶/۱۲/۹ ۳۷-۳۸
- نامه‌های جمالزاده به دیگران (شخصی، فارسی) ۱۰۹۹۳/۶/۱۹
- آذری، میرسیدعلی. ۱۸ مرداد ۱۳۵۱ ۱-۱۵
- آذریزدی، مهدی. ۲۵ فروردین ۱۳۴۶ (سوادنامه) ۱۶-۳۵
- آفاق، بهروز. ۲۵ فوریه ۱۹۸۹ ۳۶-۴۱
- آل احمد، شمس. ۲۹ خرداد ۱۳۵۹ ۴۲-۴۸
- ابریشمی، محمدحسین. ۲۰ آذر ۱۳۶۴ ۴۹-۵۵
- اسدآبادی، جمال‌الدین حسینی مجتهد. ۱۱ اردیبهشت ۱۳۶۷ ۵۶-۵۸
- افشار، ایرج. (۳ نامه) ۱ خرداد ۱۳۵۴ و ۲ بهمن ۱۳۳۵ و نوروز ۱۳۳۹ ۵۹-۶۴
- افشار، دکتر محمود. ۱۳ مهر ۱۳۵۸ ۶۵-۷۱
- افغانی، علی محمد. ۱۹ خرداد ۱۳۴۷ ۷۲-۷۵
- امیری، منوچهر. ۶ بهمن ۱۳۳۵ ۷۶-۸۱
- انزابی‌نژاد، رضا و منصور ثروت. ۱۴ بهمن ۱۳۶۷ ۸۲-۸۸
- ایزدی، یوسف ۸۹
- یاستانی پاریزی، محمد ابراهیم. ۲۱ اسفند ۱۳۶۲ ۹۰-۹۸
- بدیع‌الحکما (دکتر) ۹۹-۱۰۰
- بهار، خلیل. ۲۵ آذر ۱۳۶۰ ۱۰۱-۱۰۳
- بهرامیان، علی. ۱۰ آبان ۱۳۶۴ ۱۰۴-۱۰۶
- بهشتی‌پور. ۲۶ فروردین ۱۳۶۰ ۱۰۷-۱۱۹
- پزشک‌زاد، ایرج. ۱۴ اسفند ۱۳۵۲ ۱۲۰-۱۲۷

- بقائی نائینی، بهرام. ۲۸ بهمن ۱۳۶۲ ۱۲۸-۱۲۹
- پوروالی، اسماعیل. ۱۱ اردیبهشت ۱۳۶۵ ۱۳۰-۱۳۴
- پیشداد، امیر. (۶ نامه) ۵ فوریه ۱۲/۱۹۷۹ مارس ۱۹۷۹ (دو کپی) ۱۰/ سپتامبر ۱۹۷۹ ۳/۱۹۷۹
- سپتامبر ۱۹۷۹/ ۲۹ سپتامبر ۱۹۷۹ ۱۳۵-۱۷۵
- تقی‌زاده، سیحسین. (۳ نامه) ۱۴ ذی حجه ۱۳۳۳ ق/ ۲۸ شهریور ۱۳۴۱ ۱۷۶-۲۸۶
- جامعه معلمان ایران ۷ مهر ۱۳۶۶ ۲۱۷-۲۱۸
- جلالی (دکتر...) ۲۸ دی ۱۳۶۴ ۲۱۹-۲۲۴
- جمشید. ۱۹ دسامبر ۱۹۴۴ ۲۲۵
- جهان‌نما، مهرانگیز. ۲۱ مرداد ۲۵۳۶ ۲۲۶-۲۳۲
- حقیقت، عبدالرفیع. مهر ۱۳۶۳ ۲۳۳-۲۳۴
- جلی، ابوتراب. ۲۷ اردیبهشت ۱۳۶۲ ۲۳۵-۲۳۶
- خسروشاهی، سیدهادی. (۲ نامه) ۲۷ دی ۱۳۶۳/ ۱۰ مرداد ۱۳۶۵ ۲۳۷-۲۴۰
- دبیری، مصطفی. ۱۰ مهر ۱۳۵۹ ۲۴۱-۲۴۳
- دژکام، محمود. ۲۳ مهر ۱۳۵۴ ۲۴۴-۲۴۹
- دستغیب، عبدالعلی. ۳۱ اردیبهشت ۱۳۴۱ ۲۵۰-۲۵۷
- دوستدار، فرزین. ۱۸ اکتبر ۱۹۸۲ و ۱۸ شهریور ۱۳۶۶ ۲۵۸-۲۶۸
- دولتشاهی، حشمت‌الله. ۱۸ خرداد ۱۳۴۷ ۲۶۹-۲۷۳
- دهباشی، علی. (۲ نامه) ۱۶ مهر ۱۳۶۴/ ۲۹ دسامبر ۱۹۸۵ ۲۷۴-۲۹۲
- رفیعی طاری نطنزی، محمدباقر. ۱۸ تیر ۱۳۵۰ ۲۹۳-۲۹۹
- روحی، عبدالله. ۲۰ بهمن ۱۳۵۴ ۳۰۰
- روشن ضمیر، امیر و دکتر روان پزشک. ۱۶ ژوئیه ۱۹۸۸ ۳۰۱-۳۰۷
- شاد، جمشید. ۱۹ اکتبر ۱۹۷۵/ ۱۵ مرداد ۲۵۳۵ ۳۰۸-۳۲۸
- شرقی، فضل‌اله. ۲۱ مرداد ۱۳۴۶ (دو نسخه) ۱۱ مهر ۱۳۵۸ ۳۲۹-۳۴۷
- صبا، ابراهیم. (۳ نامه) ۱۲ مهر ۱۳۴۲/ ۱۵ خرداد ۱۳۴۸/ دی ۱۳۶۱ ۳۴۸-۳۵۶

- علوی، بزرگ. ۱۵ دی ۱۳۵۹ ۳۵۷-۳۶۳
- غفاری، امیر نصرت‌الدین. ۲۹ سپتامبر ۱۹۸۰ ۳۶۴-۳۷۸
- فرازمند، مجید (ماهان). ۱۲ آذر ۲۵۳۵ ۳۷۹-۳۸۷
- فرهاد، شمسی (همسر دکتر احمد فرهاد). (۲ نامه) ۱۸ ژوئن ۱۹۶۲ ۳۸۸-۴۱۱
- کاتوزیان، همایون. ۸ سپتامبر ۱۹۸۰/ ۱۸ ژانویه ۱۹۸۰ ۴۱۲-۴۱۳
- کیانوش، محمود. ۱۳ اردیبهشت ۱۳۴۲ ۴۱۴-۴۱۷
- گله‌داری، شیخ عبدالله. ۱۵ شهریور ۱۳۶۴ ۴۱۸-۴۲۴
- کوی‌یر، میشل. ۳۰ نوامبر ۱۹۸۱ ۴۲۵-۴۲۸
- لواسانی، محمود. ۱۶ فوریه ۱۹۸۳ ۴۲۹-۴۳۳
- محمدعلی، محمد. ۱۸ دی ۱۳۶۶ ۴۳۴-۴۴۱
- مرادی کرمانی، هوشنگ. ۲ شهریور ۱۳۶۱ ۴۴۲-۴۵۲
- موسوی، اصغر. ۷ شهریور ۱۳۶۴ ۴۵۳-۴۶۲
- مؤید ثابتی، سیدعلی. ۹ مهر ۲۵۳۶ ۴۶۳-۴۷۷
- مهدوی، یحیی. ۳ شهریور ۱۳۵۹ ۴۷۸-۴۸۱
- میرنیا، سیدعلی. ۱۷ مهر ۱۳۶۲ ۴۸۲-۴۸۷
- ناطق، ناصح. نوروز ۱۳۵۲ ۴۸۸-۴۹۵
- نواب‌پور، رضا. ۳ نوامبر ۱۹۸۲ ۴۹۶-۵۰۰
- نوبخت، حبیب‌الله ۵۰۱-۵۰۲
- نیک آئین، فضل‌الله. ۱۰ دی ۱۳۶۳ ۵۰۳-۵۰۹
- هدایتی (وزیر عدلیه). خرداد ۱۳۴۰ ۵۱۰
- همایونی، صادق. (۳ نامه) ۵ خرداد ۲۵۳۵/ ۹ آذر ۱۳۴۳/ ۲۶ دی ۱۳۵۲ ۵۱۱-۵۳۲
- یغمایی، حبیب. ۲۴ مهر ۱۳۶۲ ۵۳۳-۵۳۴

هدایای جمالزاده به دانشگاه تهران (نامه نگاریها) ۱۰۹۹۳/۷/۲۰

- صورت نسخه‌های خطی سید محمدعلی جمالزاده که با ۵ صندوق کتاب به رسم هدیه

برای کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران فرستاده فرستاده شده است. اوایل مرداد ۱۳۵۴ شامل فهرست ۱۰ نسخه خطی ۱-۲

- نامه جمالزاده به رئیس دانشگاه و اعلام ارسال ۵ صندوق کتاب و نسخه خطی به دانشگاه تهران. ۶ مرداد ۱۳۵۴ ۳-۴

- نامه ایرج افشار رئیس کتابخانه مرکزی و اعلام وصول کتابها همراه تصویر نام حک شده جمالزاده بر دیوار کتابخانه مرکزی به عنوان «اهدا کننده کتاب».

- نامه نگاریهای مربوط به تنظیم مقاوله نامه جمالزاده با دانشگاه تهران و انتخاب دکتر باستانی ۸-۱۱ پاریزی به عنوان یکی از اعضای هیأت امنا، و نامه دکتر باستانی پاریزی به ریاست دانشگاه و اعلام پذیرش دعوت عضویت در هیأت امنا. آذر ۱۳۵۵ ۸-۱۱
- صورت جلسه دوم هیأت امنا در تاریخ ۱۴ آبان ۱۳۵۶ ۱۲-۱۴

نامه‌های جمالزاده به مؤسسات (اداری، فارسی) ۱۰۹۹۳/۷/۲۱

- انجمن آثار ملی. ۲۰ دی ۱۳۴۷ ۱-۷

- انجمن پورگشتال دروین. اول اردیبهشت ۱۳۵۵ ۸-۲۶

- بنگاه ترجمه و نشر کتاب. اول اکبر ۱۹۷۵ ۲۷

- تلویزیون ایران. ۱۹ اسفند ۱۳۵۰ ۲۸

- جامعه معلمان ایران. (چندین نامه از جمالزاده از سال ۱۳۶۳) ۲۹-۷۰

- دانشگاه تهران / مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی / دکتر احسان نراقی. ۲۱ آذر ۱۳۴۹ ۷۱-۷۳

- راهنمای کتاب. اول اردیبهشت ۱۳۵۳ ۷۴-۷۸

- روزنامه اطلاعات (نامه ۳) ۳۰ خرداد ۱۳۴۶ / ۳ فروردین ۱۳۷۸ / ۱۷ آذر ۱۳۴۶ ۷۹-۸۸

- روزنامه بهار ایران، سردبیر: محمدحسین مجاهد. ۲۳ تیر ۱۳۴۴ ۸۹-۹۴

- روزنامه پارس. سردبیر فضل‌ا... شرقی. ۲۱ مرداد ۱۳۴۶ ۹۵-۹۹

- روزنامه کیهان ۲ فروردین ۱۳۶۸ ۱۰۰-۱۰۳

- سفارت جمهوری اسلامی در سوئیس / سفیر: محمد حسینی مالک. ۲۵ آوریل ۱۹۸۸ ۱۰۴

- سفارت شاهنشاهی ایران در برلن (نامه ۲) ۲۵ قوس ۱۳۰۲ - ۱ آبان ۱۳۰۶ ۱۰۵-۱۰۶

- سفارت شاهنشاهی ایران در سوئیس (نامه ۳) ۵ آذر ۱۳۴۱ - ۲۸ فروردین ۱۳۴۴ ۱۰۷

- فرهنگستان زبان ایران. اول اردیبهشت ۱۳۵۴ ۱۱۳-۱۱۷

- ماهنامه پیشگام. سردبیر: کورش لاشایی. ۲ اسفند ۲۵۳۶ ۱۱۸-۱۲۰

- مجله ایران زمین، سردبیر علی رهبر. ۱۰ خرداد ۱۳۶۰ و آذر ۱۳۶۰ و ۳ خرداد ۱۳۶۰ ۱۲۱-۱۹۴

- مجله بیدار. سردبیر حسن طاهباز. ۷ آذر ۱۳۶۰ ۱۹۵-۲۲۴

- نخست‌وزیر (اسدالله علم) ۲۴ تیر ۱۳۴۲ ۲۲۵-۲۲۷

- نمایندگی دائمی ایران / دفتر سازمان ملل متحد ژنو. ۲۲ خرداد ۱۳۵۲ و ۶ بهمن ۱۳۵۸ ۲۲۸-۲۳۰

- وزارت امور خارجه. ۱۹ تیر ۱۳۱۹ و [تیر ۱۳۰۶] ۲۳۱-۲۳۴

- وزارت فرهنگ. ۳ مهر ۱۳۴۱ ۲۰۴-۲۰۵

- وزارت فرهنگ (اداره کل تعلیمات عالی و روابط فرهنگی) دکتر جلال کسایی. ۱۴

اردیبهشت ۱۳۴۲ ۲۳۵-۲۴۲

- وزارت فرهنگ و هنر / اداره کل روابط فرهنگی (۲ نسخه). ۱۳۴۵ ۲۴۳-۲۴۴

نامه‌های اداری به جمالزاده (فارسی) ۱۰۹۹۳/۷/۲۲

- انجمن آثار ملی (نامه ۳) به امضای سپید آق‌اولی. ۱۳۴۷/۱۱/۱۹ - ۱۳۴۸/۲/۲ ۱-۳

- انجمن استادان زبان و ادبیات فارسی به امضای مهدی محقق. ۱۳۵۲/۲/۲ ۴-۵

- بنیاد ترویج میراث فرهنگی ایران به امضای ابوالفتح محوی ۱۳۶۲/۳/۵ ۶

- تهران اکونومیست. به امضای هیئت تحریر سالنامه ۱۳۴۶ ۷

- جامعه معلمان ایران. ۱۳۶۳/۱۰/۱ ۸-۱۱

- دانشگاه تبریز / دانشکده ادبیات و علوم انسانی. به امضای منوچهر مرتضوی
۱۲۵۰/۹/۲۰ ۱۲
- دانشگاه تهران / دکتر هوشنگ نهاوندی. ۱۳۵۱/۹/۲۳ ۱۳
- دانشگاه تهران / اداره کل انتشارات به امضای ایرج افشار ۱۳۴۳/۷/۱۴ (همراه با پاسخ جمالزاده)
۱۴-۱۸
- دانشگاه تهران / دانشکده ادبیات و علوم انسانی به امضای ذبیح‌الله صفا. ۱۳۴۵ ۱۹
- دانشگاه تهران / کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد به امضای ایرج افشار. ۱۳۵۵/۳/۱۵ ۲۰
- دانشگاه مشهد / به امضای جلال متینی. ۱۳۴۴/۱۰/۱۵ ۲۱
- رادیو بی بی سی به امضای بهروز آفاق. ۲۴ آوریل ۱۹۸۴ ۲۲
- رادیو تلویزیون ملی ایران به امضای نصرالله یگانه. ۱۳۵۲/۷/۱ ۲۳
- سفارت شاهنشاهی ایران در برن (۳ نامه) ۱۳۲۰/۲/۲۲ - ۲۵۳۶/۳/۵ - ۲۵۳۶/۳/۱۳ با
امضای کاردار و سفیر ۲۴-۲۶
- سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات ایران (۲ نامه) با امضای مسعود برزین.
۱۳۴۲/۹/۱۹ همراه اسانامه و فهرست اعضای سندیکا ۲۷-۷۴
- شرکت مؤلفان و مترجمان ایران (قرارداد چاپ) ۷۵
- شهرداری پایتخت. (۶ نامه) با امضای فریدون مؤدت ۱۳۴۲/۶/۱۳ و ۱۳۴۸/۳/۲۶ و
۱۳۴۸/۴/۲ و ۱۳۴۸/۵/۲۲ ۷۶-۷۸
- [درباره نامگذاری خیابان جمشیدآباد به نام جمالزاده]
- فرهنگستان زبان ایران، با امضای صادق کیا. ۱۳۵۲/۱۰/۱۸ و ۱۳۵۱/۱۲/۲۷ ۷۹-۹۹
- مجله راهنمای کتاب، با امضای ایرج افشار (۲ نامه) ۱۳۲۹/۱۰/۶ - ۱۳۴۱/۲/۱ (همراه با پاسخهای جمالزاده)
۱۰۰-۱۱۱
- نمایندگی ثابت ایران در سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد. با امضای دکتر
رعدی آذرخشی. ۱۳۳۷/۴/۲۵ ۱۱۲
- نمایندگی دائمی ایران نزد دفتر اروپایی سازمان ملل متحد (۴ نامه) ۱۱۳-۱۱۷

- ۱- سرکنسول ۱۳۴۲/۴/۲۰
- ۲- وزیر مختار، مرزبان. ۱۳۴۱/۱/۳
- ۳- سفیر، خسرو هدایت. ۱۳۵۲/۲/۳۱
- ۴- سفیر، منوچهر فرتاش. ۱۳۵۴/۵/۴
- وزارت اطلاعات، با امضای وزیر: محمود پورشالچی. ۱۳۵۱/۱۲/۲۳ و پاسخ جمالزاده
۱۱۸-۱۲۷
- وزارت امور خارجه. (۲ نامه) ۲۲ ثور ۱۳۰۳ با مهر وزارت امور خارجه / ۱۳۱۳/۴/۲۰
با امضای از طرف وزیر ۱۲۸-۱۲۹
- وزارت فرهنگ ۱۳۳۹/۴/۱۱: یک تلگراف به فرانسه / ۱ نامه به امضای مدیر کل روابط
فرهنگی: سلیم نیساری ۱۳۰
- وزارت فرهنگ و هنر، با امضای دولتشاهی مدیر کل فرهنگ و هنر آذربایجان شرقی.
۱۳۵۱/۹/۴ ۱۳۱
- هنرستان نمازی شیراز. ۱۳۴۳/۱۰/۲۷ ۱۳۲
- هنر و مردم. ۱۳۵۲/۷/۲۸ ۱۳۳-۱۳۴
- نامه‌های لاتین ۱۰۹۹۳/۸/۲۳
- یادداشت‌های متفرقه ۱۰۹۹۳/۹/۲۴
- پایان نامه درباره آیت‌اله طالقانی (زبان انگلیسی) ۱۰۹۹۳/۹/۲۵
- بریده جراید درباره جمالزاده از نشریات فارسی و غیرفارسی
۱۰۹۹۳/۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰
- شامل خبرهای مربوط به او و یادداشت‌ها و مقالات و نوشته‌هایش

فهرست مشترک نشریه نسخه‌های خطی جلد ۱ تا ۱۲

فریبا حزی

نشریه نسخه‌های خطی با هدف معرفی مجموعه‌های خطی کوچک در ایران و خارج از ایران از سال ۱۳۳۹ منتشر شده. بنیان‌گذاران این نشریه، استادان نسخه‌شناس ایرج افشار و محمد تقی دانش‌پژوه از همان آغاز کار هم خود را بر شناسایی کتابخانه‌های شخصی و عمومی کتب شناخته شده قرار دادند. این مجموعه تا سال ۱۳۶۲ در ۱۲ جلد به چاپ رسید.

از آنجایی که کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران بر آن شده است تا پس از گذشت ۲۴ سال انتشار این نشریه را از سر گیرد، لازم دیده شد فهرستی از مطالب ۱۲ جلد منتشر شده ارائه گردد.

فهرست حاضر شامل ۳ بخش است:

نخست: فهرست جلد به جلد نشریه

دوم: فهرست مشترک بر اساس نام نویسندگان مطالب. این بخش شامل ۱۶۱ عنوان است و بیانگر آن است که استاد دانش‌پژوه و استاد ایرج افشار در زمینه معرفی آثار و نسخ همت بسیار زیادی را به کار گرفته‌اند.

سوم: فهرست مشترک نام کتابخانه‌ها و محل‌هایی که نسخه‌های آنها معرفی شده است. در این بخش ۲۲۷ کتابخانه اعم از عمومی، خصوصی و شخصی، مراکز دانشگاهی و موزه‌های داخلی و خارجی معرفی شده‌اند. گاهی علاوه بر نسخه‌های خطی یک مجموعه نسخه‌های عکسی و میکروفیلم نیز معرفی شده‌اند.

جلد اول سال ۱۳۳۹

۱. افشار، ایرج: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزرات امور خارجه». صص ۱-۷.
۲. بیانی، مهدی: «فهرست مجملی از منظومات فارسی». صص ۸-۱۷.
۳. منزوی، علینقلی: «ساقینامه‌های خطی». صص ۱۸-۵۰.
۴. محقق، مهدی: «منتخبی از کتابهای فارسی خطی کتابخانه ملی فرهنگ». صص ۵۱-۶۱.
۵. افشار، ایرج: «آثار چاپ نشده از عباس اقبال». صص ۶۱-۶۶.
۶. اقبال، عباس: «ادبیات فارسی تألیف استوری (به کوشش دانش پژوه)». صص ۶۷-۱۵۳.
۷. اقبال، عباس: «وصف نسخی چند از کتابخانه گلستان (به کوشش دانش پژوه)». صص ۱۵۶-۲۰۴.
۸. اقبال، عباس: «یک نسخه نفیس به خط خواجه نصیرالدین طوسی و امضاهاى الغ بیک و سلطان احمد جلایر (به کوشش دانش پژوه)». صص ۲۰۵-۲۱۰.
۹. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست پاره از کتابهای اخلاق و سیاست». صص ۲۱۱-۲۲۷.
۱۰. فرزانه پور، غلامرضا: «فهرست اسناد و فرامین و مکاتبات تاریخی مجموعه آقای حسین شهشهانی با مقدمه آقای دکتر محسن صبا رئیس کمیته بایگانی ملی».

جلد دوم سال ۱۳۴۰-۱۳۴۱

۱. افشار، ایرج: «کهنه کتابی در خوابگزاری». صص ۱-۲۵.
۲. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی فارسی در یوگسلاوی». صص ۲۶-۲۹.
۳. حبیبی، عبدالحی: «مذکر احباب نثاری نجاری». صص ۳۰-۴۴۲.
۴. بیانی، مهدی: «فهرست مجملی از منشآت و مکاتیب و ترسلات فارسی». صص

۴۳-۴۹.

۵. افشار، ایرج: «شیرین و فرهاد سلیمی». صص ۵۰-۵۸.

۶. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه خصوصی دکتر اصغر مهدوی». صص ۵۹-۱۸۱.

۷. صدرهاشمی، محمد: «معرفی چند نسخه خطی». صص ۱۸۲-۱۸۷.

۸. بینش، تقی: «جواهر نامه خواجه نصیرالدین طوسی». صص ۱۸۸-۱۹۷.

۹. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه موزه ایران باستان». صص ۱۹۹-۲۱۸.

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست کتابخانه مجلس سنا». صص ۲۱۹-۲۵۷.

۱۱. افشار، ایرج: «فهرست کتابخانه وزارت امور خارجه (قسمت دوم)». صص ۲۵۹-۲۶۷.

انوار، سید عبدالله: «فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه ملی». صص ۲۶۹-۲۸۱.

جلد سوم سال ۱۳۴۲

۱. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه سازمان لغت نامه دهخدا». صص ۱-۵۹.

۲. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آستانه امام زاده عبدالعظیم حسنی، شهرری». صص ۶۱-۸۳.

۳. بینش، تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه فرخ در مشهد». صص ۸۵-۹۷.

۴. افشار، ایرج: «دنباله فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه ملی». صص ۹۹-۱۰۴.

۵. افشار، ایرج: «فهرست اسناد قاجاری در کتابخانه وزارت امور خارجه». صص ۱۰۵-۱۱۷.

۶. افشار، ایرج: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه موزه ایزان باستان». صص ۱۱۹-۱۲۵.

۱۲۵

۷. ذکاء، یحیی و دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های هنرهای زیبا کشور». صص ۱۲۷-۱۴۰.

۸. فرزانه پور، غلامرضا و دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست کتابخانه محمود فرهاد معتمد». صص ۱۴۱-۲۷۶.

۹. کیموشکین و بورشچوسکی: «مآخذ کتابشناسی نسخ خطی فارسی ترجمه کریم کشاورز». صص ۲۷۷-۲۹۵.

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «اطلاعاتی درباره برخی از نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده پزشکی». صص ۲۹۷-۳۸۶.

۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه سازمان لغت نامه دهخدا». صص ۳۸۷-۴۲۶.

۱۲. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آستانه امام زاده عبدالعظیم حسنی در شهرری». صص ۴۲۷-۴۸۰.

۱۳. دانش پژوه، محمد تقی: «آشنایی با چند نسخه دیگر از کتابخانه دکتر اصغر مهدوی». صص ۴۸۱-۴۸۵.

دفتر چهارم سال ۱۳۴۲

۱. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه هاروارد». صص ۱-۱۲.

۲. استوری، ک.ا: «کتابهای فارسی و ریاضی، ترجمه تقی بینش». صص ۳-۵۱.

۳. گلچین معانی، احمد: «گلشن راز و شرح مختلف آن». صص ۵۳-۱۲۴.

۴. دانش پژوه، محمد تقی: «آشنایی با اثری از مظفرین اردشیر عبادی». صص ۱۲۵-۱۲۷.

۵. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی و فارسی در کتابخانه‌های عمومی فرانسه». صص ۱۲۹-۱۳۸.

۶. بیانی، دکتر مهدی: «فهرست قسمتی از کتابهای خطی فارسی کتابخانه ملی تهران». صص ۱۳۹-۲۸۱
۷. دانش پژوه، محمدتقی: «فهرست کتابخانه‌های شهرستانهای (تبریز، کاشان، یزد و اصفهان)». صص ۲۸۳-۴۸۰
۸. دانش پژوه، محمدتقی: «اسناد آستانه درویش تاج الدین حسن ولی». صص ۴۸۱-۶۴۸

۹. مردیت اونس: «نسخه‌های خطی فارسی موزه بریتانیا نقل به فارسی ایرج افشار». صص ۶۴۹-۶۹۴

دفتر پنجم سال ۱۳۲۶

۱. ولایی، مهدی: «فهرست نسخ وقفی علی اصغر حکمت به آستان قدس». صص ۱-۷
۲. ولایی، مهدی: «فهرست نسخ خطی عبدالمجید مولوی». صص ۷-۱۰۷
۳. افشار، ایرج: «نسخه‌های فارسی در کتابخانه ملی و دانشگاهی اورشلیم». صص ۱۰۸-۱۱۰
۴. افشار، ایرج: «سی و چهار نسخه خطی از چند نسخه خصوصی». صص ۱۱۱-۱۳۱

- نسخه‌های خطی ثامنی صص ۱۱۱

- نسخه‌های خطی ابراهیم دهگان صص ۱۱۲

- نسخه باقرزاده صص ۱۱۲

- نسخه‌های خطی حسن علی غفاری معاون الدوله صص ۱۱۲

- نسخه‌های خطی امیر توکل کامبوزیا کرد غفرانلو (زاهدان). صص ۱۱۲-۱۱۳

- نسخه‌های خطی احمد خان ملک ساسانی صص ۱۴-۱۳۱

۵. روضاتی، سید محمد علی: «چند مجموعه خطی از مجموعه روضاتی». صص

۱۳۲-۱۵۲

۶. گلچین معانی، احمد: «فهرست چند مجموعه کتابخانه مجلس شورای ملی». صص ۱۵۳-۲۰۳
۷. دانش پژوه، محمدتقی: «فهرست کتابخانه‌های عمومی و خصوصی شیراز». صص ۲۰۵-۲۹۷

۱. اداره اوقاف صص ۲۰۵-۲۰۶

۲. کتابخانه خدای خانه مسجد جامع عتیق شیراز صص ۲۰۷-۲۰۸
۳. کتابخانه خانقاه احمدیه صص ۲۰۹-۲۲۹
۴. کتابخانه دانشکده ادبیات شیراز صص ۲۳۰
۵. کتابخانه آستانه یا مزار شاه چراغ یا احمد بن موسی صص ۲۳۱-۲۴۴
۶. کتابخانه ملی پاریس صص ۲۴۵-۲۵۷
۷. موزه معارف شیراز صص ۲۵۸-۲۶۲
۸. کتیبه مزار ابوزرعه اردبیلی صص ۲۶۳-۲۶۴
۹. کتیبه مدخل مسجد وکیل صص ۲۶۵
۱۰. نسخ آقای حاج محمد خلیلی صص ۲۶۶
۱۱. کتابخانه دکتر خاوری صص ۲۶۷-۲۷۴
۱۲. موزه شایسته صص ۲۷۰
۱۳. کتابخانه آقای صدرالدین محلاتی صص ۲۷۱-۲۷۴
۱۴. کتابخانه آقای دکتر عینی صص ۲۷۵-۲۷۶
۱۵. نسخه‌های آقای فروردین صص ۲۷۷-۲۷۸
۱۶. نسخه‌های آقای سید امین الله کوثر صص ۲۷۹-۲۸۰
۱۷. اسناد آقای عبدالکریم مکارمی صص ۲۸۱
۱۸. کتابخانه آقای دکتر میر صص ۲۸۲-۲۸۴
۱۹. نسخه‌های آقای واجد صص ۲۸۵

۲۰. کتابخانه خاندان حاج سید نورالدین هاشمی حسینی صص ۲۸۶-۲۸۹
۲۱. کتابخانه آقای دکتر وصال صص ۲۹۰-۲۹۴
۲۲. چند نسخه دیگر صص ۲۹۵-۲۹۷
- ۸ دانش پژوه، محمدتقی: «کتابخانه‌های عمومی و خصوصی اصفهان». صص ۲۹۸-۳۲۵
۱. کتابخانه دانشکده ادبیات اصفهان. صص ۲۹۸-۳۰۷
۲. کتابخانه شهرداری اصفهان. صص ۳۰۸-۳۱۰
۳. کتابخانه رضویه مدرسه صدر. صص ۳۱۱-۳۱۴
۴. کتابخانه فرهنگ اصفهان. صص ۳۱۵-۳۲۲
۵. موزه کلیسای ارمنیان در جلفا. صص ۳۲۳-۳۲۴
۶. کتابخانه آقای دکتر کارول میناسیان. ص ۳۲۵
۷. کتابخانه آقای کتابی ص ۳۲۵
- دانش پژوه، محمدتقی: «فهرست کتابخانه‌های عمومی و خصوصی شهر همدان». صص ۳۲۶-۳۸۷
۱. فهرست کتابخانه آرامگاه بوعلی (اذکایی) صص ۳۲۶-۳۸۷
۲. مزار آسترو مردخای ص ۳۴۱
۳. کتابخانه اعتمادالدوله صص ۳۴۱-۳۴۶
۴. کتابخانه دبیرستان امیرکبیر صص ۳۴۷-۳۴۸
۵. اداره اوقاف ص ۳۴۸
۶. کتابخانه اوقاف ص ۳۴۹
۷. کتابخانه مدرسه دامغانی ص ۳۴۹
۸. کتابخانه مدرسه زنکده صص ۳۵۰-۳۵۱
۹. کتابخانه مدرسه غرب همدان صص ۳۵۱-۳۶۵
۱۰. نسخه‌های آقای حاجی ایزدی صص ۳۶۶-۳۶۸

۱۱. نسخه‌های آقای محمود ایزدی ص ۳۶۹
۱۲. نسخه‌های آقای بحرالفضائل ص ۳۷۰
۱۳. کتابخانه‌های قاسم برنا صص ۳۷۱-۳۷۹
۱۴. نسخه‌های آقای حاج سید نصرالله بنی صدر ص ۳۸۰
۱۵. نسخه‌های آقای حسن پنبه چی ص ۳۸۱
۱۶. نسخه‌های آقای دکتر جلالی ص ۳۸۲
۱۷. نسخه‌های آقای دامغانی صص ۳۸۳-۳۸۴
۱۸. نسخه‌های آقای سید محمد نجفی عرب زاده ص ۳۸۵
۱۹. کتابخانه‌های کمالی صص ۳۸۵-۳۸۷
۲۰. نسخه‌های آقای تقی یوسفی ص ۳۸۷
۹. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه‌های عمومی و خصوصی شهر رشت». صص ۳۸۸-۳۹۶
۱. کتابخانه ملی صص ۳۸۸-۳۹۰
۲. کتابخانه مدرسه مهدویه رشت صص ۳۹۲-۳۹۳
۳. کتابخانه آقای شاد قزوینی صص ۳۹۴-۳۹۶
۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست کتابخانه‌های شهر قم». صص ۳۹۷-۳۹۹
۱. کتابخانه آستانه قم صص ۳۹۷-۳۹۸
۲. کتابخانه مدرسه فیضیه ص ۳۹۹
۳. کتابخانه مسجد اعظم ص ۳۹۹
۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه آقای میرزا ابوالحسن پیش نماز آملی در شهر آمل». صص ۴۰۰-۴۰۳
۱۲. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه‌های عراق و عربستان سعودی». صص ۴۰۵-۴۰۸
۱. مکتب المتحف العراقي ص ۴۰۶

۲. المكتبة المركزية في جامع بغداد ص ۴۰۶
  ۳. مكتبة معهد الدراسات الاسلاميه العليا في جامعة بغداد صص ۴۰۶-۴۰۸
  ۴. المكتبة القادرية في الحضرة الكيلانية في بغداد ص ۴۰۷
  ۵. مكتبة الخلائي العامة (بغداد) صص ۴۰۷-۴۰۸
  ۶. کتابخانه آقای دکتر حسین علی حفوظ در بغداد ص ۴۰۸
  ۷. کتابخانه توفیق وهبی در بغداد صص ۴۰۸-۴۰۹
  ۸. مكتبة الامام اميرالمؤمنين العامة (نجف). صص ۴۰۹-۴۱۹
  ۹. کتابخانه آقای حکیم در نجف در مدرسه هندی صص ۴۲۰-۴۲۸
  ۱۰. کتابخانه مدرسه بروجردی در نجف صص ۴۲۹-۴۳۱
  ۱۱. کتابخانه تکیه شوشتری‌ها در نجف صص ۴۳۲-۴۳۳
  ۱۲. مكتبة جامعة النجف ص ۴۳۳
  ۱۳. کتابخانه جعفریه در مدرسه هندی در کربلا صص ۴۳۴-۴۳۷
  ۱۴. کتابخانه مدرسه بادکوبه در کربلا ص ۴۳۸
  ۱۵. کتابخانه خصوصی آقای عبدالرضای شهرستانی در کربلا صص ۴۳۸-۴۳۹
  ۱۶. کتابخانه جامع الامام ابی یوسف در کاظمین ص ۴۳۹
  ۱۷. مكتبة شيخ الاسلام عارف حكمة در مدینه صص ۴۴۰-۴۰۵
  ۱۸. مكتبة المدينة المنورة العامة صص ۵۰۵-۵۱۲
  ۱۹. المكتبة المحمودية في الحرم النبوي صص ۵۱۳-۵۲۵
  ۲۰. مكتبة الحرم النبوي صص ۵۲۶-۵۲۸
  ۲۱. مكتبة مظهر في رباط مظهر (مدینه) صص ۵۲۹-۵۳۴
  ۲۲. مكتبة الحرم المكي صص ۵۳۵-۵۳۹
  ۲۳. كتبة مكة المكرمة صص ۵۴۰-۵۴۲
- وصف چند نسخه‌ای از این کتابخانه‌ها، چند کتاب سودمند برای تاریخ شهرهای عربستان سعودی. ص ۵۸۳

۱۳. مدیر شانه چی، کاظم: «فهرست کتابخانه خود ایشان». صص ۵۸۴-۶۱۱
۱۴. بینش، تقی: «اتمه فهرست کتابخانه فرخ». ص ۶۱۲
۱۵. اصغرزاده، حاج سید علی اصغر: «نسخه‌های خود ایشان». صص ۶۱۳-۶۱۷
۱۶. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرگانی». صص ۶۱۸-۶۵۷
۱۷. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه بهار». صص ۶۵۸-۶۷۱
۱۸. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های آقای مسعود محتشمی». صص ۶۷۲-۶۷۳
۱۹. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی فارسی تازه در کتابخانه ملی پاریس». صص ۶۷۴-۶۷۸
۲۰. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی فارسی انجمن پادشاهی آسیایی (لندن) مجموعه الیس». صص ۶۸۱-۶۸۲
۲۱. افشار، ایرج: «نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه اوترخت». ص ۶۸۳
۲۲. افشار، ایرج: «نسخ خطی فارسی در کتابخانه ملی اسکاتلند (ادنبورگ)». ص ۶۸۴
۲۳. افشار، ایرج: «نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه (ادنبورگ) مجموعه نیو کالج هدایی به دانشگاه». صص ۶۸۵-۶۸۸
۲۴. افشار، ایرج: «نسخ خطی کتابخانه سلطنتی کپنهاگ». صص ۶۸۹-۷۱۳
- الف. مجموعه قدیم صص ۶۷۹-۷۰۰
- ب. نسخه‌های بعدی صص ۷۰۱-۷۰۳
- ج. مجموعه code pers ص ۷۰۴
- د. مجموعه کریستن سن صص ۷۰۴-۷۰۸
- نسخه‌های شماره نشده صص ۷۰۸-۷۰۹
- نسخه‌های خطی هدایی کتابخانه دانشگاه کپنهاگ. ص ۷۱۰
- نسخه‌های مشخص نشده با علامت code mixt صص ۷۱۰-۷۱۱
- نسخه‌های علامت code mixt add صص ۷۱۱-۷۱۲

مجموعه خصوصی ص ۷۱۳

۲۵. افشار، ایرج: «نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه استکهلم». ص ۷۱۴
۲۶. افشار، ایرج: «بعضی از نسخ خطی دانشگاه میشیگان». صص ۷۱۵-۷۱۶
۲۷. افشار، ایرج: «مجموعه کتب خطی و چاپی و اسناد و عکس حسن علی غفاری معاون الدوله اهداء به دانشگاه تهران». صص ۷۱۷-۷۳۴
- کتابشناسی آثار عین الدین دزفولی و جلال الدین علی و قطب الدین محمد عنقا. صص ۷۳۵-۷۶۶
- چند نکته صص ۷۶۷-۸۶۸

دفتر ششم سال ۱۳۲۸

۱. کثوی یزدی، حسن بن علی: «هدایة السماء فی بیان کتب العلماء با دیباچه و فهرست از محمد تقی دانش پژوه». صص ۱-۶۲
۲. گلچین معانی، احمد: «فهرست قسمتی از کتب خطی کتابخانه مرحوم عبدالحسین بیات». صص ۶۳-۱۱۷
۳. بیانی، مهدی: «دنباله فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملی تهران». صص ۱۱۹-۳۲۶
۴. افشار، ایرج: «فهرست کتابهایی که به دستور شاهزاده محمد ولی میرزا در یزد ترجمه و تألیف شده». صص ۳۲۷-۳۳۳
۵. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه آقا میر حسینی قزوینی». صص ۳۳۴-۳۵۳
۶. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخ خطی کتابخانه آیه الله مرعشی». صص ۳۵۵-۴۲۵
۷. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخ خطی کتابخانه مجلس سنا». صص ۴۲۷-۵۸۷

۸. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی ابراهیم دهگان». صص ۵۸۹-۵۹۲

۹. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی اصفهان». صص ۵۹۳-۵۹۹

۱۰. ایزد پناه، حمید: «معرفی یک منظومه خطی». صص ۶۰۱-۶۰۶
۱۱. شکور، علی اکبر: «فوائد العلماء». صص ۶۰۷-۶۱۲
۱۲. طاهری، شهاب: «فهرست نسخه‌های خطی خودش». صص ۶۱۳-۶۳۶
۱۳. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آقای مجتبی مینوی». صص ۶۳۷-۶۶۰
۱۴. دانش پژوه، محمد تقی: «چند نسخه‌ای از مرحوم دکتر بیانی». صص ۶۹۱-۶۹۵
۱۵. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های آقای دکتر حسن سادات ناصری». صص ۶۹۶-۶۹۸

دفتر هفتم سال ۱۳۵۳

۱. افشار، ایرج: «نسخ خطی کتابخانه انجمن آثار ملی». صص ۶-۱
۲. آکیمو شکین: «مدارکی جهت فهرست نسخ خطی فارسی». صص ۲۸-۷
۳. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه آیه الله رضوی در کاشان». صص ۹۴-۲۹
۴. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دکتر حسین مفتاح در تهران». صص ۵۱۱-۹۵
۵. طباطبایی، سید عبدالعزیز: «کتابخانه طباطبایی در تبریز». صص ۵۲۳-۵۱۲
۶. طباطبایی، سید عبدالعزیز: «کتابخانه مزار عبدالقادر گیلانی». صص ۵۳۰-۵۲۴
۷. طباطبایی، سید عبدالعزیز: «نسخه‌های خطی ثقة الاسلام در تبریز». صص ۵۴۳-۵۳۱
۸. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی دکتر حافظ فرمانفرمائی». صص ۵۴۴-۵۵۵
۹. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی مرحوم دکتر رضا صحت». صص ۵۵۶-۵۶۱

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «چند نسخه خطی از افغانستان». صص ۵۶۳-۵۶۲

۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های خطی خاندان مرحوم اسدالله خاکپور».

صص ۵۶۴-۵۶۸

۱۲. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های کتابخانه مجلس سنا (دنباله)».

صص ۵۶۹-۶۶۹

۱۳. سندجی، حسین: «نسخ فارسی در کتابخانه‌های رومانی».

۱۴. بیانی، مهدی: «یک مجموعه اشعار فارسی ناشناخته از قرن هشتم هجری».

صص ۶۸۳-۶۷۵

۱۵. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی».

۱۶. دهگان، ابراهیم: «بازنامه».

۱۷. دانش پژوه، محمد تقی و افشار، ایرج: «نسخ‌های خطی مجموعه دکتر علی اکبر

فیاض».

۱۸. حسینی، سیداحمد: «نسخه‌هایی در یزد».

۱۹. عاطفی، حسن: «فهرست نسخه‌های خطی حسن عاطفی».

۲۰. فاضل، محمود: «نسخه‌های خطی محمود فاضل».

۲۱. فاضل، محمود: «نسخه‌های خطی مدرسه حاج حسن در مشهد».

۷۶۳

۲۲. فاضل، محمود: «نسخه‌های خطی مدرسه عباسقلی خان در مشهد».

۷۶۶-

۲۳. اصغرزاده، اصغر: «نسخه‌های خطی خراسان».

۲۴. سماوی حائری، محمد: «فهرست کتابهای خطی در رامسر».

۲۵. سماوی حائری، محمد: «فهرست کتابخانه شخصی عبدالوهاب فرید تنکابنی در

رامسر».

۲۶. منزوی، علینقی: «نسخه‌های آقای سید محمد شوشتری در اهواز».

۷۹۵

۲۷. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی در کتابخانه سر کنسولگری استانبول».

۲۸. افشار، ایرج: «نسخه‌های خطی همایون صنعتی زاده».

۲۹. افشار، ایرج: «توضیح در مورد نسخه‌های خطی دکتر مفتاح».

۳۰. فهرست دفترهای پیشین این نشریه.

دفتر هشتم سال ۱۳۵۸ (کتابخانه‌های اتحاد جماهیر شوروی)

۱. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه عمومی لنین در شهر مسکو».

۲. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های خطی بنیاد خاورشناسی فرهنگستان شوروی

شهر لنینگراد».

۳. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه شچدرین در شهر لنینگراد».

۴. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های عربی، ترکی، گرجستان».

۵. دانش پژوه، محمد تقی: «موزه هنری گرجستان در شهر تفلیس».

۱۶۸

۶. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه بنیاد خاورشناسی فرهنگستان تفلیس

(نسخه‌های فارسی)».

۷. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه لنینگراد».

دفتر نهم سال ۱۳۵۸ (کتابخانه‌های اتحاد جماهیر شوروی، اروپا و آمریکا)

۱. دانش پژوه، محمد تقی: «بنیاد خاورشناسی شهر دوشنبه».

۲. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه جامی دانشکده ادبیات شهر دوشنبه».

۴۸-۵۸

۳. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه رودکی شهر دوشنبه».

۴. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه فردوسی شهر دوشنبه».

۵. دانش پژوه، محمد تقی: «کتاب آرشیو سمیونوف در بنیاد تاریخ فرهنگستان

تاجیکستان در شهر دوشنبه».

۶. دانش پژوه، محمد تقی: «گنجینه بنیاد خاورشناسی فرهنگستان اوزبکستان بنام بیرونی در تاشکند». صص ۱۲۵-۱۹۲

۷. دانش پژوه، محمد تقی: «موزه نوایی در شهر تاشکند». صص ۱۹۲-۱۹۳

۸. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه تاشکند». صص ۱۹۳-۱۹۴

۹. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه سمرقند». ص ۱۹۴

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه مسجد طلا شیخ». صص ۱۹۵-۲۰۰

۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه ابوعلی سینا در دانشگاه دولتی بخارا». صص ۲۰۰-۲۰۱

۱۲. دانش پژوه، محمد تقی: «گنجینه نسخه‌های خطی و چاپی فرهنگستان آذربایجان در شهر باکو و موزه تاریخ ادبیات شهر باکو بنام نظامی». صص ۲۰۲-۲۵۵

۱۳. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه مرکز علمی فرهنگستان ترکمنستان شوروی در شهر عشق آباد». صص ۲۵۶-۲۷۴

۱۴. دانش پژوه، محمد تقی: «موزه ارمیتاژ». صص ۲۷۵-۲۷۶

۱۵. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه ملی پاریس». صص ۲۷۷-۳۱۸

۱۶. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه شهر مونیخ». صص ۳۱۹-۳۴۵

۱۷. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه وایدنر در دانشگاه هاروارد». صص ۳۴۶-۳۸۴

۱۸. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه هوتن در دانشگاه هاروارد». صص ۳۸۵-۴۲۵

۱۹. دانش پژوه، محمد تقی: «چند نسخه از چند کتابخانه و چند موزه». صص ۴۲۵-۴۴۹

۱. موزه ایزابلا استوارت گاردنر ص ۴۲۵

۲. کتابخانه آتنا نوم بستن ص ۴۲۶

۳. دانشکده پزشکی شهر بستن ص ۴۲۷

۴. کتابخانه عمومی بستن صص ۴۲۷-۴۲۸

۵. موزه هنری فوک در بستن صص ۴۲۹-۴۴۱

۶. موزه‌های هنرهای زیبا در بستن صص ۴۴۱-۴۴۲

۷. موزه فاین در بستن صص ۴۴۲-۴۴۹

جلد دهم سال ۱۳۵۸ (کتابخانه‌های اتحاد جماهیر شوروی، اروپا و آمریکا)

۱. دانش پژوه، محمد تقی: «نسخه‌های فارسی و ترکی دانشگاه شیکاگو». صص ۷-۱۱

۲. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه پرینستون». صص ۱۲-۷۰

۳. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه آن آربر میشیگان». صص ۷۱-۲۲۷

۴. دانش پژوه، محمد تقی: «دانشگاه کلمبیا». ص ۲۲۸

۵. دانش پژوه، محمد تقی: «موزه بریتانیا». صص ۲۲۹-۲۳۴

۶. دانش پژوه، محمد تقی: «کتابخانه دانشگاه لیدن». صص ۲۳۵-۲۷۴

۷. دانش پژوه، محمد تقی: «چند نسخه‌ای از استانبول». صص ۲۷۵-۲۸۰

۸. دانش پژوه، محمد تقی: «از چند کتابخانه هند و سند». صص ۲۸۱-۲۸۶

۹. دانش پژوه، محمد تقی: «پراکنده‌ها و یادداشتها درباره نسخه‌های بنیادهای فرهنگی کشور شوروی». صص ۲۸۷-۲۷۳

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: «دریاچه چند نسخه». صص ۳۷۴-۴۰۵

۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست عکس‌های نسخه‌های تفلیس». صص ۴۰۶-۴۰۷

۱۲. عکس‌ها در پایان دفتر

دفتر یازدهم و دوازدهم سال ۱۳۶۲

۱. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست نسخه‌های خطی لس آنجلس». صص ۱-۷۷۲

۲. مدرسی طباطبایی، حسین و کیکاووس جهان‌داری: «فهرست نسخه‌های خطی

- فارسی و عربی کتابخانه کالج وادهان wadhan در آکسفورد». صص ۷۷۳-۷۸۶
۳. اسماعیلیان، اسدالله و رضا استادی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حسینیّه شوشتریها در نجف». صص ۷۸۷-۸۷۹
۴. افشار، ایرج و محمد تقی دانش پژوه: «فهرست نسخه‌های خطی دانشگاه اصفهان». صص ۸۸۰-۹۵۰
۵. عاطفی، حسن: «فهرست نسخه‌های خطی تازه یاب در کاشان». صص ۹۵۱-۹۵۵
۶. صوتی، محمد علی: «فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه‌های رومانی». صص ۹۵۶-۹۸۹
۷. دانش پژوه، محمد تقی: «فهرست میکروفیلم‌ها و عکس‌ها و نسخه‌های خطی بنیاد فرهنگ ایران». صص ۹۹۰-۱۰۰۵
۸. دانش پژوه، محمد تقی: «نگاهی گذرا به پیوند فرهنگی ایران و چین از نگارنده که گزارش سفرم به چین و یا در برخی از نسخه‌های خطی مادران سامان است». صص ۱۰۰۶-۱۰۳۴

فهرست مشترک نام نویسندگان

۱. آکیمو شکین: «مدارکی جهت فهرست نسخ خطی فارسی». ج ۷۰، صص: ۲۸-۷
۲. اسماعیلیان، اسدالله و رضا استادی: «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حسینیّه شوشتریها در نجف». ج ۱۱ و ۱۲، صص ۷۸۷-۸۷۹
۳. اصغر زاده، حاج سید علی اصغر: «نسخه‌های خطی خراسان». ج ۷۰، صص ۷۶۹-۷۷۱
۴. اصغر زاده، حاج سید علی اصغر: «نسخه‌های خود ایشان». ج ۵، صص ۶۱۳-۶۱۷
۵. افشار، ایرج: «آثار چاپ نشده از عباس اقبال». ج ۱، صص ۶۱-۶۶
۶. افشار، ایرج: «بعضی از نسخ خطی دانشگاه میشیگان». ج ۵، صص ۷۱۵-۷۱۶
۷. افشار، ایرج: «توضیح در مورد نسخه‌های خطی دکتر مفتاح». ج ۷، صص ۷۹۹
۸. افشار، ایرج: «دنباله فهرست نسخه‌های عیسی کتابخانه ملی». ج ۳، صص ۹۹-۱۰۴
۹. افشار، ایرج: «سی و چهار نسخه خطی از چند نسخه خصوصی». ج ۵، صص ۱۱۱-۱۳۱
۱. نسخه‌های خطی ثامنیه. ص ۱۱۱
۲. نسخه‌های خطی ابراهیم دهگان. ص ۱۱۲
۳. نسخه باقر زاده. ص ۱۱۲
۴. نسخه‌های خطی حسن علی غفاری معاون الدوله. ص ۱۱۲
۵. نسخه‌های خطی امیر توکل کاموزیا کرد غفرانلو (زاهدان). صص ۱۱۲-۱۱۳
۶. نسخه‌های خطی احمد خان ملک ساسانی. صص ۱۱۴-۱۳۱
۱۰. افشار، ایرج: «شیرین و فرهاد سلیمی». ج ۲، صص ۵۰-۵۸
۱۱. افشار، ایرج: «فهرست اسناد قاجاری در کتابخانه وزارت امور خارجه». ج ۳، صص ۱۰۵-۱۱۷

۱۲. افشار، ایرج: "فهرست کتابهایی که به دستور شاه زاده محمد ولی میرزا و در یزد ترجمه و تألیف شده. ج ۶، صص ۳۲۷-۳۳۷"
۱۳. افشار، ایرج: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه موزه ایران باستان". ج ۳، صص ۱۱۹-۱۲۵
۱۴. افشار، ایرج: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزارت امور خارجه". ج ۱، صص ۱-۷
۱۵. افشار، ایرج: "فهرست کتابخانه وزارت امور خارجه (قسمت دوم)". ج ۲، صص ۲۵۹-۲۶۷
۱۶. افشار، ایرج و محمد تقی دانش پژوه: "فهرست نسخه‌های خطی دانشگاه اصفهان". ج ۱۱ و ۱۲، صص ۸۸۰-۹۵۰
۱۷. افشار، ایرج: "کهنه کتابی در خوابگزاری". ج ۲، صص ۱-۲۵
۱۸. افشار، ایرج: "مجموعه کتب خطی و چاپی و اسناد و عکس حسن علی غفاری معاون الدوله اهدا به دانشگاه تهران". ج ۵، صص ۷۱۷-۷۳۴
- کتابشناسی آثار عین الدین دزفولی و جلال الدین علی و قطب الدین محمد عنقا. صص ۷۳۵-۷۶۶
- چند نکته صص ۷۶۷-۷۶۸
۱۹. افشار، ایرج: "نسخ خطی کتابخانه انجمن آثار ملی. ج ۷، صص ۱-۶"
۲۰. افشار، ایرج: "نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه استکهلم". ج ۵، صص ۷۱۴-۷۲۱
۲۱. افشار، ایرج: "نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه اوترخت". ج ۵، صص ۶۸۳-۷۱۳
۲۲. افشار، ایرج: "نسخ خطی کتابخانه سلطنتی کپنهاگ". ج ۵، صص ۶۸۹-۷۱۳
- الف. مجموعه قدیم صص ۶۷۹-۷۰۰
- ب. نسخه‌های بعدی صص ۷۰۱-۷۰۳
- ج. مجموعه صص ۷۰۴
- د. مجموعه کریستین سن صص ۷۰۴-۷۰۸

- نسخه‌های شماره نشده صص ۷۰۸-۷۰۹
- نسخه‌های خطی اهدایی کتابخانه دانشگاه کپنهاگ صص ۷۱۰-۷۱۱
- نسخه‌های مشخص شده یا علامت صص ۷۱۰-۷۱۱
- نسخه‌های علامت صص ۷۱۱-۷۱۲
- مجموعه خصوصی صص ۷۱۳
۲۳. افشار، ایرج: "نسخ خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه ادنبورگ". ج ۵، صص ۶۸۵-۶۸۸
- مجموعه نیو کالج اهدایی به دانشگاه. صص ۶۸۵-۶۶۸
۲۴. افشار، ایرج: "نسخ خطی فارسی در کتابخانه ملی اسکاتلند (ادنبورگ)". ج ۵، صص ۶۸۴
۲۵. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی ابراهیم دهگان". ج ۶، صص ۵۸۹-۵۹۲
۲۶. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی اصفهان". ج ۶، صص ۵۹۳-۵۹۹
۲۷. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی در کتابخانه سرکنسولگری استانبول". ج ۷، صص ۷۹۷
۲۸. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی فارسی انجمن پادشاهی آسیای (لندن) مجموعه آلیس". ج ۵، صص ۶۸۱-۶۸۲
۲۹. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی فارسی تازه در کتابخانه ملی پاریس". ج ۵، صص ۶۷۴-۶۷۸
۳۰. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه دانشگاه هاروارد". ج ۴، صص ۱-۱۲
۳۱. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه ملی و دانشگاه اورشلیم". ج ۵، صص ۱۰۸-۱۱۰
۳۲. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی فارسی در یوگسلاوی". ج ۲، صص ۲۶-۲۹
۳۳. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی". ج ۷، صص ۶۸۹-۶۸۵

۳۴. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی و فارسی در کتابخانه عمومی فرانسه". ج ۴، صص ۱۲۹-۱۳۸
۳۵. افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی همایون صنعتی زاده". ج ۷، ص ۷۹۸
۳۶. استوری، ک.ا: "کتابهای فارسی ریاضی، ترجمه تقی بینش". ج ۴، صص ۱۳-۵۱
۳۷. اقبال، عباس: "ادبیات فارسی تألیف استوری (بکوشش دانش پژوه)". ج ۱، صص ۶۷-۱۵۳
۳۸. اقبال، عباس: "وصف نسخی چند از کتابخانه گلستان (بکوشش دانش پژوه)". ج ۱، صص ۱۵۶-۲۰۴
۳۹. اقبال، عباس: "یک نسخه نفیس به خط خواجه نصیرالدین طوسی و امضاهای الغ بیک و سلطان احمد جلایر (بکوشش دانش پژوه)". ج ۱ صص ۲۰۵-۲۱۰
۴۰. ایزد پناه، حمید: "معرفی منظومه خطی". ج ۶، صص ۶۰۱-۶۰۶
۴۱. بیانی، مهدی: "دنباله کتابهای خطی کتابخانه ملی تهران". ج ۶ صص ۱۱۹-۳۲۶
۴۲. بیانی، مهدی: "فهرستی از کتابهای خطی فارسی کتابخانه ملی تهران". ج ۴، صص ۱۳۹-۲۸۱
۴۳. بیانی، مهدی: "فهرست مجملی از منشآت و مکاتیب و ترسلات فارسی". ج ۲، صص ۴۳-۴۹
۴۴. بیانی، مهدی: "فهرست مجملی از منظومات فارسی". ج ۱، صص ۸-۱۷
۴۵. بیانی، مهدی: "یک مجموعه اشعار فارسی ناشناخته در قرن هشتم هجری". ج ۷، صص ۶۸۳-۶۷۵
۴۶. بینش، تقی: "تتمه فهرست کتابخانه فرخ". ج ۵، ص ۶۱۲
۴۷. بینش، تقی: "جواهرنامه خواجه نصیرالدین طوسی". ج ۲، صص ۱۸۸-۱۹۷
۴۸. بینش، تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه فرخ مشهد". ج ۳، صص ۸۵-۹۷
۴۹. حبیبی، عبدالحی: "مذکر احباب نثاری بخاری". ج ۲، صص ۳۰-۴۲

۵۰. حسینی، سید احمد: "نسخه‌هایی در یزد". ج ۷، صص ۷۲۰، ۷۰۳
۵۱. دانش پژوه، محمد تقی: "آشنایی با اثر از مظفر بن اردشیر عبادی". ج ۴، صص ۱۲۷-۱۲۵
۵۲. دانش پژوه، محمد تقی: "آشنایی با چند نسخه دیگر از کتابخانه دکتر اصغر مهدوی". ج ۳، صص ۴۸۱-۴۸۵
۵۳. دانش پژوه، محمد تقی: "از چند کتاب سند و هند". ج ۱۰، صص ۲۷۵-۲۸۰
۵۴. دانش پژوه، محمد تقی: "اسناد آستانه درویش تاج الدین حسن ولی". ج ۴، صص ۴۸۱-۶۴۸
۵۵. دانش پژوه، محمد تقی: "اطلاعاتی درباره برخی از نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده پزشکی". ج ۳، صص ۲۹۷-۳۸۶
۵۶. دانش پژوه، محمد تقی: "بنیاد خاورشناسی شهر دوشنبه". ج ۹، صص ۱-۴۷
۵۷. دانش پژوه، محمد تقی: "پراکنده‌ها و یادداشتها درباره نسخه‌های بنیاد فرهنگی کشور شوروی". ج ۱۰، صص ۲۸۷-۳۷۳
۵۸. دانش پژوه، محمد تقی: "(چند نسخه از چند) موزه و کتابخانه". ج ۹، صص ۴۲۵-۴۴۹
۱. موزه ایزابل استوارت گاردنر صص ۴۲۵-۴۲۶
۲. دانشکده پزشکی شهر بستن. ص ۴۲۷
۳. کتابخانه عمومی بستن صص ۴۲۷-۴۲۸
۴. موزه هنری فوگ در بستن صص ۴۲۹-۴۴۱
۵. موزه هنرهای زیبا در بستن صص ۴۴۱-۴۴۲
۶. موزه فاین در بستن صص ۴۴۲-۴۴۹
۵۹. دانش پژوه، محمد تقی: "چند نسخه‌ای از استانبول". ج ۱۰، صص ۲۶۹-۲۷۴
۶۰. دانش پژوه، محمد تقی: "چند نسخه‌ای از مرحوم دکتر بیانی". ج صص ۶۹۱-۶۹۵

۶۱. دانش پژوه، محمد تقی: "چند نسخه خطی از افغانستان". ج ۷، صص ۵۶۲-۵۶۳
۶۲. دانش پژوه، محمد تقی: "دانشگاه کلمبیا". ج ۱۰، صص ۳۷۴-۴۰۵
۶۳. دانش پژوه، محمد تقی: "درباره چند نسخه". ج ۱۰، صص ۳۷۴-۴۰۵
۶۴. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست پاره‌ای از کتابهای اخلاق و سیاست". ج ۱، صص ۴۰۰-۴۰۱
۶۵. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست عکس‌های نسخه‌های تفلیس". ج ۱، صص ۴۰۰-۴۰۱
۶۶. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه مجلس سنا". ج ۲، صص ۲۱۹-۲۵۷
۶۷. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه‌های شهرستانها (تبریز، کاشان، یزد، اصفهان)". ج ۴، صص ۲۸۳-۴۸۰
۶۸. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه‌های شهر قم". ج ۵، صص ۳۹۷-۳۹۹
۱. کتابخانه آستانه قم. صص ۳۹۷-۳۹۸
  ۲. کتابخانه مدرسه فیضیه ص ۳۹۹
  ۳. کتابخانه مسجد اعظم ص ۳۹۹
۶۸. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه‌های شهر همدان". ج ۵، صص ۳۲۶-۳۸۷
۱. فهرست کتابخانه آرامگاه بو علی (اذکایی) صص ۳۲۶-۳۸۷
  ۲. مزار استرو مرد خانی ص ۳۴۱
  ۳. کتابخانه اعتماد الدوله صص ۳۴۱-۳۴۶
  ۴. کتابخانه دبیرستان امیر کبیر صص ۳۴۷-۳۴۸
  ۵. اداره اوقاف ص ۳۴۸
  ۶. کتابخانه اوقاف ص ۳۴۹
  ۷. کتابخانه مدرسه دامغانی ص ۳۴۹
  ۸. کتابخانه مدرسه زنگنه صص ۳۵۰-۳۵۱

۹. کتابخانه مدرسه غرب همدان صص ۳۵۰-۳۵۱
  ۱۰. نسخه‌های آقای حاجی ایزدی صص ۳۶۶-۳۶۸
  ۱۱. نسخه‌های آقای محمود ایزدی ص ۳۶۹
  ۱۲. نسخه‌های آقای بحر الفضايل ص ۳۷۰
  ۱۳. کتابخانه‌های قاسم برنا صص ۳۷۱-۳۷۹
  ۱۴. نسخه‌های آقای حاج سید نصرالله بنی صدر ص ۳۸۰
  ۱۵. نسخه‌های آقای حسن پنبه چی ص ۳۸۱
  ۱۶. نسخه‌های آقای دکتر جلالی ص ۳۲۸
  ۱۷. نسخه‌های آقای دامغانی صص ۳۸۳-۳۸۴
  ۱۸. نسخه‌های سید محمد نجفی عرب زاده ص ۳۸۵
  ۱۹. کتابخانه آقای کمالی صص ۳۸۵-۳۸۷
  ۲۰. نسخه‌های آقای تقی یوسفی ص ۳۸۷
۶۹. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه‌های عمومی و خصوصی شیراز". ج ۵، صص ۲۰۵-۲۹۷
۱. اداره اوقاف صص ۲۰۵-۲۰۶
  ۲. کتابخانه خدای خانه مسجد جامع عتیق شیراز صص ۲۰۷-۲۰۸
  ۳. کتابخانه خانقاه احمدیه صص ۲۰۹-۲۲۹
  ۴. کتابخانه دانشکده ادبیات شیراز ص ۲۳۰
  ۵. کتابخانه آستانه یا مزار شاه چراغ یا احمد بن موسی صص ۲۳۱-۲۴۴
  ۶. کتابخانه ملی پاریس صص ۲۴۵-۲۵۷
  ۷. موزه معارف شیراز صص ۲۵۸-۲۶۲
  ۸. کتبه مزار ابوذرعه اردبیلی صص ۲۶۳-۲۶۴
  ۹. کتبه مدخل مسجد وکیل ص ۲۶۵
  ۱۰. شیخ آقای حاج محمد خلیلی ص ۲۶۶

۱۱. کتابخانه دکتر خاوری صص ۲۶۷-۲۶۹

۱۲. موزه شایسته صص ۲۷۰

۱۳. کتابخانه آقای صدرالدین محلاتی صص ۲۷۱-۲۷۴

۱۴. کتابخانه دکتر عینی صص ۲۷۵-۲۷۶

۱۵. نسخه‌های آقای فروردین صص ۲۷۷-۲۷۸

۱۶. نسخه‌های آقای سید امین الله کوثر صص ۲۷۹-۲۸۰

۱۷. اسناد آقای عبدالکریم مکارمی صص ۲۸۱

۱۸. کتابخانه آقای دکتر میر صص ۲۸۲-۲۸۴

۱۹. نسخه‌های آقای واجد صص ۲۸۵

۲۰. کتابخانه خاندان حاج سید نورالدین هاشمی حسینی صص ۲۸۶-۲۸۹

۲۱. کتابخانه آقای وصال صص ۲۹۰-۲۹۴

۲۲. چند نسخه دیگر صص ۲۹۵-۲۹۷

۷۰. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست میکرو فیلم‌ها و عکسها و نسخه‌های خطی بنیاد

فرهنگ ایران". ج ۱۱، ۱۲، صص ۹۹۰-۱۰۰۵

۷۱. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست خطی کتابخانه مجلس سنا". ج ۶، صص

۴۲۷-۵۸۷

۷۲. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های کتابخانه آستانه امام زاده عبدالعظیم

حسنی در شهر ری (۱). ج ۳، صص ۶۱-۸۳

۷۳. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آستانه امام زاده

عبدالعظیم حسنی در شهر ری (۲).

ج ۳، صص ۴۲۷-۴۸۰

۷۴. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آقای مجتبی

مینوی". ج ۶، صص ۶۳۷-۶۹۰

۷۵. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی دکتر حافظ فرمانفرمایان".

ج ۷، صص ۵۵۵-۵۴۴

۷۶. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه سازمان لغت نامه

دهخدا". ج ۳، صص ۱-۵۹

۷۷. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی سازمان لغت نامه دهخدا". ج

۳، صص ۳۸۷-۴۲۶

۷۸. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه خصوصی دکتر

اصغر مهدوی". ج ۲، صص ۵۹-۱۸۱

۷۹. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی لس آنجلس". ج ۱۱ و ۱۲،

صص ۱-۷۷۲

۸۰. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های کتابخانه مجلس سنا (دنباله)". ج ۷،

صص ۶۶۹-۵۶۹

۸۱. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی مرحوم دکتر رضا صحت". ج

۷، صص ۵۶۱-۵۵۶

۸۲. دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه موزه ایران باستان".

ج ۲ صص ۱۹۹-۲۱۸

۸۳. دانش پژوه، محمد تقی: "کتاب آرشیو سمیونوف در بنیاد تاریخ فرهنگستان

تاجیکستان در شهر دوشنبه". ج ۹، صص ۱۱۰-۱۲۴

۸۴. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه ابو علی سینا در دانشگاه دولتی بخارا". ج ۹،

صص ۲۰۰-۲۰۱

۸۵. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه آقا میر حسینی قزوینی". ج ۶، صص

۳۳۴-۳۵۳

۸۶. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه آقای میرزا ابوالحسن پیشنماز آملی در شهر

آمل". ج ۶، صص ۴۰۰-۴۰۳

۸۷. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه آیه الله رضوی در کاشان". ج ۷، صص ۹۴-۲۹

۸۸. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه بنیاد خاورشناسی فرهنگستان تفلیس نسخه‌های فارسی". ج ۸، صص ۱۶۹-۲۶۹
۸۹. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه بهار". ج ۵، صص ۶۵۸-۶۷۱
۹۰. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه جامی دانشکده ادبیات شهر دوشنبه". ج ۹، صص ۴۸-۵۸
۹۱. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه آن آربر میشیگان". ج ۱۰، صص ۷۱-۲۲۷
۹۲. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه پرینستون". ج ۱۰، صص ۱۲-۷۰
۹۳. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه تاشکند". ج ۹، صص ۱۹۳-۱۹۴
۹۴. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه سمرقند". ج ۹، ص ۱۹۴
۹۵. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه لیدن". ج ۱۰، صص ۲۳۵-۲۷۴
۹۶. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دانشگاه لنینگراد". ج ۸، صص ۲۷۱-۳۱۰
۹۷. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه دکتر حسین مفتاح در تهران". ج ۷، صص ۵۱۱-۹۵
۹۸. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه رودکی شهر دوشنبه". ج ۹، صص ۵۹-۸۶
۹۹. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه شجدرین در شهر لنینگراد". ج ۸، صص ۹۹-۱۵۴
۱۰۰. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه شهر مونیخ". ج ۹، صص ۳۱۹-۳۴۵
۱۰۱. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه عمومی لنین در شهر مسکو". ج ۸، صص ۱۷-۲۵
۱۰۲. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه فردوسی شهر دوشنبه". ج ۹، صص ۸۷-۱۰۹
۱۰۳. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه مرکز علمی فرهنگستان ترکمنستان شوروی در شهر عشق آباد". ج ۹، صص ۲۵۶-۲۷۴
۱۰۴. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه مسجد طلا شیخ". ج ۹، صص ۱۹۵-۲۰۰

۱۰۵. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه ملی پاریس". ج ۹، صص ۲۷۷-۳۱۸
۱۰۶. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرگانی". ج ۹، صص ۶۱۸-۶۵۷
۱۰۷. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه وایدنر در دانشگاه هاروارد". ج ۹، صص ۳۴۶-۳۸۴
۱۰۸. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه عراق و عربستان سعودی". ج ۵، صص ۴۰۵-۵۸۳
۱. مكتبة المتحف العراقي ص ۴۰۶
۲. المكتبة المركزية في جامع بغداد ص ۴۰۶
۳. مكتبة بعهد الدراسات الاسلاميه العليا في جامعة بغداد صص ۴۰۶-۴۰۷
۴. المكتبة القادرية في الحضرة الكيلانية في بغداد ص ۴۰۷
۵. مكتبة الخلدني العامة (بغداد) صص ۴۰۷-۴۰۸
۶. كتابخانه دکتر حسين علي محفوظ در بغداد ص ۴۰۸
۷. كتابخانه توفيق و هبي در بغداد ص ۴۰۸
۸. مكتبة الامام امير المؤمنين العامة (نجف) صص ۴۰۹-۴۱۹
۹. كتابخانه آقای حكيم در نجف در مدرسه هندی صص ۴۲۰-۴۲۸
۱۰. كتابخانه مدرسه بروجردی در نجف صص ۴۲۹-۴۳۱
۱۱. كتابخانه تكيه شوشتری‌ها در نجف صص ۴۳۲-۴۳۳
۱۲. مكتبة جامعه النجف ص ۴۳۳
۱۳. كتابخانه جعفر در مدرسه هندی در كربلا صص ۴۳۴-۴۳۷
۱۴. كتابخانه مدرسه بادکوبه در كربلا ص ۴۳۸
۱۵. كتابخانه خصوصي آقای عبدالرضا شهرستانی در كربلا صص ۴۳۸-۴۳۹
۱۶. كتابخانه جامع الامام ابي يوسف در كاظمين ص ۴۳۹
۱۷. مكتبة شيخ الاسلام عارف حكمة در مدینه صص ۴۴۰-۵۰۴

۱۸. مکتبه المدینه المنوره العامه صص ۵۰۵-۵۱۲

۱۹. المکتبه المحمودیه فی الحرم النبوی صص ۵۱۳-۵۲۵

۲۰. مکتبه الحرم النبوی صص ۵۲۶-۵۲۸

۲۱. مکتبه مظهر فی رباط مظهر (مدینه) صص ۵۲۹-۵۳۴

۲۲. مکتبه الحرم المکی صص ۵۳۵-۵۳۹

۲۳. مکتبه مکه المکرمه صص ۵۴۰-۵۴۲

وصف چند نسخه‌ای از این کتابخانه‌ها چند کتاب سودمند برای تاریخ شهرهای

عربستان سعودی ص ۵۸۳

۱۰۹. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه‌های عمومی و خصوصی اصفهان" ج ۵، صص

۲۹۸-۳۲۵

۱. کتابخانه دانشکده ادبیات اصفهان اصفهان، صص ۲۹۸-۳۰۷

۲. کتابخانه شهرداری اصفهان صص ۳۰۸-۳۱۰

۳. کتابخانه رضویه مدرسه صدر صص ۳۱۱-۳۱۴

۴. کتابخانه فرهنگ اصفهان صص ۳۱۵-۳۲۲

۵. موزه کلیسای ارمنیان در جلفا صص ۳۲۳-۳۲۴

۶. کتابخانه آقای دکتر کارول میناسیان ص ۳۲۵

۷. کتابخانه آقای کتابی ص ۳۲۵

۱۱۰. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه عمومی و خصوصی شهر رشت" ج ۵، صص

۳۸۸-۳۹۶

۱. کتابخانه ملی صص ۳۸۸-۳۹۰

۲. کتابخانه مدرسه مهدویه رشت صص ۳۹۲-۳۹۳

۳. کتابخانه آقای شاد قزوینی صص ۳۹۴-۳۹۶

۱۱۱. دانش پژوه، محمد تقی: "کتابخانه هوتن در دانشگاه هاروارد" ج ۹، صص

۳۸۵-۴۲۵

۱۱۲. دانش پژوه، محمد تقی: "گنجینه بنیاد خاورشناسی فرهنگستان اوزبکستان بنام

بیرونی در شهر تاشکند" ج ۹، صص ۱۲۵-۱۹۲

۱۱۳. دانش پژوه، محمد تقی: "گنجینه نسخه‌های خطی و چاپی فرهنگستان آذربایجان

در شهر باکو و موزه تاریخ ادبیات شهر باکو بنام نظامی" ج ۹، صص ۲۰۲-۲۲۵

۱۱۴. دانش پژوه، محمد تقی: "موزه ارمیتاژ" ج ۹، صص ۲۷۵-۲۷۶

۱۱۵. دانش پژوه، محمد تقی: "موزه بریتانیا" ج ۱۰، صص ۲۲۹-۲۳۴

۱۱۶. دانش پژوه، محمد تقی: "موزه هنری گرجستان در شهر تفلیس" ج ۸، صص

۱۶۷-۱۶۸

۱۱۷. دانش پژوه، محمد تقی: "موزه نوایی در شهر تاشکند" ج ۹، صص ۱۹۲-۱۹۳

۱۱۸. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخ خطی کتابخانه آیه الله مرعشی" ج ۶، صص

۳۵۵-۴۲۵

۱۱۹. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های خطی آقای دکتر حسن سادات ناصری" ج

۶، صص ۶۹۶-۶۹۸

۱۲۰. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های آقای مسعود محتشمی" ج ۵، صص

۶۷۲-۶۷۳

۱۲۱. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های خطی بنیاد خاورشناسی فرهنگستان

شوروی شهر لنینگراد" ج ۸، صص ۲۷-۹۷

۱۲۲. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های خطی خاندان مرحوم اسدالله خاکپور" ج ۷،

صص ۵۶۸-۵۶۴

۱۲۳. دانش پژوه، محمد تقی و افشار، ایرج: "نسخه‌های خطی مجموعه دکتر علی اکبر

فیاض" ج ۷، صص ۷۰-۶۹۵

۱۲۴. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های عربی - ترکی - گرجستان" ج ۸، صص

۱۵۵-۱۶۶

۱۲۵. دانش پژوه، محمد تقی: "نسخه‌های فارسی و ترکی دانشگاه شیکاگو" ج ۱۰،

صص ۷-۱۲

۱۲۶. دانش پژوه، محمد تقی: "نگاهی گذرا به پیوند فرهنگی ایران و چین از نگارنده که گزارش سفرم به چین و یاد برخی از نسخه‌های خطی مادران سامان است. ج ۱۱ و ۱۲ صص ۱۰۰۶-۱۰۳۴

۱۲۷. دهگان، ابراهیم: "بازنامه". ج ۷، صص ۶۹۳-۶۹۱

۱۲۸. ذکاء، یحیی و دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های هنرهای زیبا کشور". ج ۳، صص ۱۲۷-۱۴۰

۱۲۹. روضاتی، سید محمد علی: "چند مجموعه خطی از مجموعه روضاتی". ج ۵، صص ۱۳۲-۱۵۲

۱۳۰. سمای حائری، محمد: "فهرست کتابهای شخصی عبدالوهاب فرید تنکابنی در رامسر. ج ۷، صص ۷۹۴-۷۷۹

۱۳۱. سمای حائری، محمد: "فهرست کتابهای خطی در رامسر. ج ۷، صص ۷۷۳-۷۷۸

۱۳۲. مستندجی، سلطان حسین: نسخ فارسی در کتابخانه‌های رومانی. ج ۷، صص ۶۷۴-۶۷۱

۱۳۳. شکور، علی اکبر: "فوائد العلماء". ج ۶، صص ۶۰۷-۶۱۲

۱۳۴. صدر هاشمی، محمد: "معرفی چند نسخه خطی". ج ۲، صص ۱۸۲-۱۸۷

۱۳۵. صوتی، محمد علی: "فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه‌های رومانی". ج ۱۱ و ۱۲، صص ۹۵۶-۹۸۹

۱۳۶. طباطبایی، سید عبدالعزیز: "کتابخانه طباطبایی در تبریز". ج ۷، صص ۵۱۲-۵۲۳

۱۳۷. طباطبایی، سید عبدالعزیز: "کتابخانه مزار عبدالقادر گیلانی در بغداد". ج ۷، صص ۵۳۰-۵۲۴

۱۳۸. طباطبایی، سید عبدالعزیز: "نسخه‌های خطی ثقة الاسلام در تبریز". ج ۷، صص

۵۴۳-۵۳۱

۱۳۹. طاهری، شهاب: "فهرست نسخه‌های خطی خودش". ج ۶، صص ۶۱۳-۶۳۶
۱۴۱. عاطفی، حسن: "فهرست نسخه‌های خطی تازه یاب در کاشان. ج ۱۱ و ۱۲، صص ۹۵۱-۹۵۵

۱۴۲. عاطفی، حسن: "فهرست نسخه‌های خطی حسن عاطفی". ج ۷، صص ۷۵۹-۷۶۲

۱۴۳. فاضل، محمود: "نسخه‌های خطی محمود فاضل". ج ۷، صص ۷۵۹-۷۶۲
۱۴۴. فاضل، محمود: "نسخه‌های خطی مدرسه حاج حسن در مشهد". ج ۷، صص ۷۶۳-۷۶۵

۱۴۵. فاضل، محمود: "نسخه‌های خطی مدرسه عباسقلی خان در مشهد". ج ۷، صص ۷۶۶-۷۶۸

۱۴۶. فرزانه پور، غلامرضا: "فهرست اسناد و فرامین و مکاتبات تاریخی مجموعه آقای حسین شهنشانی با مقدمه آقای دکتر محسن صبا رئیس کمیته بایگانی ملی. ج ۱، صص ۲۲۸-۲۷۰

۱۴۷. فرزانه پور، غلامرضا: "دانش پژوه، محمد تقی: "فهرست کتابخانه محمود فرهاد معتمد". ج ۳، صص ۱۴۱-۲۷۶

۱۴۸. فهرست دفترهای پیشین این نشریه. ج ۷، صص ۸۱۱-۸۰۱

۱۴۹. کتوری یزدی، حسن بن علی: "هدایة الاسماء فی بیان کتب العلماء بادیباچه و فهرست از محمد تقی دانش پژوه". ج ۶، صص ۱-۶۲

۱۵۰. کیمو شکین و بورشموسکی: "مآخذ کتابشناسی نسخ خطی فارسی ترجمه کریم کشاورز". ج ۳، صص ۲۷۷-۲۹۵

۱۵۱. گلچین معانی، احمد: "فهرست چند مجموعه کتابخانه مجلس شورای ملی". ج ۳، صص ۱۵۳-۲۰۳

۱۵۲. گلچین معانی، احمد: "فهرست قسمتی از کتب خطی کتابخانه مرحوم

عبدالحسین بیات^۲ ج ۶، صص ۵۳-۱۲۴

۱۵۳. گلچین معانی، احمد: "گلشن راز و شروح مختلف آن" ج ۴، صص ۵۳-۱۲۴

۱۵۴. محقق، مهدوی: "منتخبی از کتابهای فارسی خطی کتابخانه ملی فرهنگ" ج ۱، صص ۵۵-۶۱

۱۵۵. مدرسی طباطبایی، حسین و کیکاووس جهاننداری: "فهرست نسخه‌های خطی

فارسی و عربی کتابخانه کالج وادهان در آکسفورد" ج ۱۱ و ۱۲ صص ۷۷۳-۷۸۶

۱۵۶. مدیر شانه چی، کاظم: "فهرست کتابخانه خود ایشان ج ۵، صص ۵۸۴-۶۱۱

۱۵۷. مردیت لونس: "نسخه‌های خطی فارسی موزه بریتانیای نقل به فارسی ایرج

افشار" ج ۴، صص ۶۴۹-۶۹۴

۱۵۸. منزوی، علینقی: "ساقینامهای خطی" ج ۱، صص ۱۸-۵۰

۱۵۹. منزوی، علینقی: "نسخه‌های آقای سید محمد شوشتری در اهواز" ج ۱،

صص ۷۹۵-۷۹۶

۱۶۰. ولایی، مهدی: "فهرست نسخ خطی عبدالمجید مولوی" ج ۱ صص ۷-۱۰۷

۱۶۱. ولایی، مهدی: "فهرست نسخ وقفی علی اصغر حکمت به آستان قدس" ج ۵

صص ۱-۷

فهرست مشترک کتابخانه‌ها و مکان‌ها

۱. آستانه درویش تاج الدین حسن ولی: "اسناد" ج ۴، صص ۴۸۱-۶۴۸

۲. استانبول. ج ۱۰، صص ۲۷۵-۲۸۰

۳. اصفهان. ج ۶، صص ۵۹۳-۵۹۹

۴. افغانستان. ج ۷، صص ۵۶۳-۵۶۲

۵. انجمن پادشاهی آسیایی (لندن) مجموعه الیس. ج ۵، صص ۶۸۱-۶۸۲

۶. بستن: "دانشکده پزشکی" ج ۹، ص ۴۲۷

۷. بنیاد تاریخ فرهنگستان علوم تاجیکستان: "آرشیو سمیونوف" ج ۹، صص ۱۱۰-۱۲۴

۸. بنیاد خاورشناسی شهر دوشنبه. ج ۹، صص ۴۱-۴۷

۹. بنیاد خاورشناسی فرهنگستان شوروی شهر لنینگراد. ج ۸، صص ۲۷-۹۷

۱۰. بنیاد خاورشناسی فرهنگستان اوزبکستان بنام بیرونی در شهر تاشکند. ج ۹، صص ۱۲۵-۱۹۲

۱۱. بنیاد فرهنگ ایران: "فهرست میکرو فیلم‌ها و عکسها و نسخه‌های خطی." ج ۱۱، صص ۹۹۰-۱۰۰۵

۱۲. بنیاد فرهنگی کشور شوروی. ج ۱۰، صص ۲۸۷-۳۷۳

۱۳. تفلیس: "فهرست عکسهای نسخه‌ها" ج ۱۰، صص ۴۰۶-۴۰۷

۱۴. دانشگاه کلمبیا. ج ۱۰، ص ۲۲۸

۱۵. رامسر: "فهرست کتابهای خطی." ج ۷، صص ۷۷۸-۷۷۳

۱۶. فرهنگستان علوم آذربایجان در شهر باکو. ج ۹، صص ۲۰۲-۲۵۵

۱۷. کاشان. ج ۱۱ و ۱۲، صص ۹۵۱-۹۵۵

۱۸. کتابخانه آرامگاه بوعلی همدان (اذکابی). ج ۵، صص ۳۲۶-۳۸۷

۱۹. کتابخانه امام زاده عبدالعظیم حسنی در شهر ری (۱). ج ۳، صص ۶۱-۸۳

۲۰. کتابخانه امام زاده عبدالعظیم حسنی در شهر ری (۲). ج ۳، صص ۴۲۷-۴۸۰

۲۱. کتابخانه آستانه قم. ج ۵، صص ۳۹۷-۳۹۸
۲۲. کتابخانه آستانه یا مزار شاه چراغ یا احمد بن موسی در شیراز. ج ۵، صص ۲۳۱-۲۴۴
۲۳. کتابخانه ابو علی سینا در دانشگاه دولتی بخارا. ج ۹، صص ۲۰۰-۲۰۱
۲۴. کتابخانه اصغر زاده، حاج سید علی اصغر. ج ۵، صص ۶۱۳-۶۱۷
۲۵. کتابخانه اصفهان. ج ۴، صص ۲۸۳-۴۸۰
۲۶. کتابخانه اداره اوقاف شهر شیراز. ج ۵، صص ۲۰۵-۲۰۶
۲۷. کتابخانه اداره اوقاف شهر همدان. ج ۵، ص ۳۴۸
۲۸. کتابخانه اعتماد الدوله شهر همدان. ج ۵، صص ۳۴۱-۳۴۶
۲۹. کتابخانه انجمن آثار ملی. ج ۷، صص ۶-۱
۳۰. کتابخانه اوقاف شهر همدان. ج ۵، صص ۳۴۹
۳۱. کتابخانه حاجی ایزدی در شهر همدان. ج ۵، صص ۳۶۶-۳۶۸
۳۲. کتابخانه ایزدی، محمود در شهر همدان. ج ۵، ص ۳۶۹
۳۳. کتابخانه باقر زاده. ج ۵، ص ۱۱۲
۳۴. کتابخانه برنا، قاسم. در شهر همدان. ج ۵، صص ۳۷۱-۳۷۹
۳۵. کتابخانه بحر الفضائل در شهر همدان. ج ۵، ص ۳۷۰
۳۶. کتابخانه بستن. ج ۹، صص ۴۲۷-۴۲۸
۳۷. کتابخانه بنیاد خاورشناسی فرهنگستان تفلیس. ج ۸، صص ۱۶۹-۲۶۹
۳۸. کتابخانه بنی صدر، سید نصرالله. ج ۵، ص ۳۸۰
۳۹. کتابخانه بهار. ج ۵، صص ۶۵۸-۶۷۱
۴۰. کتابخانه بیات، عبدالحسین. ج ۶، صص ۶۳-۱۱۷
۴۱. کتابخانه بیانی. ج ۶، صص ۶۹۱-۶۹۵
۴۲. کتابخانه پنبه چی، حسن در شهر همدان. ج ۵، ص ۳۸۱
۴۳. کتابخانه پیشنماز آملی، میرزا ابوالحسن. در شهر آمل. ج ۵، صص ۴۰۰-۴۰۳

۴۴. کتابخانه تبریز. ج ۴، صص ۲۸۳-۴۸۰
۴۵. کتابخانه تکیه شوشتری‌ها در نجف. ج ۵، صص ۷۹۴-۷۷۹
۴۶. کتابخانه تنکابنی، عبدالوهاب فرید در رامسر. ج ۷، صص ۷۹۴-۷۷۹
۴۷. کتابخانه توفیق وهبی در بغداد. ج ۵، صص ۴۰۸-۴۰۹
۴۸. کتابخانه ثامنی. ج ۵، ص ۱۱۱
۴۹. کتابخانه توکل کامبوزیا کرد غفرانلو، امیر (زاهدان). ج ۵، صص ۱۱۲-۱۱۳
۵۰. کتابخانه ثقة الاسلام در تبریز. ج ۷، صص ۵۴۳-۵۳۱
۵۱. کتابخانه جامع الامام ابی یوسف در کاظمین. ج ۵، ص ۴۳۹
۵۲. کتابخانه جامی دانشکده ادبیات شهر دوشنبه. ج ۹، صص ۴۸-۵۸
۵۳. کتابخانه جعفریه در مدرسه هندی در کربلا. ج ۵، صص ۴۳۴-۴۳۷
۵۴. کتابخانه جلالی در شهر همدان. ج ۵، ص ۳۸۲
۵۵. کتابخانه حسینیای قزوینی، میر. ج ۶، صص ۳۳۴-۳۵۳
۵۶. کتابخانه حسینییه شوشتری‌ها در نجف. ج ۱۱ و ۱۲، صص ۷۸۷-۸۷۹
۵۷. کتابخانه حکمت، علی اصغر "فهرست نسخ وقفی به آستان قدس" ج ۵، صص ۷-۱
۵۸. کتابخانه حکیم در نجف در مدرسه هندی. ج ۵، صص ۴۲۰-۴۲۸
۵۹. کتابخانه خاکپور، اسدالله. ج ۷، صص ۵۶۸-۵۶۴
۶۰. کتابخانه خانقاه احمدیه شیراز. ج ۵، صص ۲۰۹-۲۲۹
۶۱. کتابخانه خاوری در شیراز. ج ۵، صص ۲۶۷-۲۶۹
۶۲. کتابخانه خدای خانه مسجد جامع عتیق شیراز. ج ۵، صص ۲۰۷-۲۰۸
۶۳. کتابخانه خراسان. ج ۷، صص ۷۷۱-۷۶۹
۶۴. کتابخانه خلیلی، حاج محمد. ج ۵، ص ۲۶۶
۶۵. کتابخانه دامغانی در همدان. ج ۵، صص ۳۸۳-۳۸۴
۶۶. کتابخانه دانشکده ادبیات اصفهان. ج ۵، صص ۲۹۸-۳۰۷

۶۷. کتابخانه دانشکده پزشکی. ج ۳، صص ۲۹۷-۳۸۶
 ۶۸. کتابخانه دانشگاه آن آربر میشیگان. ج ۱۰، صص ۷۱-۲۲۷
 ۶۹. کتابخانه دانشگاه ادنبورگ. ج ۵، ص ۶۸۵
 ۷۰. دانشگاه دانشگاه ادنبورگ: "مجموعه نیو کالج" اهدایی به دانشگاه. ج ۵، صص

۶۸۵-۶۸۸

۷۱. کتابخانه دانشگاه استکهلم. ج ۵، ص ۷۱۴
 ۷۲. کتابخانه دانشگاه اصفهان. ج ۱۱، ۱۲، صص ۸۸۰-۹۵۰
 ۷۳. کتابخانه دانشگاه اوترخت. ج ۵، ص ۶۸۳
 ۷۴. کتابخانه دانشگاه پرینستون. ج ۱۰، صص ۱۲-۷۰
 ۷۵. کتابخانه دانشگاه تاشکند. ج ۹، صص ۱۹۳-۱۹۴
 ۷۶. کتابخانه دانشگاه سمرقند. ج ۹، ص ۱۹۴
 ۷۷. کتابخانه دانشگاه شیکاگو. ج ۱۰، صص ۲۳۵-۲۷۴
 ۷۸. کتابخانه دانشگاه لیدن. ج ۱۰، صص ۲۳۵-۲۷۴
 ۷۹. کتابخانه دانشگاه لنینگراد. ج ۸، صص ۲۷۱-۳۱۰
 ۸۰. کتابخانه دانشگاه میشیگان. ج ۵، صص ۷۱۵-۷۱۶
 ۸۱. کتابخانه دانشگاه هاروارد. ج ۴، صص ۱-۱۲
 ۸۲. کتابخانه دبیرستان امیر کبیر شهر همدان. ج ۵، صص ۳۴۷-۳۴۸
 ۸۳. کتابخانه دهگان، ابراهیم. ج ۵، ص ۱۱۲
 ۸۴. کتابخانه دهگان، ابراهیم. (اراک). ج ۶، صص ۵۸۹-۵۹۲
 ۸۵. کتابخانه رضوی، آیه الله درکاشان. ج ۷، صص ۹۴-۲۹
 ۸۶. کتابخانه رودکی شهر دوشنبه. ج ۹، صص ۵۹-۸۶
 ۸۷. کتابخانه روضاتی، سید محمد علی. ج ۵، صص ۱۳۲-۱۵۲
 ۸۸. کتابخانه رضویه مدرسه صدر. ج ۵، صص ۳۱۱-۳۱۴
 ۸۹. کتابخانه سادات ناصری، حسن. ج ۶، صص ۶۹۶-۶۹۸

۹۰. کتابخانه سرکنسولگری استانبول. ج ۷، ص ۷۹۷
 ۹۱. کتابخانه سلطنتی کپنهاگ. ج ۵، صص ۶۸۹-۷۱۳
 ۹۲. کتابخانه شاد قزوینی. ج ۵، صص ۳۹۴-۳۹۶
 ۹۳. کتابخانه شچدرین در شهر لنینگراد. ج ۸، صص ۹۹-۱۵۴
 ۹۴. کتابخانه شوشتری، سید محمد در اهواز. ج ۷، صص ۷۹۶-۷۹۵
 ۹۵. کتابخانه شهرداری اصفهان. ج ۵، صص ۳۰۸-۳۱۰
 ۹۶. کتابخانه شهرستانی، عبدالرضا در کرمان. ج ۵، صص ۴۳۸-۴۳۹
 ۹۷. کتابخانه شهشانی، حسین: "فهرست اسناد و فرامین و مکاتبات تاریخی". ج ۱، صص ۲۲۸-۲۷۰
 ۹۸. کتابخانه صحت، رضا. ج ۷، صص ۵۶۱-۵۵۶
 ۹۹. کتابخانه صنعتی زاده، همایون. ج ۷، ص ۷۹۸
 ۱۰۰. کتابخانه طاهری، شهاب. ج ۶، صص ۶۱۳-۶۳۶
 ۱۰۱. کتابخانه طباطبایی در تبریز. ج ۷، صص ۵۲۳-۵۱۲
 ۱۰۲. کتابخانه عاطفی، حسن. ج ۷، صص ۷۵۷-۷۲۱
 ۱۰۳. کتابخانه عینی در شیراز. ج ۵، صص ۷۵۷-۷۲۱
 ۱۰۴. کتابخانه غفاری، حسن علی معاون الدوله. ج ۵، صص ۱۱۲
 ۱۰۵. کتابخانه غفاری، حسن علی معاون الدوله. ج ۵، صص ۷۱۷-۷۳۴
 ۱۰۶. کتابخانه فاضل، محمود. ج ۷، صص ۷۶۲-۷۵۹
 ۱۰۷. کتابخانه فرخ: "تتمه فهرست". ج ۵، ص ۶۱۲
 ۱۰۸. کتابخانه فرخ در مشهد. ج ۳، صص ۸۵-۹۷
 ۱۰۹. کتابخانه فردوسی شهر دوشنبه. ج ۹، صص ۸۷-۱۰۹
 ۱۱۰. کتابخانه فرمانفرمائی، حافظ. ج ۷، صص ۵۵۵-۵۴۴
 ۱۱۱. کتابخانه فروردین در شیراز. ج ۵، صص ۲۷۷-۲۷۸
 ۱۱۲. کتابخانه فیاض، علی اکبر. ج ۵، صص ۷۰۱-۶۹۵

۱۱۳. کتابخانه قریب گرگانی، عبدالعظیم خان. ج ۵، صص ۶۱۸-۶۵۷
۱۱۴. کتابخانه کاشان. ج ۴، صص ۲۸۳-۴۸۰
۱۱۵. کتابخانه کمالی در همدان. ج ۵، صص ۳۸۵-۳۸۷
۱۱۶. کتابخانه کوثر در شیراز. ج ۵، صص ۲۷۹-۲۸۰
۱۱۷. کتابخانه گلستان، وصف چند نسخه. ج ۱، صص ۱۵۶-۲۰۴
۱۱۸. کتابخانه لغت نامه دهخدا. ج ۳، صص ۱-۵۹
۱۱۹. کتابخانه لغت نامه دهخدا. ج ۳، صص ۳۸۷-۴۲۶
۱۲۰. کتابخانه لنین در شهر مسکو. ج ۳، صص ۱۷-۲۵
۱۲۱. کتابخانه مجلس سنا. ج ۲، صص ۲۱۹-۲۵۷
۱۲۲. کتابخانه مجلس سنا. ج ۶، صص ۴۲۷-۵۸۷
۱۲۳. کتابخانه مجلس سنا (دنباله). ج ۷، صص ۶۶۹-۵۶۹
۱۲۴. کتابخانه مجلس شورای ملی. ج ۵، صص ۱۵۳-۲۰۳
۱۲۵. کتابخانه محتشمی، مسعود. ج ۵، صص ۶۷۲-۶۷۳
۱۲۶. کتابخانه محلاتی، صدرالدین در شیراز. ج ۵، صص ۲۷۱-۲۷۴
۱۲۷. کتابخانه مدرسه بادکوبه در کریمیه. ج ۵، صص ۴۳۸
۱۲۸. کتابخانه مدرسه بروجردی در نجف. ج ۵، صص ۴۲۹-۴۳۱
۱۲۹. کتابخانه مدرسه حاج حسن در مشهد. ج ۷، صص ۷۶۵-۷۶۳
۱۳۰. کتابخانه مدرسه دامغانی شهر همدان. ج ۵، صص ۴۳۹
۱۳۱. کتابخانه مدرسه زنگنه شهر همدان. ج ۵، صص ۳۵۰-۳۵۱
۱۳۲. کتابخانه مدرسه عباسقلی خان در مشهد. ج ۷، صص ۷۶۸-۷۶۶
۱۳۳. کتابخانه مدرسه غرب همدان. ج ۵، صص ۳۵۱-۳۶۵
۱۳۴. کتابخانه مدرسه فیضیه (شهر قم). ج ۵، صص ۳۹۹
۱۳۵. کتابخانه مدرسه مهذویه رشت. ج ۵، صص ۳۹۲-۳۹۳
۱۳۶. کتابخانه مدیر شانه چی، کاظم. ج ۵، صص ۵۸۴-۶۱۱

۱۳۷. کتابخانه مرعشی، آیه‌الله. ج ۶، صص ۳۵۵-۴۲۵
۱۳۸. کتابخانه مرکز علمی فرهنگستان ترکمنستان شوروی در شهر عشق آباد. ج ۹، صص ۲۵۶-۲۷۴
۱۳۹. کتابخانه مزار استرو مردخای شهر همدان. ج ۵: ۳۴۱
۱۴۰. کتابخانه مزار عبدالقادر گیلانی در بغداد. ج ۷: ۵۳۰-۵۲۴
۱۴۱. کتابخانه مسجد اعظم (شهر قم). ج ۵، صص ۳۹۹
۱۴۲. کتابخانه مسجد طلا شیخ. ج ۹، صص ۱۹۵-۲۰۰
۱۴۳. کتابخانه معتمد، محمود فرهاد. ج ۳، صص ۱۴۱-۲۷۶
۱۴۴. کتابخانه مفتاح. ج ۷، صص ۹۵
۱۴۵. کتابخانه مفتاح در تهران. ج ۷، صص ۵۱۱-۹۵
۱۴۶. کتابخانه مکارمی، عبدالکریم در شیراز. ج ۵، صص ۲۸۱
۱۴۷. کتابخانه ملک ساسانی، احمد. ج ۵، صص ۱۱۴-۱۳۱
۱۴۸. کتابخانه ملی. ج ۵، صص ۳۸۸-۳۹۰
۱۴۹. کتابخانه ملی، دنباله فهرست. ج ۶، صص ۱۱۹-۳۲۶
۱۵۰. کتابخانه ملی تهران. ج ۴، صص ۱۳۹-۲۸۱
۱۵۱. کتابخانه ملی "نسخه‌های عکسی". ج ۲، صص ۲۶۹-۲۸۱
۱۵۲. کتابخانه ملی (دنباله فهرست نسخه‌های عکسی). ج ۳، صص ۹۹-۱۰۴
۱۵۳. کتابخانه ملی اسکاتلند (ادنبورگ). ج ۵، صص ۶۸۴
۱۵۴. کتابخانه ملی پارس شیراز. ج ۵، صص ۲۴۵-۲۵۷
۱۵۵. کتابخانه ملی پاریس. ج ۹، صص ۲۷۷-۳۱۸
۱۵۶. کتابخانه ملی پاریس. ج ۵، صص ۶۷۴-۶۷۸
۱۵۷. کتابخانه ملی فرهنگ "منتخبی از کتابهای فارسی". ج ۱، صص ۵۱-۶۱
۱۵۸. کتابخانه ملی و دانشگاه اورشلیم. ج ۵، صص ۱۰۸-۱۱۰
۱۵۹. کتابخانه موزه ایران باستان. ج ۲، صص ۱۹۹-۲۱۸

۱۶۰. کتابخانه موزه ایران باستان. ج ۳، صص ۱۱۹-۱۲۵

۱۶۱. کتابخانه مولوی، عبدالمجید. ج ۵، صص ۷-۱۰۷

۱۶۲. کتابخانه مونیخ. ج ۹، صص ۳۱۹-۳۴۵

۱۶۳. کتابخانه مهدوی، اصغر. ج ۲، صص ۵۹-۱۸۱

۱۶۴. کتابخانه مهدوی، اصغر. ج ۳، صص ۴۸۱-۴۸۵

۱۶۵. کتابخانه میناسیان، کارول. ج ۵، صص ۳۲۵

۱۶۶. کتابخانه مینوی، مجتبی. ج ۶، صص ۶۳۷-۶۹۰

۱۶۷. کتابخانه نجفی عرب زاده، محمد. ج ۵، صص ۳۸۵

۱۶۸. کتابخانه نفیسی، سعید. ج ۷، صص ۶۸۹-۶۸۵

۱۶۹. کتابخانه واجد در شیراز. ج ۵، صص ۲۸۵

۱۸۰. کتابخانه وادهان در آکسفورد. ج ۱۲ و ۱۱، صص ۷۷۳-۷۸۶

۱۸۱. کتابخانه وایدنر در دانشگاه هاروارد. ج ۹، صص ۳۴۶-۳۸۴

۱۸۲. کتابخانه وزارت امور خارجه. ج ۳، صص ۱۰۵-۱۱۷

۱۸۳. کتابخانه وزارت امور خارجه. ج ۱، صص ۱-۷

۱۸۴. کتابخانه وزارت امور خارجه (قسمت دوم). ج ۲، صص ۲۵۹-۲۶۷

۱۸۵. کتابخانه وصال در شیراز. ج ۵، صص ۲۹۰-۲۹۴

۱۸۶. کتابخانه هاشمی حسینی در شیراز. ج ۵، صص ۲۸۶-۲۸۹

۱۸۷. کتابخانه هندو سند. ج ۱۰، صص ۲۸۱-۲۸۶

۱۸۸. کتابخانه هوتن در دانشگاه هاروارد. ج ۹، صص ۳۸۵-۴۲۵

۱۸۹. کتابخانه یزد. ج ۴، صص ۲۸۳-۴۸۰

۱۹۰. کتابخانه یوسفی، تقی در همدان. ج ۵، صص ۳۸۷

۱۹۱. کتابخانه رومانی "نسخه‌های فارسی". ج ۷، صص ۶۷۴-۶۷۱

۱۹۲. کتابخانه‌های رومانی "نسخه‌های فارسی". ج ۱۲ و ۱۱، صص ۹۵۶-۹۸۹

۱۹۳. کتابخانه‌های عمومی فرانسه. ج ۴، صص ۱۲۹-۱۳۸

۱۹۴. کتابخانه‌های محفوظ، حسین علی در بغداد. ج ۵، صص ۴۰۸

۱۹۵. کتابخانه‌های هنرهای زیبا کشور. ج ۳، صص ۱۲۷-۱۴۰

۱۹۶. کتیبه مدخل مسجد وکیل شیراز. ج ۵، صص ۲۶۵

۱۹۷. کتیبه مزار ابوذرعه اردبیلی در شیراز. ج ۵، صص ۲۶۳-۲۶۴

۱۹۸. گرجستان "نسخه‌های عربی-ترکی". ج ۸، صص ۱۵۵-۱۶۶

۱۹۹. لس آنجلس "فهرست نسخه‌های خطی دانشگاه". ج ۱۱ و ۱۲، صص ۱-۷۷۲

۲۰۰. مکتبه الامام امیرالمؤمنین العامه (نجف). ج ۵، صص ۴۰۹-۴۱۹

۲۰۱. مکتبه المتعف العراقی. ج ۵، صص ۴۰۶

۲۰۲. مکتبه الحرام السکی. ج ۵، صص ۵۳۵-۵۳۹

۲۰۳. مکتبه الخلافی العامه (بغداد). ج ۵، صص ۴۰۷-۴۰۸

۲۰۴. المکتبه القادریه فی الحضرة الکیلانیة فی بغداد. ج ۵، صص ۴۰۷

۲۰۵. المکتبه المحمودیه فی الحرم النبوی. ج ۵، صص ۵۱۳-۵۲۵

۲۰۶. مکتبه المدینه المنوره العامه. ج ۵، صص ۵۰۵-۵۱۲

۲۰۷. المکتبه المرکزیه فی جامع بغداد. ج ۵، صص ۴۰۶

۲۰۸. مکتبه جامعه النجف. ج ۵، صص ۴۳۳

۲۰۹. مکتبه شیخ الاسلام عارف حکمة در مدینه. ج ۵، صص ۴۴۰-۵۰۴

۲۱۰. مکتبه معهد الدراسات الاسلامیه العلیافی جامعه بغداد. ج ۵، صص

۴۰۶-۴۰۷

۲۱۱. مکتبه مظهر فی رباط مظهر (مدینه). ج ۵، صص ۵۲۹-۵۳۴

۲۱۲. مکتبه مکه المکرمة. ج ۵، صص ۵۴۰-۵۴۲

۲۱۳. موزه آرمیتاژ. ج ۹، صص ۲۷۵-۲۷۶

۲۱۴. موزه ایزابلا استوارت گاردنر. ج ۹، صص ۴۲۵-۴۲۶

۲۱۵. موزه بریتانیا. ج ۱۰، صص ۲۲۹-۲۳۴

۲۱۶. موزه بریتانیا "نسخه‌های خطی فارسی". ج ۴، صص ۶۴۹-۶۹۴

۲۱۷. موزه تاریخ ادبیات شهر باکو "بنام نظامی در شهر باکو". ج ۹، صص ۲۰۲-۲۲۵
۲۱۸. موزه شایسته در شیراز. ج ۵، ص ۲۷۰
۲۱۹. موزه کلیسای ارمنیان در جلفا. ج ۵، صص ۳۲۳-۳۲۴
۲۲۰. موزه فاین در بستن. ج ۹، صص ۴۴۲-۴۴۹
۲۲۱. موزه معارف شیراز. ج ۵، صص ۳۲۳-۳۲۴
۲۲۲. موزه نوایی در شهر تاشکند. ج ۹، صص ۱۹۲-۱۹۳
۲۲۳. موزه هنرهای زیبا در بستن. ج ۹، صص ۴۴۲-۴۴۹
۲۲۴. موزه هنری فوک در بستن. ج ۹، صص ۴۲۹-۴۴۲
۲۲۵. موزه هنری گرجستان در شهر تفلیس. ج ۸، صص ۱۶۷-۱۶۸
۲۲۶. یزد "نسخه‌هایی". ج ۷، صص ۷۲۰-۷۰۳
۲۲۷. یوگسلاوی "نسخه‌های خطی فارسی". ج ۲، صص ۲۶-۲۹

RM
Z6621
T4C45
v.13
C1

10007500406117
کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران